UNIVERSITETS-
BIBLIOTEKET
Lund

Vitt
Mod.
Saml.

Ljus och Skuggor

Originalberättelse

af

Leonard Strömberg

Författare till "Olika banor", "Ett klöfverblad", "Olycksbarnet", "Erik Vedhuggare", "I tunga fjättrar", "Ett dystert arf", "Efter striderna", "Små blommor", "Satans spel" m. fl.

Med 50 illustrationer af Emil Åberg.

A. P. SKOGS FÖRLAG
ÖSTERSUND

Tryckt i
A. P. SKOGS BOKTRYCKERI
Östersund 1899.

FÖRSTA KAPITLET.

En siesta vid plogen.

Djupt skar den blanka plogbillen ned i den feta lerjorden. Oxarne drogo långsamt men säkert mot målet. Den nya fåran var snart färdig, rak och jämn och fuktigt glänsande i solljuset. Sädesärlorna sprungo så pigga och kvicka i den nyplöjda jorden och letade maskar. Vid nyplöje var det alltid så godt om läckerheter för dem.

Ändtligen var fåran färdig. Oxarne stannade utan uppmaning vid hörnet upptill tallbacken, och plöjaren själf tycktes icke mindre belåten än oxarne att få hvila en liten stund. Han var en gammal man nu, Hans Lindman, och det började bli litet mödosamt att arbeta hvarenda dag, men han måste det i alla fall, ty eljest fruktade han, att det snart komme att gå på tok med hela jordbruket, och gården finge kanske förfalla.

Han satte sig på plogen och lutade det grånade hufvudet mot handen. Sorgfull och drömmande gled blicken öfver åkern, på hvilken han trampat så många tunga, trötta steg. Den åkern hade han plöjt i många år, där hade han varit med och bärgat in många skördar. Han kom ännu så väl ihåg, när han första gången skulle få sköta plogen själf. Det var just på den åkern. Far och mor stodo och sågo på, när han gjorde sig i ordning, och de sågo så innerligt förnöjda ut, när han lade upp den första fåran.

— Nu har jag, Gudi lof, en dräng, som kan taga i med bättre kraft efter mig, hade far sagt, och hur stolt och glad hade ej Hans känt sig öfver dessa hans ord. Nu var det där förfärligt många år sedan, och far och mor hade länge, länge hvilat sina tröttade lemmar djupt under den stora syrénbusken inne på kyrkogården, men nog hade Hans blifvit en god dräng med kraftig arm och stadigt sinne. Fadern hade inte misstagit sig om honom, ty han hade arbetat som få andra, och åkertegarne buro äfven vittne därom. Nog hade jorden varit karg och oländig, men Hans hade förstått sig på, hur man skulle få den bättre, och det fast han aldrig en enda dag fått gå i landtbruksskola; men han sparade minsan ej på arbete, när det gällde gården. Bittida och sent hade han varit med, alltid först i verksamhet och sist till hvila.

När far och mor gått all världens väg, trygga och nöjda, fann Hans slutligen lifvet allt för enformigt sådant det var, och då byggde han bo med Lena, som han hållit kär sedan barndomsdagar. Och så hade de båda två slitit och arbetat, och nog hade Gud välsignat deras flit, ty de hade väl förkofrat,

hvad de hade. Inte var gården bland de allra största, men stor nog ändå för att gifva egaren tillräckligt arbete och äfven bröd, och Hans skulle ej önskat bli af med den fäderneärfda torfvan, om också en långt bättre bjudits därför.

Lena hade ej svikit de förhoppningar han haft om henne. Hon var en kvinna, som kunde sköta sitt hus, och det med skicklighet ändå. Allt hölls i det bästa skick. På de många hyllorna i köket skeno kopparkastruller och pannor som klaraste gull, bord och bänkar voro renskurade och snygga, golfvet sopadt med omsorg och den stora köksspiseln var alltid putsad. Och inne i de andra rummen var samma ordning rådande, öfverallt såg Lena till, att ingenting var i olag, och Hans behöfde sannerligen icke ångra, att han tog henne, fast hon var fattig, ty hvad hon i den vägen saknade, det uppvägdes mångfaldigt af hennes redliga sträfvan att göra sitt bästa för hus och hem, och därtill var hon så hjärtegod och gudfruktig, och det var ändå bäst af alltsammans.

Ja, på det sättet hade Hans haft det så godt och bra, han kunnat önska sig, och ändå var icke allt, som det borde. Hur mycket godt lifvet än ger och hur Guds välsignelse än följer, så kommer det alltid något, som stör harmonien och förtager glädjen. Nog hade han varit glad öfver sina tre söner, mycket glad ändå, men om hans hår nu var grånadt och pannan fårad, så kunde han visst skylla dem för att ha del i detta. Inte kunde kan klaga på dem allesammans, det hade varit orätt, ty det var egentligen bara den äldste, Valfrid, som var hård och elak, dragande pröfning öfver de gamle. Men se nu önskade Valfrid

få gården själf och ville att fader Hans skulle nöja sig med ett litet undantag, om icke Gud rentaf kunde låta det gamla skrället gå ur tiden, ty det vore då allra bäst. Valfrid ville styra och ställa efter sitt sinne, och han var nog rätt förståndig i det som hörde jordbruket till, men äldst är ändå förståndigast, tyckte fader Hans, och därför drog han sig inte heller tillbaka, ehuru Valfrid mer än en gång häntydningsvis uppmanat honom därtill. Nu skulle Valfrid snart gifta sig, och fader Hans var allt annat än glad däröfver, ty inte hade sonen valt den bästa flicka han kunde få, äfven om hon var en af de rikaste. Det hade länge varit på tal, att Valfrid skulle ha nämdeman Clasons dotter, och nu voro de så nära, att bröllop skulle firas inom ett par månader eller vid midsommartiden. Nog var Bertha fin att se på, och hon hade till och med varit vid flickskolan i staden och lärt sig spela piano, men högmodig och hjärtlös var hon äfven och ville ingenting göra till nytta, och sådant passar inte särdeles bra för en landtbrukares hustru. Fader Hans hade nog varnat mer än en gång och sagt, att man inte borde se på rikedomen, men Valfrid var inte af samma mening han. Däremot tyckte han, att fader Hans kunde tacka Gud, att han fick en sådan svärdotter i huset, det var ju en riktig lycka och en stor ära. Dock skulle den bepröfvade fader Hans hafva varit långt gladare, om han tagit den fattigaste torpardotter, endast hon varit gudfruktig och god samt förstått att själf sköta sitt hus. Alla förmaningar voro dock alldeles lönlösa och besvarades mången gång med hån och hårda ord.

Näste sonen i ordningen var i faderns tycke en lärd man. Han hade tidigt visat håg för boken, och kyrkoherden hade gifvit det rådet, att man borde låta gossen gå i skolan och lära sig något, då anlag fanns därför. Så var också Svens längtan, och fader Hans gaf med sig. Nu var Sven student i Upsala och skulle bli präst med tiden, om Gud förlänade hälsa och krafter. Honom var det således någon glädje med, ehuru äfven han vållade sorg och bekymmer. Han skref och begärde pengar gång på gång, och att han icke behöfde dem alla för studierna, det var fader Hans förståndig nog att inse. När så vid sista julhelgen kyrkoherdens systerson kom på besök till denne, passade Hans på och frågade honom, om han var bekant med Sven. Jo men var han så, och Sven var en riktig rumlare, som läste så litet som möjligt men var mycket på krogen. Inte var det därför så säkert, att det blefve god karl af honom, så student han än var. Hvad fader Hans kände inom sig vid denna underrättelse, sade han för ingen, men han drog sig undan upp på loftet, där han stannade en hel timme, och när han kom ner igen, voro hans stackars ögon röda af gråt. Han hade fått ännu en börda att bära på sitt pröfvade hjärta; men han hade gått i bön till Gud med det, och det gaf ändå tröst.

Den yngste sonen var det dock hopp om. Han var icke alls lik de andra båda. Stilla och tyst gick han sin väg, drömde i ensamhet om så många underliga ting och var mycket snäll. Han var endast fjorton år ännu och hade nyligen slutat folkskolan. Thorsten skulle bli ålderdomsstödet för de gamla, det hade mor sagt mer än en gång, och fader Hans höll

med om det. En underlig pojke var han. Om sommarkvällarne smög han sig ut i hagen, där han lade sig på rygg i det mjuka gräset och såg på stjärnorna. Då hjälpte det föga att kalla på honom, han hörde det inte alls utan låg kvar där ute, så länge han tyckte. Kom han så insmygande midt i natten, gjorde han så litet buller som möjligt för att inte väcka någon. Tidigt om morgnarne var han ute vid bäcken, som flöt midt igenom egorna och borta vid skogskanten bildade ett litet fall. Där byggde Thorsten dammar och kvarnar, där hade han satt upp ett vattenhjul, hvilket dref en hammare vid stranden, och den hammaren kunde slå alldeles förfärligt. På ladugårdstaket hade han satt upp en konstig vindflöjel, som var så känslig, att den lydde svagaste vind. Men trots alla sina drömmar och sina barnsliga lekar med dammar och kvarnar var Thorsten aldrig ovillig att arbeta med ute på åker och äng. När han då började på, kunde han arbeta som en hel karl, och han var inte rädd för att följa med i raden, då liarne sattes i gång vid slåttern. Lika vek, drömmande och känslig som själen var, lika stark och härdad var kroppen. Icke var han någon sådan där halft onaturligt grofväxt och klumpig pojke, snarare såg han spenslig ut, men det fanns hos honom en smidighet och seghet, som icke gaf sig i första taget. Sista hösten, då pigorna gingo och räfsade, och Thorsten hvilade sig vid lien en minut och för att taga sig litet dricka ur den väldiga kannan, som stod i diket, hade han stannat och sett litet på pigornas arbete, och sedan var han tyst och tankfull hela dagen. På vintern stod han sedan ute i slöjdboden och snickrade

hvarje dag. Valfrid kastade bort hans käppar och brädstumpar flera gånger, men det båtade föga. Nya bräder skaffades, hyfvel och såg voro snart flinkt i gång igen, men ingen fick veta, hvad han ämnade göra. När han åter måste gå till skolan, gömde han hela härligheten uppe på loftet, och dit gick Thorsten hvarenda afton för att se öfver sina skatter, ordna dem på ett eller annat sätt och arbeta med något nytt. Han gjorde ingenting ondt med det där, och så länge han inte läst för prästen, kunde han gärna få hålla på med sina lekar, det blefve nog annat af sedan, när han helt måste egna sig åt arbetet.

Allt det där kom Hans Lindman att tänka öfver, medan han hvilade sig en liten stund i hörnet uppe vid tallbacken, och han suckade så tungt. Oxarne tyckte om hvilan de, ty de gjorde ej en min af otålighet, och fader Hans lät dem gärna rasta litet. Det var skönt äfven för honom att hvila litet. Inte för det, att han hörde på skogens fåglar, när de sjöngo sina muntra vårsånger i de höga granarne, eller han njöt af blomdofterna som stego från alla sippor, men han fick tänka öfver litet, och det ville han gärna. Medan han satt där, kom det öfver honom en så underligt varm längtan att få slumra in, just som han satt vid plogen, för att aldrig vakna mera. Då vore han befriad från all sorg, då behöfde han ej mer höra några förebråelser från Valfrid, utan han finge njuta ostörd ro för evigt. Om Gud blott ville kalla honom hem snart, det skulle vara något till skönt det.

ANDRA KAPITLET.

Ett litet uppträde på åkern.

Nere vid bäcken, där Thorsten byggt sina kvarnar och vattenhjul, satt en flicka och såg på de lekande, glittrande dropparna, som så ystra och muntra hoppade öfver stenar och tufvor och dansade ned öfver den lilla dammbyggnaden, för att samlade igen efter den vådliga färden, lugnade flyta ned mellan blommiga stränder. Om Thorsten plägade finna nöje i att vistas på denna plats, så tycktes denna flicka icke mindre älska det väna stället, ty hon såg så lycklig och belåten ut, där hon satt. Hon kunde väl vara omkring åtta år eller så. Vacker var hon, med långt, nötbrunt hår, som fritt från allt tvång i tjocka vågor svallade ned på axlarne; ögonen voro klara och blå, kinderna öfvergjutna af en frisk rodnad och hela det lilla ansiktet talade om frid och lycka.

När hon en stund suttit där och sett på vattendropparnes dans, reste hon sig och gick raskt inåt

hagen i riktning mot de nyplöjda åkrarne. Snart skymtade hon fader Hans, där han satt på plogen och grubblade, och nu smög hon sig försiktigt fram till honom. Oxarne sågo henne och vände sina hufvud emot henne, alldeles som om de velat hälsa henne välkommen, fastän de ej kunde. Då hon kom fram till fader Hans, satte hon helt hastigt sina händer för hans ögon, och han ryckte till, men på samma gång drog ett godt leende öfver de fårade dragen.

— Gissa hvem det är!

— Jag tänker det är Valfrid.

— Inte rätt; gissa en gång till.

— Då är det mor själf.

— Nej visst inte, det är icke heller mor.

— Det kan väl inte vara Greta.

— Kunde inte far gissa det förut! Ha haa, nu blef far riktigt narrad ändå.

— Hur skulle jag kunna gissa så genast, när du kommer på det sättet; det var ju alldeles omöjligt. Hvar har du varit, Greta lilla?

— Nere vid bäcken och sett på vattenhjulet. Det går snart sönder, och Thorsten får bygga ett nytt.

— Han får allt annat att göra i sommar än bygga vattenhjul.

— Ja, han skall göra färdigt alla spjälorna, som han har hemma på loftet, och det blir allt mycket arbete med det också. Jag har fått löfte att hjälpa honom.

— Hvad skall det bli af spjälorna då?

— Det vet jag inte. Han säger aldrig något om det, fast jag frågat honom många gånger.

— Hur hjälper du honom med arbetet då, lilla Greta?

— Håller i, då han skall passa ihop dem. Far må tro det är roligt. Tala inte om för Valfrid, att vi hålla på, ty då kanske han kommer och kastar bort alltsammans igen.

— Åhnej, barnet mitt, jag skall nog tiga, sade fader Hans med en suck, vid tanken på det tyranni, som Valfrid utöfvade i hemmet.

Han hade knappast hunnit uttala det sista ordet, förrän en sträf röst hördes bakom dem, och fader Hans for upp från plogen.

— Tror Ni, att åkern blir plöjd på det där sättet? Här sitter Ni och latar er timtals, medan en annan får hålla i och arbeta både sent och tida. Om Ni bara inte envisades att vara med själf, så kunde jag hyra arbetsdugligt folk och få någonting gjordt, men nu är det då alldeles stopp.

— Jag arbetar så mycket jag orkar, och om jag vill hvila mig några minuter, så har jag all rättighet till det. (Se nästa sida.)

— Prata det kan Ni. Hur tror Ni det skulle gå med gården, om inte jag styrde och ställde med den? Det skulle inte dröja särdeles länge, innan vi finge gå ifrån alltsammans, och med sådan fart i arbetet, som Ni har, så kan det gå på tok ändå. Den där lilla åkerlappen kunde Ni ha haft färdig i dag, om Ni låtit oxarne röra på sig.

Fader Hans var en tålmodig man med lugnt och fridsälskande sinne, men äfven den bäste kan känna det en smula bittert vid dylikt tilltal. Medan han

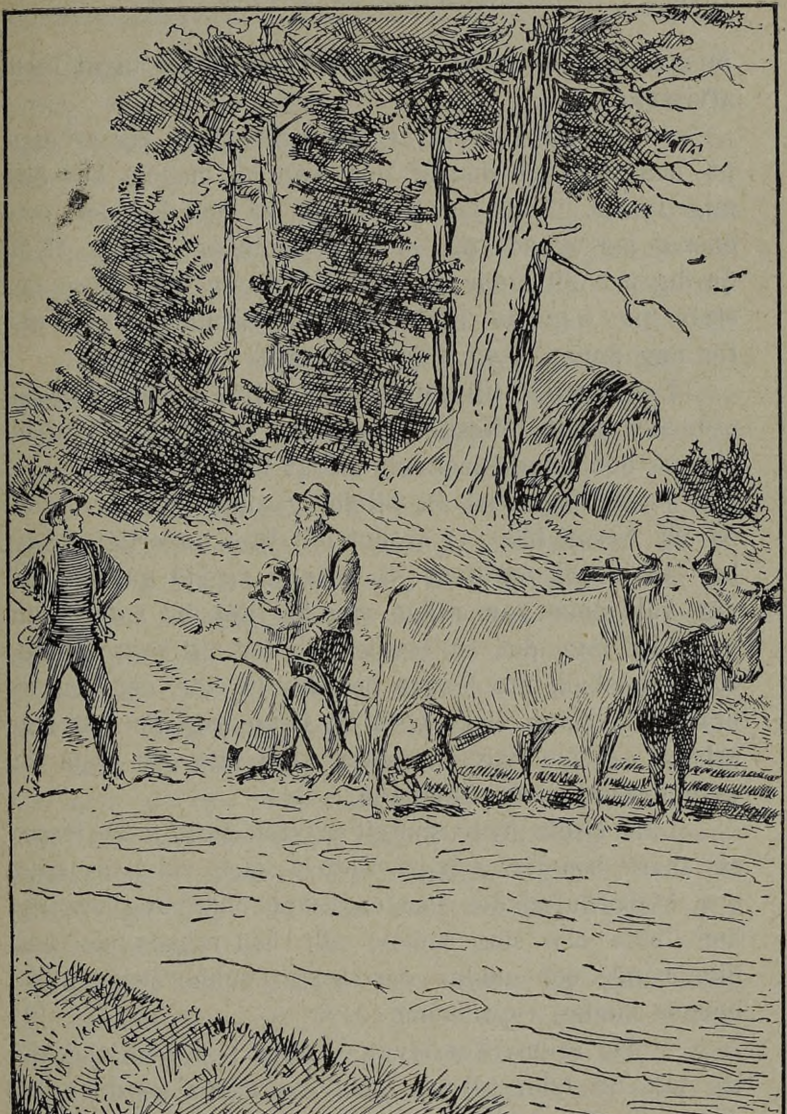

åter fattade tömmarne, svarade han därför lugnt men afvisande:

— Jag tänker det är min egen gård jag arbetar på, och så länge den är min, kan jag handla hur det mig lyster. Vill jag hvila mig, så kan jag det, och önskar jag skynda på, så är det min egen sak. Sköt du dig och ditt; när du själf får någon egen gård att styra på, kan du börja med att befalla, men du är för ung ännu. Kom ihåg att jag är herre här.

Det darrade till slut fram en djup smärta i dessa ord, som skulle föreställa så lugna och kalla. Valfrid såg på den gamle med ett mörkt hot i blicken.

— Ni börjar på att bli för gammal nu, far. Om Ni är herre här, så är det allt litet underligt. Jag har slitit och sträfvat så många år vid gården, att jag väl ändå kan räkna mig ha litet del i den, och har jag inte det, så betala mig för allt mitt arbete, och jag skall inte längre besvära Er här, det kan Ni lita på. Ni kan tacka Gud, så länge jag går här och arbetar, såsom jag får göra. Stå inte och gapa nu utan fortsätt med plöjningen.

Lilla Greta hade smugit sig tätt intill fader Hans, så snart hon fått syn på Valfrid, men vid hans sista ord, hvilka uttalades som en ilsken befallning, sprang hon fram och slog honom allt hon orkade med sin lilla hand, och under det tårarne runno strida utför hennes kinder, ropade hon:

— Du är mycket stygg, Valfrid! Fy så elak du är, när du talar till far. Du kan gärna gå din väg, annars skall jag slå dig mycket mer.

Hon fortfor att slå honom medan hon talade, ehuru hon naturligtvis ej kunde göra honom det min-

sta illa. Men öfver Valfrids ansikte for ett moln af häftig vrede, och fattande flickan i armen slängde han henne omildt ett långt stycke utåt den plöjda åkern.

— Hvad har du här att göra, du leda tattarunge; gå hem och hjälp till med arbetet i ladugården, där passar du bäst. Du är då öfverallt, där man inte vill ha dig. Skynda dig härifrån bara, för eljes så.

Greta reste sig upp, sökte ånyo skydd hos den gamle och vågade intet mer säga. Men fader Hans vågade det, han. Skyddande lade han sin valkiga hand på barnets hufvud och sade därefter:

— Gå härifrån, lämna oss i fred. Du borde blygas för att behandla ett barn på det sättet. Du är en ovärdig broder så väl som en ovärdig son. Gå nu.

— En ovärdig broder. Jag betackar mig. Hyckla och ljuga kan Ni, men arbetet får det gå med hur som helst. Ni gjorde bättre i att vara en smula mån om Edra egna barn än att gå och skämma bort en sådan där tattarunge på det sättet. Är hon kanske för god att gå hem och hjälpa till med hvad hon kan, när hon har kläder och föda för det? Ni hade kanske gjort klokare, om Ni aldrig tagit hit den där leda ungen, ty Gud vete, hvad det kan bli för sorts dam af henne.

— Gå hem nu, lilla Greta, vände sig fader Hans till barnet utan att akta mera på Valfrids häftiga ord, och därmed satte han oxarne i gång igen. Men Greta följde tyst efter i den nyplöjda fåran, och Valfrid gick åt sitt håll halfhögt svärjande öfver oresonliga gubbar och vanartiga tattarungar. Då han kom ett stycke in i hagen, kastade han sig ned i det

vissnade gräset från fjolåret, sträckte makligt ut sig och gäspade. Det var icke så brådt med arbetet vid gården, att han själf icke hade tid taga sig en stunds hvila. Men borta på åkern hördes fader Hans allt ibland i största vänlighet mana på de tröga oxarne, så att det blefve något gjordt innan kvällen. När han vände vid andra hörnet af åkern, passade Greta på och frågade:

— Far, hvad är en tattarunge för något?

— Det är ett stackars vilset barn, som inte har något hem utan måste fara bygden omkring och tigga sitt bröd.

— Men inte är jag någon sådan då?

— Nej, Gud vare lof, det är du inte, barnet mitt. Du har både hem och föräldrar.

— Hvarför kallade Valfrid mig tattarunge då?

— Därför att han är en stygg man, som inte bryr sig mycket om, hvad han säger, då han är ond. Bry dig inte om hvarken honom eller hans stygga ord.

— Fy då för en sådan elak bror. Jag kan aldrig tycka om honom. Då är Thorsten bra mycket snällare.

— Det är han visst det. Gå nu hem till honom och lek en stund, om han har tid.

Flickan lydde villigt och småsprang öfver åkern fram emot gården, medan fader Hans med blicken följde henne.

— Gud gifve att ingen må tala om det för henne, då blefve det tråkigt. Vi hålla ju henne ändå lika kär, som vore hon vårt eget barn, suckade fader Hans och började åter plöja.

TREDJE KAPITLET.

Gretas historia från början.

Då Greta kom hem begaf hon sig genast upp på loftet, där hon mycket riktigt fann Thorsten sysselsatt vid sina trästycken, och barnen voro snart i lifligt samtal om dessa små bräder och spjälor, dessa pinnar och småbitar. Greta lyssnade uppmärksamt på, hvad den förståndige gossen hade att tala om, och hon deltog förtjust i hans glädje öfver de framsteg han gjort i arbetet.

Hvem var då denna lilla flicka med det rika, ljusbruna håret? Hon hade sin egen saga, fast hon själf icke visste det utan trodde sig vara dotter till Hans Lindman. Den tanken var också helt naturlig för henne, ty hon hade växt upp där vid gården och hade ingen aning om, att hon icke på något sätt var släkt där.

Grefve Detlof von Valdes stora, utsökt fina slott var beläget blott ett stycke från Hans Lindmans gård,

De höga, utsirade hörntornen syntes mycket väl mellan grantopparne. Den gamle grefve Valde var militär ehuru nu pensionerad, och lefde helt stilla på sitt gods. En förnäm herre var han, långt förnämare än han kanske borde vara. Sådan hade han nu varit i många år, men de gamla i orten, hvilka kommo ihåg honom från hans ungdom, kunde berätta, att han då varit helt annorlunda. Men han hade dock uppfostrats så, att han fått orätta begrepp om det egentliga människovärdet. Man hade sagt honom, hur mycket mer en adelsman var än en vanlig människa, han hade blifvit smickrad och bortfjäskad på alla sätt, och lika god och vänlig, som han varit i ungdomen, lika sträf och hög blef han senare. Han ville ha så litet som möjligt att göra med "plebejerna", såsom han ibland kallade folket i trakten, och endast sällan nedlät han sig därhän, att han talade med någon af de lägre tjänarne vid gården; förvaltaren och inspektoren fingo sköta om detta. Grefve Detlof von Valde var en äkta typ för gammaldags aristokrati.

Två söner hade han, af hvilka han hoppades mycket, ehuru han icke alltid var nöjd med dem. Gustaf, den äldste, var själfskrifven fideikommissarie till det präktiga Valdeborg. Men han blef icke sådan, som föräldrarne önskade det. Under sin studietid vid universitetet hade han insupit allt för mycket af den nya tidens luft och åsikter och ville helt och hållet bryta med det där gamla stela och obehagliga, som ställde obehöriga skiljemurar mellan olika folkklasser och gjorde själfva människovärdet beroende af ärfda namn och anor. Redan under den tid, då han vistats hemma, hade han visat tendenser för dessa

fria tankar, hvilka voro hans första brott mot föräldrarne. Tjogtals gånger hade fadern samtalat med honom i detta viktiga ämne, men alltid utan åsyftadt resultat. Han kunde eller ville icke fatta skillnaden mellan en adelsman och en vanlig människa. Hans andra brott bestod i hans alltid framträdande afsky för den militära banan. När han tagit sin studentexamen, önskade fadern, att han genast skulle begifva till sig Karlberg för att så snart som möjligt bli löjtnant, men Gustaf sade bestämt nej. Det hjälpte hvarken hot eller böner; den unge grefven menade, att det var alls ingen brådska, nog hunne han med det där sedan. Nu skulle han fullborda sina andra studier först, dricka litet djupare ur kunskapens källa och lära sig hvad han önskade. Helst ville han för hela lifvet egna sig åt vetenskapen. Han var en vanartig son, menade föräldrarne, och Rupert, den yngre sonen, var den, vid hvilken deras egentliga hopp hvilade. Gustaf reste åter till Upsala, fortsatte med lif och intresse sina studier under ett par år och blef under tiden allt mera frisinnad. Snart kunde han icke räkna verkligt värdefullt något annat adelskap än det, som är själens. I mannen från den låga kojan såg han en sin jämlike, om där blott fanns ett rent hjärta, osviklig hederskänsla och stadig pliktrogenhet, och han räknade många vänner från de ”lägre” stånden. Så kom då det förfärligaste af allt, han lärde sig älska en fattig flicka af folket, en handtverkares dotter, och icke nog med att han älskade henne, han ämnade äfven, trots allt, göra henne till sin hustru. Om detta vågade han dock icke säga ett ord till de gamla föräldrarne, ty då hade de all-

deles säkert användt alla upptänkliga medel för att hindra honom i hans uppsåt. Att han hade någon sorts förbindelse med en fattig flicka, det hade de dock hört, men gamle grefven ryckte på axlarna och menade, att det var ingenting att tala om, det var blott ett vanligt galant äfventyr, som snart skulle sluta. I detta sitt antagande bedrog han sig dock. Samma vår Gustaf tog sin filosofie kandidatexamen, reste han direkt från Upsala till Danmark i sällskap med sin utkorade vän. Där blefvo de lagligt sammanvigde och återvände till Sverige såsom man och hustru. På detta sätt gick det så tyst och stilla tillväga, och det hela var en hemlighet utom för den unga grefvinnans anhöriga. Nu skulle Gustaf slå sitt stora slag och besegra sina föräldrar, ty han visste, att de i alla fall voro djupt fästade vid honom, och de skulle nog inse, att det bästa som vore att göra blefve att finna sig i det nödvändiga och taga saken lungt. Därför kom han också en dag åkande hem till Valdeborg med sin unga brud. Men nu fick han lära sig annat. Sedan han för de bestörta föräldrarne klargjort hela förhållandet, reste sig gamle grefven och sade med den största stränghet och djupaste förakt:

— Förmätne pojke, hur vågar du komma hit efter allt detta, sedan du tagit ett sådant steg? Blygs du inte att införa en dylik kvinna i din fars hus? Tror du hon passar för grefve Valdes slott? Nej nej, gå bort med henne. Låt mig slippa plågas af hennes åsyn. Du är inte min son längre.

Som väl var, behöfde den unga grefvinnan icke höra detta samtal, ty Gustaf hade beredt sig på hår-

da ord och därför lämnat henne i en annan del af slottet, sedan han sagt henne, hvad han hade att göra.

— Pappa bör icke döma så snabbt och hetsigt, svarade Gustaf lugnt. Jag har följt mitt hjärtas röst och är glad och tacksam öfver att hafva fått en sådan hustru, som Maria. Vår förbindelse är dock välsignad af Gud, det vet jag.

— Intet sådant prat här. Det finns inte så mycket af adelsman i dig som i mina gamla skor. Hvem du brås på vet inte jag, men inte är det på dina föräldrar.

— Det tyckes verkligen så, men det är jag inte ledsen öfver. Pappa bör minnas, att vi ej längre lefva i den aristokratiska tid, då adeln med sina ärfda namn och sin ledsamma fördomsfullhet var allt. De olika klasserna smälta allt mera tillsammans, och det är rätt. Ett ärft namn är litet värdt emot hjärtats heliga adel.

— Det är nog; jag vill inte höra dylikt nonsens. Aflägsna dig blott fortast möjligt med din så kallade hustru.

— Respekt för henne, om jag får be, ty hon är min hustru. Hon är en grefvinna Valde lika mycket som min goda moder, äfven om hon ej kan åberopa sig af några gamla anor. Hvad som är gjordt står ej att ändra, och om det vore möjligt att återgöra det, så skulle jag i alla fall icke för något i världen önska det.

— Hör du då ej, att jag inte vill lyssna till mera af ditt prat! Lämna genast slottet och kom aldrig mera med din fot inom mina dörrar. Från och med

i dag har jag icke mer än en son: Rupert. Jag förskjuter dig och gör dig arflös. Gå nu.

— Ja, min far, jag skall gå, ty jag vill icke gräla med Er, men Ni ångrar en dag, hvad Ni gör nu. Arflös kan Ni inte gärna göra mig, ty godset är fideikommiss och blir min egendom i alla fall.

— Blir det? Nej min bäste herre, du vanbördige son af ädla fäder. Du har förverkat din rätt till det. Du vet kanske icke, att det i vår fideikommisslag finns en paragraf, som säger, att om någon Valde gör sig skyldig till ett brott af den beskaffenhet som ditt, så kan han helt enkelt fråntagas sina rättigheter som fideikommissarie till Valdeborg. Och funnes icke den paragrafen så skulle jag själf på lagligt sätt få den tillsatt just nu för att hålla dig borta härifrån.

Gustaf bleknade lätt men fattade sig genast.

— Gör som Ni vill, min far. Jag skall utan skymt af klagan finna mig i allt detta. Hällre läte jag tio sådana gods som Valdeborg gå mig ur händerna, än jag försakade lyckan med min hustru. Vi kunna vara lyckliga utan rikedomar, och med Guds hjälp skall jag lyckas arbeta för vårt uppehälle.

— Med dina föräldrars förbannelse på ditt hufvud blir det kanske svårt att lyckas med något. Om du egde det ringaste förstånd, skulle du lätt inse, att du spelat bort allt genom din dårskap. Du är knappast värd en ärlig adelsmans förbannelse.

— Min far, Ni bör ej förbanna den, som handlat enligt sin själs djupaste och bästa öfvertygelse och följt kärlekens röst. Och om Ni förbannar mig, så stänger Ni dock därmed icke min väg, ty emot denna grymma och orättvisa förbannelse ställer jag Guds

välsignelse, hvilken säkert skall följa mig och min maka genom lifvet. De som i Guds kärlek vandra och från honom taga sin kraft och tröst, de kunna icke duka under för förbannelsen från en syndig man, som i hat fördömer sin son. Den striden blir Er för ojämn.

— Det är nog af barnslighet. Gå ut och pröfva på först och säg sedan, hvilket väger mest. Jag önskar slippa se dig längre.

— Ni skall slippa det. Redan denna dag skall jag i min hustrus sällskap lämna mitt barndomshem för att genom mitt eget arbete förtjäna vårt uppehälle. Farväl min far, jag går lugn. I fall vi icke mera råkas, så säger jag nu, att jag förlåter Er, och må Gud förlåta Er, hvad Ni gjort mig.

— Ingenting att förlåta. En rättvis sak behöfver ingen förlåtelse, den är ändå som sig bör.

— En rättvis sak, säger Ni. Litet känner Ni af och om den store Försonarens lära och bud, om Ni kallar Er sak rättvis. Den är den största orättvisa Ni kan göra.

— Enligt din åsikt kanske. Men, må vi afbryta denna pinsamma konversation. Min herre torde lämna slottet inom två timmar och taga den främmande kvinnan med sig. Gå ut i världen, bärande med dig en djupt förolämpad faders förbannelse och få se, om inte straffet för din synd och dårskap kommer snart nog.

Gustaf spillde icke flera ord på att försöka stämma detta hårda sinne mildare. Sorgfull aflägsnade han sig. Det var honom för svårt att genast gå till sin älskade hustru och meddela henne detta förkrossan-

de nederlag. Han hade så säkert trott, att fadern skulle gifva med sig och mottaga Maria som sin dotter, och nu var dock allt förloradt. Han gick ner i parken för att bli litet lugnare, innan han uppsökte Maria och för att söka uppgöra en förståndig och antaglig plan för det kommande. Tankfull och allvarlig gick han på de slingrande, vackra gångarnes hvita grus, där han fordom lekt i barnslig oskuld. Nu måste han säga detta kära och dyrbara ställe farväl för att kanske aldrig mera återvända dit, och det blott därför, att han lydt hjärtats bud och till hustru tagit den kvinna han älskade. För sin egen skull var han ej ledsen, ty han kände sig modig och stark och kunde arbeta, men han sörjde vid tanken på Maria, ty han hade lofvat henne ett godt och fridfullt hem på Valdeborg. Dock tröstade han sig med, att Gud skulle hjälpa dem igenom lifvets strider utan allt för stora pröfningar och sorger.

Under sin vandring där ute gick han allt längre och märkte icke, att han kom utom parkens område och in på Hans Lindmans egor. Där hade han också som barn varit mer än en gång, och dit hade han också sedan mången gång smugit sig undan de stränga föräldrarnes blickar för att prata en stund med fader Hans, för hvilken han fattat en varm tillgifvenhet. Nu såg han plötsligt den storväxte bonden ute på åkern blott ett litet stycke därifrån, och det föll honom in att gå bort och säga denne vän farväl. Till fader Hans hade han många gånger gått och funnit tröst, då de barnsliga sorgerna tryckte, i denne enkle mans umgänge hade de första frisinnade tankarne kommit till mognad i ynglingens hjärta, ty i Hans

Lindman såg han en lika så hög och lika mycket värd adelsman, som någonsin han själf var.

— Goddag, min käre gamle fader Hans, hälsade Gustaf.

— Nej men är det möjligt! Är vår käre unge grefve hemma. Det var då en riktig glädje. Nå hur står det till nu för tiden?

— Jo tack det går väl an, svarade grefve Gustaf och räckte Hans sin hand som denne kraftigt tryckte. Dessa båda kunde taga hvarandra i hand, ett ärligt handtag.

— Jag fruktar det är inte så bra, ty Ni ser riktigt ledsen ut. Hvad är det, som trycker?

— Det får nog Hans veta med tiden. Jag kom hit för att säga Er farväl för alltid.

— Farväl för alltid! Skall Ni resa?

— Ja, jag reser redan i dag med min hustru härifrån.

— Är grefven gift! Hans släppte i häpenheten spaden, han höll i handen.

— Ja, jag är gift och det med en flicka af folket. Min far har förskjutit mig för alltid, och nu måste jag gå.

— Obarmhärtigt. Herre Gud, att människorna kunna bli så grymma för gammal barnslighets skull bara.

— Jag dömer ej min far därför. Han har ända från barndomen fostrats upp med dessa åldriga och nu föråldrade idéer och tror sig nu handla fullkomligt rätt.

— Och hvad skall Ni nu taga Er till?

— Ännu har jag det ej så noga bestämt. Jag har tillräckligt med penningar för att kunna lefva

anständigt ett år, och under tiden får jag tänka ut hvad jag bör göra.

— Om Ni någonsin skulle komma i behof af tröst och hjälp så försmå icke att komma till en gammal enkel bonde utan sök upp Hans Lindman. Ni vet, att jag håller af Er, och för Er vill jag göra allt, som står i min makt.

— Tack gamle vän, jag skall minnas Ert goda löfte, ty kanske kan jag någon gång behöfva taga vara därpå. Nu farväl. Tack för Er vänlighet.

— Farväl herre. Gud välsigne Er. Sätt Er tröst och lit till den Högste, och jag vet, att han hjälper.

— De, som på honom förtrösta, skola aldrig komma på skam.

Gustaf återvände till Valdeborg och sökte genast upp sin hustru, hvilken icke mera fick äran sammanträffa med hans stolta föräldrar. Undergifvet fogade hon sig efter omständigheterna, ty hon älskade sin make för hans personliga skull och alls icke för hans rikedom eller namn. Hon erbjöd sig till och med att draga sig tillbaka och icke göra anspråk på honom, om han genom detta kunde få behålla sin ställning som Valdeborgs fideikommissarie. Men han slöt henne till sitt hjärta och försäkrade, att hon för honom var långt mera värd är alla fideikommisser i världen. Då var hon lycklig, äfven om de måste lefva fattiga, ty deras kärlek skulle göra lifvet ljust och rikt. Snart voro de på väg från Valdeborg för att icke mer besvära de högdragna gamla.

Till en början tycktes det, som skulle gamle grefve Valdes förbannelse verkligen bringa olycka öfver Gustaf. Marias fader dog snart efter deras återkomst till Up-

sala, modern var död långt förut, och då Maria gaf lifvet åt sin lilla dotter, fick hon själf säga det jordiska farväl och gå till ett högre hem. Förtviflad stod Gustaf vid sin hustrus bår med det lilla barnet tryckt till sorgfullt hjärta, och nu såg han hela lifvet som en mörk, ödslig öken. All hans fröjd, allt som gjorde lifvet dyrbart för honom måste han bädda ner i grafven. Kunde då verkligen en fars förbannelse trycka så? Han ville ej tro det. Men så gick tanken till barnet. Han kände sig nästan färdig att hata det, därför att det kostat honom hans älskade maka, men då han närmare betraktade detta lilla kräk, märkte han ju, att det var hans Marias afbild, och då måste han älska det. Men hvad skulle han taga sig till med barnet?

När Maria blifvit lagd i sin trånga kista och denna sänkt i grafven, var Gustaf nära förtviflan. Hur han tänkte, såg han dock ingen utväg, allt var dimmigt och mörkt. Då försökte han ett medel för att komma till klarhet, ett medel, som hans älskliga hustru alltid ansett ofelbart: han böjde sig i bön inför Gud, anropande honom om hjälp och tröst. Knappast hade han stigit upp från bönen, förrän tanken ilade hän till Valdeborg, men den stannade icke i slottet utan hos den vänlige bonden Hans Lindman där bredvid. Till honom skulle den unge olycklige grefven vända sig. Han skulle där söka ett hem för sin dotter, ty hon skulle uppfostras till en enkel, gudfruktig flicka, för hvilken ett ärft adelskap ej hade något värde eller ens var till. Sedan han hos en välvillig gammal fru funnit ett tillfälligt hem för den lilla flickan, reste han själf ner till Valdeborg. Hos

sin far hade han intet att göra, men i all hemlighet tog han in hos Hans Lindman. Han kom dit sent om kvällen, insläpptes i gästrummet utan att någon mer än Hans själf och mor Lena sågo honom, och där stannade han en dag. Där kunde han få gifva luft åt sin sorg och finna deltagande äfven. Hans Lindman grät med den sorgsne ensamme mannen och försökte trösta.

— Herrens vägar äro underliga, men de äro goda i alla fall, sade han.

— Mot' mig är han ändå ganska sträng, förefaller det mig.

— Var dock nöjd med hans ledning. När tid kommer ljusnar det. Tag allt såsom välbehöfligt för själen.

— Jag skall försöka. Nu har jag, ihågkommande Ert löfte, kommit hit för att söka hjälp.

— Allt jag kan, gör jag med glädje.

— Tror Ni, att äfven Er hustru gör det?

— Jo mer än gärna.

— Tag då min lilla dotter till eder och fostra henne åt mig, som vore hon edert eget barn.

— Skulle Ni verkligen önska det?

— Af allt hjärta. Själf ämnar jag resa till Amerika för att på en främmande jord söka glömska och bröd. Här är vägen så trång, men där stå många banor öppna för mig. Jag vet ej, om jag någonsin kommer för att fordra mitt barn igen, eller om jag kan gifva eder någon ersättning för hvad jag begär af eder, men Gud skall välsigna eder därför. Vill Ni lofva att taga mitt barn, fader Hans?

— Ja, oändligt gärna, om jag därmed gör Er en

tjänst. Vi ha alltid önskat oss en dotter, Gud gaf oss en men tog henne snart åter ifrån oss, och visst vill jag med glädje taga grefve Gustafs barn, fast det kanske föga passar att hafva en grefvedotter i en bondgård.

— Det passar bäst så. Jag önskar Ni fostrar henne till en god flicka. Låt henne tro, att hon är Ert eget barn, till dess jag kommer igen, ifall jag någonsin gör det. Ingen annan heller bör veta, att hon är min dotter, och för all del, släpp henne aldrig ifrån Er. Vill Ni göra detta för en olycklig vän?

— Jag gör allt. När kommer Ni med henne?

— Om en vecka.

— Hon är hjärtligt välkommen. Men blefve det inte bäst, att mor och jag reste in till staden och toge henne där? Någon kunde få se Er här, och då anade de kanske något sedan.

— Däri har Ni rätt. Jag underrättar Er genom bref, när Ni bör fara in.

Det var afgjordt, och mor Lena hade intet emot det. Nästa natt skjutsade fader Hans själf grefve Gustaf ner till staden.

Så hade Greta kommit till Hans Lindmans hem. Hennes fader hade under tårar kysst henne till afsked och ställt färden öfver det vida hafvet, och mor Lindman hade sedan dess fostrat flickan som sitt eget barn.

Snäll och god växte hon upp. Ingen fick veta, hvarifrån de fått henne, men det troddes att hon var från barnhuset, och den tron fingo de obehöriga gärna ha. Greta själf anade icke det minsta, att gamle grefven på Valdeborg var hennes farfar och grefvin-

nan hennes farmor, och icke ens Lindmans egna barn visste något om hennes verkliga härkomst, och fadern hade strängeligen förbjudit dem att någonsin nämna för Greta, att hon icke var deras verkliga syster. Och så gingo hela åtta år, till den tid, då vår berättelse tager sin egentliga början.

FJÄRDE KAPITLET.

Syskonen.

Greta och Thorsten voro så ifriga med sitt arbete på loftet, att de icke alls märkte, hur tiden gick.

— Hvad skall du göra med allt det här? frågade Greta, då de hållit på en god stund.

— Det talar jag inte om för dig, lillsyster, men i sommar skall du få se det. Bara inte Valfrid får reda på det och förstör alltsammans igen.

— Du måste gömma det för honom. Han är så elak och ond jämt. Han sade, att jag skulle gå ut i ladugården och arbeta, och så nöp han mig så hårdt i armen.

— När gjorde han det? Thorsten lade knifven ifrån sig och såg frågande på Greta.

— Alldeles nyss, för en liten stund sedan. Jag var ute på åkern hos far, när han kom och grälade.

— Var han elak mot far också?

— Ja då, han sade så många stygga ord och far var så ledsen.

— Vänta mig bara, tills jag blir litet större, så skall jag allt ge honom för all hans elakhet. Han skall inte få hålla på så länge till. Tror du Greta, att det är synd, om jag slår honom?

— Mor säger, att vi skola aldrig göra illa mot någon utan förlåta alla. Om Valfrid blir alldeles för elak, kan du säga till honom, att du slår honom, om han inte bättrar sig.

— Du kära lilla syster! Om jag gjorde det, så sloge han mig i stället. Nej, skall jag göra honom något, så måste jag öfverfalla honom, när han inte är beredd på det. Men jag måste nog vänta ännu.

— Slå honom då inte alls. Jag hörde i går, när mor läste i bibeln, att det stod där om, huru vi alltid skola förlåta, och att Gud själf straffar de onda. Men hör du Thorsten, vet du, hvad en tattarunge är för något?

— Ja det vet jag, ty jag har sett flera stycken.

— Se de ut alldeles som jag?

— Ack så barnslig du är. Du ser ju ut som en liten prinsessa, men tattarbarnen äro svarta och smutsiga och elaka.

— Far sade, att de ha intet hem.

— Det ha de inte heller utan sofva under vagnen eller i skogen, och när det är kallt om vintern, få de ligga ute med.

— Hvarifrån komma de då?

— Jag vet inte. De tala aldrig om det. De

tigga mat och pengar vid gårdarne och stjäla allt med, om de kunna komma åt det.

— Hvem läser i bibeln för dem då?

— Det tror jag inte att någon gör. Jag minns, att när det var tattare där nere i byn för ett par år sedan, och en ung karl ibland dem blef ihjälslagen, talade kyrkoherden med honom, då han låg på sitt sista. Han hade inte mer reda på Jesus än hedningarne ha, och de veta ingenting om honom.

— O, hur kunna de då vara lyckliga?

— Jag tror inte de äro det.

— Thorsten, är jag ingen tattarunge då?

— Nej det är du visst inte. Men hvarför frågar du så?

— Valfrid kallade mig tattarunge. Nu steg en hög rodnad upp på den fjortonårige gossens kind, och han skakade hotande sin knutna hand.

— Nog vill jag älska Gud, du Greta, men om Valfrid kallar dig så en gång till, så slår jag honom alldeles förfärligt, och det tror jag Gud förlåter mig. Han skall inte få göra alldeles som han vill heller.

— Inte gör det något, om han kallar mig så, om jag blott icke är en tattarunge. Jag förlåter honom det.

— Men det gör inte jag.

— Då är inte heller du snäll, Thorsten, och Gud tycker inte om dig.

— Kan jag vara snäll då, tror du, när Valfrid är elak inte blott mot far och mor utan mot dig också.

— Hvar är du Thorsten? hördes plötsligt Valfrids röst från gården.

— Jag svarar honom inte, hviskade gossen.

— Då kommer han upp och får se det där.

— Kom ner Thorsten, du har latat dig länge nog nu.

— Göm undan sakerna du Greta, så går jag väl ner.

Thorsten skyndade ner och möttes af äldste brodern, hvilken såg mer än vanligt hård och förargad ut.

— Ämnar du alldeles slippa ifrån arbetet, du store drummel.

— Jag gör hvad jag skall.

— Sade jag inte till dig i middags, att du skulle rensa utsäde i boden?

— Det har jag gjort.

— Prata. Du var kanske in i boden, men det var också allt. Du är så god och går dit genast och fortsätter.

— I morgon, men nu gör jag det inte.

— Lyd pojke, eljest skall jag lära dig jag!

— Du kan hota små flickor och kalla dem tattarungar, men mig skrämmer du inte längre. Du kan träta och gräla på far, som är gammal och grå, men mig skall du inte mera försöka med.

Valfrid såg först litet häpen på sin yngste bror, men det var blott för ett ögonblick. Sedan höjdes hans hand, och ett hårdt, omildt slag träffade Thorstens kind.

— Reta mig inte pojke, ty då skall jag snart lära dig, hvem som är herre här.

Thorsten var färdig att rusa på den store starke mannen, men han hejdades därigenom, att ett par små mjuka armar slogos rundt om honom och höllo honom tillbaka.

— Kom Thorsten, du får inte bli så där elak.

Det var Greta, som kommit ner och nu hindrade honom att öfverila sig vidare.

— När du ber mig, skall jag låta bli, men det skall jag säga dig Valfrid, att du kommer säkert att ångra det där slaget. Du är äldre än jag och starkare, men vänta mig du, jag blir också stor en gång, och Gud nåde dig, om du då råkar ut för mig.

— Gå ut i boden och arbeta nu, annars får du se på annat.

— Kom Thorsten, följ med så skall jag hjälpa dig.

Greta drog honom med sig bort, och Valfrid gick åt sitt håll. Hardt när var det, att Thorsten brustit ut i gråt, då han vid Gretas sida kommit in i sädesboden, men han behärskade sig. Han satte sig på en låda och såg dystert framför sig.

— Nu måste vi rensa, om vi skola hinna med något i dag, du får inte sitta så där. Valfrid är mycket elakare nu, än han varit förut, men det bry vi oss inte om. Blif glad nu Thorsten.

— Det kan jag inte.

— Älskar du inte Gud då?

— Jo.

— Men då bör du inte vara ledsen. Förlåt Valfrid.

— Aldrig gör jag det. Men antingen skall här bli annorlunda, eller också reser jag min väg.

— Hvart skulle du resa då?

— Det får du höra då. Långt bort blir det i alla fall.

— Hvad tror du far och mor säga om det?

— Vore det inte för deras skull, så reste jag genast, men jag skall väl försöka att härda ut en tid ännu.

Snart blef det skumt, fader Hans kom hem från åkern och de båda barnen gingo till honom vid stallet. Hos honom sökte de tröst i sin sorg, och ehuru själf nedtryckt och sorgsen, försökte han på bästa sätt muntra upp dem.

FEMTE KAPITLET.

Kadetten och Studenten.

Grefve Valde väntade hem sin yngre son eller, som han numera sade, sin ende son, från Karlberg. Det var blott för en kort tids besök han skulle komma, men grefven var glad ändå att få se honom. Rupert var en utsväfvande, vild och obändig yngling, lika stolt som fadern och mera hänsynslös än denne i sitt bedömande af andra människor. Fadern hade önskat, att sonen skulle taga någon högre examen än "studenten", innan han begaf sig till Karlberg, men af denna önskan blef ingenting. Rupert menade, att en grefve Valde behöfde visst inte sitta och plugga vid böckerna som en vanlig människa, när han ändå inte ämnade gå den lärda vägen. Två år låg han i Upsala, dock utan att läsa någonting, och så reste han till Karlberg. Nu var han så långt kommen, att han till sommaren väntade blifva utnämnd

till underlöjtnant, och öfver detta var han lika stolt som fadern. Denne son, menade fadern, skulle det blifva något af. Han var en adelsman i hvarenda tum, en man att glädjas öfver.

Visserligen höllos kadetterna vid den storslagna militäranstalten i ganska god disciplin, men det hindrade icke att de, så ofta tillfälle därtill gafs, lefde som riktiga vildar. Hos Rupert sutto studentvanorna kvar, och dem var det icke lätt att få bort. Pengar förstörde han omåttligt, men det betydde så föga, han hade nog af dem för att kunna lefva hur extravagant som helst. Fadern gick dock i okunnighet om, hur sonen förstörde de stora summor han oupphörligt begärde, ehuru han ju sedan gammalt af erfarenhet kände till, hur de unga militärämnena lefde.

Den gamle grefven väntade med otålig nyfikenhet att få återse sin son. Icke var det så förfärligt länge sedan han var hemma sist, men när det är enda barnet, blir längtan efter det i alla fall stor. Öfver två timmar hade förflutit, sedan det eleganta ekipaget sändes till staden, och det kunde icke dröja så länge innan det återvände med den väntade.

Medan grefve Valde sålunda gick i väntan, var Rupert på väg hem, men han var inte ensam; en student åkte i hans sällskap. De hade träffats på tåget, och som de voro bekanta från Upsala, gjorde de nu sällskap med hvarandra. Denne student var Sven Lindman. På resor får man inte vara riktigt så noga med sällskaper, menade den unge grefven, och för öfrigt var ju Sven student, hvilket i någon mån gaf honom ett annat värde. Till en början talade de om sina gemensamma bekanta i Upsala, diskuterade lärda

frågor, af hvilka de begrepo högst litet, ehuru de trodde eller låtsade sig veta något ändå. Slutligen blef dock samtalet dem för torrt, och då tåget gjorde ett längre uppehåll vid en station, gingo de in på restauranten och drucko.

— Vi ha lång väg kvar, och vi kunna gärna taga ett par flaskor med oss, sade Rupert, då de måste återvända till kupén.

— Det var just, hvad jag ämnade föreslå, svarade Sven och begärde in, hvad de önskade.

— Ni begär väl af bästa vara?

— Naturligtvis. Resten gömma vi åt bönderna.

— Men Ni är bonde själf.

— Kan väl hända, att jag varit, men nu är jag med Er tillåtelse filosofie kandidat.

Han sade detta med en min och en ton som nogsamt utvisade att han hade höga tankar om sig själf.

— Hvad man än är eller blir, så förblir man i

alla fall, hvad man var från början, sade Rupert högdraget.

— Ni tycks inte hafva förglömt verben vara och blifva under Ert mödosamma krigsmanslif, svarade Sven ironiskt, men hvad vi än må vara eller blifva, så äro vi ju båda två studenter, och Ni vet ju, att vi då tillhöra "ljusets riddarvakt" i norden.

Lifvad af hvad han druckit höll Rupert med, och så foro de då åter emot hemtrakten. Under vägen drucko de ganska flitigt, så att när de kommo till ändstationen, voro de mycket upprymde, hade lagt bort titlarne och hade på sitt sätt mycket roligt. Det grefliga ekipaget väntade Rupert, och fader Hans var själf nere för att möta Sven.

— Inte kan du åka på en sådan där bondskjuts, käre bror, sade Rupert, det är bäst du följer med mig.

— Det har du rätt i. Jag får lof försöka öfvertyga farsgubben om, att han behöfver en finare vagn hädanefter.

— Kunde du trolla dig till ett namn också, vore du en bra kamrat, men du har din börd emot dig.

— Haf tålamod min vän, med tiden kan jag bli så god som någon grefve.

— Bondfasonerna gå aldrig bort, hvad du än blir. Men nu åka vi.

— Jag är färdig genast. Skall bara säga till gubben, att han får åka hem ensam.

Sålunda fick fader Hans fara hem utan sin son hvilken följde med grefve Rupert. Hur sorgsen den gamle ändock var. Skulle Sven bli en sådan man, högmodig och grym? Var det icke nog med, att

Valfrid var en tyrann hemma? Gud styrde allt litet underligt med det hela ändå.

— Sven hade varit i Upsala ett par år, och han lyckades rätt väl med sina examina, ty om han än icke tog dem med särdeles glans, gjorde han det dock utan anmärkning, och betygen voro icke sämre än många andras. Men han hade kommit med i de glada lagen och var mycket begifven på nöjen. Ännu hade han icke hunnit falla så ovanligt djupt, men han var dock på god väg att gå till beklagliga öfverdrifter, och gjorde han det, så var han förlorad. Han skulle ju studera till präst, men när fader Hans såg honom drucken, oregerlig och högmodig mot sin egen far, tyckte han, att sonen allraminst passade för prästens heliga ämbete. Åt hvilket kall skulle han då egna sig, hvilken bana skulle han välja för att träffa den rätta? Framtiden finge utvisa det.

Den unge grefve Valde och Sven sutto makligt tillbakalutade i den fina droskan, som raskt rullade hän mot det natursköna Valdeborg. Kusken hade inte vågat säga emot att Sven åkte med, ehuru han visste, att gamle grefven skulle bli rasande däröfver. Då de redan hunnit i närheten af slottet, menade kusken det vara tid på att fråga, om icke herr Lindman borde stiga ur för att gå till sitt hem.

— Hvem har bedt dig lägga dig i den saken! brusade Rupert upp.

— Jag tänkte endast på, att gamle herr grefven kunde bli ond.

— Den saken sköter jag om. Kör du.

Kusken körde tyst vidare.

— Du kan följa med upp till Valdeborg och se, hur en fin karl bor och hur verkligt bildade människor ha det, vände sig grefve Rupert till Sven.

— För den skull behöfver jag inte gå till Valdeborg, ty sådant har jag sett mycket nog af förut.

— Kom då med för att dricka ännu ett glas med mig innan vi skiljas.

— Det vore en annan sak. Jag har hört sägas, att det finns godt vin på slottet.

— Det finns inte inom länet en vinkällare, som kan mäta sig med den på Valdeborg, och jag skall visa dig det.

De voro framme. Gamle grefve Valde blickade med förvåning på den halfrusige studenten, som inträdde vid Ruperts sida.

— Se här, min far, tog jag med mig en god vän för att dricka ett glas af Valdeborgs präktiga vin. Vi ha haft sällskap under resan. Det är herr Lindman, filosofie kandidat. Han är ju bara bondson, men studenter emellan är det inte så kinkigt.

Grefve Detlof von Valde bugade sig stelt för Sven och svarade sedan kallt på sonens ord, i det han med en föraktfull rörelse pekade på dörren.

— Vi pläga icke här umgås med hvem som helst och alldeles inte med dem, som växt upp i torpstugorna här omkring. Jag är ledsen öfver, att en grefve von Valde sökt sig dylika bekantskaper. Gå Ni hem till Er min herre, här är ej platsen för Er.

— Herr grefve, Ni skymfar mig, kom det med undertryckt vrede öfver Svens läppar, då han hunnit sansa sig efter de ord han hört.

— Det kan aldrig bli tal om skymf emellan en adelsman och en bonde. Om Ni lyckats blifva student, borde Ni också hafva lärt Er förstå så mycket som det. Här har Ni intet att göra.

— Det hör jag nog. Men om jag kommit så långt, att jag är student, så har jag också lärt mig, att många herrar, som tro förskräckligt mycket om sig själfva och alldeles pösa öfver af stolthet, äro så enfaldiga och råa, att de utan orsak skymfa hederligt folk.

— Gå Er väg! Grefven vände sig bort för att aflägsna sig.

— Ni skall få ångra denna stund, grefve von Valde! ropade Sven efter honom. Han hade i ett nu nyktrat till och han kände sig ända in i själen förolämpad. Grefve Rupert stod tyst, han visste icke, hvad han skulle säga. När Sven ämnade gå, yttrade han dock:

— Du ursäktar min gamle far, hoppas jag. Han hör till den gångna tiden och har ej kunnat bli så frisinnad som jag. Om du varit militär hade du funnit mera nåd inför honom.

— Om han så tillhörde den grå forntiden, så lefver han dock i vår tid och borde af den hafva lärt sig åtminstone vanligt folkvett. Han får ångra det.

— Bry dig inte om det. Vi träffas igen sedan, så få vi prata vidare. Tack för ditt sällskap.

Äfven han lämnade Sven och med en förbannelse på läpparne rusade denne ut ur slottet. Han hade då blifvit bjuden dit blott för att skymfas och hånas. Han var af ett häftigt temperament och mycket hämndlysten, och han gaf sig själf det löftet att på något

sätt fordra upprättelse af grefven för den lidna skymfen. Han tog vägen genom parken, öfver en liten åker och kom snart ut på stora landsvägen. Skramlet af vagnshjul hördes bakom, och Sven stannade. Det var fader Hans som kom, och nu tyckte sonen det vara bra att få åka med hem.

— Jag trodde, du ämnade stanna hos grefvens, sade fadern.

— Aldrig! Grefve Valdes äro högmodiga och eländiga människor.

— Somliga äro det, men det finns ädla hjärtan inom den släkten också.

— Försök inte att inbilla mig det. Både fader och son äro stolta och fåfänga.

— Gamle grefven och Rupert äro det nog, men grefve Gustaf var annorlunda han.

— Hvarför tala om de döda de höra inte hit.

— Hur vet du, att han är död?

— Det sade mig Rupert på vägen, och det har jag väl hört så många gånger förr.

— Man säger mycket, som inte är sanning.

— Tror far kanske, att grefve Gustaf lefver?

— Jag hoppas det.

— Hoppas ja. Han rymde ju landet för en obetydlig flickas skull och skall hafva dött i Afrika eller hvar det nu var.

— Det där är ett misstag. När hans hustru dog, reste han utomlands, sedan den stolte fadern förskjutit honom.

— Det har Ni ej sagt mig förr.

— Ingen talar gärna därom, men jag vet, att så var det.

— Var grefve Gustaf verkligen gift?

— Ja det var han, och det med en god och renhjärtad kvinna, fast hon var af det lägre folket.

— Det är den där dumma adelsstoltheten, som sitter i gubben, men den kan nog knäckas.

— Den som vill försöka det får nog vara väl rustad. Gud kan det han, ty han förstår konsten att böja hjärtan enligt sin vilja.

— Andra än Gud kunna kanske också göra något. Vi få se.

De voro nu hemma, och Sven låtsades icke om annat, än att han åkt med fadern hela vägen, och fader Hans sade heller ingenting om hvad som passerat.

SJETTE KAPITLET.

En uppgörelse mellan bröder.

Grefve Rupert stannade icke så länge hemma, ty han skulle för första gången ut på tjänstgöring, men han fick dock tillfälle att träffa Sven ett par gånger innan dess. Han visade icke någon vidare håg för att närmare fortsätta bekantskapen och tycktes totalt hafva glömt bort, att de för icke så länge sedan varit goda bröder, ty han titulerade Sven oupphörligt med ”herr kandidaten”, och Sven var stolt nog att icke gifva någon påstötning. Dock kom detta Ruperts bemötande de redan födda hämndkänslorna att växa, och Sven undrade ofta på, huru han skulle kunna på något sätt förödmjuka grefvarne Valde.

Sommaren blef lång för studenten, ty han var van vid kroglif och nöjen i brokig omväxling, och han fann intet tillfälle till några i hans smak fallande

förströelser. Tvär och häftig i sinnet ströfvade han ensam omkring i nejden, fiskade i den lilla sjön ett stycke från gården och jagade ibland. Men äfven detta blef enformigt, och han längtade bort igen. Men nu hade han tillfälle att tänka öfver, hur han skulle ställa det för framtiden. Präst ville han på inga villkor bli, det kallet var icke för honom. Hvad han bäst passade till var militär, det kom han underfund med. Som en blixt hade den tanken kommit för honom. Blefve han militär, komme han i tillfälle att vara tillsammans med grefve Valde, och det vore icke så dumt. Han kunde icke finna något hinder för att välja den banan, om fadern blott ville kosta på honom, hvad som fordrades. Kanske komme det att taga ganska djupt i fader Hans' kassa, men det gjorde då rakt ingenting. En dag kom han att tala med fadern om framtiden.

— Om du skall bli präst, min käre Sven, så tror jag, du bör ändra ditt sinne en smula; ty sådan du nu är passar du bestämt inte att frambära evangelium till människorna.

— Jag tycker alldeles detsamma, och jag kommer aldrig att passa för det andliga ståndet. Jag har också helt och hållet slagit det ur hågen.

— Hvad tänker du då på?

— Jag vill bli militär. Det är bäst, att jag genast får afsända min ansökan om inträde på Karlberg.

— Hur tror du jag skulle ha råd att kosta på dig allt det?

— Åh, det blir inte dyrare, än om jag skulle fortsätta i Upsala.

— Jag har inte råd. Du har syskon också, som vilja dela med dig det som finns.

— De få nog sitt, det går ingen nöd på dem. Valfrid tar väl gården efter Er, och Thorsten är bara barnet. När han blir större och behöfver något, är jag istånd att återbetala en del af, hvad Ni kostar på mig. Greta behöfva vi inte tala om; hon är inte Er dotter och har således inga anspråk.

— Hon är min dotter, och med Guds hjälp skall hon en gång dela lika med er. Det borde du veta förut.

— Ni säger således nej?

— Utan betänkande gör jag det. Vill du inte bli präst, så får du taga itu med arbetet vid gården.

— Då hade Ni bra vinst på det, Ni kostat på mig till studier.

— Det vore lika bra, som att du blefve militär.

— Jag vill inte bli något annat.

— Jag har inte råd.

— Inte skall pappa nu, när jag hållit på så länge försöka att hindra mig på vägen. Blir jag militär, så gör jag större lycka. Präst kan jag ändå aldrig bli.

— Du har bestämt genom dåliga sällskaper råkat på afvägar. Äfven du var en snäll gosse förr, men nu är du så världslig och annorlunda, att jag inte känner igen dig.

— Må så vara, jag vill ändå gå den militära vägen.

— Vi äro inte så rika, och jag vet inte, hur länge jag står ut med att arbeta. Du bör tänka på det också.

— Jag har tänkt på allt, och om Ni bara vill, så finns det inga omöjligheter.

— Tala inte om det. Gud hjälpe mig, gamle man; jag sörjer öfver mina barn.

— Det behöfver Ni då inte, ty jag tycker, att vi arta oss väl alla tre. Hur det går med Thorsten vet jag ju inte, men Valfrid och mig är det ju bra med. Men att far skall tänka på Greta med arf, det är då inte rätt.

— Jo, det är alldeles rättvist, och hon skall ärfva med.

— Vi få väl se då. Nu tar det emot duktigt. Får jag då inte resa till Karlberg?

— Antingen reser du till Upsala eller också stannar du här och arbetar med.

Så bestämd hade fader Hans icke varit emot honom på länge, och Sven fann det lönlöst att tala vidare i ämnet. Han förstod ganska väl, att fadern icke skulle ändra sig i detta fall. Men det var då inte så alldeles hopplöst, tyckte han. Då han senare samma dag pratade med Valfrid, kom han in på samma ämne.

— Tycker inte du också, att jag borde gå den vägen?

— Nog passar du bättre till det än till präst.

— Det är också min åsikt, ty då slipper jag åtminstone stå och ljuga för folket. Jag tror inte mera på Gud än jag tror, att det finns folk på månen. Vi reda oss utan honom, det vet jag det.

— Du är just ett skönt prästämne. Hur vill du nu göra då?

— Ja, jag vet inte ännu. Säg mig du någon utväg, så skall du ha tack.

— Jag vet då en, och det är en bra en ändå.

— Sjung ut.

— Hjälp mig öfvertala gubben att gifva mig gården, och att han bör draga sig tillbaka med undantag redan i höst, och jag svarar för, att du skall få, hvad du vill. Jag hjälper dig sedan, ty då kan jag det, och hvad jag gör dig, medan du är på Karlberg, det tala vi inte om, ty jag skall ju ändå lösa dig fri från din del i gården. Har du lust?

— Ja, hvarför inte.

— Jag ämnar ju gifta mig om en månad eller så, och Bertha tycker också, att jag då bör veta, om gården blir min. Hon har ju också pengar, så det blir inte svårt för mig att hjälpa dig.

— Hur skola vi då lyckas öfvertyga gubben? Jag fruktar det blir svårt nog.

— Han är visserligen förfärligt envis, men om vi bli två mot honom, så går det nog.

— Vi skola tala närmare om det sedan, men det måste bli snart, ty jag är tvungen att med det snaraste insända min ansökan om inträde på Karlberg.

— Den kan du sända in när som helst. Vi skola lyckas, om vi hålla ihop, det kan du vara öfvertygad om.

— Då sänder jag in den redan i veckan.

— Gör det. När gubben får reda på saken, låter han gården gå, ty vi säga ingenting till honom om vårt aftal, och då tror han, att han genom att

draga sig tillbaka äfven stänger vägen för dig. Han är gammal och orkeslös, och jag vill ha arbetare, som kunna göra något när de äro ute.

Sven var nöjdare. Nu trodde han det möjligare för sig och jublade i förtid.

— Men hur menar du vi skola göra med flickan, med Greta? Inte tillåta vi att hon ärfver lika med oss, då hon ju inte är vår syster.

— Aldrig i tiden. Hvem vet, hvad hon är för sorts unge. Underlig har hon alltid varit, ser så blek och fin ut, att man ibland kunnat tro, det hon skulle blåsa bort när som helst. Fast hon ser ljus ut, så har hon tattarblod i ådrorna, det är jag öfvertygad om. Hon får ingenting, när gubben dör.

— Och Thorsten?

— Han får nöja sig med hvad som blir, men vi måste tvinga gubben att gifva med sig nu. Thorsten håller med flickan alldeles orimligt, och jag önskar, att de båda två vore sin kos.

— De kunna komma. Thorsten kan taga sig en drängplats på annat håll, och flickan bry vi oss alls inte om.

— Tig nu med hvad vi ha talat om, ty ingen bör få reda på det.

Valfrid gick till sitt arbete, och Sven drog sig undan till skogen, där han rökte cigarr och tänkte på kommande dagar, då han skulle få uppträda i uniform och med militär titel. Det hade på en gång blifvit så frestande för honom att bli militär, att han ej mera kunde slita sig fri från drömmarne därom. Nu var dock saken snart klarerad, ty på hösten skulle

Valfrid ha gården, och han måste hålla sitt gifna löfte, hur det sedan än blefve. Någon utväg skulle de nog hitta på för att öfvervinna fadern, därpå tviflade han icke. Men fader Hans bad af hela sin själ Gud om visdom och kraft, att han måtte kunna handla visligt mot sina söner.

SJUNDE KAPITLET.

Omänsklighet.

För föräldrar finns det sannolikt ingenting bittrare än att blifva bemötta med kärlekslöshet af sina barn. Det lägger så mycken ängslan på deras hjärtan, bringar så tunga sorger öfver dem och kommer dem att känna lifvet så bittert och mödosamt. Också kände sig den gamle Hans Lindman full af djup sorg, då han såg både Valfrid och Sven så hårda och kärlekslösa. Ofta talade han till sin hustru om dem, men ack, de gamla kunde ingenting göra. Dagarne gingo, Hans Lindman arbetade ute på åker och äng, lika flitigt som någon dräng, men aldrig kunde han göra Valfrid till lags.

— Ni är för gammal att sköta om det där, sade sonen alltid, och så blef det åter klagan öfver, att så litet uträttades. Sven pockade också på, att fadern skulle gifva ifrån sig gården, men fader Hans ville det icke. Det var hans gård; där hade han sträfvat

så länge redan, och där ville han också sträfva och slita, så länge krafterna stodo bi. Nog hade tiden strött rätt mycket silfver i hans hår, och nog hade ryggen blifvit böjd af mödorna, men ändock ville han fortsätta, ty arbetet var nu en gång hans glädje, och vid det glömde han för någon stund den bitterhet, som ovillkorligen kom öfver honom, då sönerna voro elaka. Hur glad han ändock var öfver att hafva den godhjärtade och snälle Thorsten, samt Greta. De gjorde honom icke sorg. Dessa båda älskade de gamla föräldrarna och tycktes båda vara af ett helt annat hjärtelag, än de båda äldre bröderna.

Sven tyckte det vara förfärligt långsamt vid gården, men han kunde ingenting göra för att få tiden att gå fortare. Till staden var det långt, och dit kunde han icke komma så ofta, men så en dag skulle Valfrid dit i ett ärende, och då passade Sven på att följa med.

— Tag nu på dig helgdagskläderna, Valfrid, så kunna vi gå ut i sällskap i staden och ha litet roligt, sade Sven, då de höllo på att förbereda sig för resan.

— Går det inte an med de kläder jag har då?

— För dig går det an, men skall du vara i sällskap med en student, så bör du också vara snygg.

— Vi få ändå inte dröja så länge inne, ty jag behöfs här hvarje stund, tycker jag. Går jag bort så göra drängarne ingenting, och far sätter sig hemma.

— Det blir annat i höst, när du tar gården. I dag kan jag måhända ha svar på min ansökan om inträde vid krigsskolan.

— Det vore trefligt om du lyckades, ty jag svarar för, att saken här hemma skall gå bra. Stå på

dig med gubben bara, ty jag tror han lyder dig bättre än mig.

— Det tror jag det. Du skall veta jag är student, och han har respekt för en sådan.

Så reste de då till staden, och det blef där en dag af oupphörligt nöje. Sven var van att vara ute i muntra lag, och han drog Valfrid med sig. Denne plägade visserligen besöka krogen, då han var i staden, men det hände ju endast några gånger på året. Han blef nu mycket drucken och oregerlig. Då de på kvällen åkte hem, voro de mycket onyktre båda två. Det skulle gå snabbt som blixten. Hästen var nog stark och uthållig, men ändå var piskan i oupphörlig rörelse och det arma djuret löpte med förtviflan.

— Du kör ändå som en bonde, Valfrid. Du skulle se, när fint folk åker, då kunna kamparne röra på sig.

— Går det inte bra nu då? Ja ja, Bläsa är nog litet trög, men vänta du bara, tills jag hinner elda upp henne litet, så skall du nog få åka.

— Gör det då.

Kvällen var så månljus och fin. Skogen stod doftande och vemodsfull. En susning liksom af sorg drog genom de höga kronorna. Inte hade de båda druckne ynglingarne öga för naturens skönhet, de tänkte blott på sitt nöje, och nu var detta att åka så fort som möjligt.

— Här skall du få se det skall gå, Sven. Rör på dig, Bläsa!

Han reste sig upp i vagnen och började slå hästen af alla krafter. Det arma djuret skälfde under de hårda slagen, stegrade sig ett ögonblick och satte sedan af i vildt sken utefter vägen. Hade de aldrig

förr fått åka, så fingo de det nu. Det var, som hade hästen vingar. Fåfängt försökte Valfrid hålla igen, nu var det för sent.

— Håll då in det eländiga kreaturet, det skenar ju! ropade Sven.

— Nu kan du hålla igen själf, om du orkar. Så här fort kanske inte fint folk åker i hvardagslag ändå.

Vid en krökning af vägen törnade vagnen emot en stor sten, och de båda bröderna stungades häftigt ur åkdonet ner i diket, under det den förskrämda hästen fortsatte sitt vilda lopp. Svetten dröp från dess sidor, fradgan stod kring munnen och han darrade i alla leder. Men stanna vågade han icke förrän hemma på gården, dit han väl hittade och sökte sin väg; men där voro också krafterna uttömda, och han segnade ned på marken, flämtande och med ett blodigt skum kring näsborrarne. När fader Hans kom ut för att se, om icke sönerna voro i annalkande, fann han hästen sådan midt på gården. Han kallade genast på drängarne, de kommo och försökte resa upp Bläsa, sedan de löst af henne seldonen, men hon låg flämtande och matt och kunde icke.

— De ha kört i sken, och nu dör hon nog, sade fader Hans med tårar i ögonen och klappade Bläsa på den svettiga halsen.

— Vi skola torka henne och sedan försöka få henne upp. Det här går nog öfver, svarade en af drängarne.

Öfver natten lefde Bläsa också, men det var allt; på morgonen dog hon. Äfven en stackars häst kan öfveransträngas till döds.

Valfrid och Sven kraflade sig emellertid upp ur

diket, svärjande och grälande på hvarandra. De voro fulla af ler och smuts.

— Så där kör du, när du skall vara fin, hånade Sven.

— Det går så där, när man skall ha fint folk med sig, svarade Valfrid med en ed och gned sitt ena ben, som han slagit rätt försvarligt.

— Jag gjorde illa mig; hur skola vi nu komma hem! frågade Sven.

— Vi få gå. Det är inte mera än en kvarts mil kvar.

— Det orkar jag inte; jag slog mig ju.

— Det gjorde jag också, men fint folk bör väl tåla något. Kom nu så gå vi.

Han tog Sven under armen, och så fortsatte de vägen till fots, men grälade gjorde de också. Här och där funno de några ting, som fallit ur vagnen, och dem togo de med sig.

— Det här skall Bläsa få för, det skall jag lofva, svor Valfrid.

— Om du får tag i henne ja.

— Hon sprang hem, det är jag öfvertygad om.

— Tror du hon står en sådan där färd?

— Hon är stark, det vet jag; en af mina bästa hästar.

— Du får väl se.

Då de kommo fram till gården, låg Bläsa ännu kvar på marken, och drängarne voro i färd med att göra, hvad de kunde för att få upp henne.

— Hvad är det för fel med hästkraken? frågade Valfrid.

— Du har kört ihjäl Bläsa för mig, hjärtlöse pojke, svarade fader Hans litet häftigt.

— Prata dumheter. Ni förstår er inte på att få upp henne, det är hela saken. Hvar har jag piskan? Låt mig få den, så skall Bläsa snart vara botad.

— Du försöker inte att röra henne med någon piska nu. Gå in och lägg dig, det är bättre.

— Skall jag gå in och lägga mig! Det kan Ni göra själf. Nu skall jag ha upp hästen först.

Han gick bort till stallet och kom snart tillbaka med en stor grof piska, som han höjde för att slå till det sjuka djuret, men fader Hans grep honom om armen och hindrade honom.

— Om du försöker att på minsta sätt misshandla Bläsa mera, så går det dig illa. Lämna det här åt oss. Det är nog med hvad du har gjort redan.

— Gå ur vägen gubbe, ty annars får Ni själf smaka piskan, det svarar jag för.

— Du får hota så mycket du vill, och misshandla mig kan du ju också göra, om du har lust, men så länge jag är här, får du inte röra hästen.

Ett hårdt pikslag träffade fader Hans öfver kinden och kom honom att draga sig litet tillbaka.

— Jag skall visa Er, hvem det är, som bestämmer i den här saken. Gå undan, drängar.

— Du rör inte hästen, ty då kommer jag att i morgon gå till länsman och anklaga dig för djurplågeri.

— Så skall jag väl lära Er på annat då? Mitt tålamod är slut nu. Har Ni inte annat att göra än att komma ut och gräla på det här sättet?

Han började obarmhärtigt slå sin far med piskan, och Sven försökte icke taga den gamle i försvar. Men en af drängarne, en stor, bredaxlad pojke med manligt och friskt utseende, gick emellan.

— Ni låter bli det där. Har Ni alldeles förlorat förståndet på den här resan, efter Ni bär Er åt på ett sådant sätt? Ni borde blygas för att slå Er far.

— Jag skall slå er allesammans, och det så att ni komma att minnas det länge nog.

— Ni kan ju försöka, men akta Er själf då. Det första slag Ni utdelar, så får Ni umgälla genast.

— Det första skall du få själf.

Drängen fick det också, men ögonblicket därefter låg Valfrid slagen till marken, och nu var det på hans rygg piskslagen haglade.

— Eländige bonde, har Ni inte försyn för någonting längre. Jag skall försöka piska högfärden och elakheten ur kroppen på Er. Nu är det inte Er stackars gamle far Ni har med att göra, och det här skall göra Er godt.

Klas, så var drängens namn, var i öfrigt en mycket snäll och foglig man, men nu var han ond, och Valfrid fick en afbasning, så att han slutligen måste bedja om nåd. Ruset vek helt hastigt ifrån honom under det han blef slagen.

— Ni ber om nåd för Er själf, men Ni vill inte bevisa nåd ens mot Er gamle far. Nej, Ni skall få mera, så att Ni för alltid mister lusten att slåss. Har Ni inte spelat herre länge nog nu, tror Ni? Sådana där karlar kunna inte botas med annat än stryk, det är bästa medicinen.

— Sluta upp, du slår ju sönder mig!

— I så fall är det visst ingen skada skedd.

Sven försökte nu gå emellan, men Klas röt till åt honom att hålla sig ur vägen, i annat fall blefve det hans tur nästa stund, och den druckne studenten vågade ingenting göra.

— Låt honom gå nu, Klas, bad fader Hans med tårfull röst.

— Ja, för Er skull skall han få det, men Gud nåde honom, om han en gång till försöker på det här sättet. Han får då skylla sig själf, ifall det går riktigt på tok.

Han kastade piskan åt sidan under det han talade, och Valfrid reste sig upp. Han hade förlorat all

lust att bråka både med sin far och de andra, och hästen tänkte han inte mera på. Skamsen och kufvad gick han in och lät icke mera höra af sig den kvällen.

Det lyckades dem slutligen att få Bläsa på benen igen, och så leddes hon in i stallet, fast det gick sakta. Hon lade sig nästan genast på den mjuka halm, som rikligt ströddes för henne, och där låg hon stilla sedan, tills hon tidigt på morgonen dog. Fader Hans grät som ett barn, då han stod bredvid det döda djuret, och Thorsten och Greta snyftade i kapp med honom, ty Bläsa hade de alltid tyckt så mycket om. Hade de haft en aning om, hvad som försiggått på kvällen, hade de kanske gråtit ännu bittrare, men nu höll man för barnen tyst med det, som tilldragit sig på gården. Det var nog, att de äldre hade reda därpå.

Valfrid gick tyst och butter omkring, men förmådde ingenting göra, och Sven lät icke se sig förrän framemot middagen. Men den där kvällens händelser skulle göra sitt till för att bestämma de kommande dagarne, och hvad som då skedde.

ÅTTONDE KAPITLET.

Fåfäng möda.

Det var i höbärgningen. Ute på åker och äng hade man brådt. Öfverallt gingo liarne med fart, och räfsorna voro i flitig rörelse. Det var en gifven sak, att Valfrid nu skulle jäkta drängarne och äfven sin far så mycket som möjligt, och han sparade dem sannerligen inte. Thorsten hade också varit med om arbetet hela tiden, och han kunde arbeta, när han ville. Sedan Valfrid vid midsommartiden gift sig med Bertha, nämndemans dotter, var det icke mera så lugnt och fredligt hemma vid gården, som förut. Om Valfrid var stygg och oftast lät sitt dåliga lynne bryta ut mot fadern, så hade Bertha i dess ställe blifvit en riktig plågoande för mor Lena. Den gamla måste oupphörligt vara med och arbeta, i köket, i ladugården och öfverallt, om det inte skulle höras knot och gräl, men själf gjorde Bertha så litet som möjligt.

De båda gamla sade icke mycket om sina sorger utom någon gång till hvarandra, men de kände det så förfärande bittert ändå. Hade de inte haft Thorsten och Greta till tröst, så hade lifvet blifvit dem en riktig plåga, men nu hade de dessa båda kära, hvilka gjorde allt för att trösta och glädja dem.

Sven gick där och gjorde ingenting. Snart skulle han resa igen, men icke till Upsala utan till Karlberg, ty han hade fått svar, att han skulle få komma. I sitt hjärta gladdes han åt detta, men på samma gång var han litet orolig, ty han var icke alldeles så viss om, hur det skulle gå med de dryga omkostnaderna, ifall icke fadern ville på något sätt ändra sig. Antingen måste fader Hans kosta på honom, hvad som fordrades eller också öfverlåta gården till Valfrid, så att denne kunde hålla sina löften.

— Du måste taga itu med gubben en gång till, sade han därför en dag till sin äldste bror.

— Jag förmår intet med honom. Både Bertha och jag ha försökt på alla sätt, och jag har lofvat honom ett så pass godt undantag att det kunde räcka till för tre sådana som han, men han vill ändå inte. Du får nu själf se till, hvad du kan uträtta.

— Vi tala väl med honom båda två på en gång då.

Detta ämnade de göra mycket snart, och en kväll, då fader Hans kom hem från åkern, skulle det ske. De voro fast beslutna att icke gifva upp, förrän han gått in på deras fordringar. Men så råkade Bertha just den dagen vara mer än vanligt hård och stygg mot mor Lena, och detta kom äfven att väga tungt i vågskålen vid afgörandet. Mor Lena hade hållit på att kärna smör, då Bertha i sin fina, i staden köpta

klädning gick förbi. Det stänkte upp litet grädde från kärnan och kom på det fina tyget, och Bertha var genast ond.

— Kan Ni då inte se på hvad Ni gör utan förstöra mina kläder, då jag går förbi!

— Inte rår jag för, om det stänker litet från kärnan, och för resten så kunde du ju taga på dig en litet simplare klädning om hvardagarne.

"— Kan Ni då inte se på hvad Ni gör . . ."

— Har Ni kostat på mig någon klädning, efter Ni bråkar? Jo, det är just ett skönt hus man kommit till. Bråk och snäsiga svar hvart man än vänder sig.

— Var snäll själf, och ingen är elak mot dig.

— Tig nu, Ni gamla skrälle, Ni begriper ändå ingenting. Hon skuffade vid dessa ord omildt till den gamla, som därvid snafvade och drog omkull

kärnan, så att grädden och det halffärdiga smöret rann ut på golfvet.

— Jo, där ha vi det! Tror Ni inte vi bli utfattiga ändå, utan att Ni skall göra så där med hvad som finns. Ack, ett sådant elände man kommit i. Hu då!

— Du skuffade mig, så att jag rådde inte för det.

— Skuffade jag! Nog har Ni alltid någon att skylla på. Gå ur vägen åtminstone, så att pigan kan få torka upp på golfvet.

Åter fick mor Lena en knuff af sin onådiga sonhustru, och med tårfyllda ögon gick den gamla in i sin lilla kammare.

— Jag önskar vi vore af med både gubben och gumman, for Bertha ut, då pigan torkade upp den spillda grädden.

— Det blir Ni nog med tiden. Ni behöfver nog inte ha dem så länge, efter hvad jag förstår af allt.

— Jag tror du är näsvis också. Akta dig för det du, ty annars kan det gå dig illa.

— Jag bryr mig inte om det. Min tid är snart ute här, och sedan kan Ni bäst Ni behagar fortsätta att plåga lifvet af den stackars mor Lena.

En smällande örfil kom flickan att hastigt tystna, och utan ett ord mera gick Bertha därifrån, blossande af vrede. När fader Hans kom hem, fick han reda på hela bråket, och han tröstade sin sorgsna hustru så godt han förstod.

— Gud låter oss få hårda dagar nu, kära mor, men han skall nog låta det ljusna för oss igen, bara vi tåligt förbida hans hjälp och kärlek.

— Det tviflar jag inte på, men nog är det hårdt att bli så där behandlad af sina barn.

— Vi ha de båda små, och de skola med sin kärlek ersätta oss hvad vi få lida af de äldre. Jag tror att Thorsten blir en god man. Han skall ha gården här efter mig, så sant jag kan göra något därvid.

— Gud hjälpe oss, om de kommande dagarna skola bli lika sorgfulla, som de nu en tid ha varit; då vore det bättre att få dö.

— Nu skola vi inte önska något sådant, ty med Herrens hjälp skall allt bli ljusare igen för oss gamla. Du vet ju, mor, att Gud pröfvar ibland för att sedan låta det bli så mycket bättre efteråt. Så gör han nog med oss nu också.

— Men hur tror du far, att det skall gå med Sven? Han tycks bara längta efter att få komma ut igen, och han är så olik sig mot förr.

— Sven har förlorat mycket på att vara ute i världen. För honom hade det varit mycket bättre att gå hemma på åkrarne vid plogen. Jag börjar frukta, att vi voro enfaldiga, som läto honom studera. Han blir ingen god man, skall du få se. Han dricker allt mycket, och det är farligt.

De hade icke så roligt, dessa båda gamla, när de tänkte på sina söner, men de kunde ändå hoppas på Gud, och så länge man kan hoppas på honom, är icke allt förlorat. Det är först när man förlorat hoppet, som allt är idel mörker.

Valfrid passade på samma kväll och talade med sin far om öfvertagandet af gården, och Sven var med för att hjälpa till.

— Ni ser ju, far, att Ni inte orkar med längre, och Ni gör bäst i att draga Er undan och lefva i ro, sade Valfrid så inställsamt som möjligt.

— Jag lämnar inte gården ännu. Så länge jag är arbetsfrisk och kan vara med, och så länge ingen sjukdom lägger mig ner, sköter jag nog om gården.

— Men jag får ju sköta den till största delen nu.

— Det är ju ingen som bedt dig därom. Du lägger dig i det, som är mitt, och du gör det allt för mycket till och med. När jag anser mig vilja slå mig till ro, då gör jag det men inte förr.

— Hvad hade det varit af alltsammans, om Ni inte haft mig, tror Ni. ?

— Då hade jag nog haft frid och ro i mitt hus, och då hade din mor sluppit ha så mycken sorg, som hon nu har, och inte hade hon då behöft bli så kärlekslöst bemött af Bertha.

— Jaså, det är där skon klämmer. Tacka Ni Gud. att Bertha kom hit, och att det åter kan bli ordning inom hus äfven. Hon är den som kan sköta om ett hem.

— Men mitt hus skall hon inte sköta, det svarar jag för. Du kan hälsa henne, att det är min hustru, som är matmor här i gården ännu, och du kan för egen del komma ihåg, att jag är herre här ännu, ty då blir det lugnare, än det varit.

— Men, inföll nu Sven, hvarför skall pappa vara så ifrig att ha gården kvar själf, när Valfrid bjuder på så goda villkor? Det är ju för pappas bästa han önskar taga den.

— Jag vill ändå inte, har jag sagt, ty jag ser nog, hvad som behöfs. Hade Valfrid uppfört sig mera

värdigt mot mig, så är det möjligt, att jag gifvit med mig, men nu ändrar jag mig inte, ni må säga hvad ni vilja därom.

— Ni är alltid oresonlig, brusade Valfrid upp, och det är bara Er elakhet som gör, att Ni inte vill låta mig taga gården. Jag önskar Ni vore härifrån.

— Säg rent ut du, att du önskar jag vore död. Det tör väl hända, att det inte dröjer så länge, innan både jag och mor äro borta, om vi skola behandlas på detta sätt i längden. Tala nu inte mera med mig om gården; du får det ändå inte efter din önskan.

— Gif mig då betalt för det arbete jag nedlagt här, så kan jag köpa mig en gård på annat håll.

— Ja, det skall du få. Jag skall betala dig ordentlig lön för hvarje år du arbetat, såsom du bordt, men som du själf dragit dig undan mesta arbetet och låtit mig och drängarne göra det, så kan du just inte ha så mycket att fordra, och i alla händelser räcker det inte till någon gård.

— Gå Ni åt . . .!

— Tyst pojke! Uttala inte de syndiga ord du ämnar! Inga svordomar inne hos mig. Jag är lika obeveklig, hur du än må bära dig åt.

Valfrid bad och hotade, försökte alla medel att beveka fadern, men denne stod icke att ändra. Till slut gick fader Hans ifrån de båda sönerna, då de icke ville lämna honom i fred.

— Hvad skola vi nu taga oss till? sade Sven, då de voro ensamma.

— På det här sättet får jag just vackert något att underhålla mig på Karlberg med.

— Vi äro inte färdiga ännu, men så sant jag heter Valfrid, så skall gubbkräket nödgas gifva med sig. Jag tål inte det här längre. Här har jag gått och arbetat år efter år och sett, hur han lagt undan pengar; och när man så vill ha något för sitt arbete och sin möda, blir man bemött som en hund. Tror han att jag nöjer mig med det, så bedrar han sig. Nu frågar jag inte längre efter, hvilka medel som måste användas, men gården skall jag ha, det kan du lita på.

— Men du kan väl inte taga den emot hans vilja i alla fall.

— Om inte annat, så skall jag slå gubben alldeles fördärfvad, så att han blir oduglig till allt arbete, och sedan är han tvungen att gifva efter. Det är kanske inte så rådligt att leka på det där sättet med Valfrid Lindman.

— Nej, Valfrid, så får du inte tänka, det vore orätt att handla så.

— Jaså, vore det orätt! Du börjar kanske att hålla med honom nu? Så red dig då på Karlberg utan mig bäst du vill. Det här skall jag med nöje taga hand om själf.

— Du vet, att jag kan inte reda mig där, om inte du hjälper mig.

— Så var då förståndig, ty eljest lyckas du inte. Jag skall ha gården senast i vår, så mycket du vet det.

— Nåja, kan du få den så inte mig emot. Att gubben är envis, det ser jag nog, och vi måste hålla ihop.

— Han skall nog få ångra, att han inte godvilligt ger med sig.

— Hur stort undantag ämnar du ge honom?

— Jag vet inte än, men det skall jag nog bli sams med honom om. Han skall få så att han reder sig.

— Du ämnar då verkligen försöka våld, om ingenting annat hjälper?

— Jag skall endast bruka de medel, som kunna brukas utan fara.

— Du är satanisk, Valfrid, du har intet hjärta i alla fall, och dock måste jag nu vara din bundsförvandt.

— Satanisk. Det där skall väl vara lärdt det. Du får kalla mig, hvad du vill, man gården skall jag ha, och det är ju för resten till din egen nytta. Du är inte heller en bit bättre än jag.

— Kanske det. Gör som du vill, skaffa mig den hjälp jag behöfver, och sedan får du så gärna för mig stanna här och rota i jorden.

— Men om jag nu hjälper dig igenom den där tiden så kom inte sedan och begär något mera från gården.

— Jag begär väl min del, när gubben och gumman äro döda.

— Du skall få den, dock med afdrag af hvad jag betalar ut för dig under dessa år.

— Naturligtvis. Så bör det vara.

Sven var nog mycket fördärfvad och längtade efter att få lefva så fritt som möjligt, men riktigt så förhärdadt var icke hans hjärta, att han icke kände det en smula ängsladt vid dessa råa och syndiga öfverenskommelser. Brodern var honom öfverlägsen

i ondska. Dock måste han nu vara med om dennes planer, om han skulle lyckas att utföra sina egna. Något enda ögonblick kände han nog ånger och önskade draga sig tillbaka, men tanken på framtiden tvang honom in i bojorna.

NIONDE KAPITLET.

Thorstens uppfinning.

Samma kväll som Valfrid och Sven talat med fadern om gården och med hvarandra om de affärer, som mest lågo dem om hjärtat, återfinna vi Thorsten och Greta ute i den lilla tallbacken ett stycke från gården. Dit hade Thorsten flyttat alla sina saker från loftet, och där hade han redan många kvällar varit sysselsatt, utan att någon annan än Greta visste om det. Han hade släpat dit ett par gamla vagnshjul med dithörande axel, hvilket allt han funnit undankastadt i ett hörn af gården, och nu hade han putsat upp dessa ting rätt väl.

— Det blir en bred kärra du gör, Thorsten, sade Greta, då hon hjälpte honom att sätta det ena hjulet tillrätta på en ny och mycket längre axel, som han själf förfärdigat enligt sin egen idé.

— Förstår du inte än, hvad det skall bli? frågade han och fortsatte med sitt arbete, så att svetten sipprade fram i pannan på honom.

— Att det skall bli en kärra, det ser jag ju nu, men inte vet jag, hvarför hon skall vara så bred, eller hvarför hela den där raden af spjälor skall släpa efter. Det kommer att taga emot, när du drar kärran.

— Det är just meningen, att de skola göra det, du.

— Men du orkar inte draga den själf.

— Jag skall inte draga den själf heller, det skall gamle Prins få göra. Nu skall jag väl tala om för dig då, hvad det skall bli. Jo ser du, det är så arbetsamt för flickorna att räfsa, och nu skall jag göra en så stor räfsa, att en häst kan draga den och räfsa ihop mycket hö på en gång. Ser du inte, att de här spjälorna äro riktigt stora räfspinnar, som hänga ner. Om jag nu spänner Prins för den här kärran, så orkar han ledigt draga den, och jag sitter ofvanpå och åker. I morgon kväll skall jag smyga mig ut med den, sedan de andra gått till hvila. Vill du följa med mig då?

— Ja visst. Men hvem har lärt dig att göra den där räfsan?

— Ingen. Jag har hittat på det själf. Men du får inte tala om det för far en gång, ty då kanske jag inte får försöka den. I morgon kunna inte alla flickorna vara med och räfsa, och då blir det nog mycket hö, som får ligga. Du skall få se så fint jag skall räfsa ihop det sedan på natten. Det är månljust nu, så att det skall gå riktigt bra.

— Men hur skall du få ut Prins ur stallet, utan att någon ser det?

— Jag tar ut honom andra vägen och leder honom öfver ängen hit ut. Jag tror inte de skola använda honom till något i morgon, så att han är inte trött, och så skall jag gifva honom mycket hafre, innan vi gå ut.

— Får Valfrid se dig, så tror jag säkert, att han slår dig.

— Han skulle våga bara, så skall han få se, att jag nog kan försvara mig. Han är elak mot far och mor nu, men äfven för det skall han få, så snart jag blir stark nog, det vet du redan.

— Du lofvade mig, att du inte skulle försöka slå honom. Gud tycker inte om oss, om vi slå någon.

— Du har rätt, lilla syster; jag skall inte röra honom, bara han låter mig vara i fred och om han inte mera slår pappa, som jag sett honom försöka ett par gånger, fast pappa vikit undan.

— Har han försökt det?

— Så har jag tyckt mig se flera gånger, och äfven om han inte gjort det, så är det nog med, att han grälar beständigt. Jag tål inte det.

— Bry dig ändå inte om honom, Thorsten; du kan i alla fall ingenting göra, och säger du något till honom, så blir han elakare mot dig också.

— Hjälp mig nu att hålla i litet, medan jag fäster räfsan vid kärran. Sedan är det bara skacklorna kvar, och dem har jag i ordning. Du skall få se det här kommer att gå bra.

De gjorde i ordning, hvad de hade för händer. Thorsten hade verkligen förfärdigat en hästräfsa, hvilken visserligen icke var hvarken fin eller nätt, men den visade dock, att gossen hade en idé om, hur det

borde vara, och han hade gjort bättre än mången annan kunnat göra. Själfva kärran var ganska klumpig och räfspinnarne grofva. Det enda som fattades var inrättningen att lyfta själfva räfsan, då höet skulle lämnas. Detta beräknade Thorsten skulle gå lätt nog med handen eller med ett snöre. Dock var hans uppfinning icke dålig; men så hade han arbetat därpå nästan ett helt år, och flera gånger gjort om allt från början, hvarje gång förbättrande något.

— Du skall få se, att Prins tycker det vara rent af roligt att få draga den här ute på ängen, sade Thorsten gladt.

— Kan jag få åka med dig?

— Om sittbrädet vore litet större, skulle du få det, men nu är det så litet, att endast en får rum därpå, och så kanske kärran kunde braka sönder, om vi åkte två.

— Hvarför har du inte gjort den starkare då?

— Jag skall göra en bättre sedan, men det här var ju den första. Vänta du till ett annat år, då skall jag försöka få den annorlunda. Det är ett och annat, som fattas nu, men det hittar jag nog på under tiden.

— Inte kunde jag hitta på något sådant där.

— Du är flicka du, och de skola göra helt annat än dylikt. Tror du, att du kan komma ut i morgon kväll, utan att Bertha får se dig?

— Jag går ut genom fönstret, om jag inte kan komma ut på annat sätt.

— Kanske det är bäst, att du stannar inne ändå. Du kan få bannor af dem, och det vill jag inte.

— Om inte du är rädd, så är inte heller jag det.

— Vill du hellre vara med mig då?

— Jag vill alltid vara med dig, ty det är roligast; och när vi bli stora, bry vi oss inte om hvarken Valfrid eller Sven. Då taga vi vård om far och mor, och de andra få gå hvart som helst.

— När du blir stor så gifter du dig, och sedan bryr du dig inte mera om oss.

— Kan jag gifta mig med dig då?

— Nej, kära lilla Greta, jag är ju din bror, det vet du väl.

— Om jag inte får det, så gifter jag mig ingen gång.

Nu var Thorsten färdig med sitt arbete, och de gingo hem. Ute på gården mötte de Valfrid, som genast började gräla öfver, att de varit så länge ute.

— Du behöfver väl inte bråka för det, sade Thorsten, jag har arbetat hela dagen, och sedan kan jag väl få vara, hvar jag vill.

— Du går där jag vill, att du skall vara. Tror du, att du kan gå ute och drifva med den där lilla tattarungen hur du vill.

— Tig du lede man! Greta är inte mer än du en tattarunge. Hon är ju din syster.

— Är hon min syster? Det där ha ni ljugit för henne länge nog nu. Hon är inte alls släkt med oss, och det vet du också. Gjorde jag rätt, så körde jag bort henne från gården, men nu skall hon väl få vara så länge. Gå in med er båda två.

Thorsten fattade Gretas hand och drog henne med sig in i huset. Han ville inte, att hon skulle höra mera af Valfrids elaka ord; men hon hade dock redan hört nog för att hafva fått sitt lilla hufvud fullt

af tankar. Hon gick rätt in till fader Hans, kröp upp i hans knä och frågade:

— Säg far, är jag inte Thorstens syster?

— Hvarför frågar du så där, kära lilla barn?

— Jo, Valfrid säger, att jag är inte alls släkt med honom och de andra här. Tala om det för mig nu.

— Bry dig inte om, hvad Valfrid säger, ty det

"— Gjorde jag rätt, så körde jag bort henne . . ."

där vet han inte. När tiden kommer, får du nog veta allt.

— Men jag vill veta nu, om jag är Thorstens syster.

Fader Hans svarade icke, utan satt tankfull och grubblande. Han visste knappast, hvad han skulle göra. Det var svårt för honom att narras, och ändå ville han icke, att hon skulle veta sanningen ännu.

— Tala om det nu, far.

— Du är oss lika kär som någon af gossarne, lilla Greta, och mycket kärare än de äldre; och du skall alltid tro, att du är vår dotter, hvad Valfrid än må säga till dig.

— Det där förstår jag inte riktigt.

— Vänta då med att fråga, tills du kan förstå det. Gå nu in och lägg dig.

Han lyfte ned henne på golfvet och reste sig själf för att gå ut. Greta lät sig nöja med det svar hon fått, men hon började i alla fall förstå, att det var något, som hon förut och äfven nu hållits i okunnighet om. Hon var en förståndig liten flicka, och när hon nu börjat misstänka något, lämnade tankarne henne ej. Något var det, som hon ej visste, men hon skulle nog taga reda därpå.

Nästa kväll, sedan Thorsten ätit sin aftonvard och allt arbete vid gården var slut, smög han sig ut i stallet och till den spilta, där gamle svarte Prins stod. Han tog ett extra mått hafre och lade i hackelselådan, och så stannade han kvar, medan hästen åt. Han strök det gamla trogna djuret så vänligt på halsen och talade till det, alldeles som hade det varit en människa.

— Nu går du med mig i kväll och drar min räfsa riktigt snällt, gamle Prins, gör du inte det? sade Thorsten så vänligt, och Prins gnäggade alldeles som hade han förstått hvartenda ord. Då selade Thorsten på honom, och så snart hafren var uppäten, kom betslet i munnen. Det såg ut, som tyckte hästen det vara riktigt roligt, ty han reste upp sin gamla hals så högt, som då han var en ung och yster fåle, och så gnäggade han igen. Trött var han då inte, ty

han hade endast varit med om att draga hem ett litet hölass på förmiddagen, och sedan hade han stått inne hela tiden. Thorsten gick ut och såg efter, om vägen var klar. En af pigorna stod ute i dörren, men hon gick in, just som han tittade fram. Nu skulle han således ut på proftur med sin räfsa. Försiktigt ledde han ut Prins genom dörren åt bakgården och så vidare utåt åkern. Han hade talat vid Greta att komma ut sedan, men ännu kunde hon nog inte vara där. Då han kom upp i tallbacken lät han hästen beta litet i gräset, medan han själf drog fram sin besynnerliga kärra till jämn väg. Prins nosade på detta underliga åkdon, betraktade det noga och gnäggade, liksom ville han uttrycka sin häpenhet, ty något dylikt hade han aldrig sett förr.

— Undrar du hvad det är, gamle Prins? Det skall du snart få se, när vi komma ner på ängen. Det ligger mycket hö oräfsadt där ännu, men du och jag draga nog ihop det, innan vi gå hem. Tror du inte det?

Då gnäggade Prins, att han nog begrep det där, fast det var konstiga saker och han inte kunde uttala sina tankar därom, och så blef han då förspänd. Just som de skulle åka iväg, kom Greta springande. Hon hade tagit vägen ut genom fönstret, det var för henne enda sättet, om hon inte skulle bli upptäckt.

— Har du Prins för redan! Nu du gamle Prins får du draga en konstig kärra, sade hon och klappade hästen på den breda nosen. De voro goda vänner sedan länge, Prins och hon, och nu, när hon var med, var det ingen fara för, att han icke skulle gå stadigt och lugnt.

— Du gick väl inte ut barfotad nu i kvällskylan? frågade Thorsten.

— Nej, jag tog skor på mig. Det är så hvasst nere på ängen.

— Det var bra. Då åka vi. Du kan gå före så ser jag dig, och så följer Prins också med litet gladare.

Greta hoppade lätt framåt stigen, och Prins följde efter med den nya räfsan. Stolt som en liten kung satt Thorsten på den lilla brädbiten och körde. Under vägen betraktade han sitt verk. Han såg nu, att han måste fästa upp själfva räfsan, då han åkte på vägen, ty där var det onödigt att hon släpade, och så stannade han för att hjälpa detta. En krokig trädgren anskaffades, dess ena ände träddes emellan ett par af pinnarne och på den andra höll Thorsten sin ena fot.

Nere på ängen doftade det nyslagna höet så friskt och godt. Månen hade gått upp och lyste nu så klar och blank, och det var riktigt vackert där ute.

— Gå nu litet åt sidan, Greta, så skall du få se, hur Prins och jag räfsa, sade Thorsten.

Hon ställde sig en bit ifrån, han släppte ned räfspinnarne, och så började de. Inte gick det så galant, som med de fina fjäderräfsor, hvilka numera begagnas, men det gick ändå utan svårighet, och Thorsten var hjärtans glad öfver resultatet, ja, han hade ej ens vågat tro, att det skulle gå så präktigt. Den krokiga grenen ville dock icke arbeta så bra, då räfsan behöfde lyftas. Thorsten såg nog, hur han borde ordna till det, för att det skulle gå utmärkt, men nu på kvällen kunde han ej göra det.

— Jag vet hur vi göra, sade Greta. Jag går

straxt bakom, och då räfsan är full, lyfter jag upp henne.

Det var Thorsten med om, och så fortsattes arbetet. De körde ett hvarf kring ängen och fingo ihop mycket hö. Men då var också Greta trött.

— Om du kunde köra, så skulle jag gå bakefter och lyfta räfsan, sade Thorsten.

— Visst kan jag köra Prins, det är alls inte svårt. Låt mig försöka bara.

Thorsten steg af och lyfte upp Greta. Hon hade rätt, det var icke svårt att köra, ty Prins trampade så stadigt och jämt fram öfver den daggiga ängen.

De höllo på en god stund ännu, men då tyckte Thorsten det vara nog för den gången, och så stannade de.

— Nu skall du få gå hem igen, gamle Prins. Du har dragit riktigt bra.

Thorsten klappade hästen, som såg helt belåten ut och tog sig en mun full af det färska höet.

— Skola vi inte köra upp i tallbacken med räfsan? frågade Greta, då brodern började spänna ifrån.

— Det behöfs inte. Hon kan gärna stå här, ty i morgon skall jag använda henne igen. Nu skall det bli andra tag af, och Valfrid kan inte säga något emot det här.

— Om han är ond, så har han kanske sönder alltsammans för dig.

— Far sköter nog om det. Jag talar om det för honom genast i morgon bittida.

Så gingo de då hem. Thorsten selade af gamle Prins, och så smögo de sig in, Greta genom fönstret

och Thorsten genom den olåsta köksdörren. Ingen hörde dem utan allt gick efter önskan.

Följande morgon, då de drucko kaffe, sade Thorsten:

— Far, jag profvade min nya hästräfsa i natt, och den gick bra.

— Har du drömt om något sådant, kära barn?

— Nej, det är sanning. Ni får nog se det ute på ängen. Jag har räfsat ihop mycket hö där i natt, fast jag icke hann med allt. Greta var med mig, och hon blef trött.

— Hur har du kunnat göra den där räfsan då?

— Jag har ju hållit på ända sedan förra vintern, och nu är hon färdig.

Då de kommo ut, hviskade gossen till sin far:

— Låt inte Valfrid förstöra den.

— Han skall nog slippa det; jag skall taga vara på din räfsa.

Äfven Valfrid måste erkänna, att Thorstens arbete icke var så dumt, och att man kunde hafva nytta däraf. Thorsten fick själf taga sin räfsa omhand och en präktig häst fick han äfven. Den dagen hunno de med räfsningen, och ett par af flickorna fingo till och med gå hem vid middagstiden. Thorsten gjorde sin sak bra, och sedan han på morgonen ordnat det så, att han kunde sitta kvar på räfsan och ändå utan annans hjälp lämna höet där han skulle, var han nöjd.

— Det kunde bli något af den där pojken med tiden, om han finge komma ut och lära, sade en af drängarne, då de vid middagen stannade för att äta.

— Tycker någon han skulle få det. Nej, det är bara Sven, som skall hållas i skola, och han kommer nog inte att göra fader Hans någon glädje, det är jag

öfvertygad om. Det blir med honom som med Valfrid. Hård och hjärtlös blir han. Få se, om jag inte spår sant.

— Han kommer helst att fördärfva sig genom dryckenskap. Han är redan på god väg att bli drinkare, det har jag lagt märke till.

— Fader Hans får inte så mycken välsignelse genom de båda äldre, men Thorsten artar sig bättre, och Greta är en liten snäll flicka.

— Men hon är inte hans dotter, inföll en äldre dräng, som i många år varit i Lindmans tjänst.

— Är hon inte! Hvem har sagt det?

— Det säger ju jag, ty jag vet det. Hon kom till gården på ett underligt sätt, må du tro. Vi visste ingenting om, förrän vi hörde henne skrika en morgon, och när mor Lindman kom ut i köket, bar hon den lilla ungen i sina armar. Fader Hans sade, att han hittat henne på vägen, då han kvällen förut åkt från staden, men jag tror att han hämtade henne hos någon i staden. Nu vet hon inte annat, än att hon är dotter i huset, och nog hålla de gamla af henne, som om hon vore det. Valfrid är väl den ende, som inte kan med den lilla ungen, ty han kan inte med någon annan än sig själf och sin högmodiga hustru; men det säger jag för sanning, att Greta är ett riktigt litet solljus för oss. Det skall naturligtvis hållas hemligt med det där, hvar hon kom ifrån.

Ingen hade hört detta samtal, utom de tre drängarne. Fader Hans tyckte eljest icke om, att någon pratade i detta ämne.

TIONDE KAPITLET.

Ett möte i parken.

Gamle grefve Valde plägade ofta taga sig en promenad ute i parken då vädret var vackert, och han inte önskade aflägsna sig långt från slottet. Det var också den behagligaste promenadplats man kunde önska sig, denna park, med dess många grusade, slingrande gångar närmast slottet och de många små stigarne längre bort. Här och där fanns små grottor mellan några väldiga stenar eller en berså vid vägen. Skogen växlade så trefligt. Hvitstammiga björkar glänste fram mellan höga, mörka tallar och granar, en och annan åldrig ek sträckte sina knotiga, löfrika grenar vidt omkring och lönnarne susade med sina stora blad. I den mjuka mossan lågo linnéarefvorna så älskligt, och längre nedåt sjön växte ymnigt med liljekonvalje. Öfverallt byggde fåglarne sina nästen i denna fridlysta vrå, och de sjöngo dagen

lång från de gröna hvalfven. In i denna park vågade sig aldrig någon af slottets underlydande, ty endast det grefliga herrskapet skulle där njuta och glädjas, och tjänarne voro förbjudna att vistas där, utom då något arbete skulle utföras.

Men det fanns ett par, som trots alla befallningar dock vågade sig in i parken rätt ofta, och det var Thorsten och Greta. De vågade sig aldrig så långt in, att de trodde sig i fara att möta grefven, men nog sutto de ofta i någon grotta eller under något skuggande träd och pratade på sitt barnsliga sätt. Det var särskildt en liten grotta just i den del af parken, som låg åt Lindmans egor, som de båda barnen brukade vara i. Tvenne höga stenblock sköto fram och bildade en triangelformig grotta, lämnande en sida fri, och ett tredje block låg som ett naturligt tak öfver rummet. Framför stod en lummig gran, så att man kunde sitta rätt osedd där inne. I grottan fanns en liten stenbänk att sitta på.

När nu Thorsten var upptagen af arbetet på ängen med, fick Greta gå ensam vid sina lekar, och så ofta hon kunde, smög hon sig bort från huset, ty sedan Bertha kom dit, hade också glädjen flytt sin kos.

Några dagar efter det Thorsten först profvat sin nya räfsa, hade Greta gått in i parken vid Valdeborg och sökt upp sin grotta. Långt borta mellan träden kunde hon se en skymt af sjön, och denna lilla sjö tyckte Greta om att betrakta. Hon satte sig nu på stenbänken, lutade hufvudet bakåt och hvilade det mot klippan, och så drömde hon. På sista tiden hade hon haft så mycket att tänka på. Hon kunde, så liten hon var, icke förgäta Valfrids ord om tattarungen

och icke heller kunde hon förstå, hvad fader Hans menat, efter han icke gifvit säkert svar på hennes fråga. Medan hon satt där, slötos sakta hennes ögon, och hon slumrade in.

Grefve Valde tog sig just en promenad i parken, och som vädret var mycket vackert, gick han längre än vanligt. Ljudlöst rörde han sig på de mossiga stigarne och kom slutligen fram till Gretas grotta. Han hade gått friskt och tyckte, att en liten stunds hvila i denna fridfulla ensamhet skulle göra honom godt; hvarför han ämnade slå sig ned i grottan, men förvånad stannade han vid ingången, ty han hade fått syn på det inslumrande barnet. Hvem i all världen kunde hon vara? Nog hade han hört något om, att Lindman för flera år sedan tagit en liten flicka i sitt hus, men som han aldrig hade något umgänge med bönderna och aldrig brydde sig om deras folk, hade han icke heller någon gång uppmärksammat Greta, fastän han sannolikt sett henne någon gång. En sådan liten varelse var alltför obetydlig för att en så mäktig man skulle lägga märke till henne. Men när han nu tyst stod och betraktade henne, tyckte han att dragen föreföllo så bekanta. Det lockiga, ljusbruna håret, de rosiga kinderna, det där veka och på samma gång stolta draget kring munnen, allt det där hade han sett förut, men hvar och när? Om hon blott haft ögonen öppna, så hade han nog ännu mera frapperats af hennes likhet med någon han förr sett, men nu sof hon ju. Hon liknade en liten inslumrad älfva, som trött-nat på leken och önskade hvila. Länge stod han och betraktade henne, och oförklarliga känslor rörde sig i hans hjärta. Men de gingo öfver till slut, och så

frågade han sig själf, hur han kunde låta sig påverkas af åsynen af ett barn.

— Åh, det är väl ett af böndernas barn, sade han halfhögt. Hon har trotsat min befallning och smugit sig in i parken för att göra odygd, men så har hon tröttnat och satt sig att sofva här. Jag skall väcka henne och köra henne härifrån.

Han behöfde dock icke väcka henne, ty hon öppnade i detsamma ögonen och mötte hans spörjande blick. Det var både häpnad och förskräckelse, som afmålade sig i hennes ansikte, då hon såg honom, ty hon visste väl, hvem han var. Hon steg upp och neg djupt för honom.

— Hvad är du för en? frågade han barskt.

— Jag är Greta, Lindmans Greta, herr grefve, svarade hon blygt.

— Jaså, är du den där flickan, som han tog till sig för några år sedan.

— Ja, stammade hon utan att rätt veta, hvad hon skulle svara.

— Hvarifrån kom du då, när du kom till Lindmans?

— Jag vet inte hvarifrån far fick mig.

— Du har ingen reda på dina föräldrar?

— Jo, de äro ju hemma. Känner inte grefven igen fader Hans?

— Jo, honom känner jag nog, men jag menar dina verkliga föräldrar.

— Jag trodde han var min pappa.

— Jaså, de ha inte talat om det för dig. Då kan du ju inte veta det. Hvad heter du?

— Greta Lindman.

— Såå. Och hvem har lofvat dig att gå hit in i parken?

— Det har ingen, men jag går hit ändå, för jag tycker det är så vackert här.

— Vet du då inte, att ingen får gå in här?

— Jo, det sade far och mor till mig för längesedan, men jag trodde inte det var farligt, om jag ändå gick hit ibland.

— Skall du då inte lyda dina föräldrar, tycker du?

— Jag lyder dem så gärna, och de veta inte, att jag gått hit, men jag trodde inte det var orätt, att jag gick.

— Jo visst var det orätt. Du bör lyda dem i allt.

Hon såg upp till den höge gamle herrn, som stod där med rynkade ögonbryn, men i hennes drag fanns nu ej det minsta uttryck af fruktan.

— Jag skall inte komma hit något mera då, om det är orätt, ty om jag gör det, som är synd, så tycker inte Gud om mig.

— Nej, det har du rätt i, det gör han inte.

Trots det han icke plägade tala vid "det lägre folket", fann han nu ett visst nöje i att tala med flickan. Han tyckte bestämt, att han sett henne förut, eller ock någon, som mycket liknade henne. När Greta icke sade något mer, frågade han helt plötsligt:

— Tycker du det är roligt att vara här i parken?

— Ja då, det är så roligt. Här är så mycket blommor om sommaren, och så är här så många fåglar. Jag såg ett litet näste här i sommar, men nu ha alla de små ungarne flugit ut med.

— Tog du ingenting ur det nästet?

— Gud bevare mig. Inte kunde jag ha hjärta att göra dem så illa. De äro ju så snälla, de små fåglarne, och sjunga så vackert för mig om dagarna. Thorsten såg dem han också, och han sade, att det går aldrig bra för dem, som plundra fågelnästen.

— Hvem är Thorsten?

— Det är ju min bror; vet inte grefven det, fast han varit här så länge? Det är han, som gamla Lotta säger liknar grefvens son.

— Hvad säger du flicka, är han lik min son!

— Ja ha, den som for bort härifrån. Hon säger att Thorsten påminner om honom, och att jag liknar honom mycket mera, bara håret vore litet annorlunda, men se mina ögon äro då alldeles likadana som hans, säger hon.

Ja, nu såg han det; hon liknade hans äldste son, som förlorat alla sina rättigheter och sitt hem samt

föräldrarnes kärlek just för hans egen orätta kärleks skull. Gamla Lotta hade allt rätt i det, Greta liknade denne son. Icke underligt då, att han tyckte sig hafva sett henne förut. Men det dugde inte, att han lät den lilla förstå, att han märkte denna likhet.

— Du kan säga den där Lotta, att sådana som du bli aldrig lika grefliga barn, det är omöjligt.

— Ja, jag skall säga det, men se det tror hon inte. Hon säger, att jag nog kunde passa bra att vara uppe på slottet hos gamle grefvens, för att det skulle bli litet ljusare och gladare hos dem, ty det är visst inte så roligt där alla gånger.

— Och hvarför skulle det inte vara så roligt där? frågade den gamle herrn, ovillkorligen intresserad af detta barnsliga tal.

— Jo se hon säger, att när man har kört bort den bäste sonen, som var utan skuld, så kan det inte vara lugn och glädje i hjärtat, utan då har man ett samvete som anklagar en. Grefve Gustaf var god han, säger Lotta, ty han var trofast och ädel, men det är inte den andre unge grefven.

— Det där förstår gamla Lotta sig alls inte på, det kan du också säga henne. Nå, hvad ha de sagt vidare om grefvarne då?

— Jo, Lotta säger, att gamle grefven själf vore en bra karl, bara han inte vore så högmodig, och om han inte trodde så mycket om sig, för att han är grefve. Om han fruktade Gud och visade kärlek mot andra, så skulle han vara mycket lyckligare.

En djup rynka lade sig mellan grefvens ögonbryn, men han kunde dock icke känna någon vrede mot

detta barn, som så öppet och utan fruktan sade honom, hvad hon trodde vara rätt.

— Hur kan Lotta då veta, att jag inte älskar Gud? frågade han, halft road, halft förtretad öfver detta, som han aldrig trott sig skola få höra af någon.

— Hon vet, att han inte mycket bryr sig om folket, utan att många få fara illa, medan han själf har det så bra. Hon säger, att han är lik den rike mannen, och han var inte så lycklig, som många trodde. Grefven har väl hört om rike mannen?

— Nej, svarade grefven leende, det har jag inte. Hvem var det?

— Jo se det har Lotta läst flera gånger i bibeln för mig. Han var en rik man, som klädda sig i purpur och dyrbart linne, och så hade han en stor fest, och han hade så mycket på bordet, att det föll stycken ned på golfvet, men han lät inte den fattige Lasarus komma in och plocka upp det, fast Lasarus ville det, ty han var så hungrig. Jag tycker inte om den rike mannen, för han var stygg. Då tycker jag mera om Lasarus. Det var synd om honom, ty han var så sjuk och hade sår på kroppen.

— Och jag är lik den rike mannen?

— Det säger Lotta är riktig sanning.

— Hvarför det då?

— Jo se när jag var bort till Jönsons, statkarlens, med soppa, när moran var sjuk, sade Lotta, att jag gaf den fattige Lasarus gåfvor, för hvilka Gud skulle välsigna både mor och mig; och så sade hon, att om bara grefven ville låta sitt fattiga folk plocka upp smulorna vid sitt bord, så skulle de inte behöfva lida nöd, men det fick ingen göra, och Jönsson måste gå

på arbete, fast moran låg så sjuk och barnen äro små.

— Hade inte Jönsons mat, utan att du behöfde gå dit med sådan?

— De hade allt bröd och sill och potatis, men det kunde hon ju inte äta, när hon var sjuk, och inte var det bra för den lille gossen heller. Hon var så glad öfver soppan.

— Då var hon väl ond på mig, för att jag inte lät henne få af de där smulorna?

— Nej då, det var hon inte; för jag sade till henne, att grefven allt hade råd att ge dem mycket mera mat, om han bara ville, och då sade hon, att vi skulle bedja Gud för grefven, så att hans hjärta blir mjukt, och när hon ville bedja för grefven, så var hon inte ond.

— Du är allt en liten djärf flicka du, som talar om allt det där för mig.

— När grefven frågar, så skall jag väl tala om det. Jag vill inte narras, utan jag vill älska Gud, och då narras man inte.

— Går du inte i skolan?

— Inte nu, ty det är ingen skola på sommaren. Men jag skall börja till hösten.

— Och du behöfver inte arbeta med hemma?

— Bertha vill allt, att jag skall göra det, men se mor tycker, att jag är alldeles för liten att vara med ute, och hemma reda de sig utan mig, och så länge mor står för huset, behöfver jag inte göra något annat än jag vill. Men jag har varit med Thorsten ute och kört hans räfsa.

— Hvad är det för en räfsa?

— Jag kunde just tro det, att grefven inte sett den. Han har ju gjort en räfsa med långa pinnar i, och den kör han med gamle Prins. Då går det så bra, och höet kommer ihop så fort, så grefven kan aldrig tro.

— Och den har Thorsten gjort själf?

— Jaha, och jag har hjälpt honom. Nu skall jag gå hem, ty Thorsten kommer snart ifrån arbetet. Jag skall inte komma in i parken mera, när det är synd.

— Gå hit så mycket du vill, du lilla Greta, jag lofvar dig att komma hit.

— Men Ni hade ju sagt, att ingen får gå hit, och att jag gjorde orätt, som inte lydde far.

— Det sade jag, men om jag nu lofvar dig att gå hit, så kan du göra det så mycket du vill, och då är det inte orätt.

— Ja se då skall jag allt komma, och då går jag ända ner till sjön någon gång, när jag får Thorsten med mig.

— Det kan du göra.

— Tack så mycket.

Och borta var hon, innan grefven fick tid att säga ett ord mera. Han hörde de små lätta stegen alltmera aflägsna sig bortåt Hans Lindmans egor, och då sjönk han själf ned på den lilla stenbänken i grottan. Han hade blifvit så underlig till mods vid sitt samtal med barnet. Föga anade han dock, att det var hans egen sondotter, som stått framför honom. Hade han anat det, så hade hon nog aldrig fått hans löfte att komma till parken, ty för Gustaf och hans afkomma hade han ingen vänlig känsla. Han hade förlorat sin son, och det var alldeles omöjligt att nå-

gonsin få den saken bra igen. Men samtalet med Greta hade kommit länge ostämda strängar att vibrera i detta stolta hjärta. Det var någonting nytt han hade hört. Hans underhafvande, om hvilkas väl han så litet bekymrat sig, om hvilka han sällan själf tagit notis, dessa fattiga människor bådo för honom, att Gud måtte leda hans hjärta rätt. Han hade af detta barns mun hört ord, hvilka ingen annan ens tillnärmelsevis skulle hafva vågat sig fram med, och ändå kunde han icke vara ond på henne. Ack, om hans Gustaf ändå hade handlat enligt faderns vilja, då hade kanske nu en liten nätt och guldhårig grefvinna sprungit omkring uppe på slottet, lika frisk och oskuldsfull som denna Greta. Då hade han kanske ofta hört en sådan där liten älfva ropa farfar ute i parken, och det skulle outsägligt hafva fröjdat hans mången gång ensliga hjärta. Men Gustaf var borta, och Gud allena visste, om han ens lefde nu; och det ökade blott de sorgmodiga känslorna att tänka på denne förlorade son. Hur det skulle gå med Rupert var ännu mycket ovisst. Han drack mycket, brydde sig föga om föräldrarne och hemmet och vistades helst borta, där han kunde få lefva alldeles, som han ville. Men Rupert var nu ende sonen och den, på hvilken fideikommissariens till Valdeborg rättigheter öfverflyttats, sedan Gustaf med sin fattiga brud dragit bort från det stolta slottet för att aldrig mer återkomma.

Länge satt grefven kvar i grottan, och hans tankar irrade än hit, än dit. Ibland gingo de efter den lilla älskliga flickan, som nyss varit i parken; ibland voro de hos gamla Lotta, som vågat likna honom vid den rike mannen, om hvilken det föga smickrande

talades i bibeln. Så ilade de hän till Rupert, som nu var ute på tjänstgöring och hade all utsikt att inom kort bli löjtnant; men så, innan han kunde hindra det, voro de hos den förskjutne Gustaf. Det kunde allt hända, att den gamle grefven i något obevakadt ögonblick kände sitt hjärta fyllas af en stark längtan att få återse den bortjagade sonen, denne förlorade son, men det var blott för någon stund; sedan stod verkligheten klarare än eljest för honom, och han insåg, att han icke hade kunnat handla på annat sätt än han gjort. Ättens ära, namnets höga klang måste bibehållas, äfven om de bästa, de heligaste känslorna därför måste offras. Ingen vanbörding skulle få räknas tillhöra denna stolta ätt. Nej, under sekler hade släktens ära hållits i helgd, och så skulle den hållas allt framgent, så vidt det nu i något berodde på grefve Detlof själf.

Emellertid var han vid ganska ovanligt lynne, då han om en stund återvände till slottet, och han kunde icke få sina tankar ifrån hvad som nyss timat.

Men Greta hade skyndat hem, där hon först för mor Lena och sedan för Thorsten berättat om sitt möte med grefven, och att hon fått hans löfte att gå i parken så mycket hon ville. Visst hade mor Lena gifvit henne en liten läxa, för att hon brutit mot tillsägelsen att hålla sig ifrån slottets mark, men det var hon icke så ledsen öfver, ty den snälla gumman kunde icke gärna bli riktigt ond, och hennes bannor voro därför alltid så blida. Men när Greta frågade henne, hvad grefven menat med hennes riktiga föräldrar, då stod mor Lena svarslös och kunde intet säga. Dock måste hon svara, när Greta upprepade sin fråga.

— Du kan fråga far om det, jag förstår inte hvad han menade. Han visste nog inte om, att vi hade någon dotter, och därför frågade han så där. Han har så litet reda på oss småfolk.

— Han hade allt reda på oss och frågade mig om mycket mera.

— Akta dig för att gå honom i vägen något mer, ty han kunde bli ond på dig en annan gång.

— Jag är inte rädd för honom, mor, och jag tror inte, att han vill göra mig något illa, ty jag sade honom, att jag älskar Gud.

— Du stackars lilla barn; hvad tror du han bryr sig om det. Gå du inte in i parken någon mer gång när du tror honom vara där, ty då kunde han fråga dig om något annat, som du inte begriper.

— Jag skall aldrig gå dit någon förmiddag mera, och då skall han inte finna mig, och går jag, så gömmer jag mig, om han kommer.

ELFTE KAPITLET.

Mörka planer.

Om människorna, när de ämna bygga sig ett bo, läte kärleken vara den bestämmande makten därvid, så skulle icke så många olyckliga äktenskap existera, och om de icke hade blott själfviska och ofta nog låga syften med att träda in på det äktenskapliga området, så skulle mycket mera lycka gifvas dem. Sorgligt nog händer det lika ofta, och kanske oftare, att människor gifta sig utan verklig, djup kärlek, än de göra det på grund af sådan. Äktenskapet har för tusenden blifvit en ren affär. Somliga önska komma åt den andra partens förmögenhet, och det kunna de blott genom giftermål; andra gifta sig af ren tanklöshet, icke frågande efter, hvad som fordras för verklig lycka i äktenskapet, under det andra af olika intressen, ibland låga nog, taga det viktiga steget. Det gifves tusende och åter tusende hem där

sann glädje är en mycket sällsynt gäst, där verklig lycka aldrig fått fotfäste och där allt är så kyligt och oharmoniskt, att hjärtat förnimmer en dödande känsla af kyla, då man nalkas dem. Många äkta makar, hvilka icke alls kunna sympatisera med hvarandra, hvilket de funno ut först sedan det var för sent att ändra, försöka nog att inför andra spela rollen af lyckliga och nöjda, men om man blott får kasta en blick inom hemlifvets förlåt, skall man finna, att det yttre skenet bedrager, och att lyckan icke är så verklig. Kalla hjärtan, hetsiga känslor, dåligt lynne dag efter dag, se där något, som finns i många, många hem. Tusende olyckliga kvinnor gråta bittert öfver, att de ej funno, hvad de sökte, tusentals män söka på krogen och på andra håll den tillfredsställelse och den trefnad, som hemmet icke kan skänka dem, sedan de funnit ut, att de misstagit sig om hustruns karaktär och egenskaper, eller sedan de hunnit målet att få ett hem, blott för att finna, att det icke motsvarade förväntningarne och hoppet.

Allt sådant där mörkt och beklagligt härleder sig från, att de icke byggde sitt hem och sin lycka på en ur rent hjärta framsprungen kärlek, en sådan, som finner genklang i båda parternas bröst och på så sätt blir fulltonig och himmelskt skön. En man och en kvinna borde aldrig förena sina öden, förrän de kände, att de verkligen älskade hvarandra med en så varm, så ren och oegennyttig kärlek, att de hvar på sitt håll vore färdiga att offra allt för den andres lycka. En sådan kärlek välsignar Gud, ett äktenskap, byggt på en sådan grund, är ett, som är giltigt äfven inför den evige, och som han ger sitt heliga bifall till; men

hur kan han välsigna dem, som tanklöst, egoistiskt och beräknande någon oädel vinst träda in på den vägen! Han gör det icke, och om också prästen eller den auktoriserade lagmannen inför giltiga vittnen aldrig så säkert sammanknutit tvenne personers öden, så utgör icke detta den ringaste garanti för lycka. Blott de, hvilkas hjärtan i den allvarliga stunden kände, att Gud gillade deras steg, och att det var deras högsta glädje att kämpa för den andres lycka, kunna hoppas på ett ljust och skönt lif.

Många kvinnor gifta sig för äran att få bära mannens aktade och höga namn samt dela den ära han kanske på något sätt vunnit, men sådana kvinnor kunna ej beräkna lycka, ty ett namn eller ära bringar ej sådan. Bättre då att i kärlek förenas med den lägste dagsverkare. Säkert hade ett barnsligt smeknamn af älskande läppar varit långt ljufvare än all hög ära. Många män vilja bli rika genom äktenskap, och de blifva det till det yttre, men deras hjärtan sjunka ner i det största armod, den djupaste fattigdom, och lyckan står ej att köpa för all världens guld. I denna viktiga sak visa sig många människor som riktiga dårar, som de mest tanklösa varelser, hvilka också djupt få ångra dårskapen.

Valfrid Lindman hade gift sig, icke af verklig kärlek, ty han älskade blott sig själf, utan för att Bertha var rik, och han skulle komma i besittning af hennes förmögenhet; och Bertha var af ungefär samma tanke, påverkad dessutom af sin penningeälskande far. Således fanns det dock hos dessa två ett gemensamt intresse, att blifva så rika som möjligt. Vidt och bredt hade Valfrid talat om, huru han inom kort

skulle öfvertaga den stora, välskötta och vinstgifvande gården, när fadern, gammal och trött, snart droge sig tillbaka för att i ro lefva på sitt undantag. Så hade de å ömse sidor tagit det viktiga steget utan några förutsättningar för verklig och varande lycka, men de höllos vid någorlunda god sämja genom sin sträfvan efter jordiskt gods. De sträfvade gemensamt efter detta; Bertha för att få tillfälle att kunna lefva liksom de fina damer, hon under sin vistelse i staden råkat få se helt flyktigt, och om hvilkas verkliga hvardagslif hon ej hade den minsta aning; Valfrid för att i lättja, i egen storhet och dryghet få lefva så bekymmerslöst som möjligt och för att måhända efter hand bli framskjuten en smula bland de ledande männen i socknen, ty längre kunde han nog aldrig komma. Så hade de börjat sitt äktenskap under allt annat än goda förhållanden och utan att kunna hoppas någon vidare lycka, men det var ju bra, så länge de kunde draga någorlunda jämt.

Bertha brydde sig icke om att själf arbeta så mycket, men pigorna och mor Lena ville hon hålla i rastlös verksamhet både bittida och sent. På samma sätt gick Valfrid tillväga, då han var ute med arbetsfolket, och trots detta deras myndiga uppträdande, hade de alls ingen rättighet att där styra och ställa på detta sätt, ty fader Hans stod själf för sin gård. Icke var Bertha nöjd med det, som hon nu hade det, och hon hade mer än en gång sagt till Valfrid, att någon förändring måste ske, men han kunde ju i detta afseende intet göra ännu. När så den unga frun en dag hade grälat med en af pigorna, gamla Lotta, som varit vid gården, sedan hon var en liten flicka, brast hennes

tålamod helt och hållet, och då Valfrid och hon på kvällen blifvit ensamma, kastade hon sig ned i soffhörnet och såg mycket onådig ut.

— Hvad går åt dig i kväll, Bertha?

— Och det frågar du, som väl borde se det! Är det meningen, att jag skall gå som en piga här i huset för hela min tid? Kom jag inte hit för att taga det omhand alltsammans, och när jag så bara

vill hålla pigorna vid arbete, så att de inte somna, där de stå, då är det inte nog med att de själfva äro spotska i tal och svar, utan din snälla mamma skall också lägga sig i och bråka. Det här står jag inte ut med längre. När du bad mig komma, talade du så stort om, att du snart skulle taga gården, ty din far var gammal och orkeslös, men jag tycker, han står i med arbetet mer än du själf. Jag har god lust att flytta hem igen.

— Du har ju inte varit här så länge ännu, och du kan väl inte begära, att jag skall hinna göra allt i ordning på en gång heller. Lugna dig nu till vintern, så få vi se, hur det kan gå då.

— Det är visst godt att lugna sig, när man nödgas gå så här dag efter dag. Det tokigaste jag gjort i hela mitt lif, var när jag gifte mig med dig.

— Det skulle du ha tänkt på litet förr, så hade det kunnat ändras, men nu är det något sent.

— Det vet jag nog, att det är för sent, men om du också kunde vara karl för dig och göra, hvad du skulle, så blefve det bättre både för dig och mig.

— Och hvad vill du jag skall göra.

— Kan du inte få gubben att lämna dig gården? Finge vi dem bara ut i undantagsstugan, så blefve det sedan lugnare och bättre här, men så länge de skola vara hos oss, få vi aldrig något roligt. Tvinga gubben till att ge med sig.

— Jag tycker jag har försökt allt jag kan, men det hjälper inte; han är alldeles omöjlig.

— Stäng in honom och gumman i stugan då och säg, att han inte är riktigt klok, det hörde jag, att en bonde gjorde i en grannsocken för länge sedan, och ingen kan ju veta, hur det är, om vi inte låta någon komma till dem.

Nog var Valfrid mycket hård och hjärtlös, men han ryggade dock tillbaka för ett sådant förslag. Skulle han kunna göra det. Jo, det måste i alla fall på något sätt ställas efter hans önskan, och Bertha hade kanske hittat på det allra bästa medlet därtill. Om blott den lilla stugan sattes i litet bättre skick, så komme de gamla inte att lida någon nöd där, och om de finge,

hvad de behöfde, så hade de ingen orsak att klaga; ty förr eller senare måste de ju i alla fall vika för dessa nya, härsklystna krafter, som okufligt ville tränga framåt till seger för sig själfva och sina egna böjelser.

— Hur tror du vi skulle kunna hålla dem inne jämt? Det vore ju alldeles omöjligt, när det är så många vid gården.

— Kunna vi inte låsa dörrarna, och orka vi inte bära nycklarne på oss?

— Men det är fönster på stugan, och för resten så finge folket snart veta om det.

— Fönsterna kunna vi väl stänga och sätta luckor för, och så förstår du, att vi måste föregifva, att gubben blifvit litet från vettet, och att vi fördenskull måste ha honom så där. Gumman följer med på köpet, och ingen säger något om det.

— Nej, det är rent vansinne du kommer med. Jag skall ordna den där saken själf, blott du har tålamod en tid ännu. Jag kan inte bli med om hvad du sagt.

— Jaså, det är så mycket du älskar din hustru, att du inte vill göra det ringaste grand för hennes lycka. Du ser hur svårt och pröfvosamt jag har det här, så länge ingen ändring blir af, men du vill inte lägga två strån i kors, för att det skall bli bättre.

— Tig nu. Du har väl inte lidit någon nöd, sedan du kom hit, kan jag tro.

— Har jag inte det! Tror du jag är van att gå i sådant här elände hvarje dag då? Du glömmer, att jag fått en fin uppfostran, och att jag har litet bättre reda på lifvet än kanske både du och de andra.

— Nog låter det så på dig, när du själf talar om det, men inför mig skall du inte försöka berömma dig. Du är inte alls annorlunda än någon af de andra flickorna här omkring.

— Men du ville så gärna gifta dig med mig ändå.

— Ja, man är dum en och annan gång.

Valfrid retade nu upp sig mot sin hustru, och det blef ett svårt gräl mellan dem. För tillfället glömde de bort de gamla, hvilka de nyss velat döma att inspärras såsom dårar i den lilla undantagsstugan. När de hållit på en stund med sin träta, sprang Valfrid upp och hotade:

— Vill du inte låta mig ha lugn och ro i mitt hus, så kan du gå din väg härifrån, det kan jag säga dig så godt först som sist. Här bråkar du och grälar utan någon orsak. Då kunde väl jag ha mycket större skäl att göra det. Fick du inte af far din så fagra löften om en stor hemgift, men hur mycket däraf förde du med dig hit? Var det ett enda öre, du? Nej jag blef grundligt lurad, och nu har jag dig på köpet att harmas öfver. Tig du, och därmed jämt.

Med dessa ord gick Valfrid ut och satte sig på gården en stund, fast det redan var sent; men han tyckte inte om att bråka med Bertha längre, och då var det bäst att gå undan. Men Bertha knöt handen efter honom och sade halfhögt:

— Vänta mig du. Jag skall nog lära dig bli lydig och snäll, om du så vore aldrig så styf af dig. Och de gamla skola ut ur huset, så sant jag heter Bertha, det skall jag sköta om.

Hon gick till sängs och sof snart tungt, trots de onda beslut hon fattat. Men Valfrid satt länge kvar

där ute och tänkte öfver, hur han borde handla. Gården skulle han ha, men ännu bäfvade han litet tillbaka för att använda något som helst våld mot sin far. Blodets röst talade ännu, men ack, äfven den skulle snart tystna, och sedan var Valfrid i stånd att samvetslöst handla hur illa som helst. När synden helt får binda en själ, blir intet för ondt att göra.

TOLFTE KAPITLET.

Grefve Valdes nya känslor.

Sven Lindman reste till Karlberg, trots det att fadern alldeles bestämt vägrat att vidare hjälpa honom, ty fader Hans hade aldrig önskat, att sonen skulle bli militär. Nu finge han reda sig utan hjälp. Valfrid hade dock, tvingad af sitt löfte, hjälpt brodern med en del pengar, som han hade, och på så sätt blef det möjligt för den unge studenten att börja, men han ängslades mycket för det kommande, enär han kände, att han nu stod på mycket osäker grund. Vid afskedet från Valfrid sade han:

— Jag hoppas, att du nu under vintern ordnar om det med gubben, så att du kan taga gården, ty det hjälper oss båda två.

— Innan våren kommer, har jag gården. Jag går ingen mer sommar och arbetar på det här sättet. Antingen skall han göra som jag säger, eller också flyttar jag härifrån.

— Det gör du rätt i. Gif icke upp bara. Det är ingen orätt i det här men far är envis som synden; och vet du, jag tror han är det mycket för Thorstens och Gretas skull.

— Får jag gården, så skickar jag flickan till fattighuset, ty jag är led vid den ungen. Här skall hon gå och äta vårt bröd och inte göra den ringaste nytta. Vill hon bättra sig och arbeta duktigt med, så kan hon ju få stanna, i annat fall går hon, och Thorsten skall jag snart lära på annat. Han skall nu snart börja konfirmationsläsningen, och då kan han också vara stor nog att deltaga i arbetet.

— Jag lämnar allt det där åt dig att styra med. Du förstår det bäst och vet, hur det bör vara. Vi träffas åter i vår eller kanske redan vid julhelgen. Om jag behöfver några pengar och skrifver, så hoppas jag du blir i tillfälle att hjälpa mig.

— På de villkor vi sagdt gör jag det, så vida jag kan.

— Tack, då är det bra.

Så reste då Sven sin väg, och hemma vid gården gick det ungefär sin vanliga gång. Man skulle snart på allvar börja med skörden. Thorsten fick vara med vid arbetet bittida och sent, men Greta fick vara fri hon. Så ofta hon kunde komma ut, ströfvade hon omkring i skogen och i slottsparken, ty nu var hon ej mera rädd för att gå dit. Hon hade icke träffat gamle grefven sedan den där dagen, då hon fick löfte att när som helst gå till parken. Ett par gånger hade hon sett honom på afstånd och då smugit sig bort mellan träden, ty hur det nu var, så kände hon en viss fruktan för denne höge, mörke man med den kalla

blicken och de förnäma laterna. En förmiddag ämnade hon sig ut, då Valfrid råkade möta henne i dörren.

— Hvart skall du gå? frågade han i hård ton.

— Jag skall gå ut.

— Hvart.

— Till parken.

— Vet du inte, att ingen får gå dit?

— Men jag får det ändå. Grefven lofvade mig det för längesedan.

— Har du talat med grefven?

— Ja.

— Det vore bättre du stannade inne och hjälpte pigorna med arbetet, ty det är inte meningen, du skall fostras upp till en odåga, fast du är fin, skall du tro.

— Det är ingenting, som jag kan göra nu, och mor lofvade mig att få gå ut.

— Frågade du Bertha om lof?

— Nej det gör jag aldrig. Det är mor, jag skall fråga.

— Det skall du inte. Hädanefter frågar du Bertha, om du får gå, förstår du det; och ger hon dig inte lof, så stannar du inne.

— Jag lyder henne inte. Hon är elak, lika elak som du är själf, och hon behöfver inte befalla hvarken öfver mor eller far och inte öfver mig heller.

— Är du näsvis, så skall jag lära dig annat jag! Han ville gripa tag i hennes arm för att ruska henne, men hal som en ål slingrade hon sig undan och sprang sin väg.

— Kom tillbaka, flicka, ty annars får du stryk, när du kommer in igen.

— Inte af dig ändå. Du har ingen rättighet att befalla öfver mig.

Hon sprang vidare bort och försvann snart på skogsstigen, som ledde till parken. Med högt klappande hjärta fortsatte hon sin vandring, men hon var inte alls glad, ty fastän hon var bara en liten flicka, ett barn, kände hon dock obehaget af Valfrids elaka lynne och härsklystnad. Hon gick sakta framåt på de smala gångstigarne och sökte upp sin lilla grotta, och där satte hon sig ned att gråta. Det var så bittra tårar hon fällde, och hon kände sig så sorgsen. Helst hade hon önskat gå ifrån alltsammans i hemmet, ty där var så tråkigt; men för Thorstens och de gamla föräldrarnes skull ville hon ej, ty de skulle komma att sakna henne, och därför stannade hon.

— Hvarför sitter du här och gråter, lilla flicka? frågade en vänlig röst, och Greta spratt till af rädsla och såg upp. Där stod åter gamle grefven från slottet hos henne.

— Jag gråter för att jag är ledsen.

— Hvad är du då ledsen öfver?

— Öfver att Valfrid är så stygg.

— Jaså, det finns flera än jag som äro stygga då.

— Jaha, det gör det. Valfrid är alltid stygg både mot Thorsten och mig och mot far och mor också.

— Då är han väl ond på mig också?

— Det vet jag inte, men han är visst ond på alla, ty han gör aldrig annat än grälar!

— Gråt inte för det du; han menar nog väl med dig.

— Han kallar mig tattarunge ibland, och då menar han inte väl, det kan Ni väl förstå.

— Hvad säger han till far och mor då.

— Jag vet inte, ty när jag är inne, säger han minst till dem, men jag har ofta sett dem ledsna, och då vet jag, att Valfrid eller Bertha bråkat.

— Hvem är Bertha?

— Hon är Valfrids hustru. Hon vill bara gå klädd i en fin klädning och har sagt, att hon skall köpa sig ett sådant. där piano, som de spela på, men se hon får aldrig pengar af far till det, så sade han till mor här om kvällen.

— Och den gamla Lotta, hvad säger hon?

— Jo se hon har sagt mycket om grefven hon. Jag satt en hel kväll och hörde på henne, då hon berättade om Er, och nu vet jag så mycket.

— Vill du inte tala om det för mig?

— Då blir Ni så förfärligt ond och kör bort mig, alldeles som Ni körde bort den snälle grefve Gustaf.

— Var inte rädd du, jag skall visst inte köra bort dig, så elak är jag ej, svarade han, trots det hans panna mörknade vid åhörandet af den förlorade sonens namn.

— Lotta sade, att Ni blir så ond ibland, och då är Ni alldeles omöjlig.

— Men om jag nu lofvar dig att inte bli ond, så talar du väl om det?

— Ja, det kan jag göra. Hon talade om, att grefve Gustaf var den snällaste af allesammans på slottet, och att Ni kunnat få stor glädje af honom, om Ni blott velat, men så körde Ni bort honom och tog bara Rupert kvar, och han blir Er inte till någon lycka, för han har ett ondt hjärta.

— Hur kunde hon veta det?

— Jo se Rupert dricker, han, och så har han lika stolt sinne, som Ni. Lotta sade, att Ni en gång säkert kommer att ångra Er hårdhet mot Gustaf, och det tror jag med. Jag tycker om grefve Gustaf jag, och om han kommer hit något mer, skall jag tala om, hur elaka ni äro, allihop.

— Tyst flicka; han kommer aldrig tillbaka. Hvarför ha de talat om så mycket om det där för dig, när de ändå inte ha reda därpå.

— Lotta har nog reda på det hon, och hon sade, att om grefven bara ville tänka litet mera på Gud och hans kärlek, så skulle grefven också bli en god man, men nu tänker Ni för mycket på andra ting.

— Grefven kunde icke låta bli att le åt henne. Detta barn var så modigt i all sin oskuld. Hon hyste ingen fruktan för att tala med honom om allt detta, men det berodde ju på, att hon inte förstod saken. Men det intresse han kände för henne, kunde han icke själf förklara. Att hon liknade hans förlorade son, det måste han ju märka, och kanske var denna likhet orsaken till hans intresse.

— Går du nu ofta hit till parken? frågade han med underligt vek röst. Mot henne kunde han icke visa sin vanliga kärfhet utan kände sig snarare benägen att hålla af henne. Dessutom var det ju ingen som såg, att han visade sig vänlig mot henne, så att de kunde antaga, att han kanske blifvit barnslig.

— Jag går hit nästan hvarje dag, svarade Greta.

— Har du varit fram till slottet någon dag då?

— Nej, dit vågar jag inte gå. Om inte de där stora hundarne voro, skulle jag allt gå och se på den vackra dammen med svanorna och på alla de fina

blommorna i trädgården; men går jag dit så bita hundarne mig.

— Har du aldrig sett slottet?

— Jo många gånger. Jag ser ju tornen, när jag är hemma, och när jag följer med far och mor till kyrkan, åka vi tätt förbi.

— Jag har aldrig sett dig i kyrkan, lilla Greta.

— Lotta brukar säga, att grefven ser inte gärna små folk, han, och hur skulle Ni då kunna se mig. Men jag har sett grefven där många söndagar. Hvarför går grefven till kyrkan, när han inte älskar Gud.

Inte var det så ofta grefve Valde stod svarslös, men nu gjorde han det likväl, och det gent emot ett sådant där litet barn.

— Kan man då inte gå till kyrkan, fast man inte älskar Gud?

— Man kan gå dit, men inte kan man ha roligt där då. Far älskar Gud, han, och därför tycker han så mycket om kyrkan. Han ville inte vara därifrån en enda söndag, om han kunde slippa.

— Men om jag nu går dit för att lära mig älska Gud.

— Då blir också grefven snällare mot folket och låter ingen enda lida nöd, som de nu få göra, och då vore Ni inte hård mot någon, som jag hört Ni ofta är.

— Du kan ha rätt, lilla barn. Älskar du Gud då.

— Ja visst gör jag det. Hvarje dag ber jag till honom, och nu håller jag just på att bedja honom, att han skall hjälpa far och mor emot Valfrid och Bertha, så att det blir roligt och lugnt hemma igen.

— Du är en snäll liten flicka, Greta, och jag tycker om dig. Om du vill gå fram till slottet och se på svanorna, så får du det. Hundarne göra dig intet ondt. Jag skall binda dem.

— Kommer ingen och motar bort mig heller?

— Nej, du får gå där så mycket du vill, bara du inte gör någon skada.

— Jag skall inte taga en enda blomma, ty det kan jag plocka ute i skogen så mycket jag vill. Men jag vill se svanorna.

— Gå dit då, när du vill. Hvad heter du mera än Greta?

— Jag heter Maria också.

Det ryckte till litet i grefvens ansikte. Hon hette Maria. Så var det Gustafs hustru hette också. Ja, nu tyckte han precis, att Greta också liknade henne. Just så hade hon sett ut. Visserligen hade han sett henne endast ett par minuter, men hennes drag hade outplånligt ristats in i hans minne. Hvaraf kunde denna likhet komma sig? Hvarför hade han träffat på detta barn, hvars blotta åsyn kunde väcka till lif alla dessa begrafna minnen? Var det för att hans mången gång förut oroade samvete skulle plåga honom? Det blef honom omöjligt att besvara de frågorna, och tyst och tankfull stod han där ett par minuter, stelt blickande framför sig. Greta hade med sitt barnsliga intresse iakttagit skiftningarne i hans ansikte, och då hon märkte huru dragen mörknade, frågade hon:

— Är grefven ledsen?

Han spratt till och såg på henne.

— Ja, liten vän, jag blir ledsen ibland, och jag är det allt nu.

— Då är det bäst grefven går hem och beder, det har jag sett far göra, när han blir mycket ledsen öfver något. Han går då in i lilla kammaren och där beder han, ty då får han kraft och lugn, brukar han säga.

— Jag får väl försöka då, men kan du icke äfven lära mig, hur jag skall säga?

— Jo det kan jag allt. Mor har suttit vid min bädd så många kvällar och lärt mig bedja, och nu kan

jag, utan att hon är med. Grefven skall säga så här: "Käre Gud förlåt mig alla mina synder, som jag har gjort i dag och förut, och skapa i mig ett nytt och rent hjärta, så att jag en gång får komma till änglarne i himmelen", och se då hjälper det alldeles säkert.

— Tack skall du ha Greta, jag skall komma ihåg det.

Han klappade henne på hufvudet och gick hastigt därifrån, ty han kände sina ögon fuktas, och det fick

hon icke se. Greta såg efter honom och undrade, hvarför han fick så brådt, men så gick äfven hon sin väg. Grefven vandrade sakta och tankfull i parkens gångar och han ertappade sig själf med att den ena tåren efter den andra droppade ned på kinderna, och att tunga suckar uppstego från hjärtats vrår. Sådan hade han icke känt sig på länge, om ens någonsin, och därför tyckte han också själf att det var så mycket besynnerligare.

— Hon påminner mig om Gustaf, sade han halfhögt för sig själf, medan han gick där. Hon är riktigt lik honom, och jag kan inte begripa det. Tänk om det skulle vara hans barn, som kommit till den där bonden. Men nej, det är alldeles omöjligt. Han hade ett barn, det vet jag, men det dog ju på samma gång som modern, enligt hvad jag hört. Åhnej, denna flicka liknar Gustaf ändå. Jag får bestämt lof att taga reda på, hvarifrån Lindman har fått henne, ty hon är ju inte hans barn. Jag kan undra, hvar min Gustaf är nu. Han drog ut i världen ensam och förskjuten, fast han inte gjort mig någon sorg under hela tiden förut. Men hvarför skulle han då handla så! Hvarför blef han inte militär, som jag önskade. Och hvarför gifte han sig med den där kvinnan! Gud hjälpe honom och mig.

Så suckade han, under det han närmade sig slottet. Då han kommit upp i de fina, dyrbart inredda rummen, satte han sig vid ett fönster och grubblade, ty hur han än försökte komma ifrån det, gingo dock tankarne igen och igen till Greta och det hon sagt. Då grefvinnan kom in, såg hon genast, att han icke var vid gladt lynne.

— Hvad är det med dig? frågade hon.

— Jag vet inte. Det är inte lönt att tala om det.

— Har någonting händt?

— Nej; jag har bara varit nere och tagit mig en promenad i parken, och där träffade jag på den där lilla flickan jag talade med dig om förut.

— Har hon vågat sig in i parken igen!

— Jag lofvade henne sist att gå där, så mycket hon ville. Nu har hon också fått löfte att gå upp i trädgården och se på blommorna, ty hon ville det så gärna.

— Jag vet inte, hvad som går åt dig, Detlof. Hvad har du med den där flickan att göra? Hon är ju dotter till en bonde.

— Det vet jag ju, men jag kan ändå inte hjälpa, att jag tycker det vara roligt att prata vid henne. Hon är så uppriktig och ärlig, och, jag skall säga dig något, hon är så lik Gustaf, att man skulle kunna tro, hon vore hans barn.

— Jag känner ingen Gustaf, svarade grefvinnan stolt och knyckte på hufvudet. Hon var om möjligt ännu stoltare än maken, ty hon räknade sig ju tillhöra ännu äldre och mera bemärkta adelssläkter än han.

— När vi nu äro ensamma, gör det ju ingenting, om vi låta de där gamla minnena återkallas för oss. Hon är lik vår förlorade son, och jag säger dig, att man måste förvåna sig öfver denna likhet.

— Men hvad ha vi då med det att göra? Om så skulle vara, så kan hon ju känna sig glad öfver att vara lik en människa, fast det inte är så mycket att skryta med den hon liknar.

— Kommer du då inte ihåg, att om hon liknar Gustaf, så måste hon äfven likna mig, ty han och jag voro ju ovanligt lika.

— Du känner dig väl smickrad öfver likheten, min käre Detlof. Hvem skulle kunna tro, att äfven du försvagas och börjar bli, hvad du icke bör vara.. Ha vi någonsin nedlåtit oss till att på något sätt befatta oss med bönderna och deras barn?

— Nej käraste, men sina känslor kan man väl icke bestämma öfver.

— En grefve von Valde bör alltid kunna hålla sina känslor i styr, så gammal är du, att du borde veta det.

— En grefve är också människa ibland, och när man går ute i skogen och drömmer, så blir man vek. Inte bryr jag mig om hvarken bonden eller flickan, men åsynen af henne väcker i alla fall tanken på min son, på Gustaf, och jag kan icke göra mig fri.

— Hvarför skall du bry dig om den, som för så längesedan är död för oss? Vi ha bara en son, tänk mera på honom i stället.

— Honom får jag nog tänka på. När vi nu kommit in på detta kapitel, kunna vi nämna något om honom också. Han är allt litet slarfvig af sig, vår käre Rupert.

— Alldeles som du, när du var ung.

— Mer än så. Jag gjorde mig aldrig skyldig till större dårskaper, än jag nöjaktigt kunde stå för, men han är nästan för tanklös.

— Hvad har han nu gjort då?

— Jo han har — tag nu inte illa vid dig, ty jag har ordnat det igen — jo, härom dagen fick jag bref

af min vän öfversten vid hans regemente, och han talar om ett och annat. Först och främst dricker Rupert alldeles förfärligt, och så spelar han högt.

— Han kan väl inte stadga sig på en gång heller. Du har också druckit och spelat i dina yngre dagar, och du är väl inte sämre för det.

— Men jag har aldrig spelat bort stora summor och gifvit säkerhetspapper med andras namn på.

— Det har väl inte Rupert heller.

— Jo, han har gifvit ut en revers med mitt namn på, och jag har hvarken själf skrifvit det eller gifvit honom löfte att göra det.

— Åh, det där är ju bara småsaker. Om han sätter ditt namn under, så är han väl i sin goda rätt, tycker jag, när han inte genast är i tillfälle att komma hem och få, hvad han behöfver.

— Det är lika orätt i alla fall. Jag nekar inte Rupert att roa sig, men man måste göra det med måtta. Du kan veta, när han på en vecka spelat bort öfver tjugutusen kronor och gifvit revers därpå. Tror du, att sådant går i längden?

— Jag kommer ihåg när du som ung spelade bort så mycket på en enda dag, och ändå var det ingen som sade något åt dig för det.

— En enda gång gjorde jag det, men då betalade jag det också kontant. Men Rupert har spelat bort stora summor förut, och det blir en förfärlig vana för honom.

— Gör då tjugutusen kronor så förfärligt mycket.

— Ja, om dylika summor skola betalas ut gång efter annan, så kan den största egendom taga slut.

— Du börjar visst lida af ålderdomssvaghet, ty du har nu så besynnerliga föreställningar om ett och annat.

— Vi åldras alla, och så gör jag.

— Du bör visst inte gå ut och prata med den lilla flickan mera, ty det inverkar inte välgörande på dig.

— Tvärtom, jag tycker det är ett verkligt nöje att få prata med henne. Hon är ett godt och renhjärtadt litet barn.

— Snart kommer du väl med en önskan att söka få reda på Gustaf igen för att taga honom till nåder, ty du är icke mera dig själf.

— Det tör nog hända, att jag en gång kommer att göra det. Gud allena vet.

— Jag skulle inte undra på det. Du är så konstig.

Hon gick ut ur rummet, icke alls belåten med sin höge make och grefve Valde satt tankfull kvar. I hans hjärta hade det blifvit så besynnerligt vekt, och han kom just ihåg Gretas råd att bedja till Gud om förlåtelse för alla synder.

TRETTONDE KAPITLET.

Ett nytt hjärta.

Vinterdrifvorna hopade sig tunga och hvita öfver fälten; de gråsvarta molnen strödde millioner flingor för hvarje minut, och vinden tornade upp den fallna snön i höga, väldiga drifvor här och där. Det led redan hän mot jul, och det första, svårare snöfallet för vintern hade just kommit; men det kännes aldrig som riktig jul i norden, om det icke är snö på marken och frost på de aflöfvade trädens grenar.

Vid Valdeborg hade alla förberedelser för julen blifvit vidtagna med samma omsorg som vanligt. Gick det eljest högst sällan festligt tillväga där, så blef det dock annorlunda vid julen, ty då älskade till och med den gamle sträfve grefven att ha det litet muntrare. Det fanns mycket fint folk i trakten, och då på de andra stora godsen fester firades vid jul, så kunde ej heller undantag göras på Valdeborg; ty den ena artigheten är den andra värd, och blef grefve Valde

bjuden till sina vänner, så måste han bjuda dem igen, det fordrade både artigheten och vänskapen.

Förvaltaren kom upp för att tala med grefven om ett och annat, om hvilket han icke själf kunnat bestämma, och med ovanligt stor vänlighet bjöd grefven honom sitta ner.

— Det är om de där vinsorterna, som tagit slut, sade förvaltaren.

— Har Ni glömt, hvad det var för sorter då?

— Nej, icke det, men jag vet ej hur mycket jag skall taga af hvar sort, det plägar ju herr grefven själf bestämma; och därtill tyckte jag mig höra, att herr grefven icke var så helt belåten med ett par sorter, af det vi togo hem sist.

— Köp andra sorter då.

— Önskar herr grefven, att jag gör det på eget bevåg och efter bästa förmåga?

— Jo det kan Ni gärna göra, kanske lyckas Ni mycket bättre då.

— Önskar herr grefven att bjudningskorten för festen sändas ut denna eller nästa vecka?

— Det är bäst sända dem snarast möjligt. Ni har ju listan på de inbjudne?

— Den ligger på kontoret och bjudningskorten äro färdiga.

— Då ser jag intet hinder, hvarför Ni ej kan sända ut dem i morgon.

— Skall ske efter herr grefvens önskan.

— Har Ni, som jag bad Er, räknat ihop de summor, som sändts till unge grefven detta år?

— Ja.

— Har Ni i minne, hur mycket det är?

— Jag har en förteckning därpå och har satt ner de olika dagarna och utgiftsposterna. Var så god.

Han räckte grefven ett papper, som denne till utseendet likgiltig genomögnade, men den, som närmare kände grefven, skulle väl hafva märkt den lilla rynka, som framträdde mellan ögonbrynen, och den gamle förvaltaren kände honom.

— Det är mer än något år förut, vågade han anmärka.

— Jag ser det. Öfver två hundra tusen. En vacker summa på ett år.

— Ursäkta jag nämner det, herr grefve, men det är bäst Ni vet det; unge herr grefven har skrifvit ett enskildt bref till mig och anhållit om mera pengar, och det genast. Han ville icke besvära Er, säger han.

— Har han skrifvit till Er, och behöfver han pengar nu igen!

— Som jag fattade det af brefvet, så har han förlorat något på spel och måste betala det, innan han reser hem till julen. Det är en hedersskuld.

— Hur mycket önskar han nu?

— Tjugutusen kronor.

— Ni har väl inte sändt dem ännu?

— Jag ansåg det bäst underrätta herr grefven om saken först, då det gällde en så stor summa.

— Då gjorde Ni rätt. Ni kan utan vidare gifva honom, då han begär småsummor, men då det går upp till många tusen, så säg mig till först.

— Skall ske, herr grefve. Hur skall jag göra i detta fall?

— Jag skall säga till om det sedan, ty jag vill

tänka öfver det litet och skall dessutom först skrifva till min son om ett och annat.

— Som herr grefven befaller.

Förvaltaren ämnade aflägsna sig, då grefven med en vink bjöd honom stanna.

— Ni skall vara snäll se till, att det utdelas julpengar till hvar och en af slottets folk i jul.

Förvaltaren spärrade upp ögonen i den största förvåning, ty så länge han varit på slottet, hade ännu ej något dylikt kommit i fråga, och grefven hade då

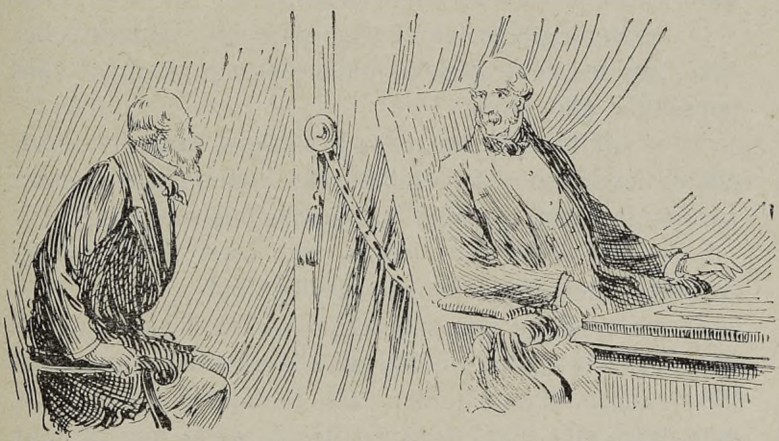

icke en gång om året frågat något om slottets folk, då det gällde deras bästa. Förvaltaren hade haft i sin egen hand helt och hållet att sköta om det. Därför kommo också grefvens ord som den största öfverraskning.

— Skall folket få julgåfvor?

Jag har tänkt det. De ha inte fått det förr, men nu ämnar jag gifva dem litet.

— Det skola de känna sig mycket tacksamma för.

— Hur ha de det i allmänhet? Äro de mycket fattiga, eller reda de sig utan besvär i allmänhet?

— Många af dem äro mycket fattiga, ty som herr grefven vet, så ha torparne dryga dagsverken och statkarlarne liten stat, och jag har ju icke själf kunnat göra någon ändring för dem, fast flera bedt mig därom mer än en gång.

— Ni skall hädanefter se till, att de få det bättre. Tag reda på hvad ändringar behöfva göras för att deras villkor skola bli bättre och kom sedan upp till mig, så få vi tala litet om saken.

— Med glädje skall jag göra det. Hur mycket skall jag nu dela ut som julgåfvor, och skall det vara penningar eller annat?

— Gif hvarje torpare och statkarl samt hvar och en af det lägre tjänstefolket här hemma fem kronor. De öfriga skall jag själf bestämma om sedan.

— Det skall ske såsom Ni önskar, herr grefve. Är det något annat Ni har att befalla?

— Jo, ännu en sak. Hädanefter önskar jag att en gång i månaden få del af alla räkenskaper. Icke för det jag skulle tänka, att Ni icke har allt klart, men jag vill litet mera än hittills egna mig åt mitt gods, och så behöfver jag litet förströelse på gamla dagar.

— Ni skall få det. Jag är mycket glad åt att på detta sätt få rapportera till Er; ty en förvaltare känner sig städse tryggare, då husbonden tager litet intresse i det hela.

Nu fick den gamle förvaltaren gå, och han undrade under vägen, hvad som kommit åt grefven. Det var ju, som hade han blifvit en helt annan människa. Men

grefven blickade ut på de sig allt högre hopande drifvorna och log stilla, under det ändock en djup suck smög öfver hans läppar. Så stod han länge drömmande, men hvad hans dröm rörde sig om, det visste blott han själf.

Ett par dagar senare reste han till staden och gjorde själf en del uppköp till julen, ty det var ju osäkert, hurudant vädret kunde blifva straxt före helgen, och för öfrigt så var det ju blott en och en half vecka kvar till julafton. När han på aftonen kommit hem, och då han dragit sig undan till det lilla rum, där han helst plägade tillbringa sina hvilostunder, öppnade han en byrålåda och tog fram en liten ask. Försiktigt aftog han locket. Där i asken låg en medaljong af guld med ett par glittrande stenar och en vacker kedja. Han betraktade den noga, öppnade den och såg på den invändigt, hvarefter han åter inlåste den i byrån.

— Den skall hon få, mumlade han. Hon skall få julklapp ifrån den gamle elake grefven, som hon lärt en stor sanning, den, att hur man än söker tillbomma hjärtats dörrar, så springa de dock förr eller senare upp af något. Hon kom det ofta tillbakaträngda minnet af min son att vakna upp med större styrka och klarhet än förr, och äfven om jag lider af att minnas honom, så ville jag dock icke mera glömma honom, ty jag känner, att denna självpröfning, som jag på sista tiden genomgått, skall hjälpa mig att bli en bättre människa. Jag har varit för sträf, för hård, men när jag sett det där lilla rosiga flickansiktet med Gustafs drag, då har jag blifvit så vek om hjärtat och känt behof af att älska människorna igen. O min

Gud, om jag hade min son åter! Han gjorde mig ju under alla åren ingen sorg förrän — ja, det där bör jag glömma — och kanske, när allt kommer omkring, handlade han mycket bättre och ädlare än någon annan grefve, och kanske äro dessa fattiga små äfven goda människor, om vi undersöka och lära känna dem. Grefve Detlof börjar vakna nu, när han redan är gammal. Hjälpe mig Gud till klarhet.

Han tände en cigarr och satte sig framför den flammande brasan. Under det han drog långa drag

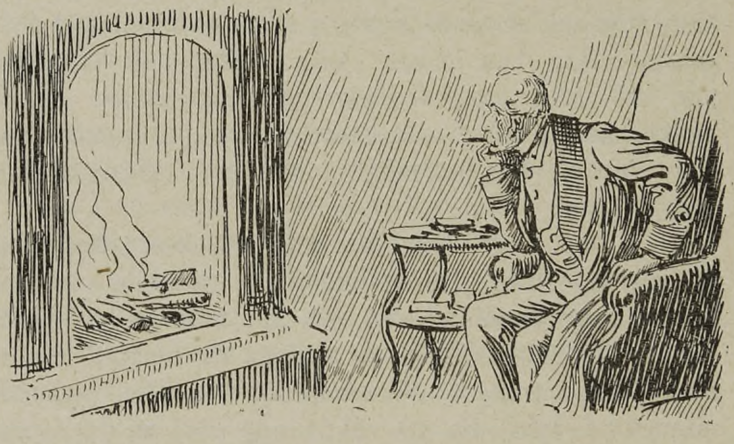

ur cigarren och blåste ut rökmolnen mot elden, flögo hans tankar åter och åter till äldste sonen som kanske nu var död. Ingen aning hade han om, hvar den förskjutne befann sig eller om han var vid lif. Men det kände han, att om han nu hade honom åter, skulle han för honom öppna fadersfamnen och bedja honom förlåta allt det onda, som blifvit gjort i gångna tider. Hur var det lilla Greta hade lärt honom? Jo, han

skulle bedja Gud förlåta allt det onda han gjort, och då skulle allt bli väl.

— Ja, Herre Gud, om jag blott hade förlåtelse för allt det gångna, hur lugn jag då skulle känna mig, suckade han.

På julaftonen blef förvaltaren tillkallad och kom genast.

— Har Ni låtit dela ut de små gåfvorna till folket?

— Alldeles efter Er befallning, herr grefve.

— Hvad sade de?

— Det kan jag verkligen inte tala om, ty de sade så mycket, men om Ni sett, hur tårarne strömmade utför mångas kinder, och om Ni hört, huru de bådo Gud välsigna den gode gamle grefven, så hade Ni själf fällt en tår, såsom jag måste göra.

Grefven vände sig om på klacken och gick fram till ett litet bord, där han ställde något tillrätta.

— Var det inte någon familj, som hade sjukt? Jag tycker mig minnas Ni nämnde därom någon gång.

— Hos Jönsons, en af statkarlarne, är det sjukt ännu. Hustrun låg sjuk för en tid sedan, och nu har hon sjuknat igen. De ha det nog svårt, ty han måste ju vara vid arbetet, och barnen äro små. Någon läkare ha de naturligtvis inte råd att anlita. Deras jul blir inte så treflig, fruktar jag.

— Hvad fattas henne?

— Jag kan inte så noga säga, men hon har varit litet krasslig, ända sedan hon fick gossen i somras. Nu är det nog delvis en följd af att stugan är så bristfällig. Det går inte gärna att rusta upp det gamla huset, och jag vet verkligen inte, hvad vi skola göra med dem.

— Men det vet jag. Se till att man så snart ske kan bygger upp en ny stuga åt dem. Låt göra den rymlig, med ett par stora och ljusa rum. Vi få inte låta folket fara illa. Förstå mig rätt nu; det här gör jag mest för min egen del, ty jag drar väl mesta nyttan af dem, då de äro friska och starka, ty om de äro sjuka bli de bloft till besvär.

— Ja, jag förstår herr grefven, svarade förvaltaren med ett varmt leende. Ni kommer genom detta tillvägagående att vinna icke blott hvad Ni själf sade, mera arbete genom folket, men det finns något långt värdefullare, som därigenom blir Ert, nämligen folkets kärlek.

— Kan väl så vara, det har jag inte tänkt på.

— Så är det dock. Jag är viss om, att inom kort skola rika frukter visa sig, af hvad Ni gör i detta fall. Det skall bli en annan stämning bland folket.

— Är icke stämningen god nu då?

— Åhjo, det är den nog, svarade förvaltaren litet tveksamt.

— Säg ut Ni bara. Är det något i olag, så vill jag veta det också.

— Nåväl, det klagas nog allmänt på, att villkoren här äro för hårda för arbetarne.

— I hvilka afseenden?

— Det är för mycket arbete och för liten lön, och det är en omöjlighet för många att hålla nöden borta från sina fattiga och enkla hem.

— Men hvarför har Ni inte sett till det där då? Jag har ju gifvit åt Er att sköta om de där sakerna.

— Jag har blott fått mig ålagt att sköta det med

iakttagande af de gamla förhållandena men icke att förändra arbetarnes villkor.

— Har Ni inte själf tyckt det vara dåligt för dem?

— Jo många gånger, och för flera år sedan försökte jag leda herr grefvens uppmärksamhet därpå, men då fick jag kort besked, och sedan dess har jag ej ansett det löna mödan att tala därom.

— Det är bra. Hör på nu. När vi nästa månad gå igenom räkenskaperna, skall Ni också uppgifva, hvilka af arbetarne böra få det på annat sätt än de nu ha, och hvilka förändringar som äro nödvändiga.

— Skall ske. Är det något annat?

— Ja ännu ett. Ni skall taga den här lilla asken — han räckte honom ett litet paket — och låta någon gå ner till Hans Lindmans gård med den. Den skall lämnas till Lindmans lilla flicka, Greta tror jag hon heter. Men Ni förstår, att ingen får veta från hvem det är.

— Efter befallning.

Förvaltaren gick, och grefven kände sig mycket belåtnare nu, än han gjort på mycket länge. Det smög in i hans hjärta en känsla af sällspord frid, och han kunde ej låta bli att knäppa händerna samman och le, fastän ögonen stodo fulla af tårar.

Greta hölls ute på gården och såg på, hur Thorsten gjorde julgranen i ordning, då förvaltaren på Valdeborg i egen hög person kom dit. Han brukade någon enda gång gå dit för att prata bort en stund med fader Hans, ty han var en mycket sällskaplig och icke alls förnäm herre. Nu hade han dock kommit för att lämna Greta grefvens julgåfva, anseende det bäst att

själf uträtta ett sådant litet förtroendeuppdrag. De båda barnen hälsade artigt på honom.

— Hålla ni på att göra julgranen färdig? frågade han vänligt.

— Ja, vi skola sätta in den i fars kammare, ty Bertha vill inte ha något sådant skräp i storstugan, svarade Greta frankt.

— Vill hon inte ha julgran; det var då konstigt.

— Hon vill ingenting, som vi vilja, men det gör ingenting ändå. Far har lofvat oss få ha granen inne i kammaren, och se då kan Bertha inte göra något åt saken.

— Hur skall du kunna dansa kring granen då?

— Det skall nog gå bra. Far och mor få vara med, och Lotta har också lofvat att komma in.

— Du är inte ledsen då, för att Bertha är stygg mot dig?

— Nej inte alls. När jag har far och mor och Thorsten, så bryr jag mig hvarken om Bertha eller Valfrid. Ha de någon gran på slottet?

— Ja, i år skall det vara en. Grefven vill ha det så, ehuru vi ej haft någon på flera år förut.

— Han blir kanske snällare nu då, än han varit förut; och det sade jag honom också, att han borde bli.

— Har du sagt honom det?

— När han frågade, om jag tyckte han var elak, så sade jag, att han var det, och att han borde bedja Gud förlåta hans synder.

— Gud välsigne dig, lilla barn. Du gjorde kanske mera med de orden, än du anar.

Greta såg på honom med en undrande blick, ty hon fattade icke riktigt hans ord.

— Tror du, att du får några julklappar i år då?

— Jag vet inte säkert, men far hade nog med sig något hem åt mig, då han sist var nere till staden.

— Kanske får du något mera också.

— Hvem af då?

— Det kan jag väl inte veta. Säg nu, är fader Hans hemma?

— Han är visst ute i stallet och ger hästarne mat. Jag skall gå efter honom.

— Nej, håll på med din gran du. Jag går dit själf.

Han klappade henne på kinden och gick sedan till stallet, där fader Hans stod och pratade med gamle Prins.

— Se så gamle gosse, ät nu din hafre i god ro. Du är gammal du så väl som jag och behöfver goda dagar och hvila. Jag minns nog jag, när du var ung i världen. Då var du hvarken stel eller sen. Du har gjort ett godt dagsverke och har snart tjänat ut, alldeles som jag.

Han lutade hufvudet mot den gamle hästens hals, och djuret gnäggade så vänligt, som hade det förstått hvarenda ord fader Hans talat. Just då stod förvaltaren i dörren.

— Goddag fader Hans, hälsade han, och bonden såg upp.

— Åh, kommer Ni och söker upp mig här. Var så god och stig in, för all del.

— Tack tack; jag tyckte jag kunde gärna gå hit, då Ni var här. Stod just och pratade litet vid barnen. Det är en liten rar flicka Ni har, fader Hans.

— Gud ske tack, hon är solstrålen för oss gamla. Hon är det raraste barn man kan tänka sig.

— Så ser hon ut. Och Thorsten är väl fortfarande snäll?

— Han blir den bäste af mina söner, det är hvad jag tror. Men var nu så god och stig in. Ni kan väl hålla till godo och smaka på juldrickat, som mor har bryggt.

— Det skall jag icke säga nej för, ty jag vet, att mor Lindman brygger godt juldricka.

De gingo in i stugan, där Bertha nigande mottog den fine gästen, men han blott nickade åt henne, under det han räckte mor Lena handen.

— Gif oss ett par glas af juldrickat, mor.

— Vill inte förvaltarn stanna och dricka litet kaffe med oss? frågade gumman.

— Nej tack, jag har inte tid att stanna så länge, men Ert juldricka måste jag smaka på.

Han bjöds in i finkammaren, där fader Hans själf ej plägade vistas så mycket numera, ty Bertha hade förklarat, att hon inte ville ha de gamla där, och för att undvika allt bråk, höllo de sig i de andra rummen af stugan. Gården var rymlig nog i alla fall, men nu, när det kommit så fint främmande, måste de dock dit in, och det utan att spörja Bertha först. Den unga frun knyckte på nacken och såg mycket förtretad ut, både öfver förvaltarens kyliga hälsning och deras beslagläggande på det bästa rummet.

— Nu är gubben stor på det, skall jag säga, utbrast hon så snart de båda männen hunnit inom kammarens dörr.

— Han gör, hvad han bör göra, svarade mor Lena.

— Högmodet sitter i gamla bönder också, anmärkte Bertha.

Mor Lena svarade icke utan gjorde i ordning den enkla förplägningen, som hon sedan själf inbar.

— Jag har ett ärende hit i dag. Det är egentligen till flickan, sade förvaltaren.

— Hvad i alla dagar kan Ni ha för ärende till henne!

— Jo, det är en julklapp jag skulle lämna för hennes del. Men det är meningen, att ingen skall få veta om, hvarifrån den kommit.

— Skall Ni gifva Greta julklapp?

— Inte jag, men grefven själf har skickat den till henne.

Han tog fram den lilla asken och satte den på bordet. Fader Hans var så förvånad, att han inte kunde säga ett enda ord.

— Jag är viss om, att det är någon liten fin gåfva, han sändt. Som jag förstår så tycker han om Er hurtiga lilla flicka.

— Henne måste man ju tycka om, vore man än aldrig så hård. Men att grefven bryr sig om henne, det var då någonting riktigt besynnerligt. Han har då aldrig förr haft en tanke för de små.

— Han har fått det nu, och Ni får nog se det framdeles. Jag tror det på något sätt försiggått en förändring med grefven; men låt det vara mellan oss i alla fall.

— Naturligtvis. Att det någon gång skulle bli annorlunda med honom, det trodde jag, ty han har under alla dessa år inte riktigt varit sig själf. Det bor hjärta i hans bröst också, det vet jag det.

— Ni såg honom förr än jag och har mera reda på honom. Har han varit annorlunda förr, än han är nu?

— Då han var barn, var jag det också. Jag var ett par år yngre än han. Ni skulle ha sett honom, hur vänlig, god och rar han var på alla sätt, ända tills han kom ut i världen och sedan gifte sig. Då blef han så där hård och sträng, och man kunde inte känna igen honom mera. Innan den tiden brydde han sig om alla, hade ett vänligt ord för den allra fattigaste och höll sig visst inte för stolt att gå ut på åkern och prata med arbetarne, då de voro i full verksamhet. Det var något af moderns sinnelag, som då satt i honom. Men han hade något hårdt och strängt i sitt sinne, det bråddes han på fadern, och det bröt ut med tiden. Jag tror allt, att grefvinnan underblåst alla dessa stolta och höga tankar och känslor hos honom, ty hon är ju om möjligt ännu förnämare. Det är ju möjligt, jag misstagit mig, men så där tror jag det är. Jag har äfven den åsikten, att när man kommer till högre ålder, blir man åter i sitt sinne mera sådan, som man var i barndomen, och så kunde det allt gå med grefve Valde också.

— Då är det just detta hans barndoms sinnelag, som grefve Gustaf hade.

— Alldeles precis, han är just sådan. Ack den unge grefven, han var ändå den bäste af allihop. Det är, som jag många gånger sagt; den svåraste synd gamle grefven gjort i hela sitt lif, gjorde han, då han så där hjärtlöst stötte sin äldste son ifrån sig.

— Däri håller jag med Er, ty grefve Gustafs make finner man inte så ofta. Han är väl död nu, den stackars unge herrn.

— Jag hoppas, att så icke är fallet. Han reste till Amerika, och där kan han nog ha arbetat sig fram-

åt, ty där är det icke ens för en grefve någon skam i att arbeta.

— Hur vet Ni då, att han reste dit?

Fader Hans ref sig bakom örat, ty i hastigheten hade han talat mera i detta ämne, än han velat.

— Åh, jag tror han gjorde, som de flesta andra, som råkat ut för något olycksöde och se alla vägar här stängda för sig.

— Men om han lefde, borde man väl ha hört något ifrån honom under alla dessa åren.

— Han blef bortstött med sådan köld, och han var så förtviflad, när hans unga grefvinna dog, att han nog hade svårt att förlåta de gamla, om han ens någonsin kan göra det.

— Jag hörde sägas, att de hade ett barn, fast det dog snart efter modern.

— Så har äfven jag hört. Gud allena vet, hur allt det där hängde ihop, men underligt var det i alla fall, så mycket säger jag. Tänk om grefve Gustaf varit kvar här; det hade varit något till fröjd för allt folket det. Här var han så ofta och kunde sitta hela timmar och prata med mig.

— Ni kunde inte hålla honom kärare än jag, ty han visade mig städse en vördnad, som hade jag varit hans fars bäste vän och icke en tjänare. Jag har saknat honom mycket och ofta, fast man ju inte kan tala om det där, hvarken med den ene eller den andre.

— Till mig kan Ni tala om det, ty jag hyser samma känslor som Ni. Hur det skall gå med grefve Rupert blir nog en annan sak. Han brås mera på modern och har ett förfärligt stolt sinne.

— Han kommer inte att sköta sig bra för framtiden, därom är jag öfvertygad.

— I så fall blir det gamle grefvens straff för det andra. Gud handlar alltid rättvist med oss, och han vill inte, att någon oskyldig skall lida, såsom grefve Gustaf fått göra.

— Var säker på det. Men nu får jag inte sitta här längre. Mor Lenas dricka var verkligen godt. Gif nu flickan den lilla asken i kväll, men säg icke för någon från hvem det är.

— Nej, det skall jag tiga med. Hälsa och tacka grefven från mig.

Då fader Hans blef ensam, satt han och betraktade den lilla asken, som han höll i handen. Om han någonsin känt det besynnerligt, så kände han det nu. Inte anade grefve Valde, hvem det var, som han gaf denna julklapp, ty det trodde fader Hans, att hade grefven haft den ringaste aning därom, så hade det inte heller blifvit någon gåfva af. Ack nej, ännu satt nog det stolta och syndfulla sinnet kvar hos grefven. Men fader Hans var ej så säker ändå.

— Herren välsigne honom i alla fall. Må han bli bättre efter detta. Han behöfver skapas om i sitt hjärta, det är då visst och sant, sade han sakta och gömde asken i sin ficka.

FJORTONDE KAPITLET.

Julafton i en bondgård.

Sven kom hem på julafton. Valfrid var just till staden och hämtade honom, då förvaltaren var ner till fader Hans med Gretas julklapp. Det var redan ganska långt lidet på eftermiddagen då de hemkommo, och då var Sven ganska onykter. Han hade alltmera hängifvit sig åt dryckenskapen, och naturligtvis kunde han icke företaga en så lång resa utan att dricka något. Äfven Valfrid var ganska ankommen och svor högt på drängarne ute på gården. Ett par stora krus med brännvin och två konjaksbuteljer hade de också med sig hem, för att det inte skulle bli så tomt i helgen, ty nu skulle det festas riktigt. Sven hälsade under muntert skämt på de hemmavarande och pratade alla möjliga galenskaper, hvilket visst icke gladde föräldrarne, men kanske var det just därför han gjorde det, ty nu menade han sig icke vara dem någon vördnad skyldig, då de ej mera hjälpte honom.

Under eftermiddagen hade hvar och en sina sysslor att sköta, men då det led mot kvällen, gjorde de sig i ordning för att fira högtiden. Thorsten och Greta hade sin gran pyntad och färdig inne i den lilla kammaren, och där höllo de mest till, ty då voro de undan Valfrid och Bertha, hvilken senare icke var vid det bästa lynne. Fader Hans var ute i stallet och lade för hästarne ett litet extra mål, kärleksfullt sägande, för hvarje mått hafre han delade ut:

— Här har du julafton, och så nämnde han hästen vid namn.

I köket styrde mor Lena och pigorna, ty Bertha skulle på en sådan dag gå inne i finrummen och ordna, fast det inte blef så mycket af. Bordet dukades den kvällen i stora rummet eller storstugan, som det också kallades, ty allt tjänstfolket skulle då vara med såsom alltid vid julen. Mor Lena hade nu allt i ordning och på köksspiseln ångade den stora grytan med hvitgröten. Sven lät ej mycket se sig, han satt inne hos Valfrid och talade om något, som de andra inte skulle få höra.

— Har Ni inte maten färdig ännu? frågade Bertha onådigt och kom ut i köket.

— Jo, vi ha allt i ordning, svarade mor Lena saktmodigt.

— Och ändå säger Ni inte till, så att man får äta. Om jag inte är med öfverallt, så blir ingenting som det bör vara. Gå ut du Lotta och säg till drängarne att komma in.

— De äro inte riktigt färdiga ännu. Klas var nyss inne och sade till, att de ha litet mer att göra i ladugården.

— Då få de äta sedan, ty vi gå inte och vänta för drängarnes skull. Bär in maten.

— Vi följa alltid den ordningen här i huset, att alla äta på en gång på julafton, och så blir det äfven i år, sade mor Lena.

— Skola vi det! Nu äta vi, och därmed jämt; drängarne kunna göra det sedan.

— Far är icke heller inne än, och så måste vi vänta.

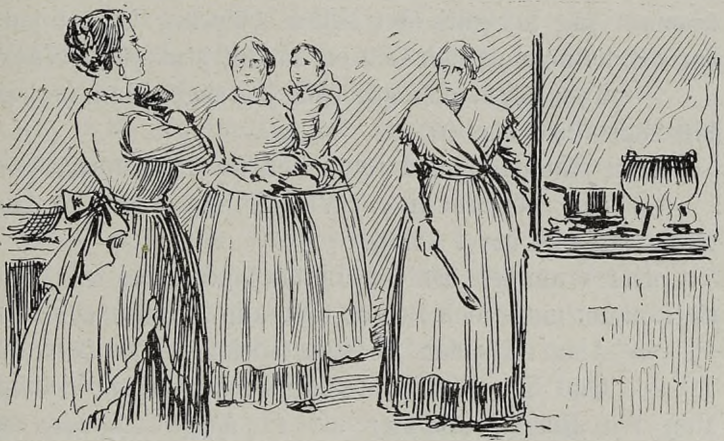

— Han kan äta när drängarne komma. Det är inte samma dumma ordning här nu som förr, det borde Ni veta.

— Så länge jag är med blir det på julafton ingen annan ordning än den gamla, och därför vänta vi.

Mor Lena sade detta mycket bestämt, och Bertha rodnade af harm. Det var inte just så svårt att få henne förargad, och nu blef hon det i högsta grad.

— Jaså, det blir ingen annan ordning! Och det

säger Ni. Gå Ni in och sätt Er i kammaren, där har Ni Er plats. Det är jag som är husmor här numera. Lotta, bär in maten.

Men se Lotta hade hon alltid tagit fel på. Den gamla trotjänarinnan vid gården kunde vara lika trotsig hon också, när hon ville, och nu ville hon det. Bertha skulle nog få se, att ännu var det inte lönt att tro sig för säker om seger.

— Jag bär inte in någon mat, förrän mor Lena säger till. Jag har aldrig tagit tjänst hos Er och aldrig kommer jag att göra det heller. Tycker Ni det passar att komma ut och föra ett sådant bråk på julafton?

— Tyst piga, och gör som jag säger, annars skall jag snart lära dig det.

Hon stampade med foten och knöt händerna.

— Jag gör det inte. Vill Ni inte vänta, så kan Ni ju äta här ute i köket.

Det brann en örfil på Lottas kind, innan hon hann säga något mera, och Bertha försvann in i stora rummet.

— Ack, en sådan julafton, suckade mor Lena.

— Gud har sändt oss pröfningar, det märks nog. Men fru Bertha kommer att få ångra det där, det skall mor Lena få se. Man kommer aldrig så långt här i världen, när man börjar på det sättet. Här i gården ha gudsfruktan och frid bott i många år, men nu är det förbi. Valfrid får en gång inför Gud svara för det, ty det är han, som dragit hit det leda stycket.

— Gud hjälpe oss gamla, om det skall fortsätta så här.

— Tag det inte så illa, Ni mor, sade Lotta tröstande, det blir nog någon råd. Vi få trösta på Gud och hoppas det bästa.

— Den som bara kunde det.

— Med Guds hjälp går det, äfven om det ser mörkt ut nu. Se här komma de, som skola göra det bättre med tiden.

Thorsten och Greta kommo glada och muntra ut i köket.

— Nu ha vi julgranen alldeles färdig, och Ni kan tro, mor, att den är något till fin, jublade Greta.

— Vi skulle bara ha haft den inne i storstugan, där är mera rum för den, tillade Thorsten.

— Om rummet är litet, så skola vi nog ha ro igt vid den ändå, tröstade Lotta. Gå ut du Thorsten och se om fader Hans är färdig med arbetet snart.

— Vi äro färdiga och komma om ett par minuter, sade Klas och stack in hufvudet genom dörren.

— Kunna vi börja sätta fram maten nu då?

— Ja det går allt för sig det, ty då hinna vi lagom.

Nu blef det brådt med att få fram maten, och männen kommo in. Valfrid och Sven kommo från kammaren, där de slutat sitt samtal och gjort upp planer för det kommande. Bertha var tvär och förtretad och hade endast bitande ord för alla.

— Tag fram en flaska, du Valfrid, sade Sven, då han såg, att inga andra dryckesvaror än mor Lenas hembryggda öl funnos på bordet. Inte skola vi väl äta julgröten och fisken utan en tår till. Fisken skall simma, det är en gifven sak det.

— Låt det där vara till sedan, Sven, bad fader Hans, men sonen endast skrattade åt honom.

— Far är så gammalmodig. Visst måste vi ha en sup till fisken. Ni kan ju låta bli att dricka, om Ni så vill.

Fader Hans suckade, medan Valfrid gick efter en brännvinsbutelj och glas. Då han sedan genast ville börja måltiden, sade fadern allvarligt:

— Vänta med att börja, tills jag fått nedkalla Guds välsignelse öfver det, vi skola äta. Du har väl inte alldeles glömt, hvilka seder vi ha här i huset.

— Ha, med bordsbönen kan det just göra detsamma, den gör ändå ingen nytta.

Fadern svarade ej på dessa grofva ord, han reste sig, sammanknäppte händerna och bad Gud välsigna de framsatta håfvorna, bad om frid och nåd samt ett tacksamt hjärta. Bertha skrattade högt, men ingen brydde sig om henne utom Greta, som tyckte hon var alltför elak. Då bönen var slutad sade hon:

— Fy dig, du stygga Bertha, som skrattar, när far beder. Dig tycker inte Gud om.

— Och inte dig heller, du lilla näsvisa unge. Du skall hålla munnen på dig vid bordet, det få andra barn göra.

Det började just inte så roligt, och det var icke heller slut på tråkigheterna för kvällen med detta lilla bråk. Under det de åto, frågade Sven Bertha, om hon inte skulle ha en tår brännvin också, och det hade hon intet emot. Hon drack ett helt glas med och tycktes icke alls generad därför. Det var ganska tyst under måltiden. Tjänstefolket pratade ju litet sins emellan, men det var inte alls så trefligt och gladt, som det vid juletid plägade vara i Hans Lindmans gård. Efter måltiden skulle julklapparne utdelas. Hvar och en fick något, enligt gammal sed. När allt annat var utdeladt, tog fader Hans fram den lilla ask, förvaltaren lämnat honom, och sade:

— Se här har du en julklapp, Greta. Det är från någon, som tycker om dig.

— Hvad är det i asken då, far?

— Det vet jag inte. Öppna den, så får du väl se.

Hon slet af papperet och öppnade locket. Alla sträckte sig fram för att se, hvad det var. Den lilla glänsande medaljongen med sin fina kedja blänkte för allas ögon. Greta riktigt ryste af glädje.

— O så vackert! utropade hon. Af hvem har jag fått det här?

— Jag sade ju, att det är från en, som tycker om dig.

Bertha, som trodde, att fader Hans själf köpt det storslagna smycket, kunde inte tygla sina harmfulla känslor, ty hon hade själf icke fått någonting ens jämförelsevis så vackert.

— Jo, det passar just att gå och köpa sådant där för barn. Har Ni inte något bättre att använda pengarne till, Ni? Det där kostar inte så litet, och flickan kan i alla fall inte använda det. Tag hit det, Greta, det är bäst, att jag tar hand om det så länge, ty åt dig passar det inte.

Hon sträckte ut handen för att taga smycket, men Greta gömde det bakom ryggen.

— Du får det inte; det är mitt.

— Gif mig det genast. Du kan inte begagna det ändå.

— Jo det kan jag.

— Låt henne behålla, hvad som är hennes. Du har alls ingen rättighet att taga det ifrån henne, sade fader Hans.

— Har jag inte det! Skall Ni gå och förstöra

stora summor på att köpa nipper åt en sådan där tattarunge!

— Tig nu Bertha. Det här är ingen kväll, då vi böra bråka. Jag har inte köpt det åt henne, utan en annan har skickat hit det. Men du får aldrig band om det. Hon skall gömma det, till dess hon blir stor.

— Sitt och ljug nu. Det vore bättre Ni talade sanning. Ni vill gå och gälla för att vara så gudfruktig, men ljuga kan Ni ändå.

— Jag ljuger inte. Och för resten, om jag själf hade köpt det åt min dotter, så har du väl icke det ringaste därmed att göra, ty det är väl min egen sak, förmodar jag.

Brännvinet hade stigit Bertha åt hufvudet ganska mycket, och därtill var hon retad förut.

— Det var då märkvärdigt, om jag oupphörligt skall bli motsagd i mitt eget hus. Tag hit kedjan, flicka, och det utan prut, för i annat fall så skall jag snart lära dig lyda! Gud gifve, att det gamla packet väl vore i grafven, ty förr blir det då inte lugn och ro här i gården.

Nu hade hon dock sagt för mycket, och fader Hans reste sig hög och allvarlig framför henne.

— Om du inte vill lugna dig och vara förståndig, så kan du själf gå härifrån, ty det här är mitt hus, och inte ditt. Vi ha lefvat här i frid så länge förut, och vi vilja inte ha ofrid på gamla dagar. Jag önskar själf jag väl vore så långt, att Gud läte mig hvila ut i grafven; men ske hans vilja med mig. Nu bjuder jag dock, att det blir tyst här och att intet mera bråk förekommer. Greta behåller sin kedja, ty den tillhör henne; och nu är det slut på bråket.

— Gubbrackare, tror Ni, att Ni skall få lefva, som Ni vill! Nej Ni; har jag kommit hit för att taga hand om hus och hem, så ämnar jag allt göra det också; det skall jag visa Er det. Tag hit kedjan, Greta.

— Nej, du får den inte.

Då grep den rasande kvinnan tag i lilla Gretas arm och ruskade henne eftertryckligt.

— Tag hit kedjan.

— Släpp henne, du otäcka, elaka människa! ropade Thorsten och sprang emot sin svägerska, som han slog i ansiktet med båda händerna. Fadern försökte fåfängt hålla honom tillbaka. Han var förtviflad, och stora tårar rullade utför hans kinder. Det blef en riktig uppståndelse i hela rummet. Tjänstefolket drog sig undan till ett hörn. Valfrid fick tag i sin yngste bror och slog honom. Då fader Hans ville hindra det svåra våldet mot gossen, blef det hans tur.

— Det är Ni, som är skuld till hela det här bråket! skrek Valfrid, och i detsamma träffade hans knutna hand faderns panna. Den gamle mannen tumlade tillbaka för det hårda slaget. Sven gjorde ej en min af att ställa allt till lugn igen, men Klas trädde emellan. Han ställde sig lugn och bredaxlad midt emellan Valfrid och fader Hans.

— Om Ni en gång till lyfter Er hand för att slå någon, så kommer det kanske att kosta Er själf lifvet, sade han lugnt och bestämt, och Valfrid lät ofrivilligt den redan höjda handen sjunka.

— Blygs Ni inte, fortfor Klas, att bära Er åt på ett sådant sätt på julafton. Det ser ut, som hade den onde själf kommit hit i huset. Nej Ni Valfrid, den där vägen gör Ni bäst i att lämna, och Bertha får nog

stämma om sin pipa, om hon skall vinna någonting här i världen. Jag lofvar att försvara fader Hans mot Er, så långt jag kan, och fordrades det så att föra slagsmål därför hvarenda dag, så skall jag göra det. Det bästa för både Er och Bertha är att genast draga er tillbaka, ty ni äro inte nyktra; men önskas det mera slag i kväll, så är jag färdig.

Thorsten hade smugit sig till den modige drängens sida, och när denne tystnade, inföll han:

— Jag hjälper dig, Klas, och vi rå allt på dem. De skola inte mer få slå hvarken far eller Greta, då få de se på annat.

— Hör du Valfrid, bry dig inte mera om det där nu, medlade Sven, låt oss i stället taga oss ett glas och vara glada. Inte liknar det här julafton.

Valfrid svor, som en vilde. Han räknade upp väl hundrade stygga eder, och Bertha grälade på sitt vis.

— Kom far, så taga vi barnen med oss och gå in i kammaren, snyftade mor Lena och fattade fader Hans i armen. Halft viljelös lät han sig ledas in, och då han satt sig på en af de hårda trästolarne, bröt han ut i våldsam gråt. Greta var genast hos honom, slog sina små armar om hans hals och bad:

— Gråt inte nu, far, de få inte mera göra oss något illa. Klas och Thorsten hjälpa oss. Var inte rädd längre.

— Jag är inte rädd, lilla Greta; jag är endast ledsen.

— Var inte det heller. Jag skall tända alla ljusen i granen nu, och sedan kommer Lotta in, och vi ha så roligt här. Jag tänker flickorna och pojkarne

komma in också. De vilja inte vara med mera hos Valfrid och Bertha.

Ute i storstugan stod Klas kvar framför Valfrid lika utmanande, äfven sedan de gamla gått.

— Gå ut med dig, och det fort ändå, kommenderade den unge bonden. Det här skall du nog få för.

— Jag hoppas det. Jag har inte gjort annat än det, som är rätt. Ni får nog med tiden, äfven Ni. Akta Er, att inte Gud straffar Er alltför hårdt, fast Ni nog vore värd det.

— Gå din väg!

— Ja gärna. Men försök inte att mera öfverfalla någon af de gamla, då jag är i närheten, ty det kommer att kosta Er en grundlig afbasning. Vid första försök är jag till hands.

— Hör du inte, att du skall gå.

— Det hör jag nog, men jag ämnar tala till punkt först. Om Ni ämnar fortsätta såsom Ni börjat, och särskildt sedan Ni blef gift med den där högmodiga frun där, så går det alldeles på tok för Er, så mycket bör Ni veta. Och Ni Sven, att Ni kan stå och se på, hur Er gamle far blir misshandlad och ändå inte göra det minsta för att afvända det, nog förvånar det mig. Vore jag som fader Hans, så skulle jag ögonblickligen köra er på porten allihop. Men de gamla äro för snälla. Dock ha de Klas kvar här ännu, och han skall skydda dem. Lycka nu till god fortsättning på eder sköna julhelg.

Med dessa ord gick han, och Thorsten, som stått vid hans sida, följde honom, lämnande de tre ensamma. Tjänstefolket hade redan förut aflägsnat sig.

— Det var mig då en rolig julafton, skrattade Sven och tog upp en cigarr ur fickan.

— Men det blir den sista af den här sorten, gnisslade Valfrid och gick af och an på golfvet. Det var då konstigt, om jag inte skall få gubben och gumman på deras rätta plats med första.

— Ja, gör du inte det, så går jag hem till mina föräldrar igen, inföll Bertha bestämt.

— Du kan gärna gå. Jag har redan haft nog med bråk och elände under den här tiden. Här är ju aldrig annat än trätor och gnabb, hvar man kommer. Hvarför skulle du börja gräla med Greta i kväll.

— Tyckte du kanske jag gjorde orätt? Inte är det väl din mening att sätta tro till gubbens lögn, att han inte själf köpt medaljongen och kedjan?

— Jag vet inte, hvad jag skall tro.

— Nu skall det väl bli bråk mellan er båda för att afsluta det hela, sade Sven, medan han blossade på sin cigarr. Hör du Bertha, kunde du inte skaffa oss litet varmt vatten, så dricka vi en god toddy, medan vi försöka glömma det där. De gamla komma nog inte in hit mera i kväll.

Bertha gick ovanligt villigt och skaffade det varma vattnet, och så deltog hon i de båda brödernas lilla dryckesgille.

Inne i kammaren, dit fader Hans och mor Lena tagit sin tillflykt, hade emellertid äfven tjänstefolket samlats. Thorsten tände ljusen i granen, och Greta var honom behjälplig därvid.

— Nu blir det roligt igen, sade Thorsten, då alla ljusen brunno, och Greta ville nödvändigt, att både gamla och unga skulle dansa kring granen.

— Kom far, Ni måste vara med, sade hon och tog honom vid handen.

— Min lilla vän, låt mig sitta och se på. Jag är alldeles för gammal att springa med.

— Bara litet. Om far sitter stilla, så är han lika ledsen, och det vill jag inte. Mor och Lotta och Klas bli med, och allihop för resten. Nu skola vi dansa och sjunga den där julsången, som far kunde förr.

— Den har jag glömt bort.

— Då sjunger Klas för oss, han kan den, det hörde jag i går.

Hon gaf sig inte, förrän fader Hans blef med att dansa kring julgranen. De togo ihop i en stor ring och började sakta gå rundt det lilla trädet. Ljusen flämtade så lustigt, det kulörta papperet glänste så bjärt och trefligt, och den lilla ängeln af socker, som Thorsten satt fast öfverst i toppen, tycktes riktigt le mot de enkla människorna, hvilka lik hjärtegoda barn marscherade där.

— Sjung nu, far.

— Bed Klas och Lotta, de göra det mycket bättre.

Klas stämde också upp med högtidlig röst, medan han något saktade stegen och kom in i en långsammare takt:

O Jesus, när vi blicka
på granens alla ljus;
då minnas vi den stjärna,
som brann från himlens hus.
Då minnas vi din kärlek,
som är vårt ljus, vår tröst,
och då vi måste jubla
mot dig med glädtig röst.

Kom hulde Herre Jesus
och gif oss julefrid,
och låt oss hos dig glömma
all världens sorg och strid.
O, låt oss ödmjukt böja
oss ned vid krubbans strå
och utaf dina händer
en himmelsk glädje få.

Under det han sjöng med sin ganska klara och goda röst, stämde de öfrige efter hand in, och då de båda verserna voro sjungna, började Klas den sista om igen. Fader Hans sjöng med, ehuru det darrade gråt i rösten. Lilla Greta kunde sjunga så vackert, och det gjorde hon också. Det blef med ens så fridfullt, så ljust och blidt i alla dessa hjärtan under sången. Nu var det jul, de kände det, nu veko de dystra molnen, och Jesu kärlek strålade ner till dem i rikligt mått, ty de längtade därefter, och han kommer säkert till hvarje längtande bröst, och här hölls bön i sången, bön i enkla toner, men fram till Mästaren gick den i alla fall.

— Nu gå vi inte längre, sade fader Hans, då de hållit på en liten stund, och de voro nöjda med att sitta ned igen. Den stora, nötta bibeln, bunden i väldiga träpärmar, lades framför den åldrige husfadern. Han läste om de vise männens gång efter den klara stjärnans ledning. Han läste äfven om hur Jesus föddes i det låga stallet i Betlehem och huru änglarne sjöngo sin härliga lofsång. Alla lyssnade med vördnadsfull andakt till de heliga orden. När fader Hans sagt amen och lagt igen boken, sutto de tysta en liten stund. Klas var den, som först bröt tystnaden.

— Så blef det ändå julglädje för oss i år också, fast det inte såg så lofvande ut till en början, sade han med en liten darrning på rösten. Nu känner jag det alldeles som de förra åren, när vi haft roligt här. Gud vare med oss för alltid.

— När vi få komma nära Mästaren, så ljusnar det. Hos honom är frid och ro att finna. Det är sent nu, käre vänner, och vi skola ju upp och ut till julottan i morgon. Vi skola nu äfven tacka Gud för hans godhet, och sedan gå vi till ro.

Han läste om de vise männen.

Det var fader Hans som talade. Sedan knäppte han händerna samman, lutade hufvudet mot den på bordet liggande bibeln och bad. De hade icke för vana att falla på knä, när de bådo, men det var ändå lika mycken andakt i deras bön, deras hjärtan lyfte sig till Gud i alla fall, och nog hörde han de många ödmjuka suckar, som från den lilla kammaren gingo till hans tron den kvällen.

Och ute i storstugan satt Valfrid med sin hustru och sin bror vid fyllda glas och förnöjde sig. Om Gud var med där, så var det nog som den förtörnade och sorgsne fadern, som en gång skall döma öfver alla.

När tjänarne gått till ro, tog fader Hans åter fram medaljongen och kedjan, grefvens gåfva till Greta; hängde den kring flickans hals och sade:

— Den där kedjan skall du gömma för hela ditt lif, lilla Greta, ty det är det enda minne du fått af farfar. Han har skickat det till dig, ty han håller af dig.

— Men farfar är ju död för längesedan! utropade Thorsten.

— Kan väl så vara, kära barn, men i alla fall så är det där ett minne från farfar till Greta.

De fingo icke veta mera om det, men nog var Greta mycket glad öfver sin vackra och dyrbara julklapp.

FEMTONDE KAPITLET.

En grym son.

Jul och nyår hade förgått, och man hade åter börjat med arbetet. I Hans Lindmans gård var det svårt att längre finna trefnad, ty där var kif och bråk oupphörligt. Bertha grälade hvarenda dag, Sven gick halfrusig nästan hela tiden han var hemma, och Valfrid hade också tagit sig till att dricka i betänklig grad. Fader Hans var bedröfvad i djupet af sitt hjärta, ty molnen tycktes hopa sig öfver hans hufvud nu i ålderns dag. Hur mången tår han fällde, när ingen såg det, det visste blott han själf, men det angick ju icke heller någon annan. Gud hade väl ändå någon mening med allt det tråkiga han lät komma.

Vintern var kall och snöig. De djupa drifvorna gjorde det litet svårt att arbeta, men man hade mycket timmer att köra från skogen, innan våren kom, och därför måste äfven alle man ut. Fader Hans var med hvarenda dag, och äfven Valfrid måste till slut

bekväma sig att gå med, fast han helst gick hemma och mådde godt. Han hade på sista tiden blifvit allt latare och dåsigare, och så mycket han kunde, höll han sig undan arbetet.

Hästarne voro förspända, bjällrorna klingade, och man körde ut en tidig morgon. Hans Lindman hade gamle Prins att köra den dagen, ty Valfrid var med, och då skulle han ha en af de bästa hästarne. Men fader Hans var nöjd ändå. Prins gick väl icke så fort, men säkert drog han sitt lass i alla fall.

Valfrid satt tyst och betänksam på sin kälke, medan drängarne sjöngo, så att det ekade i skogen. När de hunno fället, var det full dager, och man fick se till att lassa fort, ty det var lång väg att köra sedan. Dagen var ganska blid, den bästa man haft på länge, och slädarne halkade lätt öfver drifvorna i skogen.

Timret var upplagdt i stora högar, det gjorde drängarne, när de höggo det, ty då var det så mycket lättare att lassa, när man sedan skulle köra fram det. Drängarne hjälpte hvarandra, två och två, ty då gick det bäst. Fader Hans och Valfrid hade just lassat på den sistnämdes kälke och bundit fast de tre stockarne. Sedan blef det att få fram Prins och att lassa åt honom också.

— Vi lägga inte på mer än två stockar åt Prins; han är gammal och orkar inte så mycket.

— Tre skall han ha. Vi bli efter med arbetet i år, om vi skola taga så små lass, som Ni vill.

— Vi taga endast två, såsom jag sagt. Mera blir det inte i dag.

Detta var allt fader Hans sade, och så började han rulla fram en stock från den stora högen vid si-

dan om vägen. Valfrid teg och hjälpte till, men det glänste ett olycksbådande sken i hans ögon. Länge nog hade han haft sina tankar och planer, nu skulle han försöka, om han inte kunde komma närmare utförandet. Hans hjärta var numera alldeles kallt för föräldrarne; han önskade dem bort snarast möjligt, ty de voro honom i vägen. Gården ville han ha, och förr fick han ingen ro. Berthas plan att spärra in gubben, kunde han ej vara med om, men det fanns andra medel också, som hon icke tänkt på. Nu hade han själf tänkt ut ett bra sätt, och det ämnade han försöka. Medan fader Hans var sysselsatt med ett lägga den första stocken tillrätta på kälken, gick Valfrid upp på timmerhögen, och liksom af våda skuffade han till en af de öfversta stockarne, som icke låg så säkert, och med förfärande fart rullade icke blott denna men äfven ett par af de andra stockarne ned.

— Skynda Er undan, far! ropade Valfrid, då han såg, att det redan var för sent; och just som fader Hans vände sig om, voro stockarne öfver honom. Han blef inklämd mellan den, som låg på kälken och den första af de nedrullande, och de andra båda törnade emot denna med väldig fart. Det knakade till i benen på fader Hans, och han sjönk ihop med ett skri af smärta.

— Herre Gud, hjälp mig!

— Hitåt pojkar, far fick en stock öfver sig!

Valfrid hade hastat fram, men Klas var där lika fort som han. Den kraftige ynglingen högg tag i den nedersta stocken med hela sin styrka, och verkligen förmådde han lyfta den litet, så att den ej tryckte så hårdt på den olycklige gubben.

— Lyft undan de andra båda, jag håller den här så länge.

Valfrid och de andra drängarne lydde, och snart kunde man draga fram fader Hans. Han hade då förlorat medvetandet. Båda benen voro afbrutna, och därtill hade han fått ett stort krossår.

— Hvad skola vi taga oss till, klagade Valfrid.

— Vi skola köra hem fader Hans, naturligtvis. Den gången lyckades Ni bra, Valfrid. Gud straffar Er nog.

— Hvad pratar du!

— Jag pratar blott, hvad jag menar, men vi ha inte tid att tala mera nu. Vi måste genast till doktorn.

— Till doktorn. Det är väl inte så farligt heller.

— När man har fått benen afslagna, måste man nog till en läkare, det förstår Ni kanske. Lassa af kälken Ni skulle ha, och så få vi lägga några grenar på den. Inte blir det något bra åke, men det kan inte hjälpas. Vi svepa våra rockar om fader Hans, så fryser han inte till döds under vägen, om han kan lefva för skadornas skull. Raska på nu, medan jag håller honom uppe.

Han blef utan gensägelse åtlydd och snart låg fader Hans, insvept i deras rockar, på kälken.

— Kör Ni själf till staden med honom?

— Jag måste väl det, om vi nödvändigt skola dit.

— Vill Ni inte, så kör jag, ty det måste ske.

— Det vore kanske bäst, ty stanna både han och jag borta, så blir det väsen af hemma.

— Som Ni vill. Jag hoppas vara hemma före kvällen. Säg till mor Lena, att hon inte behöfver vara ledsen; jag skall se till far på bästa sätt och ordna

det, så att han får det godt. Med hästarne här reda ni er nog.

Han satte sin häst i gång, men så länge han var i skogen, gick det ej att köra fort. Men ute på vägen gick det.

— Spring snällt nu, Stjärna, du har husbonden med dig, och det gäller kanske lifvet för honom. Inte behöfver jag väl piska åt dig, snälla flickan. Du vet ändå, att du skall göra ditt allra bästa.

Herre Gud hjälp mig!

Så talade han med hästen, och denna spetsade öronen, fnyste till litet, och så gick det undan. Som Stjärna sprang den dagen, hade hon aldrig sprungit förr, och hon tycktes icke alls bli trött. Klas satt grensle öfver kälken och lät fader Hans' hufvud hvila mot sitt knä. Den gamle fortfor att vara medvetslös.

— Tröttna inte, Stjärna lilla, du skall få komma

i stall, då vi hinna fram, och hem skall du få gå så sakta du vill.

Fast det var en och en half mil till staden, gick det nästan att komma dit på en timme, och slutligen stannade Stjärna, svettig och flämtande, framför sjukhuset. En dräng kom ut och hörde efter, hvad som skett.

— Han har skadat benen, då vi voro i skogen. De äro nog afbrutna.

— Tag i så få vi bära in honom. Hästen springer väl inte?

— Nej då, han står stilla, tills jag kommer ut igen. Se så Stjärna lilla, stanna nu snällt där, medan vi taga husbonden omhand.

Stjärna vände på hufvudet och stod för öfrigt stilla. Så blef då fader Hans inburen, och som doktorn just då var där, fick den skadade genast nödig vård.

— Det var stygga benbrott det här. Hur gick det till?

Klas talade om det, dock förtigande, att han sett Valfrid med vilja sätta stockarne i rörelse.

— Vi få väl laga honom efter bästa förmåga, men inte blir det så mycket med hans ben efter detta.

— Han dör väl inte af det?

— Åhnej, så svårt är det inte, hoppas jag. Men nog har han fått så mycket han tål, i alla fall. Hade han fått stockarne öfver bröstet, så hade du inte behöft besvära dig med att resa hit, ty då hade han dött genast. Hvarifrån är han?

— Det är fader Lindman. Han är bonde på gården närmast Valdeborg.

— Åh, är det han; då känner jag till honom litet förut. Unge grefve Gustaf talade om honom ibland. Han är en hederlig bonde.

Gärna hade Klas velat fråga, om doktorn visste något om grefve Gustafs senare öden, men nu var icke tid för några sådana frågor, doktorn hade annat att göra.

— Jag kan väl gå ut och se om hästen, medan Ni gör det där, så får jag sedan komma igen och höra närmare? frågade Klas.

— Ja gå du; det här skall jag sköta om.

Klas gick ut. Där stod Stjärna kvar lika stilla. Den unge mannen strök henne på den svettiga länden och talade så ömt till henne och alldeles, som hade han haft en människa att tala med.

— Nu, min kära Stjärna, är det slut med fader Hans' kraft, men han lefver ändå, och vi få tacka Gud för det. Nu gå vi till något stall, där du kan få hvila dig och få litet mat. Det är bäst vi åka till handelsboden, där du är känd förut. När du sedan orkar, så resa vi hem igen.

Han körde upp till torget och in på en gård. Där brukade de alltid taga in, när de kommo till staden. Handelsmannen höll stallrum fritt för långväga resandes hästar, ty därigenom fick han kunder. Stjärna var snart i stallet, där Klas torkade henne och bredde öfver henne ett tjockt täcke, så att hon inte skulle frysa. Han var öm mot djuren, ty han hade ett godt hjärta, och han såg så väl, att de också förstodo att uppskatta hans vänlighet. Stjärna var helt belåten och lät det friska, doftande höet, hvarmed Klas fyllde krubban, sig väl smaka.

— Ät nu och hvila dig, medan jag går och ser till husbonden. Jag är snart här igen.

På sjukhuset hade läkaren gjort, hvad han kunnat. Fader Hans var illa tilltygad. Särskildt var det högra benet svårt krossadt. Det komme att taga lång tid, innan han blefve frisk igen.

— Hur kunde han få stockarne öfver sig? De bruka ju vara så försiktiga i skogen.

— Jo se det händer ibland, att man kommer att röra vid någon af stockarne uppe på högen, och då är det bäst att inte vara i vägen nedanför.

— Kunde de då inte se, att gubben stod i fara?

— Jag vet inte. Det var sonen, som kom emot stocken.

Klas var litet undvikande i sina svår, ty ännu ville han inte blottställa Valfrid; men det skulle nog komma en dag.

— Du kan fara hem nu och tala om för dem, att Lindman nog blir bra igen, fast det kommer att dröja en lång tid. Det är väl för honom, att han har sönerna, som kunna sköta gården, ty själf har han nog plöjt och sått för sista gången.

— Är det så illa!

— Han kommer inte att orka gå så mycket, och därtill blir han nog en smula halt, och kanske inte så litet heller.

— Jag får väl tala med honom, innan jag far?

— En liten stund kan du göra det, men han behöfver hvila och ro. Jag måste vara hårdhändt mot honom nyss.

Klas gick in i rummet, där den gamle låg. Fader Hans räckte honom sin matta hand.

— Såg du det, Klas?

— Hvilket?

— Såg du, hur stockarne föllo?

— Ja.

— Säg det inte för någon. Jag förstår det nog, fast han väl inte trodde det. Gud lönar nog en gång. Jag förlåter, såsom Kristus bjuder.

— Hvad skall jag säga till mor Lena?

— Hälsa henne, att hon inte behöfver vara ledsen, ty jag blir nog frisk igen. Jag har inga svåra plågor, och inte lider jag någon nöd här heller. När hon kan, så tittar hon nog in till mig. Du kan ju skjutsa henne in och taga Greta och Thorsten med. Se till att timret blir ordentligt framkördt. Sköt om gården, du Klas, ifall Valfrid börjar supa och ingenting annat gör.

— Ni kan lita på mig, fader Hans, jag skall göra allt jag kan för Er. Nu måste jag fara hem, men om söndag kommer jag nog in igen och har mor Lena med mig.

— Ja gör det. Låt dem inte köra lifvet af Prins, ifall de måste taga honom med.

— Thorsten får nog lof att köra med hela tiden nu, och jag skall då se till att antingen han eller jag får Prins.

— Bara inte Valfrid kör honom själf, så är det bra.

— Jag skall hålla Valfrid i styr hädanefter, det kan Ni lita på, kära far. Han skall inte våga göra så mycket väsen eller dricka så mycket efter det här.

— För Guds skull låt ingen annan ana, hur det gick till.

— Om han blir, som han bör, så tiger jag väl.

Klas måste gå, ty fader Hans behöfde ro, och det var inte nyttigt att längre prata med honom. Då Klas kom hem var det redan sent, det hade hunnit bli mörkt. Han hade låtit Stjärna gå, alldeles som hon velat, och då hon sprungit så friskt till staden, kände hon det skönt att få lunka sakta hemåt. Mor Lena stod på trappan och väntade.

— Hur är det med honom, Klas?

— Var lugn Ni mor, han reder sig igenom det. Han får kanske ligga en tid på sjukhuset, men bra blir han, det sade doktorn bestämt.

— Gud vare tack och lof. Talade du med honom?

— Ja visst. Jag satt hos honom en god stund, och han hälsade till Er. Om söndag åka vi ner och se till honom igen, tänker jag.

— Tror du inte jag kunde åka ner i morgon?

— Det vore nog att lugna Er med, men Valfrid vill väl inte släppa någon af hästarne. Om inte Thorsten kunde taga Prins och köra för Er.

— Nog kan han det, om inte Valfrid tvingar honom ut till skogen med.

— Är Valfrid hemma redan?

— Han kom hem direkt från skogen. Ville körde bort med två lass, men Valfrid tog Prins och for hem.

— Då fick väl Prins löpa, kan jag tro.

— Ja det fick han nog, men Thorsten har donat om honom sedan.

— Det var då bra. Hvad gör Valfrid nu?

— Jag tror han spelar kort med Sven, Bertha värmde vatten åt dem, och då dricka de ju sådan där toddy, eller hvad det kallas. Jag vet inte, hur det skall gå nu, när far är borta. Stackars oss.

— Ni kan vara lugn och stilla, mor Lena; jag skall hålla Valfrid i styr, det skall Ni få se det.

— Det kan du inte.

— Lämna det åt mig. Han skall bli tvungen att vara folk, så sant jag heter Klas. Han är inte längre så myndig och säker, som han kanske tror själf.

Klas försökte så godt sig göra lät trösta den djupt uppskakade gumman, och sedan gick han till stallet, där han såg om alla djuren. Han klappade hästarne och pratade med dem, och sedan han gifvit dem, hvad de behöfde, gick han till ladugården. Nu skulle han försöka ha uppsikt öfver ett och annat, så att det inte fick gå vind för våg med det hela. Han hade varit ganska länge vid gården, fast han inte var så gammal, men han räknade sig dock redan som en trotjänare. Fader Hans hade varit snäll mot honom och så hade mor Lena, och han var den, som inte lätt glömde sådant. I sitt hem hade han haft det svårt, ty fadern drack alldeles omåttligt, och någon frid hade det inte varit där, så länge Klas mindes tillbaka. Det blef därför mycket bättre för honom, när han först som vallpojke och sedan som dräng fick vara hos Hans Lindman. Valfrid hade väl varit elak ibland under de gångna åren, men numera vågade han det inte, ty Klas hade starka armar, och Valfrid var feg. Han vågade därför icke pröfva sina krafter i slagsmål med drängen. Och dock kunde han handla så illa mot sin far! Alla fega personer äro lömska och listiga, och blott de tro, att de inte själfva behöfva råka illa ut, så äro de ej så noga med, hur andra få det. Valfrid hade också visat det nu. Han kom inte ens ut och frågade efter faderns befinnande. Det var först när

de sutto vid bordet om kvällen, som han kom sig för med att höra efter det.

— Er far är så bra han kan vara efter det där, svarade Klas kort på hans fråga. Den unge bonden såg misstänksamt och spörjande på drängen.

— Äro benen afbrutna?

— Det behöfver Ni inte fråga, ty det vet Ni förut. De stodo ju som bågar på honom.

— Men eljest var han inte skadad.

— Jo, han hade ett djupt sår i hjärtat också, men det var för svårläkt, så att doktorn åtog sig det inte.

Dessa ord yttrade han så lågt, att inte mor Lena skulle höra dem, men Valfrid bleknade lätt, ty han förstod, att Klas hade sett litet mera än önskligt var.

Det blef inte mycket mera sagt om fader Hans vid bordet. Men Thorsten och Greta dröjde ute i köket hos Klas för att få reda på hela olyckan, och med tårfyllda ögon sutto de där, lyssnande till drängens ord.

— Du skall bli en god och bra karl, Thorsten, och arbeta för far, när han inte själf kan det. Vill du inte det? frågade Klas.

— Jo du, jag skall nog hjälpa honom, men jag har tänkt på att gå ifrån gården, ty Valfrid är så elak. Jag vågade inte tala om det för mor, men han slog mig i dag, då jag såg om Prins ute i stallet.

— Jaså han slog dig. Var han inte nykter då?

— Jo, men han kom och sade, att nu var han husbonde här, och jag skulle få andra dagar efter detta. Han slog mig med piskan.

— Tala om för mig, när han försöker härnäst, och du skall få se, jag skall bota honom.

— Tack skall du ha, Klas. Jag skall nog reda mig för honom. Arbeta kan jag och får jag bara läsa mig fram för prästen i vår, så kan jag gå härifrån när som helst.

— Hur skall det gå med far och mor sedan då?

— Gud sörjer nog för dem, och så stannar du kvar. Säg, du Klas, du flyttar inte ifrån dem något mera?

— Jag stannar kvar så länge, jag är ju hemma här vid gården.

— Men om du gör, som Anders gjorde, han gick ju och gifte sig, och så for han sin väg.

— Jag skall inte gifta mig på länge än; jag är för fattig till det. Men äfven om jag gör det, så kan jag stanna här vid gården. Det finns nog med arbete för mig äfven då.

— Då är du snäll. Greta behöfver dig hon också, ifall jag reser min väg.

— Men hvart skulle du då resa, käre Thorsten?

— Om du inte talar om det, skall du få veta.

— Jag skall nog tiga.

— Jag reser till Amerika, och där kan jag tjäna så mycket pengar, som behöfs för att lösa ut Valfrid från gården. Sedan skall jag bo här själf med far och mor och Greta. Då skall det bli ett roligt lif igen, skall du få se.

— Och du tror, att Valfrid släpper gården ifrån sig?

— Han kan ju taga nämdemans gård efter honom.

— Det kan han nog, men det händer, att han vill ha båda två.

— Han skall nog slippa det. För resten så super han ju, och jag vet, att då går det inte bra.

— Det kan du ha rätt i, Thorsten. Genom att supa förlorar man mycket. Min far hade också en stor gård en gång, men nu är han fattig och får bo i ett litet torp. Hade han låtit bli att supa, så hade jag nu varit lika rik, som någon här, men nu har jag ingenting, utom hälsa och arbetskraft, och jag tackar Gud, så länge jag har det.

— Har din pappa varit rik?

— Kanske mycket rikare, än fader Hans är nu.

— Stackars Klas, som inte fick stanna på din egen gård, sade Greta och smekte drängens grofva hand.

Då grät Klas, klappade lilla Greta på kinden och gick ut.

SEXTONDE KAPITLET.

Till undantagsstugan.

Det började redan våras, då fader Hans kunde återvända till sitt hem. Då var han inte längre den starke och arbetskraftige man, som han varit förr. Tungt stödde han sig på tvenne käppar och haltade rätt mycket. Det hade tagit lång tid att läka de svåra benbrotten, därför att han var så gammal, och att han skulle få men för alltid efter de där skadorna, det hade ju doktorn sagt genast. Nu kunde han icke mera sköta gården, äfven om viljan var aldrig så god. I stället fick han sitta och se på, hur andra arbetade, men han visade ej, hvilken sorg detta gjorde honom, ty han visste, att mor Lena i så fall skulle taga det mycket hårdare, än hon nu gjorde. Valfrid arbetade med ute någon gång, men helst gick han hemma och gjorde småsysslor. Thorsten måste vara i full verksamhet med från morgon till kväll, undan-

tagandes de två dagar i veckan, då han gick till kyrkoherden och läste.

Fader Hans var ganska förmögen. Gården var skuldfri, och dessutom hade han ej så litet pengar undanlagda. Hans barn skulle få sitt, då han en gång kallades från jordens strid, men han ängslades ofta för, att delningen ej skulle bli så rättvis, när han var borta. Nu kunde han inte gärna behålla gården, och Valfrid var den, som ville taga den omhand. Hur

gärna hade han icke sett, att denne hårde, hjärtlöse son icke fått sin vilja fram, men det fanns ingen annan utväg än att låta honom få det, medan fader Hans själf drog sig bort till undantagsstugan. En dag kom Valfrid in och talade med sin far därom.

— Det är väl ändå bäst, att jag tar hand om gården nu, så att det blir något af det här, ty Ni kan ju inte göra något mer.

— Nej, du har rätt, jag kan ingenting mera göra.

Jag är böjd och bruten, men Gud hade ändå sin hand så mycket med vid det där olyckstillfället, att jag fick behålla lifvet, hvilket väl inte var meningen eljest.

— Kunde någon hjälpa det där då?

— Ja, det tror jag visst. Så ovana arbetare voro vi inte, att vi inte kunde se det. Både du och jag ha varit i skogen och kört fram timmer hundrade gånger förut.

— Men stockarne ramlade ju ner.

— Det går så lätt, då någon rör vid dem. Men det där skola vi inte tala om nu.

— Vill Ni lämna mig gården, om jag gör i ordning stugan därute åt Er och mor?

— Ja, du skall få taga den på vissa villkor, som jag sedan skall säga dig.

— Det vore bättre, att vi uppgjorde det här genast.

— Om du bara väntar, tills drängarna komma hem i kväll, så att vi få dem att vara inne som vittnen, så skall allt bli i ordning.

— Hvad i alla dagar skall Ni med vittnen till?

— De skola höra, hvad vi komma öfverens om, och så skola de teckna under, när vi satt våra namn under villkoren.

— Aldrig har jag hört på maken till besynnerlig gubbe. Det är väl inte vanligt, att man gör upp sådant där på det sättet. Vi behöfva inte alls skrifva och kunna nog reda oss utan drängarne.

— Nej, det blir ingenting af. Du får nöja dig med det, så som jag säger.

— Ni hittar då alltid på några dumheter.

— Du får kalla det galenskap, om du så vill, det

gör ingenting, men jag skall ha vittnen vid uppgörelsen, och allt skall skrifvas ner.

— Hvarför det?

— Du såge kanske helst, att jag inte sade det. Men jag sätter ingen tilltro till dig, om du än försäkrade mig allt möjligt nu. Du skulle i alla fall inte hålla ett enda af dina löften; och därför skall jag ha klara papper. Jag skall säga dig Valfrid, du är en man utan heder i bröstet, och jag räknar dig nästan som en förlorad son. Du har burit hand på din egen far, icke en gång blott utan flera, och om du fått din vilja fram så hade jag inte lefvat nu. Efter hvad som skett mellan dig och mig, kan jag inte tro dina ord. Du får nog ångra dig en gång, när du kommer i nöd, ty du kommer i nöd med tiden, det säger jag dig. Du skall få bruka gården i alla fall, och sköter du dig inte då, så får du stå ditt eget kast.

— Ni blef visst litet från vettet, medan Ni var i staden, svarade sonen mycket kallt på gubbens ord.

— Nej, mitt förnuft skärptes där i stället, så att det i dag är långt bättre än förut. Det var kroppen, som bröts, men själen är stark ännu. Det blöder nog än, såret du gifvit din fars hjärta, men det frågar du litet efter. Kom in i kväll, när du har drängarne med dig, och vi skola uppgöra det där om gården.

— Ni vill inte göra det nu?

— Nej.

— Då kan det också göra detsamma i kväll.

— Ja för all del, gärna för mig. Jag har redan tänkt på att bedja Klas taga hand om gården åt mig. Han skall sköta den väl, det vet jag. Vill du inte, så skall jag visst inte tvinga dig.

Valfrid gick sin väg, svärjande öfver dumma gubbar och deras griller, men när kvällen kom, tog han dock Klas och Ville med sig och gick in till fadern.

— Nu kunna vi väl tala om saken då.

— Ja, nu kunna vi det. Du kan bedja Thorsten komma in; han skall skrifva åt oss, just som jag säger.

— Vi bry oss inte om någon skrifning.

— Gå ut efter Thorsten, du Klas.

Klas gick genast efter den yngre sonen, och först då denne med papper och penna satt vid bordet, var fader Hans redo.

— Nu skall du skrifva precis, som jag säger för dig, Thorsten. Kan du det?

— Ja far, det kan jag visst. Säg Ni bara, hvad jag skall skrifva.

Valfrid måste finna sig i, att faderns vilja tecknades ner på papperet, ehuru han i sitt hjärta harmades mycket däröfver. Dock vågade han icke så mycket visa det för de båda drängarnes skull. Fader Hans dikterade. Han satte ner, hur mycket han och mor Lena skulle ha till sitt underhåll, hur mycket Valfrid skulle betala de yngre syskonen som lösen för gården, samt en del andra saker, som voro af vikt. Äfven bestämdes, att så länge fadern lefde, skulle Valfrid icke hafva rätt att upptaga något lån på gården och sedan icke förrän de tre yngre syskonen, Sven, Thorsten och Greta fått sitt.

— Men hvad tänker Ni då på! Inte skall flickan vara med i det här. Hon har ingen rätt till det.

— Om jag säger, att hon har rätt, så har hon det.

— Men hon är inte Er dotter. Ni skall väl inte låta en tattarunge få lika med oss.

— Du gör bäst i att aldrig mera nämna ordet tattarunge, då det gäller Greta, ty hon är långt bättre än någon af eder. Om du bråkar nu, Valfrid, så kanske det sedan faller mig in att sätta upp min vilja på helt annat sätt, och då får du inte så goda villkor som nu. Thorsten, skrif ned, att dessa bestämmelser helt och hållet förfalla, om jag skulle lämna något testamente af senare dato efter mig.

— Ni kan inte sätta någon annan än Edra egna barn att ärfva Er.

— Jo du, så pass hemma i lagen är jag, att jag vet mig ega rättighet gifva mina tillhörigheter till hvem jag vill, utan att fråga dig till råds.

— Gör som Ni vill då, men det skall nog ändras.

— Talar du ur den tonen, så bryr jag mig inte alls om någon uppgörelse med dig nu.

— Gå på nu; låt oss komma till slut med saken.

Fader Hans dikterade vidare, och Thorsten skref. Så fort gick det inte, men klart och tydligt blef allt nedskrifvet.

— Ni begär för mycket af mig, klagade Valfrid, då något nytt lades till.

— Jag begär blott, hvad jag har rätt till och inte mer.

— Men jag blir ju fattig, som en torpare på det där. Då kunde jag hellre arrendera någon annan gård.

— Om du vill så gärna för mig. Här får du, hvad dig tillkommer, och inte behöfver väl du klaga, som har en så rik hustru.

— Det hör inte hit.

— Jo jo men, gör det så. Hon skall väl äfven hjälpa dig något.

Thorsten hade skrifvit färdigt och läste upp skrifvelsen.

— Jag förklarar mig nöjd med det där, sade fader Hans.

— Det gör äfven jag, sade Valfrid efter litet betänkande.

Den gamle brutne bonden stapplade fram och tecknade under sitt namn, och Valfrid följde hans exempel, hvarefter Klas och Ville bevittnade underskrifterna, och allt var färdigt.

Icke långt därefter rustades undantagsstugan upp, så att hon blef riktigt vacker, och dit flyttade de gamle med Thorsten och Greta. När föräldrarne icke längre voro kvar i storstugan, ville icke heller barnen vara det, ehuru Valfrid erbjöd dem det, men fader Hans anade, att det var någon dold mening under detta erbjudande, och därför bodde de alla fyra i den lilla stugan, som gaf godt utrymme åt dem.

Nu blef det annan ordning vid gården. Valfrid styrde och ställde helt och hållet efter sitt sinne. Till en början hade han mycket att ordna med och måste vara i arbete. Från Sven fick han bref om att sända honom pengar, och han gjorde det, så snart han kunde, ty han ansåg det nödvändigt att hålla löftet till brodern; det skulle nog betala sig.

Fram på sommaren blef fader Hans bättre, så att han kunde gå ute och göra några småsysslor. Valfrid var då oblyg nog att begära, att den gamle skulle deltaga mera i arbetet vid gården. Detta gjorde han äfven, dock endast för att icke tiden skulle bli honom så lång, och då han tröttnade gick han in för att hvila.

I storstugan gick det ganska lustigt till. Valfrid drack mycket, reste ofta till staden och tog hem hela kaggar med brännvin. Bertha gjorde ingenting, hon blott gick omkring och såg fin ut. Hon nödgade Valfrid att köpa ett piano, ty hon kunde ju spela, och då ville hon också göra det. Ett sådant instrument kostade mycket pengar, och han måste naturligtvis taga det på kredit; men det gjorde ingenting. Litet skuld måste man ju i alla fall komma i, hur man än bar sig åt, menade han.

Thorsten hade konfirmerats och var nu redo att taga i tu med arbetet på allvar. Han ville icke öfvergifva de gamle, och därför stannade han kvar vid gården så länge och arbetade. Men nog visste han, att han nu var en tjänare, det fick han höra af både Valfrid och Bertha hundrade gånger.

SJUTTONDE KAPITLET.

Grefve Detlof von Valdes hjärtekval.

Vid Valdeborg hade det blifvit icke så litet annorlunda på det nya året. Folket såg med förundran, huru grefven började visa intresse för allt, som angick de underlydande. Först kom då det där med julgåfvorna och byggandet af Jönsons nya stuga, och sedan var det flera andra familjer, som fingo sina stugor upprustade. Torparne fingo sina villkor lättare och statkarlarne bättre stat. Aldrig i världen hade de vågat tänka något sådant, medan gamle grefve Detlof lefde, men nu hade det dock kommit, och det helt hastigt. Det blef gladare rundt omkring, när de sågo, att grefven dock hade hjärta för dem, och arbetet blef dem så lätt emot förr.

Men icke blott slottets folk märkte förändringen, äfven grannarne där omkring sågo det. De små bönderna prisade honom, men många af hans umgänges-

vänner ryckte på axlarne och menade, att han var svag och började skämma bort "packet". Grefve Valde brydde sig dock icke om de onda rösterna, han gjorde i alla fall, hvad han ansåg vara bäst. Självständig hade han alltid varit, och nu var han det kanske mer än förr. Tyckte tjänarne om hans förändring, så fann han också själf ett stort nöje i sin nya verksamhet, ty den skänkte honom en aldrig förut spord sinnesfrid och dessutom förströelse. När han en tidig vårdag kom ut att taga sig en promenad och då gick ut åt ängen och till åkrarne, där arbetet som bäst pågick, kom det öfver honom en känsla af ljuf frid. Hvad det var, kunde han icke själf tyda, men då han såg de glada arbetarne, hvilka vördnadsfullt och tacksamt hälsade på honom, då kände han med sig, att genom sina små bemödanden för deras bästa, hade han gjort något, som ej skulle glömmas. Han var mycket rik, han kunde så väl hålla all nöd borta från sina arbetare, och hvarför skulle han väl spara, när det ej behöfdes. Om grefve Rupert ej gjort honom så stora bekymmer, hade han kanske ej kommit att tänka på de små. Men just sorgen öfver, att sonen lefde så vildt och oregerligt, kom honom att tänka på andra, som ledo. Dock var det Greta, som väckt tankarne mest till lif hos honom.

Sedan han en stund stått och sett på, hur några af hans män plöjde, gick han vidare ut åt vägen. Dagen var så vacker och frisk, och han tyckte det vara en riktig njutning att få gå så där för sig själf. På ena sidan om vägen lågo de vida, bördiga fälten, hvilka tillhörde honom, och på andra sidan reste sig furuskogen så hög och majestätisk. Här och där mellan

tufvorna skymtade sippor och gullvifvor fram, och högt uppe i skyn sjöng en lärka sin glada sång. Grefven måste sätta sig ned på en sten i skogskanten, med bäfvande glädje seende den skönhet, som fanns rundt omkring honom. Hur ofta hade han kunnat drömma och tänka så där under de många gångna åren? Hans lif hade blifvit så stelt och underligt sedan han gift sig, och hans ungdoms glada och fria dagar stodo för honom såsom ett skönt men bleknadt minne blott. Då hade han varit just sådan, som han sedan sett Gustaf växa upp och blifva.

— Hvar är du väl nu, min käre, orätt dömde gosse? Gud gifve jag hade dig här igen, suckade grefve Detlof och lutade hufvudet mot handen. Så hade han ofta suckat på sista tiden.

Grefve Rupert gjorde honom visst ingen glädje. Sedan julen hade flera bref från Rupert ankommit med begäran om pengar, och dock hade den unge mannen blifvit strängt varnad för att lefva öfverdådigt. Det hjälpte icke alls. Spel och dryckeslag och spel och dryckeslag igen hette det i hvarje underrättelse om honom från andra. Rupert var löjtnant, det var sant, men äfven en sådan borde väl vara folk, om det skulle gå bra. Han slösade dock mycket, ja hejdlöst. Ett tusen kronor voro för honom en leksak, ett lappri, som han ej frågade det minsta efter. Om han finge slottet en gång, så komme han nog att på kort tid spela bort både det och allt annat, ty ingen rikedom är så stor, att den ej kan förstöras. Och detta slott, som under århundraden varit släkten Valdes glädje och stolthet. Nej, det fick icke förloras, han skulle ej få det, om han icke bättrade sig.

Så där satt grefve Detlof och tänkte för sig själf. En gammal gumma kom sakta linkande framåt vägen. Hon bar en stor kruka i handen och hvilade sig då och då. När hon var midtför grefven, fick hon syn på honom och neg mycket djupt.

— Goddag kära mor. Hvart skall Ni hän? sade grefven med nedlåtande vänlighet till henne.

— Jag skall väl ut till gubben med litet dricka. De plöja ju så svåra nu, och de tåla nog vid en tår dricka ibland.

— Är gubben statkarl vid slottet?

— Ja, är han så. Nog känner väl grefven till gamle Jonas, som varit vid slottet ända sedan unga dagar.

— Ja visst gör jag det. Åh, är han ute och plöjer med i dag. Han tycker väl det börjar bli tungt att gå vid plogen.

— Nog tycker han det, men det är, som han sade i går, det är bättre att kunna gå vid plogen än att vara tvungen linka vid käppar, som den stackars Lindman måste göra.

— Det har han också rätt i. Fader Hans är inte just så lycklig nu. Har Ni hört hur han beflnner sig?

— Jag tittade in till dem ett tag i går, och han är nog bättre, men aldrig blir han karl till att arbeta något vidare.

— De äro väl eljest i fullt arbete där också.

— Ja, drängarne och Thorsten voro ute, men Valfrid går hemma och gör ingenting han. Grefven skall få se, att det i längden kommer att gå illa för den pojken. Thorsten är den bäste af sönerna.

— Jag har inte sett mycket af honom, men flickan har jag sett, och hon förefaller att vara snäll.

— En Guds ängel är hon, men det kan man inte heller undra på, hon har godt att brås på.

— Det ha väl äfven de andra barnen då.

— Vet inte grefven, att Hans bara tagit flickan till sig? Han är inte hennes far.

— Ja, det är ju sant; men hur kan Ni då veta, att hon har något godt att brås på?

— Det får jag inte säga, äfven om jag ville det. När tiden kommer, får grefven veta det ändå. Sedan han nu börjat söka Gud, blir nog mycket klart för honom, som han inte visste förr.

— Tror Ni man kommer att visa mig mera förtroende, för det jag försöker göra något för folket?

— Ja, för det med. Men se jag har hört, att grefven börjat söka Gud, och det är jag glad öfver. Far och jag ha ofta talat om, hur tråkigt det var, att grefven skulle vara en sådan stackars syndare, när det står att få frid och förlåtelse för alla och för alltid.

— Jag är inte annorlunda nu, än jag varit förut.

— Det skall han inte säga mig, jag ser nog det jag. Om han inte börjat söka Gud, så hade vi nog haft vår gamla stuga lika usel ännu, och inte hade staten blifvit större heller. Men han får Guds välsignelse för hvad han gör för oss.

— Ni äro således nöjda med eder stuga och de nya villkoren nu då?

— Gud vare tack, så godt som vi nu ha det, ha vi inte haft, sedan vi voro unga i världen. Far sade just han, att det nu blifvit alldeles som han drömt

sig det skulle bli, då grefve Gustaf komme till styret på slottet.

— Han tyckte om grefve Gustaf?

— Om jag törs säga det, fast vi ju inte skulle få tala om den käre grefve Gustaf, så nog kan jag säga det.

— Tala bara, Ni kan just säga, hvad Ni tänker.

— Ja, då må jag väl säga, att grefve Gustaf var den bäste af allihop. Han fruktade Gud han och var en snäll man. Ni vet nog inte, hur mycket godt han gjorde mot oss fattiga. När far låg sjuk, kom han till oss, sedan det redan var mörkt om kvällarne och hade med sig en slant åt oss, då vi behöfde det bäst. Han talade med far om Gud och hans kärlek, alldeles som hade han varit en riktig präst, och han kunde trösta oss stackare. Gud välsigne honom, hvar han än är.

— Gick han till andra stugor äfven?

— Ja då, han var på många ställen, fast det ju skulle vara så hemligt. Men det kan Ni nog få höra om i alla stugor, hur han höll af folket. För honom hade alla varit färdiga att göra hvad som helst.

— Än grefve Rupert då?

— Honom ha vi aldrig sett till ute bland folket. Han är af helt annat sinnelag, men se han brås nog mera på mor, det har jag sagt mer än en gång. Men Gud kan få hand om honom också, det tror jag visst.

— Jag önskar det skedde så.

— Nu skall jag väl gå min väg. Här står jag och pratar med grefven alldeles som med en vanlig människa, och han kan ju rakt bli ond på mig. Men han får förlåta en gammal gumma, att hon är uppriktig.

— Det är jag glad åt, att hon är. Jag tycker om, när mitt folk har förtroende för mig.

— Kära söta, så lik flickan han är, när han säger så! Det är ackurat, som när hon kommer och sjunger sina små visor för oss.

— Hvilken flicka?

— Åh, nu pratar jag igen; men jag menade Greta, fader Lindmans Greta.

— Inte är väl hon lik mig.

— Jo så visst, det är samma ögon och samma drag i ansiktet. Gud vare med barnet.

Grefven nickade tyst, och gumman gick efter en ny nigning. Då grefve Detlof blef ensam igen, torkade han bort ett par tårar, som föllo ned på kinderna. Aldrig någonsin hade han, sedan sin ungdom, nedlåtit sig till att så där tala med en gammal fattig gumma, men nu tyckte han sig mycket väl kunna det. Hon

hade nog rätt, att han börjat söka Gud, och det förändrar hjärtat i hög grad. Men han hade orsak nog att söka den mäktige, himmelske konungen. Det finns någonting, som mäktigare än allt annat tvingar oss att söka Gud, något, som nödgar oss att fly till honom för att om möjligt finna icke blott en fristad undan världens stormar men äfven ett ankarfäste för själen, när denna är i fara att förgås i förtviflans bränningar. Denna tvingande makt äro de bittra självförebråelser, som de felande känna ibland, och som, när de riktigt blifvit väckta till lif, icke lämna en, förrän de aflyftas, utplånas af Guds barmhertighets hand. Grefve Detlof von Valde kände någonting sådant i sin själ. Han ångrade nu djupt, att han varit så hård mot Gustaf, kände ett förfärande samvetsagg öfver detta, och han kunde icke finna ro annat än hos Gud. O, hur ofta han nu bad om förlåtelse, hur ofta han suckade efter frid; men denna frid var det dock så svårt att finna, tyckte han. Grefvinnan hade mången gång skämtat med honom öfver hans förändring och med bitande ironi talat om, att han visst ämnade bli lik den dumma hopen af sämre folk, som låter religiösa grubbel förstöra lifvets glädje. Han hade sällan ett ord till svar på hennes bittra anfall, och gärna hade han velat räkna sig till folket, blott friden blifvit hans.

Men hvem var då denna flicka hos Hans Lindman, hon, som liknade grefve Valde? Det måste han taga reda på. Här låg något under det hela, något, som man ville dölja för honom. Oron i hans själ tilltog, och fåfängt sökte han lugn.

— Herre Gud, om du blott gåfve mig ro, om jag blott finge igen min frid. Jag har syndat mycket, jag

vet det, men jag ångrar mig så djupt. Jag ville så gärna göra allt bättre, ställa allt tillrätta, men jag kan ju inte, det är för sent. Är det också för sent att få din nåd för mitt stackars längtande bröst? sade grefven och steg upp. Långsamt återvände han till slottet. Han föresatte sig under vägen att en vacker dag söka upp fader Hans för att af denne begära upplysningar om Greta. Men innan han fick veta något om henne, skulle han få många nya strider att kämpa sig igenom och många bittra erfarenheter. Detta visste han ju icke, men han hade reda på, att Rupert icke var honom till den ringaste glädje utan blott till sorg. Äfven visste han, att om Gustaf nu kommit hem med sin brud, skulle de båda ha blifvit mottagna med öppna armar och så hjärtligt välkomnade. Men nu kom ingen Gustaf, och hans brud hvilade sedan länge i sin tysta, okända graf. Det var förbi det där, men Gud har dock frid för alla längtande bröst och förlåtelse för ångrande hjärtan, och det skulle äfven grefve Valde en dag få erfara, ty när han genomgått eldprofvet, skulle kärlekens och fridens änglar åter gästa hans hem och hans själ.

ADERTONDE KAPITLET.

I hetsigt mod.

Rupert von Valde var i tjänstgöring ute på en exercisplats. Han tyckte visserligen inte riktigt bra om det, men han var ju i alla fall tvungen, och något nöje kunde man alltid få, när man var bland kamrater och vänner. Det var icke alls långt till staden, och dit kunde de åka när som helst och fördrifva någon stund. Rupert tog också alla tillfällen i akt, och han var på ständig jakt efter förströelser och nöjen. Men att kväll efter kväll vara på krogen, att vecka efter vecka gå i ett ständigt halfrus och därtill sofva endast högst litet, det förslappar äfven den starkaste, och Rupert började också bli ganska slapp och slö. Retlig och elak var han redan förut, men värre blef han nu efter hand. Naturligtvis bröto hans häftiga känslor ut mest öfver de unge beväringarne han hade att göra med, och de visste nog, hvad han var värd. Hvarje dag grälade han på dem, skrek och väsnades

för det allra minsta och gjorde sig därigenom afskydd och hatad af alla. Mot kamraterna var han ju bättre, och bäst då de ville vara med om att dricka och spela, och sådant äro de flesta officerare med om.

I den afdelning beväringar, som Rupert exercerade fanns en ung bondson, hvilken hade en smula svårt att snabbt nog fatta allt, som hörde till exersisen, och öfver denne lät Rupert oftast sin vredes åskor urladda sig. Bonden var stor och stark som en jätte. Om han blott haft den hållning och kunnat utföra alla grepp och rörelser just så, som löjtnanten önskade, så hade han icke haft det så obehagligt, men det var honom omöjligt att hinna med. Kommenderades vändning åt ett håll, kom han antingen efter eller vände han åt motsatt håll; var det ett tempo med geväret, som skulle göras, så var det mycket vanligt, att han gjorde något helt annat. Lika dåligt, som det gick med själfva exercisen, gick det äfven, då instruktionerna lästes. Beväringen visste ingenting. Sergeanten frågade honom, hvad kungen hette, men det hade han ingen reda på; och när han fått reda på det och nästa fråga blef efter drottningens namn, svarade han, att hon hette Gustaf den tredje. Han var en riktig Sven Dufva, och detta namn gåfvo honom också kamraterna. Men om den verklige Sven Dufva hade dåligt hufvud och godt hjärta, så kunde denne nye namne icke skryta med att någondera var godt. Hämndlysten och illslug var han, och han hatade löjtnant von Valde långt högre än denne förtretades på honom. Han svor också för sig själf att vid lämpligt tillfälle klämma efter den högmodige och ovänlige herrn, så att han skulle minnas det.

En dag, det var mot slutet af excercistiden, kom Rupert ut, dåsig och tung i hufvudet och vid mer än vanligt dåligt lynne. Han hade anmärkningar att göra mot allt och alla. Då han kom till truppens Sven Dufva, röt han till honom:

— Hvarför putsar du inte knapparne bättre! De se ju ut, som om du lånat dem i en lumpbod.

Mannen svarade ingenting, och Rupert fortsatte:

— Och inte har du borstat dig heller. Du är smutsig, du har inte tvättat dig. Om du en gång till kommer ut sådan där, så skall jag sätta dig, där hvarken sol eller måne lyser på dig.

— Jag har både tvättat och putsat mig i dag, sade ynglingen, darrande af undertryckt vrede.

— Jaså, du svarar också, det skall du nog få betalt för. Ack en sådan drummel till karl!

Han sprang rundt omkring, under det han hväste fram de styggaste eder. Ännu bar han dock icke hand på den unge mannen. När excercisen sedan började, var det lika illa, ingenting gick bra.

— Färdigt gevär! kommenderade Rupert, och "Sven Dufva" skyldrade i stället. Då brast Ruperts tålamod alldeles, och han gaf mannen ett våldsamt slag på kinden.

— Du borde sättas på fästning för hela din tid, eländige bonde! skrek han, alldeles ursinnig.

Icke ett ord gick öfver ynglingens läppar, men han blef så blek, som det var honom möjligt att bli, och han såg på löjtnanten med en lång, utmanande blick. Hade Rupert anat betydelsen af denna blick, så hade han kanske icke sagt något mer, men nu fort-

satte han att smäda och utösa skymford öfver ynglingen en lång stund.

Excercisen begynte ånyo och fortgick utan afbrott ganska länge. Så snart det blåste till middag, gick Rupert sin väg. Kring den slagne ynglingen samlades nu en hel hop kamrater.

— Nå, "Sven Dufva", i dag fick du riktigt. Han var visst inte vid godt humör. Det var underligt, att du kunde vara tyst, du, som brukar vara så häftig eljest.

— Det kommer nog.

— Han är den värste som finnes vid hela regementet, sade en.

— Han skall nog få sota för sitt slag, det lofvar jag det; men vi bry oss inte om honom nu. En bonde kan inte mycket göra, och löjtnanten är ju grefve han.

De gingo till middag, och det talades icke mera om grefve Valde den dagen. Icke långt därefter kommenderades "Sven Dufva" ut på vakt. Han fick sin plats i själfva utkanten af lägret, och lugn och kall gick han där. Natten blef kylig och mörk. Det var icke så roligt att gå vakt, men det måste i alla fall ske. Många tankar löpte genom ynglingens hjärna den natten. Trögt kommo de väl, men en gång komna, tänkte han dem till slut. Om han nu träffade på löjtnant Valde, så passade det bra att gifva betalning för det där slaget.

Klockan var nära tolf på natten, då ostadiga steg hördes, och "Sven Dufva" pliktenligt frågade:

— Hvem där?

— Det angår dig inte. Skyldra gevär, slyngel, när du ser en officer.

— Jag kan inte just se, hvad Ni är för en, men det skall jag snart få reda på.

— Tig karl och skyldra gevär. Känner du inte igen din egen löjtnant.

— Jaså, är det Ni. Ja, det kunde jag ju ha luktat mig till, när Ni talar på det sättet. Ni kan passera.

— Jag kan det ändå. Men du kan komma ihåg att vara höflig, när en officer går förbi, bonddrummel.

— Jag fyller min plikt och därmed jämt. Gå nu.

— Befaller du mig att gå? Du borde ha prygel för det.

Han lyfte handen mot "Sven Dufva", men det skulle han aldrig hafva gjort, ty i samma ögonblick grep honom en fast hand om nacken, han fick några väldiga slag, och så blef han handlöst kastad ett långt stycke utåt fältet. Svärjande och skrikande reste han sig och gick löst på den oförskämde men möttes af samma mottagande som nyss.

— Vakt ut! skrek Rupert, men det hörde ingen. De voro för långt borta från de öfrige.

— Ni skall få för att komma och bråka med mig jämt, sade "Sven Dufva", och läggande ned geväret på marken började han vårdslöst bearbeta Rupert von Valde med sina stora, seniga händer.

— Det här skulle Ni ha haft för längesen, men det är ju inte för sent ändå. Kanske blir Ni folk efter det här kalaset.

Han slog utan barmhertighet, slagen voro hårda, och Rupert förlorade slutligen medvetandet. "Sven Dufva" sparkade med sin grofva sko till honom midt i ansiktet, så att blodet frustade fram ur näsa och mun.

— Ligg där, din högfärdige stackare, nu kanske du låter mig vara i fred. Vore det inte för att jag själf komme i knipa, om jag sloge lifvet ur dig, så skulle jag göra det, men nu skall du slippa med denna afbasning.

Han ansåg det dock icke rådligt att låta löjtnanten ligga kvar, hvarför han tog och bar upp honom till stora vägen, som strök förbi ett stycke därifrån, För honom var det icke mödosamt att bära den spenslige mannen dit; han hade nog orkat med två sådana på en gång, om så behöfts. Omildt slängde han honom ned vid vägkanten och gick åter till sin post. Han tog upp geväret och återtog sin långsamma vandring, alldeles som om ingenting passerat. Knappast hade han börjat därmed förrän han blef aflöst.

— Var det inte här någon skrek nyss? frågade korporalen.

— Här! Jag har ingen sett, men jag tyckte mig för en stund sedan höra några gå förbi uppe på vägen; men hvilka de voro vet jag ej, det är ju så rasande mörkt.

— Vi hörde någon ropa högt, och vi tyckte det vara i den här riktningen.

— Då var det väl ute på vägen, men jag har inte hört något rop.

Korporalen lät sig nöja med denna förklaring, och så fick då "Sven Dufva" gå till tältet och hvila sig några timmar.

Grefve Rupert låg en lång stund utan medvetande vid vägkanten. När han ändtligen återkom till sans hade han nyktrat till betydligt och trefvade förvånad omkring sig. Han kunde icke begripa, hvar han be-

fann sig. Dock klarnade tankarne så småningom, och han reste sig upp, svärjande och vred.

— Jag skall lära den där drummeln annat, och det genast. Han trodde kanske inte, att jag kände igen honom, men han skall få för besväret.

Nu var han så pass nykter, att han kunde gå med stadiga steg. Han närmade sig åter den plats, där han en stund förut fått prygel.

— Hvem där? frågade vakten.

— Det skall du nog få lära dig, din lömske bondkrake! skrek Rupert, i det han drog sabeln och rusade fram.

— Halt, kommenderade vakten, men orden hunno ej öfver hans läppar, förrän han träffades öfver hufvudet af löjtnantens sabel. Det var ett kraftigt hugg, som måttades åt den olycklige, och han föll, släppande geväret. Ett smärtsamt stönande gick öfver hans läppar, blodet frustade fram ur det gapande såret öfver hjässan, och Rupert von Valde stack vapnet i skidan igen.

— Se så där ja, nu kanske du inte öfverfaller en officer en annan gång. Du skall få se, att sådant kostar mer än det smakar, yttrade han föraktligt, och så gick han sin väg utan att bry sig om den sårade.

När det nära två timmar senare blef vaktombyte, fann man den stackars beväringen nästan förblödd, liggande på samma plats han fallit. Han hade då sin sans, men var så matt, att han icke förmått ropa på hjälp.

— Hur i alla dagar har det här gått till! utropade korporalen förskräckt.

— Jag orkar inte säga det. Löjtnant — — —

— Hvilken löjtnant?

— Val — — —, Val — — —.

— Låt oss skyndsamt bära honom till sjukhuset, han förblöder eljest. Herre Gud, är det mördare ute och göra sådant här i tysthet. Det är förfärligt.

Med stor skyndsamhet bars den sårade till sjukhuset, medan korporalen gick att väcka vakthafvande officeren. Denne kom genast tillstädes, och läkaren fick brådt med den sårade.

Det var ett kraftigt hugg.

— Det är ett svårt sabelhugg och kan kosta honom lifvet.

— Men då måste det vara en officer, som gifvit honom det.

— Han talade om någon löjtnant, upplyste korporalen pliktskyldigt.

— En löjtnant. Ha vi så dåliga män bland dem.

— Jag vet icke, men han nämnde något om en sådan.

— Tror Ni han dör? frågade officeren läkaren.

— Inte godt att säga. Han har blödt mycket och är alldeles utmattad. Vi få väl försöka plåstra ihop honom efter bästa förmåga.

När "Sven Dufva" fick veta, hvad som skett, bleknade han af förfäran, ty han förstod, att det var åt honom detta hugg var ämnadt, men han sade ännu ingenting. På morgonen upplystes det, att den sårade sväfvade mellan lif och död, och att läkaren icke alls ville garantera för hans tillfrisknande. Förberedande undersökningar vidtogos genast, och man kom då ihåg ropen, som hörts en stund förut. "Sven Dufva" sade ingenting, han hade icke hört några rop, men ändtligen måste han bekänna hur det var, ty han hade ej så lätt att snärja sig undan de närgångna frågorna. Han omtalade, att han grälat med löjtnant von Valde, och denne, som låtit sjukrapportera sig, blef trots detta efterskickad.

— Kan man inte ens få vara i fred, när man är sjuk, utbrast Rupert förargad och steg upp.

— Vid ett sådant här tillfälle måste man gå, äfven om man är sjuk.

— Hvad är det då å färde?

— Det är jag ej tillsagd att underrätta om, jag skulle blott fortast möjligt hämta Er.

Rupert kastade en blick i spegeln och såg då, att hans ansikte var svullet, och att han hade flera blånader. Blodet hade han tvättat af, då han på natten kom in. Han tvättade sig och försökte så godt möj-

ligt var att utplåna spåren efter nattens fejd, men det gick icke så lätt. Då han sedan spände om sig värjgehänget, drog han ut vapnet. Det var blodigt, och sergeanten, som kommit med ordern, såg det.

— Store Gud, det är Ni herr löjtnant, som huggit honom!

— Hvem?

— Den stackars beväringen, som nu ligger för döden.

Rupert bleknade och stödde sig mot bordet. Så illa hade han ändå inte menat det skulle bli.

— Ligger han för döden? Så farligt är det väl inte.

— Jo, han var nära nog förblödd, då vi funno honom.

— Låt oss gå.

Han skyndade ut och bort till den plats, där förhöret hölls. Öfversten själf var där. Rupert hälsade, men det var med bäfvan han såg alla dessa allvarlige officerare samlade.

— Hvar har Ni hållit till i natt, löjtnant Valde?

— Jag har varit hemma.

— Men Ni var ute sent.

— Ja, klockan var väl omkring tolf, då jag kom hem.

— Hvad tog Ni Er till under vägen?

— Ingenting.

— Gud gifve Ni hade rätt att svara så, men Ni talar icke sanning nu. Ni kom i gräl med en af vakterna.

— Ja det är sant, jag växlade några ord med en af dem.

— Ni inte blott växlade ord, Ni grälade med honom, och han slog Er, då Ni ämnade öfverfalla honom.

— Han var oförskämd och gaf fräcka svar, då jag talade till honom.

— Och sedan återvände Ni för att hämnas.

— Ja, jag tror det.

— Men Ni skulle i mörkret hafva gjort Er underrättad om, hvem Ni hämnades på. Där står mannen, som öfverföll Er; den Ni högg i hufvudet med sabeln ligger nu på sjukhuset, och läkaren fruktar för hans lif. Ni blir ställd inför krigsrätt för det där äfventyret.

Det kunde icke hållas något vidare förhör genast, men både Rupert von Valde och "Sven Dufva" sattes i arrest, tills dess man kunde gå vidare med saken.

Nu var det slut med alla glada samkväm, nu måste den unge grefven hålla sig vackert stilla, och med stor bäfvan och oro väntade han i arresten den dag, då han skulle ställas inför den stränga krigsrätten, ty han visste ju, att det då skulle afgöras för honom så mycket, ja kanske hela hans framtid berodde just på den dagen eller de dagarne. "Sven Dufva" med sin tröga tankegång var mera lugn, där han satt, ty äfven om han kunde få straff, så trodde han det ej skulle blifva så svårt. Men Rupert hade mera att svara för, han.

NITTONDE KAPITLET.

En son utan hjärta.

Gamle Hans Lindman hade inte för roliga dagar, sedan han nödgats lämna gården åt sonen. Arbetade gjorde han, så mycket han kunde, men så mycket blef det ändå ej, ty han var ju så förlamad och svag. Valfrid grälade och bråkade hvarje dag och menade, att han hade blott besvär och svårigheter af de gamla, och när han sedan drack sig riktigt öfverlastad den ena gången efter den andra, blef han ännu bittrare i sitt sinne.

— Ni får draga af litet på det Ni begärde som undantag, ty jag står inte ut med att gifva så mycket, sade han vid ett tillfälle till sin far.

— Jag drar ingenting af; du har gården billigt nog ändå. Du kan vara glad öfver, att jag arbetar med, då jag kan. Det sparar dig en del utgifter det också. Du kunde vara med själf litet mera än du är,

ty om du skall gå och ingenting göra, sätter du dig efter hand i skuld, och sedan blir det svårare ändå för dig.

— Jag gör hvad jag skall göra; om äfven Ni gjorde det, så vore det bra sedan.

— Bråka inte med mig, Valfrid. Du är så orättvis. Du har gått hela våren och hela försommaren utan att deltaga i arbetet, och du klagar på mig den ena gången efter den andra, fast jag inte alls är förpliktigad att vara med och göra något. Du gjorde bäst för dig själf, om du läte mig vara i fred.

— Moralpredikningar kan Ni hålla, det tror jag nog. Ni sitter här och har Ert rikliga underhåll och latar Er; och jag är alldeles viss om, att Ni låtsar Er vara sjukare, än Ni är. Kasta Ni bort käpparne och gå ut till arbetet med, det lönar sig bättre.

— Du är inte nykter nu och kan gärna gå din väg.

Det var en dag vid midsommartiden, som detta samtal hölls, och Valfrid hade verkligen druckit ganska betydligt den dagen. Han blef retad af faderns sista ord och började svära.

— Ni vill se Er son utfattig och i nöd, det är hvad Ni vill. Ni önskar förstås förmå mig att en gång lämna både gård och allt annat för den där usla tattarungens skull, men Ni skall slippa.

— Här finns ingen tattarunge. Jag har gjort allt jag kunnat för dig, och du har lönat mig med elakhet och hårdhet, men Gud ser nog det hela, och din dag kommer den också, det kan du vara öfvertygad om, Valfrid.

— Tig gubbe, reta inte upp mig. Det är nog ändå, tycker jag.

— Så lämna mig då i fred. Du har ingen orsak att bråka med mig.

— Ni skall slå ned Edra fordringar på undantaget.

— Nej, det gör jag inte, ty hvad jag får är blott rätt, och det skall jag ha.

— Ni skall få så lagom, det svarar jag för.

— Jag har inte begärt mer än min rätt, och den kan ingen taga ifrån mig.

— Ni kan reta en sten till vrede, gubbrackare.

Han ruskade sin gamle far rätt eftertryckligt, och då fader Hans försökte lösgöra sig från det hårda greppet, blef Valfrid ursinnig. Han slog sin far. Då stod Thorsten i dörren.

— Valfrid, är du från vettet, eller hvad går åt dig!

— Jaså, du går och stryker här omkring du också. Jag skall visa er, hvem som är herre här vid gården. Ut till arbetet igen med dig, slyngel.

Nu blef det Thorsten, som fick hans vrede öfver sig. Det haglade slag på slag öfver den unge gossens hufvud, och till slut sparkade Valfrid honom ut ur stugan. Mor Lena var vid tillfället icke inne och kunde således ej träda emellan. Men när Valfrid rasat ut, gick han sin väg, slängande igen dörren efter sig. Thorsten gick åter in till den gamle fadern, föll på knä bredvid honom och grät.

— Ack pappa, slog han Er mycket?

— Nej, lille Thorsten, det var inte så farligt. Han var både drucken och ond nu. Gud vare lof, att icke alla mina barn äro sådana.

— Far, jag vill inte stanna här längre; jag reser min väg härifrån.

— Hvart skulle du resa?

— Till Amerika.

— Och lämna oss gamla alldeles ensamma.

— Greta stannar hos er. Jag kan ändå inte skydda er för Valfrid, han är starkare än jag, men Klas skall göra det. Han har lofvat mig, att om Valfrid bråkar svårare, så har han medel, med hvilka han skall tvinga honom att bli lugn.

— Ja, jag vet det, men jag vill inte, att du skall resa bort.

— Jag står inte ut med det här. Jag arbetar, så mycket jag orkar, men ändå gör jag aldrig nog och får aldrig annat än snäsor af Valfrid. Låt mig resa till Amerika, så kommer jag igen om några år och tar er härifrån.

Mor Lena kom nu till, och då hon fann fader Hans utmattad i sin stol, förstod hon att något händt. Thorsten talade om allt för henne, och så gräto de tillsammans.

— Hur skall det här sluta till sist! snyftade den gamla gumman.

— Gud allena vet, men hårda dagar tyckes ligga oss före, mor.

— Hvad ha vi då brutit mot Gud, efter vi skola lida så på gamla dagar.

— Jag tror inte det är för syndens skull, ty vi ha ju så länge försökt vandra efter Guds vilja, men han vill pröfva oss.

— Kan det inte vara nog nu då?

— Det vet blott han, som råder öfver allt. Jag tror jag behöfver lägga mig och hvila litet, jag är så matt.

— Lägg dig du far; Valfrid får säga, hvad han

vill, men inte behöfver du mera tänka på arbetet. Vi ha ju gifvit honom gården, nog kunde vi då få ha den här lilla stugan i fred.

— Han är alltför elak, sade Thorsten, och jag vill inte stanna här mera. Mor, får jag inte resa till Amerika ifrån det här?

— Kära lilla barn, hvad skulle du göra där?

— Jag skulle arbeta. Nu är jag ju snart stora karlen och kan reda mig godt, när jag kommer ut. Låt mig resa, och om några år kommer jag hem igen.

— Bed inte om det nu. Du hinner tids nog komma ut i världen med all dess ondska.

— Thorsten, sätt dig på stolen där, så läser mor ett stycke af Guds ord för oss. Vi kunna väl behöfva stärka oss af det nu, sade fader Hans.

Thorsten lydde villigt, medan modern tog fram den stora bibeln med träpärmarne och började läsa.

— Herre, min Gud, uppå dig tröstar jag, hjälp mig från alla mina förföljare och rädda mig, att de icke må, såsom lejon, sönderslita min själ och krossa henne utan hjälp! Herre min Gud! har jag sådant gjort och är orätt i mina händer, har jag med ondt vedergällt min välgörare, har jag plundrat den som utan sak var min fiende, så förfölje fienden min själ och upphinne henne och trampe mitt lif till jorden och lägge min ära i stoftet! Sela. Statt upp, Herre, i din vrede, uppres dig emot mina förföljares öfvermod, vak upp till min hjälp! Dom har du påbudit. Folkens församling omringe dig! öfver dem vänd åter till höjden! Herren är domare öfver folken. Döm mig, Herre, efter min rättfärdighet och efter den fromhet, som är i mig! Låt de ogudaktiges ondska få en ända

och uppehåll de rättfärdiga! ty du, rättfärdige Gud, pröfvar hjärtan och njurar. Min sköld är när Gud; han hjälper de rättsinniga. Gud är en rättvis domare, en Gud, som dagligen vredgas. Vill någon icke omvända sig, så hvässer han sitt svärd och spänner sin båge och riktar den och lägger dödens skott däruppå; sina pilar gör han brinnande. Si, denne aflar synd, går hafvande med våld och föder lögn. En grop gräfde han och gjorde den djup, men föll själf i den graf, som han hade gjort. Hans ondska föll tillbaka på hans hufvud, och öfver hans hjässa kom hans ondska. Jag vill tacka Herren för hans rättfärdighets skull och lofva Herrens, den Allrahögstes, namn.

— Amen, sade fader Hans med högtidlig andakt, då gumman slutade läsa och lade igen bibeln. Gud dömer rättvist, och så skall han nog döma det för oss också. Det onda skall komma öfver den orättfärdiges hufvud, men de, som frukta Herren, skola icke komma på skam.

— Gud är en nådig Herre och skall nog styra allt väl äfven för oss.

— Ja, han säger det. Käre Thorsten, du får inte glömma Gud, när du nu växer upp. Håll dig till honom, och då skall det gå bra för dig. Numera sätter jag allt mitt hopp till Herren, och jag tror, att jag skall få glädje af min yngste son, om också de andra ha gått ut på syndens väg.

— Jag vill alltid älska Gud, svarade Thorsten allvarligt.

— Herren förläne dig nåd därtill, käre son.

Fader Hans knäppte ihop händerna, slöt ögonen och slumrade in, fast han nog suckade djupt, medan

han låg där och tänkte. Mörkt var lifvet nu för honom, men han ville hoppas på Gud ända till det sista. Thorsten smög sig ut och gick till stallet, där Klas höll på att fodra hästarne.

— Klas du; jag vill inte stanna här längre.

— Hvarför det då?

— Valfrid är för elak. Jag reser till Amerika snart.

— Hvad har han nu gjort igen?

— Han slog både far och mig nyss.

— Slog han fader Hans!

— Ja, och det riktigt ändå. Jag vet inte, hur länge han höll på, men när jag kom in, var han i full fart.

— Det skall inte ske så ofta hädanefter. Jag skall genast gå till Valfrid och tala förstånd med honom.

— Kan du göra det, så är du snäll. Men säg, tror du inte det vore lika bra för mig att resa bort? Jag kan ändå inte försvara far, och jag trifs inte hemma. Jag vill resa ut och pröfva på för egen del.

— Det vore nog inte så dumt för dig att få komma ut litet, men res ej, om du ej får lof därtill.

— Vill du inte tala med far därom? jag tror att han gärna tar råd af dig.

— Jag skall säga något därom, när jag i kväll går in till aftonbönen.

— Tack skall du ha.

Klas gick hvarje afton in och satt en stund hos de gamla, och då kom äfven Lotta dit in. De hade då, liksom förr, en liten gemensam andaktsstund, ty nu, sedan Valfrid och Bertha kommit till makten i storstugan, var det där slut med all andakt och gudsfruktan. De unga två tänkte blott på sig själfva och

höllo sig alldeles för goda att ha bön tillsammans med tjänstefolket. Hade det ej varit för de gamlas skull, så hade nog Valfrid fått ganska svårt att behålla någon af tjänstefolket, men så länge fader Hans och mor Lena lefde, kunde det hjälpas upp någorlunda. Blott för deras skull stannade Klas, och så var det med gamla Lotta. Klas gick mycket riktigt från stallet direkt in till Valfrid.

— Jag vill tala litet med Er, sade han kort.

— Hvad vill du? Jag har ingenting otalt med dig; du vet ju ditt arbete, och då är det nog.

— Men jag har allt litet annat att tala om nu.

— Nå, så säg det då. Du ser ut som en likbjudare i synen.

— Hur jag ser ut är väl min sak, tänker jag. Det är bättre att se ut, som en likbjudare, och ändå ha rent samvete än att se glad och slät ut i ansiktet och vara ond i själen.

— Hvad är det där för prat. Vill du mig något så säg det genast.

— Det skall komma nu. Ni har slagit Er far i dag.

— Angår det dig då?

— Ja, något. Jag ville just råda Er att inte göra om det igen.

— Lägger du dig i mitt görande! Det är bäst du aktar dig för det. Gå ut med dig genast.

— När jag blir färdig går jag, det vet Ni förut. Var inte så stor i orden Ni. Det kan allt hända, att Ni får vända på bladet litet, och det snart nog ändå!

— Om du inte går, så skall jag hjälpa ut dig fortare än vanligt.

— Försök, om Ni har lust. Klas rätade på sig

och knöt sina breda näfvar, och Valfrid fann för bäst att åter draga sig ett par steg tillbaka.

— Hvad tänker du på, karl, som kommer på det här sättet?

— Jag tänker på, att Ni måste lofva att aldrig mer misshandla fader Hans och ingen annan heller för resten. Ni borde blygas en liten smula, tycker jag. Ni har gjort nog mycket orätt redan, och nu är det bäst Ni aktar Er.

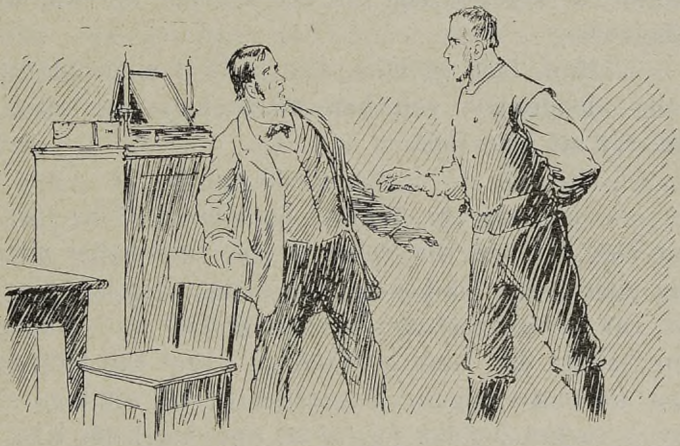

"Du, du — — stammade han."

— Gå din väg!

— Ja, sedan. Nu säger jag Er i alla fall, att det första jag får höra, att Ni lyft Er hand mot de gamla, så kommer jag att gå till länsman och anklaga Er.

— Och det tror du hjälper?

— Ja, det gör det visst det, och det mera än Ni tror.

— Om du sett mig göra honom något, skulle jag

aldrig tala om det, men nu har du bara hört på gubbens lögner.

Då tog Klas ett steg emot den spotske bonden och sade mycket långsamt:

— Jag såg, hur Ni slog honom med piskan, då Ni kört ihjäl Bläsa; jag såg Er slå honom julafton, och en gång i vintras, då vi voro ute i skogen, såg jag, hur Ni försökte taga lifvet af Er far genom att rulla ner några stora stockar öfver honom. Det där kanske är mycket nog, om det kommer till rättvisans kännedom.

Valfrid blef så blek, som hade han mistat hvarenda bloddroppe, och han måste hålla sig fast i en stol för att icke falla.

— Du, du — — stammade han.

— Jag såg Er försöka taga lifvet af Er far, Ni har hört det, och det första Ni gör honom det minsta illa eller grälar på honom igen, så tiger jag inte längre. Ni var så säker förut, men det är slut nu. Man gör inte sådant där, utan att Gud på något sätt låter synden komma i dagen. Jag råder Er till att taga skeden i vackra handen nu, ty så sant jag heter Klas, så går det Er illa eljest.

— Du såg ingenting i skogen; det var en olycka att stockarne ramlade.

— Ja, nog var det en olycka, men den var med afsikt framkallad, det kan jag gifva min ed på, och det kan Er far också.

— Du hotar nu, sedan du hittat på det där, men jag är inte det minsta rädd för dig.

— Ni kan ju pröfva, om Ni vill, men jag står fast vid mitt ord. Den första misshandel som förekommer,

så går jag till länsman, och när Ni får åka in i häktet, blir Ni kanske inte så dryg. Ni har börjat på ett alldeles orätt sätt för att kunna lyckas i längden. Ni är rik nu, tycker Ni, men rikedom är inte så mycket att lita på, och de, som gå våldets väg, sluta förr eller senare illa. Nu skall jag gå, ty nu har jag sagt Er, hvad jag velat.

Valfrid ämnade säga något mera till honom, men Klas var redan utom dörren. Då sjönk den unge bonden ned på en stol och satt liksom förstenad en god stund. Således hade det dock ej skett nog försiktigt, fast han trott det hela tiden. Han kunde anklagas af denne dräng för mordförsök på sin far, och han visste, hvad det betydde. När han suttit en stund, gick han in i den kammare, där hans far förr haft sin käraste plats, och där framtog han ur skåpet en brännvinsflaska, satte den för munnen och drack en djup klunk.

Klas hade gått in till de gamla och tröstat dem med, att nu skulle Valfrid ej mera göra dem något illa.

— Har du talat med honom? frågade mor Lena.

— Ja, och det på allvar ändå. Nog kommer han att hädanefter hålla sig mera på sin plats. Skulle han ändå komma och göra eder något ondt, så säg mig till bara, och han skall komma att ångra det.

Fader Hans sof, så att han hörde icke, hvad Klas hade att förtälja.

TJUGONDE KAPITLET.

Ett löfte.

På Valdeborg gingo dagarne så dystert långsamt, och glädjen var där en sällsynt gäst. Tung hade pröfningens hand lagts på grefve Valdes hufvud, och han kände trycket däraf förfärande. När underrättelsen om Ruperts gärning nådde honom, tyckte han sig vilja digna ner af sorg och blygsel. Hans son var nära nog en usel mördare. Grefvinnan försökte visserligen trösta honom med, att sonen icke kunnat handla på annat sätt, då han själf blifvit utsatt för någonting så skamligt, men grefven kunde icke nu känna sig tröstad af detta.

— Om han också blifvit behandlad aldrig så illa, så borde han ha haft förstånd nog att styra sitt sinne.

— Men han är en adelsman, och inte kunde han väl låta en sådan där rå man slå sig utan att näpsa honom.

— Tror du, min kära hustru, att mannen gjort

Rupert något, om han icke blifvit ofredad. Nej, det kan du vara öfvertygad om. Rupert var drucken och började bråket.

— Du tycks inte längre ha någon god tanke om vår son.

— Jag har i det längsta försökt ha det, men nu börjar jag alldeles misströsta. Han har denna sommar lefvat alldeles som tänkte han på alla sätt ruinera både sig själf och oss.

— Han har sannolikt inte varit svårare än någon af de andra unge officerarne.

— Tror du då, t. ex. att någon annan af dem spelat bort öfver etthundra tusen kronor på ett halft år?

— Jag känner dem, som förstört lika mycket på en enda kväll.

— Men vi ha inte råd till sådant.

— Råd, bah, nog räcker det så länge vi lefva och långt därefter.

— Därom skall du icke döma nu, ty fortsätter Rupert så där, så kan han förstöra allt. Men, det är sant, han kan ej mer förstöra något här i världen.

— Han skall väl inte stanna i arresten för alltid heller. Res dit upp och försök att på något sätt tysta ner saken.

— Det är alldeles för sent. Han är ställd inför krigsrätt. och där vet man icke af någon nåd.

— Åhjo, det vet man nog. Om du gör, hvad du kan, så blir straffet åtminstone inte så hårdt eller långvarigt. Några veckors arrest hoppas jag skall blifva allt.

— För mord får man nog mer.

— Rupert tillhör en af landets förnämsta familjer.

— Han är väl ändå blott en människa.

— Kan väl vara; men i alla fall måste något göras.

— Jag kan ingenting göra nu. Herre min Gud, hur skall allt detta sluta!

— Du får inte klaga så.

— Jag är förbi af sorg. O, att jag hade Gustaf här.

— Jo, det vore just något. Hvad hade du för glädje af honom?

— Han var alltid god, men nu är allt illa.

— Jag svarar för, att det blir bra, bara du är lugn. Jag förstår inte, hvad som går åt dig, Detlof. Hela våren, ja, ändå längre, har du varit så besynnerlig.

— Då skall jag säga dig det. Jag börjar känna, att jag icke kan lefva mitt lif till slut, såsom jag lefvat förut. Det finns ändå en Gud öfver allt, och jag söker komma tillrätta med honom. Där har du hela hemligheten.

— Du har ju alltid lefvat så stilla och godt.

— Men jag har glömt Gud och mina medmänniskor. Nu vill jag göra det annorlunda.

Han lyckades till slut öfvertyga grefvinnan, att det var mycket illa ställt för Rupert, och då började äfven hon sörja.

— Tror du inte ändå, att vi haft mera glädje, om Gustaf varit hemma nu? frågade grefven henne.

— Jo, kanske. Han var nog snäll, men han är ju i alla fall förlorad för oss. Låt oss då göra allt vi kunna för att rädda vår ende son åt oss. Skulle vi mista dem båda, så blefve vår ålderdom icke så ljus.

— Jag skall resa upp och se, hvad jag kan göra.

Han reste äfven, men det var intet vidare att uträtta. Rupert måste hållas kvar i arresten, tills man

hunne närmare utreda saken, och grefve Valde återvände hem lika hopplös, som han rest. Det var mer än en dag de båda gamla fällde tårar för sin son. Folket omkring fingo naturligtvis också reda på förhållandet, och nu, sedan de lärt sig hålla af gamle grefven, deltogo de hjärtligt i hans sorg. När fader Hans fick höra det, suckade han djupt och grät tyst.

— Gud pröfvar inte blott oss fattiga små, men hans hand når äfven dem, som äro stora i världens ögon, sade han.

— Stackars grefve Valde, svarade mor Lena, hvarför skall han få det så tråkigt. Nu kan han då riktigt säga, att han har intet barn kvar i bedröfvelsen.

— Men jag skall gifva honom ett, som han skall lära sig älska, om han icke redan gör det.

— Du ämnar väl inte!

— Jo, jag menar, att jag ger honom Greta. Hon har sin plats där hällre än här.

— Men ditt löfte att aldrig förråda hennes härkomst och att fostra henne som ditt eget barn.

— Jag har fostrat henne så, men jag fruktar grefve Gustaf är död nu, och då tror jag mig göra rätt med att gifva henne till farfadern.

— Nej, käre far, så få vi inte göra. Skulle grefve Gustaf komma tillbaka sedan, så blefve han ledsen, att du inte bättre kunde hålla ditt löfte.

Men fader Hans skulle nog ändå få svårt att hålla löftet, hur mycket än mor Lena förmanade honom och öfvertygade honom om, att det var hans plikt.

— Tror du då, sade han till henne, att grefve Gustaf återkommer?

— Det står ju i Herrens hand, men omöjligt är

det dock inte. Många flera än han hafva rest bort till främmande land, varit borta i många år utan att låta höra af sig och ändå återkommit till slut. Jag tror vi göra bäst i att behålla förtroendet än så länge. Greta är ju så ung ännu, och så länge vi lefva, kan hon vara här. Talar du om för gamle grefven, hvem hon är, så kunde det kanske falla honom in att taga henne ifrån oss, och det vill du väl inte.

— Trodde jag det, så sade jag aldrig ett ord, men han vill nog inte ha henne. Kom ihåg hur han och grefve Gustaf skildes.

— Du vet ju, hur gamle grefven förändrats, och nu vore det ändå inte omöjligt.

— Då tiger jag.

I detsamma kom Thorsten in, hållande näsduken för kinden och med ett uttryck af både sorg och harm i sitt vackra ansikte.

— Hvad har du gjort dig, barn?

— Ingenting.

— Men du blöder ju. Låt mig se. Du har slagit dig.

Mor Lena tog näsduken från hans kind, och hon gaf till ett litet rop, ty han hade ett stort, bredt sår, gående från ögat och snedt ner öfver kinden, och blodet flöt ymnigt därur.

— Hur har du fått det där, kära barn?

— Åh, det är ingenting. Gif mig litet vatten att tvätta af det med och så en ren trasa att lägga om, så blir det snart bra igen.

— Har du stött emot något? frågade fader Hans.

— Ja.

— Hvar då?

— Ute vid stallet.

— Är det sanning, Thorsten?

Gossen svarade ej utan började tvätta sin blessyr.

— Tala om det nu, Thorsten.

— Det gör ingenting, far. Jag har stött emot bara.

— Men jag vill veta, hvad du stötte emot.

— Kanten af en spade.

— Då har någon slagit till dig.

— Ja.

— Har Valfrid gjort det?

— Ja.

— Har han nu börjat slå dig också på sådant sätt.

— Det är bättre att han slår mig, än om han är elak mot er gamla. Men nu skall han allt slippa röra mig mera. Far, nu får Ni inte neka mig att resa min väg. Får jag inte lof, så rymmer jag bestämt, och då kommer jag aldrig igen.

— Men hvad skola vi taga oss till, när du är borta?

— Det har jag ju sagt. Klas stannar kvar och ser om er, jag har talat med honom nu igen, och han tycker, att jag skall resa snart. Gif mig respengar, så reser jag på några år, och så kommer jag hem som stora karlen. Då skall det bli annat af.

Fader Hans suckade. Han förstod, att han nog måste gifva med sig till slut.

— Är Thorsten här inne? frågade Valfrid och öppnade på dörren.

— Ja, det är jag. Hvad vill du?

— Gå ut och se efter korna, de ha brutit sig ut på åkern.

— Du kan gå och se efter dina kor själf, om du vill ha in dem. Jag gör ingenting mera för dig.

— Svarar du lika sturskt nu också. Jag får väl lof att taga itu litet skarpare med dig.

Han kom in i stugan. Thorsten lade en linnelapp öfver såret på kinden ock gick sedan några steg emot sin äldste bror.

— Om du vågar röra mig det minsta, så säger jag till Klas, och Gud nåde dig då. Han sätter in dig på en gång. Du har länge nog varit elak mot mig, och nu reser jag till Amerika. Kommer jag igen någon gång så får du akta dig, ifall inte Gud ger mig kraft att styra mitt sinne.

Valfrid skrattade.

— Du stannar vackert här, så länge jag vill. Du har tagit plats hos mig, och det gäller till hösten.

— När gaf du mig städsel? När fick jag någon lön?

— Det har jag gifvit far.

— Du narras, sade fadern, mig har du aldrig gifvit ett öre för Thorstens räkning.

— Skall Ni hålla med honom nu, det är just vackert. Men nu är det jag som råder här.

— Du kan gå ut till ditt, här råder jag. Thorsten reser till Amerika, han har mitt löfte till det, och du vet själf, att om du inte är folk, så går det dig illa.

Hvad hjälpte det att sonen svor. Han kunde ändå ingenting uträtta emot dem, ty han fruktade, att hans illgärning i skogen skulle framdragas i ljuset, om han blefve för svår. Därför gick han också sin väg för att själf se till korna och för att sedan gå in och söka tröst vid brännvinsflaskan.

— Får jag resa? frågade Thorsten gladt, sedan brodern gått.

— Ja, det är väl bäst du får det, fast det blir tomt och svårt för oss, när du är borta; men jag förstår, att det är lika svårt för dig att stanna här.

— Jag kommer igen en gång, och sedan skall det bli bättre för far och mor.

— Gud gifve det. Vi ha ju vår Greta kvar, och hon får vara vår tröst.

— När hon får sluta skolan och kan vara hemma mera, blir det roligare för er. Hur snart får jag resa min väg?

— Vi skola tänka på det sedan.

— Nej, nu är det bäst. Få Klas och jag ordna om det?

— Ja, vill Klas hjälpa dig komma i ordning, så är det bra. Han förstår, hur det skall vara och gör nog hvad han kan för dig.

Thorsten var glad. Nu skulle han få komma ut, och han ämnade bryta sig en bana, så att han en gång kunde komma tillbaka och visa alla, att han gjort allt han kunnat.

— Är Gud med dig, barn, så skall nog allt gå bra för dig, hvar du än är, och du får aldrig glömma att förlita dig på Herren.

— Jag skall älska honom hela mitt lif igenom.

— Och så får du aldrig gifva dig ut i dåliga sällskaper, ty sådant fördärfvar både kropp och själ.

— Det gör jag inte. Kan jag inte få vara med dem, som äro goda, så går jag min väg ensam, ty då gör jag bäst.

— Jag tror, att du skall bli oss till glädje. Gud vare lof, att jag har dig, äfven om du inte längre får vara hos oss.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

En liten funnen älskling.

Goddag lilla Greta, hälsade grefve Valde mildt, då han en dag fann flickan bland blommorna i parken.

— Goddag, grefven.

— Håller du på att plocka blommor?

— Nej, jag vill inte bryta af dem, ty då vissna de. När de stå kvar äro de mycket vackrare, och då äro de, som Gud vill ha dem.

— Men de äro ju vackra, äfven om du tar hem dem och sätter dem i ett glas vatten.

— Ja, men de vissna så snart hemma, och nu är det inte roligt att ha någonting där.

— Hvarför det då?

— Hur kan det vara roligt, när Thorsten skall resa så långt.

— Hvart skall han resa?

— Vet Ni inte det heller? Han skall ju resa till

det där Amerika, och det är så långt, långt borta. Det var dit Lotta sade, att grefve Gustaf reste, när Ni var elak mot honom, och nu har Valfrid varit så stygg mot Thorsten, att han också reser dit.

— Hvad skall han göra i Amerika?

— Han skall förtjäna mycket pengar, och så har jag sagt till honom, att han skall fråga efter grefve Gustaf, ty om de komma i sällskap, så få de riktigt roligt.

— Men om inte grefve Gustaf är där?

— Då är han väl död, som far fruktar, men se jag tror ändå, att han lefver.

— Gud gifve, att du trodde rätt, lilla barn. Hvarför tycker du då så mycket om grefve Gustaf?

— Skulle jag inte tycka om honom! Om Ni bara finge höra allt, hvad Lotta har att säga om honom, så tyckte allt Ni också om honom.

— Det gör jag redan i alla fall.

— Då har Ni blifvit snällare nu då.

— Jag tror det.

— Så sade också Lotta, då hon varit borta hos Jönsons åtta dagar i söndags. De hade så fint som rikt folk, sade hon, och nu kunde man se, att grefven kände Guds röst i sitt hjärta. Om Ni blir så snäll, så tycker jag om Er också.

— Då skall jag alltid vara snäll, bara för att du skall tycka om mig.

— Men då får Ni inte skämma bort den stygge grefve Rupert mera.

— Honom kan jag inte mera skämma bort, Greta lilla. Han är också borta nu, och jag tror ej han kommer igen på mycket länge.

— Då har väl Gud straffat honom. Skolläraren sade i går, att de ogudaktiges väg förgås, och det tror jag.

— Vet du, hvart jag skall gå nu? frågade grefven för att komma ifrån det både trefliga och sorgliga samtalet med den lilla uppriktiga flickan.

— Hur skall jag veta det. Ni skall väl bara gå omkring och se på parken.

— Nej, jag skall gå hem till fader Hans nu.

— Där har Ni aldrig varit förr. Då blir far alldeles häpen. Då kan Ni få smaka på mors hembryggda öl; det är mycket godare, än det hon bryggde till julen, och det tyckte förvaltaren om.

— Jag skall väl försöka dricka riktigt då. Skall du stanna kvar i parken?

— Jag ämnade allt gå till svanorna en stund, men jag tänker, det är bäst, att jag följer med hem.

— Kom då så gå vi.

Han räckte henne sin hand och ledde henne sakta fram på den mossiga stigen. Detta var första gången i sitt lif, grefve Valde sålunda ledt ett af folkets barn. Men när lilla Gretas hand hvilade i hans, blef det honom så varmt och godt om hjärtat, och han kände sig så lugn och trygg, där han gick. Det var, som hade en liten ängel ledt honom från något mörkt och sorgfullt till frid och ro. Nu stormade icke längre de tunga tankarne så bittert i hans själ; nu lade sig sorgens böljesvall till hvila, och det smög en stråle af ljus, af himmelsk klarhet, till hans hjärta. Det var, som hade han där ute i skogen på nytt mött den Gud, han i barndomens dagar trott på och älskat, som hade han åter hört en huld stämma från ofvan, talande hopp

och tröst till kvalfylldt bröst. Han hade börjat söka gemenskap med Gud, och nu tyckte han sig känna, hur kärleksbandet mellan honom och barmhertig fader åter knöts. Han grep hårdare tag om Gretas lilla hand och skyndade på stegen. En klar, vacker tår glittrade i hans öga, och det var med möda han kunde återhålla en snyftning. Han tyckte sig ej längre vara den stolte grefve von Valde, han var ett Guds vilselupna

Han räckte henne sin hand.

men nu återkomna barn, som kände nådens rägn dugga ned i själen och rena den.

Icke kunna vi alltid förstå hvarandras känslor, lika litet, som vi i allt rätt kunna bedöma hvarandra. Vi se en del, se det för ögonen är och tro oss ibland hafva blickat ner ända i djupet af hvarandras själar. Vi tro oss hafva förnummit ljudet af alla känslosträn-

garne hos hvarandra, men hur det är, så kommer där, när vi minst ana det, en alldeles okänd sträng att vibrera i andras bröst, en sträng, som vi trodde icke alls fanns där, och då förvånas vi. Så var det med afseende på grefve Detlof von Valde. Ingen människa skulle hafva trott, att han kunde fälla tårar och känna sitt hjärta så vekt, som ett barns; ingen hade kunnat tänka, att denne stolte man någonsin skulle känna sig böjd för ödmjukhet och en längtan efter att i kärlek få göra något för andra. Men strängarne funnos där inne, de hade blott legat ostämda och orörda, men när den rätta handen grep dem, stämde dem och slog an dem, sprang där fram en klar, melodisk ton, som hördes lik en fröjdfull snyftning, som en leende suck. Sorgens, pröfningens, lidandets hand stämde de okända strängarne, ty de voro flera än en, men det var en nådens ängel från himmelen, som rörde dem, framlockande toner, och när de väl hunnit gifva det första ljudet, följde sedan andra i rena ackorder, följde och ljödo så harmoniskt, och där de darrade fram, skapade de om så mycket. De förvandlade små bristfälliga kojor till trefna hem, de förbytte det hårda, knappa brödet i god och tillräcklig kost och kommo hoppets och tacksamhetens rosor att spira upp på platser, där förr blott törne och tistel frodades, men mest underbara syntes verkningarne af tonerna i grefvens egen själ. Där inne ljusnade det allt mera, där röjdes bort så mycket, som förr haft ständigt rum i hjärtedjupen, och där kom något nytt i stället. De lockade varma böner ur förut tysta, dunkla vrår, de tände en längtans eld efter något bättre och högre; och när grefve Valde nu vid lilla Gretas sida gick fram genom skogen,

brusade tonerna från hans inre värld fram som en klingande tacksamhetssuck till Gud. Han hade syndat mycket, tviflat mycket och gått långt borta från Herren, men han var kommen åter. Det hade här icke behöfts några höga rop, inga i dagen lagda stormande känslor, allt hade gått så tyst och för andra obemärkt, men ändå var förvissningen klar, att han kommit rätt igen. Gud har många vägar, på hvilka han kan söka upp vilsegångna, många sätt, på hvilka han kan finna dem, och hur han funnit grefve Valde, det förstod kanske endast Gud och den räddade. Men nog hade lilla Greta genom sina små samtal med grefven varit ett medel att locka dit den ängel, som grep strängarne och slog dem an.

— Nu äro vi vid fars gård, sade Greta, och grefven for upp ur sina drömmande tankar. Han hoppade lätt öfver den låga mur, som skilde hans egor från Lindmans, och lyfte Greta efter, och då tog han henne upp i sin famn och kysste henne.

— Gud välsigne dig, min lilla flicka, sade han ömt. Hon betraktade honom förvånad, ty hon kunde ej riktigt förstå honom.

När de kommo fram till gården, satt fader Hans under den stora lönnen utanför sin stuga. På sitt knä hade han bibeln, i hvilken han nyss läst, och nu hade han lutat hufvudet mot trädstammen, slutit ögonen och drömde; kanske om den himmel, till hvilken hans ande allt mera längtade. Då han hörde steg närma sig, såg han upp, och huru förvånad blef han icke, då grefve Valde stod framför honom, hållande Greta vid handen.

— Goddag fader Lindman. Hur står det till? hälsade grefven och räckte honom handen.

— Tackar som frågar; det går väl an. Jag börjar bli gammal nu och duger ingenting till, men Gud är ändå god mot mig.

— Då är det ändå bra, ty med Guds nåd äro vi lyckligast.

— Det är min ljufvaste förvissning.

— Ni har alltid kunnat lita på Gud Ni.

— Det kunna vi alla, om vi blott vilja.

— Jag vet det nu, ty jag har just nyligen lärt mig göra det.

— Hur har Ni då kommit därhän?

— Lilla Greta här kom mig först att tänka på Gud, då hon sade, att jag var en elak man, som borde söka Gud.

— Har flickan sagt Er det?

— Ja; och jag är henne i dag tacksam därför. Nu, fader Lindman, har jag kommit hit för att tala med Er om ett och annat, som Ni torde ha reda på.

— Kom in, herr grefve, så kunna vi tala ostörda.

— Far, Ni skall låta grefven få smaka på ölet; det har jag lofvat honom, upplyste Greta.

— Om han vill hålla till godo, så skall han visst få det. Du kan säga till mor.

Grefven följde med in i stugan. Han slog sig ned framme vid fönstret, midt emot fader Hans. Mor Lena bar in en stor kanna af sitt hembryggda öl samt ett par glas. Hon neg djupt för grefven, och hur förvånades hon icke, då han till hälsning tryckte hennes hand.

— Ni ser kry och rask ut, mor Lindman.

— Gud ske lof, jag har hälsan, och det behöfs nog nu, när far är så klen.

— Det kommer krämpor så där, när man blir gammal.

— Ja, Herren slår, men han helar äfven, då hans tid kommer. Vi få vara nöjda med det, såsom han leder.

Hon lämnade dem ensamma, ty hon förstod, att de hade något att tala om; men då hon redan var vid dörren, gaf hon fader Hans en varnande blick, som han besvarade med en nickning.

— Drick nu ett glas af mors dricka, herr grefve, om det kan smaka Er, och säg mig sedan, hvad Ni önskar.

— Ni var visst särskildt god vän med min son Gustaf; var Ni icke det?

— God vän kan jag väl inte kalla mig, men han var alltid snäll mot mig och kom ofta hit för att språka en stund i ro. Ni vet, att han var en så enkel och god herre, som inte höll sig för stor att gå till de små och taga intresse i dem.

— Ja, jag vet det. Han hade ett godt och ödmjukt hjärta, och han älskade Gud han, så grefve han än var.

— Det borde alla grefvar göra, ty inför Gud äro vi dock alla lika små, hvad vi sedan än må vara här i lifvet.

— Ni har rätt, inför honom äro vi små och obetydliga, och ändå älskar han oss nog varmt att taga vård om oss, äfven när vi synda. Men låt oss nu återgå till Gustaf. Ni kände honom, han kom hit ibland. Såg Ni honom, när han var hemma sista gången?

— Ja, jag hade glädjen att se honom äfven vid det sorgfulla tillfället.

— Var han här?

— Det var han. Ett ögonblick fick han tid att offra för gamle Hans.

— Talade han om sin sorg för Er?

— Han sade mig, att han för sin älskade hustrus skull var bortstött från hemmet, att hans far inte hade något hjärta. Han var nog nära förtviflan då.

— Stackars Gustaf, han fick lida, fast han icke syndat. Jag gjorde honom mycket orätt.

— Det borde Ni ha tänkt på redan då, herr grefve.

— Jag borde ha gjort det, men jag lät honom gå. Det enda jag kan säga till min ursäkt är, att jag blef så ifrigt uppmanad att göra det; men det var nog min egen vilja också.

— Var det grefvinnan, som uppmanade Er, så har hon del i brottet, ty ett brott var det; men Er synd är inte mindre för det. Förlåt, att jag talar så fritt till Er i denna sak, men Ni begick verkligen ett riktigt brott då. Jag har ofta undrat, om Gud skulle låta en sådan synd bli utan straff.

— Ack nej, nej, han har straffat den, och gjort det hårdt ändå. Hans hand har hvilat tungt öfver mig, ångern har sönderslitit mitt hjärta och smärtan är icke öfver, ehuru jag nu känner en sällsam frid.

— Böj Er då tåligt under den straffande handen, och när det blir tid för Herren, skall han låta ljusare dagar komma.

— Jag skall försöka. Hörde Ni något af min son sedan den där dagen?

— Ja.

— När då?

— Det har jag lofvat att icke tala om för någon.

— För Guds skull bryt detta löfte nu! Det kunde icke gälla mig. Säg mig något om min son.

— Han var olycklig, och hans själ var krossad, när jag sist hörde från honom.

— Mera, mera!

— Han reste bort till fjärran land.

— När hans hustru dog?

— Ja, när hans älskling blifvit bäddad ner i grafvens ro.

— Då måste hans själ ha varit sorgsen.

— Säg att den var bruten. Ack, den stackars, stackars unge mannen! Han tycktes vara dubbelt så gammal, som han verkligen var. Ni vet icke Ni, hur han älskade sin hustru. Det såg nästan ut, som om det bästa af hans lif med henne lades i grafven.

— Ni såg honom då, sedan hon dött?

— Sade jag det?

— Ja, som det lät på Er så.

— Nåväl, jag såg honom, och jag vet, att han var bruten. Gud allena vet, hur det gick med honom.

— Hvar träffade Ni honom?

— Han var här.

— Min son var här, och han kom icke till mig.

— Man går inte gärna åter till dem, som med en förbannelse visat en på dörren, och där man fruktar bli lika hårdt bemött igen.

— Det är sant; då hade jag ännu mitt gamla sinne kvar, och Gud hade ännu ej börjat straffa så hårdt. Tala om mera.

— Jag har ingenting mera att säga Er om honom. Jag har blott det att tillägga: bed Gud om förbar-

mande och förlåtelse, och sök genom Ert lif försona, hvad Ni bröt mot denne ädle man.

— Jag gör det ju redan. Hela mitt lif skall bli en botöfning, om Gud så fordrar. Men det är dock något mera Ni måste säga mig. Om han var här, när han reste bort, så sade han Er väl något om barnet.

Gubben Hans ryckte till, och hans hand darrade. Han tog sig en liten klunk ur dricksglaset och såg ut.

— Snälle fader Lindman, om Ni vet något om Gustafs barn, så säg mig det.

— Jag kan inte, jag har lofvat tiga.

— Ack nej, tig icke! Var det sant som man sade, att barnet dog?

— Jag ljuger inte, jag måste tiga. Men Ni kan ju antaga, att hon är död.

— Hon! Det var då en flicka. Men hon är icke död, hon lefver. Plåga icke längre ett krossadt hjärta utan säg mig sanningen. Ljug icke.

Fader Hans tänkte efter, innan han sade något mera. Han visste, att nu stod mycket på spel för honom. Sådan som grefven nu var till sinnes, skulle han gärna, för att försona sin skuld, taga Greta till sig, och den gamle bonden ville för intet pris i världen mista henne.

— Tig icke längre, bad grefven.

— Om Ni lofvar mig heligt och inför Gud att ingå på de villkor jag först uppställer, skall Ni få höra, hvad jag vet.

— Jag går in på allt, blott Ni talar.

— Först då: Ni får inte försöka att få henne hit till Ert slott utan afstå från alla anspråk på henne.

— Jag lofvar det.

— Vidare måste det bli en hemlighet hvar hon finns, ända till dess hennes far kommer hem, ifall han kommer, och hon får icke ana, hvems barn hon är.

— Äfven det lofvar jag.

— Då skall Ni få höra det. Hon är inte så långt borta. Det var Er sondotter Ni i dag ledde vid handen, då Ni gick hit.

— Ack min Gud, min Gud, jag anade det, jag kände det. Hon är ju så lik Gustaf. Jag har henne här, så nära, och behöfver icke söka henne långt borta bland främmande människor. O Gud, jag tackar dig. Han snyftade häftigt, under det han gömde det bleka ansiktet i händerna, och icke heller fader Hans kunde återhålla sina tårar.

— Berätta hur Ni fick henne.

Fader Hans berättade nu utan omsvep alltsammans för den gamle grefven, och denne lyssnade med spänd uppmärksamhet. När berättelsen var slut fattade han bondens hand och tryckte den varmt.

— Tack för hvad Ni gjort för min sondotter. Tack för att Ni varit henne i faders ställe. Gud är ändå outsägligt god, som så sörjer för de värnlösa små. Jag skall inte fordra henne ifrån Er, ty här har hon det bästa hem hon kan önska, så länge ni gamla lefva. Men om ni båda skulle gå ur tiden, då får jag väl taga henne till mig, och då behöfver jag ej dölja den kärlek jag hyser för henne?

— Dör jag så tag henne. Älska henne redan nu och var hennes vän, och det skall Gud välsigna Er för. Hon är en liten späd planta ännu, som behöfver skydd och vård, och med Herrens hjälp skall hon bli en god kvinna. Ni ville kanhända fostra henne till en förnäm

dam? Ni får det ej, ty så var icke hennes faders önskan, och denna önskan skall hållas helig.

— Hon får gärna bli den enkla kvinna, Ni vill fostra henne till, ty nu förstår jag, att det är lika bra att vara ringa och enkel och dock ega frid med Gud, som att vara med i de stores kretsar och hvarken ega hjärta eller lycka.

— Det är bättre. Nu talar Ni som en man, grefve Valde. Ni är inte densamme Ni förr var, Ni är bättre nu.

— I så fall är det genom Guds stora nåd mot mig.

Länge talade de om den bortavarande sonen; och då grefven gick, tog han Greta i famn, kysste henne ömt och bad henne komma upp till slottet snart och hälsa på honom.

— Får jag gå ända in då?

— Ja, du skall komma upp och se, hurudant det är i slottet. Får hon inte det, fader Hans?

— Jo, om hon vill, så får hon hälsa på Er.

— Då skall jag snart komma, när jag ju inte behöfver vara rädd mera, sade Greta lycklig.

Grefven gick hem. Nu voro de tunga tankarne delvis skingrade. Om han förlorat mycket, dels genom sin egen stolthet och hårdhet, dels genom Guds tuktande hand, så hade han dock återfunnit något, som skulle sprida ljus på hans lifs aftonstig.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Ut i villande världen.

Klas hade styrt och ställt på bästa sätt för att få allt i ordning till Thorstens afresa. Han ville göra det, ty då visste han, att det blef riktigt gjort. Själf hade han slagit nya järnbeslag på den lilla ekkistan, och så hade han med god ordning lagt ner Thorstens små tillhörigheter. Hvarje sak skulle vara på sin plats, allt skulle ligga jämt och väl packadt, så att det icke förstördes på vägen. Och när han ändtligen fick lägga på locket efter väl fullbordadt arbete, drog han en suck af tillfredsställelse, ty han hade kändt det ansvarsfullt, det där. Fader Hans hade tillsett att litet pengar äfven blifvit inlagda i kistan, ty gossen behöfde det kanske vid framkomsten, ifall icke arbete genast fanns att få. Mor Lena hade fått på sin lott att fylla matsäckskorgen, och den var sannerligen inte liten; ty inte skulle Thorsten behöfva äta af den dåliga mat hon hört sägas de hade på emigrant-

ångarne. Han kunde lika gärna få med sig af deras goda mat, ty då voro deras hjärtan lugna. Mer än en gång flyttade hon om maten. Än skulle den stora runda osten läggas i ett annat hörn, än var det den torkade fårbogen, som icke låg stadigt mellan brödkakorna, och så visste hon icke, hvar hon skulle sätta smörasken, så att den icke blefve krossad, ifall man komme att fara ovarsamt med korgen under resan.

Fader Hans gick tyst och tankfull och såg på.

Han förmådde icke säga så mycket, ty hans hjärta var oändligt sorgset. Hans bäste son skulle lämna hemmet, det snällaste barnet draga ut på färd till främmande land. Det var tungt för honom. Hans öde liknade på visst sätt gamle grefve Valdes, ty han miste också bäste sonen, men det var olika också, ty medan Gustaf nästan som en missdådare jagades från hem och härd, utrustades Thorsten på bästa sätt och skildes i kärlek från de sina. Nog hade fader Hans helst sett,

att han stannat kvar vid gården, men när detta var så svårt och han dessutom så gärna ville bort, lade fadern inga hinder i vägen för honom. Klas tröstade den gamle med, att Thorsten skulle lyckas som en hel karl.

Greta var förfärligt ledsen. Mer än en gång hade hon under de senaste dagarne smugit sig till Thorsten, krupit upp i hans knä, slagit sina små armar kring hans hals och gråtit så bittert, ty hon ville icke förlora den käre brodern. Och Thorsten måste blanda sina tårar med hennes, fast han nog försökte se säker och lugn ut.

— Jag kommer igen, Greta lilla. Om några år har du mig här igen.

— Men hur skall det då gå under dessa åren, tycker du?

— Det vet jag inte ännu, men Gud är ju med både dig och mig. Du får inte öfvergifva far och mor medan jag är borta, ty de ha bara dig och Klas, då jag inte är här mera. Greta lilla, du beder väl för mig, då jag är borta?

— Ja, du Thorsten, jag skall allt göra det. Om du sedan träffar grefve Gustaf när du är där borta, så hälsa honom, att han skall komma hem snart. Gamle grefven väntar på honom.

— Hvarför tänker du så mycket på dem? frågade Thorsten nästan förtretad. Han kunde icke riktigt fördraga, att dessa höga personligheter så ofta voro i Gretas tankar. Då lutade hon sitt lilla lockiga hufvud mot hans skuldra och svarade:

— Har jag inte talat om för dig, hur ledsen grefven är ibland, och hur glad han blir, då jag kommer dit. Då talar han med mig om grefve Gustaf och

berättar mig, hur god och snäll denne var. Han var just lik dig, Thorsten, och därför vill jag se honom, och så blefve det en sådan glädje för de gamla på slottet. Du skall veta, de ha så mycken sorg eljest.

— Ja, jag vet det, Greta lilla, men jag vill, att du skall tänka mera på mig än på grefve Gustaf samt bedja mera för mig.

— Det kan du väl förstå, att jag gör. När du fått resa, skall jag gråta hvarenda dag och bara tänka på dig.

— Ack nej, du skall vara glad för fars och mors skull och söka hålla deras mod uppe. Hvad Valfrid och Bertha angår, så var i lag med dem så litet du möjligtvis kan. Blir det svårt för dig så tala om för Klas, och han styr allt tillrätta för dig igen, skall du få se, ty han kan det.

— Hvarför är Klas så snäll mot oss? Han är ju inte vår bror.

— Men han älskar Gud, ser du! Han är i alla fall som en kär bror för oss.

Greta var lugnare, när hon så där fick tala med Thorsten. Själf var gossen både glad och ledsen. Han skulle få resa, men fast han mycket önskat att få komma ut, kände han ändå något tryckande i sitt hjärta, då han betänkte, att han skulle lämna alla sina kära, kanske för att aldrig mer återse dem. Han fick dock icke låta modet sjunka, och blott han ihågkom, hur mycket han fått utstå af den äldre brodern, kände han sig fastare än någonsin i sitt beslut.

Valfrid sade ingenting mera om, att han nu skulle mista honom, det kunde nu icke ändras, och då teg han. Flaskan hade blifvit en tröstare för honom, och

det hjälpte inte alls, att Bertha grälade på honom för det oupphörliga drickandet och för att stadsresorna blefvo för täta; han brydde sig icke om hvad hon sade. När han därtill kom underfund med, att hon icke förkastade ett glas, då ingen såg henne, menade han henne icke ha någon rättighet att gräla på honom. De hade under första tiden af sitt äktenskap kommit ganska bra öfverens, men numera var det allt mången gång som det kunde därmed. Häftiga voro de båda, och ingen ville gifva vika för den andre, då deras meningar om något voro delade. Ofta grälade de, och det hade icke varit så långt ifrån att det gått till handgripligheter någon gång. Men när de kommo att tala om Thorstens resa, voro de då för ovanlighetens skull i harmoni med hvarandra.

— Jag mister en arbetare, som gick ganska billigt, sade Valfrid.

— Men du mister en bråkmakare också, tänker jag.

— Det kommer att kosta mig nära på en dränglön till hösten.

— Så har du väl gården i stället. Inte må du tro, att pojken någonsin kommer hit igen, när han en gång är borta. Blir du af med honom, så är gården så godt som din utan lösen. Flickungen skola vi nog försöka få bort om någon tid, och Sven fruktar jag alls inte för. Han har snart fått ut, hvad han skall ha och det är inte sedan värdt, att han återkommer och begär mera. De gamla kunna inte lefva för evigt, och när de äro borta, ha vi alltsammans odeladt.

— Du kan nog ha rätt i det. Men antag att Thorsten kommer igen.

— Då få vi se till, huru vi billigast kunna slippa honom. Var du emellertid glad, att han reser.

Han erkände, att hon hade rätt, och så voro de nöjda den gången.

Ändtligen kom den dagen, då Thorsten skulle lämna hemmet. Kistan och matkorgen stodo redan på vagnen, och Thorsten hade tagit på sig sina bästa kläder. Den dagen fälldes många tårar vid gården. I sista stunden kom grefve Valde dit. Han blef tårögd äfven han, då han såg, hur tungt det var för de gamla att nödgas släppa ut sonen.

— Tag det inte så hårdt, fader Lindman, sade han. Ni sänder bort Er son med välsignelse och många böner för hans välgång. Det bör vara en stor tröst för Er.

— Det är också min tröst, men den gossen är mig kärare nu än de andra.

— Gud skall gifva Er honom tillbaka; och vet Ni, jag har fått för mig, att Gud kanske på ett särskildt sätt har sin hand med i det här. Hvem vet, om icke Thorsten kan finna Gustaf där ute och bringa honom en hälsning från oss. Jag har skrifvit ett bref till honom, som Thorsten skall taga med sig, och om han träffar min son, så komma de båda tillbaka till oss inom kort.

— Ack, att så väl vore; om vi inte behöfva vänta förgäfves! Jag är ju redan gammal, och om Thorsten dröjer många år, så finner han nog endast min graf, då han kommer igen.

— Han skall finna Er vid lif, det är något inom mig, som säger det, och äfven att jag skall återfå mitt barn. Se här Thorsten, tag det här brefvet med dig,

och om du skulle komma att träffa grefve Gustaf, så gif honom det och hälsa från mig. Du vet nog, hvad du kan förtälja honom om oss här hemma. Säg honom, att jag nu icke är så elak som förr.

— Jag skall säga honom, svarade Thorsten, att Ni börjat frukta Gud och längtar efter Er son.

— Tack, min käre gosse, då är det bra. Tag nu det här som ett litet minne från mig. Du kan måhända behöfva det någon gång, då du är ute i världen.

Han lade ett litet paket i Thorstens hand, och då denne såg efter, hvad det var, fann han några blanka guldmynt och några sedlar. Inte behöfde han mottaga en sådan gåfva, men han förstod, att han beredde grefven en glädje genom att behålla den, och därför sade han icke nej. Han tackade och lade undan pengarne. När grefven ämnade gå, följde Thorsten honom ut, och då ingen kunde höra dem, sade han:

— Jag har en bön till Er, herr grefve, innan Ni går.

— Säg det då, kära barn, och jag skall gärna göra, hvad jag kan, för dig.

— Om far och mor skulle dö medan jag är borta, hvilket jag dock hoppas till Gud, att de icke göra, så tag Greta till Er, ty då har hon ingen, som bryr sig om henne.

— Det har jag långt för detta bestämt mig för att göra. Du kan vara trygg och lugn för hennes skull. Din syster skall icke behöfva komma i nöd.

— Greta är inte min syster, fast hon tror det och är mig lika kär, som en sådan. Om far och mor ginge bort, så kanske Valfrid sökte skicka henne till fattighuset. Han är ej att lita på. Var snäll och skrif bara

till mig, om något händer, och jag skall göra allt jag kan för lilla Greta.

— Ängslas inte du. Jag vet, att din bror är allt annat än snäll, men han skall nog slippa göra något ondt åt Greta.

— Jag har ännu en bön till Er. Jag vet, att Valfrid och Bertha komma att bli hårda och elaka mot far och mor; men om de bli alltför svåra, var då snäll och tag itu med dem, ty jag vill inte, att de gamla skola lida på något sätt. Klas håller nog Valfrid i ganska godt styr nu, men det är möjligt, att han icke alltid är i närheten. Som jag förstår, så vill Valfrid ha honom bort från gården, och då vore det väl, om någon annan tänkte på de gamla.

— Äfven detta lofvar jag dig sörja för, och din bror skall nog få hålla sig stilla. Hvem är Klas?

— Han är dräng vid gården och har varit här i många år. Snäll och god är han, och jag önskar, att om han skall flytta, Ni ville gifva honom en plats hos Er, ty då vore han ändå i närheten af de gamla.

— Jag skall tala med fader Hans om honom, och kommer han att flytta härifrån, så blir det inte längre än till slottet.

— Tack, herr grefve; nu kan jag resa lugnare. Jag är ju blott en pojke ännu, men jag förstår ändå litet, hur det bör vara och icke vara. Därför har jag vändt mig till Er med det här, och jag är så glad öfver de löften Ni gifvit mig.

— Det är bra, Thorsten. Glöm nu inte att ha ögonen öppna, ifall du skulle få se min son, och för honom om möjligt med dig hit till mig.

— Gud gifve jag kunde. Jag skall göra allt i min förmåga står för att finna honom.

— Farväl med dig då. Tiden lider, och du måste begifva dig af.

Om en liten stund var också Thorsten redo att åka. Klas hade redan hoppat upp på vagnen, och de sista afskedshälsningarne utbyttes.

— Herren välsigne och lede dig på fridens och rättfärdighetens väg, min käre son, snyftade gubben Hans, då han för sista gången slöt sonen till sitt hjärta.

— Bed alla dagar och håll dig nära din frälsare, ty då går dig väl, förmanade med bruten röst mor Lena.

Thorsten lofvade allt. Han ville göra sitt bästa, och skulle han ändå misslyckas, så var det honom nog möjligt att återvända hem igen. Svårast blef det att lugna Greta. Hon kastade sig i Thorstens famn, höll honom fast så hårdt hon kunde och bad, under det tårarne strömmade utför kinderna:

— Låt mig följa med dig, Thorsten. Gå inte ifrån mig!

Han kysste henne och tröstade henne med, att hon snart skulle ha honom hemma igen, och så måste han bort. Valfrid sade ett kort, kallt farväl, och så gjorde Bertha. Men alla tjänarne vid gården gräto sina modiga tårar, ty Thorsten hade varit kär för dem alla. Klas smackade åt Stjärna, och så bar det af emot staden. Och på gården stodo Thorstens alla kära, i tårar seende efter den bortfarande.

— Jag kan väl lita på, att du ser till far och mor, Klas? frågade Thorsten under vägen.

— Lita på mig du. Valfrid är lugn, så länge jag är kvar.

— Och om du kommer att flytta i höst?

— Så tar jag väl plats vid någon gård i närheten.

— Om du vill, får du komma till grefve Valde.

— Hur vet du det?

— Jag talade med honom om dig. Han blir en god husbonde, det behöfver du inte tvifla på.

— Dit har jag ingenting emot att komma nu, sedan grefven blifvit så snäll och vänlig. Hur det än må bli, så ser jag till de gamla så mycket jag kan.

— Gör hvad du kan för Greta också.

— Äfven för henne svarar jag.

— Då skall du ha tack för din godhet. Du har varit bättre än någon bror för mig, och kommer jag en gång tillbaka hit, så kanske jag då kan löna dig på något sätt, för hvad du nu gör för mig.

— Tror du då, att jag gör det för lönens skull?

— Det vet jag nog, att du inte gör, men jag säger det här ändå. Kan jag göra något för dig, så vet du, att Thorsten är din bror.

— Du skall ha tack. Jag hoppas Gud styr det visligt och godt för mig, så att jag kan reda mig själf. Om du blott lefver som en god kristen, då du kommer ut, så är jag glad och belönad nog.

— De bedja för mig där hemma. Gör det du också, ty du är god, och Gud hör de godas böner.

De öfverlade om så mycket under vägen till staden, och när de kommo fram, voro de båda två belåtna, ty de hade gjort upp allt, hur Klas skulle ordna med ett och annat hemma, och hur Thorsten skulle gå tillväga, då han hunne fram till Amerika. Ett sista ord till farväl, och den siste af vännerna från den lugna, trefna landsbygden försvann ur Thorstens åsyn,

och han självf ilade med tåget mot okända öden. Hemma hade han sett så lugn ut, det hade han föresatt sig att göra, och han måste göra det för de andras skull; men när tåget ångade ut från stationen, bröto länge återhållna tårar fram, och han lutade sig ned på bänken och snyftade ut. Allt, som tillhörde barndomens glada dagar, var nu ett minne blott. Framför honom låg en oviss framtid med många hårda, mödosamma dagar, det visste han redan. Men när han gråtit en stund, torkade han bort tårarne, började göra upp nya planer och kände sig lugnare till sinnes. Med Guds hjälp skulle han segra i striden, och vore det honom möjligt, skulle han en gång komma åter till sin hembygd, men icke så liten, ringa och fattig som nu utan med större erfarenhet och med bättre mål i sikte. På Gud förtröstade han fast och visst, och i Guds kraft måste det gå till seger.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

Mot undergång.

Dagarne gingo långsamt. Det var så tomt och ödsligt, sedan Thorsten lämnat gården, och fader Hans trifdes icke på något ställe. Han satt under lönnen och såg drömmande ut öfver fälten, såg på den höga skogen och lät blicken dröja på tornkanten af Valdeborg, som glänste fram mellan furorna och så kunde han sitta i hela timmar. Ibland stapplade han bort till stallet, gick där omkring och pratade med hästarne, smekte gamle Prins och Stjärna, hvilka spetsade öronen för att lyssna, och hvilka med förtjusning åto hafren han lade för dem.

Mor Lena grät i ensamhet, men när fader Hans var i närheten, försökte hon städse se glad ut, för att han icke skulle bli ännu sorgsnare, ty det ville hon inte. Han hade nog ändå. Lilla Greta började skolan igen, läste med stor flit och tänkte på, att Thorsten

nog skulle komma tillbaka igen, äfven om det dröjde någon tid till dess. Nog längtade hon mycket efter honom, men det var ju i alla fall omöjligt att ändra det, som skett. Hon var bara barnet, men ändå kunde hon tänka litet för sig äfven hon. Hon fann ett stort nöje i att med fader Hans prata om den bortavarande, och med Klas hade hon många öfverläggningar, när han om aftnarne efter slutadt dagsverke satte sig en stund i undantagsstugan, där han trifdes bäst.

Valfrid kunde ej, trots sin önskan, bringa fadern att arbeta. Han vågade icke försöka alltför djärft, ty Klas var städse vaken i fall något skulle hända åldringarne. Alltmera hängaf han, Valfrid, sig åt dryckenskapen. Drängarne fingo sköta arbetet på egen hand, och bonden själf satt hemma, utom då han, åtminstone en gång i veckan åkte till staden för att köpa hem mera brännvin. Bertha hade sina bitande ord för hans lathet, under det hon dock själf gick sysslolös där inne. Det var ingen lycka i storstugan numera.

Hösten kom, skörden bergades in, och det blef tid för Klas att flytta, ty Valfrid hade sagt upp honom. Han ville inte ha denne farlige man kvar i sin tjänst längre. Klas var lugn och nöjd; han sade ingenting hvarken om det ena eller andra, ty att tala med Valfrid om något, hade han ingen lust. Men en dag när det gått något på tok vid arbetet, började den myndige bonden svära och träta ohejdadt.

— Gud gifve det vore så långt gånget, att jag blefve af med dig. Du förstör allt du har om hand, och någon nytta har du aldrig gjort, utfor han i häftighet.

— Ni kan ju säga så nu, men jag vill se, hur

gården blir skött, när jag en dag är borta. Ni torde nog lära Er att döma på annat sätt sedan.

— Du tror mycket om dig själf du, och du tycker dig vara en viktig person, som kan göra hur du vill; men jag är säker på, att du inte ens får någon plats, när du går härifrån.

— Ja, om det gått efter Er önskan, så hade jag nog stått utan, ty Ni har gjort allt Ni kunnat för att få folk tro mig vara en lat och vårdslös man, men nu ha Edra onda ord och elaka anmärkningar om mig inte uträttat så mycket. En halffull bonde kan man icke sätta så stor tro till, och jag skall säga Er, Valfrid, att Ni handlar mycket illa både mot Er själf och andra.

— Börjar du med dina dumma läxor och lögner nu igen. Det skall bli skönt att veta dig vara långt utom socknen, ty jag hoppas du slipper någon plats i grannskapet.

— Då hoppas Ni för tidigt, ty jag kommer att stanna här straxt bredvid. Jag flyttar inte längre, än att jag ändå kan hålla ett godt öga på Er, så att Ni inte far för illa fram med någon.

— Gjorde jag rätt, så gåfve jag dig genast en afbasning, så att du aldrig glömde det. Tig du, och lägg dig inte i mina affärer, det råder jag dig till.

Klas reste sig, han hade suttit och arbetat med något vid dikeskanten, och såg Valfrid skarpt i ögonen.

— Om Ni en enda gång försökte lyfta Er hand mot mig, så vore det kanske sista gången Ni lyfte den mot någon. Tacka Gud, att det sist fanns så mycken kristendom i mig, att jag kunde styra mig. Men blefve det en gång till, så svarar jag ej för utgången, och det har jag redan förut sagt Er. Ni gjorde bättre, om

Ni skötte Ert eget arbete litet ordentligare och försökte få gården i bättre skick. Men nu låter Ni allt gå vind för våg och bara slösar bort pengar på brännvin och annat. Ni slutar en gång som tiggare, om Ni fortfar så här.

— Reta mig inte, karl, ty då vet jag inte, hvad jag gör!

— Men jag vet, att Ni gör ingenting. Ni behöf-

ver nog få höra sanningen någon gång, ty det är visst sällan någon vågar sjunga ut den för Er. Om Ni bara försökte efterlikna Edra goda gamla föräldrar i något, men nu är Ni som en vilde. Har Ni alldeles glömt bort Gud, har Ni alldeles bestämt Er själf för evigt fördärf, efter Ni är sådan? Ni borde veta bättre.

— Du har inte med mig att göra. Ack, att du vore härifrån! Hvart ämnar du dig härifrån, om du inte skall långt bort?

— Jag skall bli befallningsman hos grefve Valde

Valfrid studsade tillbaka och såg häpen på drängen. Detta hade han då minst af allt trott, ty intet ord hade sagts därom till någon.

— Du skall till grefven!

— Ja, så står det till. Ni trodde nog, att jag skulle nödgas resa långt bort, och Ni har ju gjort allt för att tvinga mig, men ännu lefver Gud, och han styr allt enligt sin vilja. Om jag reste härifrån, så blefve Ni snart ett riktigt vilddjur mot de gamla, och det skall inte ske. Ännu skall Ni allt få dragas med Klas, kom ihåg det.

Han återtog sitt afbrutna arbete, och Valfrid aflägsnade sig, ur stånd att få fram ett enda ord. Han hade spridt ut alla möjliga dåliga rykten om sin dräng, för att ingen skulle vilja taga honom i tjänst. Det hade varit så bra att riktigt bli af med honom. De gamla lefde nu så trygga och togo stort undantag, och Bertha låg ju efter honom hvarje dag, att han skulle draga in på deras rättigheter och få gubben att arbeta med igen. Detta hade han trott sig skola lyckas med, när Klas var borta, ty så länge han var där, gick det inte. Och nu stannade han kvar så nära. Det var en stor missräkning för den högmodige och late bonden.

När tiden kom, flyttade Klas till sin nya plats, och där fick han det bra. Mycket ofta gick han öfver till bondgården för att hälsa på de gamla, Valfrid brydde han sig visst icke om. Fader Hans och mor Lena fingo under vintern vara i stillhet och ro. Sonen vågade icke göra dem något eller tvinga dem till några eftergifter. Bertha försökte många gånger att få Greta till hjälp med arbetet i köket, men flickan skulle gå i

skolan. Dock fruktade de gamla, att svårare dagar nog skulle komma, då Valfrid kunde göra verklighet af sitt ofta uttalade hot.

Valfrid hade ofta svåra bekymmer. Han skulle hjälpa Sven, och det var ej så långt emellan brefven från brodern, och städse begärde han mera pengar. Hade den äldste brodern trott, att det skulle kosta så mycket att underhålla honom, så hade han visst aldrig lofvat något, men nu var det gjordt, och han måste fortsätta, ty Sven kunde naturligtvis icke sluta midt i kursen, då han en gång börjat. Spannmål såldes, pengar skaffades och sändes, och så var Sven åter lugn för en liten tid, men det skulle icke bli för alltid, och så måste mera sändas. Då gick det icke med mindre än ett lån på hypoteksbanken. Huru Valfrid kunde få det, var icke godt att säga, men han lyckades emellertid, och han var räddad för den gången.

Vintern gick, och våren knoppades åter. Det blef mera arbetsamt för bönderna. Valfrid hade visserligen drängar nog, men det gick klent att sköta gården. Det var icke mera som förr, då fader Hans själf stod vid styret. Han hade haft vilja och håg, men Valfrid saknade bådadera. Att dag efter dag dricka, att sällan göra något med själf, det måste efter hand åstadkomma skada, och så skedde ock. Det syntes snart på kreaturen, att de icke omhändertogs som förr, vid gården förföll så mycket, och oordning härskade öfverallt. Fader Hans såg det med sorg.

— Du måste sköta gården bättre, Valfrid, eljest får du snart nog gå ifrån alltsammans, sade han en dag till sonen.

— Gör någonting med Ni också då. Att gå och lata sig och klandra andra, det är lätt nog, men att arbeta med hvad Ni förmår, det vill Ni inte.

— Jag har haft gården i mina dagar jag också, och det gick bra. Hvarför skulle inte du kunna sköta den lika väl som jag, om du blott ville.

— Ni hade inte att dragas med ett så stort undantag Ni, som jag.

— Jag hade större, ty så ville far och mor hafva det, och Gud välsignade mitt arbete. Det var mig aldrig svårt att gifva dem sitt.

— Alltid pratar Ni om, att Ni gjort så mycket. Men om Ni gjort det förr, så kunde Ni allt stå ut med något nu också.

— Jag har nu lagt verket i dina händer, Valfrid; hvarför kan du då inte göra ditt bästa för att drifva det framåt? Gud vet att jag gjort det bästa jag kunnat under hela mitt lif, och att jag sökt göra för mina barn allt, som stått i min makt.

— Det säger Ni nu ja, men om jag behöfver litet hjälp af Er, så vill Ni inte ge mig den. Ni har ju mycket pengar i bankerna, men Ni har inte låtit mig få ett öre af dem, fast Ni vet att jag varit i stort behof många gånger. Inte ger Ni Sven någon hjälp, fast han gör allt för att komma framåt. Nej, Ni försöker bara få, så mycket Ni kan. Ni kunde ganska väl reda Er utan det stora undantag Ni fordrar af mig och ändå ha mycket öfver.

— Ja, jag kunde reda mig utan det, men jag vill det inte. Gården har mycket väl kunnat underhålla oss förut, och så kan den nu. Hvad jag i kontanter eger är icke för dessa dagars behof. Du kan vara

glad, att jag spar det, ty då får du ju din del däraf, när jag dör en gång. Drick litet mindre, arbeta litet mer, så behöfver du inte vara i nöd. Bed din hustru se till sitt hus litet omsorgsfullare än hon gör, så att det äfven i detta blir annan ordning, och då är denna gård en af de bästa i socknen.

— Jag bryr mig inte om det där. Ni är orättvis emot oss. Det är för den där flickans skull, Ni gör allt, men jag lofvar Er, att hon skall bort härifrån, och det snart ändå. Hvad ha vi med henne att göra? Hvarför tog Ni upp henne här i huset? Det kan Ni inte själf göra reda för.

— Säg ingenting om Greta. Hon är här hos oss, och hon stannar här, till dess Gud låter henne få igen hennes egen far. Hon kommer nog inte att begära någonting hvarken af dig eller mig, ty hon har det alls icke svårt ställt. Men det där är något, som du icke alls har med att göra. Sköt dig själf du och lämna henne i fred. Men jag skall säga dig något, Valfrid; du klagar öfver svårigheter och nöd, du tycker allt går dig emot. Anar du inte orsaken? När en man glömmer Gud, glömmer att bedja, glömmer att älska sin skapare, då kan det väl inte gå annat än illa. Böj ditt hjärta till Gud igen, lär dig bedja honom välsigna dina händers verk, och då vet jag förvisso, att du skall ha framgång och lyckas väl.

— Jag kan reda mig utan det där. Ni är oresonlig, det är hela saken.

Han gick i vredesmod ifrån den gamle för att som vanligt finna sin tröst i ruset. När han kom in, höll Bertha på att gräla på flickorna i köket. Om Valfrid var svår mot drängarne och sina gamla föräldrar, så

var Bertha ej en bit bättre mot tjänsteflickorna. Hon kunde till och med svärja och förbanna dem samt öfver dem utösa okvädningsord, hvilka en man skulle ha dragit sig för att uttala. När nu Valfrid kom, följde hon honom in i de andra rummen, och där hade de en träta med hvarandra. Det var ett sorgligt lif vid gården. Alla tycktes vara emot hvarandra. Blott i den lilla undantagsstugan var frid och endräkt, då icke Valfrid eller Bertha hedrade de gamla med ett besök, ty vid hvarje sådant tillfälle stördes friden betänkligt.

Så gick tiden, sommaren försvann och det var snart höst igen. Höet var redan inbergadt. Under höbergningen hade Thorstens räfsa fått tjänstgöra. Den tyckte sig dock Valfrid kunna använda, ty den hade han nytta af. När de sedan skulle ut och skörda säden, måste fader Hans vara med och göra det lilla han kunde, Valfrid gaf sig ingen ro förr och kunde ej få arbetsfolk. Hur önskade icke den gamle då, att Thorsten varit hemma, ty hade han varit det, så hade det också kommit att blifva annorlunda med mycket. Men nu hade han icke ens skrifvit ett enda bref hem, trots det han lofvade att snart låta höra af sig.

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

På Valdeborg.

Grefve Rupert von Valde hade blifvit dömd till rätt hårdt straff för sitt grofva öfvergrepp mot vakten den där natten. Visserligen tillfrisknade mannen, så att han icke blef en mördare, men hardt när hade det varit. Hans namn och hans många goda förespråkare bidrogo till, att han icke straffades riktigt så strängt, men för honom var det mycket nog att tillbringa ett halft år i fängelse, äfven om detta fängelse var lindrigt och han icke behöfde vara tillsammans med andra brottslingar. När han kom ut igen till frihet och lif, var han ju en smula blekare om kinden och litet slagen till humöret, men det dröjde icke länge förrän han åter började med sitt tanklösa och föga uppbyggliga lif, som han fört förut. Han måste för tjänstens skull bosätta sig i hufvudstaden, och där bjödos rika tillfällen till förströelse i hans smak. Hemmet

brydde han sig icke mycket om; han älskade mera den med stor lyx inredda ungkarlsvåningen, där han kunde ha allting, just som han önskade. Pengar förstörde han utan tanke på, att de rika källorna en gång kunde utsina. Han skulle lefva stort i alla afseenden, det tyckte han om.

Så gingo nära två år. Han var med på alla upptänkliga nöjen, och slösade oerhördt. När det ena nöjet icke längre kunde tjusa och tillfredsställa honom, var det att söka något nytt, och så undan för undan till dess han slutligen kände en viss vämjelse för allt. Blek och mager blef han, trött och slapp till kropp och själ, men att öfvergifva sina vanor, att åter börja ett förståndigare lif, det hvarken kunde eller ville han. Det gifves hundraden af unge män, hvilka drifva som vrak på lifvets stora haf, redan innan de hunnit få en riktigt klar uppfattning af, hvad lifvet egentligen är, och ett sådant vrak blef Rupert. Det fanns knappast något nöje, som han icke deltagit i, icke något medel, hvilket han ej försökt för att tillfredsställa sitt hjärtas begär. Gällde det att vara med vid spelbordet, då var han först, vid dryckesgillena var han icke sen att göra sitt bästa, för att nu icke tala om andra nöjen, hvilka knappt kunna nämnas.

Den gamle grefve Detlof von Valde sörjde öfver sonens lif, sörjde så djupt och bittert. Han hade trott, att den unge mannen skulle få en hälsosam läxa, då han satt i fängelset, men huru missräknad blef han ej, då han såg, att det icke gjort den ringaste nytta. Skulle äfven Rupert förloras, skulle ingen af sönerna få vara kvar hos honom för att glädja honom i de sena dagarne? Nog såg det mycket mörkt ut.

Den genomgripande hjärteförändring, som egt rum med grefve Valde, var en som bestod. Sorgen öfver Rupert hade böjt honom och kommit honom att tänka sundare och mera klart, och när upprepade rapporter om den utsväfvande ynglingen kommo, gjorde de ännu mera till att hålla honom kvar vid den tröstekälla, där han kände, att tröst verkligen stod att få, nämligen hos Gud. Det hade blifvit ett annat lif på Valdeborg de sista åren. Själfva grefvinnan, hur stolt och stor hon än var, hade nödgats följa sin make på den bättre vägen. Hårdt hade det varit för henne till en början, men efter hand insåg hon, att grefven hade rätt ändå. Hon klagade icke mera på, att han förbättrade sina arbetares ställning, att han försökte göra något för de små och fattiga, utan när han hållit på en tid, drogs hon med att hjälpa honom, och hon fann till slut verkligt intresse i att vara med honom.

Grefven hade aldrig ännu sagt något till sin hustru om, hvem Greta var, ty han var icke riktigt säker på, hur hon skulle bli till mods emot flickan då; men när han ansåg bästa tiden vara inne, skulle han göra det. Dock kom Greta numera mycket ofta till slottet och var alltid så välkommen, ty äfven grefvinnan måste hålla af detta öppenhjärtliga och älskliga barn.

En vacker höstdag satt det grefliga paret ute på en liten balkong och betraktade det växlande landskapet där omkring. Det var så färgrikt och vackert, och de kände sig helt högtidligt stämda. En betjänt anmälde, att förvaltaren önskade tala med grefven.

— Bed honom komma hit ut. Det är så skönt här, och han tycker nog också om att sitta ute i dag.

Den åldrige förvaltaren stod några ögonblick senare framför dem.

— Sitt ner, så få vi språkas vid; jag har också litet att tala med Er om, sade grefven. Har Ni något af vikt att förkunna.

— Jag önskar jag kunde säga, att det vore något godt, men tyvärr är det icke så.

— Då är det väl från Stockholm igen?

— Ja, det än från grefve Rupert.

— Begär han kanske af Er de pengar, som jag nekade honom för en vecka sedan?

— Icke direkt, men han ber mig försöka öfvertala Er att ändra beslut, ty i annat fall måste han skjuta sig en kula för pannan.

— Herre Gud, må han inte göra det! utropade grefvinnan bleknande.

— Var lugn, älskade, han är för feg att sätta en sådan hotelse i verket. Nå, hvad har han mer att säga?

— Han måste ha den summa han bad Er om, och ytterligare femtusen kronor, och det mod allra första.

— Och om han inte får det?

— Ja, inte vet jag. Se här är brefvet. Det är bäst, att herr grefven själf läser det.

Grefven mottog brefvet och genomögnade det, hvarpå han lugnt återlämnade det.

— Hvad råd ger Ni mig nu, min käre Hedström?

— Jag vet knappast, hvad jag skall gifva för råd i detta fall, ty hur jag råder, så tycker jag det är lika illa. Att lämna grefve Rupert utan hjälp är nog detsamma, som att skada Ert eget namn, men på samma gång så går det inte, att han får hålla på

så där i längden. Om det vore måttliga summor, han förstör, men jag har aldrig hört talas om värre slöseri. Ni är rik, herr grefve, men jag förmodar, att egendomen skall icke helt och hållet förslösas.

— Naturligtvis inte. Jag har länge sett, att Rupert måste ändra sig, eljest går både han och egendomen förlorad. Jag har icke brytt mig om hans slöseri hitintills för pengarnes skull, men han fördärfvar sig själf alldeles, och nu ser jag äfven, att vår förmögenhet går på detta sätt.

— Det är också, hvad jag länge tänkt.

— Visste jag, att min äldste son vore i lifvet, så skulle jag hota Rupert med att göra honom arflös, om han icke blir bättre, men nu vet jag det icke, och en sådan hotelse skulle icke verka det allra minsta. Hvad skall jag göra?

— Om jag vågar gifva mitt råd, så är det, att Ni nu hjälper honom ur den där svårigheten, samt att Ni därefter bestämmer ett visst årligt underhåll för honom och icke ger honom ett öre öfver det. Kan han då icke reda sig på detta, så må han stå sitt eget kast. Ni har kanske låtit honom ha för fria tyglar intill nu. Han har fått penningar, närhälst han behöft, och därför ansett sig säker, men om han nu vet, att han får just så mycket och intet mer, så blir han nog sparsammare.

— Äfven jag har täkt på detta, och vi skola göra det. Han skall få hjälp nu, och så skrifver jag särskildt till honom om rästen.

— Skall jag sända honom penningarne då?

— Det kan Ni göra. Sänd honom ett tusen kro-

nor mer än han begär och säg honom, att det är en del af hans årsunderhåll.

— Skall ske, herr grefve. Är det något annat Ni önskar tala med mig om i dag?

— Ja, vi hade ju ännu icke riktigt uppgjort planen om, huru vi skola ha det för vintern. Tror Ni verkligen, att det skulle löna sig bra att inrätta en såg vid forsen?

— Det är en sak, som jag ej hyser ringaste tvifvel om. Hvarför skulle vi icke kunna såga vårt eget timmer, innan vi sända bort det? Arbetskraft ha vi fullt upp. Forsen är mycket stark och ger oss kraft nog att drifva ett par ramar. Jag talade om det med en god vän i somras, och han förundrade sig öfver, att Ni ej för länge sedan tagit något steg i den riktningen.

— Och Ni tror ej, att det på något sätt skall skada kvarnen vid forsen nedanför?

— Det behöfva vi ej frukta. Äfven den forsen är stark, och vattnet skall ju den vägen. Hvarför ej tillgodogöra sig kraften som finns.

— Kunde Ni uppgöra någon bestämd plan för arbetet och sedan meddela mig densamma?

— Mycket gärna. Jag skall tala med sakkunnige män om det, och vi skola räkna ut allt som fordras och jag har godt hopp om, att de skola dela mina åsikter.

— Gör då hvad Ni kan.

— Ja, herr grefve.

De hade ännu ett och annat att rådgöra om, och det afgjordes till belåtenhet. Sedan förvaltaren gått,

satt grefven tyst en stund. Slutligen sade han till sin hustru:

— Vet du, jag känner mig bättre istånd att sköta godset nu, än när jag var ung. Det har kommit öfver mig en underlig kraft. Jag vill uträtta någonting, och med Guds hjälp skall jag också göra det.

— Det är för att du intresserar dig så mycket för folket. Äfven jag finner nöje i att tänka på deras

bästa. Om vi ej vinna mera därpå, så ser jag dock, att vi vinna deras kärlek.

— Och denna är mycket värd, skall jag säga dig. Men se där; kommer icke Lill Greta där borta mellan träden?

Grefvinnan vände sig om och såg nedåt parken. Där kom mycket riktigt Greta på den sandade gången. Hon gick bort till svandammen, som låg litet åt sidan,

och där stannade hon, letade upp ett stycke bröd ur sin ficka och kastade ut små bitar till svanorna, hvilka med vänligt kraxande kommo till henne. De voro alls icke rädda utan summo ända till till stranden, där Greta satt sig, samt lade sina hufvuden mot hennes knä. Hon smekte dem och kallade hvar och en af dem vid namn. De voro så goda vänner nu, ty hon kom ofta dit och matade dem, och hon tyckte det vara så roligt att leka med dem.

— Hon är en snäll liten flicka, sade grefven, under det han betraktade Greta. Vet du, det var hon, som först kom mig att tänka på min andliga ställning. Hon träffade mig i parken och förehöll mig, att jag var så ond och elak. När sanningen kommer från rena barnaläppar, biter den visst djupare än eljest ty hur jag försökte, kunde jag ändå inte komma ifrån, hvad hon sagt mig, förrän jag af hjärtat började sträfva efter att bli bättre.

— Det där har du inte sagt mig förut.

— Nej, jag har trott, att du icke alls brydde dig därom. Nu ser Greta häråt. Jag skall ropa åt henne.

— Gör det. Hon är alltid så munter och glad, när hon kommer.

Grefven ropade an Greta, och hon vände sig åter mot honom. Då hon såg, att han vinkande, skyndade hon upp mot slottet.

— Kom hit upp, Greta, så få vi språka med dig.

Hon gick utan krus in. Tjänarne visste nu så väl, hvem hon var, ty det var icke första gången hon var på Valdeborg. Snart stod hon inför det grefliga paret, nigande så vackert.

— Är du lika god vän med svanorna ännu?

— Ja då; de komma till mig, så snart de se mig. De äro så vackra och rara. Om jag bara kunde få gå till dem hvarje dag.

— Går du i skolan ännu?

Nej, nu ha vi ledigt för en tid, men det börjar snart nog igen.

— Sitt nu ned här, lilla Greta, så skall du få ett godt äpple, sade grefvinnan.

— Tack så mycket.

— Hur är det med fader Hans? frågade grefven.

— Han är så ledsen om dagarne, ty han får intet bref från Thorsten, och Valfrid är så stygg. Han har druckit nu en hel vecka, och far säger, att han förstör hela gården.

— Arbetar han inte med?

— Nej då, han låter allt bli det. Sven skulle komma hem i morgon, men far är ledsen för det med, ty Sven har bara gjort honom sorg, säger han.

— Men han har ju lyckats bra vid Karlberg.

— Jag tror det; men det kostar så mycket pengar, och när inte Valfrid hjälper honom, har han satt sig i skuld.

— Det var styggt det. Skulle du inte vilja komma ifrån både Valfrid och Sven och slippa vara kvar vid gården?

— Nej då, jag vill vara kvar hos far och mor än så länge. Jag lofvade ju Thorsten att se om dem, ifall de skulle bli sjuka. Gamla Lotta är inne hos dem hvarje dag, men nu kan hon inte stå ut längre utan ämnar flytta ifrån gården, ty hon får endast bannor af Bertha, och Bertha dricker hon med nu.

— Hvad säger du, barn lilla, dricker hon?

— Ja, i söndags var hon öfverlastad, det sade Lotta dagen efter. Hon svor så vådligt öfver, att inte allting var, som hon ville, och så slog hon flickorna.

— Det måtte vara ett tråkigt lif de föra där.

— Far skulle helst vilja gå sin väg ifrån alltihop, om han bara vågade, men så länge Valfrid inte törs slå honom, blir han väl kvar. Men jag tror‘ att Valfrid snart försöker slå honom.

— Men nu är han rädd för Klas. Hvarför är han det?

— Jag vet inte; men bara Klas kommer ner till gården, så blir Valfrid annorlunda mot oss. Så länge Klas är kvar, är han så snäll mot far, men sedan är det likadant igen, så han gör sig bara till.

Hon fick stanna kvar en lång stund och prata med de gamla, hvilka voro mycket snälla mot henne, och när hon var tvungen att gå, fick hon af grefvinnan några äpplen med sig på vägen. Grefven följde henne ända ut i tamburen, och där kysste han henne till afsked.

— Var alltid en god och snäll flicka, Greta lilla, och då välsignar Gud dig.

— Jag skall försöka. Kommer Ni aldrig mera hem till far nu?

— Jo nu skall jag komma snart.

Då hon var borta återvände grefven till den lilla balkongen.

— Ser du, hvem Greta är lik? frågade han grefvinnan.

— Hon är ju lik dig, sade du för länge sedan.

— Ja, men hon är ändå mera lik Gustaf, sådan han såg ut som barn.

— Ack ja, det är sannt, hon liknar honom. Det är i alla fall besynnerligt.

— Nej, det är så naturligt, tycker jag.

— Är det naturligt; hur kan du påstå det?

— Nu sedan äfven du fått ett nytt sinne och älskar Gud samt längtar att om möjligt försona det flydda, kan jag gärna säga dig det, men du får icke bli alltför öfverraskad däraf.

— Ack, hvad menar du!

— Att Greta är Gustafs dotter, hon är vår sondotter.

— Herre min Gud; kan det vara möjligt!

— Ja, det är både möjligt och verkligt. Du har ej fått veta det förrän nu, men själf har jag länge haft reda därpå.

— Men då måste vi taga henne hit och fostra henne, såsom hon bör fostras.

— Nej, det går inte. Vi ha inga anspråk på henne, och fader Hans har lofvat Gustaf att fostra henne efter sitt sinne. Hon skall bli en god flicka, men hon skall också bevaras från denna adelsstolthet, som bringat så mycken sorg öfver oss. Hade vi ej varit så stolta förr, så hade vi nu haft vår älskade son kvar här, och hans hustru hade kanske lefvat ännu. Jag har blifvit botad från det onda nu, men det var först sedan Gud låtit mig känna tyngden af hans straffande hand. Han låter ej leka med sig, och när hans tid kommer straffar han de onda.

— Oss har han straffat hårdt, tycker jag. Men käre Detlof, om Greta är Gustafs dotter, så måste vi se till, hvad vi kunna göra för henne.

— Allt vi nu kunna göra är, att fröjda oss öfver,

att hon kommer hit ibland, samt att älska henne af allt hjärta. Hon har redan varit mig till mycken tröst, när jag sörjt öfver Gustafs försvinnande och Ruperts synder. Men vi kunna icke taga henne ifrån Lindmans, ty Gustaf har uppdragit åt dem att fostra henne.

— Men hon måste insättas i sina rättigheter, så att hon får sin del med af Valdeborg, när vi en gång gå bort.

— Jag skall ordna om, att hon får det. Jag hoppas Gustaf lefver, och gör han det, skall jag till slut finna honom, måste jag så fördenskull själf resa öfver hafvet och söka honom.

— Må vi bedja Gud, att han ger oss vår son igen. I dag har jag ju fått en dotter, fast jag får rå om henne blott på afstånd.

TJUGUFEMTE KAPITLET.

I syndens garn.

Hufvudstaden låg insvept i en tät, fuktig dimma, den ingen vindfläkt sökte förjaga. Hela dagen hade hon legat där, hela dagen hade man väntat, att hon skulle försvinna, men hon stannade envist kvar. Novemberdagen var icke direkt kall, men kändes ändå kylig. Vid mörkrets inbrott började det sakta snöa, och alltefter som kvällen led, föll snön tätare, och luften blef kallare. Det var den första snön för vintern, och de vackra flingorna lade sig så mjuka och lätta öfver allt mörkt, de dolde alla bristfälligheter, skylde allt oharmoniskt och gaf staden ett helt annat utseende än förut.

Vinternöjen sökas mest inom hus, man trifves bäst inne då. Men de, som icke ega något hem, där de kunna finna en fristad, där de kunna fördrifva sin ledighetstid i enkel och sansad glädje, de söka sig någon annan plats, där de få sällskap och nöje. För

tusenden är krogen en sådan fristad, dit skynda många nöjeslystne män för att i glada kamraters sällskap glömma alla tråkigheter och bekymmer.

Vi skola besöka en sådan plats nu, göra det blott för att åse något men alls icke för att deltaga i de där vinkande nöjena. Det är långt bättre att så här på afstånd betrakta det och taga varning, en allvarlig varning, af hvad vi se, ty komma vi med i de tanklösa lagen, börja vi känna en dragning till nöjena, då göra vi bäst i att fly, och fly fort under brinnande böner till Gud, att han må hjälpa oss ifrån allt det mörka och dystra, som ligger under all syndens glädje.

Det är en af de finaste krogarne. Tak och väggar äro så storståtligt målade glänsande i hvitt och guld. Storslagna speglar återkasta ljusskenet från de många väldiga kronorna, och allt tyder på, att inga kostnader hafva sparats på att göra denna jättesal så inbjudande och treflig som möjligt. Längst framme i fonden är en liten scen, där musikkåren har sin plats. Lifliga toner ljuda. De elda sinnena, de reta fantasien, de komma förut slumrande känslor att spritta upp och längta. Vid de många borden i salongen skämtar en munter skara, män och kvinnor om hvarandra. Hvarför skulle endast männen hafva plats på krogen? Ha icke kvinnorna samma rättigheter som de? Är icke äfven kvinnan en människa, som eger rätt att söka tillfredsställelse och nöje? Jo visst; hon trånar, äfven hon, efter något, som kan gifva hjärtat ro. Därför gå också de till krogen, när de icke veta, hvar de eljest skola få nöje. Nu höjas glasen, nu flyga muntra skämtsamma ord öfver friska läppar, nu stråla ögon och rodna kinder, och hjärtan

klappa fortare, under det de brusande tonerna komma tankarne att svindla. Men nöje är det, ett ystert nöje, hvilket dock icke kan lämna någon behållning för anden, ty han skall känna sig ännu fattigare, ännu olyckligare, när nöjet är slut, och blott minnet af det ligger kvar. Hvarenda själ söker lycka, hvartenda bröst trängtar efter fröjd, men icke alla söka sin lycka där den finns verklig och sann. Det är icke alla, som söka sin glädje vid själfva glädjens källa. Det finns så många brunnar att ösa ur, och dessa öppnas, som det oftast synes, alldeles fritt för hvem, som blott vill taga något af deras innehåll för sig. Men ack, de må ösa hur mycket de vilja, de må dricka aldrig så djupt, så skola de dock icke finna ro, förrän de komma till den brunn, hvarest lifvets vatten flödar, och där men kan dricka djupt nog för att aldrig mera törsta. En sådan källa är dock icke utgången från den rusdrycksström, som i tusende större och mindre bäckar porla fram genom krogen.

Om vi försökte studera alla dessa sorglösa och tanklösa människor på krogen, så skulle vi få alltför mycket att göra, och det skulle taga oss för lång tid; men vi lämna den stora hopen och stanna vid några få. Ungefär midt i salen ha några män slagit sig ned vid ett bord. Det var öfverfullt af flaskor och glas på bordet, och männen voro icke sena att tömma det ena glaset efter det andra. De sökte där stilla andens trånad, skämtande och skrattande öfverdådigt, vinkande ibland åt bekanta vid de andra borden.

— Här är ändå ett lustigt lif, sade den ene af männen och tömde med välbehag sitt glas.

— Just sådant som du tycker om det då, svarade en annan lika muntert.

— Hvad skulle jag tycka om, ifall icke detta muntra lif bjödes?

— Du kunde ju gifta dig och bli stadig karl.

— Nej du, min käre Rupert, det blir icke af, så länge jag har mitt förstånd i behåll.

— Nu talar du som en karl; det där tycker jag om. Ett litet godt glas och ett spelparti är ett förtjusande nöje en sådan här kväll.

— Men så hördes det inte på dig för några dagar sedan, då var du led vid hela världen; men det är så där med somliga, när de inte få det precis, som de vilja, bli de missnöjda med allt.

— Kom du i den belägenhet, som jag var, så får du se, om du inte blir förargad.

— Jag tror nog det, men nu är ju alltsammans bra igen.

— Åhja, nog är det väl bra, men jag är ändå inte fullt belåten.

— Får du då inte hvad du vill?

— Inte riktigt. Gubben far börjar tycka, att jag lefver för stort, och jag kan inte finna, att jag gör det. Jag tror nästan, att någon ha skvallrat på mig.

— Det skulle jag också kunna tänka. Har du några fiender, som du misstror?

— Ja, det har jag allt.

— Hvem då?

— Major Ellis är ingen vän till mig, och han har visat sig ganska kinkig på sista tiden.

— Ha ha ha; har du råkat ut för den gubben, då har du en fiende, som du får akta dig för. Har

han kanske skrifvit till din far? Han gjorde så åt mig en gång, och jag skall nog ha honom i godt minne därför.

— Jag vet inte, om han gjort det, men jag misstänker något sådant.

— Du vet ju, hur sträng han är mot oss unga. Han unnar oss ingenting af lifvets glädje, och ändå säges det, att han i sin ungdom varit långt värre än någonsin vi bli.

— Jag har också hört det, men så är han nu så mycket mera tvär och knarrig.

— Lita på det du.

— Jag bryr mig inte om honom, bara han inte stänger vägen för mig på något sätt, ty då kanske jag blir svår nog.

— Bruka blott icke värjan mot honom, ty då är du dömd.

— En mörk rodnad steg upp på Rupert von Valdes kinder vid dessa ord och vännen fick en sträf blick för sitt tanklösa yttrande. Rupert hade visst icke glömt, att han en gång nära nog blifvit en mördare. Nu kunde han väl någorlunda lägga band på sina häftiga känslor, men om han alltid kunde göra det var en annan sak. Denne unge man i krogsalen var således Rupert, den ystre löjtnanten. Han hade förändrat sig mycket, men icke till sin fördel. Lasten, det utsväfvande lifvet hade kvarlämnat djupa spår hos honom. För att lefva såsom han gjorde utan att spåren skulle blifva allt för tydliga behöfdes en berghälsa och ännu mer, och detta egde han icke.

— Tag inte illa upp, sade kamraten, då han såg,

att Rupert blef mörk i hågen. Jag menade inte så illa, som det kanske lät.

— Jag tror nog det, men var på din vakt, så att du inte stöter till för hårdt, ty jag är alltid färdig att svara.

— Det bör en krigare och adelsman vara.

— Tala inte mera om det. Nu är klockan tio. Jag tror vi lämna den här trefliga platsen och gå till klubben; jag lofvade komma och spela en stund i kväll.

— Du vill vinna igen, hvad du förlorade i går?

— Ja, och litet till ändå. Är det någon af eder, som följer med?

— Naturligtvis. Hvem skulle icke vilja spela med dig, som så ofta förlorar och ändå betalar utan sura miner.

— Då bryta vi upp.

De bröto också upp och gingo till den klubb de tillhörde. Äfven där var ljust och gladt och många unga officerare voro där. Rupert slog sig ned vid ett af spelborden, då någon kom och presenterade en annan ung man för honom. Det var en blek, fin herre med glasögon. Han var civilklädd, såg ganska treflig ut och hade ett vinnande sätt, då han var i sällskap. Han såg nästan ut som en prästkandidat, men en sådan plägar ju ej hålla till på dylika platser, och denne herre var också någonting helt annat.

— Herr Brenner, sade Rupert, sedan han växlat några hvardagliga fraser med den nye bekante, Ni har väl kommit för att förlora några lappar ibland oss?

— Jag skall göra mitt bästa, om jag får tillfälle.

— Slå Er då ned här, ty vi ämna just börja ett parti, och det fattas en man i laget.

— Jag känner mig smickrad öfver anbudet. Antagligen spela herrarne högt.

— Åh, det kan jag just inte skylla. Vi sätta aldrig upp mera än ett tusen kronor åt gången.

— Är då icke detta högt nog?

— Inte just. Men kanske är Ni rädd att vara med? I så fall få vi söka en annan man.

— Jag är aldrig rädd, jag vågar allt.

— Det var bra sagt; då passar Ni här. Men vi måste använda tiden.

Korten blandades, de unge männen började sitt spel, och Rupert, som hade en riktig passion för sådant, var snart så helt inne i det, att han glömde allt annat. Den bleke herrn spelade utmärkt och vann snart en betydlig summa. Rupert satte upp allt högre summor och blef ifrigare ju mer han förlorade.

— Akta dig Rupert, varnade en af de kringstående vännerna, du har redan spelat bort åtta tusen kronor.

— Är det då icke min sak? Jag har väl inte bedt dig betala för mig. Jag kan hålla räkning på det där själf, utan att du behöfver göra det.

— Det är nog sannt, men jag sade det i all vänlighet, du bör ändå spela försiktigt.

— Jag sköter om den saken sjalf. Nu fortsätta vi.

När de slutade med sitt syndiga nöje den natten, hade Rupert förlorat omkring femtontusen kronor, och som han icke hade så mycket kontanter med sig, gaf han revers på beloppet. Han var betrodd karl, ty man ansåg honom ju för säkert såsom fideikommissarie

till Valdeborg, och äfven om han blott varit andre sonen, så var han dock tillräckligt rik för att kunna betala en sådan skuld. Den ljuse främlingen hade vunnit största delen af den summa Rupert förlorat.

— Nu skola vi ha oss ett glas att skölja ned det här med, sade den noble grefven, i det han steg upp och gick före sina vänner till nedre våningen i huset, där det fanns en fin krog inredd. Där drucko de

länge, och Rupert blef rusig. Han var det delvis redan förut, men nu blef han det så mycket mer, ty han var upprörd af spelet och han tålde ändå icke allt, fast han trodde det. Till slut kom han i gräl med de andre, och innan de skildes åt, hade det gått till handgripligheter. Rupert tilldelade sin nye bekante, herr Brenner, ett slag med knutna handen midt i ansiktet.

— Här har du litet på köpet till det du vann däruppe, sade han argt.

— Tack, sade Brenner och torkade bort blodet från sitt ansikte, Ni är allt för frikostig, herr grefve, men jag skall försöka låta Er vinna en annan gång. ifall jag får den äran att spela med Er, och kanske kan jag då kvittera äfven den här lilla extra förplägningen.

— Betala den! Du talar som ett barn. Hvem är du? Hvad har du för rätt att tränga dig in i vårt lag och ställa till bråk?

— Jag har icke ställt till något bråk. Jag har uppfört mig lugnast af er alla, som nog de öfrige herrarne kunna intyga, men det är Ni, som är onykter. Hvem jag är? Det får Ni nog veta, när tiden blir. Emellertid kan jag säga Er, att detta är icke första gången jag är i så fint sällskap.

— Det kan ju vara möjligt, men en ädling är Ni i alla fall inte.

— Nej, det är jag verkligen inte, som väl är, men jag är måhända lika god som en sådan.

— Prata nu inga dumheter. Gå nu hem med Er och tacka Er lycka, att inte min hand var hårdare.

— Ja, jag skall gå hem, men vi träffas igen. Det där slaget skall jag ursäkta Er, om så är, men ett till skulle Ni komma att ångra.

— Skulle jag! Nej min bäste herre, det är ett misstag. Grefve Valde ångrar ingenting, och för att Ni skall förstå det, så var så god.

Ännu ett kraftigt slag träffade herr Brenners ansikte, och hade icke de öfrige kamraterna gått emellan, så hade det kanske blifvit mera bråk. Nu afstyr-

des det emellertid, och en någorlunda nykter löjtnant tog Rupert under armen och drog honom med sig bort. Herr Brenner gick ensam ifrån klubbhuset, hållande näsduken för sitt slagna ansikte.

— Han skall nog få se, hvem som till sist skall segra, sade han för sig själf. I dag var det blott början, men jag har plockat sådana där herrar förut, och han skall nog få lära sig, att han inte utan vidare kan slå mig. Han är i min hand, ty hans spelpassion skall fälla honom, och det ganska lätt ändå.

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Djupare och djupare.

Hvem var denne herr Brenner, som så i ett nu trädde fram för att gripa in i Rupert von Valdes lefnadshändelser? Han kom som som en blixt och slog ned på sitt offer, och han lämnade honom icke heller, förrän han tryckt honom ned till jorden. När han första gången träffade grefven, hade han alls icke tänkt på att hafva någonting vidare med honom att skaffa; men öfverväldet hade bestämt honom för annat. Brenner var en af dessa många, hvilka lefva på att bedraga andra och söka skaffa sig sitt uppehälle på lättaste sätt. Han uppträdde som en rik man, sade sig vara son till en egendomsägare i Blekinge och hade kommit till Stockholm för att roa sig. Detta var dock en osanning, ty han var en äfventyrare. Utgången från ett fattigt hem, hade han pröfvat på mycket i lifvet. Han hade haft vänner,

som hjälpte honom under hans skoltid, så att han en dag kunnat ingå vid universitetet som student. Där bröt äfventyrslusten ut, och han började lefva ett vildt lif. De vänner han haft, och hvilka offrat mycket för honom, lämnade honom utan hjälp, då de sågo, huru han handlade, och han måste helt hastigt afbryta studierna. Han begaf sig då ut i världen, skaffande sig genom svek, hvad han behöfde. I spel var han synnerligen skicklig och hade en underlig tur att vinna. Så slog han sig ner i Stockholm, lyckades vinna inträde i fina kretsar under sitt antagna namn och lefde godt på, hvad han genom spel och andra bedrägerier lyckades få. Hans besök vid officerarnes klubb var icke det första han gjort, ehuru han icke förr träffat Rupert där, men nu förstod han, att denne unge adelsman var en passionerad spelare, och sådana hade han stor förmåga att "plocka". Hade Rupert icke slagit honom, hade han kanske icke så hastigt kommit till beslutet att göra allt för att bringa den unge grefven till undergång; men nu hade han fått för sig, att han skulle hämnas, och detta bestämde honom för hans handlingssätt i det kommande.

Det var en liten tid efter den dag han träffat Rupert. Vintern hade kommit med kyla och snö. Brenner satt inne i ett af sina båda fina ungkarlsrum och samtalade med en officer. De tycktes vara förtrogna vänner, ty samtalet rörde sig om sådant, som endast kan förekomma mellan goda vänner eller lågsinnade affärsmän, som äro i kompani med hvarandra.

— Du vet alltså med säkerhet, att hans far betalar alla skulder för honom? frågade Brenner.

— Det är en gifven sak det. I annat fall skulle ju det grefliga namnet fläckas. Nog har den gamle dragit in en smula på ett och annat, det vet jag, men äfven om han gjorde det ännu mer, så är det ingen fara att ha något att fordra af Rupert, ty han får ju en gång hela egendomen, och då betalar han själf. Du har således ingenting att frukta.

— Men nu är han skyldig mig nära fyrtiotusen kronor, och det är en vacker summa.

— Hvad är det för småsaker för honom! Valdeborg är värdt millioner. Jag önskar jag hade en sådan egendom, ty då behöfde man icke lefva så indraget, som man nu får göra.

— Och hvad hindrar oss, att vi en vacker dag taga Valdeborg ifrån honom och bosätta oss där i allsköns lugn och ro.

— Du tror det skulle vara möjligt?

— Vill du vara med om det?

— Ja, icke mig emot. Rupert kommer i alla fall att förstöra hela sin förmögenhet, det är ju alldeles klart, och då kunna vi lika gärna som någon annan draga nytta däraf.

— Detta är just, hvad jag tänkt. Han är en galning, som icke frågar efter någonting. Om du blott kan försöka underblåsa hans spelpassion, så åtager jag mig att göra resten och när vi nått vårt mål, så dela vi som bröder. Detta är ju förståndigt.

— Tror du då, att man kan spela af honom allt?

— Det är en småsak, men man måste naturligtvis gå mycket försiktigt till väga, så att hvarken han eller någon annan förstår, hvaråt vi syfta. Hans far är ju gammal och svag?

— Gammal är han nog, men svagheten har jag ingen reda på. En gammal militär håller sig uppe länge.

— Då har han kanhända utsikt att få lefva många år ännu?

— Troligtvis; men det gör väl ingenting till saken.

— Vi få vänta så mycket längre, innan vi flytta till Valdeborg, ty före den gamle grefvens död går det inte.

— Den, som väntar på något godt, väntar aldrig för länge.

— Vi äro således öfverens om det där?

— Som vi sagt. Gå på du bara. Jag svarar för, att han fortfarande kommer att vilja spela.

Då Brenner blifvit ensam, gnuggade han förnöjd sina händer, medan han gick af och an i rummet.

— Det här blir en präktig affär. Jag skall visa den spotske herrn, att man inte kan handla hur som helst, äfven om man är grefve, och vi få se, om han icke i stället för att vilja slå mig i ansiktet en dag vore glad, om han finge trycka min hand.

Så var denna orättfärdiga plan uppgjord, och Rupert von Valde skulle frånröfvas, hvad som ännu ej var hans egendom. De båda vännerna lyckades öfver förväntan väl, ty nästa kväll spelade Rupert och spelade högt. Hans skuld till Brenner växte hastigt, och äfven till andra vänner förlorade han ansenliga summor. Han var nu sällan nykter, brydde sig icke om sin tjänst och gick fortare än mången annan sitt förfall till mötes. Då kallades han en dag upp till öfversten. Det var med en blandning af

fruktan och förargelse, han hörde detta bud, men han måste lyda och gå.

— Löjtnant Valde, sade öfversten allvarligt. Det har kommit till min kunskap, att Ni lefver på ett föga hederligt sätt. Man talar om Er, som om en riktig rumlare.

— Det är förtal. Jag vet mig icke skyldig till något, som kan skada mitt rykte.

— Men Ni är sällan nykter, Ni har flera gånger försummat Er tjänstgöring, och det säges, att Ni spelar vansinnigt.

— Jag är ju icke bättre än någon annan af de unge officerarne men icke heller sämre, förmodar jag.

— Det är enligt Ert eget omdöme, men Ni tänker icke mycket på, hvad Ni gör. Jag vill emellertid nu i all vänlighet varna Er för att fortsätta, såsom Ni börjat.

Då brusade Ruperts stolta sinne upp, och han gaf öfversten en hotfull blick.

— När jag gör mig skyldig till något tjänstefel, har Ni rätt att skola upp mig men icke för mina privata angelägenheter; dem sköter jag själf.

— Var icke allt för säker af Er, Ni; det kan gå illa nog till slut ändå.

— Och Ni tror kanske, att Ni kan skrämma mig med det? Jag vet väl, hvad jag tar mig till, och har icke bedt Er blanda Er i, hvad jag gör. Spara Edra varnande ord, tills de behöfvas.

— De behöfvas just nu, det märkes väl. Var hädanefter på Er vakt, ty jag kommer ej att göra något mera för Er. Jag har för Er fars skull tagit

Er i försvar mer än en gång, men nu vill jag ej göra det mer, det vore orätt.

— Jag har aldrig begärt något sådant af Er. Jag kan sköta mig själf.

— Men huru länge? Jag vet för mycket om Er för att tro på, att Ni har någon framtid för Er som militär. Det enda som kan rädda Er för framtiden är, att Ni bättrar Er på allvar.

— När jag tycker mig ha gjort något, som jag behöfver bättra mig för då gör jag det. Har Ni något annat att befalla?

— Ja, jag vill säga Er en sak till. Tro ej allt för mycket på Er själf, ty då dukar Ni under. Stoltare och högre män än Ni ha fallit och gått under, ty de ha börjat på samma sätt som Ni. I dag varnar jag Er vänligt, en annan gång går jag hårdare tillväga.

— Ni kan göra, som Ni vill; jag frågar inte efter det.

— Ni borde komma ihåg, att det är till Er öfverste Ni talar.

— Och Ni borde inte glömma, att Ni har en grefve Valde framför Er.

— Ni är visst inte nykter nu heller. Gå Er väg och akta Er för att förnärma mig en gång till.

Rupert hade nog förstånd att gå, men inom sig utför han i de bittraste hotelser mot öfversten. Icke långt efter detta samtal blef han insatt på några dagars arrest för tjänstefel och uppstudsighet mot förmän. Hvad kunde han göra? Ingenting; han måste gå. Så snart han kom ut, var han densamme som förut. Han var ett lasten offer, så bunden att det syntes omöjligt för honom att bli fri. Själf tänkte

han aldrig på någon bättring, han var i sitt eget tycke så bra han kunde vara. En grefve kunde icke taga sig för stora friheter, kunde icke göra annat än rätt, det var den lära han sedan barndomen inhämtat från smickrande lärare och falska vänner, och han trodde därpå. Snabbt gick han mot sin undergång, mot fördärf, och när krisen kom, hade han icke kraft att bära den. När han sent omsider kom till insikt om sin dårskap och sitt vansinniga handlingssätt, hade han redan sjunkit så djupt, att han var oförmögen att göra något för sin upprättelse.

Sådan är lasten. Den drar ner sina offer djupare och djupare, visar dem alla fel såsom dygder och hvarje steg nedåt på förtappelsens väg såsom ett steg till lycka. Och de dåraktiga offren tro rösterna, som smickra och ljuga. Tusenden hafva gjort det och gått förlorade. Rupert skulle göra precis på samma sätt, äfven han.

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

De äldre sönerna.

I den lilla undantagsstugan, där Hans Lindman och hans trogna Lena bodde, var det sorg och dysterhet. Fader Hans låg sjuk. Det var icke ålderdomssvaghet, som brutit honom, och icke heller var det någon vanlig sjukdom, som fjättrade honom vid bädden, men ändå låg han där, blek om kinden och så full af sorg. Det var sonen, som lagt honom ned, och nu bad gamle Hans af allt hjärta till Gud, att han skulle få flytta till de sälla boningar, där ingen mer skall lida.

Valfrid hade sjunkit allt djupare i dryckenskapslasten, till dess han var nästan ohjälpligt förlorad. Inte hade han ju haft gården så synnerligt länge ännu, men ändå fanns där ansenliga skulder, och jorden sköttes på det mest slarfviga sätt. Bertha hjälpte till allt hon kunde för att bringa det hela till ruin, och

dit gick det också med snabba steg. Om Valfrid blott kunnat komma åt faderns pengar, men dem hade han ingen rätt till, och gubben var obeveklig, då sonen bad om någon hjälp. Valfrids bekymmer ökades alltmera, han visste sig knappast någon råd. Han hade ingen rättighet att skuldsätta gården, men det hade han ändå gjort och det till nästan lika stort belopp, som den var värd. Fader Hans hade icke reda på allt, men delvis kände han dock till förhållandena och sörjde däröfver; dock skulle han hafva gjort det långt mer, om allt blifvit honom kungjordt.

Flera bekymmer kommo dock till bondgården. En vacker dag stannade en droska framför trappan till storstugan och ur den steg Sven, halfrusig, röd och uppblåst. Han hälsades med stor förvåning, ty det var ej den tid nu, då han borde komma, utan borde han vara vid Karlberg, där han just trott sig skola afsluta kursen inom kort. Nu kom han dock, och Valfrid förundrade sig lika mycket däröfver, som alla andra.

— Hvad går åt dig nu, efter du kommer hem vid den här tiden? frågade han.

— Jag har slutat nu, förstår du väl; i annat fall vore jag väl kvar.

— Har du slutat; hvad menar du med det?

— Jag menar, att jag inte fortsätter med uselheten längre utan ämnar slå mig på något annat.

— Nu! Skall du sluta nu, när du snart fullbordat din kurs? Du är väl inte så galen!

— Jo just det du: men det är lika bra. Jag reder mig nog utan att bli kronans karl.

— Men betänk då, så mycket pengar du kostat på dig för att bli officer.

— De äro gångna och intet att tala om. Man måste betala litet för att lära sig något, och så har jag gjort.

Han hade helt ogeneradt burit in sina saker, betalat kusken och låtit honom fara. Någon vidare förklaring för sin hemkomst gaf han icke genast, men verkliga förhållandet var, att han blifvit bortvisad från Karlberg. Det var ett vildt lif han förde där, och till slut kunde han icke få stanna. Hans upptåg och galenskaper voro för många och stora. Han drack omåttligt, liksom den äldre brodern, och när han nu kom hem, var den bana, han ämnat gå, för alltid stängd för honom. Han skulle således aldrig få tillfälle att, såsom han förr drömt, en gång uppträda såsom en arbetskamrat till Rupert von Valde och visa denne, att äfven en man af folket kan blifva värd något. Och så måste han också för alltid förkasta de tankar på hämnd, som han haft mot den unge grefven. Allt hade omgestaltat sig nu. Valfrid och Bertha hjälptes åt att dagligen träta på den hemkomne, men det var till ingen nytta; han endast skrattade åt dem, var flitig med att tömma Valfrids brännvinsflaskor och gjorde ingenting till nytta. Han tycktes vilja bli en riktig odåga. Valfrid föreställde honom, att om han skulle vara hemma, måste han arbeta med, men se det gick icke. Han behöfde inte smutsa sina fina händer med det grofva arbetet; därtill kände han icke den ringaste lust.

— Men inte kan jag underhålla dig, det inser du väl, sade Valfrid, då de en dag grälade med hvarandra.

— Du gör det inte heller, ty jag har väl någon del i gården, skulle jag tro. Du har nu dragit vinst af den så länge, att äfven jag kan få vara med litet.

— Har du då inte fått ditt? Jag har gifvit dig alla de pengar du förstört under de här åren, och ändå är du inte nöjd.

— Du har gifvit mig en liten del, har du; men det mesta har jag fått sätta mig i skuld för.

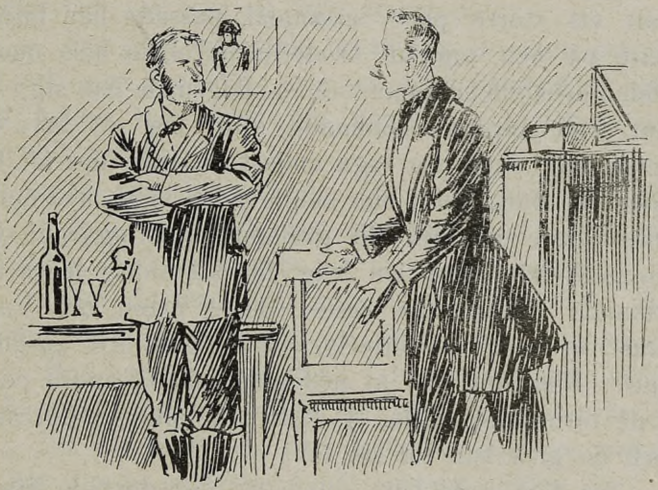

— Har du då skulder äfven?

— Om jag har! Jo det kan du lita på, och det stora ändå. Om gubben har några pengar, så måste han nu hjälpa mig att betala, ty eljest går det på tok.

— Han ger dig ingenting, det vet jag. Har jag inte bedt honom hundrade gånger att endast låna mig, hvad jag behöft, men inte ett öre har jag fått under dessa år.

— Mig måste han hjälpa, det skall jag visa.

— Du får ingenting.

— Då får du stå till tjänst.

— Jag kan inte.

— Någon måste.

Men ingen kunde hjälpa honom, hans skulder voro för stora. När han såg, att han inte kunde reda sig, tänkte han ut ett sätt att komma ifrån hela svårigheten. När Valfrid en dag hade varit till staden och sålt ett större parti spannmål, passade han följande natt på och tog ur broderns byrålåda hela den för säden erhållna summan, och så aflägsnade han sig i tysthet från gården; lämnande efter sig ett kort bref, hvari han sade sig taga endast en liten del af, hvad som var hans, men han skulle vara nöjd med det och inte vidare besvära de grälande släktingarne, ty nu ämnade han resa sin väg för att aldrig mera återkomma. Hvart han reste, visste ingen, och Valfrid hade ej mod att efterlysa sin egen bror såsom en tjuf. Men det blef af nöden att skaffa andra pengar i de förlorades ställe, ty stora utbetalningar förestodo, och då gick han till sin far.

— Far, sade han, och hans röst darrade litet, ty nu var han verkligen i nöd, Ni måste hjälpa mig litet.

— Jag hvarken kan eller vill.

— Då Ni får höra, hur det är, gör Ni det nog.

— Icke under några förhållanden.

— Jo, Ni måste. Sven rymde i natt och tog med sig alla pengarne, jag fick för spannmålen i går, och nu är jag i riktig klämma. Jag skulle betala en större skuld i dag eller i morgon, och nu kan jag det inte.

— Har Sven rymt med dina pengar?

— Ja, han lämnade inte en enda krona, och jag måste ha pengar.

— Jaså, det har då gått så långt, att en af mina söner är en simpel tjuf, och den andre är en — — —. Han tystnade, ihågkommande, att han icke borde säga något mera.

— Hvad är den andre? frågade Valfrid, och en mörk rodnad steg upp på hans kinder. Han hade druckit och var icke så lugn af sig då.

— Det gör detsamma hvad han är, men jag vet nu, att jag har stor sorg af mina båda äldre barn. Gud hjälpe mig ifrån det här snart, ty det tar ner mig helt och hållet.

— Ni kan hjälpa mig, far. Gör det nu, hjälp mig ur min nöd, och jag tror mig kunna reda mig väl sedan, ty i år hoppas jag få en god äring.

— Har du inte tagit hela gården, Valfrid? Har du inte fått långt mera, än som borde falla på din lott! Hur har du skött det? Du har satt dig i skuld, du har gått som en odåga och lämnat arbetet åt andra. Du har blifvit en usel drinkare. Jag tror nästan, att jag gjorde en riktig synd, om jag hjälpte dig.

— Men gården går ifrån mig, om Ni inte hjälper.

— Gården är inte din och kan således inte gå ifrån dig. Det är jag som äger den. Du vet, att jag aldrig så helt öfverlämnat den åt dig. Du har brukat den under de här åren, men det är också allt. Hur kan du då tala om, att den kan gå ifrån dig?

— Jag har brukat den, som vore den min, och jag har nödgats sätta mig i skuld med gården såsom säkerhet.

— Men det är ju bedrägeri. Du hade ju ingen gård att gifva som säkerhet åt någon.

— Jag vet det, men jag har varit tvungen att ändå göra det. Vill Ni nu inte stå mig bi, så får Ni i stället se Er son gå till fängelset såsom en bedragare, och det vill Ni väl ändå inte.

— Herre min Gud, hur tung din hand ändå hvilar öfver mig. Hvad har jag då brutit, efter du så skall slå mig! utbrast den gamle i förtviflan.

— Ni behöfver inte vara så ledsen, bara Ni hjälper mig. Jag lofvar bot och bättring, om Ni blott icke nu lämnar mig åt undergång. Tänk på min hustru och mitt lilla barn.

— Nej nej, jag vill inte. Du är ej värd min hjälp. Hvarför kan du inte gå till Berthas far och bedja honom om något? Han är rik och kan ge dig, hvad du står i behof af. Jag vill inte mera, jag bryr mig inte om dig.

— Ni vet, att jag försökt få hjälp af honom, men han är lika hård som Ni. Han har gifvit mig litet förut, men han är en girig och snål man. Ni, som påstår Er vara en kristen, bör dock ha hjärta för Er son.

— Ja, en kristen har jag försökt vara, det vet Gud, men jag vill ändå inte hjälpa dig, när du kan handla så förfärligt illa. Du har aldrig sagt ett ord om, att du satt dig i skuld. Nog visste jag ju, att du slösade och att du försummade ditt arbete, men jag trodde ändå, att du var hederligare karl, än jag nu finner dig vara.

— Ni vet ej om mina förhållanden, därför talar Ni så. Ni har pengar, gif mig nu hvad jag måste ha.

— Nej, jag kan icke. Nog har jag litet kvar ännu, men det hör mig likväl icke till. Thorsten och Greta ha ännu ej fått något, och hvad som finns skola de ha. Du har så godt som förstört deras arf också, och nu får du intet, det må gå med dig hur som helst, jag frågar inte därefter. Har du syndat, så må du själf bära följderna.

— Reta mig inte med Ert myckna nekande. Ni är den ende, till hvilken jag i detta fall kan vända mig.

— Jag nekar alltid.

— Det gör Ni inte! Valfrid for upp och knöt händerna i raseri. Mor Lena var inte inne, så att hon kunde göra något för att lugna honom. Han hade städse visat en smula större respekt för sin mor, och hon kunde lugna honom ibland. Nu stod han dock hotfull midt framför sin gamle far. Denne reste sig sakta ur stolen, stödde sig mot käppen och i det han såg Valfrid stadigt i ögonen, svarade han lugnt:

— Valfrid, du hotar mig. Du kan göra det, så mycket du vill, jag fruktar dig icke. Kom ihåg, att du en gång försökt taga mitt lif. Du kan taga det nu, om det dig lyster, kanske kunde du lyckas bättre nu än sist. Hjälper dig gör jag inte, kan inte. Jag vill inte komma på fattighuset innan jag dör, fastän du gör allt för att sända mig dit. Hellre få de lägga mig i grafven.

— Har jag försökt mörda Er, eländige gubbe? Ni kunde reta en sten till vrede.

— Jag vet det, Valfrid, och jag är ej den ende, som har reda därpå. Tro ej att det onda döljes för alltid, förr eller senare kommer det säkert i dagen.

Det enda du har att göra är att bättra dig. Börja du ett bättre lif, bli en man igen, och då skall Gud välsigna dig. Men med det syndiga lif du nu för kan Gud aldrig välsigna dig, utan nåden flyr från ditt hus. Nu är du en mycket dålig man, men Gud kan göra äfven sådana bättre.

— Tig nu gubbe och reta inte upp mig. Svara genast, får jag pengarna?

— Nej, jag har inte, hvad du begär.

— Förbannelse öfver Er, som vill störta Er son i fördärfvet!

Hans grofva hand föll med ett förkrossande slag ned på den gamle faderns hufvud, och den slagne föll omkull på golfvet. Valfrid gaf honom i ytterlig vrede en häftig spark för bröstet, så att det riktigt knakade i den stackars åldringen. Han förlorade medvetandet, under det litet blod sipprade fram genom mun och näsa. Han var inte så stark och tålde inte så mycket.

Med en föraktfull blick såg Valfrid på honom.

— Du kan ligga där; du har intet hjärta. Nu tar jag, hvad jag vill ha, och därmed jemt. En kristen skriker du om, att du är, men det är allt dåligt beställt med den saken. Jag önskar du aldrig vaknade upp mera.

Hans ögon voro blodsprängda och hans läppar skälfde. Han gick bort till byrån, hvari fader Hans förvarade en del, af det lilla han ägde kvar. Valfrid hade under dagen fördömt Sven för hans låga beteende, då han kunde bestjäla sin bror, men nu drog han sig själf icke för plundra sin egen far. Han fann en bundt sedlar i en af lådorna, och denna sedelbundt

tog han. Det var det mesta af hvad fader Hans sparat ihop sedan sin lyckas och hälsas dagar. När Valfrid stoppat pengarne på sig, ämnade han gå, men först lyftade han han upp den gamle fadern och lade honom på sängen. Utan att bry sig om, hur det kunde vara med honom, aflägsnade han sig därefter, lät en af drängarne spänna för vagnen och for till staden, sedan han först tagit på sig litet snyggare kläder. Han gick för att betala sin skuld, ty så mycket räckte pengarne till, samt för att köpa hem brännvin, sådant måste han ha, eljest var ingenting bra.

Då mor Lena, som varit bort till en grannkvinna, kom hem, fann hon sin make ligga sanslös på sängen. Genast skyndade hon till storstugan för att bedja gamla Lotta komma. Denna hade stannat vid gården trots Valfrids och Berthas elakheter, ty hon hade fäst sig så hjärtligt vid de gamla och vid Greta, att det föreföll henne så svårt att skiljas.

— Hjälp mig! Han är bestämt död. Hvar är Valfrid?

— Han åkte till staden nyss. Han såg så ond ut, som hade någon riktigt förargat honom. Han var inne hos fader Hans innan han gick, svarade Lotta, under det hon i största hast följde med till undantagsstugan.

— Herre Gud, han måtte väl aldrig ha slagit far!

— Det är inte alls omöjligt.

De gjorde allt, som stod i deras förmåga för att återbringa den slagne till medvetande, och de lyckades äfven. Han slog upp ögonen, och hans blick sökte mor Lena. O, hvilken hjärtegripande sorg det låg i den blicken.

— Hur är det med dig, käre far? Hur blef du sådan?

— Bed nu till Gud, att jag nu får flytta hem, sade den arme gamle, och så låg han åter tyst.

— Hvad har händt, far; hur blef du sjuk? Säg det!

— Det är ingenting att tala om. Det gör så ondt i bröstet på mig. Det är bestämt nära slutet med mig. Om jag skulle gå bort, kära Lena, så sörj inte så djupt. Hälsa då min Thorsten ifrån mig, om han någonsin kommer tillbaka. Han har nu varit borta så länge. Han är en man när han kommer åter, och då tar han vård om dig. Jag önskar det vore slut.

— Se så far, inte skall du tala om att dö. Lugna dig litet och försök nu att sofva. När du sedan vaknar, kan du tala om alltsammans för mig. Jag skall säga till drängen att fara in efter doktorn.

— Nej, gör inte det. Jag vill hellre dö utan doktor. Jag har lefvat alldeles nog nu, och jag längtar till ro. Gud, min Gud; hur länge skall jag vandra i den mörka dalen!

— Sof nu, far, du måste vara litet lugnare.

Han slöt ögonen och låg stilla. Mor Lena gick, trots hans önskan, ut och bad en dräng att skynda till staden efter en läkare.

— Är fader Hans sjuk?

— Ja riktigt sjuk ändå.

— Då är det nog bäst jag låter Klas veta om det. Han bad mig säga till, ifall fader Hans blefve sjuk och klen.

— Tror du att Klas är hemma nu?

— Ja, jag såg honom komma hem för en stund sedan, just när Valfrid for till staden.

— Gå då efter honom.

— Genast. Kanske han kunde få tid att åka efter doktorn. Jag har brådtom nog att göra mitt, ty Valfrid hjälper sannerligen inte till.

Han gick skyndsamt öfver åkern och upp till Valdeborg. Om en stund stod Klas inne i undantagsstugan.

— Hur står det till här?

— Jag vet knappt. Far är så sjuk. Han låg afdånad, när jag kom in.

— Har han varit klen förut?

— Nej, han har ju varit mycket bättre på sista tiden än på länge förut.

— Då står det inte rätt till, det är jag säker på. Hvarifrån har blodet kommit på golfvet?

— Han blödde visst litet i munnen, men på golfvet har jag inte sett något blod.

— Men det är blod där vid stolen. Här har något händt.

Fader Hans såg upp, då han hörde Klas tala, och han log matt emot honom.

— Hur känner Ni Er, fader Hans?

— Åhjo, det går väl an. Gud slår hårdt, men hans godhet varar ändå. Jag klagar inte på honom, och inte på någon annan heller.

— Har Valfrid varit här?

— Ja, han var inne förut.

— Då förstår jag, hur Ni blifvit sjuk. Han har slagit Er.

— Säg inte det, hör du. Jag är inte så illa däran och blir snart bra.

— Vi skola hoppas det. Nu få vi genast skicka bud till doktorn.

— Nej det behöfs inte; låt det vara.

— Låt mig nu styra om det här, fader Hans, och jag skall göra mitt bästa. Säg, mor Lena, är någon af drängarne ledig?

— Jag tror de ha brådtom nu.

— Då skall jag bedja grefven att jag får fritt en stund, och så reser jag in själf.

Det hjälpte inte, att fader Hans bad honom låta bli, han begaf sig sig ändå hem genast. Frihet fick han utan besvär och så körde han då till staden. På gatan stötte han på Valfrid, som kom ut från en krog.

— Hvad gör du i staden? frågade denne.

— Jag är inne för att hämta doktorn.

— Är grefven sjuk?

— Nej, men Er far är det. Låt mig säga Er ett ord, Valfrid. Om Ni nu inte genast gör bättring, så lagar jag till, att Ni för en längre tid får både rum och mat gratis. Dör fader Hans, så kan Ni i alla fall bereda Er på det värsta.

— Jag har väl inte gjort honom något, så att du behöfver komma på det sättet!

— Jag vet, hvad Ni gjort. Blodet på golfvet där hemma i stugan förrådde Er, fast Er stackars far teg. Nu farväl, jag har brådt.

Han skyndade ifrån den förbluffade bonden och sökte upp läkaren, hvilken var redo att genast följa med.

Under tiden Klas var borta, hade mor Lena haft tid att se sig litet omkring i rummet. Hon märkte den öppna byrålådan och såg genast, att sedlarne voro borta, dessa sedlar, som skulle blifva Thorstens arf en gång, ifall han komme tillbaka någonsin. Då förstod hon så klart, att Valfrid haft sin hand med där, och hon grät, som blott en mor kan gråta öfver sin förlorade son. När hon sedan fick reda på Svens rymning, var måttet rågadt, och hon instämde i den bön fader Hans bedit, att få flytta till ett bättre land. Hon grät tyst i sin vrå för att ej störa den stackars sjuke, och han tycktes med sin tanke vara fjärran från all jordens strid och nöd. Ändtligen kom läkaren och undersökte genast den sjuke. Klas hade sagt honom, att det onda säkerligen härledde sig från misshandel, och att detta antagande var riktigt fann han snart ut.

— Här fordras stillhet och ro i alla afseenden. Det där kunde hafva tagit lifvet af honom, men jag tror dock, att han skall bli bättre.

Fader Hans hade varit lika nöjd, om han hört utslaget fällas annorlunda, men doktorn menade, att han borde behålla hoppet, ty det blefve nog ljusare och bättre.

På så sätt hade fader Hans sjuknat, och läkaren hade under en hel månads tid kommit till honom gång efter annan. Det var visst inga roliga dagar, men de gingo ändå.

— Läs litet för mig ur Skriften du mor, sade han en dag, då han kände sig svag och matt.

— Ja, så gärna, far lille. Om Greta vore inne

kunde hon läsa, ty hon gör det bättre än jag, men hon gick upp till slottet igen.

— Låt henne gå, ty numera finner hon godhet och kärlek där; och grefven är ju så glad, när hon kommer.

— Han tar henne nog från oss till slut.

— Inte så länge vi lefva; det har han lofvat mig, och han håller sitt löfte, det skall du få se.

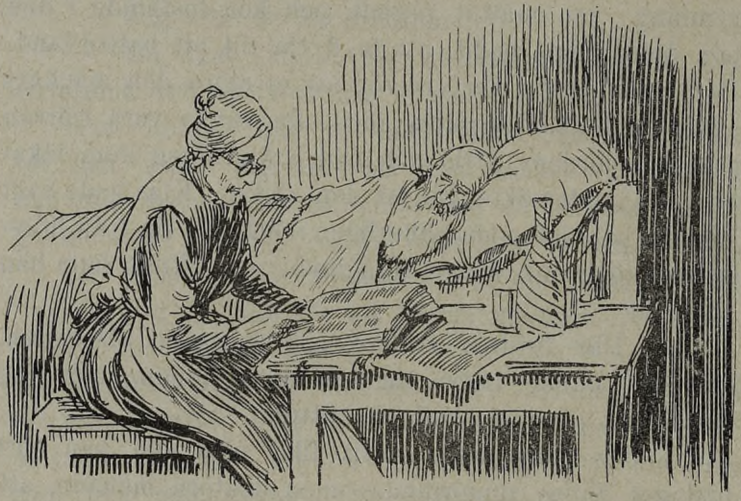

— Gud gifve det.

Mor Lena lade den stora bibeln på bordet och började läsa:

— Gud reser sig, hans fiender förskingras; de som hata honom fly för hans ansikte. Såsom rök förjagas, förjagar han dem; såsom vaxet smälter för eld, så förgås de ogudaktige för Guds ansikte. Men de rättfärdige glädje sig, de fröjde sig inför Guds ansikte och juble i glädje. Sjungen Guds lof, sjungen hans namn, banen väg för honom, som går fram genom

öknarne, Herren är hans namn, och jublen till hans möte! Faderlösas fader och änkors försvarare är Gud i sin heliga boning. Gud förhjälper de öfvergifna till deras hem, han utför de fångna till bördiga marker; hans fiender allena få stanna på den solbrända heden.

— Tack ske Gud, att han handlar så med oss. Han skall föra äfven oss till sin boning och till sin glädje i evighet; suckade fader Hans, under det hans afmagrade ansikte sken upp af glädje i hoppfull längtan.

— Vi äro visst i ödemarken ännu, du far, men en gång hinna vi andra sidan och få hvila.

— Jag känner det, vi hinna den kanske snart.

Så tröstade de sig i sin sorg och bedröfvelse, och under tiden fortsatte Valfrid sitt onyttiga, dådlösa lif, drack hejdlöst, lät gården förfalla, blef elakare mot alla och slog till och med sin hustru, hvilken dock kunde försvara sig ganska bra. Han låtsade icke komma ihåg hvad han gjort mot sin far, men han gick icke mera in till honom. Klas hade velat anklaga den hårde sonen för myndigheterna, och det var blott efter upprepade böner af fader Hans, som han kunde förmås att låta bli. Bertha slösade ej heller med besök hos de gamle, och det var lika bra för dem; ty hon var aldrig snäll utan hade blott hårda ord och ständigt knot att bära fram. Hon hade nog reda på Valfrids våldsgärning, men hon önskade ingenting hellre, än att de gamla skulle dö, så att gården helt och hållet komme i Valfrids och hennes händer. Därför sade hon icke heller något emot, hvad han gjort. Att Gud skulle slå dem, att han skulle straffa dem, lämna dem allena på den solbrända heden, det

syntes ingen af dem tänka på, men hade de gjort det, skulle fruktan sannolikt hafva drifvit dem till bättring. Berthas far var mycket förargad öfver, att han någonsin gifvit sin dotter till Valfrid, ty nu såg han väl, att hon icke var lycklig. Det hade varit mycket bättre, menade nu den högmodige nämdemannen, att han gifvit henne till en af sina drängar, ty han kunde hafva arbetat och gjort sig nyttig i lifvet, men Valfrid var det alls ingen reda med. Och när så Valfrid flera gånger vågade sig till svärfadern för att begära hjälp i sina svårigheter, då fick han sannerligen höra annat. Det blef moralläxor utan uppehåll, och den nödställde var ganska glad, när han kunde gå sin väg igen, äfven om han gick ohulpen, ty stanna och höra bannor, hade han ingen lust till.

Sven hörde de ingenting af, han var och förblef borta. Ingen visste, hvart han begifvit sig, men Valfrid antog, att han följt samma väg som Thorsten en gång tagit; öfver hafvet till Amerika. Dock var det blott ett antagande, och ibland fruktade han nästan att brodern skulle återvända. Men han kom ej.

Från Thorsten hörde de gamla intet, och dock hade denne skrifvit flera bref. Dessa stannade dock i Valfrids ägo och kommo aldrig längre. Men pengarne, som lågo i dem, visste han utväg för.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

En förstörd lefnadsbana.

I Rupert von Valdes fina ungkarlsvåning var det så tyst som i grafven. Den unge mannen satt ensam därinne. Han hade tagit af sig rocken, lutade pannan mot bordskanten och tycktes, för ovanlighetens skull, vara upptagen af mycket allvarliga tankar. Framför honom på bordet låg ett öppet bref, på hvilket hans darrande hand hvilade. Långsamt lyfte han upp hufvudet, och blicken öfverfor åter brefvets få rader, under det harmens rodnad glänste på hans kind. En matt solstråle sken in genom fönstret, kastande sitt skimmer på Ruperts slöa, förstörda drag. Härjad af lasten måste han ju bli, men aldrig hade han förr burit så tydliga och förfärande spår af synden, som nu. Han var blott ruinen af, hvad han en gång varit. När han betänksam suttit en stund, tog

han upp brefvet igen och läste det halfhögt för sig själf:

Herr grefve!

Ni gör bäst i att begära Ert afsked från regementet snarast möjligt, ty efter hvad som förefallit, kan Ni inte gärna stanna kvar. Det är alltid litet lättare att begära afsked än att få det, men gör Ni icke det förra så sker det senare. Ni får själf bestämma. Bäst för Er att Ni lämnar Stockholm med första, ty här har Ni gjort Er omöjlig.

*B. von * * * * hjelm.*

*Öfverste vid * * regemente.*

— Och nu skall jag nödgas göra detta, fortfor Rupert att tala, sedan han läst brefvet; "nödgas lämna både regementet och Stockholm blott för det där. Nåja, jag har intet annat val, det måste ske så och jag går. Jag är förlorad.

Hvad hade då händt? Rupert hade spelat ut sin roll, det var en klar sak; han hade själf gjort det omöjligt för sig att längre umgås i de kretsar, där han så länge varit med. På sätt och vis hade det gått sakta för honom att komma så långt, men ändå hade det gått förfärande fort, ty han hade ju ej ens hunnit blifva kapten, då han bortkastades, och det hade han nog ej blifvit så snart, äfven om han fått stanna vid regementet. Nu var hans bana af-

bruten, alldeles förstörd, och det var synden, som ledt honom till undergång.

Vi minnas, huru han kommit i Brenners sällskap. Deras första möte på klubben blef visst icke det sista. Trots det grefven så öppet skymfat Brenner, sökte den senare mycket ifrigt den unge ädlingens sällskap och var ofta med vid klubben. Han låtsades icke alls ihågkomma de där slagen han fått, men han gjorde allt för att vinna grefvens vänskap. Rupert å sin sida var icke missnöjd öfver att Brenner kom med, ty han spelade djärft och högt, och detta var i grefvens smak.

De varningar öfversten gifvit den tanklöse unge mannen hade varit till ingen nytta, de kommo honom blott att bli ännu mer förvildad. Brenner lyckades verkligen vinna hans vänskap. Sedan gick det lätt att få makt öfver honom. Denne usling uppmuntrade städse det onda hos Rupert, ledde honom allt längre ut på det sluttande planet och hetsade upp hans dåliga känslor så mycket han förmådde, och Rupert följde villigt med. Allt fastare knötos fördärfvets fjättrar kring Ruperts hjärta, han sjönk, oupphörligt sjönk, och Brenner jublade. Spelskulder hade Rupert många och stora, ja, han kunde icke alls hålla reda på den långa listan af hvilken Brenner hade den största delen.

Det var oerhörda summor Brenner spelade af Rupert, men han var icke ensam om sina försök, han hade en vän, som hjälpte till. De hade ju kommit öfverens om att alldeles utarma grefven, och det tycktes också, som skulle de lyckas. Nästan hvarenda dag voro de ute på äfventyr, än på ett håll; än på

ett annat. Natt efter natt dröjde de på klubben vid spelborden, och hvarje sådan natt gick en ny skuldförbindelse öfver från Rupert till Brenner. En och annan gång kunde det väl hända, att Brenner för syns skull förlorade, men om så skedde en kväll, så var det annorlunda den nästa, och då tog han igen det förlorade mångdubbelt. Rupert var ej den ende, som sålunda fick släppa till pengar, äfven andra kamrater och vänner drogos med i det vilda spelet, och de tycktes alldeles hafva förlorat fattningen.

Rupert deltog i sällskapslifvet äfven, ehuru ej så mycket, då han mest tyckte om att vara bland drickande och spelande kamrater. Men han måste dock någon gång uppträda i de mera familjära kretsarne. Då plägade han oftast dricka, till dess han rusig måste aflägsna sig så tyst som möjligt. Hans lif i uselhet och synd hade blifvit ett samtalsämne bland dem, hvilka kände honom. Hans namn nämndes icke mera med så stor aktning som förr, och han sjönk äfven i anseende inför närmare vänner, hvilka förr tyckt om att ha honom med.

Så kom då den sista brytningen. Det var på en stor fäst hos en af de högre officerarne. Rupert hade blifvit inbjuden, och han kom. Han dansade med, pratade och var liflig ända tills sent på kvällen, då han drog sig undan till spelrummen med några särskilda vänner. Där dracks flitigt och spelades ifrigt, ehuru ej så högt, som Rupert var van vid. Men när han icke fick spela, som han ville, anlitade han glaset så mycket mera och blef drucken och oregerlig, stojade och larmade på ett mycket opassande sätt.

Öfverste * * * * hjelm, som äfven var närvarande, yttrade helt fogligt till honom:

— Grefve Valde, Ni glömmer, att Ni icke är på klubben nu utan i ett privat hus. Ni bör vara litet lugnare.

— Glömmer jag! Hvad är det Ni säger? Jag vet nog, hvad jag gör.

— Inte riktigt. Var litet mera stilla; det anstår en sådan man som Ni.

— Se så; kommer Ni nu igen med Edra moralpredikningar. Hvarför skall Ni alltid vara efter mig på det där sättet? Låt Ni mig vara i fred. Ni ser ju, att vi endast roa oss. Och så började han åter skämta och stoja, vändande öfversten ryggen.

— Här bör gå lustigt till; vi äro ju unga karlarne allihop! ropade han och började sjunga en frivol visa.

— Då grep öfversten honom i armen och sade:

— Ni glömmer, att Ni är bland bildade människor. Var lugn eller gå härifrån.

— Släpp mig, karl! Hvad har Ni med det här att göra? Det är ju inte i Ert hus.

— Nej, men det är dock i en officers hus, och Ni bör ej genera både honom och oss genom Ert uppförande. Jag befaller Er att gå hem.

— Gå hem nu!

— Ja, Ni är drucken och gör bäst i att gå hem och sofva.

— Gå hem Ni och trät med Edra pigor, om Ni har lust, men här har Ni alldeles ingenting med mig att göra.

— För ut den här herrn, vände sig öfversten

lugnt till en betjänt, som i något ärende kom in i rummet.

— Skall ske, herr öfverste, svarade den bugande lakejen.

Men då han ämnade gripa Rupert för att leda ut honom, fick han en spark, så att han tumlade långt tillbaka.

— Hund, vågar du bära hand på mig!

— Gå herre. Det var öfversten, som nu grep tag i honom, och det på allvar. Men Rupert var nu vid ett lynne, då han icke ville gifva vika för något. Hade han afspisat tjänaren hastigt nog, så blef det icke bättre för öfversten, ty en kraftig örfil träffade hans kind, och sedan haglade slagen vildt öfver honom.

— Jag skall lära Er, hvad det kostar att öfverfalla mig ute bland folk. Är det inte nog med, att Ni kallar mig hem till Er för att gräla på mig och förnärma mig. Ni skall se, att här har Ni ingen vanlig stackare att göra med. Var inte så stolt Ni.

Han slog oupphörligt, och när de öfrige herrarne, så hastigt de kunde, trädde emellan, slog han äfven dem. Han blef omkullslagen, men ref, sparkade och bet omkring sig som en galning. Slutligen blef han dock öfvermannad, några tjänare buro ut honom och lyfte honom upp i en droska, som hastigt förde honom mot hans hem.

— Där miste vi en af våra unga officerare, sade öfversten, torkande blodet från sitt ansikte, men det var icke så stor skada, ty han hade säkerligen blifvit oss till skam och smälek blott. Hans militära bana är naturligtvis genom detta för alltid afklippt. Låt det bli mellan oss, mina herrar, icke för hans utan

för faderns skull. Han kommer att inom kort, ja, kanske redan i morgon, lägga in om sitt afsked.

Därmed gick öfversten ifrån de förbluffade unge männen, och Ruperts öde var afgjordt. Det var dagen efter detta uppträde, som öfverstens bref kommit, och Rupert kunde vara glad, att det ej blef värre.

När han suttit och stirrat på papperet en stund, for han upp.

— Ha, så är jag då dömd, ohjälpligt dömd! Hvad skall pappa säga om det här? Han får nöja sig. Det blir nog bra i alla fall. Om jag bara inte hade alla skulder att komma hem med, men nu har jag dem. Skall han betala dem för mig? Om han inte gör det, så måste jag, — ja, vi få se.

Han satte sig igen, tog ett papper och penna och började skrifva. När han skrifvit färdigt, kallade han på betjänten och sände honom bort med brefvet.

— Se så där ja, nu är det gjordt, och herr öfversten får sin vilja fram. Det kommer nog efter för honom också.

Knappast hade han slutat sin monolog, förrän det knackade på dörren, och då betjänten var borta, öppnade han själf. Det var Brenner som kom.

— Alldeles ensam hemma? Det var roligt att få träffa dig, gamle gosse. Men hvarför ser du då så gråtfärdig ut?

— Inte för någonting. Jag har bara haft litet obehag.

— Åh, det är väl för den lilla leken med öfversten.

— Hur vet du det?

— Jag hörde det af en god vän, som var med,

— Aldrig kunna de tiga heller. Ja, det var förargligt, men det kan nu inte ändras. Jag har just nyss sändt in min afskedsansökan.

— Har du. Då ämnar du kanske snart lämna oss?

— Jag måste det.

— Inga goda nyheter, ty då går en stor del af vårt nöje ifrån oss. Hvad tänker du taga dig till?

— Stanna hemma. Jag behöfver väl inte göra mera än det. Tycker du kanske inte, att det är nog för den där stormodige herrns skull?

— Jo för all del. Men hör du Rupert, innan du reser, kan du väl ordna någon liten del af våra affärer.

— Hvilka affärer?

— Det förstår du väl. Jag har några små papper från dig, och du kunde kanske infria något eller några af dem.

— Inte nu. Det får bli till sedan, när jag kommer i ordning hemma. Det är väl för rästen inte så mycket.

— Åhnej, inte för dig, men för mig är det mycket nog, ty jag är inte så rik som fideikommissarien till Valdeborg. Men du han inte betalat något på ett par år.

— Vet du något så när hur stor summan är?

— Ja, det kan jag snart gifva dig upplysning om, ty jag har alla de olika posterna uppskrifna.

— Slå dig då ned och gör en liten kalkyl öfver det hela. Jag kan ju sända dig beloppet sedan.

— Ja för all del, det går nog bra. Låt mig se, hvar har jag grefve Valde. Här är det. Du har spelat väldigt på sista tiden, och jag har haft lyckan

att vinna en del af dig, men sådant där styrker blott vänskapen.

— Du har haft en gemen tur du, men någon måste ju vinna, när man spelar.

— Alldeles så. Du har inte betalat mig något, sedan jag för två år sedan fick åtta tusen kronor af dig. Du har haft god kredit hos mig.

— Mot säkra papper ja, det tror jag rasande väl. Nå, har du räknat ut det än? Din lista tycks vara lång.

— Åhja, den upptager ett par sidor i min lilla bok. Jag har gått i genom den ena sidan redan. Den andra är snart uträknad. Vänta ett ögonblick bara.

Rupert tände en cigarr och kastade sig makligt ned i soffan, medan Brenner räknade. Denne visste mycket väl förut, hur stor summan var och räknade blott för syns skull. Då han några ögonblick suttit lutad öfver boken, vände han sig till Rupert.

— Nu har jag det klart.

— Det var bra. Tag dig en cigarr först och delgif mig sedan resultatet.

— Tack tack, du har alltid goda cigarrer.

— Äkta, min gosse, äkta; sådana som blott en grefve Valde håller sig med.

— Det låter sig höra. Ja, du är skyldig mig en liten nätt summa, men jag hoppas, att jag är din ende fordringsägare, och då kan du nog stå ut med det.

— Den ende! Du är den, som har minst att fordra, fruktar jag.

— Vore jag det, så gjorde du bäst i att aldrig mer bekymra dig om ditt stora slott, ty då taga de

det ifrån dig. Hoppas nu i stället, att jag har mäst att fordra af dig.

— Hvad det där låter storslaget, alldeles som hade du vunnit så mycket. Men du vill ju alltid låtsa dig vara så stor. Nå, låt höra.

— Det är hela femhundrafyrtiotusen kronor, men då har jag ej medräknat några små summor, dem du ej gifvit papper på. De uppgå dock endast till omkring femtusen kronor, tänker jag.

Rupert tappade cigarren, stirrade häpen på vännen och upprepade sedan långsamt och tonlöst:

— Femhundrafyrtiotusen kronor.

— Alldeles, det är, hvad jag har papper på.

— Det kan icke vara möjligt.

— Jo, jo men, det är just den summa du är mig skyldig. Men hvarför tycker du det vara så underligt?

— Så mycket kan jag ej ha spelat bort; det är ju en stor förmögenhet.

— Än sedan? Det är flera än du, som spelat bort så mycket.

Det där kan inte vara rätt; du har tagit fel. Om du hade sagt tjugondelen af summan, skulle jag hafva trott dig.

— Jag kan visa klara papper på allt. Är det dig möjligt att betala mig etthundratusen kronor, innan du reser hem?

— Inte ett öre betalar jag. Ifall du verkligen vunnit så där mycket, så har du spelat falskt, och sådant betalas aldrig.

Brenner ansikte rodnade och ögonen gnistrade.

— Du anklagar mig för att ha spelat falskt, och du vill inte betala. Vi skola se. Nej, min käre Rupert, det går inte så lätt att smita sig ifrån sådant. Mig skall du inte kunna behandla, som du behandlade öfversten i går.

— Du har spelat falskt, och du kan aldrig utkräfva det.

— Jag har klara papper, jag upprepar det, och jag kommer att använda dem.

— Det kan du göra, om du har lust. Om du varit en verklig vän, så hade du ej låtit det gå på det sättet utan att upplysa mig om, hvad du vunnit. Nej, det där går inte. Du är en riktig röfvare.

— Så säger du nu. Du förolämpar mig, liksom du gjorde en gång för länge sedan. Då slog du mig, minns du det? Nu får du ångra det, fast du ej väntat det. Rupert von Valde, kom ihåg, att Viktor Brenner låter inte slå och skymfa sig af någon, icke ens af en grefve Valde. Du var stark förr, tyckte du; nu är det jag som har kraften. Vi skola se, hvem som är mäst värd.

— Och du sade dig alltid vara min vän! Gå din väg, jag vill inte se dig mera. Du har handlat, som en riktig skurk.

— Då äro vi bra lika, du och jag. Var icke så stor i orden du. En afskedad löjtnant är ändå inte så rysligt mycket, och en grefve med skuld öfver öronen är inte stort mera värd. Har du flera fordringsägare än mig, och de ha lika mycket att fordra som jag, säg då ditt Valdeborg farväl, ty vi taga det ifrån dig. Nu har jag hämnats för de där slagen du minns. Gör det bättre om du kan. Nu vill jag inte

hyckla med dig. Jag är inte alls ledsen öfver, hvad som händt dig, jag gläds däröfver i stället. Du var så hög och stor, du trodde så mycket om dig själf, du ville trampa på andra, du ville lysa öfver alla. Nu skall du krossas, böjas, och du skall aldrig mer resa dig upp. Det skall lära dig, att en grefve är också blott en människa, och det en svag sådan ändå. Vill du betala mig något nu, eller skall jag komma till

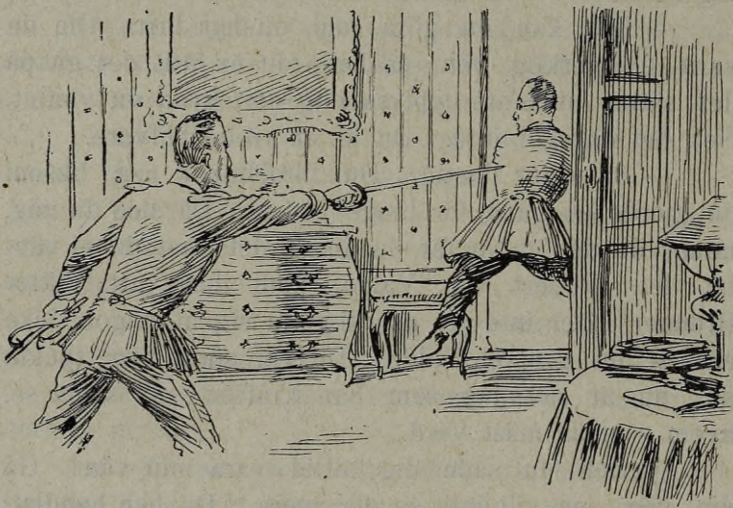

Valdeborg för att få mitt?

— Du kan gå till afgrunden och begära det som är ditt, om du vill, ty där har du väl ändå din del. Skynda dig blott härifrån, ty eljest kanske du ändå får dela öfverstens öde.

Rupert sprang till ett hörn och grep sin värja, som stod där. Brenner som var feg, han var rädd om sitt skinn och rusade på dörren.

— Vänta du, jag kommer nog åter, och då tar du kanske inte till värjan, din usle stackare! ropade han, stängande dörren mellan sig och den rasande grefven. Denne högg efter honom men träffade blott dörrlåset med den påföljd, att värjan sprang i stycken. Som en vansinnig sprang Rupert af och an, utöste de vildaste eder och slog ned allt löst han fick tag i. Det såg ut, som hade han förlorat förståndet. Ändtligen lade sig känslorna något, och han kunde åter öfvertänka, hvad som skett. Då betjänten återkom tillsade han denne att packa koffortarne, ty han skulle resa. Han blef åtlydd, och samma dag, när kvällen började skymma, lämnade Rupert von Valde Stockholm; detta Stockholm, där han förstört sin ungdom fulltändigt, där han i synd och de vildaste utsväfningar störtat sig allt djupare mot ett evigt fördärf. Dåsig och trött sjönk han ned på soffan i järnvägskupén och slumrade snart in. Så sof han godt i alla fall, ända tills konduktören väckte honom med upplysning om, att de nu voro framme vid den stad, där han skulle stiga af. Yrvaken gick han ned på perrongen, lämnade sina saker till en hotellbetjänt och for med en droska till hotellet, där han stannade till följande dag, då han skulle resa ut till Valdeborg.

TJUGUNIONDE KAPITLET.

Förtviflan.

Grefve Detlof von Valde stod bredvid Greta nere i trädgården. Han lutade sig mot ett träd och pratade vid henne, och hon svarade så friskt som förr, ty nu var hon ej mera rädd för farfar, som hon så väl kände och dock icke kände, ty hon hade ej en aning om, i hvilket förhållande hon stod till honom. De sågo så lyckliga ut båda två och hade så mycket att tala om. Greta hade vuxit rätt duktigt och såg friskare och bättre ut än förr.

— Tror Ni inte, grefve, att äfven svanorna tacka Gud, när de få mat? frågade hon och gaf en af de hvita svanorna en bit bröd.

— Jag vet inte, om de förstå det, men kanske är det så.

— Jag tror säkert, att de göra det, ty jag har hört det många gånger. De äro mycket bättre än

både Valfrid och Bertha, ty de tacka aldrig Gud, fast de få så mycket af honom.

— De glömma det, kära barn, men kanske lära de sig det någon gång.

— Så säger gamla Lotta också; de måste lära sig det, när de bli fattiga, och det bli de snart.

— Tror Lotta det?

— Ja; och så tro far och mor med. De göra ju aldrig annat än förstöra hvad som finns. De äro redan nu rätt fattiga.

— Hvad säger fader Hans om det?

— Han säger ingenting numera, han är mycket tyst och ledsen. Vi ha det inte heller så bra nu, sedan far miste sina pängar och Valfrid inte betalar undantaget, som han borde. Men far är nöjd ändå, han läser i bibeln och älskar Gud, och så göra mor och jag.

— Då har du mycket bättre än Valfrid.

— Ja då, jag vill visst inte byta, hvarken med honom eller Bertha, fast hon är fin och spelar piano. Om det blir riktigt fattigt för far och Valfrid får gå ifrån gården, så skall jag ge mig ut och tjäna, så att jag kan ge far och mor, hvad de behöfva. Jag är ju fjorton år snart. Mor säger nog, att jag är mycket barnslig för min ålder, men då skall hon få se på annat.

— Är du snart fjorton år, lilla Greta?

— Ja, det dröjer bara några dagar till, tror jag.

— Är du inte riktigt säker?

— Inte riktigt men nära på. Men se där kommer det främmande till slottet; då måste jag springa min väg. Adjö herr grefve.

— Adjö lilla Greta. Kom snart hit igen.

— I morgon kommer jag, ty då skulle jag ju få se taflorna.

— Det skall du få.

Greta sprang lätt inåt parken, och grefven gick sakta upp mot slottet. Då han kom närmare såg han, att den resande var Rupert.

— Hvad nu Rupert; kommer du hem.

— Ja som pappa ser.

— Af hvad orsak?

— Det skall jag förklara, då vi komma in.

Han gick före sin far in i slottet. Det dröjde icke länge, förrän han berättat, hur allt var, fastän han förstås skyllde allt ondt på andra. Grefve Detlof hörde på med både sorg och harm.

— Och sådant har en grefve Valde gjort sig skyldig till! Det skulle jag knappast vilja tro.

— Det var omständigheterna som drefvo mig till det. Jag kunde inte handla annorlunda, då de skymfade vårt namn.

— Det gjorde de inte. Öfverste * * * * hjelm är en ärans man, och han vet nog hvad han gör. Jag får säkert genom honom veta, hur allt är. Du har handlat illa, Rupert och gjort det mycket värre, än du nu omtalat.

— Inte alls; det är just så.

— Och hvad skall du nu taga dig till?

— Stanna hemma. Behöfver kanske fideikommissarien till Valdeborg göra annat?

— Var inte så säker du.

— Hur så?

— Du går kanske alldeles miste om det fideikommisset, när allt kommer omkring.

— Det där är ju nonsens. Hur skulle jag kunna gå miste om det? Ni kan väl inte ändra, hvad som är.

— Jo för all del, det kan jag visst. Och för resten så lefver Gustaf kanske, och då vet du, hvar du har din plats.

— Gustaf den läsaren! Han blef ju helt och hållet struken ur vår släktbok. Det går inte.

— Jag sade nog en gång, att han skulle glömmas och ej räknas med mera, men jag har ändrat mig. Hvad som då i vrede skrefs, har jag förstört, och om Gustaf återkommer, har han alla sina rättigheter kvar.

Detta var för Rupert ett nytt, förfärande slag, men han förmådde ingenting göra däremot. Han stannade lugnt hemma. Inom kort fick fadern reda på allt, som rörde sonens lif i Stockholm, och det kostade honom mer än en sömnlös natt och mycken sorg. Därtill kom en dag en herre på besök och bad att få tala med grefven. Det var några månader efter Ruperts hemkomst. Redan förut hade en mängd fordringägare skrifvit och begärt få pängar, och det var väldiga summor de hade att fordra, och nu kom en ännu svårare, ty den besökande var Brenner. Han infördes i salongen, där både gamle grefven och Rupert befunno sig. Brenner hälsade artigt på dem båda och log, då Rupert bleknade.

— Är det något, hvarmed jag kan stå till tjänst? frågade gamle grefven.

— Ja min herre; jag har några affärer, som jag önskar få ordnade genom Er.

— Genom mig! Men jag känner Er ej och vet mig ej hafva några affärer med Er.

— Det är med unge grefven jag har dem. Vi hade litet att göra med hvarandra i Stockholm.

— Då är det honom Ni bör vända Er till.

— Jag ansåg det bäst vända mig till Er, ty han är kanske inte mera hågad att tala om saken nu, än han var då, jag träffade honom sist.

— Och hvad rör det?

— Jag har en liten fordran af honom.

— Hur stor?

Bränner nämnde den oerhörda summan, och äfven grefve Detlof bleknade.

— Har Ni vunnit det på spel, eller hur har han kunnat bli skyldig Er allt detta?

— Det är äfven genom spel.

— Sådana skulder äro olagliga.

— Icke de här. Jag har papper på allt. Vore det blott frågan om spelskulder i vanlig stil, så skulle vi ej tala om det, men herr grefven har gifvit mig säkra och goda papper, på allt jag har att fordra och lofvat att säkert betala inom kort. Det bör vara en småsak för honom.

Rupert satt blek och tyst.

— Jag gör ej upp några räkningar för honom, det må han göra själf, ty han är myndig, svarade grefve Detlof långsamt och lugnt.

— Då går jag till andra, som vilja åtaga sig det. Fideikommissarien till Valdeborg bör väl kunna betala.

— Rupert är icke fideikommissarie till Valdeborg; det är min äldste son Gustaf, som för närvarande är ute på resor.

Nu var det Brenners tur att blekna, ty dessa ord grusade till stor del hans förhoppningar, men han gaf sig icke så lätt.

— I så fall, om Er son icke kan betala, går det honom illa. Jag kommer att lagligen beifra min sak.

— Gör som Ni vill, min herre. Är det något annat, jag kan stå till tjänst med? Grefven steg upp.

— Nej, svarade Brenner bugande; Jag förmodar jag får träffa grefve Rupert sedan. Vi få ordna affärerna på annat sätt.

Han aflägsnade sig, och gamle grefven sjönk ned i en stol urstånd att säga ett ord. Rupert hade varit tyst hela tiden. Efter en lång stunds tystnad sade grefve Detlof:

— Rupert, du är ovärdig att kallas min son; du har dragit mycken skam och nesa öfver mig. Gud förlåte dig, om han kan; förlåte dig, som han förlät mig och gaf mig sin nåd. Hur detta skall sluta, vet icke jag.

— Inte jag heller.

— Har du skrifvit ut de där notorna i ditt namn?

— I ditt också.

— Herre min Gud; min son är en usling! Det är mer än en människa kan bära. Och du är min son. För dig står fängelset färdigt när som helst, om den där mannen sätter sin hotelse i verket.

— Jag vet det.

Rupert steg upp och gick ut ur salongen. En liten stund därefter hördes en dof knall genom slottet, och då ett par förskräckta betjänter rusade dit, hvarifrån ljudet hörts, funno de det vara från Ruperts rum. Den unge grefven halflåg på soffan med en rykande pistol i handen och blodet forsande från ett sår i bröstet. Han hade försökt taga sitt eget lif. Så hade han i synd förslösat sin heder och ära, fläckat sin fars goda namn och förstört allt, och nu gaf han på syndens dystra offeraltare sitt bästa offer — sitt lif.

Han fördes genast till sängs, läkare eftersändes ofördröjligen, och denne gjorde, då han kom, allt han kunde. Rupert var icke död, ehuru det varit mycket nära att han blifvit en självmördare. Man gjorde allt för att rädda honom, och man sparade ingen möda för att draga den ovärdige ur dödens klor. Och man lyckades.

Men under denna tid blef grefve Detlof mycket äldre. Det gråsprängda håret blef silfverhvitt, den förr så raka och stolta gestalten böjdes mer och mer. Han hade pröfvats hårdt, nästan för hårdt, tyckte han. Den enda tröst han hade var under denna svåra tid Greta. Vi henne fäste han sin kärlek, och hon var hans hopp.

Äfven grefvinnan hade lärt sig att med innerlig kärlek omfatta sondottern, för hvilken de båda dock tillsvidare måste vara främlingar. De lärde sig äfven att mera helt fly till honom, den store hjälparen i all nöd och smärta, han, som väl tuktar och böjer men äfven kan hela blödande sår, stilla all smärta och gifva frid till de mäst fridlösa hjärtan. Länge hade

det varit mörkt, synden hade härskat såväl i grefvens slott som i den ringe landtmannens boning, men ljuset skulle uppgå.

Grefve Detlof von Valde erhöll en dag bref från sin son Gustaf, och samtidigt bröt fader Lindman med darrande hand sitt första bref från Thorsten.

ANDRA DELEN.

FÖRSTA KAPITLET.

På hafvet.

Öfver det, som det tycktes, ändlösa hafvet kastade solen sitt guld i rika massor. Det skimrade öfver den lätt krusade ytan så underbart vackert, och i skummet, som yrde kring den väldige ångarens bog, glittrade det i veka färger. Långt ute på hafvet känner människan sig så liten. Skeppet må vara aldrig så stort, aldrig så starkt, det är ändock likt en liten betydelselös spån på de väldiga vidderna. Människoverk kunna synas stora och undransvärda, då de jämföras med det, som är litet, men jämförda med naturens storhet mista de sin egen och förefalla då så oerhördt små. Och dock vågar seglaren sig ut på de vida djupen, vågar att på bräcklig planka komma öfver det väldiga hafvet från strand till strand, vågar i sin lilla farkost kämpa mot storm och våg; och det är äfven möjligt för människan att segra i denna kamp.

Och när naturens höga makter där ute stämmas blida, då blir det icke längre en strid att vara där, utan ett nöje, en njutning att liksom hvila ut i naturens jättefamn, vid dess eget hjärta.

Ångaren arbetade sig framåt, oupphörligt framåt, lämnande efter sig en bred, hvit strimma af skum. Därute, midt på oceanen tycktes det nu, som funnes

det ingen strand, som om blott himmel och vatten existerade. Men det gick ändå framåt mot en fjärran kust, som omsider skulle dyka upp ur vågornas sköte. Att mäta farten utan något särskildt instrument var där svårt, ty skumstrimman efter ångaren halkade ouppörligt med, och något märke att hvila blicken vid fanns icke; men man kände, att man ilade framåt,

att man ej stod stilla, äfven om själfva farten blef något obekant för en.

Lutad mot relingens järnräck stod en ung man och betraktade tankfull, skummet, som frustade kring ångarens sidor. I mannens blick kunde man ganska lätt läsa skiftande känslor läsa om tunga sorger och hårda pröfningar. Han var ung ännu, men ändå föreföll han gammal, och han såg så dödstrött ut, som vore lifvet ej alls något värdt för honom, och hela personligheten gaf ett intryck af, att han längtade till hvila. Den höga, ljusa pannan var lätt fårad; ögonen hade ingenting af den där glada, friska glansen, som man brukar finna hos de unga; och munnen sedan. Denna mun kunde väl aldrig skratta, aldrig visa det minsta löje.

Den unge mannen for sakta med fingrarne genom det tjocka, mörka håret och hvilade sedan handen mot järnräcket, under det en tung suck gick öfver läpparna. Hans dräkt var fin, och hela personligheten vittnade väl om, att han var en man ur de finaste samhällslagren, och så var han äfven, ty denne ensamme man, som icke tycktes hysa, intresse för något omkring sig utan helt försjunkit i betraktande af hafvet, var grefve Gustaf von Valde fideikommissarien till Valdeborg. Han var på väg till ett nytt land, han sökte en annan strand än den, som sett honom födas, en annan där han lättare kunde glömma, och där bättre utsikter funnos för honom. Hans föregående lif låg såsom en stjärnströdd natt bakom honom; alla stjärnor voro slocknade, molnen lågo nu tunga öfver hans stig, och lyckan var flydd, för längesedan flydd. Och själfva denna lycka hade ju varit så sorgblandad att han nu knappast vågade tänka på den. Förskjuten af fader och moder för sitt

hjärtas kärleks skull, hade han försökt hålla sig uppe och vara nöjd med sin lott, sådan den var. Han hade också lyckats, ty han blygdes ej för att arbeta. Han hade kännt lyckan stråla sig till mötes ur en älskad makas varma blick och hört tröstens ord från hennes läppar. O, hur ödmjukt och mildt hon kunde tala om Guds nåd och godhet! Vid hennes sida hade han glömt allt det bittra, som mött honom, och i hennes sällskap hade det varit honom så ljuft att fly till den frälsare, som kan gifva tröst och ro åt hvarje själ. Men nu voro hennes ögon för evigt slutna, stelnade i döden, hennes läppar voro bleknade, och den lilla hand, som så väl förstått jämna vecken på hans panna, låg isad och multnande i grafven. Hela hans lycka var jordad med henne. Hon hade gått bort så tidigt, hade allt för snart ryckts från hans sida, så att han tyckte nästan, att Gud pröfvat honom för hårdt. Och dock kunde han icke uppgifva sin tro och förtröstan, nej, dem måste han behålla för att kunna lefva. Fattig var han, sedan han förskjutits; ensam, sedan han sänkt henne, den älskade, ned i grafvens hägn; och, dock var icke allt hopp borta från hans själ, ty han bidade få se sin älskling åter bortom tid och nöd och värld. Därtill hade han ju också något kvar att lefva för, nämligen den lilla dottern, hvilken han dock nödgats lämna i andras vård. För henne ville han lefva, för henne kämpa mot vidriga öden och segra. Han skulle aldrig kunna gifva henne den ställning i lifvet, som han en gång trott sig skola kunna gifva sitt barn, men han skulle nu ut i världen för att åtminstone försöka skaffa henne något för kommande dagars behof. I landet på andra sidan hafvet trodde han mera vida fält sto-

do öppna för honom än där hemma, och därför reste han. Med de gedigna kunskaper han ägde, borde det icke bli så svårt att slå sig fram, om så lärdom och en god vilja uppskattades något; och brydde man sig icke om hans kunskaper så hade han en frisk kropp och två starka armar, och på något sätt skulle han lyckas. Icke väntade han sig någon vidare glädje i lifvet, icke brydde han sig mycket om för sin egen skull hur det gick, ty hälst hade han velat gå ur tiden, gå samma väg, som hans älskade maka redan vandrat, men tålig och undergifven Guds höga vilja, skulle han dock härda ut.

Under resan hade man lagt märke till den unge ädlingen. Hans tillbakadragenhet, hans lugna väsen och hans alltid visade artighet, då han händelsevis kom tillsammans med de öfriga passagerarne, hade kommit dessa ett undra på, hvem han var. Sitt grefliga namn hade han lagt bort eller rättare ändrat så, att ingen skulle känna honom eller veta, hvem han var. Han kallade sig Valdemarson, och så ingick ju hans verkliga namn i detta. Man trodde, att han var en rik man, som reste för sitt nöjes skull, och han lät dem gärna tro så, ty blotta sig själf, tala om sitt lif sina erfarenheter, det ville han för intet pris; det vore ett vanhelga minnet af det gångna, tyckte han. Så länge smärtan var så djup, sorgen så ny, måste han sluta allt inom sig själf, han kunde ej annat.

Den dag vi funno honom stående på däcket, betraktande hafvet, aktgaf man äfven på honom.

— Han bär bestämt på någon stor sorg, sade en

gammal fru som reste till Amerika för att hälsa på sina söner.

— Nog ser det så ut, svarade en annan, som efter många års skilsmässa begaf sig öfver hafvet för att återse sin man.

— Men han är en bra karl, det såg jag härom dagen under stormen. Han var med och hjälpte doktorn sköta de sjuka, och han kunde så bra med det. Jag skulle inte bli förvånad, om jag finge höra att han är doktor.

— Det tror jag inte, men han har varit med och vårdat sjuka förr det syntes nog. Men Ni såg kanske inte, när han räddade sjömannen från att drunkna.

— Nej. Gjorde han det?

— Jag skulle tro det. När stormen var som allra svårast och hvarenda en annan måste gå ner under däck, var han kvar uppe. Det gjorde honom detsamma, om det blåste eller inte, han stod kvar ändå och såg utåt sjön liksom nu. Då kom en förfärlig våg farande upp öfver båten och drog med sig en af sjömännen. Han slungades rakt emot herrn där och hade nog kastats ut i hafvet, men med en styrka och snabbhet, som knappast någon skulle kunna göra honom efter, grep herrn tag om sjömannens arm med ena handen, höll sig med den andra kvar vid ett rep, och på så sätt stod han orubbligt stilla, tills vidare hjälp kom. Jag kan inte förstå, hur han orkade det.

— Han är väl ovanligt stark.

— Och modig äfven. Att bara våga stå uppe i sådan storm fodrar mycket mod. Han blef alldeles genomvåt.

— Det kan jag väl tro, när vågen for öfver honom.

Under det de gamla fruarna sålunda talade om Gustaf, gick han själf med långsamma steg öfver däcket och ner i sin lilla hytt, som han hade alldeles för sig själf, ty så mycket pängar hade han kvar, att han kunde bekosta sig en första klass plats under resan. Han tyckte sig i behof af att få vara ensam med sin sorg, och det hade blifvit honom för plågsamt att aldrig få vara fri från sällskap. Han frågade icke efter, att det kostade litet mer, det finge bli annorlunda, då han nådde Amerika. Där skulle han arbeta, arbeta och försaka.

Hytten var trång men stor nog för honom. Vid det lilla bordet slog han sig ned, framtog ett fotografi, som han ömt kysste. Så brukade han göra hvarje dag och ibland mer än en gång om dagen. Det var hans Marias bild, och vid den stannade han nu en stund.

Uppe från däcket hördes ett starkt sorl, och Gustaf lade bort kortet för att sedan gå upp och se, hvad det var.

— Land, land! ropades från alla håll, och då han hastigt vände blicken mot väster, såg han en blånande, entonig strimma i fjärran. Det var första skymten af det land, till hvilhet den hemlöse var på väg. Hvad väntade honom väl där? Huru skulle det gå med honom i detta nya land? Dessa frågor kunde han icke på något sätt besvara, men han hoppades, att allt skulle gå väl.

Det var nästan midt i natten, då ångaren nådde hamn, och grefve Gustaf brydde sig icke om att då genast gå i land, han hade ej så brådt utan kunde hvila på

båten öfver natten. Men så tidigt som möjligt den följande morgonen var han dock uppe och i land.

Så var han då i Amerika, sin resas mål. Rundt omkring larmade och jäktade en stor skara människor, och midt i detta buller var han en främling. Ingen vän hade han där, ingen bekant, hvilken han kunde fråga om råd. Men han skulle nog slå sig fram. Först måste han skaffa sig någon vrå, där han kunde ställa in sina få saker, och där han kunde hvila efter arbetet. Han vände sig till en polis med förfrågan om, hvar det fanns något godt hotell, och snart hade Gustaf funnit ett och fått ett rum äfven. Början var gjord.

ANDRA KAPITLET.

I fara.

Som grefve Valde, eller som han nu kallade sig, Gustaf Valdemarson, var väl bekant med engelska språket blef det honom icke svårt att reda sig i Amerika i detta afseende, men värre var det att få någon sysselsättning. De första dagarna använde han till att se sig omkring litet i New York för att få ett klarare begrepp om lifvet i jättestaden. Nog hade han läst mycket om Amerika och kände genom böcker till en god del därom, men ändå var verkligheten något helt annat, än han förmodat få se. Hvilket lif, hvilket buller, hvilken jäktande brådska öfverallt. Hvarenda gata var uppfylld af människor, alla hade så brådt, liksom vore de ute i något riktigt viktigt och angeläget ärende, eller som gällde det lifvet att komma framåt så fort som möjligt. Spårvagnarna voro öfverfulla af folk, på de upphöjda

järnvägarne rusade tågen fram och tillbaka med stor hast, och tusentals åkdon voro i rörelse på gatorna. De väldiga butikerna vimlade af människor, och äfven midt på gatorna gjordes affärer af småhandlare, hvilka buro hela sitt lager i en korg eller låda. Tidningspojkarne skreko med hesa röster ut morgontidningarne, förtäljande en eller annan stor nyhet, något fasansfullt mord, någon förhärjande eldsvåda någon järnvägsolycka eller ett skeppsbrott, någon djärf stöld eller något annat, allt möjligt, som de nyfikna skarorna kunde önska läsa om.

Gustaf gick tyst och sakta gatan framåt, då och då stannande för att se på något, som ådrog sig hans särskilda uppmärksamhet. Han undrade om han i denna stora stads buller och bråk skulle kunna finna glömska och ro för sin sargade själ, eller om han gjort bättre i att resa längre västerut till de stora ödemarkerna, till nybyggarnes hem, för att där lära sig arbeta såsom en vanlig landtbrukare eller att taga vård om någon af de väldiga boskapshjordarne på prärierna. Nu ämnade han dock först försöka, huru det kändes att lefva i New York, och om han icke funne någon sysselsättning, eller om han icke trifdes i världsstaden, så kunde han ju litet längre fram resa västerut och försöka där.

Några dagar stannade han på hotellet utan att göra något försök att få arbete, men så måste han börja sökandet. Frågan blef nu, hvad som möjligen stod honom till buds. Han hörde sig för på hotellet, om de möjligen där kunde gifva honom upplysning om bästa sättet att få anställning, men de kunde icke gifva några råd i det afseendet. Så måste han då handla på egen hand. Ännu hade han litet pängar

kvar, så att han kunde reda sig en kort tid, men det var också allt. Han lade ned det mästa i sin koffort och stoppade några dollars i fickan, hvarpå han begaf sig ut. Hans första besök gällde en platsanskaffningsbyrå, där det genom en stor skylt tillkännagafs, att platser anskaffades åt allt slags folk, hurudan plats man än önskade sig. Gustaf steg in och blef vänligt och artigt emottagen. Han sade sig önska plats såsom lärare, om det vore möjligt att finna någon sådan, och den vänlige herrn lofvade göra, hvad han kunde för honom. Gustaf kunde ju utan bäfvan söka en sådan plats, ty han hade goda kunskaper. Fem dollars fick han betala för det besvär man komme att hafva för honom, och lyckades man skaffa honom en lärareplats, skulle han betala ännu fem dollars, i annat fall nöjde man sig med dem han lämnat i förskott. Han betalade, fick tillsägelse att återkomma om ett par dagar, och blef det redan innan dess något tillfälle, så skulle man underrätta honom. Det dröjde dock öfer en vecka, och ändå hade Gustaf ingen plats. Till slut sade de ifrån på kontoret, att någon sådan plats kunde de icke skaffa honom, men ville han nöja sig med något annat, hvad som helst, så vore det icke omöjligt. Han beslöt att vänta litet ännu, innan han uppgaf försöken. Hans kassa smälte ihop mer och mer, och till slut hade han blott helt litet kvar. Under tiden hade han gjort allt han kunnat, hört efter på tjogtals ställen hos sådana, som han trodde skulle kunna gifva någon upplysning, men lönlöst. När han så en dag var ute och gick, mötte han på gatan en ganska snygg herre, hvilken artigt och på ren svenska tilltalade honom.

— Förmodligen söker Ni någon anställning, sade främlingen inställsamt och allvarligt.

— Ja, det gör jag, svarade Gustaf uppriktigt, ehuru förvånad.

— Jag förstår det. Ni kom ut från den där platsanskaffningsbyrån, men där kunna de aldrig hjälpa någon. De skrika stort om, hvad de förmå uträtta, men efter allt jag vet, så ha icke tio personer fått något att göra genom deras försorg.

— Det förundrar mig. Jag har eljest hört, det skulle vara en af de bästa byråer att få plats igenom.

— Nog pratas det så, men det är ingen sanning däri.

— Kanske har Ni rätt, ty för mig ha de ingenting kunnat göra.

— Om Ni så önskar, skall jag visa Er till en bättre byrå, genom hvilken Ni inom kort kan få anställning. Hvad sorts verksamhet önskar Ni egna Er åt?

— Hälst önskar jag en lärarebefattning.

— Det är ju en småsak att få här.

— Mig förefaller det svårt nog.

— Ni har inte försökt rätta sättet ännu. Är Ni nykommen hit?

— Åhja, jag har inte varit här så länge.

— Jag kunde tro det, ty det syns så väl, om de äro komna hit nyligen.

— Naturligtvis förändras man litet efter hand, när man är i ett främmande land.

— Jag är glad, då jag träffar någon af mina landsmän, och om jag nu på något sätt kan stå Er till tjänst, så gör jag det gärna.

— Tack så mycket, men jag skall nog försöka reda mig själf.

— Ni är hemma i språket?

— Ja.

— Då blir det lättare. Jag skall, i alla fall, om Ni så önskar, visa Er till en bättre byrå, så att Ni kan slippa gå sysslolös.

— Ni kan ju säga mig adressen.

— Han nämnde en gata men tillade genast:

— Det blir icke så lätt för en främling att hitta den. Bäst därför, att jag går med Er.

— Tack, men jag skall nog finna den nu. Jag är mycket tacksam för Er vänlighet, svarade Gustaf, i det han nedtecknade den uppgifna adressen, hvarefter han aflägsnade sig, ty han tyckte icke om mannen. Icke heller hade han lust att gå till den uppgifna platsen, fast han för syns skull nedskref adressen. Han lade icke märke till, att främlingen följde honom tätt i spåren, och att han vinkade med sig en annan man, som stod väntande vid ett hörn. Då Gustaf kommit in på en mindre gata, upphanns han af den senare mannen, hvilken mycket allvarsamt lyfte på hatten och frågade på engelska:

— Förlåt mig, men är Ni herr Wändelsee?

— Nej, svarade Gustaf, det är icke mitt namn.

— Men Ni är svensk och har nyligen kommit hit till landet?

— Ja.

— Ni är anklagad för att hafva försökt utprångla falska mynt.

— Är jag!

— Alldeles. Ni torde vara god följa med mig. Jag är detektiv.

Han framtog en liten stjärna af hvit metall och visade. En sådan stjärna är polismärket.

— Om så är, så skall jag gå med Er, ehuru jag ej kan inse, hvarför en sådan anklagelse skall göras mot mig, sade Gustaf långsamt.

— Har Ni några pängar med Er här?

— Naturligtvis går jag inte ut i staden alldeles utan mynt.

— Ni kan visa mig dem.

— Det vore ju till ingen nytta. Jag visar dem, då vi komma till polisstationen.

— Förstår Ni då inte, att jag menade väl med Er. Hade Ni visat mig dem och jag funnit dem äkta så kunde jag genast hafva släppt Er.

— Har polisen sådana rättigheter här i landet? Det trodde jag inte.

— Det ha vi visst det. Men efter som Ni tyckes önska det, är det bäst, att Ni nu följer med.

— Jag är redo. Låt oss då gå genast.

— Han följde den myndige mannen, hvilken förde honom in på en ännu trängre gata. Plötsligt kände Gustaf sig bakifrån omfattad af ett par starka, armar, och i samma ögonblick försökte detektiven rycka till sig hans plånbok. Men de hade glömt beräkna, att de här hade att göra med en ung och lifskraftig svensk. Gustaf förstod i samma ögonblick hvad meningen var, och han ämnade icke låta plundra sig hur som helst. Hans armar voro fängslade men benen hade han ännu fria, och han begagnade dem. En kraftig spark kom den föregifne detektiven att tumla några steg tillbaka.

— Aj, aj, skall du sparka ihjäl mig, din eländige skurk.

Han rusade på Gustaf igen men rönte samma mottagande.

— Kan du då inte kasta omkull honom! ropade han till den, som höll Gustaf fången, och denne gjorde förtviflade ansträngningar att lyckas med detta, men Gustaf stod som fastvuxen vid marken, så snart han kände en ryckning af angriparen. När detektiven

för tredje gången rusade fram, fick han åter en spark, och denna träffade så väl, att han med ett stönande satte båda händerna under bröstet och fick förfärligt svårt för att andas. Då tog Gustaf med sina båda händer, som han nu lyckats frigöra, ett fast grepp om armarne på angriparen bakom, böjde sig så framåt och lyfte mannen på sin rygg samt bar honom därifrån, trots hans ifriga sprattlande för att komma lös.

Ingen människa såg dem inne i den lilla gränden, men Gustaf ämnade nu bära sin angripare med sig ut till en af de större gatorna och där öfverlämna honom åt polisen. Det var rent omöjligt för mannen att komma lös, trots det han gjorde de kraftigaste ansträngningar. Då började han så bevekande bedja om nåd, och han gjorde det på ren svenska.

— Snälla, goda herrn låt mig gå. Det var dumt af oss det det där.

Gustaf stannade och släppte ner honom, dock hållande säkert fast i hans arm, och då han nu vände sig om och betraktade mannen, såg han densamme, som en stund förut så ädelmodigt velat visa honom vägen till den bättre platsanskaffningsbyrån.

— Ni, är det Ni! Inte trodde jag, att Ni var en usling. Är då svenskarne i Amerika så dåliga!

— Det var nöden, som dref mig till det, herre.

— Hade Ni v arit i nöd, hade Ni gjort bättre i att bedja om hjälp än att på detta sätt försöka få pängar. Att Ni vill vanhedra vårt ärliga svenska namn på det sättet.

— Det finns många, som är uslare än jag.

— Möjligt nog; men jag hoppas att de inte äro svenskar.

— Äfven bland dem finns det brottslingar. Snälla herrn, låt mig gå nu. Lämna mig inte åt polisen, ty då är det ute med mig. Jag är usel, men jag har hustru och barn att försörja.

— Då skulle Ni tänka litet mera på dessa och icke vilja ställa dessa i sådant elände. Hvarför arbetar Ni inte? Ni sade det vara mycket lätt för mig att få plats, och då behöfver Ni väl inte själf gå sysslolös

— Jag narrades om det där. Jag vet inte om någon sådan där plats. Jag har länge sökt efter arbete men inte kunnat finna något. Ack, låt mig gå.

— Gjorde jag rätt, så lämnade jag Er till polisen; men för att Ni är svensk, skall Ni få gå Er väg. Må Gud göra Er till en bättre människa, ty det behöfver Ni bli, om Ni har hustru och barn. Sök Ni taga vara på dem i stället för att gå ute så där och öfverfalla hederligt folk.

— Jag skall försöka. Får jag gå nu?

— Ja, Ni kan gå, men öfverfall aldrig mera någon af Edra landsmän, ty det är inte sagt, att alla, äro så godhjärtade som jag, och då råkar Ni illa ut.

— Han släppte sitt tag om mannens arm, och den rädde brottslingen smög sig skamsen bort. Kamraten hade redan kraflat sig undan ur gränden. Då Gustaf blifvit ensam, suckade han djupt.

— Således äro mina landsmän icke bättre här. Jag trodde de skulle vara goda människor, som arbetade för sig, men när jag då träffar dem, äro de röfvare. Det är sorgligt.

Han sökte åter upp de större gatorna och gick hem. Han hade varit med om sitt första äfventyr i Amerika, och det skulle icke alls blifva det sista.

TREDJE KAPITLET

Till arbete.

Skulle han då aldrig få någon plats? Han hade sökt veckor igenom, hade gjort allt, som stod i hans förmåga, men det syntes lönlöst, ty ingen behöfde honom. Hans pängar voro nästan slut och han måste flytta till ett billigare hotell, där han fick bo för en mycket liten afgift. Men det blef honom till sist omöjligt äfven att bo där, och något arbete måste han skaffa sig, det fick sedan bli hvad sort som hälst. Bedröfvad gick han en dimmig, mulen dag på gatan. En äldre man sopade utanför ett hus och då kom tanken för Gustaf, att ett sådant arbete kunde han väl ändå utföra. Han slog sig i samspråk med gatsoparn, då denne ett ögonblick hvilade sig.

— Är det inte klen förtjänst på att sopa gatan? frågade han.

— Åhjo, inte blir man just rik på det; men jag har dock nog för mig och min familj, och då får jag tacka Gud för det.

— Kan Ni underhålla Er familj på det där arbetet?

— Det har jag gjort i många år nu; jag började detta arbete redan då jag var ung.

— Hur mycket kan Ni då förtjäna om dagen?

— Åh jag kan nog förtjäna mina två dollars, då jag är flitig. Det är ju inte så litet. Har Ni stadigt arbete också?

— Ja ser Ni, man får ställa sig så, att man har det. Jag har lyckats få sysslan för många hus. Ni vet kanske, att husägarne skola hålla trottoarerna rena, och de betala mig ganska bra, för hvad jag gör.

— Men det blir väl bra tröttsamt att gå från plats till plats för att sopa.

— Man får inte tänka på det, om man vill ha någonting att lefva af. Den som inte arbetar borde inte heller ha någonting af lifvets goda, ty jag anser, att blott den arbetande är värd att lefva. Hvad skola vi med lata människor till.

— Ja, Ni kan nog ha rätt i det fallet. Kan Ni måhända säga mig, om det vore möjligt för mig att få sopa åt någon?

— Ni! Jag förmodar Ni skämtar. Ni ser alltför fin ut för att bry Er om ett sådant arbete.

— Sade Ni icke nyss, att blott den som arbetar har rätt att lefva? Jag har länge försökt att få arbete men utan att lyckas, men jag måste ha något att göra. Inte har jag sopat gatan förr, men om jag försöker, går det nog.

— Arbeta kan Ni säkerligen, bara Ni står ut med det. Man får vara ute i alla sorters väder. Är det varmt, så att andra digna ner däraf, så måste vi hållas på gatan; rägnar det så att ingen annan vågar ut, då få vi dock arbeta, ty vi skola hålla rent.

— Jag är stark och har god vilja. Om jag finge några gator att sopa, då skulle jag göra mitt bästa.

— Kanske kan jag hjälpa Er då. Jag har så många gator att jag inte riktigt hinner med dem. Ni kunde få någon däraf.

— Det vore jag Er mycket tacksam för.

— Hvad heter Ni?

— Gustaf Valdemarson.

— Det var ett besynnerligt namn.

— Det är svenskt.

— Godt, Ni är svensk. Ja då kan ni allt sopa gatan, ty svenskarne äro präktiga arbetare. Ni måste dock skaffa Er andra kläder först; de där äro för goda att gå med här.

— Jag kan gå hem och byta om när som hälst.

— Om Ni vill, så kan Ni också få börja arbeta i dag. Gå hem och kläd om Er och kom hit sedan. Jag skall under tiden skaffa Er kvast och kärra. och sedan kan jag ju låta Er gå med mig några dagar, tills Ni blir van.

— Tack hjärtligt för denna vänlighet. Finner jag Er här, då jag kommer tillbaka?

— Ja, om Ni inte har allt för långt hem. Jag har blott ett litet stycke kvar på denna gata och går sedan till en annan. Jag skall dock vänta på Er.

— Det är blott en liten bit till mitt hem, jag me-

nar till hotellet, där jag bor, och jag skall vara tillbaka på tjugu minuter.

— Bor Ni på hotell?

— Ja, jag kunde inte finna någon annan bostad, då jag kom hit.

— Det blir för dyrt i längden. Ni måste skaffa Er billigare rum. Låt mig tänka på det, medan Ni är borta. Skynda Er hem nu.

Gustaf gick med raska steg, och den gamle gatsoparen blickade länge efter honom, stödd mot kvastskaftet.

— Han såg ut att vara en fin man. Kanske är han en sådan där afsigkommen stackare, som de ha så godt om i de gamla landen. Nej, det är inte möjligt det heller, ty sådana gå inte och fråga efter arbete, ej heller skulle de i så fall nöja sig med att sopa gatan. Han såg hederlig ut. Jag får väl tänka på att hjälpa honom. Kanske kunde han få ett af de små rummen där hemma. Vi ha plats för honom, och han betalar nog litet för sig.

Så resonerade gatsoparen för sig själf, medan han åter satte kvasten i rörelse. Under tiden skyndade Gustaf till sitt lilla rum, där han letade fram de sämsta kläder han hade, och så bytte han om, men han såg ändå så fin ut, att han väl kunnat uppträda i hvilket sällskap som helst. Med raska steg gick han åter ut på gatan. Han hade ej klädt sig i krage utan tagit på en liten linneblus, den han förr användt i gymnastiken, och handskar och käpp voro lämnade hemma.

Den gamle gatsoparen hade trogen sitt löfte

väntat vi hörnet. Då Gustaf kom fram till honom, skrattade han.

— Har Ni bytt om kläder nu?

— Ja, nu är jag färdig.

— Ni är ännu för fin. Om Ni har några pängar på Er, då är det bäst vi gå in i en butik och köpa Er en sämre kostym. Ni kan för en dollar få en att taga ofvanpå de där klädernra.

— Som Ni säger, vill jag göra. Då Ni ger mig arbete, är Ni ju min förman och äger att befalla.

— Inte så. Jag är van att själf arbeta, och att befalla någon har jag ej lust till. Nu gå vi och köpa kläderna, och sedan få vi skynda till en annan gata.

Snart var Gustaf färdig, iklädd en ljusblå dräkt af groft bommullstyg, sådan som arbetarne i Amerika mäst använda. En kvast bar han på armen, och den äldre mannen sköt kärran bredvid honom.

— Har Ni sopat någon gång förr? frågade gubben.

— Nej aldrig, utom då jag som barn på lek sopade hemma i parken.

— Ni hade en park, där Ni lefde?

— Ja, svarade Gustaf kort och rodnade.

Gubben frågade ej vidare, men han visade Gustaf, hvar han skulle sopa, ty nu vore de framme vid sitt nya fält. Den unge grefven var redo att genast gripa verket an, och han sopade verkligen så bra, som hade han varit med förr. En och annan af de brådskande förbigående kastade väl en blick på honom, liksom förundrade öfver, att en till utseendet så nobel man höll på med gatsopning; men Gustaf frågade icke efter, hvad andra tänkte, han blott skötte sitt värf med all flit. Så gick hela eftermiddagen. De talade föga

ty Gustaf var litet tankfull. När det började bli skumt, lade gubben sin kvast i kärran och sade:

— Nu sluta vi för i dag. Ni har gjort en god början. Är Ni trött?

— Nej för all del. Det ger snarare mera kraft att få vara i verksamhet så här.

— Ämnar Ni stanna på hotellet fortfarande?

— Jag vet inte, det beror på. Jag måste veta hvar jag träffar Er i morgon och hur dags jag skall vara i arbete.

— Kom till samma plats, där Ni träffade mig i dag; och om Ni är där klockan half åtta, då är det tids nog.

— Ni skall finna mig där på bestämd tid. Nu god natt.

— Vänta litet. Hvad har Ni för Er i kväll? Är det något särskildt?

— Nej, jag har inga vänner, bryr mig inte om lifvet där ute hvarföre jag brukar sitta ensam hemma om kvällarna.

— Kunde Ni inte gå med hem till mig en stund då och taga Er aftonvard hos oss? Gumman tycker nog om att få se min nye hjälpare. Vi ha ju mycket enkelt, men det förstår Ni att en gatsopare måste ha.

— Jag är Er mycket tacksam, och om jag blott icke kommer till besvär, då vill jag gå med.

— Visst inte; då bjöde jag Er inte komma. Ni är välkommen till vår lilla boning. Den är i alla fall stor nog, när man är nöjd och fruktar Gud.

— Ja, om vi frukta Gud, då äro vi nöjda äfven med det lilla, som han ger oss här i tiden. Ett litet hem är också mycket mer än om man intet har.

— Däri har Ni mycket rätt. Jag tror nästan, att lyckan också oftare bor i de små enkla hemmen än i de stora och praktfulla. Det är inte långt hem till mig, så att Ni blir inte trött af att gå dit.

— Jag blir ej trött af litet och därtill ha vi ju inte arbetat så mycket i dag.

De gingo en stund tysta vid hvarandras sida, och snart voro de framme vid det lilla huset, där gatsoparen bodde. Han gick in på gården, satte sin kvast vid uthusväggen och sköt in kärran i ett hörn, hvarpå de båda gingo in i det enkla hemmet, där de välkomnades af gatsoparens hustru.

FJÄRDE KAPITLET.

Ett hem och nya vänner.

Det var ingen stor våning gatsoparen hade, men snygg och treflig var den i alla fall. Rummen voro rena och luftiga och möblerna väl dammade. Gustaf bjöds att gå in i det finaste af de fyra rummen, det, som blott begagnades, då någon vän kom dit. Han bad att först få göra litet toalett så godt sig göra lät och sedan detta var gjort slogo sig de båda männen ned för att språka, medan frun i huset tillredde aftonmåltiden. Gatsoparen själf hade klädt om sig och såg nu helt annorlunda ut än vid arbetet. Gustaf hade icke haft så mycket tillfälle att betrakta honom närmare, men nu kunde han göra det. Mannen var icke så särdeles gammal, som han vid en hastig blick tycktes vara. Det gråsprängda håret låg i mjuka, vackra lockar ned kring den fårade pan-

nan, hvilken var hög och vackert hälfd. Mellan de tjocka ögonbrynen låg ett djupt veck, och rynkorna kring munnen gaf ansiktet ett mycket allvarligt uttryck. Ögonen voro klara, blå och skarpa, men det lyste äfven fram en hjärtevarm godhet ur blicken. Hans sätt var ledigt, och lugnt och hans uppträdande i hemmet mycket trefligt, och han liknade nu på intet sätt en man, som dag efter dag måste gå och sopa gatan för att få sitt bröd.

— Ni har ett i sanning trefligt hem, fastän Er syssla är så ringa, sade Gustaf, då de kommit i samspråk.

— Ja, mitt lilla hem är godt nog åt oss. Jag har försökt att få det bättre, och jag skall nog lyckas efter hand, men man hinner icke med allt på en gång. Dock är jag verkligen glad öfver det som är.

— Jag trodde, uppriktigt sagt, icke, att en gatsoparesyssla kunde gifva nog till ett så vackert hem.

— Det kan nog för mången synas så, men om man försöker, så får man se det. Ni skall dock inte tro, att alla gatsopare ha sådana här hem, ty många af dem bo i usla källarhål, i hvilka vi icke skulle vilja stanna ens en timmes tid. Det beror alldeles på, huru man sköter sig och hurudan smak man har. Låter man sig påverkas af det usla och eländiga, som man i hvardagslag måste vara midt ibland, så bryr man sig till sist hvarken om trefnad eller något annat.

— Ni har rätt; man får icke låta sig brytas, då någonting lägges tungt öfver ens själ, och då lifvet mörknar, ty då är det snart ute med en. Lika litet får man låta det oädla och usla i tiden binda ens intresse, ty då försämras man.

— Man måste, om man har någon känsla för det goda och sköna, sträfva af alla krafter för att få något däraf. Men hur mången är det icke, som i den största svaghet i pröfningarnas dagar sjunker ner. Men icke blott de tunga pröfningarna göra en del människor likgiltiga och slöa. Somliga, hvilka icke kunna komma så långt här i lifvet utan blott därhän, att de kunna förtjäna sitt enkla uppehälle, låta detta förhållande gripa sig så djupt, att de bli likgiltiga för allt omkring sig. Jag har sett hem, där de ej haft en riktig stol att sitta på, där brödet saknats. och där kylan om vintern nästan obehindrat fått sila in genom stora springor, under det innevånarne i sådana hem hängifvit sig åt hopplösheten. Och dock vet jag, att familjefadern i flera sådana hem haft lika mycket och lika bra arbete, som jag har. Men han har lagt största delen af sin vinst på krogen, och det har varit blott en liten bråkdel, som kommit hustru och barn tillgodo. Det är då, när de glömma sin tunga lott genom att dricka och det är, när hemmet blir ett sådant där eländigt kyffe, som likgiltigheten och slöheten komma med i spelet, och sedan är så godt som allt förloradt.

— Ni har sett det, och därför måste jag tro Er, ehuru det faller sig svårt att fatta, huru människor kunna bli sådana, och huru de kunna nöja sig med hem, hvilka många djur skulle sky.

— Och dock har jag säkerligen varit en dålig berättare, ty det gifvas hem så usla att de trotsa all beskrifning.

— Och Ni tror att många sådana hem skulle kunna vara trefnare, ja, lika goda som Ert eget, om icke ägarne

till dem voro så likgiltiga, och de brydde sig mera om hemmet än om lasten?

— Alldeles säkert. Om Ni vill, skall jag vid tillfälle visa Er män, som bo i sådana hem. Om Ni noga betraktar dem, skall Ni nog i deras slappa och förstörda drag se stämpeln af eländet, och Ni skall också snart komma underfund med, hvad det är, som åstadkommer nöden.

— Jag förstår Er; de äro drinkare, dessa män.

— Icke blott männen men äfven kvinnorna hängifva sig åt dryckenskapslasten. I de stora städerna finner man så mycken synd och nöd och så bittert elände att man måste häpna däröfver.

— Ni är en lycklig man, som kommit undan rusdryckerna och dess faror, ty Ni har ett hem till lön därför.

Det for en skugga öfver den gamle gatsoparens ansikte, och han sänkte sin blick.

— Ja, sade han efter en minuts tystnad, nog har jag mycket att tacka Gud för, och dock vill jag icke säga, att jag helt och hållet kommit undan rusdryckernas förbannelse.

— Ni! utropade Gustaf med förundran.

— Ja, det kan ju synas underligt, och dock är det så i alla fall; men vi lämna det. Kanske talar jag en annan gång om det där för Er, nu kan jag det ej. Jag förmodar att gumman har aftonvarden färdig straxt, och då gå vi ut och smaka på den.

Det hördes mycket väl, att han nu ville komma ifrån detta ämne. Han steg upp och gick fram till fönstret.

— Vi få oväder i natt. Det är mulet i väster. Vi ha varit sparade en tid, men det kommer nog igen.

— Jag har sett blott ett enda oväder i Amerika, och det var det svåraste jag någonsin sett.

— Ni har då icke varit så länge i landet?

— Nej, endast en kort tid.

— Då har Ni ännu mycket att lära, innan Ni förstår allt.

— Jag förmodar det. Men säg, fast vi nu blifvit så goda vänner, att jag redan inbjudits till Ert hem har jag dock ingen aning om Ert namn.

— Har jag glömt säga Er det? Nåja, det är inte så stor skada skedd, men Ni bör ju veta det. Jag vet ju Ert namn, ja, det vill säga, jag har glömt tillnamnet; Ni heter dock Gustaf. Det andra får jag sedan lära mig komma ihåg; det var så besynnerligt och långt. Mitt namn kommer kanske att låta lika underligt för Er, som för mig. Jag heter Howard Berrymont.

Gustaf bugade sig tyst, ty röster hördes från rummet bredvid och någon hördes närma sig dörren.

— Nu är flickan hemma. Hon kom litet tidigare i kväll, än hon brukar göra. Det är min dotter. Hon arbetar på en fabrik ty hon vill nödvändigt göra något med för hemmet, ehuru jag sagt henne, att hon gärna slipper det om hon så önskar.

— Ni har då en dotter.

— Ja, och det Gud ske lof en god flicka ändå. Se här är hon.

Han öppnade dörren och vinkade åt dottern, som också genast kom in. Det var en flicka af, som det tycktes, sjutton års ålder, högväxt, blond och blåögd.

Trots den enkla dräkten var hon dock fin, ja, hon liknade nästan en prinsessa, som för nöjes skull klädt sig i grofva kläder. Gustaf bugade sig med en världsmans artighet, och fadern presenterade.

— Du är tidigt hemma i kväll, Gertie, sade Berrymont, sedan flickan hälsat.

— Ja, pappa lilla, af en händelse fick jag ledigt litet tidigare än vanligt. En maskinrem sprang sönder, och jag kunde inte arbeta längre. Det tar ett par timmar att laga den, och då fick jag gå hem.

Fru Berrymont kom nu in och bjöd dem ut till aftonvarden. Äfven hon var en treflig och älskvärd person. Hennes ord voro så hjärtegoda, hennes artighet så naturlig, och allt hos henne gjorde, att man fattade förtroende och vänskap för henne.

— Ni får ursäkta, att vi icke ha annan matsal än köket, men när man är fattig, får man bekväma sig med det, och vi bjuda så godt vi kunna, sade hon leende.

—När man är nöjd, kan man trifvas lika bra i köket, som i den finaste salong, svarade Gustaf artigt.

— Däri har Ni fullkomligt rätt, inföll Berrymont, jag har funnit det så under alla dessa år.

Hustrun gaf honom en menande blick, och han tystnade. Säkerligen hade han varit nära att säga något, hvilket hon önskade han skulle hålla tyst med. De gingo ut i köket. Allt där var så städadt och snyggt. En riklig, om också enkel måltid väntade dem och Gustaf kände sig verkligen belåten med det hela. Allt sedan han kom till Amerika, hade han ätit alla mål på restauranterna, och där var maten icke alltid så smaklig. Här, hos Berrymonts, var så

hemtrefligt, så ljust och gladt, trots det att ingen storslagenhet förefanns. Här kände Gustaf sig riktigt hemma. Nog hade han varit med i fina lag, nog hade han haft det så storslaget som någon, men han kände sig så underligt trygg här bland dessa goda människor. Under det de åto, samtalade de om hvarjehanda, och Gertie deltog obesväradt i samtalet.

— Ni stannar väl ännu en liten stund? frågade Berrymont, sedan måltiden var förbi.

Han hade knappast hunnit uttala sista ordet, förrän en klar blixt sköt genom rummet och huset kändes skaka alltigenom under en häftig åskknall.

— Det är för sent att gå hem nu. Åskvädret har brutit ut! ropade Gertie och gick fram till fönstret. Himlen var kolsvart, vinden for fram med stor häftighet, skakande trädens kronor och kastande omkring alla lösa småting, och blixt efter blixt ljungade ner så tätt, att man knappast hann räkna dem. I alla riktningar lyste ljungeldarne, somliga svaga, skjutande upp endast en liten bit öfver synranden, somliga skarpa och genomträngande klara, sträckande sin färd öfver hela det mörka hvalfvet.

— Det där kom hastigt, sade Gustaf.

— Vi äro vana vid det. Vi sågo ju, att det mulnade, och då kunde vi intet annat vänta. Nu kan Ni sitta ner och prata en stund. Kanske går det snart öfver igen.

— Tack, för min del, så har jag intet emot det, ty ännu är det inte sent, men ni behöfva gå till hvila här.

— Har ingen fara. Vi sitta alltid uppe och språ-

ka en stund om kvällarna, så att Ni behöfver inte känna Er besvärad. Kom in och sitt.

Där ute rasade ovädret med ovanlig häftighet, medan i gatsoparens trefliga boning de nya vännerna sutto samspråkande. Gustaf kände sig lugnare och nöjdare nu, än han gjort någon gång, sedan han kom till Amerika, och han fann denna familj helt annorlunda, än han föreställt sig en gatsoparefamilj skulle vara. Hade han icke vetat, att Berrymont var gatsopare, så hade han kunnat taga honom för en sin jämlike.

— Blir det icke rätt besvärligt och enformigt i längden att bo på ett hotell? frågade Berrymont.

— Jo, det blir till och med i högsta grad otrefligt, men man har ju intet val. Och när man därtill måste nöja sig med ett sämre hotell, så blir det visst ingen glädje att vara där.

— De fina hotellen äro för rikt folk, och där ha de nog sällan besök af de fattiga. Hvad heter hotellet Ni bor på?

— Friheten.

— Det är intet bra hotell. Där drickes och spelas jämt, och det kunde gå lätt nog för Er att bli indragen i det usla lifvet där, om Ni stannar där länge.

— Jag tror inte det har någon fara. Jag hyser ingen längtan efter sådant nöje; min fröjd består nu i att minnas. Gud har hjälpt mig undan krogens faror och världens nöjen förut, och han skall göra det äfven nu. Hade jag råd, skulle jag nog skaffa mig en bättre bostad, men nu är jag tyvärr fattig, och det är ändå ganska tungt att vara det.

— Om man har mod i barmen och förtröstar på Gud, så kommer man icke på skam utan segrar efter hand.

— Detta är mitt hopp oeh min öfvertygelse.

— Ni ser då alldeles icke ut som en gatsopare, herr Valdemarson, och jag undrar på, hur länge Ni skall stå ut med det enkla arbetet. Har Ni haft något tungt arbete förut? frågade fru Berrymont.

— Nej, jag har aldrig förr deltagit i något sådant men just därför anser jag. att det icke kan vara för tidigt nu. Jag tror mig i stånd att arbeta lika bra som någon annan, bara jag blir litet van,

— Hvad gjorde Ni då i Ert gamla fosterland?

— Jag studerade, svarade Gustaf dröjande, med en svag rodnad på kinden. Han ville icke tala om något mera, angående sig själf. Berrymont lade märke till detta och inföll:

— Jag tror Ni bör försöka få Er en annan plats att bo på än hotell Friheten. ty där får Ni icke blott se en mängd uselhet, men jag fruktar att Edra saker om Ni har några icke äro så väl fredade där. På dylika ställen får man aldrig känna sig säker.

— Tror Ni, att någon skulle kunna gå in i mitt rum och stjäla! ropade Gustaf och sprang upp, tänkande på sina små kära reliker, som han hade; minnen från hemmet och efter sin älskade Maria, och hvilka han för intet pris i världen ville mista.

— Naturligtvis vet jag inte, om de gå in i Ert rum, men nog har jag reda på, att många stölder begåtts i det där hotellet. Nar Ni nu får arbete, blir det Er möjligt att hyra Er rum på annat håll. Ni är väl inte gift?

— Nej, kom det kort och svagt öfver Gustafs läppar. Berrymont betraktade sin gäst med förundran.

— När man är ensam går det lätt nog att taga sig fram hvar som helst.

— Så har det icke förefallet mig, ty det är en lång tid, som jag gått utan arbete, och det var en verklig lycka, att jag träffade Er och vågade fråga Er till råds. Men kan Ni möjligen gifva mig upplysning om, hvar jag kan få hyra mig ett trefligt rum?

Själf har jag ännu så litet reda på förhållandena här.

— Vi skola tänka på det tills i morgon. Kanske kan jag då gifva Er någon anvisning.

— Det vore mycket snällt.

— Hör hur förfärligt åskan går, sade Gertie, som en stund suttit tyst och hört samtalet.

— Ja, det här vädret ser icke ut att vilja gifva sig så fort, svarade fadern. Gå upp, du Gertie, och

se till att gästrummet är i ordning, så bjuda vi herr Valdemarson stanna kvar här i natt, ty det blir honom för svårt att gå hem i ett sådant rägn.

Dottern lydde genast, men Gustaf protesterade.

— Det är bäst jag går hem, ty då har jag mina tillhörigheter skyddade; när jag själf är i rummet skall väl ingen våga bryta sig in. Dessutom blir jag eder till för mycket besvär.

— Se ut bara. Tror Ni, att Ni i dylikt rägn och en sådan storm skulle kunna gå ända till hotellet? Nej, det säkraste för Er är att stanna inne. Nog är vårt hem litet, men det räcker dock till, om Ni icke har för stora fordringar.

— Jag önskar jag finge stanna i något sådant här litet enkelt och fridfullt hem, ty då skulle jag känna mig lyckligare.

— Om han skall vara din arbetskamrat, vände sig fru Berrymont till sin man, kunde han inte då hyra ett rum af oss? Vi ha ju i alla fall tänkt på att hyra ut ett nu.

— Hvarför inte, om Valdemarson skulle vilja antaga tillbudet. Jag har ingenting emot det, men, han vände sig till Gustaf, Ni ser själf, hur enkelt vi ha det, och dessutom förstår Ni sannolikt redan, att vi här i stillhet och gudsfruktan vilja lefva vårt lif.

— Skulle ni verkligen vilja gå så långt i godhet mot en främling som jag, att ni skulle kunna gifva mig en plats i edert fridfulla hem?

— Ja, det vore vi inte rädda för. Jag vet inte hvad det kommer sig, men det förefaller mig, som hade jag redan varit bekant med Er en längre tid;

och jag hyser ingen fruktan för, att Ni ej skulle vara en hederlig man.

— Gud välsigne Er för Er goda tanke om mig. Hederlig har jag alltid sökt vara, och med min Herres hjälp skall jag också lyckas förblifva det för alltid. Ger Ni mig ett rum och ett hem här, så skall jag icke så mycket känna saknaden efter det, som jag — —.

Han tystnade hastigt och sänkte sin blick, Berrymont märkte det och inföll:

— Vi skola nog komma att trifvas tillsammans, ty vi tyckas förstå hvarandra. Människor, hvilka genomgått pröfningar af ett eller annat slag, känna sig mera dragna till hvarandra och förstå hvarandra väl redan från första ögonblicket. Kanske är det så med oss. Om Ni då vill hyra vårt rum — Ni kan ju betänka Er litet och se det först — så ser jag det gärna och är nöjd. Ni kommer att bo i det rummet i natt, så att Ni får tillfälle att taga det i betraktande. Vi få då vara mera tillsammans än vid arbetet och kunna utbyta tankar. Vi skola å ömse sidor göra vårt bästa.

— Om jag blott kan gifva Er den ersättning Ni fordrar, så vill jag med tacksamhet antaga tillbudet, men Ni vet, att ännu är jag ej i stånd att göra så mycket, och kanske kunde jag ej betala, hvad Ni begär.

— Om det behöfva vi ej tala just nu. Om Ni vill stanna här med ens, så stiga vi upp tidigt i morgon bittida och hämta Edra saker från hotellet, och sedan har Ni dem i säkerhet. Ni är väl icke i skuld på hotell Friheten?

— Endast för ett par dagars hyra.

— Kan Ni betala det? Förlåt att jag frågar.

— Åhjo, så mycket kan jag allt.

— Ja, än en gång, ursäkta att jag frågar, men jag tänkte, att om Ni var utan pängar, då kunde jag hjälpa Er. Det är af välmening jag talar. När man är ensam, som Ni, behöfver man någon vän som bryr sig om en.

— Jag är innerligt glad öfver att ha funnit en, som frågar efter mig. ty jag ägde verkligen ingen förut. Är det då afgjort, att jag flyttar hit?

— Naturligtvis. Ni ser själf, hvad vi ha att bjuda på, och om Ni är nöjd därmed, då är allt klart, anser jag.

— Finns det då i närheten någon plats, där jag kan få min mat?

— Nog finns det sådana; men om jag inte missminner mig, så sade Ni förut, att Ni inte tycker om den mat, som bestås på resturanterna, cch då knnde Ni ju spisa hos oss äfven. När vi ändå skola arbeta tillsammans dag efter dag och bo i samma hem, så kunna vi väl också äta vid samma bord.

— Blir jag inte till för stort besvär för fru Berrymont då?

— Visst inte, svarade fru Berrymont gladt, jag skall i alla fall laga mat, och en person mera i hushållet gör ingenting. Vill Ni hålla till godo med vår hvardagskost, så säger jag intet däremot.

— Gud vare tack och lof! Jag har ju då på en enda dag funnit både hem och vänner. Jag började nästan frukta, att Gud öfvergifvit mig, men nu ser jag, att det var icke så. Han öfverger oss icke, äfven

om vi tycka, att han någon gång låter oss gå nästan för länge bland nattliga skuggor.

— Vi få aldrig tvifla på Gud; han gör allting rätt. Icke ens jag vågar tvifla på honom, fast han lämnat mig så länge på detta sätt.

— Se hvilken förfärlig blixt. Det var fru Berrymont som föll in. Hon var alltid redo att göra det, då mannen tycktes vilja tala i en viss riktning.

— Vi göra bäst i att nu söka hvila, ty i morgon få vi mycket att göra, sade Berrymont.

Gertie, som kommit in igen, bar fram en bibel och fadern läste ett stycke därur, hvarefter han höll bön med de sina. Gustaf kände sig så vek om hjärtat, då den gamle bad för honom också att Gud måtte välsigna främlingen, och att han måtte hjälpa dem i arbetet och i allt. Efter bönen blef Gustaf visad till sitt rum, hvilket låg i öfvervåningen samt var ljust och trefligt. Allt därinne var så prydligt och städadt, och han kände liksom en fläkt af fordom, då han med sin Maria lefde i lycka och frid. Han satte sig vid det lilla bordet, tog fram sin älsklings fotografi och betraktade det. Om hon nu kunnat se honom och hysa de känslor som på jorden förr, månne hon icke då gråtit en tår. Nog hade hon alltid varit modig och stark, men att han skulle nödgas bli gatsopare, det hade hon väl aldrig trott ändå. Sedan han en stund suttit i tankar gick äfven han till hvila, och snart sof han godt, drömmande om, att han var sysselsatt med att sopa en mycket smutsig gata, och allt efter som han sopade, såg han huru det ena blänkande guldmyntet efter det andra blottades vid kvastens tag. Han tyckte sig hafva mycken möda med att samla

upp en del af dem, under det Berrymont hjälpte honom och Gertie med ett vackert leende stod och såg på deras ifriga arbete.

Där utanför fortfor ovädret att rasa nästan hela nåtten med den största häftighet, men innevånarne i gatsoparens lilla hem hörde det icke, de hvilade sig i frid efter dagens möda.

FEMTE KAPITLET.

Ett nytt litet äfventyr.

Vakna upp, herr Valdemarson! hördes en frisk, mjuk röst utanför Gustafs dörr, och han reste sig hastigt upp i bädden. Det var redan dag, och solen sken in genom fönstret, som han lämnat utan gardin.

— Jag är vaken och skall komma genast, svarade han, ihågkommande, hvar han befann sig, och han kunde icke låta bli att le, då han åter pådrog de grofva kläderna, hvilka han köpt dagen förut och på kvällen medtagit upp till sitt rum. Om en liten stund var han åter nere hos sina vänner.

— Hur har Ni sofvit? frågade Berrymont och räckte honom handen.

— Alldeles utmärkt. Jag har haft goda drömmar, och det skall ju betyda lycka, när det är första natten man sofver i ett rum.

— Kanhända. Jag tror inte särdeles på drömmar, ty jag har drömt så mycket, och intet har slagit in.

— De äro nog inte mycket att lita på, men ändock ligger det i vår natur att sätta en smula tilltro till dem, ifall de icke äro allt för underbara och besynnerliga.

— Hvad tyckte Ni om rummet, är det godt nog?

— Det är mycket trefligt, och jag trifs där redan, fast jag varit där blott en enda natt.

— Nå det var roligt att höra. Nu skola vi dricka kaffe, så gå vi sedan bort efter Edra saker. Kunna vi taga hem kofforten själfva, eller måste vi hyra någon att köra hem den?

— Om Ni går med och hjälper mig litet, så kan jag själf draga hem den på kärran, och då slippa vi några extra utgifter.

— Det var en sak det, att jag hjälper Er. Vi hinna sedan lagom till arbetet.

Kaffet blef drucket, morgonbön hölls, och så begåfvo de sig af till hotell Friheten. Just som de stannade där utanför kommo två män ut genom dörren, bärande Gustafs koffort mellan sig, och ämnade sätta den upp på en vagn.

— Hvart ämna ni eder med den där? frågade Gustaf och ställde sig i vägen för dem.

— Till ägaren, om Ni tillåter. Var god gå ur vägen.

— Kofforten tillhör mig, hvadan det ej är så långt till ägaren. Men jag har aldrig bedt eder hämta den åt mig.

Männen drogo sig litet tillbaka men voro dock färdiga att genast försvara sig.

— Er koffort! Hvad är det Ni pratar. Nej, nej, men, den som rår om honom har bedt oss hämta den.

— Nå väl, om ni inte vilja lyssna till, hvad jag säger, så kanske ni hörsamma en polis bättre. Det blir bäst att bära in kofforten igen.

— Aldrig.

— Var god kalla hit en polis, vände sig Gustaf till sin följeslagare. Berrymont var genast redo att göra det, och männen satte ner kofforten på trottoaren. Då de sågo Berrymont närma sig en poliskonstapel, sprungo de hastigt upp i sin vagn och körde därifrån, så fort hästen förmådde springa. Gustaf måste le åt deras brådstörtade flykt, trots den förargelse han kände öfver att de hållit på att bestjäla honom. Berrymont såg äfven deras flykt och brydde sig då icke om att taga polisen med sig. När han åter kom till Gustaf, sade han:

— Nu bära vi åter in kofforten och fråga den hederlige värden, hur han kan låta obekanta personer komma och taga Edra saker. Han borde ha litet bättre reda på, hvad han låter ske i huset.

— De buro in kofforten i hotellets väntrum. Föreståndaren stod framme vid disken och rökte i allsköns lugn.

— Hvarför har Ni låtit någon komma in i mitt rum? frågade Gustaf.

— Ni har ju sändt männen för att hämta den där kofforten, emedan Ni ämnade flytta.

— Jag har aldrig talat med Er om flyttning, och dessutom är jag ju skyldig Er något litet på hyran, och ändå var Ni redo att lämna ut mina saker, fastän jag icke var med själf.

— Jag tog undan, hvad jag ansåg mig ha rätt till för Er skuld.

— Jaså, Ni gjorde det. Ni borde allt litet mera förstånd än så. Om jag icke kommit så lagom nu, så hade jag mistat mina saker. Var god gif mig nyckeln till mitt rum, så att jag får hämta ned mina öfriga tillhörigheter, ty nu vill jag ej bo kvar här längre.

— Det andra Ni hade där, har jag tagit undan såsom säkerhet för hyran.

— Nå så tag fram det då, ty jag har aldrig bedt Er taga något i stället för hyran.

Mannen skrufvade på sig och ville inte gå in på Gustafs förslag, hur naturligt det än var.

— Men raska på då, ty jag har brådt och vill gå till mitt arbete.

— Vi begära alltid en liten procent af dem, som nödgats lämna saker i pant och sedan komma för att utlösa dem.

— Det kan Ni göra så mycket Ni vill, men jag har aldrig gifvit Er några saker i pant och icke ens bedt om att få göra det.

— Men de äro dock tagna.

— Om Ni oförskämt nog vågat göra det, så är det ju Ert eget fel, och det skulle aldrig falla mig in att betala någon ränta för att få det, som tillhör mig. Gif mig nu mina saker och det fort.

Det kom något i tonen af det där höga befallande, som gamle grefve Valde så väl förstod att framhålla i sitt uppträdande, och Gustaf var mycket lik sin far, där han nu stod. Hotellmannen gick med

dröjande steg in i ett annat rum och kom snart tillbaka med några små ting, bland hvilka äfven var Gustafs resväska, nu med våld öppnad och genomletad.

— Ni har vågat öppna den! utropade Gustaf.

— Hvad skulle vi göra? Då Ni inte kom tillbaka, trodde vi, att Ni rymt.

— Det hade Ni ingen anledning tro, ty man kan väl bo på ett hotell och vara borta därifrån en natt i alla fall, förmodar jag, utan att därför bli ansedd såsom rymd. Här saknas flera ting. Har Ni lämnat dem uppe i rummet?

— I rummet finns ingenting kvar; vi flyttade ner allt för en stund sedan.

— Så skall Ni då äfven få ersätta mig för allt som saknas.

— Vi ersätta aldrig småsaker, som förkomma på sådant sätt.

— Det är bäst jag kallar en polis, inföll Berrymont allvarsamt.

— Ja var god och gör det, svarade Gustaf.

— Nej för all del, det behöfs inte. Ni får ju sakerna tillbaka, och då är det väl bra. Jag tänker jag kan finna det andra skräpet, om jag ser efter litet bättre, men Ni skall veta, sådant där förekommer så ofta, och något kan lätt komma bort.

— På en så liten stund bör intet kunna förkomma. Skynda på nu och tag fram allt.

— Hvad ar det då Ni saknar? Om Ni vill upplysa mig därom, så blir det mig lättare att finna det bland öfriga ting vi hafva.

— Stå inte på det sättet och hala bort tiden. Ni vet mycket väl, hvad Ni tagit från mitt rum, och kommer det icke ögonblickligen fram, så kallar på polis.

Åter gick mannen in i det andra rummet och återvände med en del saker, som tillhörde Gustaf. Denne betraktade dem noga och räknade öfver, hvad som fanns där. Ännu saknades en del, och äfven det måste fram.

— Hvarför tog Ni inte med allt på en gång? Ni kunde mycket väl ha gjort det.

— Vi ha ingenting mera, som är Ert.

— Inte det. Vi skola väl se. Vill Ni taga fram mina saker?

— Vi ha inte mera.

— Var god kalla polisen, bad Gustaf sin vän Berrymont. Denne var redan vid dörren, då hotellmannen ropade:

— Vänta ett ögonblick; Jag skall se efter, om jag möjligen gick förbi något där inne, men jag tror det ej. Finns det något, så får Ni det naturligtvis genast och utan prut.

Berrymont stannade vid dörren, medan hotellmannen begaf sig in i angränsande rum på ny upptäcktsfärd. Åter fann han några små ting, de sista.

— Nu är allt här, vi skola endast se, om någonting fattas i resväskan, sade Gustaf.

— Ingenting är taget ur den.

— Det få vi se.

Han började i de båda herrarnes åsyn plocka ur väskans innehåll. När allt var upptaget kände han

efter ännu en gång för att öfvertyga sig om, att han ej lämnat något kvar.

— Ni har tagit bort ett litet skrin samt en urkedja af guld ur den här väskan.

— Det är osanning, vi ha ingenting tagit. Ni kom ju, innan vi hunnit genomse sakerna, och därför kunna vi ej heller ha tagit något.

— Skynda Er att få fram det.

— Vi ha ingenting.

— Polisen, herr Berrymont, var god kalla honom.

Denna gång gick Berrymont ut, trots hotellmannens rop, att han skulle stanna. Men det drog för långt ut på tiden att på detta sätt nödgas gräla sig till hvarje sak. Så snart Berrymont var utom dörren, sprang den uppretade hotellmannen efter de saknade tingen, kastade dem på disken framför Gustaf och ropade:

— Betala hvad Ni är skyldig och skynda Er sedan härifrån. Vi vilja inte ha något att göra med sådana där herrar.

— Jag skall gå, när det blir tid. Hur mycket är jag skyldig här.

— Tolf dollars.

— För två dygn.

— Ni har inte betalat något, sedan Ni kom hit.

— Jaså, Ni skall ändtligen bråka. Nåväl, få se hvem som vinner. Vi vänta med uppgörelsen tills polisen kommer.

— Nej, nu skall det ske, ty Ni får inte stanna en minut längre.

— Men jag har inte lust att skänka Er några pängar. Det är två dygn jag är skyldig för, och

efter 50 cents för dygnet blir detta en dollar. Det blir också allt Ni får.

— Jag bryr mig inte om, hvad Ni säger. Här är det jag som bestämmer, och om jag säger, att Ni är skyldig tolf dollars, så är Ni det. Betala nu och gå sedan.

— Straxt. Jag ser polisen komma utanför.

— Gif mig en dollar då och gå Er väg.

— Nu är det ej så brådt. Inom några minuter blir allt klart ändå.

Något mera hunno de ej säga, förrän Berrymont inträdde i sällskap med en polis.

— Hvad är det fråga om här nu igen? frågade polisen.

Hotellvärden började beklaga sig, att man ville bedraga honom. att han råkat ut för dåligt folk, samt hade en hel del annat att anföra, men det lönade ej mycket. Gustaf pekade tyst, på sin resväska och sade:

— De ha brutit upp den för mig och plockat undan en del värdesaker, hvilka herrn där slängde fram på disken, just när jag bedt min vän gå och hämta Er. Min koffert höll på att bli bortförd, då jag kom lagom för att hindra det; och till sist begär den värde herrn tolf dollars för de två sista dygn jag bott här. Ni torde sedan själf kunna bedöma saken.

— Det är alldeles nog, och det är ej första gången något liknande inträffar här. Önskar Ni, att mannen skall häktas?

— Nej, det bryr jag mig inte om, blott jag får min rätt. Han har förstört min resväska, och det är väl inte för mycket, att han ersätter mig för den.

— Nej visst inte. Hur mycket begär Ni för den?

— Jag fordrar hvad jag betalade, då jag köpte den, hvilket i amerikanskt mynt är fyra dollars.

— Det ger jag aldrig för en sådan där gammal väska! skrek värden mycket argt.

— Bäst är, att Ni betalar, eljest kommer Ni illa ut, svarade polisen.

— Han är skyldig mig för hyran.

— Det kan Ni draga af, om herrn där tillåter.

— Naturligtvis, svarade Gustaf.

— Betala ut tre dollars och var sedan glad, att Ni slapp undan så billigt, kommenderade polisen vidare.

Hotellvärden måste lyda till slut, Gustaf fick tre dollars, hvarefter han plockade ihop sina saker, dem han med Berrymonts hjälp lastade på den lilla kärran,

Polismannen följde dem ut, och då de voro färdiga att gå, sade han;

— Jag kom Er verkligen till god hjälp i dag ty den där herrn är eljest icke god att få någon rättvisa af. Han är en af de svåraste vi ha att hålla ordning på.

— Tack, min herre; jag är glad för att Ni hjälpte mig. Kan jag på något sätt visa Er min erkänsla?

— Om Ni så finner för godt, kan Ni det. Ni fick ju tre dollars för väskan, och det var nog bra betalt i alla fall.

Gustaf kunde ej återhålla ett leende. Han hade hört talas om, att poliserna här gärna togo emot litet för egen del, och därför blef han ej förundrad öfver dennes sätt. Han tog upp en dollar ur fickan och lät den glida ner i polisens öppna hand.

— Tack min herre; Ni är en hedersman. Behöfver Ni mer hjälp någon gång, så hoppas jag Ni kallar mig.

— Skulle så fordras och Ni är i närheten, så skall jag göra det.

— Gör det, jag hjälper Er gärna. Farväl.

Han gick sin väg, och de två arbetskamraterna togo sin kärra och begåfvo sig mot hemmet. De hade blifvit fördröjda mycket längre än de väntat och måste nu skynda sig för att hinna till arbetet.

— Vi få vara så mycket flitigare, och när vi nu äro två, kommer det att gå raskt nog, sade Berrymont under vägen.

— Jag är ledsen öfver dröjsmålet jag förorsakat, svarade Gustaf, men jag kunde ju icke hjälpa det.

Jag skall försöka arbeta så mycket bättre när vi komma i gång.

— Med den saken blir det nog bra.

De kommo hem utan vidare äfventyr, buro upp Gustafs saker på hans rum och begåfvo sig genast ut. Det gick raskt undan med arbetet, och Berrymont påstod, att Gustaf sopade som en gammal van arbetare; hvilka loford gladde nybörjaren, ty han önskade göra rätt för sig genom sin flit, och bäst var att på en gång taga i med allvar.

— Vi få skaffa oss flera gator med det första; sade Berrymont, då de om kvällen kommo hem. Jag har flera stycken på förslag, fastän jag förut varit litet tvehågsen angående dem; jag har ju haft så mycket ändå och därtill varit ensam. Nu skall det gå bättre. Har Ni något emot att arbeta tillsammans med mig allt fortfarande?

— Naturligtvis inte. Om jag får stanna och hjälpa Er gör jag det mycket hellre än antager några gator på egen hand. Ni förstår saken bäst, och jag behöfver ledning, därför är jag tacksam för Ert förslag.

— Afgjort då. Vi bilda bolag, fast det är litet och fattigt; men med Guds hjälp skola vi reda oss, äfven om det icke alltid är öfverflöd på arbete.

— Därpå tviflar jag icke. Men blir jag Er någon gång till besvär så skicka bort mig bara, och jag skall försöka skola mig så godt jag kan på egen hand.

— Något sådant behöfva vi nog inte befara; det blir bra alltsammans.

Så hade de då uppgjort sin plan för det kommande, och Gustaf var glad däröfver. Innerligt tackade han Gud för undfången nåd, och för att han åter funnit

en liten vrå i världen, dit han kunde gå och känna sig hemma, äfven om saknaden följde honom dit också. Han klagade icke mera öfver pröfningarne, ty han visste, att äfven de kunna gagna, och han var nöjd med sitt arbete, ty om det också var anspråkslöst, så var det dock hederligt. Af alla krafter skulle han arbeta, och han skulle reda sig, ty han förtröstade på Gud, och de, som på honom förtrösta, komma icke på skam.

SJETTE KAPITLET.

Små öfverenskommelser.

Sommaren gick, Gustaf arbetade med hvarenda dag, och han kände det snart riktigt behagligt att så där få vara i verksamhet från morgon till kväll, äfven om själfva arbetet ibland föreföll honom en smula obehagligt. När det var rägniga dagar fann han det obehagligast, ty äfven då måste han vara ute och i full verksamhet. Berrymont ångrade visst inte, att han tagit den unge svensken med sig som arbetskamrat, ty bättre hjälp kunde han icke finna, och de hade åtagit sig långt flera gator än förut, så att de förtjänade ganska mycket pängar. De förslösade ingenting onödigtvis utan lefde så sparsamt och stilla de kunde, och Gustaf kunde till och med lägga åt sidan en del af sin förtjänst.

I Berrymonts hem fann han alltid vänlighet och trefnad. När sorgen och tungsintheten kom öfver honom, gick han ned till sina vänner, och i deras

sällskap förjagades åtminstone delvis skuggorna från hans själ; men att helt förglömma det gångna var honom omöjligt. Mången afton satt han också ensam i sitt lilla rum och drömde om flydda dagars lycka och då hände det nog, att suckar stego från beklämt bröst och tårar runno från skumma ögon.

Berrymont var en gudfruktig man, och hans, hustru var en ädel kvinna. som också älskade Gud• De gjorde därför allt de kunde för att muntra upp Gustaf, då de sågo att han led. Att det fanns något i hans förflutna lif, som han ej anförtrott dem, det förstodo de väl, fast de naturligtvis af grannlagenhet ej ville fråga därom. Gertie visade sin fars unge kompanion en blygsam artighet, något dumt koketteri, fanns icke hos henne. Hon var enkel och anspråkslös hade ett godt förstånd och kunde med sina glada leenden, sitt vänliga sätt lifva upp och göra det gladt i hemmet, då hon om kvällarna kom från sitt arbete.

Då vintern kom, blef arbetet för de båda männen strängare. De skulle hålla trottoarerna rena från snö, och den första vintern, Gustaf var med om detta arbete, var rik på snö, kyla och storm. Aldrig klagade han dock, hur svårt det än var för honom; det lönade ej mödan att klaga, han måste i alla fall fortsätta med arbetet, nöden dref honom därtill. Han skulle härda ut. Ett särskildt nöje skaffade han sig i det han efter hand köpte sig en del goda böcker, och då han under de långa vinterkvällarna satt hemma, studerade han flitigt både för att ej glömma bort, hvad han förr kunnat, och för att inhämta mera vetande.

— Lägg boken åt sidan en stund nu, sade Berrymont en kväll, när han kom upp till Gustaf, där den-

ne satt och läste, och kom ner till oss och prata bort en stund. Ni börjar bli riktigt sällsynt nere bland oss, och jag antager, att det är böckernas skull.

— Gärna skall jag komma ner. Ni var snäll som påminte mig det, eljest glömde jag bort det. Böckerna äro mig kära, och jag älskar att studera, när jag har tillfälle därtill.

— Ni har sannolikt studerat förr, innan Ni kom hit?

— Åhja något, ehuru icke så mycket. Jag hann icke så långt.

— Har man väl börjat en gång, så sitter längtan att få fortsätta ganska länge kvar, det vet jag af gammalt, och det måste vara verkligen tvingande omständigheter, som möta, innan man är villig lägga sina böcker på hyllan.

— Ni har kanske också pröfvat på något i den riktningen?

— Jag kan säga som Ni, att jag gjort det något litet, men det är nu så länge sedan. Gå nu med ner och prata en liten stund. Vi tycka det är långsamt i kväll, jag vet ej rätt hvarför.

— Det kommer stunder ibland, då vi tycka tiden går förfärligt sakta, men så går den så mycket fortare en annan gång stället.

— Alldeles så. Det beror nog på våra känslor. Äro vi glada, så går tiden fort; äro de sorgsna, så går det sakta med allt. Äro vi mycket upptagna af arbete, så flyger tiden mer än snabbt, gå vi sysslolösa, så kännas minuterna nästan som timmar.

De gingo ner och satte sig kring eldstaden. Gertie var hemma och var upptagen med att sy på någon liten sak.

— Är Ni också ledsen i kväll, herr Valdemarson? frågade hon leende.

— Åhnej, inte mer än vanligt.

— Ni är ju alltid litet sorgsen, jag vet det, men jag menar, om Ni är det mer än vanligt i kväll.

— Nej, jag känner mig snarare litet gladare till humöret i kväll än eljest.

— Det var då roligt. Här sutto vi så tysta, ingen sade ett ord. Pappa suckade, och så gjorde mamma. Vinterkvällarna bli så långa.

— Vi få hitta på något att fördrifva tiden med. Jag önskar vi hade ett piano, så skulle vi spela, men nu ha vi ju intet. Det är så, när man blifvit ställd på den fattiges plats här i världen. Spelar Ni något instrument, fröken Gertie?

— Nej, det har jag tyvärr aldrig fått lära mig hur ifrigt jag än önskat få det. Men Ni spelar, förstår jag.

— Ja, det var fordom ett af mina käraste nöjen, fast jag nu ej gjort det på länge.

— Ack, om vi hade ett piano! Då kunde vi få höra några toner ibland om kvällarna.

— Det är ju underligt, inföll nu Berrymont, att vi varit tillsammans nu så länge och ändå veta så litet om hvarandra. Jag känner knappast Er mera nu än första stunden jag såg Er. Ni föreföll mig då att vara en god man, nu vet jag, att Ni är det men det är också allt.

— Och lika litet vet jag om Er, svarade Gustaf, men vi ha ju ändå kommit bra öfverens, och vi ha, som jag hoppas, ingenting att klaga på hvarandra för.

— Åtminstone kan icke jag klaga. Men säg mig,

herr Valdemarson, kunna vi inte för att fördrifva en stund ibland, då vi nu ingen musik ha, som vi önskade, kunna vi inte tala om något af våra gamla minnen för hvarandra? Jag är öfvertygad om, att Ni i Ert gamla fosterland icke var någon vanlig arbetare.

— Nej, det var jag inte. Det är svårt att tala om det flydda, ty vanligtvis är det icke så mycket om ljus och glädje att berätta, åtminstone är det så för mig.

— Då är Ni ej ensam om att hafva gjort bittra erfarenheter, ty jag tror nästan, att många af dem, som kommit till detta land för att bygga sig ett nytt hem, ha något tungt minne att bära på.

— Sannolikt. Och det finns väl ingen, icke ens af dem, som alltid varit här, jag menar hela sitt lif, som icke känt något af lifvets bitterhet.

— Däri har Ni rätt, hvar och en har nog fått sin del. Men det är då godt att under alla förhållanden veta, att Gud är med en; och ljuft är det att kunna förtrösta på honom, hur mörkt lifvet än blir.

— Jag förmodar Ni är född och uppfostrad här i landet?

— Nej, inte mer än Ni. Jag var väl vid Er ålder, då jag kom hit.

— Jag trodde Ni var infödd amerikanare.

— Visst inte; jag är engelsman till börden, men måste resa hit af vissa orsaker, liksom Ni sannolikt gjort.

— Och kanske hade äfven Ni en bättre ställning i Ert gamla fosterland?

— Ja, det hade jag allt.

— Berätta då litet därom. Det skulle vara mig

ett verkligt nöje att få höra något om Ert land och Edra erfarenheter där.

— För mig är det gångna föga nöjsamt. Ni kan måhända förstå, hur minnena från ett fordom kunna tära på hela ens lif och bära med sig mycken smärta. Så har det varit för mig.

— Jag förstår det mer än väl, ty jag känner det i min egen själ.

— Nåväl, må vi berätta litet af det gångnas erfarenheter för hvarandra. Det skall fördrifva någon stund för oss, lära oss känna hvarandra bättre och kanske kunna vi sedan, såsom det står i bibeln, hjälpa till att bära hvarandras bördor.

— Men, invände fru Berrymont, inte skall du tala om gamla England, då blir du så ledsen.

— Åhnej, gumma lilla, vi kunna väl tala om det så, att smärtan ändå håller sig på behörig plats.

— Jag tycker den oroar allt som oftast, och du själf lider mäst af minnena, tror jag.

— Det går öfver igen, när jag tänker på, hvilka gator jag först skall sopa nästa dag. Kampen för dagligt bröd är ändå en välsignad sak, ty just under mödorna strömmar frid och ro till hjärtat, och för de dagliga sysslorna vika bittra minnen. Och om man äfven ej kan hoppas så mycket af lifvet, så födes ändå något hopp i själen, då man arbetar, ty man tror sig i alla fall i stånd att förvärfva något för den tid som kommer.

— Och när hoppet i något det minsta afseende tyckes gå i uppfyllelse, känns det så ljuft inom en, sade Gustaf. Det har jag känt, emedan jag nu sökt arbeta för att reda mig.

— Så har jag gjort under alla dessa år också, och numera kan jag tacka Gud af allt hjärta för hans ledning med oss. Det skadar oss nog inte att få komma ut och pröfva på litet, ty just när vi kastas från en ställning i lifvet till en annan, lära vi oss förstå vårt egentliga värde, och hvad vi äro i stånd att uträtta här.

— Vi uträtta i alla fall något godt med vårt arbete, hur simpelt det än må vara. Jag har ofta tänkt på, när jag sopat gatorna, att det är många fötter, som genom vårt arbete räddas från att slinta.

— Det är sannt; och därtill kunna vi genom vårt arbete ärligt försörja oss och det är vackert så.

— I fråga om försörjning; har Ni aldrig tänkt på att taga Er till med något annat än att sopa gatan?

— Jo, det har jag allt gjort, men vissa omständigheter ha varit i vägen. Jag skulle tycka om att sysselsätta mig med affärer.

— Om vi skulle försöka att litet längre fram i tiden gemensamt företaga oss något sådant! Tror Ni inte det skulle lyckas?

— Jo, jag har mera hopp därom nu än förr, ty omständigheterna tyckas nu icke vara så mycket emot mig, och får jag Er till min medhjälpare, har jag intet tvifvel om framgång, ty Ni är driftig.

— Vi skola tänka på det mera sedan. Vi kommo ifrån vårt första ämne, ty det var ju om att berätta litet från det förflutna. Gör det nu, så är Ni snäll.

— Det var icke öfverenskommet, hvem af oss som skulle börja.

— Men jag förstår, att Ni gör det, ty såsom den

äldste är det Er rätt, och Ni har säkerligen mäst att berätta.

— Kan väl så vara, och ändå är det sagt i några få ord, om Ni så vill.

— Nej för all del, det duger inte! Gif oss det Ni ämnar säga såsom en liten god berättelse, det är trefligast.

— Nåväl, jag skall försöka, men, herr Valdemarson hvad vi så här i familjekretsen prata om, får Ni icke delgifva någon annan. Någon annan har aldrig fått höra något af det. Må det bli mellan oss. Er räknar jag numera såsom en af familjen, och därför kan jag berätta det, så att Ni hör det. För mig ligger det en viss njutning i att få tala om det flydda någon gång hjärtat tyckes bli lättare, då man ser tillbaka på erfarenheterna, och man märker, huru Gud i nåd ledt allt väl.

— Jag tror det. Ni kan lita på mig, jag behåller för mig själf, hvad som säger till mig. Jag begär själf tystnad med det jag skall omtala, när min tur kommer. För rästen har jag ju ingen att tala med. Ni är ju mina enda bekanta här, mina enda vänner i detta land och de enda på hela jorden, tror jag.

— Hvem vet, om icke vi kunna säga på samma sätt vis à vis Er. Blif då icke förundrad, om min historia kommer att synas Er litet besynnerlig, ty den innehåller nog ett och annat, som Ni kanske aldrig kunnat ana.

— Men Howard, skall du nu rifva upp de gamla såren igen, sade fru Berrymont sorgset.

— De läkas i alla fall aldrig, och då gör det ingenting, om de få blöda friskt en stund ibland, det

gör dem mindre svidande, och, som jag nyss sade, det ger en viss tröst att få tala om sin lifserfarenhet.

— Jag har ofta önskat jag hade en vän, till hvilken jag kunde anförtro något af mina känslor och erfarenheten, sade Gustaf.

— En sådan längtan känner hvar och en, som har något att bära i sitt hjärta. Det är ett naturligt behof hos människan att få lätta sitt hjärta för någon annan, som förstår en, ty vi äro ej skapade att lefva helt och hållet isolerade, icke ens i detta fall tror jag.

— Nej, vi äro skapade att vara bröder, det är sannt, och såsom bröder kunna vi öppna våra hjärtan för hvarandra, om vi också icke kunna göra det för alla vi träffa, och äfven om det finns mycket i vårt lif, som vi icke kunna anförtro någon.

— Så skall jag väl börja min berättelse då, men jag hinner inte afsluta den i kväll, ty den är ganska lång, och det tar tid, då man något litet skall ingå i detalj.

— Jag skall icke tröttna på att lyssna, så att Ni behöfver icke alls försöka sammandraga den.

— Men Ni skall ha tid för Er berättelse också.

— Vi ha många vinterkvällar framför oss.

— Jag skulle hälst vilja höra Er berätta först inföll Gertie.

— Det är för att Ni ej känner till något om mig ännu och kanske vet allt om Er far. Dock betyder några dagars väntan inte så mycket, särskildt i detta fall, hvarför vi nu bedja Er far börja sin berättelse.

SJUNDE KAPITLET.

Berrymonts historia.

Berrymont lade för ett ögonblick handen öfver ögonen, liksom ville han samla sina tankar riktigt och helt återkalla minnet, innan han började.

— Ni skall sannolikt förstå mig någorlunda och kanske fatta något af mina känslor, ty Ni är kommen från ett lika aristokratiskt land som mitt, och Ni känner till huru i de aristokratiska landen rang, namn och börd äro af stor betydelse och uträtta mycket. Det var för många, många år sedan. På ett stort, vackert slott, beläget på Englands nordöstra kust och kalladt Rockdale, och hvilket slott med rätta är prisadt för sin skönhet och den storartade natur, som utbreder sig däromkring, bodde lord Filip Berrymont, en af Englands bäste män med ett gammalt kändt namn och stort anseende. Denne lord Berrymont var väl medveten om sin höga ställning, visste att han var

något värd och var aristokrat i allt, både stort och smått. Stora rikedomar egde han, så att det blefve en gång ett stort arf för barnen, hvilket kunde iståndsätta dem att lefva, just som de behagade. Äldste sonen hade ju sin förmånsrätt, men sådana där familjer ha så mycket, att hvar och en kan få nog. Nåväl, på detta slott, det praktfulla Rockdale, förgick min barndomstid; där lekte jag mina första lekar, där lärde jag mig mina första läxor, där var mitt hem, och min fader var lord Filip Berrymont. Ni rycker till och ser på mig, alldeles som funne Ni det så märkvärdigt, att Ni mött en engelsk lord som gatsopare i New York. Det är dock så där ibland här i tiden. Jag blyges icke öfver mitt nuvarande arbete, ty det ligger intet ohederligt däri, och så länge jag ej företager mig något, genom hvilket min heder sättes på spel, är jag lugn, skulle så äfven en fördomsfull värld döma mig, om den visste hvad jag varit och hvad jag är. Väl dock, att Gud i alla fall icke dömer efter människosätt, utan för honom äro vi alla lika, höga som låga.

Men jag måste fortsätta. Jag är tredje sonen till lord Filip Berrymont, det vet Ni nu, och Ni önskar säkerligen veta, huru jag kommit hit ut och blifvit gatsopare. Ni har säkerligen i Sverige hört talas om, huru de stora familjerna ofta stridit inom sig själfva, huru bröder kämpat med hvarandra, huru fader och son råkat i delo om något, hälst då deras tycken och tankar icke stämt öfverens. Sådant där händer öfverallt, där gamla aristokratiska lagar gälla, och det hände så i mitt hemland äfven.

Min äldste bror liknade min far, stolt och egoistisk och förnäm. Han var den, som en gång skulle representera hela släkten, honom tillkom härskareplatsen, när min far en gång doge. Men så hände det sorgliga, att han under en jakt råkade bli skjuten af våda, och på kvällen hemfördes min broder såsom ett blodigt lik från skogen. Ni kan föreställa Er sorgen, huru vi gräto, hur min far var förtviflad, ty han hade haft stora förhoppningar om denne min broder. Nu var han borta, och hans rätt inom familjen öfvergick till andre sonen, det vill säga, den som var näst före mig. Han satte sig snart in i sin nya ställning, och på samma gång förändrades hans sinnelag på ett förunderligt sätt. Förut hade vi kommit, så väl öfverens vi hade båda två varit så enkla, vi hade som barn tillsammans uppgjort planer för framtiden, och under hela den första ungdomstiden höllo vi så mycket af hvarandra. Icke voro våra planer så storslagna, ty vi begärde icke så mycket af lifvet, som vi kanske haft rättighet till. Nu drog sig min bror ifrån mig, började behandla mig, som vore jag en dum pojke, och lät förstå att han på sitt sätt var herre öfver mig. Jag tog det lugnt, ty jag kunde det. Jag visste ju, att inom familjen var han nu för mer än jag. Men om jag var mindre och ringare, så ansåg jag mig dock ha rätt att gå min väg för mig, och jag gick den äfven.

Min far hade en kusk, hvilken varit i tjänst inom vår familj, sedan han var liten gosse. Denne tyckte jag om. Han gick liksom en sorts andre förvaltare vid slottet, då han började åldras, och alla sågo upp till honom med aktning och vördnad, ty en mera ädel

och högsinnad man kan man sällan finna. I hans lilla våning trifdes jag mycket väl, då jag var barn, ty där hade jag ett par trefliga lekkamrater i hans barn, ett par flickor. Där rådde sträng och på samma gång mild gudsfruktan, där lefdes ett enkelt, flärdfritt lif, alldeles som jag ämnade lefva med tiden. När jag sedan växte upp och kom ut i världen för att förskaffa mig de kunskaper och den bildning man naturligtvis fordrade af mig, längtade jag mer än en gång tillbaka till den käre gubben och hans snälla familj. Ja, jag längtade mera till dem än till mina föräldrar och min bror, ty det hände allt, att jag i hemmet fick nöja mig med en sådan där nedlåtande vänlighet, som gör hjärtat fattigare och sinnet tungt, och jag kan icke begripa, hvarför de skulle behandla mig så, då jag ju var en medlem af familjen, låt så vara att jag var blott yngre sonen. Jag var allt för mycket plebejsk och bondaktig, sade min mor ibland, och jag måste lära mig bli verklig aristokrat, innan de kunde komma riktigt öfverens med mig. Ofta fick jag uppbära klander, för att jag gick in till den gamle kusken. Min far hade inga höga tankar om mig och påstod bestämt att det aldrig skulle bli något af mig. Jag hade redan bestämt mig för den väg jag skulle gå. Jag fikade icke efter att komma så högt i världen, jag frågade icke efter äran af människor, utan jag såg efter en mera stilla lycka. Dock ingick jag enligt min fars önskan i armén. Då tyckte han, att jag började arta mig bättre. Min bror var också officer och hade hunnit längre än jag; och då vi voro tillsammans vid regementet syntes han aldrig ihågkomma, att jag var hans bror; han var kaptenen, och

och jag var den unge löjtnanten blott. Han var en utsväfvande och rå man, lefde ett högt lif, och det gör han väl än. Jag drog mig tillbaka så mycket som möjligt, ty jag hade ingen håg för det vilda lifvet i kamratkretsarne, ehuru jag visst inte försmådde de nöjen, som eljest bjödos. Naturligtvis var jag ganska ansedd, ty jag var under alla omständigheter en lord Berrymont, äfven om jag icke hade rätt till den fina titeln såsom familjens öfverhufvud. Dock skulle jag snart mista allt det andra också, — utom lyckan, som blef mig trogen.

Det var en sommar en vacker, engelsk sommar, som vi pläga säga; Ni skulle kanske vilja säga en äkta svensk sommar, ty jag har hört sägas, att i Ert land äro somrarne äfvenledes mycket sköna. Jag kom hem för att hvila upp mig. Hvad var naturligare än att jag sökte upp min gamle vän kusken och stannade en stund hos honom ibland. Vi hade så mycket att tala om. Han framkastade ofta den tanken, att jag vore långt värdigare att innehafva platsen såsom äldre son än min bror, men jag ville icke höra därpå. Man kallade mig läsare hemma för mitt allvarliga sinnelags skull, ty läsare var jag visst icke då. Min far smågrälade många gånger öfver, att det icke fanns nog hurtigt lif i mig, och jag sökte ej försvara mig. Så kom han en dag och talade med mig om, att jag borde tänka på att skaffa mig hustru. Min bror ämnade inom kort gifta sig, och nu ansågo mina föräldrar att min förlofning kanske kunde firas vid samma tillfälle och därtill hade min far just då ett mycket passande parti på förslag för mig. Jag bad honom gifva mig tid att öfvertänka saken litet först innan

jag bestämde mig. Ensam och med många underliga tankar i mitt sinne gick jag ned i trädgården och vidare ut i parken, där jag satte mig att öfvertänka det hela. Skulle jag gifta mig; jag var ju ännu icke mera än 21 år. Nog kunde jag det, ty jag var rik nog. Men det fattades ett vilkor, och det var kärlek. Jag visste ingen flicka i den höga societeten, som jag skulle vilja ha, så att det tog emot inom mig. Att tänka binda mig vid någon, som jag ej höll kär, nej, det kunde jag inte, det blefve mig omöjligt. Då hörde jag plötsligt en röst långt nere i parken, en röst, som sjöng en liten enkel sång, och jag kände igen både röst och ord. Jag minns sången ännu.

I villande världen är buller och larm
och strid och flärd,
och män'skorna göra hvarandra harm
på stormig färd.
Den ringe han går till sin koja låg,
när dag är slut,
och prisar Gud och är glad i håg
och hvilar ut.

Hvad gör det, om icke ett slott jag har
och gods och guld
blott friden är uti mitt hjärta kvar,
och Gud är huld.
Och om utaf dagens id jag blir trött,
af mödan matt,
jag ber till min Gud, jag slumrar sött
i mörkan natt.

Och har jag ett hem, där kärlek bor,
men hyddan är låg,

min glädje är dock så dyr och så stor,
och glad min håg.
När bitterhet gästar i högt palats,
så trygg jag är,
uti min koja den ej får plats,
Guds frid är där.

Den där enkla visan hade jag hört så många gånger förr, och då den där rösten sjöng den, tyckte jag alltid att den ljöd ljufvare än eljest. Nu visste jag, hvad jag skulle göra, nu blef med ens allt så

klart för mig, och jag kunde ej låta bli att se upp till himlen och i kvällens frid hviska fram ett tack till Gud, för att han upplyst mitt hjärta om, hur jag borde handla. Sedan gick jag med lätta steg åt det håll i parken, hvarifrån sången hördes. Snart såg

jag sångerskan. Hon satt på en liten bänk invid gångstigen. Händerna hvilade sammanknäppta i hennes knä, och hufvudet hade hon lutat mot en afbruten trädstam. Försiktigt smög jag mig fram för att icke störa henne, ty hon sjöng ännu sakta på sin visa; dock kunde jag icke gå så tyst, att hon icke till slut hörde mig. Hon vände på hufvudet, och då hon såg mig, sprang hon upp, och liksom hade hon blifvit rädd för mig.

— Ni lord Howard! utropade hon.

— Ja, kära Helene, jag hörde Er sjunga, då jag satt ett stycke härifrån, och då kunde jag inte låta bli att söka upp Er.

Jag fick intet svar. Ni undrar, hvem sångerskan var. Jo, det var min vän kuskens äldsta dotter, en snäll flicka, gudfruktig, hjärtegod och glad. Hon var tre år yngre än jag. Vi hade ända sedan barndomen varit goda vänner, äfven om vi ibland gnabbats litet. Nu var dock gnabbet ett gammalt minne blott, och vår vänskap var annorlunda än i barndomsdagarne.

— Hvarför sitter Helene så ensam och sorgsen här? frågade jag utan att komma ihåg, att hennes lilla visa nyss förut icke alls vittnat om någon sorg.

— Jag är inte ledsen utan sitter här, för att kvällen är så skön. Men jag trodde, att Ni rest till staden igen, svarade hon sakta men frimodigt.

— Nej, jag skall stanna hemma några dagar ännu. I morgon kommer jag allt upp och hälsar på eder.

Intet svar gafs på dessa ord heller, och jag slog mig ogeneradt ned på bänken, genom en vänlig rörelse med handen bedjande henne att äfven sätta sig.

— Jag skall stanna hemma, ty det kommer storfrämmande hit i morgon, fortfor jag, då hon envist teg.

— Hvem kommer då? Den kvinliga nyfikenheten fanns där dock, och hon kunde inte låta bli att fråga.

— Lord E. med familj ocb dessutom några andra vänner.

— Då blir det väl riktigt lif på slottet.

— Jag förmodar det. De komma visst helt oväntadt men skola ändå stanna några dagar. De ha visst några särskilda affärer med min far, och därtill önskar han, som jag förstår, af någon annan orsak, att de skola stanna kvar litet.

— För andra orsaker, eftersade hon långsamt, som det tycktes omedveten, att hon talade högt.

— Ja, fortfor jag öppenhjärtigt, och det är för min skull, skall jag säga Er. Ni vet, att lord E. har en dotter, ungefär vid Er ålder, och min far har fått i sitt hufvud, att jag skall gifta mig med henne. Nu menar han, att jag under deras vistelse här skall lära mig känna henne litet närmare för att sedan högtidligen kunna framföra mitt frieri.

Helene blef blek som döden och stirrade stelt ut i rymden. Skuggorna föllo allt djupare öfver oss. Solen hade gått ned, skogen var så drömmande fridfull, suset i de höga furorna ljöd som hviskande röster, hvilka begärde svar af oss.

— Tycker Ni det blir tråkigt, då jag reser bort för att ej mera komma igen?

— Ja.

— Min far är mycket ifrig om att få mig gift med lord E:s. dotter, ty hon tillhör ju en af de förnämsta familjer vi ha i landet. Såsom andre sonen i

vår familj kan jag skatta mig lycklig att få en sådan brud. Tycker Ni inte det, Helene?

— Jo.

Hennes röst var lika svag, lika vek som sucken i träden öfver oss, och jag såg, hur hennes lilla hand darrade. Jag kunde icke se hennes ögon, men jag tyckte mig höra en med våld återhållen snyftning smyga fram. Nog visste jag då, hvad jag ville veta, och nog visste jag, hur jag skulle handla.

— Helene, fortsatte jag ömt och tog hennes lilla hand mellan mina båda, Ni förstår nu att det är min fars vilja, men jag försäkrar Er, att min är det inte. Jag har alltid af de mina varit ansedd icke stort bättre än en vanlig bonde, de ha aldrig haft någon hög tanke om mig, och jag fruktar, att de aldrig heller komma att få det, ty jag ämnar inte lyda min far.

— Men det måste Ni väl göra, svarade hon och vände sig emot mig.

— Det beror helt och hållet på andra ting. Det kan lika lätt hända, att jag inte lyder; och då blir jag utan förbarmande bortjagad från mitt hem och får aldrig mer komma tillbaka.

— Så illa skall Ni väl inte tänka det skall bli för Er. Då gör Ni ju mycket bättre, om Ni lyder Er fars vilja.

— Det kan nog se så ut, men ändå så vill jag ej. Helene vet, hur ofta jag varit i edert hus, hur jag med eder njutit en stilla glädje där, och Ni har sett, hur väl jag trifts ibland eder. Jag känner mig där, i det enkla lilla hemmet mycket bättre till mods, än jag skulle göra i något slott Hos eder är det gudsfruktan och frid, och det älskar jag, fast jag ännu

ej kan berömma mig af att vara någon god kristen. Jag älskar ej lifvet ute i den stora världen. och därför tar det så emot för mig att lyda min far. Men det är också något annat; jag älskar icke lady E. och gifter jag mig med henne, så måste jag offra mitt hjärtas känslor, och mitt äktenskap blir en ren affär.

— Ack, gör det icke då! Vänta i så fall helldre, till dess Ni finner någon, som Ni kan älska, ty att gifta sig utan kärlek, det tror jag vara detsamma som att med egen hand stöta lyckan ifrån sig.

— Ni vill då se mig lycklig?

— Ja, af allt hjärta önskar jag Er lycka. Ni har varit så god mot oss; Ni har varit liksom en bror för mig och min syster, trots det Ni är en lord Berrymont, och vi endast af det fattiga folket. Vi skulle alla bli mycket ledsna, om Ni inte blefve lycklig.

— Men Ni skulle vara glad, om Ni såge mig lycklig?

— Mycket glad.

— Då, käraste lilla Helene, vet jag, att Ni också vill göra något, för min lycka. Jag vill bli lycklig, och med Guds hjälp skall jag bli det, äfven om jag därför skall såsom en landsflykting jagas från mitt hem. Helene, blif min hustru, och då är jag lycklig och skall med gladt hjärta tacka Gud för allt.

Hon satt och stirrade på mig, alldeles som hade jag sagt något riktigt bittert till henne, såsom hade hon alls icke förstått min mening.

— Nej, nej! utropade hon slutligen, det vore att kasta bort Ert hem, att försmå all gemenskap med Edra föräldrar. De skulle aldrig förlåta Er, och det vill jag ej åstadkomma.

— Och ändå skulle jag vara lycklig på det sättet. Man blir ju lycklig blott genom kärlek, då man ämnar skaffa sig ett hem, det sade Ni själf.

— För Er egen skull, bed icke om det.

— Jag trodde nästan, att Ni höll af mig.

— O ja, det gör jag ju, det måste jag, och därför vill jag, att Ni skall bli lycklig och få behålla Ert hem.

— Älskade Helene, om Ni vill se mig lycklig, så blif min maka. Jag frågar icke efter rikedom, ära och namn, jag blir icke lycklig genom sådant. När jag i kväll hörde Er sjunga, satt jag just och tänkte öfver min ställning, och då jag förnam tonerna, var det liksom hade de gifvit bestämdhet åt mitt sinne, ty jag visste då, att endast Ni kunde bli min, ty Er älskar jag. Blif då min. Låt min far förskjuta mig, hvad gör det; vi resa till ett annat land och där kan jag, om så fordras, med mina egna händer arbeta för oss. Gud skall icke öfvergifva oss där heller.

— Ack, Ni kan icke härda ut så mycket för min skull, och jag kan ej förlika mig med tanken, att Ni därför skulle få lämna Ert hem.

— Jo, jag kan uthärda allt, med Guds hjälp. Neka ej att bli min.

— Trodde jag, att det vore Er lycka, så nog ville jag det. Men en lord Berrymont och en fattig flicka af folket.

— Ja, det är nog inte så vanligt, men de skola icke vänta mera af mig, som de alltid trott så litet om. Jag är villig att lämna allt här och om så fordras reda mig ett hem i ödemarken, blott jag vid

min sida har någon, som älskar mig och som vill dela min glädje och min smärta.

Hon satt ånyo tyst, och äfven jag föll i tankar. Jag hade talat fort och sagt just hvad mitt hjärta kände. Att jag menade allvar, behöfde hon visst icke tvifla på, men det var ju klart, att hon skulle se det underligt, att jag bad henne bli min hustru. Jag hvarken kunde eller ville taga tillbaka ett enda ord af allt jag sagt, äfven om det skulle kosta mig både min ställning i hemmet och allt annat.

— Menar Ni verkligen allvar, lord Howard? frågade hon efter en liten stunds tystnad.

— Fullkomligt. Jag älskar Er, Helene, och jag ber Er igen att bli min, hvad som än må följa sedan. Vi ha god utsikt om att bli bortkörda, och jag önskar, att Ni då hade mod att följa mig, hvarthän det än må bära. Blir du min, så måste du stå vid min sida äfven i de mörka dagarna, hvilka jag då icke fruktar. Långt i fjärran land vill jag bygga oss ett litet hem, ty här få vi det väl icke. Kanske kan det bli bättre än vi ana, men bäst är att just nu se saken från den dystraste sidan. Vill du bli min hustru, Helene?

Jag sade du till henne utan att tänka därpå, men vid ett sådant tillfälle glömmer man sig lätt.

— Ja Howard, svarade hon med fasthet, är det, som du tror, till din lycka, så är jag din, komma hvad som komma vill sedan.

Det blef i hast så förunderligt lugnt inom mig. Nu ängslades jag icke mera för det kommande, det skulle bli bra. När min far nu återkomme med sitt förslag, kunde jag säga honom, att jag redan valt min brud, och att detta val ej kunde ändras. Nu

fick lord E. komma till oss med sin dotter hur mycket som hälst, det brydde jag mig icke om. Någon, som älskade det bullersamma lifvet i världen mer än jag, fick taga henne, men jag skulle det aldrig. Helene och jag öfverlade lugnt och stilla om, hvad vi borde göra i den närmaste framtiden, och sedan vi en stund utbytt tankar därom, öfverenskommo vi, att vi med det snaraste skulle göra oss i ordning, och först sedan skulle jag delgifva min far vårt beslut. Så skedde ock. Jag vill ej nu omtala för Er vår korta sommardröm, huru vi ibland måste smyga oss ut midt i nätterna för att ett ögonblick få råkas och tala med hvarandra. Vi hade så mycket att rådgöra om angående framtiden, och vi lärde oss under den sommaren att älska hvarandra så innerligt, att ingenting kunnat skilja oss, Ni kan nog förstå vårt svärmeri. Vi drömde rena, goda drömmar om lycka, midt under det vi visste, att svårigheter skulle möta oss.

Lord E. hade varit på besök och vi hade varit till hans slott, men på intet sätt förmådde min far få mig att närma mig den unga dam, han utsett till min brud. Jag kunde icke.

Helene och jag hade invigt hennes föräldrar i vår dyrbara hemlighet, och de blefvo mycket förskräckta, ty de trodde, att det var blott ett tanklöst skämt af mig. Dock öfvertygade vi dem om, att det var allvar, och att det måste bli såsom vi afgjort med hvarandra, och de läto sig slutligen lugnas. Helene hade snart allt färdigt och kunde gifta sig när som hälst. Själf var jag beredd på, att då jag delgaf min far allt, han skulle sända bort mig, men jag skulle aldrig resa utan min vän. Jag rådfrågade kyrko-

herden, huruvida han kunde viga ett par, äfven om den enes föräldrar voro emot det, och han sade sig kunna det, såvida båda önskade det och den, hvars föräldrar ej ville samtycka, var myndig. Då var jag lugn.

— I nästa vecka resa vi öfver till lord E. och då vill jag, att du skall göra slag i saken, Howard, sade min far till mig en dag.

— I hvilken sak, pappa?

— I hvilken sak! Det behöfver du väl inte fråga mig om. Jag önskar, att din förlofning med lady E. firas på samma gång, som din bror gifter sig.

Nu var tiden inne för mig att säga det, och jag gjorde det äfven.

Pappa, jag kan ingenting säga till lady E. och kan ej göra slag i saken, som Ni yttrade, ty jag älskar henne inte.

— Bah, det kommer med tiden. Du bör betänka, att du är yngre sonen, och får du lady E. så har du vunnit något, som många skola afundas dig. Betänk hennes ställning och din egen.

— Just min ställning har kommit mig att tänka på saken, och jag vill på inga villkor gifta mig med lady E. För öfrigt så har jag redan gjort mitt val, och det får förblifva därvid.

Du har gjort det. Nåväl, jag skall icke säga något därom, blott du valt en lika god maka, som den jag utsett åt dig. Hvem är det?

— Hon är en fattig flicka af folket.

— Du behagar skämta med din far.

— Inte alls; hon är en fattig flicka och hennes namn är Helene Hunter, Er gamle kusks dotter.

Min far kunde ej svara, men vredens rodnad färgade hans ansikte för ett ögonblick, men nästa sekund blef han åter ytterst blek. Han kom ända fram till mig, och jag trodde nästan, att han skulle slå mig, men det gjorde han dock icke. Fast han syntes mig så hotfull var jag ytterst lugn, och jag kände, att hvad som än komme att följa, skulle jag dock icke svikta, mitt löfte till Helene skulle stå fast. Blefve det också för mig att gå ifrån allt jag hade, måste jag lämna hem och vänner, och skulle jag ock skymfas af alla, som förut ansett det för en ära att räkna mig bland sina vänner, jag skulle uthärda det. Ändtligen tycktes min far hafva lugnat sig så mycket, att han kunde tala.

— Kom ihåg, att på din brors bröllopsdag eklateras din förlofning med lord E:s dotter, ifall hon icke har något däremot. Nu reser du ner till London, och där stannar du, tills vi härnäst fara öfver till lord E. för att hälsa på.

— Så vida jag själf kan bestämma öfver miu framtid, så förlofvar jag mig icke med henne. Jag har nått den ålder, då jag har rättighet att göra, hvad jag själf vill.

— Gå! Om du icke lyder, så har du intet här att skaffa. Jag har en son ändå, och du må göra som dig lyster; men den dag du nekar följa min vilja i detta afseende, är du arflös och hemlös och utstött härifrån.

— Då är jag det redan nu, ty jag lyder Er aldrig.

Han gick ifrån mig, och jag drog mig tillbaka till mitt rum. Hvad jag fruktat, hade inträffat, jag var utstött ur familjen. Ack, jag är icke den ende

adelsman i mitt kära gamla England, som det gått så, de äro många, som fått dela min lott; många, som hållit hjärtats röst och känslor dyrbarare och heligare än en hårdsinnad faders vilja. Hela aftonen satt jag inne och tänkte öfver, hur jag skulle handla. Det blefve bäst att resa, men ensam komme jag ej att göra det. Medan jag så satt och grubblade. kom min betjänt in och frågade mycket artigt, om han skulle börja packa.

— Hvarför då?

— Hans höghet lorden sade, att Ni skulle resa till London i morgon bittida.

Ja, det var sannt. Nåväl, du kan börja packa ner en del linne och sådant i min koffort. Jag skall säga dig vidare sedan, hvad du bör göra.

Han aflägsnade sig bugande för att i ett annat rum vidtaga åtgärder för min afresa. Själf började jag genomse en del papper, lägga tillsammans mina små dyrbarheter, som jag ville taga med mig, samt räkna öfver mina kontanter, ty när jag nu reste, ämnade jag ej mera återkomma, det var afgjordt. När jag fått allt i ordning var klockan tio på kvällen. Jag smög mig ut och bort till Helenes bostad, där de ännu voro uppe. När jag knackat på ett par gånger, öppnade Hunter själf dörren. Jag märkte genast, att något var å färde med honom, ty han var blek och såg så allvarlig ut.

— Åh, är det Ni, lord Howard; utropade han, medan han stod kvar i dörröppningen.

— Ja, jag måste hit för att rådgöra med Er om viktiga ting.

— Kom in. Det ljöd inte just så vänligt, men han öppnade dörren så pass mycket, att jag kunde tränga mig in i rummet. Midt på golfvet stod en stor koffort packad, men ingen mer än Hunter var inne.

— Hvar är Helene? frågade jag.

— Hon är hos sin mor ännu.

— Ännu. Hvad menar Ni med det?

— Er far har befallt, att hon skall bort, i annat fall få vi alla genast flytta, och jag vill ej öfvergifva mitt lugna hem, när åldern nalkas, och jag vet ej heller, hvart jag skulle taga vägen.

— Och när skall hon resa?

— Mycket tidigt i morgon bittida.

— Jaså, min far har varit här. Jag fruktade det. Men nu har jag ändå kommit honom i förväg.

— Jag önskar, att Ni aldrig talat med Helene om något, ty det blir bara sorg af, det ser Ni ju nu, det är, hvad jag sade Er. De store passa ej att vara i lag med oss små, ty det går inte bra i längden.

— Det måste gå bra, såvida inte Helene tar sitt ord tillbaka.

— Hon måste lämna sitt hem och begifva sig ut i världen på egen hand nu, och jag är mycket ledsen för hennes skull, ty hon har aldrig förr varit borta.

— På egen hand kommer hon inte att resa, så länge jag lefver. Låt mig få tala med henne.

— Det blir sannolikt sista gången då, ty kommer hon nu bort, så tillåter ej lorden att hon återvänder, förrän Ni väl är gift och borta härifrån.

— Det har Ni alldeles rätt i. När min far tillå-

ter det är jag redan gift och borta, och så är äfven Helene. Bed henne komma in.

— Han lydde mig; och då Helene kom ut i rummet, blek om kinden och med tårade ögon, kunde hon ej annat än kasta sig till mitt bröst och gråta.

— Förbi, för alltid förbi, klagade hon.

— Ja, det är för alltid förbi med vårt lif här, men därför icke förbi med vår lycka, min älskade.

Hon såg upp i mitt allvarliga ansikte, och jag fortfor:

— Så sannt som Gud lefver och jag litar på hans nåd och kärlek, så skall inte min far och inte något annat heller skilja oss åt. Skall du bort på samma gång som jag, så reser du dock endast som min hustru, och vi draga genast bort till ett främmande land för att där söka oss ett nytt hem och frid.

— Herre, Ni menar väl icke hvad Ni säger! utropade Hunter.

— Jo, det är just, hvad jag menar. Jag anade, att mina föräldrar skulle försöka få bort Helene, och jag skulle resa i morgon för att stanna borta en tid, men jag har fattat mitt beslut. Kläd eder nu och följen med mig. Vi gå genast till kyrkoherden, och han viger mig och Helene, och sedan äro vi färdiga att i morgon gemensamt göra vår resa.

— Det är omöjligt.

— Vill du öfvergifva mig, Helene?

— Nej, nej, jag följer dig, hvart det än bär.

— Då är allt väl. Ni måste gifva med Er, herr Hunter, det gäller hela vårt lifs lycka.

— Jag fick honom också att blifva medgörlig. De klädde sig och följde mig. I nattens tystnad smögo vi oss ut ur slottet, ned på de små vägarne genom parken och bort till byn, där jag djärft knackade på kyrkoherdens dörr. Det lyste ljus från ett enda fönster i huset, och det var från den gamle prästmannens studïerum. Han satt ensam uppe vid sitt arbete. Då han fått veta, hvilka vi voro, öppnade han dörren. Jag sade honom, att han måste viga oss genast, och han gjorde det, sedan han fått veta vår historia.

— Jag gör mig på sätt och vis skyldig till en orättfärdighet mot Er far, men jag kan inte hjälpa det. Jag har ingen rätt att neka eder bli man och hustru, ty Ni är myndig, lord Howard, och Ni må själf svara för följderna. Fröken Hunter har sin fars samtycke, och då gör jag min plikt, då jag viger eder.

— Var lugn, svarade jag den vänlige gubben, jag bär gärna allt ansvar. Ni skall vara god lofva mig en sak, innan jag nu lämnar Er. Gå i morgen upp till min far och tala om för honom, att jag i trots af hans vilja gift mig med Helene, samt att jag lämnar mitt hem för att aldrig mer komma tillbaka. Säg honom också, att jag förlåtit hans hårdhet. Jag skall arbeta för mitt bröd, och jag är icke rädd, fast lifvet nu ligger en smula mörkt framför oss.

Han lofvade att tala med min far, och vi begåfvo oss åter hem. Så voro vi då gifta, och nu återstod att komma bort. Jag hade mina saker i det närmaste packade. Hvad som som återstod gjorde jag i ordning under natten, och då min far ställt en droska till Helenes förfogande tidigt på morgonen, redan innan

det blef dager, passade det bra för mig att följa med på samma gång. Hunter hjälpte mig bära ner min koffort och öfriga saker, hvilket allt, tillika med det Helene skulle ha med sig, vi placerade dels på kuskbocken, dels inne i droskan. Sedan gick Hunter bort och väckte den unge kusken, som skulle köra, samt tillsade honom att göra hästarne i ordning. Mig skulle han ej få se nu. Medan han var i stallet, gjorde jag mig i ordning. Vi togo farväl af Helenes föräldrar och syster. Ack, så de gräto, då vi skulle gå, hur de anbefallde oss i Guds hand samt bådo oss låta dem veta, hur det ginge för oss, då vi kommo ut i världen. Klockan var nära fyra, när jag smög mig in i droskan, och ögonblicket därefter kom kusken med hästarne. Helene kom också snart, tog plats vid min sida, och så åkte vi då vår väg. Kusken trodde, att han hade blott en ensam flicka i droskan. Det gick fort i den tidiga höstmorgonen, och redan klockan sju, voro vi inne i den närmaste stora staden, dit han skulle föra Helene. Nu ämnade vi fortsätta därifrån med tåg genast. Jag stack ut hufvudet genom vagnsfönstret och ropade:

— Kör genast ner till bangården.

Kusken stannade hästarne ögonblickligen, alldeles bestört.

— Ni, lord Berrymont!

— Ja som Ni ser. Ni trodde Er hafva blott en person i droskan, men som Ni ser, så är jag med. Kör nu till bangården utan vidare.

— Men hans höghet lorden befallde, att jag skulle köra till ett helt annat ställe.

— Gör nu som jag säger, ty eljest skaffar Ni mig blott en stor del besvär, och det vill Ni väl inte.

Han lydde mig. Vi kommo lagom för att medfölja tåget en halftimme senare till Liverpool, och redan dagen efter, stego vi ombord på en ångare och reste till Amerika.

Nu har Ni hört första delen af min historia, och det kan vara nog för i kväll. I morgon kanske jag

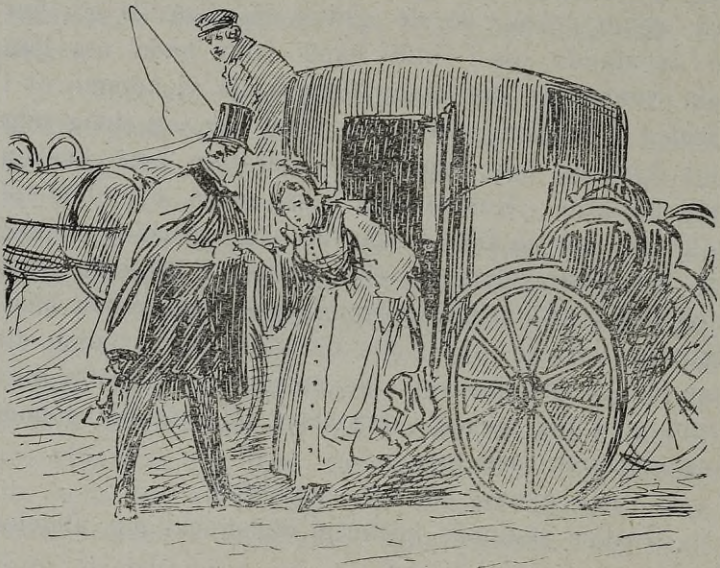

omtalar något af våra erfarenheter här; eller också är det Er tur i morgon och jag fortsätter i öfvermorgon. Det har blifvit sent, och vi måste gå till hvila, ty arbetet väntar på oss i morgon bittida.

Gustaf satt tyst en stund, sedan den gamle gatsoparen slutat, och det dallrade en tår på hans kind.

— Och Helene är Er hustru? frågade han slutligen.

— Ja visst. Vi kommo lyckligt öfver hafvet,

och vi hafva aldrig ångrat, att vi gåfvo hvarandra handen inför Herrens altare.

— Jag önskar få höra mera om edra erfarenheter, lord Berrymont, och jag hoppas, att Ni i morgon vill fortsätta berättelsen.

— Se så, inga titlar här. Nu äro vi inte längre med i den gamla tiden. Vi äro i Amerika, och jag är rätt och slätt gatsoparen Berrymont, Er arbetskamrat.

— Det är sannt, men jag ser nu i Er något mer än förr. Icke därför, att Ni är en adelsman med ett ärfdt namn, men därför att Ni bär en högre adel i hjärtat, och därför att Ni handlade såsom en hedersman mot den Ni höll kär. Det är en sådan kärlek Gud önskar vi skola äga.

— Ni tycker då inte, att jag var en så stor galning, som de där hemma ansågo mig vara?

— Jag skulle själf hafva handlat på samma sätt, om jag varit i Edra omständigheter.

— Tack för de orden. Nu skola vi ha vår aftonbön, och sedan gå vi till hvila.

Han läste såsom seden var hos dem, ett kapitel ur bibeln, och så böjde de sig i bön. När Gustaf åter var ensam uppe på sitt rum, kunde han ej låta bli att snyfta. Han var då icke den ende, som hade hårda erfarenheter af lifvet, det fanns flera än han som hade det. Han kände liksom ett nytt föreningsband mellan sig och och den gamle gatsoparen. De voro båda af god familj, de hade båda pröfvat på mycket, men hvem som lidit mäst, det ville ej Gustaf bedöma just då.

ÅTTONDE KAPITLET.

Berrymonts historia. Fortsättning.

Nästa dag var stormig och kall. De båda arbetskamraterna hade fullt upp att göra, och först

vid mörkrets inbrott fingo de återvända hem. Då voro de trötta och kände det skönt att få hvila litet.

Efter måltiden stannade Gustaf kvar nere hos familjen, ty nu önskade han höra något mera af den dagen förut påbörjade berättelsen.

— Skola vi planlägga om affärer i kväll? frågade Berrymont.

— Nej icke ännu. Vi skola lära känna hvarandra ännu bättre först. Därför föreslår jag, att vi få höra fortsättningen af Er egen lefnadssaga.

— Ni är då icke nöjd med, hvad jag talade om i går afton?

— Nej, inte riktigt. När jag fått höra början af något, vill jag också gärna höra slutet.

— Men var det icke Er tur att i kväll meddela oss något om Edra erfarenheter?

— Det hinner jag nog med. De äro snart omtalade. Gör mig till viljes nu, afsluta Er berättelse, och jag skall nog förtälja sedan.

— Hvad säger du, Helene, skall jag tala om det för honom? vände sig Berrymont till sin hustru.

— När du har gått så långt, är det väl bäst att göra färdigt. Du är ju en sådan pratmakare, att du gärna talar om allting.

— Tack för komplimangen. Nåja, så fortsätter jag då. Hvar var det jag slutade? Jo, när Helene och jag reste till Amerika. Att vi kommo lyckligt fram, det ser Ni ju nu. Hvad min far sade om vår resa, vet jag inte, om någon sörjde, känner jag icke till, men att min far blef ofantligt förargad, nödgade Helenes föräldrar att flytta ut från den lilla våningen och drog tillbaka sitt löfte om pension. Det talade de sedan om i bref för oss. De slogo sig sedan ner på ett litet ställe ej långt från slottet, där de lefde

i stillhet och ro, ty så mycket hade min svärfar samlat, att han kunde det. Såvida jag vet, lefva de ännu, ehuru vi ej på mycket länge haft bref från dem.

Min bror gifte sig någon tid efter vår afresa, och lord E. brydde sig mindre om min afresa, fastän min far ju talat något med honom om sina planer. Det var för dem icke mycket att sörja öfver, ty lady E. kunde visserligen med lätthet göra ett långt bättre parti. Min bror blef en rumlare och spelare och i många stycken en svår karl, och som jag förstår så gjorde han icke just lifvet så lyckligt för sin hustru. Låtom oss dock lämna dem så länge och gå till oss själfva.

Vi kommo hit en kall, vintrig dag, läto föra upp våra saker till ett hotell, och där stannade vi någon tid. Jag hade litet pängar att reda mig med och tviflade ej på, att allt skulle gå bra för oss. Jag började inom kort en affär i Boston, ty arbeta måste jag, och fast denna affär var liten, gaf den oss dock nog att lefva af. Helene var mig till stor hjälp i arbetet då, så väl som nu. Hon var med i butiken om dagarne, och vi skötte oss så väl vi kunde. När min son föddes — Ni skall veta, jag har en son — när han föddes måste jag ju reda mig ensam i affären, och äfven det gick bra. Vårt lilla hem var så fridfullt och lugnt. Icke saknade vi mycket lifvet i England; det enda var, att Helene ibland längtade efter sina föräldrar, men hon var modig nog att bekämpa sin saknad för att icke göra mig ledsen. Jag lyckades ganska bra med mina företag, utvidgade affären litet och antog ett biträde. Om Ni kunde ana, så lyckliga vi voro.

När Gertie föddes, hyrde vi oss en bättre våning. Det blef litet större omkostnader i hemmet, men allt gick dock väl. I öfver tre, ja, nästan i fyra år fortsatte jag, då en svår affärskris utbröt, och jag förlorade allt, hvad jag ägde. Att åter söka börja i Boston, ansåg jag ej mödan värdt, utan flyttade vi då hit till New York. Någon affär kunde jag icke börja, åtminstone icke då genast, utan jag måste försöka få något annat arbete. Det enda, som då var möjligt att få, var att sopa gatan, och jag började. Tungt kändes det de första dagarne och den första tiden, men det gick i alla fall. Jag hade min kärleksfulla Helene, som alltid med ett ömt leende mötte mig, då jag hemkom efter dagens möda, och jag hade min Gud att anförtro alla mina pröfningar och sorger. Under dessa år i Helenes sällskap hade jag lärt mig att älska Gud af hela min själ.

Charles växte upp och kunde hjälpa mig litet med arbetet. Han var ju späd och klen och hade ej så stora krafter, men något kunde han ändå göra. Vi omtalade aldrig för honom, från hvilken fin familj han härstammade, anseende det kanske kunde föda några barnsliga storhetstankar hos honom.

Efter hand lyckades jag åter spara ihop litet pängar, och vi räknade ofta ut, huru vi ånyo skulle kunna börja med något bättre än gatsopningen, om det blott fortsatte att gå så bra för oss, som det gjort under de där åren. Men vi skulle ändå inte lyckas. En dag, då Charles ej behöft arbeta utan varit borta i staden på egen hand, kom han drucken hem. Ni kan icke fatta, hvilken smärta jag kände, när jag såg min son i ett sådant tillstånd. Han var ju bara barnet,

och ändå hade han varit ute och rumlat. Att hålla honom helt och hållet ifrån sällskap med andra barn, kunde jag naturligtvis inte, men jag anade ej, att han kommit tillsammans med så dåliga kamrater, som han verkligen hade. Jag förmanade honom att för all del sky alla rusdrycker, jag föreställde honom med den ömmaste kärlek, att om han hängåfve sig åt dryckenskap, skulle han gå förlorad, och han lofvade mig att taga sig i akt. Vi vakade sedan med större noggrannhet än någonsin förr öfver vår son samt försökte leda honom på kristendomens ljusa väg. Så förgingo några år. Charles hade ej mera visat sig hvarken drucken eller ond på annat sätt, och jag tackade Gud af allt hjärta, ty jag trodde min son vara räddad. Nu hade också tanken mognat hos mig, att jag på nytt skulle börja en egen affär lik den jag hade i Boston, och redan hade jag hela planen klar. Det fattades blott att sätta den i verkställighet. Pängar hade jag tillräckligt, för att jag utan fara skulle kunna gripa verket an. Men tänk Er min bestörtning, då jag en morgon fann den byrå, hvari jag förvarade mina hopsparade medel, uppbruten, penningarne borta och — Charles försvunnen från hemmet. Det höll på att alldeles bryta ned mig, och Helene insjuknade mycket svårt. Det tog en hel månad innan hon åter blef frisk nog att vara uppe, och när hon lämnade sjukbädden såg hon så åldrad och tärd ut, och jag upptäckte de första silfver trimmorna i hennes vackra hår. Hur jag själf åldrades, märkte jag naturligtvis icke så mycket. Jag fick snart veta, att Charles mycket sällskapat med några dåliga pojkar i grannskapet ehuru han väl lyckats dölja det för oss, samt

att han nu med dessa begifvit sig ut på vandring. Hvart de ställt färden, kunde ingen upplysa oss om. Vi gräto den tiden många bittra tårar för hans skull. Jag hade efter det där intet annat val än att fortsätta med mitt gatsopareyrke, ty om det också var tungt och svårt, så gaf det oss ändå vårt dagliga bröd.

Två år gingo, utan att vi hörde det ringaste från Charles. Han var borta, och mot min vilja anklagade jag mig någon gång för, att jag kanske hade skuld i det; att det måhända var ett straff från Gud, för det jag själf en gång utan löfte begifvit mig bort från barndomshemmet; men då jag betänkte, huru olika förhållandena voro då och vid detta tillfälle, lugnades jag, och de anklagande tankarne flydde. Jag hade handlat rätt, jag tror det ännu, fastare än förr.

Nåväl, när vi så en afton sutto här och läste, det var en söndag, knackade det på dörren, och då jag öppnade, hvem stod där då, om icke Charles själf lifslefvande. Jag tog af häpnad ett par steg tillbaka, ty Ni kan ej tänka Er, hur dessa båda år förändrat honom. Han var klädd i trasor, hans ansikte var rödt och fullt af utslag, och hans blick hade något af det där råa, hotfulla och gäckande, som Ni oftast finner hos kringstrykande, karaktärslösa personer, hvilka hafva sitt hem i gränderna och sitt sällskap bland slöddret på krogen. Han hälsade i fräck ton ock steg in, mycket obekymrad.

— Hvad ni se gudsnådeliga ut, när man kommer hem, sade han gäckande och slängde den tillstukade hatten vårdslöst i ett hörn på golfvet, hvarefter han tog plats i en stol.

— Charles, min son, hvar har du varit?

— Hvar jag har varit! Ute i världen förstås, det kan Ni väl se på mig. Nu skulle jag hem och se, hur det står till, och som jag märker, så går det ingen nöd på eder.

— Nej, Gud vare lof, med oss är allting väl, men hur är det med dig?

— Mycket bra. Man har fått slita ondt en smula ibland, men det gör ingenting; det blir roligare en annan gång. Hör Ni mamma, gif mig något att äta, ty jag är rasande hungrig.

Han vände sig till sin mor, hvilken satt där så blek och tyst, och utan ett ord gick hon ut i köket för att tillreda en måltid åt honom. Jag kom mig icke heller för med att säga mycket. Om pänningarne han tagit, då han sist var hemma, glömde jag alldeles att tala, och själf sade han ingenting därom. Det såg ut, som hade han alldeles förgätit, huru han skildes från oss sist.

— Charles, hvar har du varit under dessa år?

— Arbetat ibland här och där men mäst vandrat omkring och sett, hur landet ligger.

— Hvarför har du gjort så?

— För att det är roligt, det kan Ni väl förstå. Inte kan man hela sitt lif sitta hemma. Man måste väl ut och se sig litet omkring äfven.

— Men inte på sådant sätt, som du begifvit dig ut.

— Hur då? Jag reste jag som andra, fast det ju inte kunde bli så fint.

— Stannar du hemma nu och hjälper mig med arbetet?

— Jag får väl se Det beror på, hur jag trifs. Är det inte roligare här nu än förr, så går jag nog snart igen.

Jag försökte tala med honom om allt, som angick hans lif, men han gaf blott afvisande svar och var så spotsk emot mig, att hela min varelse genombäfvades af smärta. Gertie satt inkrupen i ett hörn och vågade ingenting säga; hon fruktade sin bror, ty han såg så vild ut. Då Helene kom och bad honom följa med ut i köket för att äta, gick han utan att säga ett ord till tack.

— Ni har väl intet brännvin hemma, pappa? frågade han, oförskämt nog.

— Du vet, att sådant aldrig begagnas här.

— Det var skada det, ty jag kunde behöfva få mig en sup. Jag har fått gå och torkat de båda sista dagarna.

— Men min son, hvad är då meningen med detta? Har du verkligen blifvit en så usel varelse, som du nu synes?

— Det kan väl hända, att jag är usel, men hvad skall jag göra. Något nöje måste man väl ha här i lifvet. Det finns många, som äro sämre än jag.

— Det är möjligt, men jag vill ej, att min son skall vara sådan.

— Jag är nu en gång så och lär nog inte bli bättre.

— Du måste bli det, Charles. Du vill väl inte lägga dina stackars föräldrar med sorg i grafven.

— Åh strunt, det är ingen fara med den saken; ni taga det sannerligen inte så hårdt. För rästen så är jag väl nu så stor, att jag vet, hvad jag gör.

— Mig synes snarare, som hade du blifvit mycket oförståndigare nu, än du var, medan du ännu var barn.

— Det är bara prat.

— Det är bäst du stannar hemma nu, Charles. Jag behöfver någon till hjälp i arbetet.

— Tror Ni att jag skulle gå och sopa gatorna! Nej tack, det är jag då alls inte skapad till. Då reder jag mig på bättre sätt, det vill jag lofva.

— Men, barn, om du beger dig ut igen, så blir du alldeles fördärfvad.

— Det bryr jag mig inte om. Jag får väl se, hur jag gör sedan.

Han åt med frisk aptit under tiden, och när han slutat sin måltid frågade han:

— Hvar får jag sofva? Jag är sömnig.

— Där du plägade sofva förr, svarade modern, och då gick han, utan att tacka för maten utan att säga godnatt, till sitt rum.

Ni kan måhända förstå vår sorg och våra känslor, då vi fingo vår son åter i ett sådant skick. Den kvällen inneslöto vi oss med våra bekymmer innerligare än någonsin i Herrens hand, och vi gräto många heta tårar den kvällen. Väl var, att vi hade Gertie, ty hon artade sig bra och var snäll och god. När jag gick till hvila, tog jag mina små besparingar med mig, ty jag hade icke mera förtroende för vår son. Om han finge tag i dem, så frågade han ej efter, hur det ginge med oss utan droge ut på nya äfventyr, det förstod jag ganska väl nu. Och nästa morgon fanns ingen Charles kvar hos oss, han hade gått. Byrån var uppbruten, alla saker kastade i största

oordning på golfvet och dörren var lämnad öppen något litet. Den dagen gick det tungt att arbeta. Kvasten kändes mig så tung, och timmarne skredo så långsamt. När skulle nu vårt barn återkomma? Det var något som vi icke visste. Vi väntade länge, att han skulle vända om hem igen, ehuru vi ej vågade tro, att han skulle komma som hederlig man. Men han kom icke; i stället fick jag omkring ett halft år senare läsa i en tidning om, att han i sällskap med några andra föröfvat inbrott i ett hus långt borta i en annan stadsdel samt blifvit satt i häkte. Jag begaf mig dit, fick tillåtelse att träffa honom men mottogs med isande köld och med hån. Han hade icke hjärta för sin far, han hade blifvit en syndfull man, en i lasten sjunken stackare, och han syntes mig för evigt förlorad. Han sattes in i fängelse för ett år, som han väl nu tjänat slut på, men hvar han finns, det är mig icke bekant. Det är snart tre år, sedan jag såg honom sist, och Gud vet, om jag får se honom igen. Redan då han insattes i häktet såg han helt och hållet förstörd ut.

Nu kanske Ni fattat, hur äfven jag fått lida för rusdryckernas skull, huru äfven vi haft våra sorger för denna förbannelse, hvilken lik en dyster, mörk flod strömmar ut öfver vårt arma land och öfver hela världen; ty det var genom att han började dricka i dåliga kamraters sällskap, som min son drogs ut på förtappelsens stig. O, att alla människor, som våga kalla sig kristna, ville af alla krafter arbeta på att få bort denna förödande fiende; men tyvärr tyckas många anse rusdryckerna som en ren nödvändighet, ja som

en välsignelse, och detta trots man hvarenda dag ser huru de fördärfva och förgöra.

Detta är allt om min son. Oss andra är icke mycket att säga om. Gertie fick gå i skolan; jag har gifvit henne en så god uppfostran som det varit mig möjligt.

Min Helene och jag hafva lefvat lyckliga under alla dessa år, ty äfven om vi haft våra svåra sorger, så måste vi dock af allt hjärta tacka Gud för den stora nåd han gifvit oss, och för att han eljest låtit det vara frid i hemmet. Han har i alla fall ledt oss underligen igenom. Jag har rätt goda inkomster af mitt arbete, och Gertie gör sitt till för att vi skola hafva något att lefva af, och vi hafva lyckats så väl.

Jag vet inte, om det är något mera, som är värdt att foga till min berättelse. Jo, Ni undrade kanske, hur det gått med min familj i England. Min käre svärfar hade det bra, så långt jag vet. Förr skref han till oss, men nu är det mycket länge sedan vi hade bref. Kanske är han död; han var ju gammal redan då vi reste. Helenes mor dog några år efter det vi lämnat hemmet, och jag vet, att hennes syster är gift med en hederlig man i hemtrakten, ehuru vi aldrig höra något ifrån dem.

Jag vet ej huruvida mina föräldrar lefva; jag skulle nästan tro, att de göra det, ty jag har ej kunnat finna något om deras död i tidningarna. De ha naturligtvis för längesedan upphört att tänka på oss, och jag kan icke hysa någon förundran öfver det. Min bror är, som jag förut meddelade, en man, som lefver undan och gör, hvad han kan för att förstöra de stora rikedomar, som familjen äger. Han

har en framstående plats i samhället, det är ju klart. Hans yngre bror är nog nu glömd helt och hållet af alla dem, som förr kände honom. Det skulle verkligen vara roligt att än en gång få resa öfver hafvet och se gamla England, men på samma gång fruktar jag, att många gamla minnen skulle vakna till lif, och detta bringade i sin tur nya, svidande hjärtesår. Helene och jag äro nöjda med vårt lif. Man kan vara lika lycklig i en koja som i ett slott, blott man har Gud med sig, det ha vi erfarit mer än någon tänker. Ni tycker jag ser mycket gammal ut, är det icke så? Men jag är på sätt och vis unga karlen ännu, icke fyrtiofem år; men jag erkänner, att striden har kommit mig att åldras för fort. Dock klagar jag ej på det, ty det gör ju mindre eller hur.

Se så där ja, nu har jag berättat för Er hela min lifssaga, och den har ju ändå något litet af intresse, inte sannt.

— Jo, och icke så litet ändå, svarade Gustaf med en beundrande blick på denne man, som trots alla svårigheter, sorger och besvärligheter kunde vara så lugn. Ni måste ha haft en underbart fast förtröstan till Gud, då Ni ej uppgifvits under allt detta.

— Var viss om, att jag mer än en gång varit nära förtviflan, men då har Helene kommit mig till hjälp och visat mig rätt igen. Ni skulle ha sett henne, huru hon, då dysterheten någon gång fått öfverhand med mig, varit min skyddande ängel. Hon har med sitt hoppfulla hjärta, sina trösterika ord jagat bort dysterheten, och ofta har hon tagit fram min nötta bibel, lagt den på bordet framför mig, sökt upp något passande ställe där och bedt mig läsa för hen-

ne, och se, då har åter fridens sol strålat fram mellan bristande skyar.

— Jag är verkligen glad att jag hade lyckan råka Er, ty Ni har lärt mig något redan, och det är, att vi med framgång kunna slå oss fram i lifvet, om vi blott i Guds namn försöka. Och jag hoppas få lära mig mycket mer i Ert sällskap.

— Så lärorikt kan det väl icke vara, om man ej kan draga sina slutsatser från berättelsen. Ni är ung ännu, hela lifvet ligger framför Er, och jag hoppas, att Ni aldrig må behöfva erfara så mycket af bitterheten på vägen, som jag gjort.

Gustaf log att vemodigt leende. De anade icke, att hans saga var så nästan lika deras. För honom syntes det som en underbar ledning af Gud, att han skulle sammanträffa så med personer, hvilka på erfarenhetens väg voro hans själsfränder i så hög grad. Dock sade han icke nu något om detta.

— Skall Ni nu tala något om Ert lif? frågade Berrymont.

— Vi vänta tills i morgon. Det blefve för sent att förtälja det i kväll.

— Men Ni gör det väl i morgon? frågade Gertie intresserad.

— Ja, det är ju mitt löfte.

— Vill Ni kanske läsa och och bedja med oss i kväll? frågade Berrymont, vänd till Gustaf.

— Om Ni önskar det, så står jag gärna till tjänst.

— Tack. Tag fram bibeln, Gertie.

Bibeln lades på bordet, Gustaf bläddrade däri en minut och läste sedan med andäktig röst:

— Jag vill prisa Herren i all tid; hans lof skall städse vara i min mun. Min själ skall berömma sig af Herren; de ödmjuka skola höra det och glädja sig. Prisen Herren med mig, låtom oss samfäldt upphöja hans namn. Jag sökte Herren, och han svarade mig, och från all min förskräckelse frälste han mig. De som skåda upp till honom varda upplyste, och deras ansikten behöfva ej blygas. Där ropar en bedröfvad, och Herren hör och hjälper honom utur all hans nöd. Herrens ängel lägrar sig kring dem som frukta honom och befriar dem. Smaken och sen huru ljuflig Herren är! Säll den, som tröstar uppå honom. Frukten honom i hans helige! ty de som frukta honom hafva ingen brist. Unga lejon lida brist och hungra, men de som söka Herren skola ej lida brist på något godt.

När andaktsstunden var förbi, skildes vännerna åt med en hjärtlig handskakning; och dagen därpå var det Gustafs tur att vara berättare.

NIONDE KAPITLET.

Gustafs berättelse.

Nu är det då ändtligen Er tur att tala, sade Berrymont och satte sig bekvämt tillrätta framför eldstaden, medan Helene smög sig till hans sida och Gustaf drog fram sin gungstol en bit till.

— Och när turen kommer till mig, vet jag knappast, hur jag skall kunna berätta eder något om mig själf.

— Hvarför det då?

— Jag hade tänkt att aldrig för någon tala om mitt flydda lif. Det rifver upp sår, som ännu ej äro läkta.

— Har Ni då glömt, hvad vi till en början sade? När vi fått berätta något om oss själfva, och vi så lärt känna hvarandra bättre, skulle vi vara i stånd hjälpa hvarandra bära bördorna.

— Ja ja, Ni har rätt. Jag står vi mitt löfte, och jag litar fullkomligt på, att hvad jag säger för alltid stannar mellan oss.

— Det är ju öfverenskommet.

— Då äro vi öfver hinderna, ty å båda sidor binda adelsmannaord.

— Hvad! Ni skulle vara?!

— Jag är äldste sonen till grefve Detlof von Valde af Valdeborg.

— Var det icke det jag kunde tro, att Ni var en man med bildning. Jag tyckte mig se och förstå det genast vi träffades. Ni är äldste sonen, sade Ni?

— Ja, jag är den äldste, fastän jag numera icke alls medräknas.

— Och hvarför blef Ni utstött?

— Af samma orsak som Ni, lord Berrymont.

— Är det möjligt!

— Ja, tyvärr. Jag gifte mig med en fattig flicka, detta var för mycket för mina föräldrar, och så fälldes förkastelsedomen öfver mig.

— Berätta, ack berätta! utropade Gertie och flyttade sin stol litet närmare hans.

Då omtalade Gustaf för sina vänner hela sin korta men skiftande och till slut så sorgliga saga, som läsaren redan känner till. När han slutade runno ymniga tårar utför hans kinder, men han blygdes ej därför. Äfven hans åhörare voro tårögda.

— Och Ni miste Er älskling, sade Berrymont efter en liten tystnad.

— Ja, hon hvilar ut efter striden, hon är hemma i frid, men vi skola mötas åter i en bättre värld.

— Ni har ändå haft bittrare erfarenheter än jag, grefve Valde.

— Men Ni har förlorat Er son.

— Det kan icke vara så svårt, som att förlora

sin maka. Hade jag så förlorat Helene, när vi kommo ut i världen, skulle jag ej hafva haft mod att lefva.

— Jag vill lefva för att om möjligt göra något för min dotter.

— Det är då väl, att Ni har henne hos trofasta vänner.

— De skola göra allt för henne. I det afseendet är jag lugn, ty jag skulle icke kunnat gifva henne så god vård själf.

Men hade det icke varit möjligt att åvägabringa en försoning med Er far, sedan Er hustru var död?

— Det tror jag icke, och jag försökte icke heller. Mitt hjärta var så fullt af sorg och förtviflan, att jag icke kunde uppsöka honom. Herren må döma mellan mig och mina föräldrar. Jag skall försöka glömma så mycket som möjligt af det flydda bittra. Med Guds hjälp skall jag lyckas draga mig fram här i tiden, äfven om det ej blir på ett så storslaget sätt. Det

har nog synts mig ibland, som om den öfver mig uttalade förbannelsen haft något att betyda; men jag vill dock hoppas, att det mörka försvinner, och att den eviges välsignelse i stället blir min del.

— Därom kan Ni vara öfvertygad. Det är icke för den dystra förbannelsens skull, som Ni blifvit pröfvad. Gud har haft någon annan mening med detta. Han vet ju så väl, hur han skall handla med sina barn, och nog har han i sitt råd utstakat vägen för Er. Förbannelsen skall icke skada Er, ty den, som sitter under den högstes beskärm, han är trygg och lugn; Gud själf vårdar sig om honom.

— Ja, jag tror det. Kunde jag ej lita på min Guds löften, skulle det snart vara ute med mig.

Hans berättelse hade gjort ett mycket djupt intryck på den lilla familjen. Nu kände de alla, att denne man var värd deras vänskap och aktning, och de gåfvo honom också bådadera. Han var ung och hade dock hunnit lida så mycket redan. Skulle intet ljusare komma för honom med tiden? Åhjo, så skulle ske, därom var Berrymont öfvertygad.

— Gå nu till hvila, grefve Valde, sade Berrymont, då de skulle skiljas, sitt inte uppe i ensamhet och grubbla, ty jag är viss om, att Ni gör det ofta, och det är icke nyttigt för Er sök hvila och glömska.

— Jag vill nog, blott jag kunde, men det är svårt att komma ifrån tankarna på det flydda.

— Det förstår jag nog, jag vet det ju, men jag vet ändå att vi kunna lyckas, blott vi icke för snart uppgifva försöken.

Gustaf kunde dock icke underlåta att, när han sedan blef ensam, framtaga Marias fotografi och länge

uppmärksamt betrakta det. Några sakta snyftningar bröto fram, och han hviskade;

– Sof i ro du kära brud. Du har det lugnare nu, än om du varit med mig här ute i världen. Din ande ser mig; du vill ej, att jag skall sörja så, och ändå kan jag icke låta bli. Du vet, min Maria, att jag dock tackar Gud för den korta lycka han gaf oss.

Och inne i sitt rum låg Gertie på bädden och grät bittert. Hon tyckte den unge grefvens öde var så sorgligt och bittert, och hon kände ett djupt medlidande med honom. Icke kunde hon taga bort hans sorg, men bedja till Gud för honom, det förmådde hon, och det gjorde hon äfven.

TIONDE KAPITLET.

En modig handling.

De vintriga dagarne gingo, och våren kom åter. Gustaf von Valde och Howard Berrymont fortsatte med sitt mödosamma arbete, och sedan de, genom att anförtro hvarandra sina lefnadsöden. hade knutit vänskapsbanden fastare, tycktes det dem nästan som ginge arbetet lättare än förr. Det hände ibland, när de voro glada, att de på skämt kunde gifva hvarandra de gamla adliga titlarne, men oftast voro de dock med allvar upptagna af lifvets mödor och hade just icke någon tid för skämt. Vid de små aftonstunderna i familjekretsen uppgjorde de sina planer för framtiden och hade beslutit att om möjligt börja något mera vinstgifvande arbete än gatsopningen, men de måste dock dröja ännu till en tid.

Gertie gick hvarje morgon till fabriken liksom förr, men hon var nu gladare än fordom att om aftnarne få skynda hem, ty det var så intressant och

trefligt att få sitta ned och lyssna till fadern och Gustafs samtal öfver olika ämnen. Det hände också, att de togo henne till hjälp vid sina beräkningar, och hon fann sig riktigt smickrad öfver att så blifva anlitad.

— Ni skall väl bli kassörska åt oss i vår affär, när den blir så stor, att vi ej längre kunna hålla reda på kassan själfva, sade Gustaf skämtsamt till henne en dag.

— Det beror alldeles på, hur mycket herrarne vilja betala mig i lön. Finge jag för litet, kunde det hända, att jag en vacker dag toge hela kassan och rymde med.

— I så fall finge vi väl försöka bära förlusten med lugn, men vi skulle nog betala Er så bra, att ingen rymning komme i fråga. Ännu äro vi ju ej längre komna, än att vi med lätthet kunna reda oss utan kassörska, men hvem vet, hur det en dag kan gå.

— Jag tror, vi skola lyckas, sade Berrymont öfvertygande. Hade inte den där svåra krisen inträffat, då jag var i Boston, så hade jag sannolikt ännu haft min affär kvar där. Nu skola vi dock hoppas, att inga kriser komma.

— Det är ju svårt att veta, men vi skola försöka styra det så, att vi utan fara kunna möta dem, ifall de komma. Vi börja litet, våga icke allt för mycket och äro i allt försiktiga. Jag trodde nog icke, att jag någonsin skulle bli affärsman, och kanske är jag, efter allt, oduglig därtill.

— Det trodde jag ej heller för min del, men så där är det; man blir till slut, hvad man minst anar.

— Och Ni tror, att vi inom ett år kunna börja?

— På det sätt jag sagt, går det. Vi hyra oss en annan bostad, bredvid hvilken vi ha en liten butik. Gumman och Gertie sköta om försäljningen, och vi fortsätta tills vidare med vårt arbete. Då hafva vi ändå vår bärgning, äfven om affären icke skulle bära sig så bra att börja med.

— Detta är förståndigt, ty vi kunna då insätta äfven förtjänsten af affären i företaget, och så förstoras det litet efter hand.

— Vi ha ju på vårt nuvarande arbete så stora inkomster, att vi mycket väl reda oss. Dock är jag hågad börja med det andra. Lyckades vi, skulle jag bli mer än glad. För Er är det något att tänka på, ty Ni är ung. Jag är ju gammal redan och behöfver ej grubbla så mycket på det, som ligger långt framför.

— Jag vågar ej beräkna så mycket eller hafva stora förhoppningar, ty då kanske allt kan gå om intet.

— Åhnej, vi skola handla så, att våra förhoppningar icke behöfva grusas. Redlighet i allt är en god regel; omtänksamhet, friskt mod och ihärdighet, det är ett recept sem ej skadar att följa, när man skall göra affärer. Här i arbetets land kan äfven en adelsman vara med och göra upp sina planer samt arbeta af alla krafter, och ingen skall därför säga något ondt därom. Man blir till en del sådan, som folket i ens omgifning vanligtvis är, och jag har kanske blifvit en god del annorlunda än en adelsherre i det gamla stolta England, det förstår Ni nu herr grefve.

— Ja, lord Berrymont, jag förstår det. Dock kan jag säga, att de här friare och nyare ideerna hade

jag redan, då jag ännu vistades i mitt hem i gamla norden. Jag var en folkets man redan då, och jag höll de fattiga och ringa, de arbetande skarorna, lika goda, som trots den stoltaste adelsman, ty hur det sedan än må synas, så är det från de djupa leden, de verksamma och arbetande, som kraften och brödet komma.

— Så är min tanke äfven, och vi skola, nej, vi hafva redan ställt oss i de arbetande massornas led, och efter allt så må vi ju icke så illa där häller. Man kunde ha sämre. Låt oss nu återgå till det praktiska beräknandet af hvad vi kunna göra att börja med för att sätta våra planer i verkställighet.

— Jag kan själf icke göra mycket ännu.

— Så är det äfven med mig, men vi kunna räkna öfver ändå. Vi förtjäna nu, då vi äro flitiga, två dollars om dagen, och vi kunna lefva på hvardera tio dollars i månaden, för mig blir det litet större omkostnader, men det är så obetydligt. Vi kunna åtminstone lägga undan hvardera femton dollars i månaden, eller tillsammans trettio. Räkna vi ett år på samma sätt, så blir det nära fyra hundra dollars och därtill är jag icke så alldeles utan pängar nu. Med ett tusen dollars kunna vi mycket väl börja, och Ni skall få se, att vi inom ett år skola hafva den summan.

— Inom ett år således. Måtte Gud hjälpa oss, så att vi icke då förlora allt.

— För Er vore det kanske mycket förmånligare, om Ni lyckades få en plats som lärare eller någonting sådant, men när vi nu börjat arbeta gemensamt, och Ni har lust att fortsätta, så må det ske.

— Tror Ni jag skulle vilja sluta med arbetet nu och skiljas från eder! Ack nej; har jag fått ett hem bland eder, så låt mig behålla det, ty jag skulle ej trifvas så väl bland andra, som jag trifs här. Det enda, mot hvilket jag skulle vilja utbyta det nuvarande, vore att resa hem till mitt fosterland.

— Inte tala om att resa hem. Det är bättre pröfva på de hårda dagarna här än där, ty här vet ingen, hvem man är, men i fäderneslandet skulle alla tala om oss.

De skulle dock få en viss hjälp vid börjandet af deras affär, ehuru denna hjälp ej bestod i pänningar. Gustaf blef orsaken därtill. De hade hållit på med sitt arbete en kulen, rägnig dag och ämnade just aflägsna sig från en gata till en annan, men de dröjde några minuter för att hvila. Människorna skyndade förbi så fort de kunde, ty det var mindre trefligt att vara ute i sådant väder. Fina droskor rullade ljudlöst förbi, blott ljudet af hästarnas hofvar, då de slogo mot den jämna, hårda gatläggningen hördes. Gatsoparne gingo där, oberörda af allt omkring sig. Då ock då måste de vika åt sidan för att ej öfverköras, men de voro vana därvid och voro städse på sin vakt.

— Förskräckligt hvad kuskarne här äro vårdslösa, anmärkte Gustaf, hvilande mot kvastskaftet.

— Bara de komma fram, så gör det ingenting, hur det går med de fattige, som stå på gatan. Ni kan inte tro, grefve Valde, så många gånger jag med half bitterhet tänkt på, att om allt skett rätt, så hade äfven jag kunnat få åka så där sorgfritt gatan fram, i stället för att behöfva gå så här som en slaf.

— Hyser Ni verkligen sådana tankar? Dem trodde jag Ni frigjort Er ifrån för länge sedan.

— Jag säger, att jag har tänkt så, men jag gör det icke nu. Jag är fullkomligt botad från det onda nu. Vore jag väl lyckligare, om jag hade rikedom och lyx? Ack nej, nöden och sorgen följer en äfven då.

— Åt sidan! Gustafs starka arm förde plötsligt Berrymont längre inåt trottoaren, medan han själf åter skyndade midt ut på gatan och intog en väntande ställning. Snabbt som vinden framrusade tvänne ståtliga, ljusgrå hästar i vildt sken, och fåfängt försökte kusken återhålla dem. Alla människor skyndade förskräckta åt sidan, endast Gustaf stod lugnt kvar midt på gatan, väntande de sig allt mera närmande djuren.

— Undan, skynda Er undan! skrek en stor poliskonstapel, men Gustaf skakade blott på hufvudet till svar. Nu voro hästarne helt nära honom. Svettiga och frustande ilade de fram, och från den fina vagnen hördes förtviflade rop. Finge hästarne fortsätta skulle de inom kort vara nere vid sjön, och i det vilda lopp de nu voro, skulle de, om de också lyckades vända om hörnet där, krossa åkdonet mot stenbarrieren. Men så långt skulle de dock icke komma; Gustaf stod dem i vägen.

— Han vågar lifvet på det där, sade en af de omkringstående och drog sig litet närmare väggen af ett stort hus.

— Var säker på, att den där är svensk, det syns på honom, svarade en annan.

— Svensk eller amerikan, det gör detsamma, men en modig karl är han.

— Nu sprang Gustaf fram. Han lyckades få tag i tygeln på den ena hästen, men med detta var icke mycket vunnet. En man är ingen svår börda för en skrämd häst, och därför gick det också nästan lika fort som förut, fastän Gustaf hängde fast vid hästens hals, hvarje ögonblick i fara att falla och krossas under djurets hofvar. Men han var djärf och stark. Med ena handen höll han sig kvar och med den andra grep han fast om tyglarne, så nära betslet som möjligt samt drog till allt hårdare. Först tycktes det ej göra så mycket, men snart saktades farten, djuret ruskade på sig, stegrade sig under det hårda greppet, och till slut måste det stanna. Då var Gustaf redan på marken och hade tag äfven i den andra hästen, som ännu gjorde sina ansträngningar för att komma framåt och blott hindrades af den nyss besegrade. När människorna, som med den största spänning afvaktade utgången af detta äfventyr, sågo, att Gustaf lyckades, sprungo de fram och hjälpte honom hålla djuren stilla.

Man skyndande att öppna vagnsdörren. Därinne satt en äldre man, blek och darrande, och mot hans skuldra lutade sig en ung kvinna. Hon var afsvimmad.

— Hjälp henne, hviskade den gamle matt: fruktan hade förtagit honom nästan all kraft.

— Vi bära henne genast in på ett apotek. Det finns doktor i närheten. Är hon skadad?

— Det är blott förskräckelsen, som beröfvat henne medvetandet. Det var en förfärlig stund.

— Vi förstå nog det. Men det kunde hafva blifvit ännu förfärligare. Ett stycke till, och droskan hade krossats mot muren därborta. Det var på tid att fånga djuren.

— Hvem var då den modige, som hejdade hästarne?

— Han syns därborta. Sannolikt är han gatsopare, svarade en poliskonstapel och pekade på Gustaf, som gått till sitt arbete igen och just var färdig att aflägsna sig med sin kärra.

— Bed honom vänta och följa oss in på apoteket.

— Den unga damen blef inburen på apoteket, läkaren kom ögonblickligen, och han förklarade, att ingen fara var för handen. Om en liten stund skulle hon åter vara alldeles kry.

Gustaf lydde halft motvilligt uppmaningen att gå in på apoteket, men Berrymont uppmanade honom att gå för att höra, hvad de ville.

— Vänta mig några sekunder, bad han, då han gick.

— Jag sitter på trappan här, tills Ni kommer.

— Det skall icke taga mig länge för att få veta, hvad den gamle herrn önskar.

Då han inträdde på apoteket, hade flickan återfått sansen.

— Det var Ni, som räddade oss! utbrast den gamle herrn och räckte Gustaf handen.

— Som kom hästarne att stanna, menar Ni.

— Det är just detsamma. Hade Ni ej stannat dem, så hade vi åkt rakt in i döden på en gång.

— Så var dock icke Guds vilja denna gång. Edra hästar äro ostyriga djur, och Ni borde inte använda dem, förr än de bli litet mer fogliga, om Ni icke har lust för äfventyr af denna art.

— Hur skulle man kunna ha lust för det. Jag kan inte begripa, hvad det var, som skrämde dem, de pläga

alltid vara så snälla, och jag har aldrig förr märkt någon sådan vildhet hos dem.

— De äro dock osäkra. Kusken torde kunna förklara, hvad som förorsakade skrämseln.

— Jag tackar Er emellertid och frågar på samma gång, hvad jag kan göra för Er, till lön för Ert tappra uppförande.

Gustaf rodnade lindrigt.

— Ingenting, svarade han kort.

— Ingenting! Men Ni menar vill väl icke, att jag skall lämna en sådan handling obelönad?

— Hvad skulle Ni kunna gifva mig till lön för det lilla arbetet?

— Det finns mycket, som jag kan ge. Begär hvad Ni vill.

— Jag behöfver intet. Hvad jag gör för dem, som äro i nöd, tar jag icke betalt för. Ni torde veta, att det finns plikter här i lifvet, för hvilkas fyllande det vore ohederligt att taga betalt.

— Ni har rätt, unge man, och jag menar ej heller, att jag med pänningar skulle kunna betala Er, för den tjänst Ni gjort oss. Men kan jag inte göra Er någon vänskapstjänst igen?

— Tack för Er goda vilja, men jag behöfver ingen hjälp just nu.

— Hvad är Ert yrke?

— Jag är gatsopare.

— Ni en gatsopare! Det skulle jag då knappast kunna tro.

— Så är det dock. Jag har mitt arbete, som väntar mig där ute, hvarför Ni kanske tillåter, att jag går.

— Jag kan ju inte hindra Er, äfven om jag ville. Säg mig dock Ert namn, innan Ni går.

— Gustaf Valdemarson.

— Då är Ni svensk!

— Ja.

— Så mycket roligare, ty jag tycker om svenskarne, och min hustru är svensk. Se här mitt kort. Kom upp och hälsa på oss vid tillfälle.

Gustaf mottog det fina kortet, bugade sig tyst och gick hastigt ut. Då han kom ut på gatan reste sig Berrymont och gick honom till mötes.

— Ni dröjde litet, sade han leende.

— Han hade så mycket att fråga om, och jag fick ej slippa lös förr.

— Vet Ni, hvem det var?

— Nej, jag har ännu ej fått tid att se på kortet, han gaf mig.

— Han är en af de rikaste grosshandlare vi ha i staden. Hans namn är Louis Harper, ägare till flera millioner.

— Jag förstår, att han är rik, i annat fall kunde han ej hålla sig med sådana hästar.

— Ville han icke gifva Er något för besväret?

— Jo, naturligtvis ville han det men lika naturligt var det ju äfven, att jag ej ville eller kunde mottaga något.

— Här i landet antaga många, att allt är betalbart med pängar. De känna icke till, som det synes mig, att det finns någonting bättre än det snöda guldet, nämligen en af hjärtat gifven tacksamhet och vänskap.

— Ni har rätt. Men låt oss nu gå till en annan gata; här äro vi färdiga.

ELFTE KAPITLET.

Nästan igenkänd.

Gustaf hade alls ingen tanke på att någonsin gå till den rike mannen för att förnya bekantskapen utan lät hela saken falla i glömska. Visst kom han ihåg, hvad som passerat, men hans tankar voro så upptagna af annat, att han hade nog af det. Dock hade hvarken herr Harper eller hans dotter glömt saken. De hade icke kommit att fråga efter Gustafs adress, och fastän de visste hans namn, kunde de icke uppsöka honom för att, såsom de önskade, ytterligare tacka honom för hjälpen.

— Den där gatsoparen är ingen vanlig sådan, det är jag fullkomligt öfvertygad om, sade herr Harper, då han omtalat händelsen för sin hustru.

— Det kunde man nog se på honom, svarade den unga dottern i sin mors ställe, ty om han varit det, så tror jag knappast, att han vågat göra, hvad han gjorde.

— Han kommer nog hit någon dag, så få vi tacka honom och kanske höra, hvem han egentligen är. Om jag blott visste, hur jag skulle kunna visa honom min tacksamhet genom någon gåfva, men han vill ingen ha. Jag vågar ej bjuda honom pänningar, ty jag fruktar han känner sig förnärmad af sådant.

— Bjud honom ingenting annat än din vänskap, pappa, och jag tror han skall bli nöjdast då.

— Vi få väl se. Nog är han värd en ärlig mans vänskap.

Men Gustaf kom icke, och de räddade undrade därpå, ehuru de dock förstodo honom.

— Jag skall söka upp honom. Han måste finnas på någon plats, och om jag åker ned i samma stadsdelar som då, så är jag nästan säker på, att han är där vid sitt arbete.

— Kan du då stanna och samtala med en gatsopare så där midt ibland allt folket? frågade hustrun.

— Ja för all del, det kan jag visst. Jag ämnar för rästen inte dröja längre stund, än att jag hinner bedja honom komma hit.

— Och om han inte gör det?

— En vänlig inbjudning kan han inte gärna afslå, och jag skulle för öfrigt inte bry mig om honom; men jag anser det vara min plikt att fråga efter honom, då han gjort oss någon sådan tjänst.

Han gjorde såsom han sagt. En eftermiddag åkte han ut för att söka träffa Gustaf, men trots det han åkte samma gator flera gånger, såg han dock icke en skymt af gatsoparen. Då han åkte förbi Berrymonts lilla hus, satt denne i fönstret.

— Se där, grefve Valde, åker herr Harper, han, som Ni räddade en gång i våras.

— Hästarna skena väl icke? frågade Gustaf skämtsamt.

— Nej nu gå de åtminstone stadigt.

— Då är det ju, som det bör vara, och jag har ingenting med den rike herrn att göra.

— Han kanske är ute för att få se Er.

— Det tror jag inte.

Harper kom hem igen utan att hafva funnit Gustaf, men än en gång skulle han försöka. Han gjorde det en kulen dag, då han fann det långsamt och tråkigt hemma.

Gatsoparne hade mycket att göra, och äfven Gustaf var ute. Han sopade af alla krafter på en stor gata, under det Berrymont höll på att lassa kärran. Då stannade i ett nu Harpers fina ekipage bredvid dem.

— Goddag herr Valdemarson. Det var då väl, att jag fann Er till slut. Jag har förut varit ute och sökt Er, men Ni tycktes hafva gömt Er undan för mig. Jag glömde alldeles att bedja om Er adress.

Gustaf bugade sig artigt och svarade, att det var intet förloradt genom denna uraktlåtenhet i fråga om adressen.

— Jo, jag önskade än en gång för Er uttrycka min tacksamhet. Jag kan icke erbjuda Er något för den stora tjänsten, om Ni icke skulle vilja hålla till godo med min vänskap.

Gatsoparen såg upp i den rike herrns ansikte, liksom ville han där läsa, om det låg allvar i orden Det var icke alla dagar ett sådant anbud om vänskap

gjordes till de fattiga, och kanske var det blott tomma ord utan mening.

— Ni ser på mig, fortfor herr Harper, "Ni tror ej, att jag menar, hvad jag säger, men det gör jag dock. Kom hem till mig vid något tillfälle och låt oss språkas vid litet. Kunde Ni icke bestämma en viss dag för Ert besök"?

— Det möter ju inga hinder, men jag önskar, att vi ej mera tänka på den där lilla händelsen utan lämna den åt sitt värde.

— Vi skola nog finna något annat att tala om, ifall Ni så önskar, men Er handling är stor nog att tala mycket om. När får jag äran vänta Er?

— När hälst Ni önskar, kan jag stå till tjänst" svarade Gustaf.

— Kom då i morgon-eftermiddag vid fyratiden, ty då är jag hemma och har intet att uträtta utan kan egna en stund åt de mina och mina vänner.

— Jag skall försöka vara punktlig.

— Tack, min vän. Det skall bli oss ett nöje att mottaga Er.

Herr Harper tryckte hans hand och for vidare.

— Den där är visst ingen vanlig gatsopare, det ser jag ännu bättre i dag. Han är en bättre man, som på något sätt råkat komma i nöd och då nödgats taga denna sysselsättning för att uppehålla lifvet mumlade herr Harper, då droskan rullade bort genom de bättre gatorna. Gustaf återgick till sitt arbete med en känsla af både sorg och glädje i sitt hjärta. Han kunde ej riktigt förklara sina egna känslor. Kanske gjorde han en jämförelse mellan den tid, då äfven han kunnat uppträda lika elegant som herr Harper, och den närvarande, då han måste stanna på de ringes plats på gatan. Klaga ville han ej, ty han hade funnit så mycken vänlighet bland de sina, men känslan af sorg fanns dock i hans själ.

— Han fann Er till slut ändå, sade Berrymont.

— Ja, han gjorde det. Jag är nog tvungen att gå dit, så att han får tala med mig.

— Då bjuder han Er pänningar igen.

— Det kunde nog behöfvas för oss, ifall vi börja vår affär. Hvad tycker Ni, Berrymont, skall jag antaga att sådant tillbud, ifall han gör ett?

— Jag vet inte.

— Hvad skulle ni själf göra?

— Säga tvärt nej. Jag arbetar för mitt bröd, men en tiggare är jag då inte.

— Just mina känslor. Så har jag tänkt säga honom.

— Då är jag nöjd med Er. Äfven om vi äro

utstötta från de kretsar, där vi ha vår rättmätiga plats, så ha vi dock rättighet visa. att hjärtats adel finns kvar hos oss under alla förhållanden. Numera tror jag på, att vi skola arbeta för vårt uppehälle och göra det med all kraft, så länge vi kunna.

— Naturligtvis. Vi ha lärt känna lifvet från en helt annan sida än förr, och det skadar oss sannolikt icke.

— Nej, erfarenheten borde ej skada någon i det hela taget, fast det nu finns många, som tagit skada däraf. De bittra erfarenheterna göra smärta, men vi få försöka glömma dem.

— Och dock tänka vi så ofta just på dem.

— Vi kunna ej hjälpa det. Men säg, om herr Harper möjligen skulle erbjuda Er en god anställning i sin affär, så antager Ni den väl? Han kan på så sätt göra mycket för Er.

— Tror Ni jag är så ifrig att åter komma uppåt här i världen? Det blefve ju att i alla fall mottaga en materiel tacksamhetsgärd af honom. Kan jag ej mottaga pänningar direkt, så kan jag ej heller göra det indirekt, och så blefve det, om jag toge emot en god plats hos honom. Nej, min bäste lord Berrymont, jag stannar hos Er, så länge Ni anser, att vi kunna drifva vår verksamhet gemensamt. Jag är van nu och trifs bäst på detta sätt.

— Tack skall Ni ha, grefve Valde. Detta Ert beslut är jag mycket glad öfver, ty jag har lärt mig värdera Er som min medarbetare. Vi äro fattiga, det är sannt nog, men med Guds hjälp skola vi komma framåt, jag tror i dag därpå mera än någonsin.

— Äfven mitt hopp börjar återkomma, ehuru nog sorgen sitter kvar i hjärtat och gör stunderna tunga och långa ibland.

— Herren skall icke öfvergifva oss, vi skola få det bättre efter hand. När han låtit molnen hvila tunga öfver vår himmel till en tid, så kommer solskenet åter, och det blir ljus och glädje. Må vi blott förtrösta på honom.

Gustaf gick litet mera tankfull än förut vid sitt arbete. Han kom åter ihåg flydda dagar, och det var honom, som hade mötet med den rike herr Harper ännu mera bringat tankarna att flyga tillbaka. .

Nästa dag togo sig de båda vännerna ledigt på eftermiddagen, men så hade de i stället varit uppe så mycket tidigare på morgonen. Gustaf klädde sig och gjorde sig i ordning att gå på besök hos Harpers.

— Få vi vänta Er hem till kvällen? frågade fru Berrymont, då Gustaf var redo att gå.

— Det kan jag icke säga så bestämt, men det troligaste är dock, att jag kommer, ty jag kan ej tro, att han har mera att säga mig, än att det kan vara färdigt på en liten stund.

— Om Ni kan så kom hem till aftonvarden; det känns alltid litet tomt, när någon af familjen är borta.

— Jag skall försöka komma så tidigt.

Så gick han då sin väg. Ännu hade han kvar sina fina kläder, som han köpt hemma i Sverige och den dräkt han nu bar klädde honom utmärkt. Ingen skulle hafva trott, att denne noble man eljest gick omkring och sopade gatorna, och dock var han samme Gustaf, som i sina grofva kläder, samt med sin kvast och kärra plägade hålla till på gatan från mor-

gon till kväll för att förtjäna sitt bröd. Han ringde på vid grosshandlarens palatslika hus. En betjänt öppnade genast.

— Tar herr Harper emot?

— Kanhända för ett ögonblick, men han väntar besök af en gatsopare, och då måste naturligtvis alla andra vänta under tiden, svarade lakejen spefullt och bugade sig.

— Men tills denne kommer, tror Ni, att jag kan få tala med herr Harper?

— Jag skall framlämna Ert kort, och så förmodar jag, att intet hinder möter från herr Harpers sida.

— Kort har jag inga med mig, men var god anmäl Gustaf Valdemarson.

— Men, men, min herre, så var det ju gatsoparen hette!

— Riktigt. Gatsoparen och jag är en och samme person.

Skamsen skyndade betjänten in, mumlande några ursäkter för sina tanklösa ord. Gustaf log. Han förstod så väl, att man äfven i Amerika, när man kom in i den så kallade fina världen, finge vara beredd på att höra de fattiga och små föraktas och dömas, om icke af andra så af sina egna jämlikar, hvilka lyckats få plats i de fina husen och trodde sig vara för något mer, emedan de kunde framlefva sitt lif ganska bekymmersfritt. Herr Harper kom genast ut i salongen till sin väntande gäst. Han stannade förvånad i dörren, ty han hade väntat få se Gustaf i arbetsdräkt, och nu stod midt framför honom en herre, som icke blott var lika elegant klädd som han själf,

men hvilken äfven hälsade honom med en belefvad världsmans nobla artighet.

— Herr Valdemarson, Ni gör mig förlägen. Jag trodde, ja, hvad var det nu, jag, jag — — — Ni är hjärtligt välkommen till oss. Han räckte sin hand mot sin leende gäst och bad honom sitta ned.

— Ni är ingen vanlig gatsopare, min herre; Ni har blott för något särskildt ändamål försökt Er på det yrket, sade Harper, då de samtalat en liten stund.

— Icke för något annat ändamål än för att få mitt uppehälle genom arbetet.

— Men Ni har i alla fall icke blifvit uppfostrad för ett sådant värf.

— Jag tror icke det, men man blir icke alltid, hvad man är uppfostrad till. Det kan ibland möta oss ett och annat som kommer oss att nödgas välja en helt annan lefnadsbana, än den vi från början tänkt oss.

— Så har det sannolikt varit för Er. Men hvarför blef Ni gatsopare? Något annat kunde Ni väl ha fått att göra.

— Nej, jag hade intet att göra förut, och det enda som återstod mig var att välja det arbete jag nu fortsätter med.

— Men hvad gjorde Ni i Sverige?

— Förlåt, men min tid i Sverige skall jag bedja vi lämna onämnd. Låt det förflutna vara. Vi göra ofta bäst i att glömma.

Herr Harper bugade sig. Han förstod, att det var ömtåliga strängar som vidrördes, då Sverige nämndes. Emellertid inkom fru Harper med sin dotter, och äfven de förundrade sig öfver den fine gatsopa-

ren. Fru Harpers blick dröjde särskildt länge vid Gustafs ansikte, liksom ville hon riktigt söka utröna, hvem han var. Gamla minnen kommo för henne. Hon tyckte sig hafva sett denne man förut, sett honom på lika nära håll som nu, fast under helt andra förhållanden.

— Hur länge har Ni varit här i landet, herr Valdemarson? frågade hon på svenska.

— Det är snart ett år nu, sedan jag kom hit.

— Inte längre. Ja, jag trodde, att Ni var nykommen, fast Ni redde Er så bra med språket. Ni studerade det naturligtvis i Sverige?

— Ja, under flera år.

Samtalet kom snart i gång, och de hade så mycket att fråga om. Plötsligt frågade fru Harper, sedan hon kastat ännu en mönstrande blick på Gustaf:

— I hvilken trakt af Sverige var Ni bosatt, herr Valdemarson?

Gustaf nämnde det.

— Då känner Ni kanhända grefve von Valde på Valdeborg?

Den stackars unge mannen blef blek som ett lik, och det darrade till i hvarje fiber, tyckte han. Hvarför hade han gått till denna farliga plats? Skulle han blifva igenkänd? Måste han kanske ljuga för att bibehålla sin plats såsom okänd? Nej, sanningsenlig skulle han vara, men han hoppades ändå reda sig.

— Jag menar grefve Detlof von Valde, fortfor fru Harper, då hon antog att Gustaf tänkte efter, huruvida han mött denne grefve eller ej.

— Ja, jag har den äran att hafva sett honom någon gång, svarade Gustaf och sänkte sin blick.

— Har Ni sett honom på sista tiden?

— Så rysligt länge sedan är det inte, men det har ju gått en tid nu, sedan jag var i Sverige.

— Jag gör dessa frågor därföre, att Ert utseende så mycket påminner om honom. Ni är så lik honom, att jag vore färdig tro, det jag ser honom själf igen, sådan han var fordom; men nu är han naturligtvis gammal.

— En tillfällig likhet i så fall, som man ej rår för. Ni har rätt, grefve Valde är nu en gammal man, som dragit sig tillbaka från militärlifvet och lefver på sitt slott.

— Har han några barn?

— Han har visst en son, tror jag.

— När jag var ung och vistades i Sverige var jag ofta tillsammans med honom. Hans grefvinna var min synnerligt goda vän, och jag var med på deras bröllop. Jag har ej hört något om dem, sedan jag med min man reste till Amerika efter vårt besök i Sverige för femton år sedan, och nu tycker jag det vara roligt få höra ett ord om dem igen.

Gustaf svarade helt kort, och fru Harper såg, att han plågades af talet om Sverige, hvarför hon ej frågade mer i ämnet.

— Ni stannar väl hos oss till kvällen, hoppas jag? frågade Harper.

— Det vore mig en ära att få göra det, men jag lofvade min arbetskamrat Berrymont, hos hvilken jag bor, att komma hem snart. Vi ha mycket att göra, och

det är ett och annat att öfverlägga om under aftonstunderna.

— Jag tycker Edert nuvarande yrke passar icke för Er. Vore det icke bättre, att Ni sökte Er en annan syssla?

— Kanhända vore det bättre, men jag har lofvat Berrymont att fortfarande vara hans kompanion. Vi hafva gemensamt uppgjort vissa planer för det kommande, och jag hoppas, vi skola lyckas utföra dem.

— Kan jag på något sätt stå Er till tjänst?

— Tack min herre; men jag tror att vi på egen hand skola reda oss.

— Men är det då intet jag kan göra för Er? Ni förstår nog, att jag i så fall gärna skulle vilja göra det efter den tjänst Ni gjort mig.

— Jag ser intet sätt. Jag har mitt bröd och begär ej mer.

— Ni är icke gift?

— Nej.

— Då har Ni naturligtvis ej så stora fordringar och behöfver ej så mycket; men när helst Ni kommer i behof af hjälp, så var god vänd Er till mig, ty jag står städse till Ert förfogande.

— Om jag skulle råka i något betryck och nödgas bedja om hjälp, så skall jag påminna om Ert löfte.

— Det tycker jag om. Låt se, att Ni håller ord.

— Gustaf steg upp för att gå. Han längtade hem igen, och samtalet hade varat länge nog. Fröken Harper hade mest suttit tyst, blott då och då inläggande ett ord med intresse lyssnande till de andras samtal. Hon var mycket ung och kände sig nästan en smula

förlägen i Gustafs sällskap. Lofva mig nu, att Ni snart kommer och hälsar på oss igen, sade Harper vid afskedet. Ni är städse välkommen i vårt hus. Laga så till, att Ni nästa gång kan stanna litet längre.

— Jag är Er tacksam och skall komma vid något tillfälle.

— Gif mig nu Er adress, ty om Ni skulle bryta löftet, så söker jag upp Er.

Gustaf gaf honom adressen och efter ännu några afskedsord gick han. Så snart han var utom dörren utbrast fru Harper:

— Jag är nästan säker om, att han är grefve Valdes son, som kommit hit, ty två personer kunna ej vara så lika, om de ej äro släkt med hvarandra. Det är något på tok hemma hos dem, och han har varit tvungen att resa ut. Huru skola vi få reda på det?

— Kanske är detta antagande riktigt. Nog är han en fint bildad man, det är oomtvistligt. Han har sett bättre dagar, det sade han ju nästan rent ut. Om han varit en vanlig arbetare, så hade han icke försmått min hjälp. Det här är ett intressant fall, och vi skola nog taga reda på honom.

Och under tiden gick Gustaf hem, med hjärtat fullt af stormande känslor och med många tankar i sitt hufvud. Skulle han då icke ens kunna vara här, utan att man kände honom. Till Harper skulle han nog akta sig att gå något mera, och för att den gamle hedersmannen ej skulle få något att anmärka, måste han ordna det på något annat sätt. Han skulle, flytta äfven om Berrymont icke ville följa med.

— Hur gick det? frågade hans gamle vän, då han kom hem.

— Det gick nog bra men på samma gång illa.

— Ni måste mottaga något af honom?

— Nej, det försökte han inte tvinga mig till, men fru Harper är, som jag förut omtalade svensk, och hon kände min far. Nu är jag ju så lik honom, hvilket hon såg, och det dröjde ej länge förrän hon frågade efter honom. Ni kan vara säker om, att det var en svår stund, och jag önskar ej att än en gång bli så utfrågad.

— Släktdragen förneka sig icke, de sitta i. Det är så med mig. En gång träffade jag en herre här, hvilken genast kände igen mig efter min bror, med hvilken han varit god vän i England. Jag låtsades, som hade jag ingen reda på släkten Berrymont, och sorgligt nog måste jag narras för honom, hvarför han med en ursäkt drog sig tillbaka. Hur redde Ni Er?

— Jag medgaf, att jag känner grefve Valde, men någon släktskap frågade de icke efter, hvarför jag ju ändå ej var som svårast i knipa.

— Hvad menar Ni nu, att vi skola göra?

— Börja vår affär redan i sommar, ty då kunna vi flytta härifrån om Ni ej är emot det.

— Då jag därmed kan gagna Er är jag naturligtvis med om det. Vi få då börja göra oss i ordning.

— Hur lång tid tror Ni det bör taga att få allt klart? Vi skola hyra butik och rum, köpa in lager och så flytta.

— På en månad hinna vi allt det där. Vi få börja med något mindre, än vi eljest hade tänkt, men det gör ingenting. Men, min käre vän, vi måste ju,

trots flyttningen, fortsätta med vårt arbete på gatan, och då kan Harper finna Er liksom i går.

— Det gör mindre; jag skall reda mig. När jag är i arbetsdräkten, skall han icke gärna bedja mig följa med, och jag skall akta mig för att gifva löfte om något besök.

— Då göra vi våra beräkningar och börja sedan i Guds namn; vi kunna snart vara redo. En ny tid skall för oss uppgå. Få se, om det skall bli ljust eller mörkt.

— Ljust, hoppas jag till Gud.

— Amen.

TOLFTE KAPITLET.

Ett nytt arbete för Gustaf.

Gertie har något, hon vill bedja Er om, grefve Valde, fast hon inte vågar sig fram med det, sade Berrymont en söndagmorgon, då de sutto vid frukostbordet.

— Ser jag då redan så vådligt farlig ut, att hon är rädd för mig? frågade Gustaf skrattande.

— Det är nog något sådant, fast hon icke sagt det. Nu har jag dock gjort god början och så får hon allt fortsätta själf, hur farligt det än må vara.

— Säg mig då hvad det är, fröken Gertie. Jag är öfvertygat om, att jag redan på förhand vågar gifva ett jakande svar på den begäran, Ni har att framställa.

— Lofva inte för tidigt, ty hvad jag ville bedja Er om, är kanske långt mera än Ni tror.

— Pröfva på, så få vi se.

— Jag har, som Ni vet, en klass i söndagsskolan, och jag tycker om arbetet bland barnen.

— Ja, det är sannolikt ett skönt arbete att få undervisa de små om lifvets väg. Ni blir icke olönad för det, därom kan Ni vara viss.

— Därpå har jag aldrig tviflat. Men nu är min klass alldeles för stor och måste delas.

— Ett bevis på att Ni haft framgång. Det blir då arbete för ännu en lärare.

— Just vid detta är det, som min bön till Er kommer in. Jag önskar Ni ville taga en del af min klass i söndagsskolan.

— Jag! Hur skulle jag kunna det?

— Jo, det skulle gå riktigt bra, om Ni blott ville. Jag har både gossar och flickor att undervisa, och nu ville jag dela på dem så, att det blefve en klass med gossar och en med flickor, och den ena af dessa klasser skulle Ni taga på Er del.

— Men jag har aldrig försökt undervisa i söndagsskolan. Det ginge inte.

— Om jag kan det, så kan Ni det så mycket bättre. Barnen skulle tycka om att få Er till lärare, ty Ni kan säkerligen på ett intressant sätt tala med dem; och därtill vet jag, att Ni älskar både de små och den mästare, till hvilken Ni skulle leda dem, och detta sista är dock hufvudsaken och den bästa garantien för, att Ni kommer att lyckas väl.

— Och Ni tror, att de öfriga lärarne skulle vara belåtna med mig?

— Därom är jag öfvertygad. Vi ha icke så många lärare i vår skola, och jag vet, att Ni är välkommen.

— Hur snart skulle jag i så fall börja?

— Redan i dag skulle Ni gå med mig och se på klassen. Vill Ni då genast börja med undervisningen, så kan Ni det, och vill Ni dröja tills nästa söndag, så är det Er fritt.

— Nåväl, jag skall gå med. Om jag finner, att jag intet kan göra, så må Ni förlåta mig, ifall jag redan vid början drar mig tillbaka.

— Visst gör jag det; men jag vet redan nu, att Ni icke alls behöfver draga Er tillbaka. Ni går då med mig dit?

— Ja, mycket gärna. Kanske kunna vi gå till gudstjänsten och sedan stanna i söndagsskolan, såsom Ni brukar göra?

— Jag ämnade just bedja Er om detta.

— Akta Er för henne, grefve Valde, eljest kunde hon komma med flera böner efter hand, inföll Berrymont leende.

— Jag hör dem gärna, blott de icke äro om, att jag skall göra det omöjliga.

— Sådant brukar jag aldrig bedja om, svarade Gertie.

Gustaf följde med till kyrkan, och han fick sin klass i söndagsskolan. Han tog den genast, och det blef honom ett större nöje än han tänkt, att undervisa de tio gossar som voro med i den. Han talade engelska mycket bra, men det blef dock en liten brytning, hvilket gossarna till en början tyckte vara ganska lustigt, men när de hörde honom med intresse och kärlek förklara läxan för dem, följde de allvarsamt med, ty han kunde fängsla deras uppmärksamhet på ett underbart sätt. Söndag efter söndag

följde han sedan Gertie till kyrkan, och han tröttnade ej på arbetet där; han tyckte nästan att, hans lif blifvit mera värdt, sedan han började med detta. Han kom också att nu, sedan han fått något mera gemensamt med Gertie, lära känna henne bättre, och han erkände gärna, att hon var en hjärtegod flicka, värd all aktning. Hon var verksam på sitt sätt, och hon var det i ren och oskrymtad kärlek till det goda.

När de en tid hållit på med söndagsskolarbetet, och Gustaf helt satt sig in i förhållandena, kom Gertie en dag till honom med ett nytt förslag.

— Har Ni sett hur många fattiga och stygga barn det finns i stadsdelen näst intill vår? frågade hon honom.

— Jag har ofta tänkt på dem, och jag skulle önska vi hade dem i vår söndagsskola, men de vilja icke komma. Det kommer aldrig att bli goda män och kvinnor af de barnen, om de få fortsätta såsom de börjat.

— Så har äfven jag tänkt, och ett par af de öfriga söndagsskollärarne hafva talat med mig om samma sak. Nu ha vi kommit öfverens om något, ifall Ni vill bli med därom, ty det är på Er vi lita mest.

— Hvad kunna vi då göra?

— Vi hyra oss en stor sal midt i den stadsdelen och börja en skola där för de barnen. Vi kunna gifva dem en stund hvarje söndagsafton, och jag är säker på, att barnen skola komma. Det blir inga vidare kostnader för oss, och få vi framgång, kunna vi räkna på hjälp från andra också.

— Tro vi bara, att något godt kan uträttas, så börja vi snarast möjligt, ty ju förr det då blir af ju bättre är det.

— Vill Ni då ställa Er som ledare för skolan där och göra, hvad Ni kan, för den?

— Kunde vi icke få någon annan att bli ledare för den, och jag toge en klass med, såsom jag har i vår nuvarande skola?

— Nej, vi önska, att Ni blir ledare; ty Ni har så stor makt med barnen. Vi skola inbjuda icke blott barnen utan äfven de äldre, och om det då blir möjligt, skulle Ni ha en klass med dem. Kanske kunde detta bli början till en mera omfattande kyrklig verksamhet.

— Hur många af edra vänner äro med om planen.

— Vi äro fyra med Er, och det är nog till att börja med.

— Tror Ni det blir oss möjligt att få hyra en lokal?

— Ja det fins en stor sal där, och den kunna vi få mycket billigt, kanske också för ingenting. En af de andra lärarne har sett på den.

— Och inredningen?

— Den få vi taga så enkel som möjligt. Några enkla bräder duga åt barnen att sitta på. Musik få vi vara utan, och vi sjunga så godt vi kunna. Sångböcker låna vi af de gamla, vi haft i kyrkan, och biblar finnas nog många för oss. Allt tyckes mig vara så bra vi kunna önska för att göra början.

— Så få vi då i Herrens namn göra det. När kun-

na vi träffa de öfriga för att närmare öfverlägga om saken?

— De kunna komma hit i morgon kväll, så göra vi allt klart då.

— Må ske då, ett försök skadar i alla händelser icke. Är det icke mest tyskar, som bo i den där stadsdelen?

— Jo, de är tyskar nästan allesammans, men jag hoppas de förstå oss, då vi tala.

— I annat fall kan jag äfven deras språk lika bra som engelskan, och då blir det möjligt att ha en klass för de äldre, ty bland dem är det nog många, som endast kunna sitt hemlands språk.

— O då blir det bra! Gud skall hjälpa oss att uträtta något.

— Gertie var mycket glad öfver, att Gustaf blef med. De hade ett möte med de öfriga lärarna, och snart begynte de sitt verk. Första söndagen kommo endast några få barn, men redan efter ett par veckor var salen full af uppmärksamma lärjungar, både äldre och yngre. Gustaf fick taga en klass af äldre och nndervisa. Han redde sig mycket bra med dem, och de voro glada få lyssna till honom. Nog fanns det flera, som skrattade åt det hela, men också många, som fröjdades öfver, att någon tänkte på deras andliga väl. Denna söndagskola blef början till en mycket större, och Gustaf gaf ej upp i sina försök utan fortsatte trofast. Han förmådde äfven Berrymont att bli med, och den gamle gatsoparen var icke olämplig för en sådan verksamhet. De följdes åt, dessa båda, som ödet liksom kastat ut på samma sätt i världen och som rå-

kats på mödans väg. Gemensamt skulle de kämpa sig framåt, och gemensamt skulle de till slut se en ljusare och trefnare tid framgå för sig.

TRETTONDE KAPITLET.

Ett plundringsförsök.

Berrymont hyrde butik, ställde i ordning med det mesta vid den och inköpte de varor som de skulle föra på lager; under det Gustaf som vanligt fortsatte med sitt arbete. Det var icke någon så storslagen affär de började med, ty de hade ej pänningar nog men ändå hoppades de, att den skulle bli lönande för dem. Det visade sig snart, att Berrymont verkligen hade godt affärshufvud och kunde beräkna allting mycket förståndigt. Gertie lämnade sin plats vid fabriken för att stanna hemma och med moderns tillhjälp sköta den lilla boden. Fru Berrymont var den som fick .tjänstgöra som föreståndare. När allt var i ordning och intet saknades, drog Berrymont en suck af lättnad och tillfredsställelse.

— Nu är det bara ett som fattas, sade han till Gustaf, så denne på kvällen gick omkring i butiken.

— Hvad är det då?

— Kunder.

— De komma nog efter hand. Vi kunna ej beräkna, att de skulle vara här förrän vi börjat. Ni har ju erfarenhet sedan förr på det området.

— Ja, de kommo verkligen efter hand då. Nu hoppas jag, att det i längden skall gå mycket bättre för oss, än det gjorde för mig där. Vårt bästa skola vi dock göra. Det gjorde de äfven. Kunder kommo, och det blef god rörelse redan från första början,

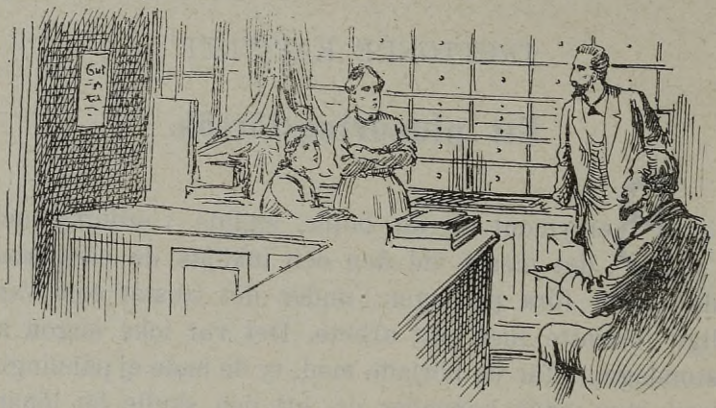

och stadigt gick det framåt. Första året arbetade både Gustaf och Berrymont som förr, men därefter blef det nödvändigt för dem att vara hemma med, det blef för mycket för damerna att reda sig ensamma med. Då ställde gatsoparna sina kvastar åt sidan, sköto undan grofva kärran i ett hörn, och så stormade de i sin butik för att med största intresse ägna sig åt arbetet där.

— Fortsätter det så här, så få vi snart nog skaffa

oss en större lokal, sade Berrymont, då han en kväll, satt och öfversåg dagens räkenskaper.

— Vi kunna vänta en tid ännu, så kanske vi sedan kunna våga hyra en stor butik på en gång samt anställa ett par biträden. Så har jag gått och tänkt mig det.

— Men då fordras det ett stort lager.

— Vi kunna taga det liksom de andra köpmännen, de flesta åtminstone, på kredit för någon tid, och Ni vet, att hos Harper ha vi tillräcklig kredit.

— Ja, det är bra att han hyser ett sådant förtroende för oss; hvilket ju är en följd af hans tacksamhet till Er. Det kan ej säges, att Ni tagit någon betalning af honom i alla fall; och litet förtroende kan han väl gifva, utan att Ni behöfver känna Er förnärmad. De varor vi taga af honom, betala vi ju sedan, när tiden är ute.

Grosshanlaren Harper hade gifvit dem en del varor på kredit och sålt en del kontant till dem, detta icke på deras begäran, utan han hade själf begärt det, sägande sig gärna vilja göra affärer med dem. Ett sådant anbud kunde de icke gärna förkasta utan köpte ganska mycket af honom.

— Skulle vi då äfven flytta ifrån vår lilla våning, där vi nu trifvas så godt? frågade fru Berrymont.

De hade flyttat in i en bättre våning, än den de förut haft. Rummen voro stora, ljusa och trefliga, och de trifdes där så godt.

— Nej, vi bo allt kvar tills vidare. Det gör ju ingenting, om vi få ett litet stycke att gå till butiken. Du behöfver naturligtvis ej mera vara med där, då vi ha biträden. Men Gertie däremot få vi allt ha med

oss; hon skall ju enligt gammalt löfte, tjäna som kassör.

— Jag önskar få vara med, ty nu, sedan jag åter blifvit van, tycker jag arbetet är roligt, svarade fru Berrymont.

— Men då bör Ni också förbehålla Er en passande lön för Ert arbete, sade Gustaf.

— Jag har ju lön, ty jag har icke saknat något under detta år och så kan man vara nöjd.

— Det kan väl vara sannt, men det skulle väl ha varit lika bra för Er äfven om Ni ej offrat Edra krafter åt arbetet i butiken. Jag anser det vara rättvist, om Ni begär något för Er möda, ty Ert arbete är lika mycket värdt som vårt.

— Kanhända.

— Och för öfrigt hör det till en god ordning att betala.

—Ni är förfärlig med Ert stränga ordningssinne, sade Gertie skrattande.

— Rätt bör vara rätt, och ordning skadar aldrig. Hur snart tror Ni vi kunna tänka på flyttning? vände Gustaf sig sedan till Berrymont.

— Vi måste hyra så, att flyttningen kan ske så snart de varmaste sommarmånaderna äro öfver; jag tror vi skola hafva vinst af att låta det bli tidigt på hösten.

— Det blir såsom sig bör, och det är på tiden att genast börja med de förberedande arbetena.

— Vi skola göra det.

Innan de flyttade fingo de likväl vara med om något sorgligt, mest dock för den stackars Berrymont. Gustaf och Gertie voro en kväll borta på en konsert

i den kyrka där de brukade gå. Berrymont satt ensam i butiken, ty hans hustru hade något arbete för sig inne i våningen.

Kvällen var rägnig, och det, syntes ej just så mycket folk till ute, hvarför det icke heller var någon rörelse i butiken. Det led mot den timme, då de plägade stänga, och Berrymont hade blott att skrifva in några rader i böckerna, hvarefter han ämnade gå in i sin lilla trefliga våning. Han var dock orolig i sitt sinne något, som han ej kunde finna, orsaken till. Böckerna blefvo hoplagda och ett par af lamporna släckta. Då öppnades butiksdörren och tvenne män inträdde. Den ene af dem kände Berrymont allt för väl till, det var hans egen son.

— Charles, kommer du åter!

— Ja, nu är jag här igen. Har Ni några pängar i kassan?

— Jag förmodar det. Hur så?

— Gif mig dem; jag behöfver litet hjälp.

— De pängar, som äro i kassan, tillhör icke mig ensam, de äro min kompanions lika mycket, hvarför jag ej kan låta dig få dem.

— Tag fram dem genast: jag måste ha dem, om Ni så hade tio kompanioner.

— Min son hvarföre antaga denna ton mot mig? Tror du att jag skulle låta skrämma mig till att gifva dig något? Nej aldrig.

— Intet bråk och prat! Fram med päningarne, gubbe! röt den andre mannen, som dittills hållit sig tyst.

— Röfvare således. Ni få aldrig någonting, af mig. Han ämnade sig fram till dörren för att ropa

på en polis, ty något medlidande kunde han icke, mer känna för Charles; men han fick aldrig utföra sitt beslut. De båda männen, kastade sig öfver honom, slogo honom till golfvet och bundo honom, innan han fick tid att göra alarm.

— Har du då intet hjärta, Charles!

— Tig! När Ni inte vill hjälpa mig, måste jag taga, hvad jag behöfver.

De buro den stackars gamle mannen bort till det dunklaste hörnet af butiken och lade honom där ned bakom en hylla, hvarefter de gingo till verket. De stängde igen butiksdörrarna, dock utan att låsa dem, drogo ned gardinerna för fönsterna och närmade sig redan det lilla kassaskåpet af järn, där de trodde sig skola finna pängar nog. Skåpet var dock låst, och de kunde icke öppna det.

— Gubben har nycklarna på sig, vi måste taga dem ifrån honom, sade mannen, som var i Charles sällskap, sedan han gjort några fåfänga försök att rubba skåpdörren.

— Gå du och tag dem då, ty åt mig finge han så mycket att säga, och jag har ingen lust att höra på det.

Mannen gick och fann äfven nycklarna i Berrymonts ficka. Nu gick det lätt att få skåpet öppet. Där lågo några små sedelpackor, dock icke mycket, ty handeln under dagen hade varit liten och på förmiddagen hade Berrymont varit till banken med, hvad som fanns förut.

— Han har gömt dem på annat håll, sade Charles, i det han stoppade den ena sedelbundten i sin ficka.

— Då måste han säga oss, hvar de äro, det hjälper ej med mindre.

— Det gör han inte, förr låter han oss slå ihjäl sig.

— Nå, så taga vi väl hvad som är då.

— Ett ljud hördes från dörren, och då de båda männen vände sig om, stod Gustaf på tröskeln. Konserten hade slutat ganska tidigt, och Gustaf kände sig liksom tvingad att skynda hemåt så fort som möjligt. Då han såg dörrarna stängda, gardinerna nedrullade

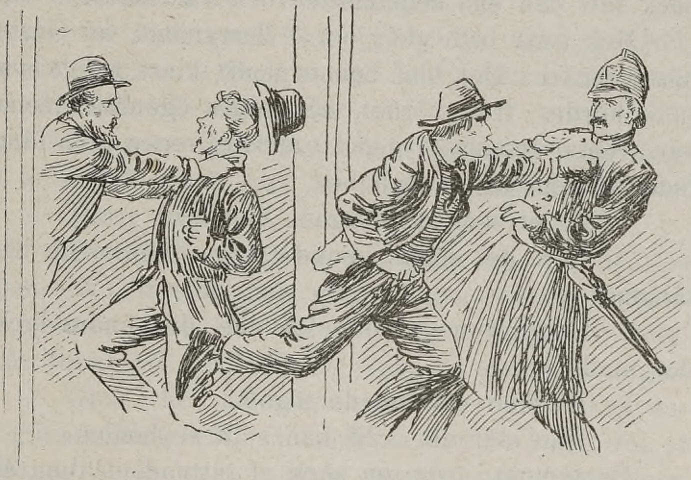

och ändå ljus därinnanför, anade han, att något var orätt, hvarför han yttrade ett ord till en poliskonstapel, hvilken följde honom och stannade straxt utanför, medan Gustaf själf gick in.

— Fly! ropade Charles, i det han tog ett språng förbi sin kamrat och nådde dörren.

— Stanna! svarade Gustaf och sökte hindra honom, men Charles lyckades ila förbi och komma ut på gatan. Hastigt och med en väl öfvad hand gaf

han polismannen en stöt för bröstet och skyndade ögonblickligen in i närmaste gränd. Ett par skott aflossades efter honom, och han träffades i sidan af det ena. Dock hade han kraft nog att vika om nästa hörn samt krypa in i en öppen portgång, där han gömde sig i skuggan tills vidare. Sämre gick det för hans kamrat, hvilken äfven försökte komma ut. Honom fick Gustaf tag i och släppte honom ej, förrän han såg honom säker i polisens händer, Charles hade dock fått den ena sedelbunten ock var borta.

Men hvar hade de gjort af Berrymont, var Gustafs nästa tanke. Det blef honom snart klart, ty ett svagt ljud hördes från hörnet, och några ögonblick senare var Gustaf sysselsatt med att afskära repen, som fängslade vännens armar och ben.

— Är ni skadad? frågade Gustaf.

— Nej, de endast bundo mig. Blefvo de båda fångna?

— Sorgligt nog blott den ene, den andre lyckades undkomma.

— Hvilken var det de togo?

— Han står där. Ni kan själf se honom.

Berrymont drog en suck af lättnad, då han såg, att det icke var Charles, som fallit i polisens händer, ehuru hans hjärta var nära att brista af sorg öfver sonen handling.

— Togo de något ur kassaskåpet? frågade en poliskonstapel, flera af dessa hade nämligen tillkommet.

— Jag skall se efter. Jo, de ha tagit tvenne mindre sedelbundtar.

— Här är den ene då, förmodar jag.

Den ene konstapeln hade trädt sin hand i tjufvens

ficka och därifrån dragit fram en bundt sedlar.

— Ja det är en af dem.

— Då har kamraten kommit undan med den andra, ty den finns icke här.

— Han tog det mesta, invände tjufven.

— Tyst Ni, till dess man frågar Er om något. Gå med nu. Ni skall nog få svara för Er.

Patrullvagnen var redan framme, och tjufven fördes bort. Då Gustaf och Berrymont blefvo ensamma, brast den senare ut i våldsam gråt.

— Ni blef uppskakad. Tag det icke så hårdt. Kanske kunna vi få igen det andra äfven. Det var ju i alla fall icke så mycket.

— Pängarna bryr jag mig ej så mycket om, men det är något annat, som för mig är långt svårare.

— Huru då?

— Den andre tjufven var min son. Gustaf stod häpen. Nu förstod han granneligen, hvarför den arme mannen grät. Det måste för honom kännas förfärande tungt att veta sin son vara på så dåliga vägar.

— Gråt icke, sade han tröstande. Gud skall ändå göra allting väl. Vi pröfvas, det är sant, och vi tycka, att det någon gång kunde vara nog, men Herren allena vet, när måttet är fullt. Så led vår käre frälsare länge, och han tyckts det nästan kunna vara nog, när han i Getsemane svettades blod och ängslades, bedröfvad, intill döden, men ändå måste han därtill lida döden, för att världen skulle frälsas. Han gick dock villigt den tunga vägen. Må då äfven vi tåligt lida, hvad Gud pålägger oss.

— Ja, jag vill ödmjukt lämna det i Guds hand. Vi tala inte om för min hustru, att den ene tjufven

var Charles, så spara vi hennes stackars hjärta från den sorg, som mitt måste känna. Bara sedan inte den andre tjufven vet Charles namn. Vi få i morgon räkna öfver, hur mycket som blef stulet, och sedan lägga vi allt på mig, ty jag bör ensam bära förlusten.

— Nej, min käre kamrat, det går jag inte in på. Det där rör firman, och då gör jag min rätt gällande. Jag delar icke blott inkomsterna, men jag förbehåller mig att äfven få vara med, då det blir några förluster.

— Tack, grefve Valde; Ni är en god kamrat, det har Ni alltid varit. Jag hoppas, att Gud skall löna Er för det. Nu är det bäst vi stänga och gå in, eljest undra de på hvad vi göra här så länge.

Butiken stängdes, och de båda männen gingo in, där de dock icke låtsades om något, tills Gertie frågade, om Gustaf fann något i olag i butiken. Då omtalade de saken på försigtigt sätt, och så försökte de hålla modet uppe.

Nästa morgon hittades i en portgång en medvetslös man med ett skottsår i sidan. Han fördes till ett sjukhus, och i hans ficka fann man en bundt sedlar Det var Charles, som icke kunnat reda sig längre på grund af blodförlusten. Han hade väl försökt undkomma men måste dock till slut gifva sig i andras händer emot sin egen vilja. Det var snart klart för polisen, att han var den förliden kväll undkomne tjufven, och han bevakades noga. Såret var icke farligt, men det komme att taga tid, inan det läktes. Han uppgaf ett falskt namn, ty han ville ej låta någon veta, att det var hans egen far, som plundringsförsöket gällt. När han blifvit någorlunda frisk passade

han en mörk natt på och rymde från sjukhuset, och man kunde ej mera få reda på honom. Den häktade tjufven var god nog att icke förråda sin medbrottslings namn, ehuru han visste det. Han dömdes till ett års hårdt fängelse, ty han hade förut varit med om skurkstreck.

Men Berrymont grät mer än en gång i tysthet en tår, när han hörde, huru det gått med hans arme son, och huru han på nytt begifvet sig ut i världen, sannolikt blott för att fortsätta på syndens och brottets stig till förtappelse och undergång.

TRETTONDE KAPITLET.

På vägen uppåt.

Träffas herr Valdemarson hemma? frågade den rike herr Harper, då han trädde in på kontoret till ett af de större affärshusen i New York.

— Ja, han är inne på sitt enskilda kontor, svarade bugande en af de unge kontoristerna. Var så god och stig in, han tar emot nu. Herr Harper steg in och möttes af Gustaf, som med utsökt artighet gick emot honom.

— Hvad förskaffar mig den äran? frågade han, tryckande den rike mannens hand.

— Jag kunde icke motstå frestelsen att gå in och hälsa på Er, sedan jag nu återkommit från min resa. Jag skulle ha gjort det redan i går, men jag hade icke så mycken tid.

— Mycket uppmärksamt af Er, min bäste herr Harper.

— Ni vet, att jag aldrig glömmer den tjänst, Ni gjorde mig för några år sedan, och därför var det med så mycket större intresse jag gick hit. Jag har redan hört talas om Edra lyckade affärsoperationer. Om någon lyckats i sina företag, så är det Ni och Er kompanion.

— Vi måste erkänna, att allt gått oss mer än väl i händer. Det är en synnerlig Guds nåd, som blifvit vår del, och vi undra ofta själfva öfver, att det gått så bra.

— Och allt går fortfarande framåt?

— Ja, hitintills ha vi ej haft orsak att klaga. Sedan vi väl kommit igenom de första åren har det gått riktigt med stormsteg.

— Det är ju en rent af sällsynt framgång. Att på endast fem år arbeta upp en affär, som kan kallas jemförelsevis stor, det är något det, särskildt då man betänker, att Ni började med ganska litet.

— Med intet kan Ni väl säga. Berrymont hade några hundra dollars, och jag hade ett par hundra, det var allt. Men redan efter ett år måste vi hyra en större butik och året därpå en ännu större, tills vi just nu i dagarne fått allt i ordning i denna vår affärsbyggnad.

— Hur ha Ni då burit eder åt för att få det att gå så bra?

— Vi ha arbetat, bedit och tröstat på Gud, det är allt. Vi äro sparsamma, dock icke snåla, vi arbeta, dock icke öfver vår förmåga, och först och sist, vi lägga både morgon och afton oss själfva och vår sak i den mäktige frälsarens hand, och den handen har ledt oss framåt. Det är just i detta jag ser or-

saken till vår stora framgång. Hade vi ej varit kristne, som älskat vår mästare, så hade vi aldrig lyckats på detta sätt, därom kan Ni vara öfvertygad.

— Ja visst, ja visst, det är godt att vara en kristen, stammade Harper, som själf frågade högst litet efter religionen och dess sanningar!

— Det är icke blott godt, det är det bästa af allt; den erfarenheten har jag.

— Men så berätta mig då litet om, huru ni brutit eder framåt.

— Det är snart berättat. När Ni med Er familj afreste till Europa för att stanna där en längre tid, var Ni som hastigast inne hos oss i vår låga butik. Ni minnes, att jag då redan berättade om framgång. Kort efter Er afresa utvidgade vi vår lokal, ehuru det icke var nog. Berrymont är en mycket god affärsman och har ovanligt klar blick för allt. Han företager icke gärna någonting utan att tänka på de möjliga följderna först. Han frågade mig till råds om, hur han skulle göra. Han hade stora planer, och vår kassa var liten. Dock var jag med om, att han skulle försöka på börsen med det lilla vi hade, och han lyckades. På ett enda år förtjänade han tio tusen dollars, och det var oerhördt mycket för oss. Förra året gjorde han flera utmärkta affärer, och han håller på ännu. Vi ha så att säga tagit hvar sin del af affären. Han spekulerar på börsen och jag sköter om saken här hemma. Vi lyckades köpa detta hus efter förhållandet ganska billigt. En del skuld ha vi ju ännu därpå, men vi tro oss blifva i stånd att innan året slut betala den återstående summan. Vi drifva affä-

ren så stor vi möjligtvis våga, och det går utmärkt. Där ser Ni nu, hur det gått för oss.

— Underbart. När jag först sammanträffade med eder båda, voro ni två fattiga gatsopare. När jag nu kommer för att besöka Er, är Ni medlem i en ganska stor och rätt ansedd firma. Ni har haft ovanlig tur, herr Valdemarson.

— Ni må kalla det så, om Ni önskar, men jag kallar det att hafva haft Guds synnerliga nåd med sig.

— Ni är en gudfruktig man, jag vet det; och som jag nu ser, så skämmer icke en äkta och god religion bort affärerna på något sätt. Jag trodde det förr, men nu måste jag ju förkasta den uppfattningen.

— Däri gör Ni mycket rätt, ty det finns ingenting, som, likt en god religion, hjälper oss framåt. Och äfven om en sann kärlek till Gud, hvilken ju hindrar oss från att på ohederligt sätt försöka förtjäna något, också skulle hindra oss från att komma framåt så fort, som en del andra möjligen göra, så ger den oss dock ett godt samvetes vittnesbörd, och detta är en rikedom, hvilken jag skattar högre än all annan sådan.

— Jag förstår Er. Men det är en annan sak. Inte kunde Ni, lika litet som Er kamrat, reda Er så bra på affärsområdet, om Ni icke haft någon kunskap förut. Ni måste båda två hafva kommit från nobla hem, och ni hade båda två god reda på, hvad som hörde till denna verksamhet, redan innan ni började den.

— Äfven i detta fall har Ni rätt. Min uppfostran kan sannolikt jemföras och äfven tåla en jemförelse

med den bästa, som bistås de unga här i landet, och detsamma är förhållandet äfven med Berrymont.

— Var icke detta, hvad jag trodde! Det var något särskildt, som dref både Er och honom bort från hem och fosterland.

— Så var förhållandet.

— Skulle måhända min hustru ha rätt ändå till slut. Vi talade om Er i går, då vi voro ute och åkte. Hon påstår, att Ni på ett förvillande sätt liknar en af hennes ungdoms bekanta, en grefve Valde i Sverige. Är Ni på något sätt släkt till honom?` Hon tror det säkert. Då vi förra sommaren voro i Sverige, ämnade vi resa åt den trakt, där denne grefves slott ligger, ty där skall vara mycket naturskönt, men så blef oss tiden för knapp, och vi hade andra platser, som måste besökas, och vi måste afstå från resan till grefvens grannskap.

Gustaf var fullkomligt lugn, trots det han lindrigt rodnade.

— Jag kan tyvärr icke berätta Er något om mitt förflutna lif, jag har redan sagt mycket nog. Jag är emellertid af god familj och har fått god uppfostran, hvilket möjliggjort det för mig att reda mig i affärerna, så väl som eljest. Så där är det också med Berrymont, men äfven han är lika tyst med det, som tillhör det förflutna.

— Förlåt mig mina närgångna frågor. Ni kan ju skrifva det på min okunnighet eller nyfikenhet, hvilket som hälst. Men nu skulle jag önska få bjuda Er upp att hälsa på mig. Hoppas, att Ni såsom en vän vill göra det. Ni ville aldrig förr, fast jag bad Er; nu kan Ni väl göra det.

— Jag skall komma, ehuru jag ej kan säkert bestämma när. Dock skall jag denna gång hålla mitt löfte.

— Vill Ni icke vara god bringa min hälsning till Er kompanion, att äfven han är hjärtligt välkommen?

— Jo tack, det skall jag med nöje.

Harper aflägsnade sig efter att hafva utbytt ännu några vänliga ord med Gustaf.

Det är litet öfver tre år, sedan vi mötte den unge grefven i butiken, där Berrymonts son gjorde inbrott, och nu har han hunnit bli en stor affärsman. Han berättade det själf så kortfattadt som möjligt för Harper, såsom vi hafva hört. Firman Berrymont och Valdemarson var en ansedd en, och nu skulle nog de mörka skuggorna något vika. Gustaf hade arbetat med all kraft, och så hade Berrymont. De voro ifriga att komma framåt, de skulle höja sig upp ur sin förnedring, dit de kastats för sin kärlek och sin tro, och de lyckades öfver all förväntan väl i sina försök. Vänskapen mellan de båda hade blifvit allt fastare, efter som tiden led. De kunde lita på hvarandra, deras intressen voro gemensamma, deras ideer ganska lika, och erfarenheterna från flydda tider gjorde dem än mera till vänner.

När Gustaf efter Harpers besök åter var ensam, satt han en stund vid sina räkenskaper, hvarefter han steg upp och gick ut. På kontoret tillsade han biträdena, att om någon sökte honom, så fanns han hemma i sin privata bostad. Han bodde allt fortfarande hos Berrymonts, och de lefde så stilla och fridfullt de gärna kunde önska. Nu hade de en fin och bekväm våning, och Gertie behöfde visst icke mera hvarken

arbeta på fabriken eller tjänstgöra som kassörska i butiken, det gick bra ändå. Nu hade hon piano hemma och hade lärt sig spela några stycken, ehuru hon ej var någon mästare i konsten. Fru Berrymont var så glad öfver den framgång hennes man haft, ty hon, så väl som de öfriga familjemedlemmarne, sågo i detta Guds kärleks ledning och Herrens välsignelse.

Gustaf ringde på hemma och en tjänsteflicka öppnade för honom.

— Är herr Berrymont hemma? frågade han.

— Ja, han kom just nyss hem.

— Du kommer då ändtligen! utropade Berrymont, då Gustaf inträdde.

— Har jag varit länge? Flickan sade, att farbror själf kom hem alldeles nyss.

— Sannt nog, men ser du, jag har gjort en god affär i dag, och då tycker jag ju, som du af det vanliga vet, att det dröjer länge, innan jag får tala om det för dig.

— Lyckades farbror med bomullen?

— Öfver förväntan väl. Jag tror vi komma att förtjäna fem tusen dollars därpå. Därtill har jag afslutat ett stort köp af socker, som sannolikt kommer att inbringa lika mycket.

— Gud gifve, att icke framgången må bli så stor, att vi för den glömma Gud och hans nåd.

— Amen! Nu talade du som en karl. Nej, vi skola aldrig glömma, hvad Herren gjort för oss. Ännu har han bevarat oss, och jag hoppas, att vi allt framgent skola kunna lefva för honom. Jag har mycket tänkt på en sak, min käre Gustaf.

— Hvad då?

— Jo, om vi på det här sockret förtjäna så mycket vi beräkna, kunna vi icke då gifva något till kyrkan för de fattiga tyskarne, bland hvilka du och flickan ha eder söndagsskola?

— Vill farbror bli med om det? Jag hade eljest tänkt gifva själf, hvad jag kunde, ty de måste bygga sig en kyrka. Numera längta de efter de små andaktsstunder jag kan hålla med dem, men de behöfva en kyrka och en predikant. Fattiga, som de äro, kunna de dock icke utan hjälp företaga något sådant. En tomt tror jag de kunna få för litet eller intet af en man där ute, och sedan är det endast själfva kyrkan, som fattas.

— Hur mycket tror du man kunde bygga en kyrka för?

— Jag förmodar, att man för ett par tusen dollars kunde uppföra en, som vore stor och god nog för dem, ty de behöfva alls icke något jättestort tempel af dyrbar sten.

— Säg, kunna vi då icke gifva dem ett par tusen? Vi äro ju inte rika, men komna på god väg, äro vi och jag räknar det för en stor förmån, om vi kunna göra något dylikt.

— Det där är jag med om. Af vår inkomst på sockret gifva vi dem två tusen dollars till en kyrka. Men ponera att vi intet förtjäna utan i stället förlora något på sockret.

— Då vänta vi med att gifva vår gåfva, till dess vi nästa gång göra goda affärer, men vi sätta ned detta som ett löfte, att de få summan vid första tillfälle vi förtjäna så mycket.

— Med Guds hjälp skola de då få den i nästa vecka, ty då är ju hela den där affären öfver.

De gladdes åt att kunna hjälpa, och de kände sig lyckliga; där de sutto i sin fina våning. Det var fint hos dem; rummen stora och luftiga, möblerna smakfulla och prydliga och allt i hemmet ordnadt med stor smak.

— Jag har haft besök af Harper i dag, sade Gustaf, då de slutat sitt samtal om kyrkan.

— Han var väl lika vänlig som förr?

— Ja, han bad mig komma och hälsa på och bad mig framföra en hälsning i samma syfte till farbror.

— Mycket smickrande; men jag tror ändå inte, att jag går dit. Han är en rik man, och fördenskull kunde han ju vara lika god som någon, men nu är han helt och hållet en människa, som för sina jordiska intressen och sina pängar glömmer sitt eviga väl, och jag tycker verkligen icke mycket om att umgås med sådana.

— Men om vi ibland besökte hans hus, kunde vi måhända inverka på honom till det bättre. Vi få ej genast fördöma dem utan i stället söka att med Guds hjälp upprätta, hvad som icke är rätt.

— Tack för läxan. Må så ske. När Harper bevärdigar mig med en bjudning till sitt hem, skall jag gå, men på en så lös bjudning, som den du framförde, kan jag naturligtvis inte gå dit.

— Icke jag heller. Vi vänta, så få vi se.

Gertie kom in från en annan del af huset, och då hon fick se de båda herrarne, rodnade hon

till litet, ty hon hade väntat att finna endast sin far där.

— Är Ni hemma redan, Gustaf!

— Ja, jag hade just ingenting att göra, och då gick jag hem. Nu skall Gertie få se, att vi snart skola hafva en kyrka åt våra fattiga tyskar. Kanske kunna vi redan i nästa vecka gifva dem pängar till en.

— O, så bra! Då komma de att jubla där ute. Men ack, de kunna nog inte underhålla en predikant.

— Det skola vi väl styra om. Få de kyrka, så skola de nog få predikant.

— Jag hoppas det. Har Ni ingenting att göra på hela eftermiddagen nu?

— Nej, jag är alldeles ledig.

— Vill Ni då följa med mig ut en stund?

— Det beror på hvart Ni ämnar Er.

— Just ut till våra tyskar.

— Åh, Ni har den där gamla fattiga gumman och så familjen, som råkat i nöd. Är det till dem Ni ämnar Er?

— Ja, jag skulle gå till dem. De äro kanske utan mat, och barnen lida. Därtill lofvade jag gumman att snart komma till henne igen. Hon tycker alltid det är så roligt, då jag kommer.

— Jag går gärna med, blott de äro glada öfver att få se mig också.

— Tvifla inte på det. De hålla Er för sin apostel, ty det var Ni som först sökte göra något för deras andliga väl, då Ni började söndagsskolan, och det skola de aldrig glömma.

— Jag gjorde det icke ensam, det var Ni och

de öfriga, som också voro med. Det har blifvit mycket annorlunda där sedan dess och äfven för mig. Då var jag ännu den stackars gatsoparen, som dag efter dag i ur och skur måste hålla mig ute i smutsen. Nu är det Gud ske lof förbi, och ljusare dagar hafva uppgått för mig. Herren har varit god mot oss. Må jag kunna fortsätta att göra något för de arma små, nu såsom förr; ty det är väl det minsta jag kan göra för att bevisa, att jag uppskattar Guds godhet mot mig. Hur snart vill Gertie gå?

— Nu genast. Vi skola blott dricka litet kaffe först. Mamma håller just på att göra det i ordning.

— Hon kan då inte låta bli att vara med själf, inföll Berrymont, om hon också finge tjugu tjänsteflickor, så skulle hon ändå vara med i köket och se till allt själf.

— Det är hennes nöje, pappa lilla. Mamma är och blir i själ och hjärta alltid densamma, som hon var i vår fattigdoms och armods dagar. Men låt henne hålla på. Du har sjjälf så många gånger sagt, att hederligt arbete skadar ingen utan tvärtom.

— Du har godt minne du, min flicka. Nåja, låt henne hållas, när det gör henne glädje, ty då säger jag intet däremot. Men jag tycker, att hon borde hvila sig litet. Hon är inte så stark numera.

— Hon drömmer om, att det skall bli annorlunda, när vi få återvända till England. Komma vi då aldrig att resa dit, pappa?

— Jo, med Guds hjälp skola vi det; men ännu dröja vi nog, till dess vi få se, hvad framtiden bär i sitt sköte för oss.

De gingo in i de andra rummen, drucko sitt kaffe, hvarefter Gertie och Gustaf gingo bort till de fattiga tyskarne, under det Berrymont stannade hemma för att hvila sig. Han hade varit i rörelse hela dagen, ända sedan tidigt på morgonen.

FEMTONDE KAPITLET.

Ut till de arma.

Den stadsdel, dit Gustaf och Gertie gingo, låg ganska långt från den, där de själfva nu bodde, men de båda unga föredrogo dock att gå till fots största delen af vägen. Blott ett stycke följde de med spårvagnen. Det var långa rader af små hus, två våningar höga, dock ej högre, än att den ena våningen till hälften låg under jorden; och i hvart och ett af dessa hus bodde två familjer. De flesta innebyggarne i denna stadsdel voro tyskar, hvilka arbetade i de stora fabriker och verkstäder, som lågo ett stycke därifrån. Förr hade dessa menniskor icke mycket brytt sig om sitt andliga väl, icke alls tänkt på Gud ock de eviga tingen, men sedan Gustaf och Gertie börjat med söndagsskolan för barnen, hade också många af de äldre börjat intressera sig för denna sak, och nu voro de så långt komna, att de allvarligt tänkte på och innerligt bad om en egen kyrka. Gertie icke blott hade

sin klass i söndagsskolan, hon gick äfven hem till familjerna, talade med dem, undervisade dem om det höga, bättre lifvet i gemenskap med Gud, och sökte leda deras tankar och hjärtan till himlen. Icke lyckades hon alltid inverka på dem, men ofta hände det dock, så att i mer än ett hus hade det blifvit helt annorlunda genom hennes ringa försök.

— Ni skall finna den gamla gumman mycket sämre, sade Gertie till Gustaf, då de nalkades de små husen.

— Det kanske hastar mot slutet med henne. Hon har legat sjuk länge nog. Det är ju ett helt år som Ni gått till henne med tröst och hjälp, och hon låg ju redan, då Ni var där första gången.

— Har jag inte talat om för Er hur hon haft det förut? Hon låg sjuk i sju år på en gång. Därefter blef hon så pass bra, att hon höll sig uppe en tid men sedan var hon i tre år fängslad vid sjuklägret. Det här är tredje gången hon ligger så där, och ett och ett halft år har gått, sedan hon var uppe, och jag tänker nästan att när hon nu får lämna sin sjukbädd, blir det att i ro få hvila ut i grafven.

— Stackars gamla gumma? Hur dystert och bittert det ändå skall vara att nödgas ligga så där eländig och hopplös.

— Det har varit tungt och svårt för henne förr, men nu tror jag inte Ni får höra henne klaga, ty hopplös är hon inte.

— Då är det Ert verk Gertie.

— Nej, bäste Gustaf, det är Guds heliga verk i en fattig lidande själ. Jag har blott visat henne till honom, som kan hjälpa, och när hon kom till ho-

nom, ödmjuk och bedjande, fick hennes hjerta frid. Vi kunna göra så litet ändå, äfven då det synes, som gjorde vi mycket. Gud är den, som helar hjärtan och läker själens sår. Han är också den, som skänkt denna gamla gumman frid och ro.

— Jag måste gifva Er rätt, äfven om den förtjänst jag såg i verket därigenom tages ifrån Er. Ni frågar dock icke därefter, förmodar jag. Hur är det med den där familjen, vi äfvenledes skulle besöka?

— Mannen dog för ett par månader sedan, som Ni kanske minns, jag talade om. Nu är den stackars kvinnan ensam med fem barn, och de äro, alla rätt små ännu. Hon behöfver också höra ett tröstens ord ibland och få den lilla hjälp jag kan gifva henne.

— När Ni talar så där, Gertie, påminner Ni mig alltid om en för mig mycket dyrbar vän, som nu sedan länge hvilat i grafvens ro. Just så talade den vännen ibland, och jag var så glad däröfver, liksom jag glädes att höra Er tala hjärtevarma ord, förestafvade af Er kärlek till Gud.

— Det kom en skär rodnad öfver Gerties kinder och hon vände sig bort. De voro nu framme vid den gamla kvinnans bostad, och Gertie skyndade att knacka på dörren. Svar kom genast, och de stego in. Den gamla var mycket glad öfver att få se dem.

— Är det han, som brukar hålla tal i söndagsskolan? frågade hon och pekade på Gustaf.

— Ja, det är han. Ni har aldrig kunnat vara med i skolan, stackars gamla mor.

— Jag vet nog ändå, hvad han har sagt, för se han talar så, att de sedan kunna berätta mig det.

Ni skall få se, att Gud välsignar honom nog, för hvad han gjort.

— Det är icke mycket uträttadt ännu, sade Gustaf och satte sig bredvid gummans bädd.

— Är det inte? Då har han inte brytt sig om att höra efter det, kan jag tro. Vet han, hur det var här omkring, innan han började med söndagsskolan? Det var så mycken synd, att vi väl hade orsak att frukta för Guds vrede, för se folket fick gå, hur det ville, och ingen brydde sig om oss stackars fattiga utländingar. Men nu är det bättre. Var inte Siglers Gretchen här i går och talade om, hur annorlunda det är hemma hos dem nu. Sigler söp förut, så att han inte kunde göra något annat. Han satt på krogen dag och natt, och pojkarne hans voro lika goda, så unga de äro. Men så kom gubben att gå till söndagsskolan för att höra på den duktige svensken, och fast han var litet full, när han kom dit, så var han allt riktigt nykter, när han återkom hem igen; det sade Gretchen själf i går. Och nu är det bön alla dagar i Siglers hus, och gubben arbetar dagligen i sällskap med pojkarne. Gretchen grät af glädje hon, ty så förändradt var det där. Och alla andra sedan, som jag hört säga, att de blifvit bättre i söndagsskolan. Har han inte hört något om allt det där, han?

— Nej, svarade Gustaf förlägen, det har jag verkligen inte. Jag har inte haft tid att vara här mera, än då jag är i söndagsskolan, och rästen har jag lämnat i Guds och mina vänners händer. Men fröken Berrymont har varit hos eder här ute så många gånger, och dock har jag ej just hört något om, att folket tänkt på mig.

— Jag har allt talat med henne om det, fast inte så mycket. Dock har hon vetat om det, och jag trodde, att hon låtit Er veta det. Har hon inte det?

— Hon har sagt, att vår verksamhet inte varit alldeles fruktlös.

— Då har hon väl varit rädd, att Ni skulle bli högmodig, om Ni fått veta, hvad Ni uträttat för det goda. Det får Ni inte bli, ty då glömmer Ni bort både söndagsskolan och allt annat godt. Se, så länge vi äro ödmjuka och inte tro oss själfva vara stora, så länge kunna vi göra så mycket för hvarandra, men blir man stolt och högmodig, så bryr man sig sedan endast om sig själf.

— Hur är det för Er nu? frågade Gertie, har Ni, hvad Ni behöfver?

— Ja tack, jag har allt litet, både mat och annat, så att det går ingen nöd på mig. Ni har ju varit så snäll mot mig.

— Hvad säger doktorn om Ert onda?

— Jag blir aldrig bra, sade han. Lamheten tilltager, och det är för sent att göra något vid den. Om jag fått god vård redan första tiden, då mitt onda bröt ut, så hade det inte gått så här långt med det, men nu finns ingen hjälp att få. Dock kan jag tacka Gud nu, ty om jag också är sjuk, så är jag dock glad. Jag är frälst nu.

— Det är godt att veta så mycket. Och jag lofvar Er, att Ni skall inte behöfva lida någon nöd mera. Vi skola sörja för Er.

— Tack goda fröken. Ni gör så mycket för mig och de andra. De vänta allt på Er rundt omkring här, skall jag säga.

— Vi skola nu gå till den stackars enkan, hvars man drunknade för en tid sedan.

— De kunna behöfva, att Ni kommer dit, fröken lilla, ty där är nöden stor. Hvad skall hon taga sig till med alla barnen, så små som de äro? Får hon inte hjälp af barmhärtiga människor, så svälta de ihjäl allihop; men Ni hjälper dem nog.

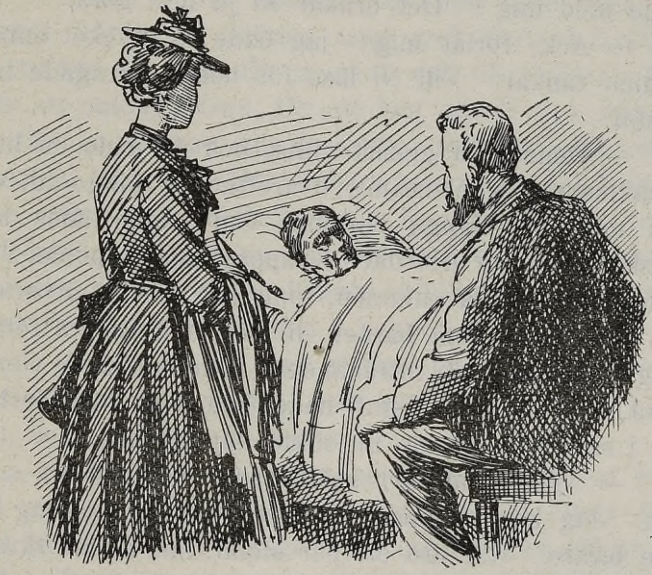

— Vi skola försöka, så långt möjligt är.

— Det trodde jag. Är det sannt, att han är gatsopare? vände gumman sig till Gustaf.

— Ja, jag har varit det förut, fast jag inte numera fortsätter med detta arbete.

— Kunde nog tro, att han inte skulle stå ut med det. Han ser alldeles för fin och städad ut för att hållas med sådant.

— Inte just för det, ty det är ett godt arbete, om man är nöjd, men då jag kunde få något annat bättre, tog jag naturligtvis det.

— Jag förstår det. Han får nog bättre än.

— Gertie lämnade en liten pänningegåfva, och så ämnade de aflägsna sig, då gumman yttrade.

— Skall fröken gå i dag utan att först läsa och bedja med mig? Det brukar Ni ju inte göra.

— Ack, förlåt mig; jag hade så mycket annat, i mina tankar. Vill Ni läsa för henne? frågade hon Gustaf.

— Denne var genast villig, och de hade en liten andaktsstund gemensamt, hvarefter de gingo till enkan med de många barnen. Om någonstädes nöd härskade, så var det där. Knappast några möbler i de båda små mörka rummen, tomt och ödsligt öfverallt, och därtill de fem barnen, hvilka med största förvåning betraktade de inträdande. Kvinnan kände Gertie förut, och äfven Gustaf hade hon sett, hvarför hon log i sin sorg, när de nu sökte upp henne.

— Ni äro alltför, snälla som komma hit, sade hon. Jag kan knappast bjuda eder sitta, men jag har inte bättre. Här äro ett par stolar, fast de äro skrala.

— Hur är det för Er nu? frågade Gertie. Har Ni någon mat för de små?

— Litet bröd har jag, men det är också allt. En af grannarne har lofvat mig litet potatis i kväll, ty jag kan inte komma ut och arbeta nu, så att jag själf förtjänar något; och för rästen är det mycket svårt att få någonting att göra nu, skall jag säga.

— Således endast bröd. Barnen behöfva något annat också.

— Ack ja, nog behöfva de det, men hvar jag skall få det ifrån, förstår jag inte. Nog vore det väl, om Herren nu ville göra underverk, som han gjorde, då han mättade många tusen med några bröd och ett par fiskar; men fast vi äro i nöd, så sker likväl intet sådant.

Det låg tvifvel och otro, ja, nästan en liten skymt af hån i rösten. Den stackars kvinnan hade tagit det mycket hårdt, då hennes man gick bort så hastigt, hon tyckte det vara för mycket, och till slut var hon nära att anklaga Gud, för att han gjorde det, som ej var rätt mot henne och de fattiga barnen. sedan makens död hade hon fått umbära så mycket, och barnen hade fått lida med henne. Nog hade hon trott Gud om godt, men nu var det dock svårt att vidare göra det; därför blefvo hennes ord bittra, såsom tankarna redan förut voro det i hennes hjärta.

— Han gör väl inga sådana underverk, svarade Gertie lugnt och vänligt, men han glömmer dock icke dem, som förtrösta på honom.

— Jag förtröstar på honom, men ändå tog han bort min make och lämnade mig i nöd. Han har tagit ifrån oss vårt dagliga bröd och all vår gjädje.

— Det synes nog så, men kanske han har gjort det i kärlek.

— Det kan jag inte tro nu. Gick inte min man med till söndagsskolan, som herrn där har? Var han inte där hvarenda söndag sedan, så länge han lefde? Han slutade upp att supa, han arbetade inte mera om söndagarne, bara för att få vara med vid gudstjänsterna, och till slut var han så gudfruktig som någon. Det hade blifvit så bra för oss, om Gud låtit honom

lefva, men så fick han dö så hastigt ifrån oss. Det kan Ni väl inte kalla kärlek? Nej, Gud är hård mot oss, fattiga stackare.

— Men, kära vän, afbröt Gustaf, på hvilken detta förtviflade tal gjort ett djupt intryck, var inte Gud nådig ändå, som lät Er man lefva så länge, att han fick tid att bli en god kristen? När han nu dog, visste han, att himlens frid väntade honom.

— Jo, för honom var det nog bra.

— Och kanske vill Gud genom denna hårda pröfning draga Ert eget och barnens hjärtan till sig. Hvem vet, om Ni icke kunnat glömma Gud alldeles, om Er man fått lefva, och kanske hade Ni dragit äfven honom bort från fridens väg igen. Nu är han hemma i ro hos Gud, och Ni behöfver någon på hvilken Ni helt kan trösta. Är det icke så?

— Om någon behöfver tröst, så är det jag.

— Då vet jag ingen bättre tröstare än Gud, ty han är enkors försvarare och de faderlösas fader, så har han själf sagt.

— Hvarför visar han icke det för oss då?

— Hvad kallar Ni då det, att han i dag låtit fröken Berrymont och mig komma hit?

— Det, det — — — är väl icke — — — hon kunde icke fullborda meningen, ty hon blygdes öfver sin häftighet och kände sig ledsen.

— Jo, det är Gud, som sändt oss hit, fortsatte Gustaf, det är han, som i våra hjärtan nedlagt en känsla för våra nödlidande medmänniskor, ty hade han icke gjort det, så hade vi visst inte brytt oss om att gå den långa vägen för att se till Er. Ni hade kanske i dag inte så mycket här, som Herren hade att mätta

de femtusen med, men han har låtit oss komma hit för att gifva Er något att mätta Edra små barn med. Tycker Ni då, att Gud har glömt Er?

— Ack nej, snyftade kvinnan. Förlåt mig; jag är mycket ond och elak. Jag är inte värd, att någon tänker på mig, men Gud gör det ändå, jag ser det. Ack, jag är en stackars syndfull kvinna.

— Det är nog möjligt, att Ni så är men Gud visste nog det, och därför lät han Er komma i nöd, för att Ni i nödens dagar så myckat bättre skulle lära Er förstå, hur kärleksfull han ändå är mot sina vilsegångna barn. Lär Er då att vara tacksam mot honom. Det blir Ni dock först, när Ni börjar älska honom.

— Om jag kunde bara, men det är inte så godt för ett så hårdt hjärta, som mitt.

— Börja bedja, och då blir Ert hjärta lättare; Gud välsigne Er. Ni har hört i söndagsskolan, hvad vi sagt om Guds kärlek. Hvarför föjde Ni inte Er man, då han började bli god och vandra i Guds gemenskap.

— Jag trodde inte det skulle räcka länge, ty han var så vild förr. Men hans gudsfruktan räckte, så länge han lefde. Jag är mycket ondare än han.

— Jag tror Er. Men jag vet också, att den största syndaren kan få förlåtelse, när han beder till all god gåfvas gifvare. Jag hoppas, att Ni börjar bedja i dag.

— Jag skall försöka.

— Och så att Ni visar Edra barn till samma Herre, som ger Er frid, när Ni beder.

— Ack ja.

Gustaf tog fram sin plånbok, räknade upp några mindre sedlar och räckte henne dem.

— Tag det här och köp mat åt Er själf och barnen. Tag det som en gåfva från den Gud, Ni inte ville tro på nyss, och se hädanefter alltid upp till honom, så får Ni mera af hans hand. Ni är visst inte glömd af honom.

— Nu kunde kvinnan icke säga ett ord. Hon sjönk ned på kanten af den grofva sängen, satte händerna för ansiktet och grät. Gustaf vinkade Gertie att följa med bort, så att den arma fick vara ensam med sin sorg. Han ansåg det vara bäst så.

— Farväl nu, sade Gertie, då hon steg upp. Vi skola komma tillbaka en annan gång.

— Gud vare lof. Ni äro så goda mot mig. Tack, tusen tack.

De nickade vänligt och gingo. När de kommo ut på gatan frågade Gustaf:

— Skola vi taga en droska hem?

— Jag går lika gärna, ty det friskar upp, sedan man varit inne i ett sådant hem.

— Ja, det var verkligen långt sämre, än jag trott mig skola få se. Arma människor, som äro nödgade att bo i sådana kyffen.

— Och dock finnes många, som ha det mycket sämre än dessa. Ni har ännu icke sett nöden i dess mest afskräckande gestalt i de här stora städerna.

— Gifve då Gud, att jag må slippa se det svåraste.

— Men om Ni kunde gå dit ock bringa litet hjälp; vore det inte bra?

— Kunde jag det, så vore jag nog redo att gå.

— Då skall jag bedja Er följa mig ibland, och jag skall visa Er det, som är sämre, än det Ni i dag sett.

— Ni är en god flicka, Gertie, ty Ni ömmar för nödens barn.

— Har Ni då icke själf så ofta sagt mig, att vi ej äro, hvad vi böra, om vi ej göra det?

— Jo, nog har jag det. Lägger Ni då mina ord på minnet?

— Mera än någon annans. Ni talar inga dårskaper utan försöker undervisa om det, som är godt och rätt.

— Han svarade icke, men påskyndade stegen litet, och Gertie följde, honom. Snart voro de hemma, röda och varma af promenaden och glada öfver, hvad de gjort. Berrymont satt vid sitt skrifbord och väntade på Gustaf.

— Jag kunde ej låta bli att titta upp på börsen en stund igen, sade han.

— Har farbror varit där nu, medan vi varit ute?

— Ja, jag var uppe något mera än en half timme blott, men det var nog tid för att hinna göra en god affär till.

— Hvad kunde uträttas på så kort tid?

— Jag köpte ett parti kaffe för tio tusen dollars straxt jag kom upp, och innan jag återvände hem, sålde jag det för tolf tusen.

— På en half timme!

— Ja, så går det ibland. Det är icke alla dagar man lyckas göra sådana affärer. Därtill hörde jag, att sockret stigit litet igen.

— Det går raskt det där.

— Mycket raskare, än jag vågade hoppas. Vi skola lyckas, skall du få se.

— Gud gifve det, ty vi behöfva det för att kunna bistå de arma. Så länge Herren är med oss, fruktar jag ej.

— Om han öfvergåfve oss, skulle jag ej vilja vara med längre, ty jag skulle frukta undergång.

— Det är rätt. Må vår förtröstan till Gud alltid vara fast och viss.

SEXTONDE KAPITLET.

En fäst med ett godt slut.

Lyckliga affärsföretag hade förskaffat Berrymont och Gustaf von Valde en rätt stor förmögenhet. Gång på gång hade Berrymont lyckats i sina spekulationer på börsen, och Gustaf hade på sin plats arbetat af alla krafter, och de kunde väl vara nöjda med hvarandra. Ännu aldrig hade de på något sätt råkat i ovänskap, utan det goda förhållandet mellan dem bevarades lika ostördt år från år. Sedan de på egen bekostnad byggt upp den lilla kyrkan åt de fattiga tyskarne, hade de också blifvit ganska populära, ty sådana handlingar förbigås ändå icke med tystnad. Dock sträfvade de alls icke efter någon popularitet, de lefde långt hellre lyckliga, stilla och nöjda i sitt eget hem, och deras nöjen voro ej af den beskaffenhet, att de önskade komma med ut i den så kallade stora världen. Det var dock en ren omöjlighet att i läng-

den så helt isolera sig, de måste ut, allt efter som kretsen af bekanta växte. Herr Harper hade varit ifrigast att få dem med. Han bjöd dem till sitt hus gång efter annan, och då de ej hade något giltigt skäl till vägran, måste de gå. Så hade de varit där många gånger, och särskildt blef Gustaf på allt sätt visad den största vänskap och heder. Han hade ju en gång fått vara den, som räddade Harpers och hans dotters lif. Icke kunde de båda kompanionernas förmögenhet på något sätt jämföras med Harpers, ty han ägde millioner; men han var icke på långt när så lycklig och nöjd som de, ty han hade, som det ofta tycktes, sitt allt i pänningen, under det de hade sina egodelar mera såsom ett lån af Gud, som en gång skulle återfordra allt. Men just deras förnöjsamhet intresserade Harper, och han umgicks gärna med dem.

Öfverallt, där Berrymont och Gustaf kommo med, talade man berömmande om dem för deras arbete och framgång. Men lika lugna och stilla i sina hjärtan, som de förr gått och sopat gatan åhörde de nu det myckna berömmet utan att vidare lägga det på minnet. De prisades för sitt fina sätt att umgås med sina nya vänner, ty de hade ju blott varit med några år, och det fordras mycket för att alldeles oklanderligt uppföra sig bland de fina i sällskapslifvet. Fru Harper kunde icke hålla inne med sina misstankar angående hvem Gustaf var, och han tillfrågades ofta, om det låg någon sanning i hennes ord, men han hade till svar blott ett kort:

— Hon antager ju något sådant, men är det därför sanning?

Därmed fingo de nöja sig, dessa nyfikenhetens barn; men gång efter annan gjordes dock samma fråga. Tänk så pikant det skulle vara, om denne unge, nu ganska förmögne köpman, som för icke så särdeles länge sedan var gatsopare, tänk om han vore son till en af Sveriges förnämaste män, en grefve, det skulle göra honom ännu mera intressant, det skulle föröka nöjet af att vara i hans sällskap. Men nyfikenheten fick vara otillfredsställd ännu så länge, ty Gustaf hvarken kunde eller ville säga något. Berrymont undrade man icke så mycket på. Hans namn påminte ju om den gamla släkten i England, men det kunde han ju ha tagit sig, sedan han kom till Amerika. Men när Gertie sedan började komma med mera bland de unga damerna, och dessa vid ett tillfälle ville utfråga henne om Gustaf, som hon ju måste känna till föll samtalet också på henne själf.

— Säg oss något om honom, bad en.

— Fråga min far. Jag kan ju ingenting veta om det gamla, jag som är född här i landet, svarade hon, och detta svar hade hon upprepat mer än en gång.

Så blef det en fäst hos Harpers. Ett stort och fint sällskap var samladt där, och den praktfulla våningen skimrade af ljus och dyrbarheter. Äfven Berrymont med sin familj var där, och Gustaf var visst inte uteglömd. Gertie omsvärmades af en grupp unga skämtande män, hvilka pratade om alla möjliga hvardagliga ting, ehuru hon hade ganska litet att svara på alla deras fadda ord.

— Fröken Berrymont, sade en af dem läspande, Ni är alldeles för litet med ute i sällskapslifvet.

Man ser Er blott en och annan gång, och ändå finns det för Er så rika tillfällen att vara med, om Ni blott vill.

— Det är nog möjligt, men jag har ingen tid att vara ute så där mycket, och äfven lusten saknas.

— Men Ni skall väl på något sätt fördrifva Er tid, och att sitta hemma dag efter dag blir långsamt.

— Visst inte, jag har tillräckligt nöje hemma, och där blir ej alls långsamt.

— Jag har hört, inföll en annan, att Ni mest sysselsätter Er med barmhärtighetsverk, och att Ni är mycket upptagen däraf.

— Det må kallas hvad som hälst, jag fyller blott min plikt, då jag söker göra något för de nödlidande. Dessutom finner jag ett stort nöje i att arbeta på det sättet.

— Ja, men att själf göra det! Kunde Ni inte gå tillväga på samma sätt som andra? Lämna till en hjälpförening, det Ni vill gifva bort, och det blir nog ombesörjt på bästa sätt.

— Nej jag tackar; jag går hellre sådana ärenden själf, ty då kan jag på samma gång få säga ett vänligt ord till de fattiga, och då vet jag äfven, att de få allt, som jag vill gifva dem.

— Nu kastar Ni ju en skugga på hjälpföreningarne, yttrade en liten torr lagkarl och knäppte med fingrarne.

— Icke på något sätt. Ni förstår väl, att dessa föreningar icke kunna uppehållas utan omkostnader. Tjänstemän måste finnas där, och de kunna ej lefva utan lön. Dessa deras löner skola tagas af det, som kommer in till de fattiges understöd, och så få de

fattige icke allt. Men om någon vill gifva något åt nödens barn och icke har tillfälle att göra det direkt, då är det visserligen mycket bra att lämna sitt bidrag till föreningar, och jag tror fullkomligt, pänningarne där handhafvas på hederligt sätt. Men nu har jag tillfälle att själf utföra arbetet med utdelandet af hjälp, och då gör jag det med glädje, troende att jag icke skadar någon därmed.

— Är herr Valdemarson lika barmhärtig, som Ni och Edra föräldrar?

— Ja, mycket mer än vi. Han är en ädel man håller sig visst icke undan.

— Men är han icke liksom litet mystisk i allt? Han ser städse så bedröfvad ut.

— Han är hvarken mystisk eller för mycket bedröfvad, ehuru han nog haft så många skiftande erfarenheter, att han kunnat hafva orsak att bli både det ena och det andra.

— Är det sannt, att han är en svensk grefve?

— Ni kan fråga honom själf. Han kommer där.

Gustaf närmade sig också i sällskap med fru Harper.

— Det är just Er Gustaf, som samtalet gäller, sade Gertie, då de båda stannade straxt bredvid.

— Är det så. Hvad förskaffar min ringa personlighet den äran?

— Herrarne här önska veta, hvad slags människa Ni är.

— Det veta de ju redan.

— De veta hvad Ni är nu, men det är Ert förflutna, de vilja höra något om.

— Innan jag i sällskap med Berrymont började

min nuvarande sysselsättning, var jag gatsopare här i staden.

— Man har sagt oss, att Ni är en svensk grefve, inföll en af de unga herrarne, och det var sanningsenligheten af detta påstående vi betviflade.

— Man bör alltid betvifla rykten, som äro i omlopp om andra, ty ganska ofta innehålla de mycket annat än sanning.

— Det är då osanning som ryktet sagt om Er?

— Jag förmodar, att mer än ett rykte är i omlopp om mig; och jag kan verkligen icke svara för sanningsenligheten af dem.

— Men detta särskilda?

— Mina herrar, ni torde ursäkta mig, men jag brukar ej vara så uppriktig, att jag själf redogör för sanningen eller lögnen i de rykten, som gälla min person.

Det var en skarp snärt åt dem, och de måste hålla till godo. Fru Harper satte sig ned bredvid Gertie och inföll, då Gustaf slutat:

— Sannolikt är jag den första orsaken till det där ryktet, ty herr Valdemarson är mycket lik en af mina bekanta från Sverige, en grefve von Valde, men han har ej velat medgifva, att han på något sätt är släkt med denne grefve. Jag har nämnt om denna likhet till någon af mina vänner, och så har ryktet varit färdigt.

— Min fru, jag har aldrig sagt hvarken ja eller nej. Låt det förflutna hvila i glömska, det kommer sannolikt icke att förklaras af någon ändå.

— Icke af Er själf heller?

— Nej, jag kommer säkerligen aldrig att säga något om det gångna.

Hans ord voro mycket kalla, och han ville med själfva tonen klargöra för dem, att han ansåg samtalet obehagligt, då det var om honom själf. Han drog sig nu ifrån den lilla gruppen och gick till en annan del af salongen, där fröken Harper satt.

— Det gör Ni rätt i, herr Valdemarson, kom

hit och håll oss sällskap en stund, sade den unga flickan vänligt småleende.

— Om jag icke besvärar, så slår jag mig ner hos damerna en stund.

— Hur kan Ni tro något sådant! Nej, Ni besvärar inte. Sitt ner och tala om något roligt för oss.

— I det fallet vet jag ej, om jag kan stå till tjänst, ty jag är ganska fattig på nyheter.

— Tala om något från Sverige.

— Jag minns därifrån ingenting, som skulle kunna roa eder.

— Men nu är Ni ju omöjlig. Kanske Ni vill att vi i stället skola tala om något roligt för Er?

— Det vora jag tacksam för, ty det muntrar alltid upp en att få höra något trefligt.

— Jo Ni är just en rolig kavaljer, som kommer och vill, att damerna skola underhålla Er.

— Det var Ni själf som frågade, om Ni skulle berätta något, och som jag aldrig narras, svarade jag jakande, enligt min känsla.

— Narras Ni aldrig! Jag kan just undra, om någon människa kan låta bli det.

— Åtminstone kunna vi låta bli att göra det med vilja. Möjligt är, att äfven jag säger något, som ej är öfverensstämmande med verkliga förhållandet, men i så fall beror det på okunnighet, ty med vilja säger jag aldrig en osanning.

— Nog har jag hört, att Ni är mycket exemplarisk, men att Ni var det i så hög grad, trodde jag dock icke.

— Dock förhåller det sig så.

— Ni var icke på balen hos Klaves i förra veckan, herr Valdemarson, sade en annan ung dam.

— Nej min bästa fröken, jag besöker aldig baler.

— Inte det heller! Ni narras inte och besöher icke balar. Ni måtte lefva som ett riktigt helgon.

— Så väl är det inte, ehuru jag önskar, att jag kunde göra det. Men nu är det långt därifrån.

— Ni spelar väl litet ibland, i alla fall? Det plägar unga män finna ett stort nöje i.

— Ja, jag älskar mycket att slå några ackorder på pianot, då jag har tid därtill.

— Inte menar jag så! Jag menade att spela kort.

— Åh, ursäkta missförståndet. Nej, det är något, som jag aldrig gjort. Kortspel är i mitt tycke en stor skam.

— Hvad gör Ni då, Ni odrägliga människa, som inte vill erkänna något. ?

— Jag sköter mitt arbete och söker de nöjen som jag tror vara passande för mig.

— Och hvilka äro de? Många kunna de inte vara, eftersom Ni fördömer alla, som vi äro vana vid.

— Jo, jag har många olika nöjen. Jag njuter om aftnarna af sällskapslifvet i hemmet, jag går till kyrkan om söndagarne, undervisar en klass i söndagsskolan, är ute och rider, då jag kan få någon timme ledig därtill i hvardagslag, och så studerar jag alltid någon stund dagligen.

— Är det där allt?

— Tycker Ni ej det är nog?

— Inte skulle jag nöja mig med det, så mycket vet jag.

— Hvad älskar Ni för sorts studier? frågade en annan i sällskapet.

— Senast har jag sysselsatt mig med filosofi, hvilket alltid intresserat mig mycket.

— Hu då, Ni måtte vara en lärd man! Ni studerade väl redan innan Ni kom till detta land?

— Ja.

— Hvarför fortsatte Ni inte med det då? Ni skulle säkert ha blifvit professor med tiden.

— Det är ganska möjligt, men vissa omständigheter gjorde, att jag måste afbryta mina, kära studier och resa ut i världen.

— Och nu studerar Ni endast för Ert nöjes skull? Men hvarför icke uppgifva de torra affärerna och åter helt egna Er åt Er älsklingssysselsättning?

— Jag anser det nästan sent att åter taga itu därmed. Jag är ej så ung längre.

— Det är nog sannt, skämtade fröken Harper. Det är väl för att Ni börjar bli gammal, som Ni tycker om att vara lärare i en söndagsskola, när Ni ej hoppas på att bli professor.

— Icke just därför, men arbetet bland barnen roar mig mycket, och jag känner mig glad öfver att kunna göra något för de små.

— Det förundrar mig verkligen, att Ni är så religiös. Jag tycker mamma brukar säga, att människorna i Ert hemland icke alls voro sådana utan lefde vildt.

— Det finns olika sorters människor där, likaväl som här. Det onda har fått fotfäste i Sverige, liksom det fått sprida sig i Amerika; dock fann jag mycken gudsfruktan äfven i mitt hemland.

— Och Ni kan verkligen finna nöje i att arbeta i söndagsskolan?

— Ja, ett stort nöje. Ni har väl aldrig försökt det?

— Nej. Och inte har jag någon lust att försöka.

— Det är skada, ty det är en verksamhet, som sannoligt skall bära goda frukter. Ni kan fråga fröken Berrymont om nöjet i det där arbetet. Hon kan säkerligen långt bättre än jag förklara det för Er.

— Är äfven hon med där?

— Det var hon, som tog mig med dit. Eljest hade jag kanske aldrig kommit att börja.

— Jag skall fråga henne sedan. Och Ni skulle verkligen inte vilja komma med oss på en bal och ha trefligt en kväll?

— Det tror jag inte. Om jag ginge dit, så kunde jag inte dansa, ty jag har ej försökt det, sedan jag var barn; och om jag än kunnat det, så förbjuda mig mina åsikter ändå att tillgodogöra mig min konstfärdighet, och då blefve nöjet ringa.

— Vi skola nog öfvertyga Er om, att Ni bör komma med. Det är ju tokigt, när en ung man så där drar sig ifrån sällskaper; och i längden tröttnar Ni nog på det enformiga lif Ni nu lefver.

— Jag tror inte det.

— Men jag är öfvertygad därom. Och därtill blir Ni både blygsam och tafatt på det där sättet, var viss om det. Skall man någorlunda bevara sitt goda humör och sitt mod, så måste man vara ute litet.

— Ni har en orätt uppfattning af detta, enligt hvad jag tror. Ni skulle lyckas mycket illa, om Ni försökte omvända mig, ty jag är alldeles omöjlig därvidlag. Då vore det bättre, jag försökte stämma Er för att bli en flitig kyrkogångare och deltaga i arbetet, som där pågår.

— Nej, nej, det skulle jag ej stå ut med. Jag tröttnade första dagen.

— Hålla flickorna på att riktigt taga ner Er, grefve Valde? hördes fru Harpers röst bakom Gustaf, och han skälfde till därvid, bleknade och reste sig hastigt.

— Hvarför skall Ni kalla mig vid detta namn,

fru Harper? Ni kan därigenom ingifva människorna en orätt uppfattning om mig.

— Jag kan inte låta bli det, ty Ni är så lik honom. Ni borde antaga det namnet.

— Jag är nöjd med det jag har.

— Men det är ju inte stor förändring Ni vinner därpå, ty det blir kortare än Valdemarson, och, ser Ni nu, Valde finns i Ert nuvarande namn.

— Ja, jag ser det, och kanske kan det förefalla litet underligt. Dock måste de båda senare stafvelserna vara med, för att namnet skall vara mitt.

— Läte det icke lika vackert, om Ni förkortade namnet till Valde?

— Lika vackert vore det kanske, men det är inte min smak att förändra namn. Är Ni, fru Harper lika mycket emot kyrklig verksamhet, som de unga damerna här?

— Hvarför skulle jag vara emot den?

— Inte vet jag. Damerna här tyckas tro, att det icke finnes något som helst nöje i att befatta sig med det kyrkliga.

— De äro unga och oerfarna ännu och hafva aldrig pröfvat på i den vägen. Kanske Ni önskar få dem i Er skola?

— Inte sådana de nu äro. Men om de lärde sig älska denna sorts verksamhet, skulle jag sedan med glädje låta dem få hvar sin klass i skolan och undervisa barnen. Det fordras någonting mer än att blott gå åstad och försöka med det där. Man måste älska verksamheten och ha ett särskildt intresse för att barnen ledes till Guds gemenskap, i annat fall är man alldeles opassande till söndagsskollärare.

— Ni är nogräknad, herr Valdemarson. De älska nog Gud, dessa unga också, fast de ej kunna gifva uttryck åt sin kärlek, såsom Ni. Dock får Ni inte fördöma dem för det.

— Vare det långt ifrån mig, att jag skulle fördöma någon. En god kristen fördömer ingen, och det borde för öfrigt ingen människa göra; vi ha ingen rättighet därtill. När vi fattat något af den höga, rena kärlek, som Gud själf vill och kan tända i mänskliga hjärtan, så döma vi ej utan älska alla. Har man därtill någon på andra sidan tidens gräns, som lika som håller en närmare i längtan, så kan icke hjärtat gärna bibehålla några onda känslor.

— Har Ni då någon där?

— Ja, jag har det, och därför kan jag hvarken döma eller hata.

Nu underrättades man om, att supén var färdig, och uppbrott skedde med matsalen som mål. Gustaf fick sin plats bredvid fröken Harper, hvilket för honom var en stor ära i detta sällskap. Han smakade aldrig rusdrycker, hvarför han äfven nu, som naturligt var, lät sitt vinglas stå orödt.

— Ni dricker således icke ens ett glas vin? frågade den unga flickan vid hans sida.

— Nej, jag har icke smakat sådant på många år.

— Ännu en fullkomlighet hos Er.

— Endast ett iakttagande af, hvad samvete och plikt bjuda mig.

— Men ett glas vin skadar Er inte. Det kan på intet sätt kallas att dricka.

— Hvad är det då?

— Jag vet ej, hvad jag skall kalla det, men att dricka kallar jag det ej, utom då rusdrycker användes för öfverflödigt.

— Det är öfverflöd, närhelst vi använda dem. Jag tror i detta fall icke alls talet om måttlighet.

— Men Ni vill väl inte anse oss för drinkare, därför att vi dricka ett glas vin så här hemma?

— Det är att vara drinkare, äfven det, om det än icke är att vara så djupt sjunken i lasten, som många andra äro. Det där måttliga bruket af de farliga dryckerna har dock förledt tusenden att efter hand taga allt mera, och så hafva de blifvit totalt fördärvade. Jag tror på absolut nykterhet, om det skall vara någon.

— Fy, så sträng Ni är! Jag trodde, att Ni var snällare än så.

— Vore jag snällare, om jag tvärt emot mina åsikter sutte här och hölle med Er, sägande, att ett glas ibland alls icke skadar?

— Jag vet verkligen inte hvad jag skall svara.

— I så fall nöjer jag mig gärna utan svar, tills Ni hunnit öfvertänka hvad som är rättast. Ni får väl ursäkta, att jag säger emot Er så mycket, men jag är van att, då någon frågar mig om en sak, säga hvad jag anser vara rätt, och i fråga om rusdrycker så har jag en afgjort motvilja mot dem, ty jag har sett den förbannelse som följer af deras begagnande.

— Då har Ni väl motvilja äfven mot dem som dricka?

— Det är ju inte nödvändigt; men jag beklagar af allt hjärta dem, som äro fångna i lasten; och jag

önskar jag kunde förmå dem att taga sig tillvara, innan det är för sent. Jag hyser stort medlidande med dem.

— Tack så mycket; då hyser Ni medlidande med mig också?

— Naturligtvis. I detta fall gör jag det.

— I sanning smickrande för mig. Men hur är det; dricker icke heller herr Berrymont, Er kompanion?

— Nej, det finns aldrig rusdrycker i vårt hem; vi äro alla emot dem.

— Men när Ni har främmande då?

Jag hade ej nöjet att kunna vara med, när mina föräldrar voro hos eder sist.

— Våra gäster få taga det, såsom vi hafva det. Inte skulle vi väl gå ifrån våra principer och åsikter för det vi bjuda några vänner till oss. Det vore ett föraktligt skrymteri.

— Tror Ni inte, att det för Er som affärsman blir svårt att fortsätta på en så nykter väg?

— Hvarför skulle det bli svårt i detta afseede?

— Jag har förstått det så, att de flesta skola afsluta större så väl som mindre affärer genom att dricka därpå, och utan denna sed följes vilja somliga ej ens inlåta sig på någon affär.

— Så må de låta bli då; gärna för mig. Det är säkerligen bättre att icke ha något med sådana personer att göra. Det finns så många andra att hafva affärsförbindelse med, att jag alls icke känner mig bunden vid de där, Ni nyss nämde.

— Det är omöjligt att besegra Er, jag erkänner det.

— Det smickrar mig, ty när man icke besegras, har man rätten på sin sida.

— Det vill jag ändå icke erkänna.

— Jag ber ej heller därom. När Ni närmare fått tänka öfver detta ämne, kan Ni ju delgifva mig tankarnes resultat, och då kan Ni afgöra hvem som har rätt.

— Vi få se. Kanske glömmer jag det, innan jag hinner öfvertänka det.

Hon var icke belåten med den unge mannen och hans idieer, och dock kunde hon ej annat än hysa en viss beundran för honom. Han var så fast i sin öfvertygelse, så orubblig, när det gällde hvad han ansåg vara rätt, att hos honom måste finnas en bergfast karaktär, och sådant måste man ju i alla fall skatta högt.

Då uppbrott sent omsider skedde, och Gustaf vid Gerties sida vandrade hemåt, var hon icke glad. Det låg liksom en skugga af sorg öfver hennes vackra ansikte.

— Hvad fattas Er, Gertie? frågade Gustaf deltagande. Har Ni ej haft roligt i afton?

— Åhjo, det har väl gått an.

— Men Ni är ledsen.

— Det går nog öfver igen; det är ingenting.

— Har någon sårat Er?

— Nej, de voro ju alla så snälla hos Harpers. Tyckte Ni det var roligt?

— Jag kan just inte säga det. jag trifs bättre hemma.

— Men Ni var ju så upptagen af de unga damerna hela tiden. Hade Ni inte roligt då?

— I deras sällskap hade jag kanske tråkigast. De ville så gärna skämta på min bekostnad, för min kristendom och mina ideer, och det är inte vidare trefligt. Blir man utsatt för, att någon drifver med en, känner man sig ej väl till mods.

— Och jag, som trodde, att Ni hade ett riktigt trefligt samtal med dem. Särskildt var ju fröken Harper så intresserad af Er, att hon egnade Er hela sin uppmärksamhet.

— Nog gjorde hon det, men vi kunde på intet sätt komma öfverens. Hon är en ganska envis liten flicka, och jag är innerligt glad öfver, att Gertie icke liknar henne.

Han såg det glädjeskimmer, som vid dessa hans ord flög öfver hennes ansikte, och han kände, hur den lilla handen, som hvilade så lätt på hans arm, ryckte till en smula. Genom hans själ flög en tanke som mer än en gång förut under de senare åren kommit fast aldrig så mäktig som nu.

— Skulle Gertie känna sig ledsen, om jag intresserade mig för fröken Harper? frågade han allvarligt.

— Ja, svarade hon enkelt, Ni är värd en snällare och stadigare flicka än hon, ifall Ni tänkte gifta Er.

— Icke har jag tänkt så mycket därpå, men under senare tiden har jag dock gjort det. Jag tror, att jag bör skaffa mig ett hem, fast jag ju redan är litet till åren kommen.

— Ja, kanske borde Ni det.

— Men jag vill inte gå långt för att skaffa mig en maka.

— Det är väl icke heller nödvändigt. Här i staden finnes många nog att välja på.

— Valet har jag redan gjort. Det är blott frågan om, hurruvida den jag valdt vill bli min. Tror Gertie jag lyckas?

— Hur skall jag veta det?

— Därför att det är Er själf jag vågat välja. Hon förde handen till hjärtat, liksom måste hon försöka hämma dess slag litet, och hon kunde ej säga ett ord till svar; hon smög blott sin hand fastare kring hans arm och fortsatte vägen under tysnad.

— Hvad säger lady Berrymont om det? Behöfver jag söka längre?

— Nej Gustaf, det behöfver Ni ej. Jag har länge bedit Gud, att Ni måtte lära Er älska mig.

— Och min bön har under sista tiden varit densamma angående dig.

— Du brydde dig inte om fröken Harper.

— Inte det minsta. Hon är ej passande för mig. Vi två förstå hvarandra och passa väl tillsammans. Och det bästa af allt, vi älska ju hvarandra.

— Och har du glömt det flydda?

— Icke glömt, det kan jag ej, men jag har kommit ifrån den bittra smärtan. Jag skall nu lefva igen och känna lifvet värdt något. Det har varit så tomt under dessa år.

— Gud gifve, att jag för dig kunde blifva, hvad hon var, som nu är hemma hos Gud.

— Du skall blifva det, ty du är en själ, som älskar Gud och du vill det bästa. Herren skall vara med oss.

De voro framme vid hemmet och gingo in utan att invänta Gerties föräldrar, hvilka under promenaden kommit ett stycke efter. Hur lyckliga de dock kände

sig, dessa ädla hjärtan. Mellan dem hade det ej behöfts några stormande kärleksscener, de hade funnit hvarandra ändå, och deras kärlek var lugn och sansad. När Berrymont med sin Helene kom hem, funno de de unga i salongen. De sutto i soffan, hand i hand.

— Det var ett långsamt samkväm, sade Berrymont utan att se på de unga; tyckte du det var roligt, Gustaf?

— Själfva fästen hade jag gärna kunnat undvara, men slutet var mycket bra.

— Så tyckte jag med, ty man fick gå hem.

— Ja men det var själva hemvägen, som var bäst.

— Jag förstår dig inte.

— Då skall jag väl förklara det. Om farbror inte har något emot det, skall jag bedja få presentera min lilla fästmö, lady Gertie Berrymont.

— Gertie! Gustaf! Hvad säger du, gosse! Är det möjligt?

— Ja, jag önskar få det så, och Gertie är också af min åsikt. Har farbror något att invända?

— Nej, Gud vare lof, det har jag verkligen inte. Låt mig taga dig i famn, gosse! Han omfamnade Gustaf och ropade åt sin hustru, som gått in i ett annat rum:

— Kom ut, Helene! Här äro underliga ting åfärde.

— Hvad står på? frågade hon och kom in.

— Gertie ämnar gifta sig med grefven här, och nu önska de äfven din välsignelse.

— Här är väl ändå Guds hand med och leder,

sade fru Berrymont med tårade ögon. Jag tror det skall bli till bådas lycka och till vår också.

— Det tror äfven jag. Det var då ett storslaget afslutande på denna dags fästlighet.

— Slutet var allra bäst, log Gustaf, och samma svar kunde man läsa i Gerties soliga anlete.

Så hade då Gustaf åt sig utsett en maka igen. Hon skulle visst bli honom till tröst och glädje. Innerligt bad han till Gud, att det steg han tagit måtte blifva till lycka för både honom och den kära familj, där han så länge redan räknats som medlem, och Gud hörde hans bön.

SJUTTONDE KAPITLET.

Kallad till doms.

Gustaf von Valde hade åter ett eget hem. Gertie hade blifvit hans maka, och han behöfde aldrig ångra, att han utkorat just henne till sin brud, ty om någon var honom värdig, så var det hon. I varm, innerlig kärlek gingo de nu sin väg gemensamt, och lyckan stannade hos dem. De köpte sig ett stort, fint hus, där både de och Berrymonts bodde, och det var städse glädje och förnöjelse, när de stannade i detta sitt gemensamma hem.

Affärerna gingo bra. Berrymont fortsatte med sitt spekulerande på börsen och Gustaf skötte om det andra. Nu voro de så långt komna, att de kände sig på någorlunda säker mark. De voro både kloka och försiktiga, inläto sig aldrig på något i förhastande utan öfvertänkte först noga hvad som vore bäst, och först sedan handlade de. Blefve fortsättningen för dem lika god som början varit skulle det ej dröja så

synnerligen länge, innan de voro rika. De voro betänkta på att inom kort skaffa sig en mycket större byggnad, än den de nu innehade, för att sedan drifva affärerna i en vidsträcktare skala. De voro mycket ansedda i affärskretsen, men de togo sig aldrig före att vara med ute i sällskapslifvet, trots alla de tillfällen, som bjödos. Harpers hade liksom dragit sig litet ifrån dem sedan Gustaf och Gertie gifte sig, och flera af deras bekanta voro icke riktigt lifvade för att ha så där gudfruktiga människor med vid sina tillställningar. Det lade en alltför högtidlig prägel öfver det hela och fördärfvade gjädjen för de andra gästerna. Dock kunde dessa vänner icke förneka, att om de kommo hem till Berymonts eller Valdemarsons, så hade de mycket trefligt, trots det, att där aldrig förekom hvarken dans, kortspel eller drikande. I dessa båda hem kunde man inrätta det trefligt utan sådana nöjen.

Icke frågade hvarken Berrymont eller Gustaf mycket efter, om de blefvo förbigångna vid någon eller några af de stora banketter, som höllos af de stora handelssällskapen, hvilka bildat af köpmännen. Inbjudna blefvo de ju mången gång, men det var onödigt att bjuda, ty de stannade i alla fall hemma hos de sina. Gustaf ville högst ogärna gå bort, han trifdes långt bättre i sitt eget goda hem, där allt gjordes för hans trefnad och lycka. Sedan hans son blifvit född. var det som lefde Gustaf ett nytt lif; all sorg syntes vara försvunnen, och han blef glad och munter som aldrig förr. Molnen hade vikit från hans lefnadshimmel, åtminstone de flesta af dem. Det var blott ett moln, som stadigt dröjde kvar, och detta kunde han ej komma ifrån. Men när Gertie anade, att hans tankar dvaldes

vid fosterjorden och föräldrarna, brukade hon taga gossen på sin arm, gå in och sätta sig vid sin makes sida och prata med honom. Då skingrades molnen på hans panna, och det dystra, mörka i hans blick försvann.

Berrymont hade äfven sina sorger, trots det han sökte dölja det så skickligt, att ingen skulle märka det. Hans son hade nu varit borta så länge och för den stackars fadern hade hoppet om sonens räddning och återkomst för längesedan dött. För öfrigt hade ju det sista sammanträffandet med honom varit så hemskt och sorgligt, att det vist icke lönade sig att önska ett nytt. Dock skulle Berrymont en dag få återse den förlorade, vilsegångne sonen, men då för sista gången.

En kall snöig vinterdag åkte han från börsen mot sitt hem, då han borta då gatan varseblef en stor folksamling. Det var icke så långt från hans hem, och då han kom närmare, måste han stanna sitt åkdon ty det var omöjligt hem.

— Hvad har händt? frågade han en af näståənde.

— En man håller på att dö. Han var inne i ett hus för att stjäla men blef upptäckt och försökte då hoppa ut genom ett fönster från tredje våningen. Det var dock för långt till marken, och han slog sig så illa, att lifvet väl inom kort är flydt.

— Har man sändt efter någon läkare?

— Det är flera stycken där, men de kunna intet göra.

— De borde väl försöka få honom in i något hus,

— Polisen kommer snart med ambulansvagnen.

Berrymont steg ur sin droska, banade sig väg genom folkhopen och stannade snart bredvid den skadade.

Han var en tämligen ung man, klädd i usla trasor. Han såg ej ut att vara mycket skadad, men ändå fanns inte hopp om räddning enligt läkarnes utsago, ty han hade fått invärtes skada, som ingen kunde bota. Då Berrymont betraktat den armes ansikte ett ögonblick, bleknade han förfärligt. Det var Charles, hans ende son, som på detta sätt skulle dö.

— Bären in mannen i mitt hus stammade han upprörd, och då flera af de omkringstående kände honom, lydde de honom gärna. Den unge mannen blef varsamt buren till sitt hem, hvilket ju var så nära till hands. Han blef lagd på en bekväm bädd i ett af de mindre rummen, och läkaren, som följt med, undersökte honom ånyo, men han var alldeles fördärfvad och kunde lefva blott en stund eller kanske ett par timmar.

— Tror Ni han återfår sansen, innan han dör? frågade Berrymont den ene läkaren.

— Det är svårt att säga, men jag skulle knappast tro det. Underligt att han icke var död, redan när de funno honom.

— Ingen möjlighet finns då för honom att få lefva.

— Icke alls. Här är icke den allra minsta lilla gnista af hopp. Känner Ni den unge mannen?

— Ja, jag tror det.

— Ni var mer än vänlig, som öppnade Ert hem för honom. Någon annan skulle ej hafva gjort det. Han hade försökt stjäla i ett hus, då de fingo se honom, och han för att rädda sitt lif, hoppade ut genom ett fönster.

— Jag hörde det. Han blef genast straffad för sitt brott.

— Ja han har fått, stackars unge man. Han är ännu ej så gammal men har dock hunnit bli en brottsling.

— Det finns många sådana i världen.

— Ja tyvärr. Åtager Ni Er att sörja för honom? Eljest äro visst polismännen där ute med ambulansvagnen nu.

— Jag åtager mig honom. I annat fall hade jag ej låtit föra honom hit.

— Men om han dör?

— Då låter jag begrafva honom. Det är ju det allra enklaste.

— Helt säkert. Då ha vi intet mera att göra, ty något hopp för honom finns ej.

— Vi skola göra, hvad vi kunna för honom, om han vaknar till lif. Skulle jag anse det nödvändigt låter jag kalla en af eder, mina herrar.

Läkarne lofvade att i så fall genast komma,

hvarefter de aflägsnade sig, ty nu var deras närvaro utan nytta. De kunde hafva gifvit den döende litet medecin, men det hade ej hjälpt honom, och något annat medel fanns ej nu.

Då de voro borta, satte sig Berrymont bredvid den döende sonen och betraktade honom med stirrande blickar. Gråta kunde han icke, det var honom alldeles omöjligt. Hans hustru kom in, förvånad öfver att han i sin godhet gått så långt att en brottsling under sådana förhållande fått komma in i deras hem; men ack, hon skulle snart få veta, hur det var.

— Hvarför lät du dem icke taga honom till ett sjukhus? Det hade kanske varit bättre för honom, sade hon i halft förebrående ton.

— Han gaf intet svar.

— Howard, hvad fattas dig? Du är så blek, och du darrar. Du skulle icke ha gjort det. Du tål inte se sådant. Du är ju så upprörd.

— Ja dyraste Helene, jag är upprörd, men det är icke blott öfver själfva olyckan; det är något annat.

— Hvad har då händt? Är det något, som angår dig själf?

— Se ett ögonblick på den arme mannen där, Helene, men tag det icke hårdt. Var lugn som jag, ty du får icke låta någon annan märka något.

— Hvad, är det då, Howard?

— Det är bäst du sätter dig stilla här, så säger jag dig det i stället. Du orkar ej att nu se på en döende människa.

— Vet du, hvem det är?

— Ja min älskade maka, jag vet det. Gud pröfvar oss allt ännu och gör det hårdt. Dock är kan-

ske detta en af hans största kärlekshandlingar mot oss. Vi få ej klaga.

— Store Gud, hvad är det! Säg ut, skynda dig!

— Det är vår son. Det är Charles. Gud, min Gud; Fru Berrymont sjönk medvetslös till golfvet, och hennes make lyfte henne ömt i sina armar samt lade henne i en gungstol. Han badade hennes ansikte med vatten, höll en flaska med stark parfym till hennes näsa, och gjorde allt han kunde för att återkalla henne till sans. Till slut lyckades han äfven.

— Lugna dig, min älskade; tag det icke så hårdt, bad han. Vi måste bära det lugnt och utan knot, när det behagat Gud att pröfva oss så.

— Är det då hans vilja att pröfva oss så förfärligt?

— Det tyckes så. Eller är det kanske, för att vi skola riktigt få se, hur hemsk synden är, när den får råda i mänskliga hjärtan. Försök nu att bära din smärta med mod. Vi mista nu vår son, men på sätt och vis är det nog lika bra, som om han hade blott bringat oss ännu mera sorg och bekymmer. Det är mycket nog, såsom det redan nu är.

— Men han går ur tiden utan hopp, utan frid, och jag skall aldrig få möta mitt olyckliga barn bortom grafven.

— Du skall möta honom, och vi skola bedja Gud, att han förlåter vår son, så att vi slippa skiljas från honom för evigt.

— Han lät henne sitta kvar i stolen, medan han själf gråtande, gick till sin sons bädd. En svag rörelse förmärktes hos den arme, men till fullt medvetande kom han icke. Ett par timmar senare hade Charles

upphört att lefva utan att hans kära, som han gjort så mycken sorg, ens fått tillfälle att säga honom farväl, och att de förlåtit honom allt. Hans moder hade rätt. Utan hopp gick han ur tiden, kallades inför domaren just som han höll på att sänka sig själf ännu djupare i synd och skuld. Berrymont ombesörjde begrafningen, men han hade ej mod att säga till någon, att det var hans son som på detta sätt gick bort. Både han och hans hustru samt Gustaf och Gertie följde med till grafgården. När stoftet blifvit sänkt ned i grafven, och prästen läste några rader samt höll ett några minuters långt tal, var det dock intet tröstens ord däri för dem, men väl litet beröm, för det de handlat så kärleksfullt mot brottslingen. Men blott de fyra, af smärta darrande människorna, visste hvem han var, som hvilade under den obetydliga kullen intill uppståndelsens dag.

Gustaf försökte, så godt han kunde, trösta de af sorg djupt tryckte föräldrarne samt Gertie, och i förtröstan på, att Guds kärlek dock icke skulle öfver-övergifva dem, sökte de vara lugna och finna sig i sitt hårda öde. Men Charles var för alltid borta.

ADERTONDE KAPITLET.

Ett sammanträffande.

Trots sin stora längtan att få höra, hur det gick med hans dotter hemma i Sverige, skref dock Gustaf icke till någon enda i hemlandet under alla dessa år. Han vill ej bryta det löfte, han gifvet sig själf, att icke skrifva hem, förrän han kunde omtala, att han icke längre på något sätt var i behof af sin faders stöd och hjälp. Detta kunde han nog hafva sagt, för längesedan, men ändå lät han det vara tyst ännu. Den bittra sorgen i hans hjärta hade gifvit vika, sedan han åter lärt sig hoppas, och han funnit någon, som sökte göra vägen ljus för honom, men han hade visst icke glömt det gamla hemmet. Liksom Berrymont, trots de många bittra erfarenheterna efter afresan från sitt hem, längtade åter till England, så längtade också Gustaf, och de talade mer än en gång om, att de kanske i

sällskap med hvarandra skulle företaga en färd öfver hafvet för att än en gång se hvar och en sitt barndomshem. Gertie hade lofvat Gustaf, att hon skulle bli en god moder för hans dotter, ifall de funne henne åter, och detta löfte gladde honom hjärligt.

— Hon är stora flickan, när vi få se henne, sade han till sin hustru, en dag då de talade om henne.

— Och hon förstår mig icke, om jag försöker tala med henne.

— Du måste lära dig tala något svenska nu, så att du kan göra dig förstådd icke blott af henne utan äfven af de andra där hemma, med hvilka vi komma i beröring, ifall du följer med mig, som du sagt.

— Hur tycker du, jag skulle kunna lära mig ditt svåra språk. Det vore alldeles omöjligt.

— Icke alls. Jag skall tala några svenska ord till dig allt som oftast, och om du tar vara på dem och mins dem, så skall du en vacker dag finna, att du kan reda dig hjälpligt med mitt språk.

— Nåväl, jag skall försöka. Du kan gifva mig lektioner, om du vill.

— Det skall du få, och som jag vet att du är läraktig, så tror jag, det skall gå ganska fort för dig att lära.

Och verkligen så började hon lära sig det svåra svenska språket. Det gick mycket fortare än hon först velat tro, och hon hade godt minne att komma ihåg orden. Visserligen blef det ganska brutet, men Gustaf kände sig dock både glad och belåten, då hon började säga några korta meningar på hans språk.

— De skola nästan tro, att du är svensk, då vi komma hem, sade han en dag, då hon lät honom höra sina framsteg.

— Åhnej, så pass lär jag mig aldrig, men de skola dock nödgas erkänna min goda vilja. Skola vi gå till din far, då vi komma hem.

— Nej min älskling, till honom få vi ej gå. hans hem är ej mera öppet för mig. Jag kan ej tränga mig på dem, som ej vilja veta af mig, äfven om de stå mig så nära, som mina föräldrar.

— De ha kanske ändrat sinne, när vi komma dit.

— Jag tror det icke, men skulle så vara, skall jag känna det mycket ljuft att än en gång få trycka mina föräldrars händer och säga de gamla, att jag, trots deras hårdhet i gångna dagar, dock älskar dem lika mycket som förr.

— Då skola de mottaga oss med glädje.

— Gud gifve du hade rätt.

Allt efter som Gertie lärde sig Gustafs modersmål, blef också hennes ängtan större att få se hans land. Hon drömde om, hur roligt det skulle bli att få resa i det för sin naturskönhet så ofta beprisade Sverige. Hon fann ett nöje i att utstaka planer för dem, då de väl kommo ut på resan, och de gamla Berrymonts voro med om, att de allesammans skulle försöka resa.

— Men efter allt kunna vi nog icke alla göra sällskap dit, sade Berrymont betänksamt.

— Hvarför inte?

— Någon måste vara hemma och sköta affärerna. Det är inte lönt att lämna dem i händerna på någon annan, så länge vi kunna slippa det.

— Vi hafva ju goda och pålitliga män att sköta dem, så att jag tror ej, att vi behöfva ängslas för det.

— Det är dock icke så säkert, som när man är hemma själf.

— Nåja vi få se. Det blir nog tid att tala om det sedan, ty ännu kunna vid ej på länge resa.

— Det dröjde också länge, innan någon resa blef af, ty än var det ett, än ett annat, som hindrade. Därtill var Gertie rädd att taga ut sin lille son på en så lång färd, och hon föreslog, att de skulle vänta, tills han blifvit litet äldre.

Åren hade gått hastigt nog. Gustaf hade redan varit tolf år i Amerika, och ej ett ord hade han hört om de sina under denna tid. Han var dock lugn och lycklig och skötte sitt värf med nit och kraft. Dock skulle han få en underrättelse från hemmet, och denna skulle också blifva honom till både glädje och längtan. Berrymont hade länge tänkt på, att de borde sälja den affärsbyggnad de nu hade och bygga en större på en dem tillhörig och mycket centralt belägen tomt, och han fick också ett godt tillfälle att sälja. Så snart de hunno bygga, skulle de flytta, och nu blef det ett riktigt jättehus, som uppfördes. Det drog stora kostnader, men det betydde föga, ty de voro nu rika. och trots den stora välgörenhet de utöfvade, kunde de hvarje månad räkna nya tusenden, som sin egendom.

Gustaf öfvervakade det storartade byggnadsföretaget med största noggrannhet. Många voro de, som förundrade sig öfver, att de båda kompanionerna voro mäktiga att utföra ett dyligt företag, men andra för-

klarade att med den framgång de haft, kunde det ej gärna möta några svårigheter.

Gustaf kände en stor glädje, då han såg de väldiga murarna resa sig högre och högre dag efter dag. Det var ju icke så synnerligen länge, sedan han själf fått gå på gatan och arbeta, och nu hade han skaror af arbetare i sin egen tjänst, och han fick själf gå där och öfvervaka det hela. Gud hade varit oändligt god mot honom, det kände och erkände han med den största tacksamhet. Han fann ett stort nöje i att ibland språka litet med de arbetare, som voro honom närmast, och de kände sig glada öfver, att han intresserade sig så mycket för dem, ty det är icke alltid de rika bry sig om sina fattiga bröder, hvilka måste gå klädda i armodets dräkt.

Bland alla dessa arbetare var det en, som mer än någon annan väckt Gustafs uppmärksamhet. Det var en ung gosse, ljus, kraftfull och med ett mycket lugnt och stillsamt uppträdande. Han talade mycket sällan, blott då och då gifvande ett kort svar på någon fråga. Han bar sina tegelbördor med en lätthet, som garanterade, att det fanns en mogen mans styrka hos honom. De breda skuldorna, det kraftfullt hvälfda bröstet och den säkra hållningen gaf honom också ett manligt utseende. Ansiktet var vackert regelbundet och blicken ur de klara, ljusblå ögonen var trofast och lugn. Ofta kunde Gustaf stå långa stunder och betrakta honom då han med smidig lätthet tog sina tegelbördor och och bar dem in i huset.

De hade hunnit så långt med huset, att de höllo på med den öfversta våningen. Snart nog finge de

inre delarna ooh sedan skulle det icke dröja så länge, innan allt var färdigt. Ju närmare det led mot fullbordan. ju mera längtade både Berrymont och Gustaf, att snart få flytta in.

En dag voro de både två där och sågo på, hur arbetet fortgick. Tätt intill dem fanns en hög lyftkran, hvilken begagnades, då några tyngre stycken skulle forslas upp på murarna. Man hade hela dagen varit sysselsatt med att hissa upp en mängd block, som skulle användas för takutsprånget.

— Jag fruktar nästan, att den där kranen icke längre står så säkert, sade en af arbetarne uppe på muren, då han blickade ner, just som de höllo på att hissa upp ett block.

— Hvarför tror du det? frågade en annan.

— Det tyckes, som sviktade den en liten smula; men kanske ser det ut så härifrån endast.

— Vi satte den ju så säkert.

— Men den har användts mycket de båda sista veckorna.

Det blef ingenting mer taladt om saken, och arbetarne glömde det. Berrymont och Gustaf hade satt sig på en planka i närheten af kranen, utan att tänka på, att det kunde innebära någon fara. Arbetarne hade just då rest upp en hög ställning för att komma åt att ordna något vid kranens topp, där blocken och kettingarne råkat i olag.

— Ser farbror den unge mannen, som står där uppe på ställingen? frågade Gustaf och pekade på den förut omnämde ynglingen, hvilken blifvit uppsänd på ställningen.

— Ja visst. Hvad är det med honom?

— Ingenting särskildt. Jag har roat mig med att iaktaga honom om dagarne. Han ser precis ut som en svensk, men jag vet icke om han är det. En duktig arbetare är han i alla fall.

— Du kunde ju fråga honom, om han är svensk.

— När jag får tillfälle att göra det, så skall jag nog.

De hunno ej längre i sitt samtal, förrän ett varningsrop hördes från ett par af arbetarne.

— Skynda er undan; kranen sviktar!

De rundt omkring sysselsatte männen sågo upp och sprungo sedan skyndsamt undan, ty kranen började verkligen svikta. Gustaf och Berrymont sågo också upp och märkte, att de voro i den största fara, ty just åt det håll där de sutto, komme kranen att falla.

— Skynda därifrån; jag håller honom så länge, ljöd det på god svenska från ynglingen uppe på ställningen. Han hade satt sin ena skuldra mot kranens hörn, och på detta sätt höll han den väldiga kolossen uppe för ögonblicket, men det kunde icke fortsätta länge, ty för att hindra denna tyngd att falla, hade det fordrats många mäns krafter. Det varade dock länge nog för att Gustaf och Berrymont skulle hinna sätta sig i säkerhet. Då mattades ynglingens kraft. Hans höga gestalt böjdes sakta under den väldiga tyngden, och inom några sekunder skulle han vara krossad under kranen, ifall han icke lyckades gifva denne en stöt, så att han fölle på sidan om den smala ställningen. Med öfvermänsklig ansträngning rätade ynglingen på sig, grep fastare om kranens kant och stötte den ifrån sig. Det lyckades delvis, ty den

kom något öfver åt sidan, men redan den förut sviktande ställningen fick en törn, så att hon ramlade i spillror. Det blef ett väldigt brakande, när allt detta föll i marken. Ynglingen försvann bland spillrorna i ett moln af dam. Arbetarne och de båda herrarne skyndade fram så fort de kunde och funno ynglingen halft begrafven under nedrasade bräder och bjälkar.

— Skynda att göra honom fri! ropade Gustaf och började själf kasta undan, hvad han fick fatt i. Det gick med ovanlig hast att få undan hinderna, och snart blef den unge mannen framdragen. Han var då sanslös och blödde starkt från ett sår i hufvudet. Dessutom var ena armen skadad. Han lades på några bräder vid sidan om huset, medan man väntade på läkaren, som Gustaf redan sändt efter.

— Tror du gossen är död? frågade Berrymont.

— Nej, jag hoppas han lefver. Han är svensk. Det var svenska han talade, då han ropade till oss från ställningen.

— Det var en förfärlig karl att vara stark. jag har då aldrig sett hans like.

— Bara han inte offrat sitt lif på det där taget. Hade han vid första varningsropet sprungit ner af ställningen, så hade han säkert hunnit undan, men han tänkte mera på oss än på sig själf.

— Säkert ha vi honom att tacka för lifvet.

Nu kom läkaren, och han böjde sig genast ned öfver den olycklige.

— Hvad tror Ni doktor?

— Han lefver. Hoppas, att han inte fått några

vidare skador. Han har, tyckes det mig, sluppit undan ganska lätt.

— Väl, om så vore förhållandet.

— Jag skall förbinda honom nu genast, så godt sig göra låter. Sedan blir det bäst att fortast möjligt sända honom till sjukhuset, så att vi få undersöka honom närmare.

— Vore det icke lika bra om han fördes till mitt hem.

— Om Ni så önskar, så vore det mycket bättre, ty där kunde han få särskild vård. Men det blir till besvär för Er.

— Gör ingenting. Han räddade oss nyss undan döden.

— Då är han värd en liten vrå i Ert hem under sina plågors dagar.

— Jag skall genast sända efter en droska.

Läkaren knäppte upp ynglingens tröja och blottade hans bröst för att bättre kunna lyssna till hjärtats slag. Vid det han gjorde så, föll en liten bok, hvilken varit gömd under tröjan, till marken Gustaf tog upp boken och öppnade den. Det var en liten svensk bibel, och innanför dess ena pärm låg ett bref, som var både nött och smutsigt men ändå icke öppnadt Gustaf tog sig friheten att läsa adressen, och vid det han läste rodnade han och bleknade om hvartannat. Han kände så väl igen både namnet och skrifvarens stil. Namnet var hans eget, och hans fader hade skrifvit det.

— Hvad fann du, Gustaf? frågade Berrymont.

— Läs själf, så får Ni se, svarade grefven och räckte honom brefvet.

— Till dig! Från hvem är det?

— Från min far.

— Då har kanske ynglingen något mer att säga dig. Hvilket underligt sammanträffande.

— Vi måste föra honom hem genast. Där kommer droskan redan. Säg, doktor, han kan väl forslas hem nu?

— Ja för all del. Han börjar redan kvickna vid

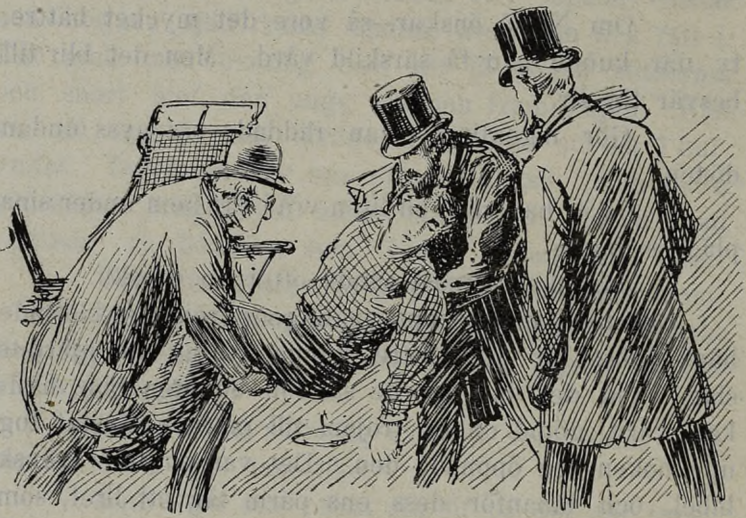

se, nu slår han upp ögonen. Det blir ingen fara för honom. Hjärtat slår så lugnt igen. Han slapp bestämt undan ganska lätt.

— Gud vare lof; det gläder mig mycket.

Under vägen hem kom den unge mannen till full sans, och Gustaf frågade honom med stor innerlighet och på svenska:

— Hur är det med Er? Känner Ni Er mycket svag?

— Nej, jag mår bra; det värker endast litet i hufvudet. Är Ni svensk, min herre?

— Ja, jag är svensk, och så är ju äfven Ni.

— Ja visst är jag det.

— Hvad heter Ni?

— Thorsten Lindman.

— Herre Gud, han är från Valdeborg!

— Ja, från Valdeborg, svarade ynglingen matt och slöt ögonen, ty han kände en ny vanmakt nalkas.

NITTONDE KAPITLET.

Hans Faders bref.

När Thorsten Lindman framkom till Amerika, reste han genast västerut. Han hade under vägen hört, att det skulle vara lättare att få arbete där, och att nykomlingar kunde taga sig fram bättre där, hvarför han icke drog i betänkande att genast begifva sig vidare inåt landet. Han var ju van vid arbete på landet och lyckades snart få plats, ehuru betalningen ej var så stor. Nog var det till en början svårt att reda sig, ty han kunde ej ett ord engelska, och där han arbetade funnos inga svenskar. Därför fick han första tiden försöka göra sig förstådd så godt han kunde utan tal.

Men efter hand uppsnappade han ett och annat ord och lärde sig att någorlunda tala det för honom främmande språket. Han vågade knappast tänka på fäderneshemmet, ty när han gjorde det, intogs han

af en smärtsam längtan att få gå dit igen, och dock ville han icke återvända nu. Han hade en gång föresatt sig att kämpa sig igenom på egen hand, och det skulle han också göra. Men nog var det mer än en natt, som han borrade ner hufvudet i kudden och grät, som om hjärtat ville brista.

Det var för honom ett helt och hållet nytt lif, detta, som lefdes i Amerika. Arbetet vid landtbruket var icke alldeles likadant som i Sverige, men han lärde sig snart, hur allt skulle vara, och sedan gick det bra. Den första sommaren arbetade han träget och ifrigt och stannade kvar på samma plats. Han fick hålla på med arbetet på fälten mycket längre inpå hösten än förr i fosterlandet, men så hade de icke heller någon majs att skörda där. Nu fick han plocka majs dag efter dag, och hans husbonde önskade, att han skulle hålla på äfven om söndagarne, något som Thorsten dock genast nekade till. Han ville icke använda sin söndag så illa, och han förstod icke sin husbondes hånfulla ord däröfver.

Under vintern drog han ännu längre västerut, och då det åter blef vår, hade han fått plats hos en annan landtbrukare. Nu gick det lättare att arbeta, och därtill fanns det i grannskapet några svenskar, med hvilka han kunde umgås. Dock voro de enligt hans tycke icke mycket trefliga; ty de voro födda i Amerika och hade en förfärande skef uppfattning om Sverige, ja, så skef och besynnerlig, att han måste häpna däröfver. De trodde att i det gamla nordiska landet var allt gräsligt dåligt, och det var omöjligt öfvertyga dem om, att där fanns nog något af värde också. Nej då, Sverige det var det sämsta land i världen.

Fattigdom och nöd härskade där i alla hem, folket var dumt och elakt, och ingenting var, som det borde, under det Amerika af dem framhölls såsom fullkomligt i alla stycken. Thorsten brydde sig icke om att säga emot, han visste, att det lönade icke mödan. Han arbetade med lugn och lät dem säga och tro, hvad de ville.

Under denna sommar förfärdigade han en räfsa, liknande den han hade gjort hemma, dock med några små olikheter, och förändringarne voro till det bättre. Husbonden tyckte om den och menade, att den nog kunde förbättras mera ännu och bli till stort gagn, hvarför han en dag talade med sina vänner i den närbelägna staden därom. Vännerna kommo ut, besågo Thorstens uppfinning, funno den bra och sporde honom, om han ville sälja patentet, ehuru något sådant ännu ej var uttaget. De bjödo honom två hundra dollars, och detta tyckte Thorsten var bra, hvarför han genast var villig att sälja. Han fick pänningarne och gömde dem i sitt lilla rum. Köparen gjorde några små förbättringar, förfärdigade ett par räfsor och uttog patent på uppfinningen, och på denna förtjänade han snart en förmögenhet. Thorsten däremot förlorade alla sina pänningar, både dem han fått vid försäljningen af räfsen, dem han förtjänt genom arbetet och dem grefve Valde gifvit honom. Några hade nämligen passat på, då Thorsten var ute på arbete, och brutit upp hans koffort samt tagit allt.

Hvem det var, som handlat så nedrigt, kunde han ej förstå och fick aldrig reda på, men en af hans arbetskamrater, hvilken alltid förut klagat öfver, att han aldrig lyckats spara något, blef en liten tid där-

efter i stånd att köpa sig en egen gård. Nog misstänkte Thorsten, att icke allt stod rätt där till därvidlag, men han vågade ingenting säga.

Det blef nu för honom att börja på nytt, och det gjorde han äfven. Ett år till stannade han där ute och sedan styrde han kosan österut igen, ty då kände han sig litet trött på Västern. I New York stannade han och arbetade under vintern med litet af hvarje och slutligen kom han med i arbetetslagen, som uppförde huset åt Berrymont och Gustaf Valdemarson. Thorsten hade nog hört sig för, om någon hade reda på den försvunne grefven, men ingen människa kände till det namnet. Minst af alla tänkte Thorsten, att Gustaf Valdemarson och Gustaf von Valde vara en och samma person. Kom så den där dagen, då han lyckades förebygga, att de båda herrarne krossades till döds under kranen. Vi återvända till dem, där de äro på väg från olycksplatsen. Det tog icke synnerligen lång stund för dem att nå Gustafs fina och ståtliga hem.

— Hvad har det nu skett för sorgligt igen? frågade Gertie ängligt, då den nästan medvetslöse Thorsten leddes in.

— Han blef skadad vid bygget, och jag önskade taga honom hit. Han är svensk, och jag tror han bringar med sig bud från min far, svarade Gustaf.

— Är det möjligt! Är han illa skadad? Är icke läkaren med?

— Doktorn kommer straxt hit. Han ville icke åka med oss, ty han skulle in på sitt kontor efter några saker, som han behöfde. Gossen här föll ner från en hög ställning. Jag vet ännu ej, hur svårt skadad han kan vara.

— Det är bäst att genast föra honom till sängs.

— Ja, det är bäst. Vi kunna väl gifva honom det lilla blå rummet. Vi skola kläda af honom, så får han sedan hvila några minuter, tills doktorn kommer.

— Rummet är i ordning. Det är blott att bringa honom dit.

— Tack vännen min.

Inom kort låg Thorsten nedbäddad i en mjuk och bekväm säng, och doktorn lät ej länge vänta på sig. Nu företog han en noggrannare undersökning, och han hade rätt i sin förmodan, det var ingen fara för den sjuke. Inga inre skador voro för handen, och såren i hufvudet och på armen kommo snart att läkas. Det enda som behöfdes var hvila och stillhet.

— Hvar är min bok? frågade Thorsten, sedan läkaren aflägsnat sig.

— Jag har tagit den i förvar åt Er. Här är den. Gustaf räckte honom den lilla bibeln men behöll brefvet.

Var det inte något bref i den? Jag har väl inte förlorat brefvet.

— Nej, det finns kvar, men jag har tagit det.

— Ack, lägg det tillbaka! Jag vill ej för något pris förlora det. Jag har lofvat att, om det någonsin blir mig möjligt, lämna det till en vän som är här i Amerika, och som jag länge sökt.

— Då har Ni funnit den vännen, ty brefvet är adresseradt till mig.

— Gode Gud, kan det vara möjligt! Är Ni grefve Gustaf von Valde?

— Ja, jag har tagit brefvet, ty jag är grefve Valde. Jag känner igen min faders handstil på adressen. Ännu har jag inte hunnit läsa det, hur mycket jag än längtat därefter, men nu skall jag göra det. Dock, ett par frågor först. Sade Ni inte, att Ert namn är Lindman?

— Jo, jag är son till Hans Lindman, grefve Valdes närmaste granne.

— Ni kommer då direkt från vårt gamla hem?

— Nej, jag har varit här i landet i tre år, och jag har sökt Er och frågat efter Er öfverallt, men igen kände Er, och nu har jag ju sett Er nästan dagligen en lång tid och dock icke kännt igen Er. Ni har tagit ett annat namn.

— Det är samma namn med ett litet tillägg.

— Ja, jag förstår.

— Säg nu hur är det med Er lilla syster?

— Med Greta; jo, det är bra, hoppas jag. Åtminstone var, allt väl, då jag reste, ehuru hon var mycket ledsen öfver att jag skulle bort.

— Hon är väl nu stora flickan, kan jag tro.

— Ja, hon är ganska stor nu. Såg Ni henne någon gång?

— Ack ja, jag såg henne mer än en gång.

— Hon är för resten inte min syster, fast hon är lika kär för oss ändå. Far talade om det för mig sista tiden jag var hemma.

— Nej, hon är endast din fostersyster, ty hon är min dotter.

— Er dotter! Thorsten gjorde ett försök att resa sig, trots sina smärtor; men han föll ned mot kudden igen, mumlande: Det kunde jag då aldrig hafva

anat. Nu, lilla Greta, behöfver du inte mer vara ledsen för din framtid, hur det än må bli hemma.

— Hurudan är min far nu?

— Han låter hälsa Er, att Ni är välkommen hem igen, så snart Ni kan. Han har bittert ångrat sitt fordna beteende mot Er. Under de sista åren jag var hemma förändrades han mycket och blef en god man. Han var hos oss, när jag reste, och lämnade mig brefvet, och han bad mig så mycket att söka efter Er, till dess jag lyckades i mitt sökande; och nu har jag också till sist lyckats, Gud vare lof.

— Ja, Gud vare lof, må väl äfven jag säga; ty Ni har bringat mig glada budskap. Dock är jag ledsen öfver, att det skulle vara en sådan olycka, som åstadkom återfinnandet.

— Hade detta icke skett, så hade Ni ej fått Ert bref i dag; ty det skulle ej ha fallit mig in att fråga, om Ni var svensk, fast Ni nog ser ut som en sådan. Och ännu mindre skulle jag hafva trott, att Ni var grefve Gustaf.

— Herrens vägar äro underliga. Försök nu att slumra litet medan jag läser mitt bref, och sedan få vi tala mera med hvarandra om hemmet. Önskar Ni någonting nu?

— Nej tack, ingenting. Jag gör bäst i att sofva litet.

— Gör det då. Om en stund kommer jag in igen, då Ni fått hvila Er litet.

Gustaf gick in i ett annat rum och stängde till dörren efter sig. Han lade det nötta brefvet på bordet och satt där länge betraktande det, innan han öppnade. Heta tårar rullade utför Gustafs kinder

och slutligen lutade han hufvudet mot bordskanten, snyftande som ett barn. Så hade han då fått en underrättelse från sitt fordna, kära hem; detta hem, som han med så stor sorg i sitt hjärta lämnat. Ändtligen lugnade han sig litet och bröt brefvet. Hur väl han kände till den där höga, kraftiga stilen. Länge var det sedan han såg en rad tecknad af den handen, och nu, när han hade ett helt långt bref framför sig, bäfvade han nästan för att läsa det.

— Min älskade, djupt saknade son, min Gustaf, voro de ord, med hvilka brefvet inleddes, och handen som höll det, darrade häftigt! Men nu var början gjord och Gustafs blick flög med den största ifver från rad till rad. Det var ett långt bref, täljande en faders djupa, bittra smärta öfver ett förloradt barn, förkunnande en innerlig ånger öfver begångna misstag och öfver visad hårdhet. Brefvet var så enkelt, så rörande, ja, nästan ödmjukt. Fadern berättade huru han sörjt det skedda, huru han blifvit en annan människa på sista tiden, huru han funnit sin dotterdotter igen hos Hans Lindman, och huru han redan älskade henne som sitt eget barn. Så kommo de varma bönerna, att sonen måtte förlåta och glömma det flydda samt komma hem igen, ty nu var hemmet så dystert och öde, och Rupert var visst icke till någon glädje. Därefter kom hälsningen från modern, hvars hjärta börjat vekna, redan då brefvet skrefs.

— Kom hem, älskade Gustaf, kom hem till dina gamla föräldrar och blif för dem, hvad du fordom var: deras bästa son. Vi längta så outsägligt efter dig, och vi hoppas, att du icke är vred på oss utan vill lyssna till våra böner.

Så slutade brefvet, undertecknad med grefve Detlof von Valdes namn.

Sedan Gustaf slutat läsningen, satt han länge alldeles stilla och blickade stelt framför sig. Nu föllo inga tårar från hans ögon; han kunde icke gråta mera, men suck efter suck banade sig väg öfver läpparne. Så fann Gertie honom, sedan hon sökt i hvarenda rum i huset, och undrade, hvad det var fatt med honom.

— Käre Gustaf, hvarför sitter du så här? Jag har sökt efter dig så länge.

Han spratt upp som ur en dröm och sträckte sina armar mot henne.

— Älskade Gertie, nu är allt så väl. Det kom så öfverraskande, och jag är så glad.

— Öfver hvad? Är det brefvet, som gjort det?

— Ja, det är brefvet. Han hade det med sig, gossen där inne.

— Hade han ett bref till dig?

— Ett bref från min far. Denne gosse har sökt mig i hela tre år, och nu fann han mig, när han för att rädda mig höll på att mista lifvet.

— Du har då fått bref från din far. Hvad Hvad säger han?

— Läs det, Gertie, läs det. Jag kan inte tala om allt.

Hon satte sig vid hans sida och tog brefvet, under det Gustaf lutade sig tillbaka i stolen och slöt ögonen.

— Min käre Gustaf, det här kan jag ju inte läsa. Du måste tala om det för mig.

— Ack, förlåt mig, min älskade, jag glömde all-

deles att du inte ännu kan läsa svenska bra. Min far har ångrat sig. Han ber mig glömma det flydda samt att komma hem och åter intaga min plats såsom äldste sonen i hemmet.

— Så blir du då åter grefve Valde, såsom du var förr.

— Ja, jag blir det, men jag återtager icke min faders namn medan jag är här, utan först när jag återkommer till norden.

— Men skall du då resa dit?

— Om du följer med mig, i annat fall stannar jag här.

— Du gode, käre Gustaf! Tror du då, att jag skulle vilja hålla dig borta från de längtande gamla. Ack nej, hvart du än reser, så följer jag med dig.

— Tack lilla Gertie. Men om vi komma dit, så finner du där en dotter, som redan är vuxna fiickan.

— Hon lefver således, din Greta?

— Ja, hon lefver. Den här unge mannens föräldrar äro just de, till hvilka jag lämnade heune, och nu berättar han att hon är en god och snäll flicka, fostrad efter deras enkla begrepp och i ren gudsfruktan. Min far anade att hon är min dotter, och fastän han icke kunnat taga henne hem till Valdeborg direkt, så är hon dock där mycket ofta, och han håller af henne. Det är en stor glädje för mig, allt detta.

— Gud vare lof, att allt blifvit så väl.

— Och skall du icke känna något bittert i ditt hjärta mot Greta?

— Nej, o nej; jag skall älska henne som mitt eget barn. Hon skall vara min dotter också, om du vill det.

— Jag väntade detta svar af min Gertie, ty du har ett varmt hjärta. Jag är viss om, att lille Detlof äfven skall lära sig älska sin syster.

— Men hvad skall din far säga om, att du åter är gift?

— Han skall vara nöjd, det vet jag nu. Och för rästen, Gertie lilla, har jag nu gift mig så, som han fordom önskade. Du tillhör en förnäm släkt, äfven om jag fann dig såsom en gatsopares dotter.

— Min far är förskjuten, liksom du var, så att jag är endast gatsoparens barn.

— Kanske äfven han får igen sina rättigheter en gång.

— Det tror jag icke, det är för sent nu. Sannolikt är farfar död, och min farbror har intet hjärta för oss.

— Lika godt då. Din far har redt sig mer än väl här och behöfver alls icke tigga sin släkt om något, och när jag nu åter intager min plats som grefve Valde, behöfver vi ej heller fortsätta med affärer här, om vi icke vilja.

— Pappa vill nog fortsätta, ty han är ifrig att vilja ha något för sig. Om han skulle gå här sysslolös, så skulle minnet af det flydda plåga honom mera, än det nu gör, och det vill han ej.

— Nåväl, så fortsätta vi då, om han så önskar! men vi resa i alla fall hem till Sverige ett tag, förutsatt att du följer med.

— Kan du inte vänta ännu så länge?

— Vi få tala om det sedan. Nu skall jag gå in och se, hur det är med Thorsten. Han var blott en liten gosse, när jag sist såg honom, nu är han

en ung man redan. Jag väntar att af honom få höra mycket om mitt hem. Vill du gå med mig in till honom?

— Ja, jag skall gå med dig, ty jag är lika ifrig som du att få höra något från och om de dina.

De gingo arm i arm in till den sjuke, som nu var vaken, och då han fick se Gustaf, hälsade han honom med ett gladt leende.

TJUGONDE KAPITLET.

Öfverläggningar.

Hur är det med Er, Thorsten? frågade Gustaf.

— Jo tack, herr grefve, det är ganska bra. Jag har bara litet smärta i hufvudet ännu, eljest känner jag mig frisk. Kanske är jag också litet matt.

— Det undrar jag alls icke på. Efter det jättetag Ni tog i kranen och efter det förfärliga fallet sedan tycker jag, Ni skulle vara dödstrött. Jag trodde säkert Ni skulle slå ihjäl Er.

— Så trodde jag själf äfven, och jag anförtrodde under fallet min själ i Guds händer och väntade ej få lefva längre; men Gud beskyddar oss i nödens stund.

— Visserligen; det ha vi just nu sett ett klart bevis på. Ni måtte i alla fall vara mycket stark, som förmådde att så länge hålla den tunga kranen uppe.

— Man blir starkare än vanligt vid sådana tillfällen, och jag såg ju, att både Ni och den andre herrn ovillkorligen skulle krossas, om jag ej hölle kranen uppe. Då kunde jag inte annat än försöka, och det lyckades ju bra.

— Det blef sämst för Er själf.

— Åh, det är ju ingen fara med mig heller. Hade jag blott lyckats stöta till den litet hårdare, så hade den aldrig träffat ställningen, och då kanske äfven jag sluppit undan oskadad; men jag tackar ändå Gud, att det gick så bra, som det gjorde. Om jag satt lifvet till, och far och mor fått veta det, hade de allt tagit det mycket hårdt.

— Hur var det med edra gamla föräldrar, när Ni reste?

— Det var nog inte så bra, ty mina bröder voro allt annat än snälla. Men det är en lång historia att berätta.

— Tala dock om den, ifall Ni orkar.

Och Thorsten berättade allt han mindes om lifvet i gamla bondgården och äfven ett och annat om Valdeborg och dess innebyggare. Gustaf lyssnade med spänd uppmärksamhet och öfversatte ibland några meningar för Gertie, hvilken satt tyst vid hans sida. Hon kunde förstå en del af Thorstens berättelse, men det var henne omöjligt att fatta allt. När Thorsten slutat sin berättelse om hemmet, frågade Gustaf honom om hans erfarenheter i Amerika, och han talade äfven om dem.

— Ni har då haft en svår tid dessa första år, men med Herrens bistånd skall det bli bättre.

— Det blir nog bra, bara jag blir stark igen.

Så länge jag kan arbeta, fruktar jag ej.

— Hvar bor Ni?

Thorsten nämde platsen, och Gustaf yttrade straxt därefter, sedan han hviskat något till Gertie, hvilken nickat bifallande:

— Det är bäst vi hämta hit Edra saker, ty hädanefter stannar Ni hos oss, om Ni själf ej har något däremot.

-- Skulle jag, en arbetare, stanna i detta fina hem! Det menar Ni väl inte?

— Jo, det är min allvarliga mening. Min dotter har funnit ett hem hos Edra föräldrar. Skulle jag icke då erbjuda Er ett hem hos mig, när jag kan det? Ni får behålla det här rummet såsom Ert eget, så få vi ofta samspråka om det kära hemmet i norden.

— Jag är mycket tacksam för Er godhet, men Ni skall veta, jag är ej passande här.

— För den saken bahöfver Ni ej sörja. Jag var själf länge en gatsopare här i staden, så att jag vet nog, hur arbetarne ha det.

— Var Ni gatsopare? Det är väl inte möjligt.

— Jo, jag måste göra något för att kunna lefva och ingick då kompanionskap med lord Berrymont, min hustrus far, och vi sopade hvarenda dag på gatorna.

— Tänk om Er far visste det, hur underligt han skulle tycka det vara.

— Det tror jag nog. I alla fall så stannar Ni nu här hos oss. Vi få sedan tänka på att gifva Er en lämplig plats i affären; det blir bättre och trefligare. Har Ni lust?

— Nog har jag lust; men ännu är jag icke så skicklig i engelska språket, att jag tror mig i stånd att reda mig med allt, som förekommer i en affär.

— Det går snart att lära. När Ni får använda språket hvarenda dag, lär Ni Er det snart.

— Om Ni så vill, så säger jag icke nej till Ert förslag.

— Då äro vi öfverens. Kunna vi ej hämta Edra

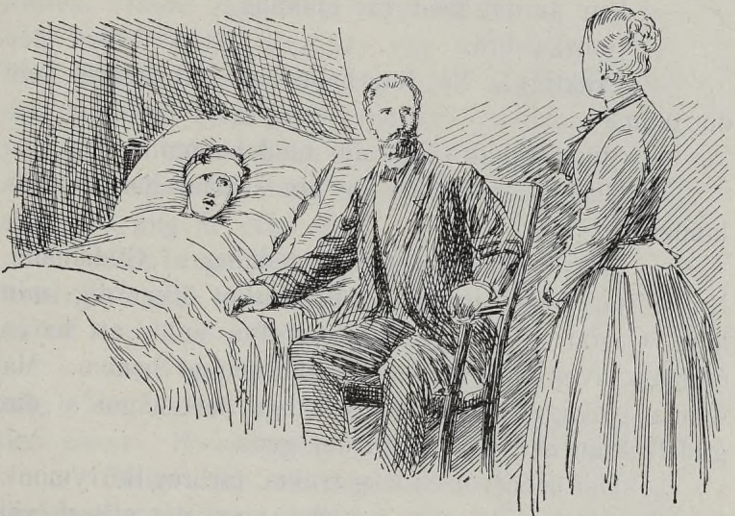

saker, eller skola vi låta dem vara, tills Ni kommer upp själf igen?

— Jag hoppas vara uppe och i ordning redan i morgon igen, och så kan jag ju själf hämta dem. Men om Ni ville vara god och underrätta dem jag bor hos, om hvad som händt, så vore jag tacksam, ty i annat fall kunna de tro, att jag rymt min väg.

— Jag skall ordna det där. Önskar Ni inte få litet mat nu?

— Jo tack. Jag känner mig hungrig och skall icke säga nej?

— Gustaf bad Gertie gå ut och säga till tjänsteflickan att laga till litet god mat åt den sjuke, och Gertie gick och gjorde det själf. Under tiden kom Berrymont, som haft mycket att bestyra på annat håll, in i rummet till Gustaf och Thorsten.

— Hur är det med vår sjukling?

— Ganska bra.

— Präktigt! Nå, hur hade han fått brefvet, som du fann?

— Min far har sändt det med honom.

— Gustaf omtalade för sin svärfar hela förhållandet.

— Det är då en underbar ledning af Guds hand. Nu börjar ljuset uppgå i full klarhet öfver dig, min käre Gustaf. Jag gratulerar grefve Valde att hafva återfått, hvad som med rätta tillkommer honom. Må denna lyckliga vändning icke taga bort något af din gudsfruktan och kärlek till det goda.

— Det behöfver Ni icke frukta, farbror Berrymont. Det är Gud själf, som i kärlek styrt det allt så väl för mig, och jag känner mig nu ödmjukare och tacksammare än någonsin förr. Glömde jag Gud nu, så vore jag inte värd att ens kallas människa, tycker jag. Nej, jag skall söka fortgå på den väg jag börjat.

— Jag tror du vill det. Men jag har sett många, som i nödens och olyckans dagar varit glada att få gå till Gud med allt; men när han hört deras

ångestfulla suckar och sändt dem hjälp, så hafva de mottagit gåfvorna för att sedan njuta af dem och snart glömma gifvaren, tänkande, att sedan svårigheterna kommit bort, ha de kunnat reda sig själfva. Du har dock pröfvat på hans godhet och nåd alltför många gånger, för att du skulle kunna glömma honom nu.

— Ja, jag har pröfvat för mycket för att tro mig kunna stå trygg i något förhållande utan Guds kärlek. Hade jag icke varit ståndaktig i min tro och hellre gått Herrens väg än någon annan, så hade kanske mitt lif i dag varit helt annorlunda än det är, men lyckligare hade det då icke varit. När jag ser tillbaka på det flydda, inser jag ganska lätt, att det legat en särskild mening i Guds handlingssätt med mig år efter år.

— Han har alltid någon särskild mening med, hvad han gör oss, därom kan du vara viss. Ämnar du nu resa hem till Sverige?

— Jag har icke så hastigt kunnat bestämma mig. Man måste ha tid att öfvertänka sådana viktiga saker. Hvad tänker farbror, jag bör göra?

— Enligt min mening bör du nu först noga öfverlägga med dig själf om det där; och sedan du kommit till klarhet i allt, är det ganska lätt att bestämma sig för att handla.

— Det är icke mycket att öfverlägga om. Jag kan ju genast skrifva till pappa och säga honom att jag fröjdas öfver hans förändrade tänkesätt, samt att jag skall försöka komma hem på besök snart. Jag kan icke lofva honom, att jag kommer och stan-

nar för alltid, ty om Gertie icke trifs där, så kan jag ju icke begära, att hon skall bli där hela sitt lif, utan då flytta vi hit igen.

— Tack skall du ha, Gustaf, för att du tänker så mycket på Gertie. Hon stannar nog där du är och trifs med dig, och på Valdeborg är det ju mycket vackert.

— Där är storslaget skönt. Man finner sällan en plats så vacker, en trakt så skön i alla afseenden. Och dock måste vi ihågkomma, att allas tycken äro ej lika, icke ens då det gäller naturen och dess skönhet, och den ene trifves ej, där den andre känner det som en njutning att vara. Därvid spelar nog äfven vanan en stor roll. Vi få senare talas vid om det där. Huru skola vi göra med våra affärer, ifall det blefve flyttning af?

— Jag stannar naturligtvis här och sköter dem. Antingen finge du lämna det hela åt mig eller också skaffa någon annan att intaga din plats. Jag måste ha något att sysselsätta mig med, eljest blir det mig för tungt. Jag är icke så lycklig jag som du, Gustaf, att min far ber mig komma hem igen.

— Tror Ni då, att Er far lefver?

— Jag skulle nästan tro det. Allt sedan jag kom hit, har jag sett noga efter i tidningarna, om jag kunnat finna något om dem därhemma, men jag har allrig sett något. Och du kan vara viss om, att ifall min far har dött, så hade det allt blifvit omtalat; ty han är ändå en framstående man i hemlandet.

— Vore det icke skäl i att göra en tripp till gamla England för att se och höra?

— Tror du, Gustaf, att jag kunde göra det, efter hvad som förefallit mellan mig och honom?

— Ha icke åren tagit bort något af bitterheten? Vore det icke möjligt för farbror att resa hem nu och säga till sin far: Se här har Ni Er son åter. Vill Ni icke nu mottaga honom med glädje och låta det fordna gnabbet vara glömt? Jag tycker det borde kunna gå.

— Har du kunnat göra så ifråga om din far?

— Nej, Ni har rätt, jag har ej kunnat det, och jag skall ej begära mera af andra än af mig själf. Men jag kommer att tänka på en sak. Om Gertie och jag resa öfver till Sverige, kunde vi icke då stanna litet i England och äfven göra ett besök på Er fars gamla slott för att se, hur allt är där nu. Vi kunde ju ej behöfva säga, hvem Gertie är, annat än min hustru. Ni kunde på så sätt få höra ett och annat från det gamla hemmet.

— Det var en god idé; den skola vi tänka på. I sommar kan du dock icke resa utan måste vänta tills nästa år. Nu ha vi för mycket att styra med. Du får nöja dig med att skrifva till din far så länge.

— Jag har ej tänkt att resa förrän då, och kanske dröjer jag ett år till ändå. Vi få se.

— Kunde du vänta så länge, så vore jag naturligtvis så mycket gladare. Affärerna taga ju vår tid i anspråk så väl, och jag får svårt att reda mig utan dig. Kanske kunde vi om ett par år sälja ut alltsammans, flytta till det gamla fosterlandet och slå oss i ro.

— Jag får vänta så länge då, det blir tid att öfverlägga vidare om den saken sedan. Men hvad skola vi göra med gossen?

— Hvilken gosse?

— Med Thorsten. Vi måste tänka på honom också.

— Han stannar hos oss, det är ju klart. Vi ha arbete nog för honom, och är han en god och förståndig yngling, så kan det bli något af honom med tiden.

— Jag lofvade honom en plats hos oss, och jag trodde, att Ni skulle dela min tanke.

— Naturligtvis. Tänk hvilken styrka hos honom; jag har aldrig sett något liknande förut.

— Det är samma tag i Thorsten, som det var i hans far, då han var ung i världen.

— Det måtte vara en jättesläkt som lefver i Sverige.

— Det finns allt en och annan, som orkar något.

— Hurudan plats menar du, vi böra gifva honom?

— Det kan Ni bestämma själf sedan. Jag vet, att han gör, hvad vi bedja honom.

— Jag skall tänka på det då. Få se, om han blir stark nog att gå upp i morgon.

— Jag hoppas det. Nu tror jag vi gå härifrån. Han har somnat igen. Jag tänker oupphörligt på mitt bref. Kanske får jag återse mitt hem.

— Var Gertie villig att följa med dit?

— Ja i annat fall reste jag ej. Roligast vore, om vi allesammans kunde göra sällskap.

— Ha vi verkligen förtjänat så mycket, att något sådant vore möjligt?

— Vår firma är ansedd som en af de mest solida och säkra. År efter år ha vi haft framgång, och när vi flytta in i vårt nya hus, blir vår affär en af de största i New York. Är icke detta bevis nog för, att vi förtjänat något. Det är kanske bäst, att jag talar om något annat också för dig, ty du skall ändå veta det en gång. Utan din vetskap har jag gjort en och annan stor affär på börsen.

— Ni har ju talat om det för mig förut, så att det är ej utan min vetskap.

— Icke allt har jag talat om. Jag lät dig veta det vanliga. Men så en gång tog jag undan en summa, som jag förtjänade, och köpte grufpapper för. Det är nu två år sedan. Jag hade lyckats få goda papper, och för en tid sedan sålde jag dem för ett tjugudubbelt högre pris än jag gaf själf. Så köpte jag andra papper, hvilka i sin tur för omkring en månad sedan blefvo sålda till några spekulanter för — kan du gissa hur mycket?

— Jag vet ju icke alls, hur mycket Ni köpte för första gången, hvarför nu allt gissande är omöjligt. Ni är allt en djärf affärsman, farbror Berrymont.

— Det är ej min djärfhet, det är Guds nåd, som gjort det. Jo, när jag nu sist sålde fick jag för papperen en million dollars.

— Är det sannt. Då äro vi ju åter rika.

— Ja, nog kunna vi reda oss ganska länge. Men för att hålla vår stora affär uppe, fordras det att vi båda äro med, och därför blir det svårt att låta dig resa.

— Tala ej därom nu. Ingen kan veta hvad åren föra med sig. Dock är det bäst att icke hoppas för mycket.

— Må vi hoppas allt; det gör lifvet ljusare.

TJUGUFÖRSTA KAPITLET.

Förberedelser för hemresan.

Thorsten hade icke tagit någon svårare skada af sitt fall utan kom snart åter i verksamhet, fastän han fick hålla sig stilla i bädden några dagar först. Han lät flytta sina få tillhörigheter till Gustaf von Valdes våning, och där stannade han sedan. Nu blef hans lif helt annorlunda mot förr. Han behöfde ej mera resa omkring från en plats till en annan för att söka arbete, och icke behöfde han mera fara så illa som han gjort de år, han redan varit i Amerika. När firman Berrymont och Valdemarson flyttade in i sin nya, storslagna lokal var Thorsten ett af biträdena hos denna firma och hade redan hunnit blifva någorlunda van vid arbetet. Med språket redde han sig långt bättre än han först förmodat, och allt gick så bra, att han måste förundra sig däröfver.

Gustaf hade fattat en varm vänskap för sitt unga biträde. De hade så mycket att samtala om, och de tröttnade icke på att upplifva gamla minnen från den tid de varit hemma, och båda intresserade de sig så mycket för fosterjorden. Båda hade de skrifvit hem, men underligt nog kommo dessa bref aldrig fram. Gustafs bref hade på ett eller annat sätt gått förloradt på vägen, och Thorstens hade, i likhet med de föregående, hamnat i Valfrids ficka och icke kommit fadern Hans tillhanda. Sålunda fingo de väntande i Amerika icke heller något svar. För Gsutaf var detta nästan obegripligt, men Thorsten var van att aldrig få svar på sina bref, och han tydde det så, att fadern, som icke skref så väl, fann det alltför besvärligt att försöka. Så fortgick sommaren, och vintern kom men lika tyst var det, ingenting från norden. Det hade nu blifvit bestämt, att Gustaf med sin familj och i sällskap med Thorsten skulle, om möjligt vore, resa hem nästa sommar. Thorsten, undrade på, om det icke då blefve bäst, för honom att stanna kvar hemma, fastän han icke lyckats förvärfva så mycket, som han en gång drömt om. Han kunde dock genom sitt arbete hjälpa de gamla föräldrarna, och det blefve nog bra ändå, äfven om han återkomme fattig.

Berrymont och Gustaf fingo höra huru Thorsten till en början räknat ut att få det, kommo de öfverens om att på något sätt söka hjälpa honom, så att icke alla förhoppningar skulle synas svikna, då han komme hem igen.

— Han är säkerligen icke sinnad att mottaga några gåfvor, han vill arbeta sig framåt själf, sade Gustaf.

— Men vi kunna gifva honom så, att han icke känner sig förnärmad och icke heller kan få tillfälle att återlämna det.

— Hur skulle det gå till?

— Vi vänta tills jul, och då gifva honom litet såsom julklapp. Det tar han emot, och han måste väl det.

— Farbror har rätt; på så sätt går det. Vi ha ännu ej fått tillfälle att göra något för honom, för hans modiga handling vid bygget, utan han har ärligt arbetat för allt. Han är en rask pojke, och han duger i affären, var säker på det.

— Jag har nog sett det. Om han fortsätter, så kan han bli en utmärkt affärsman; men kanske längtar han mera att få resa hem till de sina.

— Ännu kan jag icke säga det. Han vill hem för att hälsa på, men om han vill stanna, vet jag inte. Som jag af hans tal förstått, så finns det en särskild dragningskraft, som manar honom hem, och kan farbror gissa, hvad det är?

— Ja. det är väl för honom, som för dig och mig, det gamla kära hemmet.

— Sannt nog. Men det finns något i hans hem, hvilket alltid synes vara i hans tankar.

— Hvad då?

— Greta min lilla dotter. På henne tänker han, tyckes det mig, städse, och hans käraste ämne att tala om, då vi nämna Sverige, är just hon.

— Hvad säger du om det då? Han är en simpel bondson och hon en liten grefvinna.

— Jag var gatsopare en gång, och så var farbror.

— Men du var dock en grefve, äfven då.

— Är det denna titel, som gjort mig till, hvad jag är? Är det mitt namn af ädling, som hjälpt mig fram här i världen?

— Nej, det har du sannerligen rätt i. Men hvad skulle de i ditt hem säga, om din dotter gifte sig med en bonde?

— Ingenting, som jag hoppas. Jag gifte mig ju själf med en fattig flicka af folket, och det blef illa upptaget då; men nu skulle min far med glädje mottaga henne som sin dotter, om hon lefde, och när jag återkommer bringar jag dem i alla fall en dotter, som de säkert skola älska. De skola mottaga Gertie med öppna armar. Men på tal om Thorsten, så får han gärna tänka på Greta, och mina föräldrars hjärtan hafva undergått en hälsosam förändring.

— Det där talet tycker jag om. Du är ännu samme hjärtegode Gustaf, som kom till den fattige gatsoparen vid hörnet och frågade efter arbete. Vet du, jag tycker bestämt, att Gud sedan den dagen ledt det mycket mera nådefullt och underbart för mig än förr, ty jag har lyckats i allt, och så har äfven du.

I detta instämde Gustaf med tacksamt hjärta, ty han såg så väl sanningen af Berrymonts ord.

Julen kom, och med den mycken glädje för de båda familjerna i det stora köpmanshuset. Julklappar utdelades, och ingen glömdes. Thorsten fick vackra och dyrbara presenter både af Gertie och fru Berrymont, men det såg ut, som hade hans båda principaler alldeles glömt honom. När posten för dagen sedan kom, funnos där tvänne bref till Thorsten Lindman,

och han kände igen både Berrymonts och Gustafs stil på dem. Brefven voro ej heller sända genom posten utan blott intagna på samma gång, för att det skulle se så ut. Han öppnade sina bref och fann i hvardera en bankanvisning på ett tusen dollars.

— Men detta är ju en hel liten förmögenhet, sade han, sedan han en liten stund med förvåning betraktat papperen.

— För den, som ej hunnit förvärfva så mycket ännu är det åtminstone en god liten början. svarade Berrymont gladt.

— Jag tackar eder af allt hjärta för denna stora gåfva. Jag kan ej annat än göra det, ty den är gifven på ett så grannlaga sätt, att jag ej gärna kan återlämna den.

— Det är rätt, att Ni ser saken från den synpunkten, Thorsten, och att Ni tar emot vår lilla gåfva, sade Gustaf. Vi gåfvo den med glada hjärtan, och vi tänkte, att det ändå vore något att ha med sig hem. Sätt in den summan i någon vinstgifvande affär, och den inbringar alltid något, innan vi resa hem.

— Om jag blott visste, hvar jag sknlle placera dem. I bankarna är det så osäkert, enligt hvad Ni sagt mig, och därför har jag icke ens velat insätta det lilla, jag knunat spara af min lön utan har det hemma. Gif mig ett godt råd, hvar jag skall göra af dessa pängar, ty själf vet jag det icke.

— Det rådet skall Ni få af mig, svarade Berrymont. Sätt in det i vår affär, och Ni kan sedan draga samma procent på Edra pängar, som vi få på våra. Blir det bra?

— Jo, det blefve ju mer än bra, men på så sätt blir jag ju delegare i firman, och det vore allt för storslaget för mig. Skulle det verkligen vara Er mening, att jag kunde få placera mitt lilla kapital så?

— Ja visst. Eller hur Gustaf?

— Gärna för mig. Det skadar icke att låta de unga försöka. Kanske kan Thorsten en gång, när vi äro för gamla att vara med, taga firman eller rättare vår affär och sköta den. Man vet ju icke så långt i förväg, hvad i framtiden kan ske.

Så fick då Thorsten icke blott en storslagen julklapp, men denna förvaltades äfven på ett sådant sätt att den gaf honom en mycket god afkastning; och när han samlat ett par hundra dollars af sin lön, fick han tillåtelse att äfven insätta dem i affären. Mycket noga och sparsam var han, så att han behöfde ej mera frukta, att han alldeles utblottad skulle hemkomma.

Det blef åter vår. Thorsten arbetade med största ifver, och han fann allt mera intresse i den nya verksamheten, och han kände, att i Gustaf von Valdes hem var han räknad såsom en kär broder eller son. Såsom en fattig främling hade han kommit till detta hem, men redan hade han nu hunnit bli kär för alla där. Berrymont fäste sig särskildt vid den raske ynglingen och tyckte mycket om hans sällskap. Gustaf tog honom med sig till söndagsskolan, där han ännu fortsatte såsom lärare, alldeles som då han var en fattig man, och där fick äfven Thorsten efter hand hjälpa till så godt har kunde.

Otåligt väntade de att få höra något från det gamla hemmet, men det var fåfängt, och deras hjärtan blefvo mycket bedröfvade.

— När skola vi resa, min käre Thorsten? frågade Gustaf en dag, då de gingo hem från kyrkan.

— Det vet jag inte. Ni får bestämma det själf. Helst skulle jag vilja resa i sommar, ty det är så vackert hemma den tiden.

— Så har också jag tänkt, och kanske resa vi i slutet af juni eller början af juli, ty då komma vi hem medan det är sommar, Blir icke detta bra?

— Jo, nog dlir det bra. Men skola vi icke underrätta dem om, att vi komma?

— Vi skola skrifva hem innan vi resa, men vi säga ingenting om vår hemkomst; ej heller yttra vi ett ord om, att det gått oss så väl i händer här ute. Allt det där klargöra vi för dem, då vi träffa dem personligen. Jag skall säga i mitt bref, att jag lifnärt mig länge genom att sopa gatorna, och Ni kan säga, att Ni ett par år arbetat på landet. Då narras vi ej för dem, men de få ändå ej veta verkliga förhållandet.

— Men om vi resa först i juli, och vi skola stanna något i England. så blir det nog ganska sent att komma till Sverige sedan, om vi skola tänka på att få se något af sommaren.

— Det är omöjligt för mig att kunna resa förr. Vistelsen i England blir kanske två veckor och kanske blott några dagar, och sedan fortsätta vi. Under alla förhållande böra vi kunna vara hemma i början af augusti.

— Nej då räknar Ni ej väl. Det tar oss ett par veckor till England, vistelsen där kan bli längre, än vi nu tänka, så att det är säkrare beräkna, att vi i senare delen af augusti komma hem.

— Det blir ungefär vid höstens inträde, och vi

få väl låta oss nöja med det då. Den öfverraskning vi bereda dem hemma får vara nöje nog.

Så där beräknade de, öfverlade gång efter annan och gladdes i hoppet om, hvad som komma skulle men någon gång sviker hoppet till och med de af lyckan mest gynnade, och här svek det.

TJUGUANDRA KAPITLET.

Ett möte mellan bröder.

I ett af de sämsta kvarteren i New York, där det finns öfverfullt af krogar, och där det uslaste och dåligaste folket bor, gingo en kväll tvänne män gatan framåt, med sakta, makliga steg. De voro båda svenskar, ock de använde under samtalet sitt hemlands språk.

— Du är grön, sade den ene, och om du inte vågar vara med om det där, så är du en riktig stackare. Du vet ju, att man måste göra något för sitt uppehälle, och när man inte kan få något arbete, så tager man ändå, hvad man behöfver, då man har reda på, hvar det finns.

— Men det är farligt nog att så där taga sig sin rätt. Man vet icke, om ej en kula kan komma susande från något håll och gifva en nog med ens, och det är obehagligt.

— Har du inte själf revolver, så att du kan ge lika godt igen?

— Nog har jag det, men hvem vet, om jag hinner använda den. När skulle vi gå?

— I natt. Vi böra gå snarast som möjligt, ty jag har inga pängar.

— Då är du lika rik som jag, ty min sista cent gick åt till en sup i kväll.

— Och ändå tvekar du att vara med. Det är då det dummaste jag hört på länge.

— Jag önskar vi kunde få pängar på annat sätt; men när det inte är möjligt så måste jag väl gå med.

— Nå, det låter höra sig, att du ändtligen blir förståndig. Här i landet får man inte vara så noga, som i det usla Sverige.

— Det var nog bra äfven där, för dem, som kunde sköta sig.

— Kan så vara. Men för dig och mig, som inte kunde sköta oss, var det så lagom bra. Se här ha vi ett kungligt hotell. Det är bäst, vi gå in en stund.

Det var en usel, ruskig krog de gingo in på. Där sökte de upp ett någorlunda mörkt hörn och slogo sig ner. Som den ene af dem var bekant med krögaren, fingo de ett par glas brännvin på kredit, och då voro de nöjda.

— Om vi nu i natt träffa på någon vid ett mörkt hörn så vet du, hvad vi göra, sade den modigare af dem.

— Jag har aldrig varit med om något sådant, och jag vet inte om jag vågar.

— Åh, sådana barnsligheter. Möta vi en ensam person, så sätter den ene revolvern för ögonen på honom, och den andre tar, hvad vi behöfva. Det är gjort på ett ögonblick.

— Hur dags skola vi ut?

— Vid midnatt. Det är just den tiden, då krogarne skulle stängas, fast inte alla krögare bry sig om att följa den lagen. Du förstår vi måste passa på, just som alla kunder ha lämnat platsen, och helst skulle jag önska, vi kunde komma lagom, när gubben räknar kassan; ty då är han så intagen af det arbetet, att han inte tänker på att använda revolvern.

— Men om vi skola stjäla, vore det då inte bättre, vi ginge in på ett annat ställe än en krog? Vi äro där mera utsatta för fara, tycker jag. Vi ändra på det där och gå till någon annan plats.

— Nej du, det blir ingen ändring af. Är det inte hederligare att stjäla från en krögare än från någon annan? Det är på krogen både du och jag lägga våra mesta pängar. Nu taga vi igen litet för att inom kort åter lämna dem till någon annan krögare. Det där är ren affär, tycker jag. Har du några pängar kvar, så att vi kunna få oss ett glas till, så är det skönt. Krediten är inte så stor, men jag är mycket törstig.

— Inte en cent har jag, och inte heller vet jag, hvar jag skall få, ty jag fruktar, det där går illa för oss.

— Du bara pratar, fast du inte förstår saken. Har jag inte varit med många gånger och lyckats.

Jag begriper det där, men du vet ingenting därom. Jag skall fråga krögaren, om vi inte kunna få ett glas till i alla fall.

Han lyckades få, hvad han önskade, och de drucko med ifver och välbehag ur glasens giftiga innehåll. Sedan sutto de länge och förde ett hviskande samtal, öfverläggande om det de hade i tankarne. När det redan var sent på kvällen, gingo de ut och hän mot andra delar af staden. De voro ute på rof, ute för att öfverfalla och plundra, hvem de kunde komma åt. Det finns äfven bland svenskarne i Amerika någon sådan där rå sälle, någon, som icke drager sig för att begå brott, men de äro dess bättre ej så många, de höra mera till undantagen. I allmänhet äro svenskarne goda, ärliga och aktade. De båda männen gingo tysta en lång stund. Plötsligt frågade den ene, han, som varit mest hågad att gå ut på äfventyr:

— Du har väl revolvern med dig?

— Skarpladdad.

— Händer då något så drag dig inte för att fyra af. Man vinner mest genom djärfhet.

— Men man kunde lätt skjuta ihjäl en människa, och det vill jag inte gärna.

— Det tror jag nog; du blir aldrig modig. Du är så grön, att det är synd om dig. Hur länge har du varit här i landet, sade du?

— Åh, det är inte så länge, men det har du intet med att göra.

— Tack så mycket. Hvilken trakt i Sverige kommer du då ifrån?

— Från hemtrakten.

— Jaså, det var underligt. Jag trodde du kom bortifrån helt och hållet, ty så ser du ut, och så hörs det på dig.

— Det gör ingenting, hvarifrån jag kommer, blott jag är här. Jag önskar, jag kunde få något att göra, så att jag sluppe gå på det här sättet.

— Du kan gå ut till Pennsylvania och arbeta i grufvorna; där finns godt om arbete, har jag hört.

— Men jag är inte van vid det. Jag har inte hållit på med något sådant arbete förut.

— Och så tycker du för mycket om att sitta i ro vid glaset. Det är ett fel, som är större än det första.

— Det är min sak, skulle jag tro. Tycker inte du om att få något till lifs, när du är ute?

— Jo jo men, det är alldeles säkert det. Hur tror du att man eljest skulle reda sig.

Kamraten svarade ej, han suckade blott, och det tycktes, som hade denna suck gått direkt från hjärtat, så tung var den.

— Ha ha ha, du suckar, din stackare! Ja, när man är dum så gör man det. Du lär dig nog lägga bort sådana barnsligheter, bara du varit här länge nog.

— När man kommit till Amerika, lägger man visst bort allt, som hör till det bättre hos en.

— Somliga göra det, andra inte. Nu beror det på, hvad man menar med ett bättre. Räknar du det för att gå som en fin herre och må godt, då får litet hvar lägga bort det här, och så får man bli, hvad vi äro nu eller också arbeta ihjäl sig. Det är sättet här.

— Jag kan då inte förstå, hvarför så många resa hit.

— Därför att de inte kunna stanna hemma. För min del så tyckte jag, att det blef tråkigt att gå där, och så reste jag hit, ty jag ville se på världen.

— Vi bry oss inte om att tala om det gamla landet. Hur långt är det till den där usla krogen, dit vi skola gå?

— Dit är det långt ännu. Hade vi pängar, så åkte vi på spårvagnen, men nu äro vi utan. Kanske kunna vi åka därifrån, om det lyckas bra. Men tyst! Där borta kommer det någon. Håll dig färdig. Det är inte mycket folk ute i kväll.

— Menar du, att vi skulle göra något åt den där mannen?

— Om vi kunna, så är det allt meningen. Jag tar honom allt flinkt i famnen och bär in honom i en gränd, och du skyndar dig att tömma hans fickor. Sedan gifva vi honom en liten smekning öfver hufvudet, så att han domnar, medan vi aflägsna oss lagom långt. Passa på nu. Han ser fin ut. En ung spoling är det ju också. Du bryr dig inte om att vara rädd nu, ty då vinna vi ingenting.

Den unge man, som nalkades, gick med raska steg, och de två dåliga kamraterna stannade just vid en smal, ödslig gränd. Offret kom allt närmare, och då han var midt framför dem, grep den ena med ett djärft tag honom midt om lifvet för att bära honom in i gränden. Det gick dock icke så lätt, ty ynglingen gjorde ett skarpt motstånd.

— Fram med revolvern och skynda sedan på att länsa honom, sade röfvaren i låg ton till sin kamrat. Denne lydde också, drog fram revolvern och satte den framför ansiktet på den angripne, medan han med den lediga handen slet upp hans rock. Då upphörde ynglingen i ett nu med sitt motstånd och stirrade i stället på sin siste angripare, medan ett uttryck af den djupaste sorg afspeglade sig i hans ansikte.

— Sven! Du Sven här, och på ett sådant sätt!

— Det var god svenska, ock röfvaren sänkte hastigt revolvern, dragande sig på samma gång litet tillbaka, medan den andre kamraten i häpenheten släppte sitt tag. Kännande sig fri, steg den unge mannen åt sidan, så att han fick sina tvänne motståndare rakt framför sig, och så fortsatte han att tala:

— Du känner icke igen mig, men jag känner dig. Sven, hvad tänker du på, som kan taga dig till något sådant. Se noga på mig; jag är Thorsten.

Då stoppade röfvaren vapnet i fickan, satte händerna för ansiktet ock grät. Han kunde icke gå därifrån, kunde ej säga ett ord, han endast snyftade. Den andre röfvaren, som nu förstod, att allt för tillfället var förloradt, skrattade ett kort, och föraktfullt skratt och sprang sin väg, snart försvinnande i dunklet långt borta.

— Sven, hur kom du in på en sådan väg?

— Thorsten. Det var allt, som den arme mannen kunde säga, men tårarna rullade fortfarande utför hans kinder.

— Du känner då igen mig. Kom broder, låt oss gå. Jag måste tala med dig.

— Viljelöst lät han sig dragas med, och Thorsten gick tyst vid hans sida. Då de hunnit till Gustaf von Valdes hus, stannade Thorsten och sade till sin bror:

— Gå med mig upp en stund, Sven, så kunna vi tala ostördt med hvarandra. Det är ingen vaken i huset nu, och ingen skall störa oss.

— Låt mig nu gå; du är för god för att vara i mitt sällskap.

— Nej nej, kom nu. Tror du då att jag lämnar min bror på gatan, för att han där kanske skall öfvermannas af dåliga tankar och göra något ondt? Nej, min käre broder, då bedrar du dig. Kom med upp nu, så att jag får höra, hur du kommit hit, och hvad du har här i landet att göra.

— Det är ingenting att säga därom.

— Jag tror snarare, att det är ganska mycket att tala om. Kom nu.

Thorsten drog brodern med sig in, och snart sutto de i det fina, och trefliga rum, som Thorsten bebodde. Sven var tyst och sluten samt undrade inom sig på att Thorsten hade ett så konfortabelt hem.

— När kom du till Amerika, käre broder? frågade Thorsten.

— Det är omkring ett halft år sedan jag anlände hit.

— Hvarför reste du då?

— Det var ingenting. Jag trifdes ej mera hemma.

— Något särskildt måtte det dock vara, eljest hade du ej kommit.

— Nåväl, det var något särskildt men låt mig slippa tala om det nu.

— Du måste tala om det och dessutom berätta allt annat från hemmet.

— Sven gjorde, som Thorsten bad honom, berättade så långt han kunde om sitt eget dåliga lif, om sitt brott, då han stal sin brors pängar och begaf sig bort. Sedan dess hade han pröfvat på mycket. Han hade före sin afresa från Sverige förstört stört största delen af den de stulna pänningarne, och det som var öfrigt lämnadt räckte nätt och jemt till resan öfver hafvet. När han sedan kom till Amerika, såg han ingen utväg för sig. Arbeta brydde han sig ej om att göra, mer än när han nödvändigtvis behöfde, och så kom han i dåligt sällskap, höll sig mest på krogen och förföll i armod och uselhet. Han hade resonerat med sig själf så, att om han haft hjärta att stjäla från sin bror, så behöfde han ej heller draga sig för att taga litet från andra, och så fort-

satte han att stjäla, när han kom åt. Det var en lång och sorglig historia om detta sista år, som han hade att förtälja; och hela hans lifs saga var nästan lika dyster, ty han hade sällan gjort annat än sådant, som han haft sorg och skam af, ehuru han ej förut sjunkit så djupt som nu.

Thorsten hörde på både häpen och djupt bedrövad. Han insåg, hur fallen och eländig brodern var, och han måste rädda honom, om det fanns någon möjlighet därtill.

— Men hur kunde du gifva dig i sällskap med en sådan där usel röfvare, Sven?

— Jag var alldeles utblottad, hade ingenting att lefva af, och sedan i går har jag ej ätit annat än ett stycke bröd.

— Hvarför kunde du inte söka dig hederligt arbete?

— Det är inte så lätt att arbeta när man aldrig förr gjort det.

— Stackars broder, du har sjunkit djupt, du har råkat mycket vilse, men Gud kan dock rädda dig. Vill du försöka bli god igen, så skall också jag göra för dig, allt jag kan. Stackars pappa. Om han visste om det här, så bruste hans hjärta af sorg.

— Ack, tala inte om honom! Låt honom ingenting få veta om mig. Låt mig gå igen, Thorsten, jag är en stackars förlorad man, som icke gärna kan räddas. Du skall inte bry dig om att göra något för mig.

— Icke så, Sven. Du skall bli god igen. Vet du icke, att Gud har lust att frälsa dem, som arme äro ock gå på villande stigar?

— Jag har aldrig brytt mig om Gud, det vet du väl.

— Då är der ju inte för tidigt att börja nu.

— Hur tycker du jag skall kunna det?

— Jag skall visa dig vägen så långt jag kan; och Gud skall mottaga dig med öppna armar, det vet jag.

— Nej Thorsten, äfven om jag lofvade att bli god, om jag försökte att bättra mig, så skulle jag dock inom kort falla igen, ty jag har kommit mycket långt på de dåliga vägarna. Jag har förslösat min ungdom i last och synd, och nu är det nog för sent att ändra det för mig.

— Det är icke alls för sent. Hör på mig, Sven. Jag skall gifva dig pängar nog att i morgon köpa nya kläder för, så att du åter blir snygg, ty jag förstår, att du har endast de där trasorna, som du nu bär. När du sedan blir snyggare, kommer du hit, så skall jag tala, med min principal om dig. Kanske tar han dig i sin tjänst.

— Amerikanerna göra intet af nåd. Skola de ha arbetare, så taga de dem, som de ha största förtjänsten af, och jag fruktar att mig komme de att förtjäna högst litet på.

— Men om nu min principal vore svensk, och om du kände honom.

— Hvem skulle det kunna vara?

— Det är Gretas fader, grefve Gustaf von Valde.

— Hvad säger du, Thorsten! Har du träffat honom, och är han Gretas far?

— Ja, så är det. Jag skall tala om litet af min historia för dig också, och du skall däraf finna, att om man vill göra det rätta, och om man förtröstar på Herrens hjälp, så går det en väl, ty så har det gått mig.

Han berättade så kort och direkt han kunde, om de erfarenheter han haft, sedan han lämnade hemmet, och om huru underligt Gud ledt honom igenom allt. Sven hörde på utan att göra en enda anmärkning. Thorsten slutade med orden:

— Ser du ej af allt detta, att Gud varit god mot mig, och att hans hand ledt mig?

— Jo, jag ser det nog, men du har aldrig varit sådan som jag utan varit god alltid, under det jag gått min egen väg, ända sedan jag var liten.

— Jag vet det; men hvar och en kan göra bättring, och så kan du.

— Glad skulle jag vara, om du hade rätt, ty jag har haft nog och är trött på detta usla lif.

— Då skall du börja ett bättre. Du kan stanna här i natt, eller, om du ej vill det, skall jag gifva dig pänningar, att du må skaffa dig mat och ett rum för natten. Men du måste lofva mig att icke gå till krogen, ty där blir du inte bättre.

— Jag är hungrig, och vill du gifva mig något till mat, så är jag tacksam. Jag skall visst inte gå till krogen.

— Då du ger detta löfte, skall jag tro dig. Se här har du pängar. Gå ut och ät och skaffa dig sedan ett rum. I morgon bittida kommer du hit klockan sju, då du finner mig ute på gatan, och så göra vi sällskap till en klädeshandel för att där utse lämpliga

kläder åt dig. Vi ha nog kläder i affären hos oss, men jag vill ej köpa åt dig där. Vill du komma?

— Ja, jag skall komma; när du vill göra detta för mig.

— Du är min bror, Sven; och äfven om du handlat illa, så kan jag därför icke öfvergifva dig.

— Gud välsigne dig för det, Thorsten.

Den utarmade mannen tog emot pänningarne, som Thorsten räckte honom, och blef sedan utsläppt. Han gick sakta gatan framåt, förbi flera krogar, utan att göra en min af att inträda på någon. Slutligen öfvermannades han dock af begäret, gick in på en krog och drack några glas, ty pänningarne räckte godt till. Han åt äfven litet, hvarefter han begaf sig till ett litet hotell för att sofva. Redan detta visade ett tecken till seger öfver sig själf. För honom var det någonting stort att kunna lämna krogen, när han hade pängar kvar, men han ville åtminstone försöka, om han icke kunde hålla ett löfte någorlunda. Snart sof han lugnt och tungt och låg så hela natten, tills han straxt efter klockan sex på morgonen blef väckt, såsom han hade tillsagt. Han klädde sig genast och gick ut.

TJUGUTREDJE KAPITLET.

En uppskjuten resa.

Nära döden, men räddad.

Det blef ingen resa af för Gustaf von Valde och Thorsten den sommar de beräknat. Den stora alltjemt växande affären höll dem kvar särskildt Gustaf behöfdes så väl. Berrymont ansåg, att de kunde vänta en tid ännu, och han var riktigt ledsen, då de endast nämnde om affärden, hvarför de fogade sig efter hans önskan tills vidare.

Sven Lindman hade verkligen fått anställning hos Berrymont och Valdemarson, på Thorstens rekommdation, och han gjorde också sitt bästa för att lyckas i hvad han hade för sig. Sällsamt tycktes det honom att nu få se Gustaf von Valde, hvilken han väl mindes, sedan forna dagar. Mycket förändrad hade den ädle grefven blifvit och äfven betydligt äldre; dock kände Sven igen honom vid första ögonkastet.

Nog var det ganska tungt och svårt för den forne studenten och officersaspiranten att dag ut och dag in stå i butiken, där han hade fullt upp med arbete, men han kände också, att det gjorde honom godt att hålla på. Vid hans möte med Thorsten hade också några bättre, slumrande känslor vaknat till lif inom honom. Han hade allt hjärta i bröstet, fast det sett tvifvelaktigt ut; och då han nu fick vistas bland hederliga och goda människor, var det honom möjligt att öfvervinna och besegra de dåliga böjelserna. Till hans heder måste sägas, att han gjorde allt, som stod i hans makt, för att visa sig värdig det förtroende man gaf honom. Han hade blifvit ryckt undan fördärfvet, just som han stod i fara att kasta sig helt ut på förbannelsens väg, och Thorsten sparade ingen möda, då det gällde bistå brodern i hans goda uppsåt.

Thorsten steg allt högre i sina principalers aktning, och de hyste för honom det största förtroende. Snart innehade han en af de mera framstående platserna i den stora affären, och hans lön var rikligt tilltagen, så att han kunde lägga undan ganska mycket pänningar. Han väntade alltjämt att under sommaren få höra något från sin far, men han blef besviken, liksom äfven Gustaf blef det ifråga om bref fån Valdeborg. De tänkte visserligen att ännu en gång skrifva hem, men sedan de öfverlagt om saken ändrades det så, att de skulle vänta tills nästa vår samt då skrifva. När de då skrifvit skulle de afresa till hemmet redan innan svar hunnit anlända.

Gertie gladde sig åt resan minst lika så mycket, som Thorsten och Gustaf. Hon hade ju aldrig sett vare sig Sverige eller sitt eget fädernesland, och där-

för stod hennes håg dit. Hon lärde sig tala svenska ganska bra, och det tyckte Gustaf om, ty då kunde hon göra sig förstådd af de gamla på Valdeborg.

— Hvad skall du då säga till min far, när du möter honom? frågade Gustaf en dag sin hustru, då hon ifrigt var sysselsatt med att lära sig uttala ett svårt svenskt ord, och han leende satt vid hennes sida.

— Jag skall hälsa på honom först och sedan tala om, hur glad jag är öfver att få vara med dig där samt att jag är lycklig, sedan jag fått dig i mitt våld.

— Då kunde han tro, att jag är en riktig fånge, en, som är riktigt bunden.

— Det är du också. Du är min fånge för alltid, och du blir aldrig fri.

— Jag hoppas, du har rätt i det, ty att bli fri från dig vore för mig den största sorg. Gud gifve, att jag må få behålla dig.

— Ack ja, må vi ej mista hvarandra på länge, länge. Vi skola bedja Gud, att han i sin godhet skonar oss från sorg.

De samtalade äfven om, hur Greta skulle bli förvånad öfver att få höra, hvems dotter hon var. Det var för öfrigt så mycket de hade att tala om. Då trädde Berrymont hastigt in i det rum, där de voro. Han såg blek och ängslig ut.

— Hvad pappa ser ledsen ut, sade Gertie och steg upp.

— Ja barn, din mor är sjuk. Hon var ju litet klen på morgonen men nu är det mycket värre. Det kom öfver henne så hastigt nu. Jag hade blott tid att lägga henne på bädden och sedan sända bud till läkaren. Jag kan icke förstå, hvad det är med henne,

Gertie stannade icke nog länge för att höra de sista orden, hon ilade upp och till moderns sida, dit också Gutaf och Berrymont snart kommo.

— Hur är det med dig, lilla mamma? frågade Gertie ömt, lutade sig ned öfver modern.

— Det är nog inte farligt. Jag är matt och därtill känner jag mig så underlig i hela kroppen.

— Måtte doktorn komma snart.

— Han kommer nog. Det är ingen fara med mig ändå. Litet ondt i hufvudet eller litet förkylning det är alltsammans.

Läkaren kom, undersökte mycket noga den sjuka och befallde sedan, att hon genast skulle bäddas ner, ty hon hade nervfeber, och han var förvånad öfver, att hon kunnat hålla sig uppe så länge Sedan han gifvit förhållningsordern och skrifvit recept, aflägsnade han sig, lofvande att komma igen tidigt följande morgon.

— Men om vi skulle märka någon försämring under natten, är det väl bäst vi kalla Er? frågade Berrymont.

— Naturligtvis. Jag är redo att komma när som helst. Dock tror jag icke, att den kommande natten skall bli svår eller oroande. Bäst är ändå att vaka hos henne, ty riktigt viss om, hvad som kan ske, är man ju aldrig.

Nu följde en tid af ängslan och sorg i det förut så glada hemmet, ty fru Berrymont blef mycket sjuk. Läkaren fruktade till och med att hon icke skulle kunna gå igenom den svåra sjukdomen, men det gjorde hon dock, ehuru hon var mycket nära dödens portar. Allt, som stod i mänsklig förmåga att göra, gjordes också för henne, och varma voro bönerna, som upp-

sändes till Gud om hennes återställande till hälsan. Under denna tid fick Thorsten arbeta med fördubblad ifver, ty Gustaf behöfdes så väl på andra håll, och Berrymont var det ej lönt att räkna på. Han var nästan nedbruten af sorg. Gustaf hade stort förtroende för Thorstens förmåga, då det gällde affären, och därför lämnade han honom en del af sitt eget arbete att fullborda, och Thorsten gjorde det med en noggranhet som visade, att han riktigt förstod sitt värf. Den unge mannen deltog af hela hjärtat i de öfrigas sorger och ängslan, och äfven Sven var bekymrad, ty han hade rönt så mycken välvilja hos sina vänliga arbetsgifvare, att han helt naturligt fäst sig mycket vid dem.

Omkring två månader fick fru Berrymont ligga till sängs, och hon blef under tiden så alldeles utmattad, att hon ej förmådde det minsta. Likväl var det för hennes make en stor fröjdedag, då hon för första gången åter fick vara uppe. Med hvilken öm och, rörande omsorg han lade sin arm omkring henne och ledde henne till den mjuka, bekväma ländstolen, där hon skulle få sitta en stund, och hur gjorde han icke allt, som stod i hans makt, för att hon skulle få det så bra som möjligt.

— Du känner dig väl icke för trött att sitta längre? frågade han, då hon suttit en liten stund.

— Nej käre Howard, jag orkar allt sitta ännu. Det är så skönt att hafva sluppet ur bädden. Nu skall jag snart bli riktigt frisk igen.

— Tack ske Gud, att du är så pass stark, att du kan hoppas. Du kan ej ana, min älskade Helene, hvilken tid af förfärande ängslan detta varit för mig.

— Ja, min Howard, jag förstår det nog, och

jag har sett det, medan jag legat där, eländig och klen. När jag var som allra sjukast och icke hade mycken reda på mig såg jag dock ditt sorgsna anlete och igenkände det. Då längtade jag att få bli frisk, ty jag ville ej lämna dig ensam, jag ville lefva med dig länge än.

— Om du ej finge det, så skulle äfven jag snart dö. Du har delat med mig lifvets mörka, hotfulla

dagar under långa år af försakelse, och jag vill ej njuta de bättre dagarnes förmåner, om jag icke har dig vid min sida.

— Men du har våra barn att lefva för. Skulle du vilja dö ifrån dem?

— Icke gärna, men min Helene, utan dig skulle jag näpperligen vilja stanna hos dem. Ack, det har varit en svår tid för oss, medan du legat sjuk.

— Hur har det gått med affärerna nu då; när du själf ej fått vara med, och äfven Gustaf varit ifrån så mycket?

— Åh, det har gått mycket bra. Jag har knappast tänkt på dem. Och äfven om det gått aldrig så illa med dem, om jag förlorat allt, för att jag ej varit med, så hade jag ändå stannat hemma; ty all egendom jag nu har är för mig ej att jemföras med dig. Men nu har allt gått bra. Thorsten har varit oss till god hjälp under denna tid. Han har utfört en stor del af Gustafs arbete, och ofta har han hållit på halfva nätterna för att fullborda det, som han under dagarne ej hunnit med.

— Hur väl att vi ha honom. Han är en god yngling. Vist var det Guds hand, som ledde honom hit.

— Säkert. Gustaf är särskildt glad öfver att ha honom här, och det är en riktig lust att höra dem tala om det gamla hemmet och om Gustafs dotter. Lika ifrig, som fadern är att få höra allt möjligt, lika ifrig är Thorsten att berätta allt. Jag kan ej säga, hvilken af dem älskar henne mest, men sannolikt gör Thorsten det, ty han har sett henne senast och varit mest i hennes sällskap.

— Ja, nog synes det, att han håller af sin syster. Vi kunna väl kalla dem syskon, ty de äro ju vana att tänka sig hvarandra såsom sådana. Hur går det med Thorstens bror; sköter han sig fortfarande?

— Han tycks verkligen taga sin förbättring på allvar. Enligt hvad Thorsten sagt om honom, så har han i sitt hemland lefvat ett riktigt vildt lif, och där

var det omöjligt för honom att bli någonting. Nu arbetar han snällt med och gör i allt sitt bästa.

— Måtte han bli lika god och snäll som Thorsten, det skulle fröjda mig. Hans far skall väl bli bra glad få höra, att sonen är på bättre väg än förr.

— Var viss om det. Men nu sitter du kanske för länge och pratar, så att du blir alldeles utmattad. Är det icke bäst, att du lägger dig igen?

— Låt mig sitta ännu en stund. Det blir så tröttsamt att ligga, och det är riktigt vederkvickande att få sitta så här hos dig.

— Bara du inte öfveranstränger dig, så får du så gärna sitta. Är det något du önskar? Skall jag hemta något åt dig?

— Nej tack, snälle Howard, jag är nöjd, blott jag har dig här.

Sedan hon suttit ännu en stund, måste hon dock åter intaga bädden, men hvarje dag var hon sedan uppe en stund. Efterhand förbättrades hon och när det åter led mot jul kände hon sig nästan så frisk och stark som någonsin. Med hennes tillfrisknande återkom också glädjen till både Berrymont och Gustafs hem. Den lille Detlof, som nu kunde gå omkring ganska bra och äfven tala riktigt duktigt, var så glad, då han åter fick skynda till mormor och slå sina små armar kring hennes hals, och lika glada voro alla i hemmet. Då Thorsten mötte henne första gången efter hennes sjukdom, tryckte han hjärtligt hennes hand och lyckönskade henne.

— Gud är god, som låter oss få Er tillbaka till lifvet, sade han. Om Ni gått bort, hade det blifvit mycket tomt här. Men nu har Herren hört våra många böner.

— Har äfven Thorsten kommit ihåg mig, när han bedit.

— Kan Ni tvifla på det! Den, som visat mig en så moderlig kärlek, som Ni gjort, måste man väl bedja för. Gud vare lof, att Ni är frisk igen.

Sven sade inte så mycket. Han hade blifvit tyst och något tungsint. Berrymont trodde detta bero på hans förändrade lefnadssätt, och Gustaf förklarade det vara längtan hem till norden.

— Han sörjer öfver det myckna tanklösa och onda han gjort, sade Thorsten, då man frågade honom, och jag tror, han börjar känna behof af att gå med oss på lifvets väg. Han har varit en svår drinkare och slösare under gångna dagar han har föraktat Gud och hånat allt heligt, och nu följer han mig så ofta till Guds hus, där han får höra om den höga kärlek, som försonar världen med Gud. Detta måste ju inverka på honom, och då han dessutom får äran vara med i familjen här, så måste han också känna det ljufva och välsignelsebringande inflytande ett samtal och skönt familjelif har på ens hjärta. Det är nog storm i hans sinne nu, och jag tror, att hans hjärta trånar efter frid.

Denna mening antogs äfven af de öfriga, och från den dagen gjordes om möjligt ännu mera för att visa Sven, att man höll af honom och för att möjligen vara medel till, att det i hans hjärta påbörjade verket skulle bringas till fullbordan. Fru Berrymont, med sitt lugna, blida väsende, sina hjärtevarma ord, var kanske den, som gjorde största intrycket på honom, sedan hon kommit upp från sitt sjukläger.

TJUGUFJÄRDE KAPITLET.

Afresan hem.

Äntligen var tiden kommen, då Thorsten skulle få återvända till hemmet, till de kära, så ofta och mycket efterlängtade föräldrarna och den aldrig förgätna Greta. De sista månaderna hade synts honom förfärligt långa, och han nästan räknade sekunderna till den dag, då afresan skulle ske. Och när Thorsten reste, kunde han också få bringa glada bud till föräldrarna, ty Sven hade blifvit kristen. Gärna hade denne velat följa med hem, men Berrymont ville ha honom kvar, och han ansåg, att han borde stanna borta ännu.

Nästan lika stort besvär, som Klas haft att packa Thorstens kista vid afresan, hade nu Thorsten själf, när han skulle lägga ner allt för hemresan. Han kunde icke låta bli att gång efter annan taga upp de saker han köpt för att betrakta dem litet

till och räkna efter, om de skulle bli passande gåfvor till alla de kära. Till alla dem han trodde finnas kvar vid gården ännu samt till Klas hade han köpt något. Det skulle bli riktig högtid för dem, då han nu komme hem tillbaka. Bref hade åter blifvit sända hem, bref, fulla af kärlek och glädje, men intet ord hade sagts om besöket. Om Thorsten hade mycket att bestyra, så var det visserligen icke bättre med Gustaf. Gertie skrattade åt honom ty han föreföll ibland riktigt barnslig med sitt myckna ordnande. Han köpte dyrbara gåfvor till de sina och till Thorstens föräldrar, ty dem hade han dock mycket att tacka för.

— Nu lider det då äntligen mot den bestämda tiden, du Thorsten, sade han, då han en dag kom ner på kontoret, där Thorsten arbetade af hjärtans lust.

— Ja, Gud vare lof, om en vecka äro vi på väg. Ni kan inte tro, så jag längtar.

— Tror du då, att jag längtan mindre?

— Det tror jag nog inte, men Er längtan kan dock ej vara större än min. Hur länge tror Ni vi komma att stanna i England?

— Det kan jag inte säga. Som jag först sagt, så beror det helt och hållet på, hur vi blifva mottagna på Rockdale.

— Där kommer Ni väl inte att uppträda som herr Valdemarson ändå?

— Nej, jag skall komma som grefve Valde, jag menar till namnet, ty i själ och hjärta är jag alltid densamme som nu.

— Det vet jag, ty Ni är för god för att söka ändra sinne, då Ni kommer bland de stora, som

rätt förstå grefvenamnets värde.

— En annan sak, som jag skulle vilja tala med dig nu, Thorsten, medan det ännu är tid, är dina pängar. Förra julen insatte jag för din räkning och utan din vetskap därom tretusen dollars i affären. Det är en liten gåfva från oss för din redliga flit och för ditt myckna extra arbete under fru Berrymonts sjukdom. Se så, jag vill inte höra några motsägelser; jag förstår du ämnar komma med sådana. Hvad jag i detta fall gjort står ej att ändra. Vet du själf, hur mycket du förut hade inne i affären?

— Ja, jag har alltsammans nedskrifvet.

— Tag då fram din bok och se efter. Jag har för tillfället icke mina böcker här. Vi böra ha reda på, hvad vi ha, då vi komma till Sverige.

Thorsten tog fram en bok och räknade öfver. När han gått igenom det hela, vände han sig till Gustaf.

— Se här är det nu. Först de två tusen, som Ni så godhetsfullt gaf mig till julklapp. Sedan har jag under tidan insatt ett tusen dollars, som jag sparat af min lön, och räntorna till den första januari uppgingo till fyrahundrafemtio dollars, således ett kapital af tillsammans tretusenfyrahundrafemtio dollars.

— Lägg då därtill tretusen dollars jemte femton procents ränta från nyåret till första juli, samt lika stor ränta för sista halfåret på det andra kapitalet och räkna ut, hvad allt blir.

— Det blir då sex tusen, niohundratrettiotre dollars och sjuttiofem cents, svarade Thorsten, sedan han räknat ett par minuter.

— Du eger således i dag sju tusen dollars.

Vi säga summan så stor för jemnhetens skull. Hur mycket önskar du taga med dig hem till Sverige?

— Jag har inte så noga bestämt mig. Naturligtvis har jag beräknat en del; men om jag nu skall få en så där stor gåfva utan att hafva gjort mig förtjänt däraf, så kan jag ju beräkna mer ifall det icke faller sig olämpligt för Er att utbetala det.

— Du kan få hur mycket som hälst, äfven om du skall anse dig behöfva mera än ditt eget kapital.

— Ni är god mot, mig grefve Valde. och jag tackar Er därför. Jag har egentligen beräknat att medtaga hälften af hvad jag har och med Er tillåtelse ha det andra kvar i affären.

— Rätt så. Då kunna vi ju säga hälften af ditt nuvarande kapital eller tretusenfemhundra dollars. Det blir en ganska god summa i svenskt mynt. Du förstår väl, att reseomkostnaderna åtager jag mig helt och hållet.

— Äfven det! Ni slösar för mycket på mig.

— Inte alls. Det blir mig ett nöje att få dig med på resan, ty vi ha ju så mycket att språka om, och då få vi under resan riktigt tid att räkna ut, hurudant vi skola finna det gamla hemmet. Det blir således nog med halfva kapitalet.

— Fullkomligt.

— Då får du själf gå till banken efter pängarna. ifall du ej föredrager att få anvisning på beloppet och lyfta det i Sverige.

— Jag tror det senare sättet blir bäst ty då kan jag inte förlora något under vägen. Om anvisningen skulle förkomma, så är det möjligt att skrifva om den, då vi komma fram.

— Det går lätt att ställa det så. Då äro vi på det klara i det stycket. Nu skulle vi också tala litet om, huru vi skola ställa det vid hemkomsten, ty vi måste bereda alla en riktigt glad öfverraskning; men det kunna vi tala om i kväll, då Gertie får vara med om öfverläggningen.

På kvällen hölls äfven en liten öfverläggning, och de kommo öfverens om, hur allt skulle ställas, då de komme till Sverige. Berrymont var icke alls glad öfver att mista dem för så lång tid, men han var lugn och lät sig nöja, då han såg de ungas glädje öfver resan.

— Gustaf, om du träffar någon af de mina, så låter du mig genast veta därom, sade han till sin svärson.

— Ja var viss därom. Anser jag det nödvändigt, så sänder jag ett telegram.

— Jag vet icke, hvad som skulle komma dig att behöfva det. Min far är säkerligen död för längesedan, och så är det sannolikt äfven med Helenes fader, eftersom vi på så många år icke hört något från honom. Men om min bror lefver och har det bra, så låt mig veta det.

— Jag skrifver samma dag jag når Ert gamla hem, och Gertie gör det nog äfven.

Dagen för afresan var inne. Alla affärer voro ordnade, det återstod blott att resa. Det var allt tungt att skiljas, det kände de alla, när de skulle säga farväl, men man hoppades på ett snart återseende, och därför lät man icke heller sorgen trycka ned sig. Sven föll Thorsten om halsen, då de sista stunden

stodo inne i den senares rum, och under tårar sade han:

— Thorsten, om du finner far och mor i lifvet så bringa dem min hälsning och bed dem förlåta mitt förra usla lif. Säg dem, att äfven jag börjat vandra på en ny väg, att Gud frälst den stackars vilselupne.

— Ja. jag skall nog tala om för dem, att du blifvit en god man. Det är nog det käraste bud, jag kan bringa dem, det vet jag, Skall jag säga dem också, att om det blir dig möjligt, så reser du hem och hälsar på nästa sommar?

— Så har jag tänkt göra, om jag får lefva. Inte kan jag komma med så mycket pängar, som du, men jag skall vara sparsam och stilla, och något kan jag då lägga undan. Åtminstone vill jag ha med så mycket, att jag kan betala Valfrid igen, hvad jag tog ifrån honom. Gud vare nu med dig på resan, broder. Bed de gamla förlåta mig.

— Du har deras förlåtelse, långt innan jag hinner bedja dem därom för dig.

Om en stund körde droskorna fram, resenärerna sutto upp och deras kära följde dem ner till hamnen. Det gick ganska raskt, och snart trampade de ångarens däck. De sista hälsningarna utbyttes under tårar, signalpipan ljöd, och landgångarne drogos in. Några viftningar till de kvarlämnade, och så ilade de utåt hafvet, hän mot det så länge efterlängtade hemlandet. Hvad skulle väl möta dem där!

TJUGUFEMTE KAPITLET.

På Rockdales slott.

Att som första klassens passegerare resa öfver Atlanten på en större ångare är icke så svårt. Det är sämre och svårare att resa såsom fattigt folk för det möjligt billigaste priset, och särskildt var detta förhållandet längre tillbaka, innan de stora jetteångarne blifvit byggda.

Thorsten Lindman hade en gång kännt på, hvad det ville säga att resa i tredje klassen. Det var, då han lämnade hemmet och på egen hand begaf sig ut i världen. Nu reste han hem igen i Gustaf von Valdes sällskap, ock då bestods honom en af de finaste platser, som stod att få.

Under det ångaren med stark fart rusade fram genom de små saltgröna vågorna, stod Thorsten tankfull lutad mot räcket kring kommandobryggan. I tanken blickade han nu tillbaka på de år som gått,

sedan han lämnade sitt hem. Nu om någonsin, såg han, huru Gud med sin hulda kärlek följt honom och ledt hans steg under alla skiften. Det blef honom för fullt i hjärtat, och han kunde ej återhålla tårarna, som oemotståndligt bröts fram. Då lades en hand på hans axel, och han hörde Gustaf von Valdes röst:

— Känner du dig underlig till mods, Thorsten? Ja ja, det klandrar jag dig icke för, ty det är icke bättre med mig. Men vi måste behärska våra känslor nu. De blifva sannolikt upprörda nog, när vi hinna målet för vår färd. Tänk så många år det är, sedan jag såg mitt hem.

— Det är nära sex år sedan jag var hemma. Jag begriper inte hur jag kunnat stå ut med det; och nu tycker jag båten går gränslöst sakta.

— Den går nog fort, fastän vi ej märka det så väl. I morgon, eller kanske redan i kväll äro vi framme vid England, och jag tror allt, att vi genast resa upp till Rockdale slott.

— Komma vi fram i kväll, blir det allt bättre vi låta grefvinnan och lille Detlof hvila, ty de äro nog trötta, och när vi komma fram till slottet böra de se friska och glada ut.

— Ja det blir kanske förståndigare. Komma vi fram i kväll, så taga vi in på ett hotell för natten. Men i morgon få vi nog i alla händelser se det hem där Gertie med rätta bordt fostras.

— Ni har inte kunnat få reda på, om någon af släkten lefver?

— Nej, det har varit omöjligt, och för öfrigt så har jag ej velat tala så mycket därom med någon. Vi få höra det, då vi komma dit.

— Skola vi helt modigt begifva oss dit allesammans eller får jag stanna på hotellet i närmaste stad?

— Nej, du skall följa med, så att du får se slottet, hvilket skall vara mycket vackert. Om lord Berrymont lefver och regerar där, komma vi kanske att stanna några dagar.

— Gör dock icke längtans pina för lång för oss, utan låt oss snarast möjligt resa till Sverige.

— Var lugn, Thorsten; min längtan är lika stor, och jag skall visst icke göra några onödiga uppehåll.

Redan samma dag som detta lilla samtal hållits, styrde båten in i hamnen, och ehuru det var rätt sent på kvällen, blefvo våra vänner förda i land. De togo in på ett af de finaste hotellen, och medan Gertie och den lille Detlof föredrogo att stanna i sina rum och hvila, gingo Gustaf och Thorsten ner i sällskapssalongen för att höra sig före litet angående Berrymonts släktingar, och de fingo också reda på ett och annnat. Att det bodde en lord Berrymont på Rockdale, det var säkert, men hvilken af dem, det kunde ingen säga.

Följande morgon följde de tåget till den stad, som låg närmast slottet, och efter tre timmars resa voro de där.

— Nu, min gumma lilla, skall du inte känna dig hvarken ledsen eller ond, då du får se dina förfäders borg, sade Gustaf till Gertie.

— Inte någondera delen, men jag skall tycka det vara underligt att få skåda detta slott, om hvilket pappa och mamma talat så mycket, och där de framlefvat sin ungdomstid. Hvad tror du vi skola få bringa för bud om det till våra kära?

— Om jag blott kunde säga det nu, men jag vet ju icke det minsta.

— Nu dröja vi inte längre i staden än vi nödvändigt behöfva. Klockan är elfva, och det tar väl en timme att komma ut till slottet. Har du gjort några förfrågningar här angående lorden?

— Icke alls. Det är mig som kunde jag det ej. Någonting inom mig, säger nej. Jag vill komma ditut och just där få de upplysningar jag önskar.

— Så tycker äfven jag blir bäst. Men vi måste taga reda på något om morfar också. Han är nog död fruktar jag, men vi kunna kanske finna hans graf, om inte mer.

— Vi skola försöka göra vårt bästa. Vagnen kommer om en liten stund och under tiden skola vi ha litet mat, ty vi veta ej, hur det blir sedan i dag.

Han hade genast vid ankomsten till hotellet beställt hästar och vagn, och sedan resenärerna ätit litet, voro de färdiga att åka. Det var en leende, vacker trakt, de foro igenom. Här funnos icke så många rykande fabriker, som på andra håll i landet, utan det var mera friskt och fridfullt ju närmare de kommo Rockdale. Ändtligen sågo de första skymten af slottet uppe vid berget. Resenärerna kunde icke återhålla ett utrop af beundran. Det skogsbeklädda, höga berget bildade en väldig vinkel, och inom denna vinkel var slottet beläget. Sålunda bildade på två sidor en naturlig, obrytbar förskansning, under det de båda andra sidorna lågo fritt. Trots det att slottet låg i dalen vid bergets fot, var den omgifvande bygden betydligt lägre; det låg på en platå med klippgrund, och höjde sig så skönt öfver nejden. En vidsträckt

vacker park på ena sidan, löfrika skogsdungar mellan bördiga och välskötta åkerfält på den andra, och flera små sjöar med kristallklart vatten alldeles i närheten, och midt framför slottet en väldig trädgård. En skönare nejd kunde man ej begära för att trifvas, ty den, som ej trifves där, måste vara alldeles utan smak. Genom en väl vårdad allé af höga, åldriga lindar körde droskan upp och stannade vid stora trappan. Då Gustaf med ett lätt språng hoppade ner, kom en lakej genast ut och frågade, hvem han finge äran anmäla.

— Är lorden hemma? frågade Gustaf utan att uppgifva sitt namn.

— Lorden är alltid hemma, men han mottager ej besök af någon. Förvaltaren skall i hans ställe mottaga Er, min herre.

— Var då så god och för oss upp.

Lakejen bugade sig, och gick före uppför trappan och insläppte resenärerna i en stor, praktfull sal.

— Ert kort, min herre, yttrade betjänten artigt.

Gustaf framtog ett visitkort, hvarmed den livréklädde genast försvann.

— Grefve Gustaf von Valde, läste förvaltaren på kortet, hvarvid han skakade på hufvudet. Någon sådan grefve kände han icke; men han gick för att på tjänstens vägnar mottaga den höge gästen.

— Hvad förskaffar oss den äran, min herre? frågade han, då han kom ut. Han var en mycket gammal man, såg ut att vara kanske åttio år men förde sig, trots den höga åldern med stor ledighet och säkerhet.

— Herr förvaltare, svarade Gustaf, jag har kommit för att få några upplysningar och för att om möjligt få träffa lord Berrymont själf.

— Hvad det förra angår, så står jag med största nöje till Er tjänst; men i fråga om det senare blir det nog ganska svårt, ty lorden är mycket sjuklig, hvarför han oftast ligger, och det är blott sällan han mottager någon af sina närmaste vänner.

— Lorden är då en gammal man?

— Han är åttio år och har länge varit klen.

— Ni har sannoligt varit vid slottet mycket länge?

— Sedan jag var ung. I annat fall hade jag ej fått det höga uppdraget att förvalta hela egendomen.

— Lefver lady Berrymont äfven?

— Ja, hon lefver, och med henne är det möjligt att få tala med, ty hon är ännu ganska rask.

— Det vore oss kärt att få träffa henne, om det vore möjligt att få det genast.

— Jag tror det. Är det något annat herr grefven har att befalla?

— Icke att befalla; men Ni gjorde mig en tjänst, om Ni underrättade mig om, hvar den yngre lord Berrymont nu befinner sig.

— Den yngre! Här finns icke någon yngre lord Berrymont, ty lord Howard reste utomlands för många år sedan och han har aldrig låtit höra af sig, och lord Henry dog för nära tjugu år sedan.

— Jaså, han är död. Dog han ogift?

— Nej, han var gift men dog barnlös. Hade lord Howard låtit höra af sig så hade han fått veta, att han nu är herre till både titeln och godset, men

han har ej kommit. Väl, han var en god man med sträng rättskänsla och hugstort sinne. Han gifte sig med en fattig flicka utan börd och skildes litet hastigt från sin fader. Vi ha ingen reda på, hur det gick för honom, men sannolikt är äfven han död.

— Kanske det, men måhända kan han dock komma tillbaka en dag.

— Gud gifve han gjorde det. Jag skulle önska det af allt mitt hjärta, ty en god man var han i alla fall, det vet jag.

— Vill Ni nu vara god och anmäla oss för lady Berrymont?

— Med mycket nöje.

Den gamle förvaltaren aflägsnade sig men kom om en liten stund tillbaka och bad de främmande vara goda stiga in i en annan del af våningen. Gustaf gick med högburet hufvud vid sin hustrus sida, och Gertie darrade litet, ty hon tänkte på, att just detta praktfulla slott var hennes faders barndomshem. Då de kommo in i ett litet förtjusande kabinett, satt där en gammal dam, som frågande betraktade dem. Håret var hvitt som snö, kinderna djupt fårade och ryggen böjd, men hon tycktes dock besitta en ganska stor rörlighet, ty hon steg ledigt upp och gick sina gäster några steg till mötes.

— Hvad förskaffar mig den äran? frågade hon med ett behagfullt leende, och då hon log, såg Gustaf, hur lik hon var Howard Berrymont.

— Ni känner mitt namn, min fru, svarade Gustaf, och jag hoppas att vi icke kommit alldeles för olämpligt för Er. Vi äro på resa från Amerika till mitt hem i Sverige, och det var på en kär väns

ifriga uppmaning vi togo vägen till Rockdale. Denne vän var Eder fordom bekant och säkerligen äfven kär, och nu önskade han bringa Eder sin varma helsning.

— Jag vet mig ej hafva någon vän i Amerika nu. Hvad är hans namn?

— Det är min hustrus fader, lord Howard Berrymont af Rockdale.

Den gamle damen bleknade och reste sig upp

men blott för att nästa ögonblick alldeles tillintetgjord falla ned i den mjuka stolen igen.

-- Howard Berrymont, Er hustrus fader, stammade hon.

— Ja min fru; grefvinnan von Valde är Er sons dotter. Ni kanske känner igen något drag i hennes ansikte, som påminner om Er son.

Han gjorde en rörelse med handen mot Gertie, hvilken satt tyst och upprörd på sin plats. Då öpp-

nade den gamla lady Berrymont sin famn och hviskade:

— Howards dotter, min sons dotter, kom till mitt hjärta. Välsignad vare denna dag. Han har bringat mig mera än tio år förut. Jag har fått ett bud från min länge sörjde son, från mitt barn. Kom grefvinna. Tveka ej att hvila vid din farmoders bröst.

Och Gertie skyndade fram, böjde knä bredvid henne slingrade sina armar omkring henne.

— O farmor; kära, kära farmor. Mera kunde hon icke säga, ty tårarna kväfde rösten. Gustaf satt där tårögd och såg på denna så rörande, ömma scen. Det dröjde en liten stund, innan någon kunde säga något mera. Ett sådant mottagande hade Gustaf aldrig ens vågat drömma om, men hans hjärta jublade, ty nu kunde han sända goda bud till den så länge förskjutne sonen, den så länge af sorg betungade vännen.

— Men är det då sanning, att du är Howards dotter? frågade slutligen den gamla ladyn och for med moderlig ömhet med handen öfver Gerties hår.

— Ja, det är sannt, jag är hans dotter. Kanske kan detta vara Er bevis nog, svarade hon, lossande från sin hals en liten medaljong, som fadern gifvit henne straxt före afresan. Öppna denna och se, och Ni skall sedan icke tvifla mera.

Det var med darrande hand den gamla öppnade medaljongen, och då hon fått den öppen, såg hon sitt eget porträtt däri samt sin makes. Dessa porträtt hade Howard fått, då han var femton år gammal, och han hade förvarat dem såsom sina käraste reliker.

— Ja, ja du är hans dotter. Herren vare lofvad! O, hvad skall min make känna, då han får veta detta. Må icke glädjen taga hans lif. Huru skola vi kunna bringa honom budskapet?

— Det bästa är, att Ni mycket försiktigt förbereder honom först. Om vi på en gång säga honom det, kan rörelsen kanske skada honom, men får han en stund tänka öfver, att hans son måhända lefver ännu så skall han sedan bli i stånd att med mera lugn bära själfva underrättelsen, sade Gustaf.

— Ja, så blir det bra, vi måste gå tillväga på det sättet. Men jag vill icke vänta längre, jag går genast till honom. När han sedan hinner ana något, få ni komma in och för oss omtala allt, som rör vår stackars Howard.

— Hon väntade ej på deras svar utan skyndade in i sin makes rum.

— Hvad säger du om detta Gertie? frågade Gustaf, då lady Berrymont gått.

— Ack Gustaf, det är mer, än jag kunde tänka. Jag trodde, att vi skulle bli visade på dörren, och så öppnar hon genast sin famn för oss. Det synes, som hade Gud hört vara böner för de gamla här och stämt äfven deras hjärtan för någonting bättre än förr.

— Därom är jag öfvertygad. Nu har jag blott ett att göra, nämligen telegrafera till din fader, att han åter är lord Berrymont, alldeles som förr, ty nu är jag säker om, att de gamla önska det.

— Vi få se, hvad farfar nu säger om allt detta!

Det dröjde en stund, innan den gamla lady Berrymont åter kom ut till dem; men när hon kom, strå-

lade hennes ansikte af glädje ehuru det ännu hängde tårar i ögonfransarna.

— Ni kunna gå med mig in nu. Jag sade honom, att ni äro några vänner, som känna Howard från Amerika, men jag vågade icke säga något mera. Han blef så outsägligt glad att ändå få höra något om vår son, och nu väntar han eder med stor längtan.

Gertie tog den lille Detlof vid handen, ock så gingo de allesammans in, utom Thorsten, som ansåg sig icke böra vara med den stunden, hvarför han kvarstannade i kabinettet. Då Gustaf med sin hustru och son trädde in i det rum, där den gamle lorden låg reste denne sig upp på armbågen och sträckte sin ena hand emot dem.

Han såg så blek och tärd ut. Det silfverhvita skägget räckte långt ned på bröstet, och det likaledes silfrade håret föll i långa, tunna lockar ned på hans skuldror. Ögonen lyste nu af en sällsam, fuktig glans, läpparne darrade och han sade med skälfvande röst:

— Ni ha träffat min son, min Howard. Varen välkomna med fridens budskap till en åldrig, sörjande fader, som icke mera har någon son. O, säg mig om han förlät mig, om han icke harmades på sin hårde fader, som dock älskade honom så högt.

— Lord Berrymont, svarade Gustaf, och äfven hans röst var darrande, var lugn och glad, ty Er son hyste endast fridens tankar om sin fader, och om Ni brutit något mot honom, så kunna vi på vår heder försäkra, att han förlåtit det för länge sedan.

— Ack, min Gud, jag tackar dig, ty då har du hört en gammal bruten mans många böner och till slut har du gifvet hugsvalelse. Nu kan din tjänare fara i frid, närhälst du kallar.

— Ja, Herren vare tack, nu låter han en välsignad solglimt skina ner till Rockdale, och den solglimten skall stanna, så länge vi lefva, hviskade hans maka.

— Tala om för mig, hvar Ni träffat min son, fortfor lorden.

— I New York i Amerika, svarade Gustaf.

— Är det länge sedan han dog, min ende son, som jag så mycket längtat efter?

— Nej, min bäste lord Berrymont, det är icke alls längesedan och icke kort heller, ty han är alls icke död ännu. Han lefver och är vid god helsa. Om han varit död, så hade ju vårt budskap ändå inte varit så glädjefullt.

Det tog ett par minuter, innan lorden kunde säga något, men så kommo de orden ifriga, häftiga öfver hans läppar:

— Howard lefver, han är icke död. Gud hjälpe mig att bära denna glädje; utan att mitt hjärta brister däraf. Men, och lordens ansikte förmörkades af en sorgens skugga, kanske har han det svårt! Kanske har han lidit mycket där ute i vida världen. Är han fattig, är han i nöd?

— För många år sedan var han fattig och lefde ett lif i stor försakelse, men nu är han en rik och mycket ansedd man. Han har hunnit att med Guds hjälp samla millioner under årens lopp.

— Han är rik, aktad och framstående. Lefver hans hustru äfven?

— Ja, hon lefver. De hafva under alla åren lefvat så lyckligt tillsammans, och på detta område har aldrig en enda skugga förmörkat deras himmel. De hafva under allt troget älskat hvarandra och med hängifvenhet delat både ljuft och ledt.

— Tack ske Gud, då har han ändå inte kännt det bittraste af allt, att mista det han älskar.

— Nej, han har sluppit det, ehuru det för några år sedan var nära, att döden skilde dem åt, ty hon var mycket sjuk.

— Ha de några barn?

— Ja, de ha en dotter.

— Är hon god? Är hon snäll? Är hon lik sin far? O, om jag finge glädjen se henne en enda gång, se Howards dotter!

— Hon är både god och snäll, och den glädjen att få se henne tror jag mig kunna bereda Er, blott Ni lofvar att vara lugn och icke taga det så häftigt, ty det skadar Er. Kan Ni vara lugn, om jag talar om, hur Ni kan få träffa lord Howards dotter?

— Visst kan jag det. Ser Ni inte; jag är så lugn nu. Jag vet nog, att glädjen kan döda, men mig skall den gifva lifvet åter. Jag känner mig mig redan starkare. Det är sorgen, som lagt mig här, kvalen, som bundit mig och brutit kraften. Nu blir glädjen ett helande balsam för hjärtats djupa sår. Tala nu, jag ber Er.

— Kom hit Gertie, sade Gustaf, i det han fattade sin hustrus hand och med henne gick fram till bädden. Här, lord Berrymont, ser Ni min hustru,

grefvinnan Valde; hon är dotter till lord Howard. Och här är vår lille son.

Detta var dock nästan för mycket för den gamle lorden. och när Gertie böjde knä vid hans sida, sjönk han sakta ned på bädden, hans hand lades skälfvande på den unga grefvinnans hufvud, och han grät som ett barn.

— Farfar, lugna Er då. Ni måste vara lugn och sansad, ty vi vilja ej mera mista Er. Hon tryckte en mild kyss på hans panna och satte sig på en stol bredvid bädden. Lorden grep hennes hand och höll henne så fast.

— Mitt älskade barn, min sons dotter. Ack Gud, hvad du är oändligt god mot oss. Detta är mera än jag vågade hoppas i tiden. Och där din son. Kom hit lille pilt och låt mig smeka dig. Du är väl icke rädd för morfars far.

— Detlof gick utan rädsla fram och stannade vid sängen.

— Är du morfar Howards pappa? frågade han på sitt barnsliga sätt.

— Ja barn, det är jag.

— Då är du också lika snäll som morfar, och då håller jag af dig och är inte rädd för dig.

— Gud välsigne dig barn.

Det var en obeskriflig fröjd i sjukrummet. Lorden hade blifvit matt af den starka sinnesrörelsen, men efter hand hämtade han sig igen och kunde samtala med sina vänner.

— Hvar är Howard nu? frågade han.

— I New York; men jag hoppas, att han snart

kan komma hem och helsa på här, svarade Gustaf gladt.

— O, låt honom få veta, att vi lefva och att vi längta efter honom, så skall han icke dröja. Men berätta nu mera om honom; jag vill höra allt om min son.

— Om Ni blott orkar höra, så skall jag tala om, så mycket jag vet, och Gertie får fullborda det.

— Börja då, ack, börja genast! Gustaf berättade kort ock enkelt, allt han visste om Berrymonts lif, och Gertie inlade ett ord här och där. De gamla hörde på med spänd uppmärksamhet, och allt som oftast torkade lorden bort tårarna från sina kinder. Då Gustaf slutat, höll den åldrige slottsherrn handen öfver ögonen och hans läppar rördes, men intet ljud kom öfver dem. Så låg han en stund. Till slut tog han bort handen och vände sig till de innevarande:

— Jag bad Gud och tackade honom, sade han, ty en dag, sådan som denna, vet jag mig aldrig förr hafva upplefvat. Det har varit så mörkt under långa år, men nu ser jag det himmelska ljuset från ofvan stråla ned öfver mig i all sin glans. Ack Howard, min Howard, hur har du ej fått lida, för det jag icke ville låta dig följa hjärtats röst; men Gud vare lof, du har kämpat dig igenom som en man, och nu blir allt väl. Tack kära barn för det ni kommo. Jag räknar äfven Er, herr grefve, såsom min son. Jag får ju det, säg?

— Jag är lycklig, om Ni vill göra det, ty på sätt och vis hör jag ju nu till Er familj.

— Ja, Ni tillhör den. Hur stolt jag är öfver

att se eder, barn. Men huru länge få vi nu behålla eder här?

— Vi måste snarast möjligt resa öfver till Sverige, där mina gamla föräldrar vänta mig under ungefär samma förhållanden som Ni nu väntar Er son igen; ty Howard Berrymont och mina öden hafva varit så lika, att det är rent af underbart.

— Då skattar jag Er far lycklig, som återfår Er så god och ädel. Måtte jag också få återse min Howard. Ni stanna väl här ett par veckor ändå?

— En vecka lofvar jag Er med säkerhet att vi stanna; men sedan vet jag icke, om jag längre kan lägga band på min längtan. Men vi komma nog hit igen, när vi återvända till Amerika.

— Ja för all del, resen ej förbi. Det är bäst ni komma hit och stanna för alltid så önskar jag få det.

— Vi skola tala vidare om den saken sedan, när Ni blir lugnare och starkare. Jag hoppas Ni skall bli friskare och komma upp igen, så att när Er son kommer, han må finna Er glad och vid hälsa.

— Måtte han få det. Jag känner mig redan nu starkare, än jag gjort under år förut. Jag tror nästan jag skulle kunna sitta uppe en stund nu.

— Icke i dag. Vänta dermed tills i morgon. Ni skulle bli alldeles för utmattad af att nu lämna bädden.

— Men då få ni stanna inne hos mig så mycket som möjligt. Det är mitt ljus att få se eder.

— Vi skola så gärna göra allt vi kunna till Eder glädje. Jag måste dock tänka på vår vän, som vi ha med oss. Vi lämnade honom allena där

ute, och han börjar väl tro, att vi aldrig ämna komma tillbaka.

— Har Ni äfven en annan vän med hit?

— Ja, en ung man, som har anställning hos oss. Han har gjort oss stora tjänster och en gång räddat lifvet på både mig och Howard Berrymont. Han skall hem till Sverige för att återse sina föräldrar.

— Låt honom komma in, så att jag får trycka hans hand. Jag vill se honom.

Thorsten blef ombedd att komma in, och han kom genast. Han hade under den långa väntan roat sig med att betrakta det ovanligt vackra landskapet utanför, och så hade han försjunkit i tankar, så att han knappast märkte, hur tiden flög. Nu for han upp ur sina tankar och följde med in i lordens rum.

— Unge man, Ni är en vän till min son. Jag är glad öfver att få trycka Er hand. Gud gifve Er lycka i lifvet.

— Lorden skakade Thorstens hand, så kraftigt han förmådde, och så sutto de allesammans där inne och språkade om den i Amerika varande Howard. Lady Berrymont ringde och tillsade den bugande betjänten, hur bordet skulle dukas.

— Vid middagen passade Gustaf på att afsända ett telegram till Berrymont, hvari han bad honom att om möjligt ordna allt så, att han kunde resa till England med det snaraste. Bref skulle följa som närmare skulle förklara förhållandena. Men Gustaf bad honom likväl att helst resa, så snart telegrammet mottagits, och han trodde nog, att Howard skulle göra det.

Den kvällen hölls bön i den gamla lordens rum, och det var en gripande högtidlig stund. Gustaf bad innerligare än någonsin, och hvarenda hjärta enade sig i suckan om välsignelse öfver detta hus, där sorgen länge hvilat såsom en mörk skugga öfverallt. Och bönen hördes af himlens Herre, och välsignelse skulle komma.

TJUGUSJETTE KAPITLET.

Mot det gamla hemmet.

Det kom snart svarstelegram från Amerika. Att det icke skulle dröja länge var naturligt, ty Howard Berrymont kände sitt hjärta fyllas af den största fröjd, då han läste de få raderna från Gustaf. Han hade just hemkommit från kontoret, då telegrambudet anlände.

— Nu skall du nästan få se, att vi få underrättelse från Gustaf och Gertie om, att de i behaglig ordning framkommit till England, sade han till sin hustru.

— Så läs det då, käre Howard; jag är nyfiken få höra, hur det gått dem på resan.

Han vecklade ut papperet helt långsamt, men när hans blick helt hastigt for öfver raderna, blef han helt blek om kinden, och hans hustru såg det.

— Store Gud, det har väl inte händt dem någon olycka! Du bleknar så förfärligt, Howard. Hvad är det.

— Var lugn, kära lilla Helene; det är intet farligt, jag skall säga dig det. O, att det kan vara möjligt; aldrig vågade jag tro det.

— Han sjönk ned på en stol, räckte sin hustru telegrammet och satt själf dödstyst, medan hon läste det.

— Lefva de båda! utropade hon, då hon hunnit igenom innehållet.

— Ja, de lefva; jag har dem åter, och jag är på nytt insatt i mina rättigheter som lord Berrymont. Underbara äro, o Gud, dina vägar med människors barn. Vi ha kämpat oss igenom skuggorna, som så tunga legat öfver vår stig under dessa långa år. Nu har det börjat dagas, och jag tycker mig se solen stråla ren och klar från molnfri himmel. Hvarför kom det icke förr? Ack, jag klagar ej därpå, ty du vet, o Herre, hvarför du så länge lät det vara mörkt. Nu är allt väl.

— Käraste Howard, har det då varit så mörkt under dessa år?

— Icke i allt. Vi ha genom vår kärlek sett lifvet ljust, och vi ha ej orsak att klaga, men hvarje gång jag tänkt på mitt kära hem och de mina, har det blifvit mig så dystert och mörkt, och så har det ju varit äfven för dig, när du blickat tillbaka.

— Ja, du har rätt. Men ack, Gustaf säger ingenting om min far. Jag kan ej förstå det. Sannoligt har han ej haft tid att göra sig underrättad om honom ännu; ty detta telegram sändes ju redan sam-

ma dag de kommit till Rockdale. Han låter oss nog höra om det sedan. Men hvad skola vi nu göra, käraste Howard?

— Jag vet det ej. Helst skulle jag vilja, att vi reste ännu i dag, men det är omöjligt; vi måste dröja något ännu!

— Vi dröja tills i morgon. Du går genast ut och ordnar om allt för affären, och jag börjar packa in för afresan. Vi måste göra det så, ty din gamle far väntar dig, och han kunde kanske dö, innan vi hinna fram, om vi dröja länge. Kan du icke lämna affärerna i någon annans händer?

— Jag skall försöka. Är det oss möjligt, så resa vi i morgon. Jag går nu ut och afsänder ett telegram till min far.

— Säg dem då, att vi snart komma, ty vi få icke öfverraska dem helt och hållet; det kunde skada din gamle fars hälsa.

— Jag sänder telegrammet till Gustaf; han är ännu kvar och stannar väl en vecka åtminstone.

— Ja, så kan du göra. När vi sedan komma till England, stanna vi så länge där, att vi få sällskap med barnen, då de återvända lill Amerika.

— Vet du, Helene, jag tror vi hunnit så långt nu, att både Gustaf och jag kunna draga oss ifrån affärerna. Han stannar kanske på Valdeborg, och vi flytta åter hem till Rockdale.

— Så blefve det nog bäst; men till hvem skulle vi då lämna affären?

— Det är icke godt att säga nu. När Gustaf och jag träffas, få vi öfverlägga närmare om den saken och bestämma oss.

— Dröj nu inte längre med telegrammet utan gå ut och sänd af det.

— Jag skall gå nu.

— Glöm inte att på samma gång gå till kontoret och se till, hvad du kan göra för hemresan.

Berrymont steg upp och gick. Han var ännu blek ty rörelsen gaf icke vika så lätt. Han såg nu sitt lif helt annorlunda än för en liten stund sedan. långa, tunga år lågo mellan denna stund och den, då han sist kände sig sådan i sitt hjärta. Han var åter lord Berrymont och kunde såsom sådan återvända till det kära gamla England för att intaga den plats. som med rätta tillkom honom. Gatsoparen var försvunnen alldeles, lord Berrymont fanns igen. Då han kom till telegrafkontoret, träffade han där den gamle herr Harper.

— Träffar jag Er verkligen än en gång, herr Berrymont, sade denne och räckte honom handen. Ni är icke ofta synlig nu för tiden.

— Affärerna upptaga all min tid. Ni vet ju, att barnen rest hem till England och Sverige.

— Ja, jag hörde, att de rest. Skulle Valdemarson hem till sitt land också?

— Ja visst. Grefve Valde önskade återse sina föräldrar och detta var hufvudorsaken till resan.

— Grefve Valde! Var det då sannt, som min hustru trodde? Han är son till grefve Valde i hennes hemtrakt.

— Ja, det är sannt, han är en grefve fast vissa omständigheter kommo honom resa hit och arbeta, såsom han gjort. Han hade att till en del genomgå

samma öden som jag. Han är nu hos mina föräldrar i England.

— När allt kommer omkring, så är kanske äfven Ni af en sådan där förnäm släkt?

— Alldeles riktigt. Jag skall just nu in och telegrafera till min far, lord Berrymont af Rockdale. Om ett par veckor senast ämnar jag vara hemma för att hälsa på.

— Är Ni då en engelsk hertig! Ni skämtar väl endast med mig.

— Mitt namn vet Ni, och det borgar väl för, hvem jag är. Att jag lefvat här såsom Berrymont rätt och slätt, det har också sina orsaker. Nu kan jag åter antaga mitt hela forna namn och är således lord Howard Berrymont.

— Jag gratulerar Er, min bäste lord. Ni har då verkligen slagit mig med förvåning. Först var Ni gatsopare, sedan blef Ni affärsman, och på det området höjde Ni Er ovanligt fort, så att Ni nu intager en ledande ställning inom facket. Nu uppenbarar Ni Er helt plötsligt såsom lord Berrymont, under det Er kompanion och svärson är en grefve. Det är nästan som en roman.

— Mitt lif är också på sätt och vis en liten roman för sig, och så är det med grefve Valdes. Jag kan icke tala om allt för Er, men nog har det varit högst underbart. För oss har Gud ledt det väl till slut, fastän vi en tid fruktade, att han öfvergifvet oss och lämnat oss åt ett mörkt och dystert öde.

— Jag gratulerar Er åter. Man får då icke nöjet att se Er på besök under den närmaste tiden?

— Tack, men det kan jag inte. Sannolikt reser jag i morgon i min hustrus sällskap till England och stannar där någon tid.

— Välkommen tillbaka till oss sedan då. Jag hoppas, att Ni inte glömmer bort Edra gamla vänner, fastän Ni så att säga byter om lefnadsställning igen.

— Glömmer aldrig mina vänner. Nu måste Ni ursäkta mig, jag skall sända telegrammet. Mina hjärtliga hälsningar till Er familj.

— Tack tack. Hvem tar hand om affären nu, medan Ni är borta?

— Jag har ju goda män att lämna dem åt. Hemmet får stå under Sven Lindmans uppsikt. Han är en bror till vår unge vän Thorsten, som Ni redan känner.

— Har han en bror hos eder äfven! När kom han?

— Det är icke så länge sedan. Han är också en god och präktig man.

— Jag tror det fullkomligt. Men nu skall jag icke längre hindra Er med min nyfikenhet. Farväl, min bäste lord.

Den gamle nyfikne herrn räckte honom handen till afsked och aflägsnade sig, och Berrymont var glad däråt, ty han var ifrig att få sända bort budet och hälsningen till sin far. Då tjänstemannen läste igenom telegrammet, for ett uttryck af förvåning öfver hans ansikte ty han kände Berrymont ända sedan den tid då denne var gatsopare. Dock fann han det ej på sin plats att nu göra några frågor.

Då Berrymont kom hem igen, var hans hustru strängt upptagen med att lägga ner en del saker, som hon skulle ha med sig, och hon var mycket glad öfver, att resan skulle företagas.

— Var du till kontoret på samma gång? frågade hon.

— Ja, jag var där, och allt är ordnadt. Vi kunna resa i morgon. Tror du dig stark nog att företaga en sådan färd nu?

— Det behöfver du då inte tänka på. Jag känner mig starkare än någonsin. Kanske får jag återse någon af de mina, jag brinner af längtan att få resa.

— Så gör äfven jag. Nu skola vi se till, att allt blir i ordning. Sven kommer hem om en liten stund och hjälper mig. Det är dessutom några föreskrifter jag måste gifva honom, innan jag far. Han får egna litet uppmärksamhet åt hemmet under vår frånvaro. Jag känner det, såsom stode han oss närmast nu, när både Gustaf och Thorsten äro borta.

— Sven har blifvit präktig, sedan han kom hit, och jag tror, att vi med fullt förtroende kunna lämna vårt hem under hans uppsikt. Detta förtroende skall glädja honom.

Nästa dag på afton var Berrymont med sin hustru åter på väg till gamla England. Hans hjärta svällde af fröjd, då fartyget sakta ångade ut från hamnen, och det vida hafvet böljade omkring honom. Då tyckte han nästan, att allt ödsligt tungt och mörkt i ett nu blåste bort med de friska vindarna. Det gick hem, hem till fadershuset igen, och det var honom omöjligt att då återhålla sina tårar. Han måste gråta och på så sätt gifva luft åt stormande känslor.

TJUGUSJUNDE KAPITLET.

Återseende.

Gustaf och Gertie stannade kvar på Rockdale, till dess Berrymont med sin hustru kom från Amerika. Visst var Thorsten litet orolig och ville resa, men då de så gärna önskade behålla äfven honom på Rockdale, lät han sig lugna och stannade med. De hade ju också ämnat att stanna minst ett par veckor på Rockdale.

Den gamle lorden var friskare och rörligare nu än han förut varit under år. Det var omöjligt få honom att ligga om dagarna, han satt uppe och hörde på Gustafs berättelser om lifvet i Amerika, eller också försökte han att gå omkring litet med sina gäster i slottet, men det gick sakta och tungt för honom. Omöjligt är att beskrifva de gamlas glädje. Det såg nästan ut, som hade allting på Rockdale blifvit nytt.

Den dag som Berrymont utsatt såsom sin sannolika ankomstdag till hemmet, var strålande vacker. Öfver Rockdale hvilade en högtidlig frid och stillhet. Lorden hade låtit flytta ut en bekväm länstol på en balkong, och där satt han nu i kretsen af de sina och såg mycket lycklig ut.

— Hur var det, grefve Valde, underrättade Ni Howard om, att jag lefver? frågade den gamle hastigt.

— Javisst, det gjorde jag genast, som Ni vet.

— Tror Ni att han kommer hit?

— Skulle Ni kunna stå ut med ett möte med Er son?

— Ack ja, nu är det min enda längtan att än en gång få sluta honom i min famn. Sedan kan jag dö, när helst Herren kallar mig.

— Då får Ni se honom; jag vet det.

— Gud gifve Ni hade rätt. Har Ni hört något ifrån honom?

— Ja, jag har haft underrättelse, fastän jag förtegat det för Er.

— Hvad sade han, o, hvad sade Howard? Hur kunde Ni vara så grym att hålla det tyst?

— Jag trodde Ni skulle vara för svag att höra det, men nu synes Ni stark nog. Ser Ni, där åker Thorsten bort i Ert ekipage.

Lorden såg nedåt gården, och mycket riktigt körde droskan fram, och Thorsten satt i baksätet.

— Hvart skall han fara nu? Jag har inte hört något om det.

— Han åker till staden, och när han kommer dit, tar han sig nog fram till bangården för att hämta någon, som Ni önskar få träffa.

— Herr grefve, skämta inte med mig. Kom hit du Gertie och tala om det för mig, ty du vet det. Hvem är det, som kommer?

— Gertie ställde sig bakom hans stol, lade sina små hvita händer på hans axlar och hviskade i hans öra:

— Om nu farfar är riktigt lugn och snäll, så får han se pappa om en timme eller så, ty det var för att möta honom, som Thorsten åkte bort.

— O du min Gud, Howard kommer hem! Skall jag våga tro, hvad jag hör! Narras du icke för mig flicka?

— Nej farfar, jag narras icke. Pappa kommer och mamma med. Gustaf fick telegram för ett par timmar sedan, att de komma med nästa tåg. Hade de icke kommit, så hade icke hellar vi stannat här så länge utan rest till Sverige, men nu tyckte vi det skulle bli så roligt få träffa dem här på Rockdale.

— Skall det dröja en hel timme. Ack, hvarför kunde jag ej få veta det förut, så hade jag själf åkt ner till stationen. Jag låter spänna för en annan droska och åker efter. Jag orkar mycket väl. Säg till betjänten, Gertie.

— Nej, snälle farfar, det duger inte; Ni får ej åka ut, det vore ju att taga bort både sans och krafter. Sök nu i stället att bli riktigt lugn. Vi skola sitta här och prata den här stunden, så att det inte blir långsamt för Er.

Lady Berrymont grät i tysthet, men det var icke af sorg utan af öfverväldigade glädje. Gustaf och Gertie gjorde allt de kunde för att lifva upp de gamla och förströ dem; ty de blickade åtminstone ett par gånger i minuten utåt vägen, om de icke skulle få

se droskan komma. Den lille Detlof sprang omkring och larmade af alla krafter för att gamle farfar skulle vara glad, och allt som oftast kröp han upp i lordens knä och talade om, att morfar Howard nu skulle komma. Ändtligen syntes då ekipaget långt borta på vägen. Det gick med rask fart, men för lord Berrymont tycktes det ändå vara för sakta.

— De komma, de komma, sade han, i det han reste sig och stödde sig tungt mot balkongen.

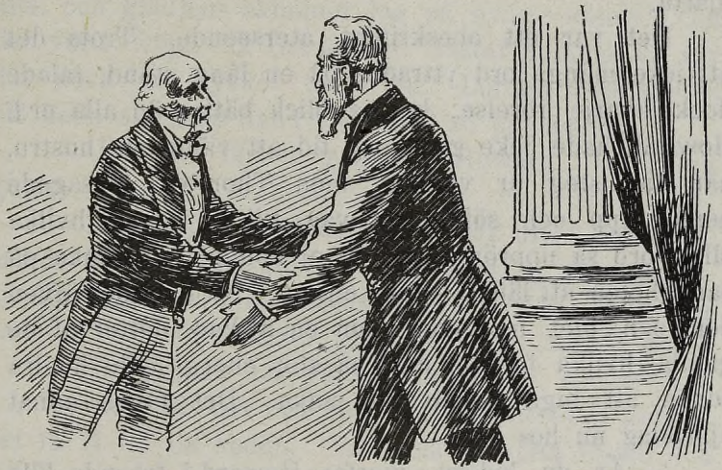

— Sitt ner, käre farfar; Ni kan falla ner där, bad Gertie.

— Nej nej, låt mig stå, så att jag kan se honom genast. Jo, nu ser jag honom. Howard min Howard!

Han sträckte ut sina armar och stod så väntande. Ett par minuter och Howard Berrymont hoppade lätt som en ung gosse ned ur droskan, sprang upp för trappan, in genom de välkända rummen och ut på balkongen, där han slöts i den darrande faderns famn.

Intet ord, ingen suck, blott en lång, stum omfamning. De kunde icke säga ett ord, men tårarna strömmade utför bådas kinder. När den gamle lorden till slut kysste Howard på pannan, kommo de första orden öfver den hemvändande sonens läppar:

— Min far, min älskade gamle far!

— Du får inte glömma mig, Howard, hördes lady Berrymonts ängsliga röst bakom honom, och ögonblicket därefter slöt han äfven modern till sitt hjärta.

Det var ett obeskrifligt återseende. Trots det att icke många ord yttrades på en lång stund, talade dock hvarje rörelse, hvarje blick bättre än alla ord. Howard hade icke gifvit sig tid att vänta sin hustru, när han steg ur vagnen, men Thorsten ledsagade henne upp och sökte sig väg till de öfriga hvilka alla voro så upprörda, att de ej kommit att tänka på oartigheten att lämna henne ensam. Nu hälsades äfven hon och blef mottagen som en älskad dotter af de gamla, hvilka fordom med så stor energi ville hindra sonen att taga henne till maka. Det fanns annat hjärtelag nu hos dem.

— Är du ledsen, morfar Howard? frågade lille Detlof och klängde sig fast vid morfaderns knä. Han förstod inte riktigt, hvad allt detta skulle betyda.

— Nej mitt kära lilla barn, jag är så innerligt glad, svarade Howard och tog honom upp i famnen.

— Men hvarför gråter du då, och hvarför gråta alla de andra?

— Det är af glädje, lille älskling.

— Då vill jag hellre gå med Thorsten ut, ty det är inte roligt, när de gråta.

— Ja, gå med Thorsten du, om han vill följa dig. Vi skola sitta här en stund.

Thorsten, som kände sig ganska öfverflödig i denna familjekrets, tog Detlof vid handen och gick ut i trädgården, medan de öfriga stannade på balkongen. Nu blef allt förklaradt, nu försonades allt det flydda, och gamle lord Berrymont kände en himmelsk frid fylla sitt hjärta. Inga skuggor mera; kärlekens klara, försonande ljus strålade ned till dem alla, och glädjens skimmer log på hvarje anlete. Om det varit fröjd, då Gertie och Gustaf kommo, så var dat dock så mycket mera nu. Lorden tröttnade ej att hålla sin sons hand i sin och se på honom.

— Du har blifvit gammal, Howard. Du är en gubbe redan.

— Ja pappa, jag har åldrats där ute i det främmande landet, men det gör ingenting, ty jag har ändå återfunnit mitt barndoms hem och den glädje jag hade då. Därför känner jag icke heller åldern nu.

— Du lämnar oss väl icke mera nu, Howard?

— Ack, låt oss inte tala om skilsmessa så genast, det få vi tid till sedan. Nu skola vi njuta friden och fröjden af återseendet.

Så blef det ock. De talade ej mera om någon resa, fast den nog en gång måste företagas.

Några dagar efter det Howard Berrymont med sin hustru kommit till Rockdale, afreste de unga till Sverige ty de längtade nu så mycket mera att få återse andra, hvilka äfven skulle bli oändligt glada att möta dem.

— Kom snart igen, barn, sade lorden då Gertie kysste honom till afsked.

— Så snart jag kan få Gustaf med mig svarade hon.

— Han följer nog med, när du vill resa.

— Jag hoppas det.

Thorsten var jublande glad, då de begåfvo sig af.

— Kom med hit igen, min unge vän, sade lorden till honom.

— Vi få se. Det beror på om far och mor vilja släppa mig mera.

Men om jag tar Greta med mig till Amerika, vill du icke följa med då? frågade Gustaf leende.

Thorsten rodnade och svarade ingenting. Han visste ju icke, hurudan Greta var nu, men snart skulle han få veta det.

TJUGUÅTTONDE KAPITLET.

Åter på Valdeborg.

I det stora galleriet på Valdeborg satt grefve Detlof von Valde och läste, medan grefvinnan och en ung dam höllo på med något handarbete. Grefven hade blifvit gammal; håret var alldeles hvitt, och pannan hade många djupa fåror. Så var det också med grefvinnan, äfven hon hade åldrats, men båda två sågo nöjda och och glada ut. Den unga damen var mycket enkelt klädd, alldeles som bondflickorna rundt omkring; men hon liknade ändå icke dessa, ty hon såg så fin och späd ut, att man väl kunnat tro henne vara en af familjen på slottet, fastän hon på lek klädt sig så där. Det ljusa, rika håret var upplagt i en stor knut i nacken, men några ostyriga lockar hängde ändock ner kring halsen och kinderna. Ansiktet var så strålande friskt och blicken så klar. Denna unga dam var Greta Lindman, Thorstens

fordna fostersyster. Ännu kände hon icke till verkliga förhållandet om sin börd. Hon visste att Hans Lindman var hennes fosterfader blott, men man hade förtegat, hvilka hennes verkliga föräldrar voro. Nog hade det mer än en gång varit nära att grefve Valde talat om det för henne, men det var något, som hvarje gång höll honom tillbaka, och det var Gustaf till Hans Lindmans uttalade önskan, att hon skulle få vara i okunnighet om sin börd, till dess han själf återkomme till hemmet. Greta blef dock städse hållen såsom en kär dotter på Valdeborg, och dit måste hon gå, så ofta det var henne möjligt att få ledigt. Hon stannade dock kvar hos fader Hans och mor Lena, ty de voro ju gamla och behöfde hennes hjälp Fattiga voro de nog också numera, men grefve Valde förstod städse att bispringa dem. Hvarje gång han hjälpte hette det, att de där småsakerna skulle nog Thorsten klarera, då han komme hem, något, som fader Hans också säkert trodde.

Greta hade bibehållit sitt glada sinne och sitt rena hjärta under alla åren, och nu var hon ej barn längre utan en förståndig och gudfruktig ung kvinna. Då vi nu återfunnit henne på Valdeborg, var hon ditkommen på en af sina vanliga små visiter. Hon blef alltid bevisad med kärlek där, och det grefliga paret kallade henne sin lilla dotter.

— Har inte fader Lindman fått något mera bref från Thorsten? frågade grefven och såg upp från boken.

— Nej, han har icke hört det ringaste, och nu börjar han åter bli så ledsen. Det ser ut, som hade Thorsten glömt att skrifva något mera.

— Det är alldeles som med Gustaf. Men kanske få vi snart bref ifrån dem. I dag känner jag mig så besynnerlig till mods, det är alldeles, som skulle någonting hända, men jag anar icke hvad. Kanske får jag bref i afton, när posten kommer.

— Det skulle vara roligt. När jag skref till Thorsten förra veckan, bad jag honom sända oss bref litet oftare, ty de göra oss så glada.

— Hur var det han sade i sista brefvet; har han träffat Sven i Amerika?

— Ja, de ha träffats, men han talade ej om, hur det var med Sven. Jag undrar just, om han skall bli bättre i Amerika, än han var här.

— Kanske blir han det. Gud gifve att alla dessa unge män blefve räddade från synd och elände. Tyst, jag tyckte mig höra något. Det var bestämt Rupert, som skrek.

Han steg upp och gick ut i korridoren samt bort mot andra delen af slottet, där han öppnade en dörr. Därinne, i ett stort, ljust och trefligt rum satt i en bekväm hvilstol en blek och mager man nedsjunken. Det mörka håret hängde tofvigt och i vild oordning långt ned i pannan; den slöa, irrande blicken for oroligt från den ena sidan af rummet till den andra utan att finna något mål att hvila lugnt vid. Händerna rörde sig nervöst på stolens karm, och hela uttrycket hos mannen vittnade om, att allt var i oreda för honom. Denne man var Rupert von Valde. Han hade tillfrisknat, efter det han försökt taga sitt lif, men detta tillfriknande blef dock blott till kroppen, och äfven den var svag nu. Själen hade stannat i skuggor. Den stackars i synden så

djupt sjunkne mannen hade ej kunnat taga sitt lif, men förståndets ljus slocknade genom inverkan af den kula han sände i sitt eget hufvud. Nu hade han under långa år suttit där som en stackars, dåre, utan att vara till glädje för någon och utan att själf hafva vare sig till nytta eller fröjd af sitt usla lif. Så fäller synden sina offer, så tager hon betalning af dem för hvad hon förut gifvit de arma.

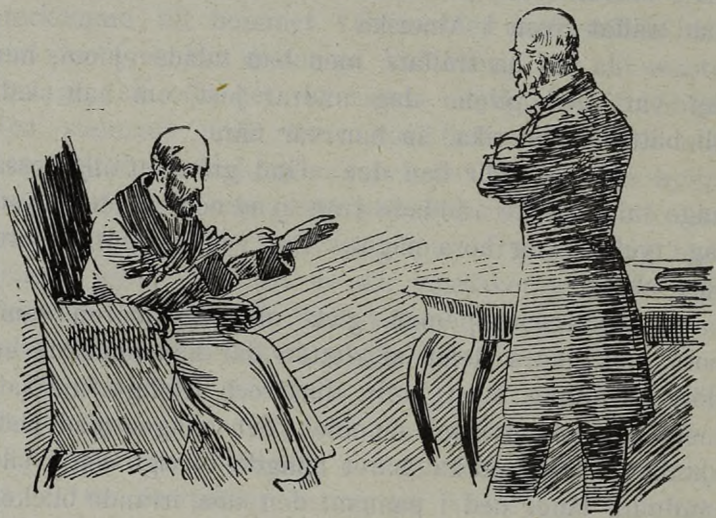

Ofta satt Rupert helt stilla i sin stol, endast låtande blicken irra omkring åt alla håll, men det hände också, att han ibland fick ett anfall af riktig vildhet. Då rusade han omkring i rummet, skrikande och framsägande de mest hemska meningar, utan att veta hvad han gjorde. Man måste därför alltid hafva en vaktare hos honom, och denne hade stundom fullt upp att göra, ty det förekom, att Rupert försökte

taga sitt lif, såsom han försökt den dag, då han själf vållade sin sinnessjukdom.

Nu hade han verkligen haft ett nytt anfall, men det gick hastigt öfver, så att när grefve Detlof kom in, satt den beklagansvärde åter stilla och lugn. Han kände icke med säkerhet fadern; såsom han icke heller kände någon annan. Han reste sig och gick artigt emot sin far.

— Välkommen, herr grefve, sade han och räckte honom handen. Det gläder mig att Ni tittar in till mig en stund. Jag sitter här i ensamheten och har tråkigt. Ingen af kamraterna har haft tid att vara här denna vecka, men i kväll komma några af dem. Vi ämna ha ett litet parti kort för att fördrifva tiden. Jag ämnar i kväll gifva Brenner lika godt, som han gaf mig sist. Sitt ner en stund.

— Tack, svarade grefve Detlof och en skugga af djup sorg flög öfver hans ädla ansikte. Jaså, du tycker, att tiden går långsamt Rupert.

— Visst går den långsamt. Om jag bara inte hade öfverstens oförskämda bref att tänka på, så ginge det väl an. Vore inte lagen emot det, skulle jag utmana honom, men nu måste vi slita den lilla tvisten på annat sätt.

Ännu lefde han med sina förvirrade tankar i den länge sedan förgångna tiden. Han gick till ett hörn af rummet, där han från ett bord tog ett par solkiga papper.

— Se här, Ni kan själf läsa brefvet. Är det icke förfärligt, att en sådan, som han, vågat skrifva dylika ord till en grefve von Valde? Men det skall bli slut på hans öfvermod, det lofvar jag. Han tror

sig kunna behandla mig som en pojke, men han skall slippa. Visste min far om det här, så toge han i litet skarpare men jag vill inte oroa den gamle snälle gubben, där han sitter i lugn på Valdeborg.

— Däri gör du rätt, Rupert; låt honom lefva i lugn, det älskar han mest. Ja, jag ser brefvet. Det var inte just så artigt, men man får taga saken kallt.

— Just som Ni säger; man får taga det kallt. Snart ha vi Brenner här. Vill Ni ursäkta mig några ögonblick, herr grefve; jag har några papper att genomgå innan de komma. Brenner och jag ha några små affärer att uppgöra, och det kräfver arbete att ha allt i ordning. En grefve Valde måste vara på sin plats.

— Ja visst, det är bra, svarade grefve Detlof och gick sin väg. Det var omöjligt att få någon reda på den stackars dåren, hvilken försjönk i en lätt slummer. Grefve Detlof uppsökte åter sin hustru och Greta.

— Hur var det med honom? frågade grefvinnan oroligt.

— Han är åter lugn, men han har haft en svår stund. Han talade om Brenner och den flydda tiden. Den stackars Rupert är för alltid förlorad för oss.

— Ja, det finns ingen hjälp; men vi få ej klaga på Gud för hans ledning med oss och honom. Det är kanske lika bra, att han sitter som en stackars dåre här hemma, som om han skulle i last och synd rusa omkring ute i världen.

— Jag tackar Gud, att vi ha honom hemma.

Du har inte varit inne och hälsat på honom på länge nu, lilla Greta.

— Nej, det är ganska länge sedan; men hvarje gång jag varit här har han ju varit så orolig, att jag ej vågat det.

— Vill du gå in nu, medan han är lugn? Jag vet, att det gör honom en viss glädje att få se dig!

— Kan jag vara honom till någon glädje, så går jag gärna in.

Hon följde den gamle grefven in till Rupert, som nu var fullkomligt lugn.

— God dag grefve Rupert, hälsade Greta vänligt.

— God dag lilla fröken. Kommer Ni då ändtligen hit igen. Jag har väntat länge på Er.

— Jag har ej kunnat förut, men nu måste jag upp och höra, hur det är med Er.

— Tack tack, det är ganska bra. Jag sitter och väntar på några vänner, men de dröja. Dock har jag ingen lust att gå ut.

Greta pratade en liten stund med honom; men det blef nästan alltid samma svar. Han väntade några vänner, och han hade långsamt. Något annat tycktes ej kunna rymmas i hans tanke. Snart gingo Greta och grefven igen.

— Han blir aldrig mera frisk, sade grefven, då de kommo ut i galleriet.

— Jag fruktar, att han ej blir det; men det är ändå väl, att han ej blef själfmördare. Kanske står det dock i Guds makt att någon gång gifva honom förståndet tillbaka.

— Jag vågar ej hoppas det, hur gärna jag än

ville. I dag är han förfärligt orolig, och jag kan ej begripa det.

De hade hunnit fram till grefvinnan, som satt och såg ut åt vägen.

— Det kommer främmande hit. Jag kan inte känna igen ekipaget, sade grefvinnan. Kan du Greta se, hvem det är?

— Nej jag har aldrig sett den där kusken. Det tycks vara någon från staden.

— Det är ju en droska från hotellet, sade grefven som också gått fram till fönstret. Då är det någon, som kommer i affärer eller för att bese slottet.

Ekipaget hade emellertid hunnit fram och stannat vid stora trappan, och ur detsamma hoppade först Thorsten Lindman och därefter Gustaf von Valde, Gertie och den lille Detlof. En betjänt mottog dem och ledsagade dem utan vidare frågor till ett praktfullt väntrum.

— Kan man få träffa grefve Valde? frågade Gustaf vänligt.

— Det går säkert för sig. Hvem får jag lof att anmäla?

— Var god säg blott att en gammal bekant önskar tala några ord med honom.

— Skall ske, min herre.

Betjänten gick.

Uppe hos grefve Detlof undrades mycket på, hvilka de främmande kunde vara, ty det var de tre omöjligt att igenkänna hvarken Gustaf eller Thorsten. Gustaf hade ju åldrats mycket under de sjutton år han hade varit borta, och Thorsten, som var en gosse,

då han reste, var en fullväxt man, brynt af Västerns sol, frisk och kraftfull.

— Jag kan inte förstå, hvilka de äro, ty jag har säkerligen ej sett dem förr, sade grefven.

— Du får väl höra då betjänten kommer upp. Han är här nu.

Betjänten hade dock intet namn att bringa dem.

— Men hvarför hörde du icke efter deras namn.

— Det gjorde jag, men den äldre herrn bad mig hälsa från en gammal vän; och jag trodde det vara nog. Det brukar ju vara det numera, herr grefve.

— Ja ja, jag klandrar dig ej för det. Säg dem, att jag skall komma om några minuter. De tycktes vara fint folk, så att jag får lof att städa upp mig litet. Jag går ju i den här rocken som jag brukar ha ute i trädgården, då jag ser om blommorna. Bed dem ursäkta mig blott några minuter.

Gustaf log, då han hörde berättas hälsningen.

— Pappa kände inte igen mig, sade han till Gertie.

— Och inte kan han känna igen mig heller. Men, snälle Gustaf, hur skall jag nu tala med dina kära föräldrar?

— Till pappa kan du tala engelska, men till mamma får du allt försöka svenskan, om du icke hellre fördrager franska, ty det vet jag, att hon förr var mycket skicklig i. Men du talar rätt god svenska, och jag blir glad, om du använder den.

— Då talar jag svenska.

Nu kom grefve Detlof. Han såg ståtlig ut ännu.

Den gamle grefven. Han gick med en artig bugning emot Gustaf, som stigit upp vid hans inträde.

— Ursäkta mitt dröjsmål, ärade herrskap. Med hvad kan jag få nöjet att stå till tjänst? Ni lät hälsa från en gammal vän, men jag kan ej påminna mig, att vi träffats förr.

— Det var så länge sedan jag hade nöjet se Er, att det sannolikt fallit herr grefven ur minnet; men jag tror, att då vi få språka några ögonblick, skall Ni komma ihåg mig. Tillåt mig fråga, finns grefve Rupert hemma?

— Grefve Rupert! Ja, han finns hemma, men han är sjuk. Ni måtte ej ha varit på nära håll, eftersom Ni ej hört det. Han har i flera år nödgats hålla sig inne.

— Jo, jag har hört det, men jag trodde, att han möjligen var bättre och kunde vara ute.

— Nej tyvärr, han är lika klen. Men får jag icke nu lof att bedja om Ert namn, min herre?

— Jo, snälla pappa, det får du visst; men jag trodde, att du ändå skulle draga dig till minnes din gamle Gustaf.

Grefve Detlof svarade ej. Han blef blek som döden, sträckte ut sina armar och föll så medvetslös ner men fångades af Gustafs armar, innan han nått golfvet.

— Älskade pappa, tag det icke så. Inte får du svimma, för att jag kommer.

— Mitt barn, mitt barn, Gustaf, kom det som en svag hviskning öfver grefve Detlofs läppar, och återvaknande ur vanmakten, slog han sina armar kring sonens hals och grät af glädje.

— O, är du min älskade son, som kommer hem. Att Gud skulle låta mig få en sådan fröjd, det vågade jag aldrig vänta, men han är så outsägligt god mot oss.

— Hvar är mamma? frågade Gustaf, sedan fadern något litet hunnit lugna sig.

— Hon är där uppe. Kom, låt oss skynda till henne.

— Först måste du hälsa på min hustru och min son.

— Ack ja, låt mig trycka äfven dem till mitt hjärta.

Han tog dem i famn, och sedan vände han sig till Thorsten.

— Hvem är han då? Är äfven han en af de dina.

— Det är han, som sökt upp mig och återfört mig till fadershuset

— Thorsten Lindman. Ja, jag ser, att dragen äro hans, fast äfven han förändrat sig mycket. Nu blir Greta glad.

Thorsten rodnade, då han hörde hennes namn nämnas.

— Ja Greta, min dotter, är hon långt borta, eller får jag se henne snart? frågade Gustaf.

— Hon är här, men hon vet ej, att du är hennes fader. Du, ville ju, att det skulle hållas hemligt, tills du kom hem.

— Det är bra pappa lilla. Nu gå vi till dem. Jag längtar få se min moder och mitt barn, som jag ej sett på så länge.

De gingo upp genom de för Gustaf så väl kända rummen, där allt ännu var i nästan samma ordning som förr, ehuru ju en del var omändradt. Då det lilla sällskapet inträdde i galleriet, där grefvinnan och Greta sutto, reste sig dessa upp och sågo med förvåning på de inträdande.

— Men Detlof, sade grefvinnan förebrående, öfver att han förde gästerna dit utan att först låta henne veta därom.

— Kära vännen min, du får inte säga något om, att jag tager dem med mig så här. Du vet icke du, hvem det är, som kommit.

Men hon anade det redan och sträckte sin famn mot sonen.

— Gustaf.

— Min moder!

Han hvilade åter vid hennes hjärta, hörde ånyo hennes röst, som han på så länge icke hört, och nu grät äfven han. Men Greta drog sig undan litet åt sidan. Hon förstod nu, hvem den nykomne var och deltog i de gamlas glädje. Då vände sig Gustaf till henne, och hans blick var så full af innerlig kärlek.

— Greta, kom i min famn äfven du.

— Herr grefve, inte känner Ni mig.

— Kom, min dotter, du skall väl hälsa din fader välkommen hem.

Det var något i tonen, som öfvertygade henne, hon kände att han talat sanning, och med ett utrop af fröjd kastade hon sig i hans armar.

— Pappa!

Ja, hon hade till slut funnit sin fader; denne fader, som hon knappast sett förut, men som hon

dock nu kände; och hon tyckte sig den dagen hafva funnit mest af alla. Detta möte liknade mycket det, som egt rum på Rockdale, då Howard Berrymont återkom till de sina.

Thorsten stod tyst, litet skild från de öfriga, och hjärtat klappade högt i hans bröst, då han nu såg sin fostersyster igen. Nog hade han tänkt sig henne såsom en ung dam, men att han skulle återfinna sådan, det hade han ej väntat. När Gustaf förde fram sin hustru och son till den gamla modern, gick Thorsten fram till Greta.

— Har du intet ord till välkommen för mig, Greta?

— Ack, det är ju Thorsten! Hvilken glädje det skall bli hemma!

Utan förlägenhet ilade hon i hans famn, och grefve Gustaf log. då han såg dem. Han hade ej misstagit sig; de höllo af hvarandra från barndomen.

Vi vilja lämna det grefliga herrrskapet på Valdeborg och i stället besöka undantagsstugan, där fader Hans och mor Lena ännu bodde. Dit skyndade Thorsten, så snart han kunde bli fri. Greta ville följa med honom, men grefve Gustaf bad henne stanna hos dem så länge hon kunde. Hon finge gå till undantagsstugan sedan. Nu blef det ändock glädje nog för fader Hans och mor Lena. Thorsten lofvade att återkomma till slottet, så snart han finge gå för de gamla.

— Tag dem med dig och kom hit om en stund, bad Gustaf, då den unge mannen skulle gå.

— Om jag kan få dem med mig, så skall jag komma. Men kanske vilja de ej.

— Det behöfver du inte frukta, Thorsten. Numera är fader Hans ofta hos mig, svarade grefve Detlof gladt och tryckte Thorstens hand.

— Du kommer väl hit och bor här nu, hoppas jag. Dina föräldrars stuga är trång, och i stora byggningen kommer du ej att trifvas det vet jag.

— Tack, herr grefve; skulle det behöfvas, så skall jag med glädje taga Er gästfrihet i anspråk, men det är nog plats för mig i vår stuga, liksom förr, och jag har så mycket att tala med far och mor om.

Han gick, glad vid tanken på, att han nu snart skulle återse de sina. Gretas kärleksfulla blick följde honom, då han försvann genom dörren.

TJUGUNIONDE KAPITLET

Ett möte i undantagsstugan.

Valfrid Lindmans båda barn lekte ute på gården, då Thorsten kom. De sågo förvånande på den fine herrn, men på samma gång kunde de ej låta bli att säga några elaka ord om honom, och det så högt att han hörde det, ty att vara elaka hade de mycket väl lärt sig af föräldrarna. Thorsten brydde sig dock icke om dem utan gick med raska steg till undantagsstugan. Han hade dock tid till att se, hur förfallen gården var, huru storstugan lutade och såg så grå och otreflig ut, samt hur den största oordning rådde öfverallt. Ingen människa såg han till utom de båda barnen och en dräng, som för ett ögonblick stack ut hufvudet genom stalldörren men icke tycktes fråga efter, hvem det var, som kom. Thorsten kände sig ledsen öfver, hvad han såg, ty han hade väntat finna allt i ett helt annat skick. Nu skulle det dock bli

annat af, nu skulle han ordna om det hela och göra det bra igen för de gamla, om det var möjligt att på något sätt lyckas.

Då han nu närmade sig undantagsstugan hörde han röster därifrån, och då han stannade vid dörren igenkände han sin faders stapplande stämma. Ett ögonblick måste han dröja, innan han gick in, ty hans hjärta var så öfverfullt af stormande känslor.

— Jag ser inte att läsa det för dig, far, men jag kommer ihåg det mesta. Jag tycker du skulle komma ihåg det själf nu, sedan det blifvet läst så många gånger.

— Ja ja, du mor, jag kommer allt ihåg det också, men det är roligt få höra just precis, hvad han skref. Han lofvade att skrifva snart igen, men jag tror han glömt det. Läs nu upp ur minnet, så mycket du kommer ihåg.

Mor Lena läste upp eller snarare berättade, hvad Thorsten i sitt sista bref skrifvit, och den unge mannen utanför dörren kände sig vilja både le och gråta, då han hörde det.

— Herren ske tack, att han har det bra; och tänk du, att Sven skulle komma till honom och bli hjälpt. Det tänkte då hvarken Sven eller vi på, när Thorsten reste till Amerika. Jag tror nästan det vore bättre, om äfven Valfrid försökte resa dit, ty här slutar det illa, fruktar jag. Ja, det har ju redan gått illa, förstås, ty han är så utfattig han kan bli; och inte förstår jag, hvad han tänker på, ty han är ju bara unga karlen ännu. Att få gå nästan som en torpare på sin egen fädernegård, det tycker jag skulle göra honom förtviflad.

— Han bryr sig ingenting om nu. Får han supa så mycket han vill, så är det bra, och det andra tänker han på så litet som möjligt. Hade Bertha varit förståndig, så hade hon kanske kunnat leda honom på bättre väg, men nu är hon ju lika svår som han. Nu reste han till staden i dag och kommer väl inte hem för än i morgon, om han kommer då.

— Valfrid har jag intet hopp om, men öfver de andra båda fröjdas mitt hjärta. Vi få vara nöjda, ty vi ha ju fått allt hvad vi behöft hela tiden. Det ha vi nog Greta att tacka för också, ty hade hon inte varit hade inte grefven brytt sig om att låna oss något. Tror du Thorsten betalar det, ifall han någonsin kommer igen?

— Ja det kan du lita på. Han ställer det alltsammans tillrätta, det vet jag.

— Få se om inte Klas kommer ner med bref till oss i dag. Han är ledsen han också, för att inte Thorsten skrifver. Men Gud styr det nog väl; vi få inte klaga.

Nu kunde Thorsten icke hålla sig stilla längre utan knackade på dörren, och redan innan de gamla hunnit svara, steg han in i rummet. Nog kände han i den böjde gamle gubben igen sin far, och nog såg han, att den silfverhåriga kvinnan var hans mor, men han lade dock band på sina känslor och stannade vid dörren, fast han helst velat ila fram och taga dem båda i famn.

— God dag här inne, hälsade han, alldeles som han mindes seden vara förr i värden.

— Guds fred, unge herre. Har han gått vilse,

så att han inte hittar tillbaka till slottet? Jag kan förstå, att han är en af grefvens bekanta.

— Det är jag nog, men vilse har jag inte gått. Jag är törstig och önskade ett glas vatten.

— Det går allt an att få; den saken sörjer mor för. Sitt ner medan herrn hvilar sig.

— Ni skall ha tack, min herre.

— Han är väl från staden kan jag tro, fortsatte fader Hans, som fann det nöjsamt att prata med de främlingar, som någon gång råkade komma till stugan.

— Jag var i staden i dag, men jag bor inte där utan har mitt hem mycket längre bort.

— Då kanske han är en af de där lärde, som bruka komma för att samla blommor och stenar i nejden här?

— Inte det heller. Jag har allt ett ärende hit till fader Lindman, och det är väl Ni det, kan jag tro.

— Jo, är det så. Har han ett ärende till mig? Från hvem kan det vara?

— Det är hälsningar från Er son, som är ute i Amerika.

— Hälsningar från Thorsten! Är det honom herrn menar?

— Ja, han heter Thorsten. Han har bra i Amerika och har haft stor framgång.

— Skynda dig in, mor! ropade fader Hans med darrande röst. Den här herrn har hälsningar från Thorsten!

Mor Lena kom ögonblickligen. Så ifrig var hon, att vattenglasets halfva innehåll spilldes ur under vägen, men det kunde hon då alls icke hjälpa. Hon

stannade framför Thorsten och bidade med oro, att han skulle fortsätta att tala.

— Jo, han har haft stor framgång, fortfor den unge mannen, sedan han druckit, och som jag förstår, så ämnar han sig allt tillbaka hit igen.

— Gör han! Ack, måtte jag inte dö, innan han kommer. Jag är nog tämligen kry nu, men jag är ändå en gammal man, och man vet inte, när Herren kallar.

— Han kommer, medan Ni lefver, det är jag säker på. Han undrade, hur det är med äldre brodern, han som sköter gården.

— Ack jo, det är klent nog. Han har under de senare åren druckit hejdlöst, och så har äfven hans hustru. Först förstörde de allt, som fanns på gården här, så dog hennes far, och då fingo de en god del där, fast det ju inte blef så mycket, som de förr hade tänkt, emedan han redan förut genom en borgensförbindelse förlorat mycket af, hvad han hade; men det var ändå några tusen, och de gingo nästan genast. Nu är det bara elände i huset. Han har ingenting själf, och gården är intecknad till sista öret. Vi ha allt haft stora sorger på sista tiden, det kan jag försäkra Er. Skall Ni snart resa till Amerika igen?

— Det beror alldeles på, hur snart jag hinner ordna allt jag har att göra här i Sverige. Er son undrade om inte gården här var bortsåld redan, ty han hade ju litet reda på, hur den äldre brdoern lefde.

— Nej, vi ha gården kvar, men den måste nog gå en vacker dag ändå, ty länge är det inte möjligt att hålla den jag sörjer inte mera för vår ålderdom ty Thorsten kommer att draga försorg om oss. Kom-

mer han blott hem snart så blir det bra sedan. Men var nu snäll och tala om något mera om honom. Han är väl alldeles fullväxt nu?

— Det tror jag det. Han är allt lika stor som jag, och jag är ju inte liten.

— Nej det vore skam att säga.

— Och så har han mustascher och ser mycket frisk ut. Ni skulle nog inte känna igen honom, om han nu komme hem. Eller hvad tror Ni?

— Jag skulle nog se, att det vore han; jag skulle känna igen rösten, det är jag säker på, och mor skulle då straxt se, att det vore han.

Då kunde Thorsten icke längre spela komedi med dem. Han brast ut i ett muntert skratt och sade:

— Men hur är det då möjligt att pappa inte kan känna igen mig nu? Och mamma tycks inte heller göra det, tror jag. Det gick här, alldeles som för grefve Valde, när Gustaf kom hem.

— Herre, Ni skämtar väl inte med oss! utropade fader Hans, men på samma gång reste han sig och stapplade med öppen famn mot sin son. Hur kunde han göra annat! Mor Leua kom, äfven hon, och Thorsten slöt dem båda två på en gång till sitt hjärta.

— Nej, kära, älskade föräldrar, jag skämtar inte. Jag är allt Thorsten. Kan inte far se det?

— Jo, ack jo, nu både hör och ser jag det. O, det blir så ljust på en gång. Nu finns det icke många skuggor kvar. Vi äro lyckliga nu. Guds namn vare pris.

När älskade hjärtan mötas efter en lång skilsmessa, är det nästan samma scener öfverallt. Det är löjen och tårar om hvartannat, det är skimrande sol mellan bristande skyar. Så var det äfven här. De gamla gräto och skrattade på gång. De satte sig på hvar sin sida om Thorsten i den lilla soffan, och de tröttnade ej att betrakta hans solbrynta ansikte, som nu sken af den största fröjd. På en lång stund kunde de icke fråga om någonting, de endast tryckte hans händer, och han log mot dem i inner-

nerlig kärlek.

— Att vi inte skulle känna igen dig, när du kom. Nog trodde vi att du hade blifvit stor och duktig men vi hade ändå föreställt oss, att du såg ut på helt annat sätt sade fader Hans och lät sin darrande hand fara smekande öfver sonens mörka hår.

— Jag tyckte nog, att jag hört rösten förr, fast jag ju inte visste, hvad jag skulle tro, tillade mor Lena och torkade sig i ögat med förklädsnibben. Men när kom du ifrån Amerika, käraste lilla barn?

— Jag kom hem till Sverige i förgår. Sent i går kväll anlände vi med tåget till staden, och för ett par timmar sedan kommo vi till Valdeborg; ty grefve Gustaf är också hemma med sin hustru och son.

— Då har han träffat sina föräldrar och Greta.

— Ja, han har träffat dem, och återseendet där var lika innerligt som här. Ni må tro Greta var både glad och förlägen, när grefve Gustaf tog henne i famn kallade henne sin dotter.

— Kände hon igen dig då.

— Inte först, men när hon fick höra, att det var jag, kom hon genast till mig.

— Har hon inte vuxit och blifvit vacker?

— Jag skulle tro det. Hon har ju blifvit stora damen. Men hädanefter får ni nog inte ha henne kvar här. Hon stannar nu hos sina föräldrar, och kanske följer hon med oss till Amerika, när vi resa tillbaka dit.

— Tänker du då resa ifrån oss igen! Vill du inte stanna kvar hos oss nu?

— Jag kan det inte genast ty jag har mycket att sköta om där borta. Sven blefve inte mycket glad, om jag inte återkomme. Han går nog nu och väntar på, att jag snart skall bringa bud om förlåtelse till honom.

— Den stackars Sven! Hur är det med honom?

Thorsten omtalade, huru han funnit Sven, och huru han fått honom med på det godas väg, huru den fördärfvade ynglingen öfvergifvit det onda och lämnat sig i Guds mäktiga beskydd. Gråtande af

glädje hörde de gamla föräldrarna på, och mycket var det som Thorsten hade att berätta.

— Men vi vilja veta hur du haft det under hela tiden, sade mor Lena, då han var färdig att tystna. Du har inte sagt något om dig själf, hvarken i dina båda bref eller nu.

— I mina båda bref. Jag har ju skrifvit så många. Ja, de sista åren har jag inte gjort det, men det berodde på annat. Dock skref jag ju ganska ofta förut och sände några dollars då och då.

— Jag har aldrig fått mera än två, och det har varit nu senare. Då ha alla de andra kommit bort.

— Det är omöjligt alla ha kunnat komma bort. Hvem brukar hämta posten?

— Det gjorde Valfrid själf förut. Han ville aldrig tillåta någon annan att taga den.

— Då förstår jag det. Han har förstört brefven och själf tagit de pänningar, jag sände till eder.

— Det tror jag fullkomligt, att han haft hjärta till. Nåja, nu få vi förlåta honom. Han är nu en gång ohjälpligt förlorad.

— Inte ännu. Vi skola se till, om det inte kan gå att få honom ordentlig igen.

— Kan du förmå något med honom, så är du bestämt mer än människa; men skall någon kunna göra det, så är det du.

— Vi få se, när jag träffar honom.

När de suttit där och pratat en stund, hördes plötsligt lätta steg utanför, och ögonblicket därefter smög sig Greta in i stugan. Hon såg så glad ut men också förvirrad, och utan att säga ett ord, lutade hon sig mot mor Lenas skuldra och grät.

— Du lilla stackare, sade den goda gumman, glädjen har väl alldeleles förbryllat dig, så att du inte en gång vet hvar du vill vara.

— Jag vill vara här. Ack, jag vill inte bort härifrån. Nu är ju Thorsten hemma.

— Vill du inte följa mig till Amerika, när jag reser? frågade Thorsten gladt.

— Du får inte mera resa dit.

— Men om din far reser och vill, att du skall följa med.

— Ack, jag håller så mycket af honom, men jag vill stanna här. Hvarför har jag aldrig fått veta, att grefve Gustaf är min far?

— Vi fingo ej säga något. När du var ett litet, litet barn, kom grefven och lämnade dig här, och och vi lofvade då, att aldrig tala om för dig, hvems barn du var, förr än han kom och återfordrade dig.

— Ja du, lilla Greta, sade fader Hans, nu är du inte mera den fattige Hans Lindmans dotter, utan nu är du grefvinnan Greta von Valde, och det är som sig bör. Du må tro, gamle grefven har allt vetat det länge, fast han kunnat tiga.

— Ni ha varit stygga mot mig allihop, men ack, jag är så glad ändå. Dock skulle jag ha känt mig lika glad, om jag varit eder verkliga dotter.

— Jag är glad öfver, att du inte är det, sade Thorsten och såg så kärleksfullt på henne. Då rodnade Greta och hade intet ord till svar.

När det började mörkna på, kom grefve Gustaf till undantagsstugan. Han längtade att få se sin Greta, som rymt bort från slottet, och han visste nog, hvart hon gått.

— Jaså, du elaka flicka, du rymmer ifrån din pappa och gömmer dig här, sade han, då han inträdde, men det var med leende och fröjd i hans röst. Fader Hans steg upp och gick grefven till mötes. Det var ett trofast handslag de växlade då.

— Tack fader Hans, för att Ni fostrat min dotter så. Ni har gjort det bättre än jag ens vågat tro. Hur skall jag någonsin kunna belöna Er.

— Är jag inte belönad redan? Se på min Thorsten. Han har i Er funnit en vän som gjort så mycket för honom. Och så har Ni ju också tagit vara på Sven.

— Åhnej, Thorsten har själf tagit vara på sin bror. Och hvad jag gjort för Thorsten är litet emot hvad han gjort för mig.

— Så dömer Ni men Thorsten har sagt annat. Ni har åldrats herr grefve, men jag känner dock igen Er. Och lika god och ädel som förr är Ni.

— Gud har ledt mig på högst underbara vägar, men framåt har det gått genom hans nåd, och allt mörker är nu flydt från min stig. Får jag taga Greta ifrån eder nu?

— Ja, vi kunna ju inte hindra det, fast vi nog komma att känna det mycket svårt att mista henne. Hon har varit vår glädje här under pröfningens dagar, och om vi ej haft henne, så vet jag inte, huru vi skulle ha kunnat bärga oss. Men tag henne i Guds namn. Må hon vara sådan, Ni önskade finna henne. Hon älskar sin Gud, det vet jag. Hon är enkel och god och känner ej till världens uselhet, och det är jag glad öfver, det är min tröst.

— Tack, fader Hans, Ni har gjort hvad Ni kunnat, och så har mor Lena gjort, det förstår jag nog. i kväll hinner jag inte stanna här och språka så mycket, ty de vilja hafva mig hemma, men en annan dag kommer jag ner, så att vi få talas vid riktigt, eller säg, tag mor Lena med och kom upp till slottet i morgon. Nu behöfva vi inte alls vara främmande för hvarandra.

— Ja tack, jag skall försökà. Jag vill bra gärna se den unga grefvinnan och gossen.'

— Kom då i morgon. Går du med mig nu, Greta?

— Får jag inte stanna här i kväll? Det var en sorgsen röst som frågade, och Greta såg verkligen ledsen ut.

— Kära barn det får du visst, om du vill. Men du vet att jag också gärna vill ha dig hos mig.

— Gå med du Greta, sade fader Hans. I morgon kommer du ner till oss gamla. Vi skola sitta här och prata med Thorsten i kväll.

— Jag trodde, inföll grefven, att Thorsten skulle komma upp till Valdeborg i kväll, men jag förstår nu, att jag missräknat mig. Ha Ni plats för honom här?

— Inte är väl stugan så stor, men han har allt sofvit här förr; och jag tror, han vill stanna hos oss.

— Naturligtvis, sade Thorsten. Om Ni tar Greta med Er nu, så måste åtminstone jag stanna hos mina kära föräldrar, eljest blir det långsamt för dem. Gå med upp till Valdeborg du Greta.

Hon lydde honom och var genast färdig att åtfölja sin far.

— Vi äro litet själfviska, sade grefven leende, då han stod färdig att gå. Vi vilja ibland ha all glädjen själfva och unna ingen annan dela den med oss; åtminstone synes det så, och så är det kanske med mig i dag, men det får jag förlåtelse för, eller hur, fader Hans?

— Jo jo men, hvad jag förlåter. Jag kan nog förstå Er glädje och Edra känslor.

— Och mor Lena då?

— Hvad skulle jag ha att förlåta? Att grefven vill ha min Thorsten med sig? Jo, det förlåter jag allt, men Thorsten stannar ju hos oss. Ni får honom väl sedan.

— Gud gifve eder en lycklig kväll, sade grefven och tryckte deras händer till afsked, och så gick han med sin dotter. Men de gamla i undantagsstugan sutto den kvällen länge uppe och hörde på den älskade sonens berättelse om lifvet i Amerika, om huru han slitit ondt till en början, och huru Gud sedan ledt honom på andra vägar, där han vunnit mera. Aldrig hade de gamla kunnat drömma om, att han fått gå igenom så mycket, men nu insågo de bättre än någonsin att det icke alltid är endast ljus ute i världen. Det är nog mycken kamp och strid för dem, som komma ut och försöka arbeta sig framåt. Ingenting vinnes utan möda. Så hade icke heller Thorsten vunnit något, utan att det först varit hårda dagar för honom.

När fader Hans slutligen började känna sig trött, bad Thorsten honom gå till hvila.

— Jag skall tala om rästen i morgon, och då få vi äfven ordna om, huru vi skola ställa det med gården, sade han.

— Ja du Thorsten, det blir allt en svårare sak att tala om, ty jag fruktar Valfrid ställt det så, att det ej blir oss möjligt rädda den. Det fordras därtill mycket pängar, och hvar skulle vi taga dem.

— Ur min ficka, skrattade Thorsten och steg upp.

— Nu skall du läsa och hålla bön med oss, Thorsten lille. Du har väl inte glömt det, medan du varit ute?

Nej käre far, jag har kommit ihåg det hvarenda dag, och just därför har jag varit i stånd gå framåt. Dessutom har jag ju varit hos grefve Gustaf de sista åren, och i hans hus är det gudsfruktan, det kan Ni lita på. En sådan grefve få de allt söka efter eljest.

— Det är, hvad jag alltid sagt. Nu tycker jag mig se, hur folket skall komma upp till slottet för att se den käre grefven, som de så länge saknat och så mycket talat om. Är hans hustru lika snäll och god också?

— Hon är som en ängel. Ni skulle ha sett, när hennes far kom igen till sitt hem i England. Han hade blifvit utstött på samma sätt som grefve Gustaf, men nu Efter många år mottogs han också lika innerligt som denne.

— Är hennes far också grefve?

— Han är en engelsk lord, och det är ungefär det samma som grefve. Vi vänta med att tala om hans historia tills i morgon. Nu skola vi ha aftonbön och gå till hvila.

Han gick liksom förr i världen, till hyllan vid muren, på hvilken bibeln med träpärmarna hade sin plats, och när han tog ner den gamla boken, som nu var mycket mera sliten än förr, kunde han ej underlåta att kyssa den.

— Ack, hur ofta jag tänkt på den tiden, då jag först fick lof att läsa för far och mor ur denna dyra bok. Jag har gråtit mer än en gång vid minnet däraf, och ändå har jag varit glad i hjärtat vid tanken därpå. Nu skall jag åter läsa i den, och må Gud välsigna oss.

— Läs för oss den 145:te psalmen, ty oss höfves lofsång för Herrens godhet, sade mor Lena.

Thorsten sökte reda på psalmen och läste med vördnadsfull och klar röst:

— Jag vill upphöja dig, min Gud, du Konung, och lofva ditt namn alltid och evinnerligen. Jag vill dagligen lofva dig och prisa ditt namn alltid och förutan ände. Stor är Herren och högligen prisvärd, och hans makt är outransaklig. Det ena släktet prisar för det andra dina verk, och de förkunna dina väldiga gärningar. Ditt majestäts stora härlighet och dina under vill jag begrunda. Och man skall tala om din underbara makt och dina storverk vill jag förtälja. Man skall utbreda ryktet om din stora godhet, och man skall jubla öfver din rättfärdighet. Nådig och barmhertig är Herren, långmodig och stor i nåd. Herren är god mot alla och förbarmar sig öfver alla sina verk. Alla dina verk, Herre, skola tacka dig, och dina helige skola lofva dig. Om ditt rikes härlighet skola de tala, och din makt skola de förkunna, för att kungöra för människors

barn hans stora gärningar och hans rikes stora härlighet. Ditt rike är ett rike för alla evigheter, och ditt herradöme varar från släkte till släkte. Herren stödjer alla som falla och uppreser alla nedböjda. Allas ögon vänta efter dig, och du gifver dem deras spis i rättan tid. Du upplåter din hand och mättar allt lefvande med hvad de begära. Rättfärdig är Herren i alla sina vägar och nådig i alla sina gärningar. Herren är när alla dem som åkalla honom, alla dem som med allvar åkalla honom; han gör hvad de begära, som fruktar honom och deras rop hör han och frälsar dem. Herren bevarar alla som älska honom, och han skall utrota alla ogudaktiga. Min mun skall förkunna Herrens lof, och allt kött skall prisa hans heliga namn alltid och evinnerligen.

— Ja, ära vare dig, o Gud i all evighet, jublade fader Hans, då han föll på knä bredvid makan och sonen. Innerligt var det tack och ödmjuk den bön, som den stunden sändes till Gud från den ringa kojan.

När andaktsstunden var öfver gingo de till hvila, och så ljuft hade de gamla kanske icke slumrat på länge, som de den natten gjorde. Men så snart första strimman af nästa dag grydde, var mor Lena uppe, ty nu skulle hon koka kaffe åt sin Thorsten, alldeles som i fordna dagar, när han skulle ut till arbetet på åkern. Hon kunde dock icke nu hålla sig stilla vid spiseln. Gång på gång måste hon smyga sig bort till bädden i hörnet för att betrakta sin son, som nu sof så lugnt godt. Då sken hela hennes ansikte af glädje och modershjärtat jublade, ty han var så kär för henne, och han var så god.

TRETTIONDE KAPITLET.

Djupt sjunkna.

Valfrid Lindman återkom från sin stadsresa vid middagstiden följande dag. Den magra hästen fick sträcka ut så mycket han förmådde och mera till, ty Valfrid var vid misshumör, och då körde han som en vilde. Han hade haft några affärer att styra med i staden, och dessa hade gått långt ifrån bra. Det var länge, sedan han nödgats lämna ifrån sig halfva gården åt en annan att bruka för att på det sättet kunna gälda en del skulder, och nu ville fordringsägarne taga ifrån honom rästen också. Han lefde ju redan, kunde man säga, som torpare på sin egen gård, och ännu sämre för rästen, ty han fick aldrig mera af inkomsterna. än som gick åt för familjen, det andra togo kreditorerna genast. Han hade nu så många år druckit och spelat samt låtit arbetet gå hur som helst, att allt var förlorat.

Han hade i det längsta trott, att han skulle få ha gården kvar åtminstone, men icke ens det gick för sig. Gården skulle nu säljas och de största skulderna betalas, de mindre finge han sedan ställa med bäst han kunde. Länge nog hade man haft förbarmande med honom, och det var hnfvudsakligen för den gamle faderns skull men det var omöjligt att längre fortsätta. Om han gjort något själf för att visa, att han verkligen ville det bästa, men det gjorde han ej, utan drängen fick göra allt arbete. Aldrig gick han ut och arbetade med utom vid den alldra brådaste tiden, och då måste han ha brännvinsflaskan med sig, i annat fall var det honom omöjligt.

Numera tänkte han aldrig på att gifva sina gamla föräldrar det underhåll han lofvat dem, nej, de fingo reda sig hur de kunde, men som väl var så hade grefve Valde dragit försorg om, att intet fattades dem. Det hade flera gånger händt att Valfrid kommit in till sin far och försökt tvinga sig till pängar, som han trott denne äga, och hade han intet fått, så hade det vankats både hårda ord och slag. Detta hade dock tagit slut, sedan Klas en gång anmält saken för länsmannen, hvilken i sin tur hotade Valfrid med häktning vid första tillfälle något mera klagomål hördes. Fruktan för detta hot höll honom någorlunda i styr, men knappast var det många gånger han kunde behärska sin vrede. Med sin hustru lefde han i ständigt kif. De grälade och slogos nästan hvarenda dag, och Bertha var icke den, som gärna gaf med sig. Fick hon märken efter hans hårda händer, så gick han också mången gång ifrån henne med blodig panna, ty hon frågade icke efter, hvilka vapen hon fick

tag i eller hur de träffade. Tjänare kommo och flyttade snart igen. Den enda, som blef kvar, var gamla Lotta, hvilken icke kunde neka bli kvar, då mor Lena bad henne därom. Därför sökte hon härda ut med allt det svåra, som förekom, ehuru hon väl tusende gånger sagt, att hon skulle flytta. Det var också hon, som höll huset i någorlunda ordning, ty skulle Bertha hafva gjort det, så hade det inom kort gått under med det hela.

När Valfrid nu körde in på gården och lät den svettdrypande hästen stanna, såg han först efter, om brännvinskaggen fanns kvar på sin plats bak i vagnen, och då han funnit den vara i behörig ordning, steg han ur. Thorsten stod i dörren till undantagsstugan och såg på sin bror. Då Valfrid fick syn på den för honom främmande herrn, kastade han genast ifrån sig tömmarna och gick emot honom, troende det vara någon af dem, med hvilka han hade att göra i affärsväg.

— Hvad står Ni där och gapar för? frågade han hetsigt, ty när han ej var nykter, brydde han sig icke om, hur han tilltalade folk.

— Hur så? frågade Thorsten till svar.

— Det är väl mig Ni söker, kan jag tro. Hvad vill Ni?

— Jag vill ingenting. Gå Ni och sköt Edra sysslor!

— Åhå, Ni är en af de där sturska herrarne från staden. Sjung ut med Ert ärende Ni, ty det är jag som är herre här på gården.

— Ni tycks, med förlof sagt, vara en dålig herre, som kommer hem i ett sådant tillstånd.

Ni gjorde bättre i att stanna hemma från staden och vara nykter.

— Det angår Er inte; den saken sköter jag själf. Är det något Ni vill?

— Nej har jag sagt; jag har intet ärende till Er nu.

— Hvem är Ni då, och hvarför står Ni här och gapar, alldeles som vore Ni hemma här?

— Därför att jag är hemma här och anser mig

ha rättighet att stå i dörren till min fars hus.

Valfrid häpnade och kunde till en början intet säga. Ändtligen kom han sig för igen.

— Hvad menar Ni med det, att Ni är hemma här?

— Att jag är hemma här naturligtvis. Du kan gå och sätta in hästen först nu, Valfrid, och kom sedan och tala med mig. För att nu göra det litet klarare för dig, så bör jag väl tala om att jag är din broder Thorsten.

— Ha ha ha, det var då lifvadt, att du kom igen. Jaha, då ha väl gubben och gumman fått roligt. Har du nu duktigt med pängar med dig hem också. så är du välkommen. Jag skall sätta in hästkraken, så kommer jag in sedan.

— Det kan du göra.

Han fick brådt med att sätta in hästen, han till och med glömde att räcka Thorsten handen till välkommen. Det var, som hade han nyktrat till litet vid den underrättelse han nyss fått. När hästen var insatt kom han också till undantagsstugan och slog sig ner där inne.

— När kom du hem? frågade han och betraktade med nyfikenhet sin bror.

— I går.

— Om jag vetat det, så hade jag allt åkt hem i går kväll, fast jag hade mycket att uträtta i staden.

— Äfven om jag inte varit här, så hade du bort åka hem i går, ty du bör ej stanna borta från ditt hem om nätterna.

— Hå hå, du har ännu ej glömt att bråka, tror jag. Nåja, första dagen kan du väl få hålla på med det, när du nu varit borta så länge.

— Jag bråkar ej med någon, men jag är mycket ledsen öfver att vid min återkomst till hemmet finna dig sådan. Säg, Valfrid, vore det inte bäst du nu ginge in för att sofva en stund och sedan komma hit för att språka med mig?

— Jag behöfver inte sofva, jag reder mig utan det. Tror du kanske jag är full? Nej du, jag är lika nykter som du.

— Vore du det, så doftade det icke brännvin af dig. Gå nu in och sof litet. Jag var inne och talade med din hustru en stund, och hon var ledsen öfver att du ej kom hem.

— Det kan hon gärna vara. Hon har ingenting annat att göra. Jag är lika gärna borta som hemma, ty du vet inte du, hur hon träter och slåss.

— Om så är, så har hon väl orsak till det, förmodar jag.

— Gå in nu, Valfrid, ty jag skall gå upp till Valdeborg. Sedan kommer jag hem för att tala vidare med dig.

— Hvad skall du på slottet att göra? Du har väl ingenting otaldt med den förnäme grefven.

— Jo, det har jag allt. Grefve Gustaf kom också hem i går, och jag lofvade honom komma.

— Kom han också! Då är väl Greta glad, ty hon brukar ju alltid tala om och beundra honom.

— Hon är mycket glad öfver, att hon träffat sin far, och hon har nu tagit sitt hem på slottet i besittning.

— Hvad pratar du! Menar du, att Greta är grefve Gustafs dotter?

— Ja, det stämmer. Du trodde kanske, att hon var en tattarunge, såsom du förr plägade benämna henne; nu ser du, att hon är af lika god börd som vi, och mycket bättre för rästen.

— Det var då alldeles utmärkt, utfor Valfrid med en lång ed. Då kan han betala oss för alla kostnader vi haft under alla dessa åren, och jag kan just behöfva få litet till hjälp just nu.

— Det är en sak, som jag ej vill tala med dig om nu. Har du någon fordran på grefven så delgif

honom den. Gå in nu och kom igen, då du är riktigt nykter.

— Håll munnen på dig med ditt nykter. Jag är ju precis lika redig som du; hvad bråkar du då för.

Han var redo att börja på det gamla sättet redan första ögonblicket han var tillsammans med sin bror. I det fallet hade han ej färändrats det ringaste under de år som gått, sedan de sist träffades.

Han lydde dock nu och aflägsnade sig, och när han gått, tog Thorsten sina föräldrar med sig och begaf sig till slottet.

Inkommen i storstugan slängde Valfrid hatten på golfvet och satte brännvinskaggen på köksbordet. Bertha kom ut då hon hörde honom. Hon var icke så vacker som förr, det fanns knappast ett spår kvar af den forna skönheten. Rosorna vissna i den kalla frostnatten, och människors skönhet svinner, där syndens isande vindar sopa fram. Det blir blott ruiner af hvad som varit, och detta besannades mycket väl med hänsyn till Bertha. Blek och mager hade hon blifvit, hennes klädsel var mycket vårdslös, och ansiktet bar tydliga spår af, att hon icke var stort sämre än Valfrid, då det gällde att bruka rusdrycker. Och denna förfallna kvinna hade för icke så särdeles många år sedan varit ung och skön, hade haft så stora förhoppningar om lycka i lifvet, hade drömt om, hur hon skulle komma att intaga en plats, der mången skulle afundas henne. Ooh nu var hon sådan! Den som hängifver sig åt synden, mister mycket, när han kanske tror sig vinna mest. Så hade det gått för Bertha. Hon hade mistat allt, ty någon lycka fanns ej nu för henne, icke ens hennes båda barn kunde bereda hen-

ne någon vidare glädje, ty de voro illa uppfostrade, voro elaka, såsom de sågo föräldrarne vara, och det ville mycket till, innan någon kunde få dem att lyda Det hände till och med, att Bertha själf ibland bäfvade för sina söners framtid, ty hon insåg, hur sjunken hon än var, att om de finge fortsätta, såsom de börjat, skulle de blifva riktiga uslingar.

När Thorsten kommit in till henne, och hon fått reda på, hvem han var, hade hon kännt en djup blygsel intaga hjärtat ty, hon insåg, hur mycket bättre han var än både Valfrid och hon. Det var knappt hon kunde tala med honom, och hon visste ej riktigt, om hon skulle våga bjuda honom in, ty det var ej så storslaget i stugan nu, som hon förr velat ha det. Det fina pianot hade för längesedan fått lämna sin plats och återförts till staden, ty när Valfrid ej kunde betala det, tog säljaren det tillbaka, och de små afbetalningar som gjorts, tog han som ersättning för det de brukat instrumentet. Möblerna voro visserligen desamma, men många års begagnande gör dem icke snygga, och de vora nu slitna och trasiga på många ställen. Thorsten hade helt lugnt slagit sig ned på en stol inne i storstugan, sedan han först hjärtligt hälsat på gamla Lotta, och sedan han väl börjat samtala med Bertha fann hon det icke så svårt ty han var så vänlig och god. Han talade allvarligt med henne om förhållandena vid gården, och om huru hon borde hjälpa till att åter bygga upp, hvad som fördärfvats under den gångna tiden. Han förstod sig väl på att icke alls stötande sätt visa henne hennes fel och brister, men han glömde icke heller att omtala, det räddning ännu var möjlig för

både henne och Valfrid. Hon var nog hård och fördärfvad, det är sannt, men det fanns också i hennes hjärta strängar, hvilka länge legat orörda, men som trots detta likväl kunde klinga på nytt, när de rördes af en varsam hand. Därför föllo också ångerns tårar från hennes ögon, och hon erkände, att hon varit ond och oförståndig, men hon lofvade också försöka, om det icke vore möjligt äfven för henne att bli bättre. Detta gladde Thorsten, och han återkom till föräldrarna med lättare hjärta, än han lämnat dem. Men Bertha hade länge suttit och tänkt öfver, hvad den yngre brodern talat. Han var en man nu, och det en ärans man ändå, och hon önskade, att Valfrid måtte bli lik honom.

— Du kommer väl och vill ha brännvin! röt Valfrid till sin hustru, då hon kom ut i köket.

— Nej för all del; ha du ditt brännvin så mycket du vill för mig; jag vill inte ha något däraf.

— Jo jag tackar jag. Det har du sagt många gånger förut, när du varit arg, och det är du nu förstås, för att jag stannat borta några timmar, men det är inte lönt du bråkar.

— Jag har ju ingenting sagt.

— Nå, det var ju bra det då. Vet du om, att Thorsten är hemma?

— Ja, han har varit här i dag.

— Jag tänker, att han, som kommer från Amerika, har godt om pängar, och då skall han allt få vara så god och punga ut med litet åt mig. Det var då en oförmodad hjälp. Nu kanske vi kunna slippa gå ifrån gården. I annat fall hade vi fått flytta i höst, ty gården skall säljas.

— Gud gifve, att Thorsten då kunde hjälpa.

— Gud gifve! Hvad pratar du för något? Har han varit inne och slagit läsaregriller i hufvudet på dig, tror jag. Nej hör du, tag inte den där tonen, ty den passar dig inte. Gud bryr sig inte om hvarken dig eller mig, så mycket kan jag tala om.

— Jag fruktar nästan du har rätt i det; men så ha vi väl inte heller någon rättighet begära, att han skulle göra det, ty vi ha inte lefvat på sådant sätt, att han skulle göra det.

— Du behöfver visst få dig en riktig sup du. Du kan taga dig en kopp ur kaggen där, så blir du inte så gråtmild sedan, det lofvar jag.

— Du kan ha ditt brännvin, jag bryr mig inte om det. Hur gick det för dig i staden?

— Det rör dig inte.

— Jo, det rör mig lika mycket som dig.

— Nå, så kan du väl få höra det då. De ämna sälja gården i höst med gröda och alltsammans, ty nu vilja de inte vänta på pängarna längre. Hade jag tiotusen kronor, så redde jag mig, och gården stannade i min ego, men nu går han. De vilja inte ens nöja sig med afbetalningar, utan allt skall betalas på en gång, och det är bra mycket öfver niotusen kronor. Du vet ju, att halfva gården är gången redan förut, och att det är blott den andra halfvan, som nu står till mitt förfogande. Kan inte Thorsten hjälpa oss, så äro vi hemlösa och jag får väl söka mig ett litet torp i en vrå.

— När det fordras så mycket, tror, jag inte, han kan hjälpa. Även om han varit i Amerika några år, så hitta de väl inte pängarna på gatorna där heller,

och du skall veta, att det är ju en hel förmögenhet, som fordras. Och äfven om han kunde hjälpa, så tviflar jag på om han vill, ty du bedhanlade honom allt annat än väl, då han förr var hemma.

— Gjorde jag! Nej du, jag bara visade honom, hvem det är som styr här på gården, och det hade jag väl rättighet till, kan jag tro. Han var då bara en pojke, som borde lära sig lyda. Kan han hjälpa, så skall jag nog få honom att göra det.

— Gör dig inte allt för säker, Valfrid, ty jag tror inte, att han vill. Det hördes inte så på honom, då han var inne här i dag.

— Ja, inte hördes det stort bättre, då jag för en stund sedan talade med honom, ty han var lika näbbig och tvär som förr. Men kan du tänka dig, att den där dumma Greta är grefve Gustafs dotter.

— Jag hörde Thorsten säga så, och det har du nog kunnat se, att hon är af fin släkt, ty så har hon alltid uppfört sig. Fast vi trodde hon var usel och ond, så var hon det dock icke. Kanske hade vi haft större nytta af att vara vänliga mot henne än af att behandla henne, såsom vi gjort.

— Skyll inte på mig. Du har varit värre själf. Jag minns nog, hur du gick an med henne, då hon var liten.

— Jag skyller inte på någon nu.

— Det var förunderligt hvad du nu blifvit snäll i en hast. Håll på med det, om du kan. Tag nu fram en kopp, så att jag kan få mig en sup, ty sedan skall jag gå och lägga mig en stund.

— Det är bättre du lägger dig utan någon sup, så att du är riktigt nykter, då du skall tala med

Thorsten. Om du är full då, så gör han då säkert ingenting för oss.

— Tig nu med ditt prat; jag vet nog hvad jag gör och du behöfver inte ha så stora bekymmer om det.

— Nej för all del hon fattade eld vid hans häftiga ord, då hon ju försökt att för en gångs skull vara vänlig. Köpte du hem, hvad du skulle ha från staden?

— Det vet jag inte. Du kan se efter i vagnen. Finns det inte där så, glömde jag de där onyttiga sakerna.

— Det är dig just likt. Gå nu in och lägg dig, så att man åtminstone slipper se dig.

Valfrid tog sig en full kaffekopp med brännvin ur kaggen, och sedan det var utdrucket, gick han in och kastade sig på sängen; där han snart sof tungt och snarkande. Men hans äldste son, som kom in från leken på gården och såg det stora brännvinskärlet på bordet undersökte noga, om han kunde komma åt något, ty han tyckte om att få sig en tår, och far gaf honom då sannerligen ingenting, man fick stjäla sig till det, eljest fick man bli utan. Modern plägade skratta åt barnens försök att också få litet dricka, men i dag skrattade hon ej utan tog koppen ifrån barnet, lyfte ned det på golfvet och sade:

— Kära barn, du skall aldrig lära dig supa brännvin, ty det är så farligt, och så är det synd. Farbror Thorsten tycker inte om dig, om du vill dricka.

— Men hvarför skall jag inte få det, när både pappa och mamma göra så?

— Vi ha gjort orätt båda två.

— Dricker inte farbror Thorsten något?

— Nej då, han låter allt bli det, och farfar dricker ju inte heller.

— Ja farfar, den gamla stackaren, honom bör man inte rätta sig efter. Stryk skulle han ha, till dess han lärde sig hålla sig på mattan, och tills han ger far pängar. När jag blir stor, skall han allt få.

— Tyst barn, du får inte mera tala så! Farfar är en god och snäll man, och om du försökte slå honom så, gjorde du en stor synd. Då bör du hellre bli lik honom, ty han gör det, som är rätt. Hvem har lärt dig säga så om farfar?

— Åh, det säger ju far så ofta, och mor med ibland. Farfar är ju så dum och sitter så tyst bredvid den där stora boken hvarenda dag, eller också läser farmor för honom, och det är allt de göra. Blir jag bara stor, så skall jag allt lära dem annat.

— När du blir stor, är hvarken farfar eller farmor kvar här, då äro de döda. Kära barn, du måste börja bli snäll nu, eljest går det aldrig bra för dig.

— Än mamma då?

— Jag skall också börja bli snäll nu, så mycket jag kan, ty jag har varit elak länge nog.

Det föll sig nästan svårt för henne att tala förmaningens ord till sina barn, som hon så länge försummat. Hon tyckte sig ej passande till att undervisa dem om det goda, och barnen förundrade sig öfver förändringen i moderns sätt. Länge hade hon glömt sin plikt, och mycket hade han glömt, som nu låg tung och domnad där inne och snarkade. Dock

måste det bli annorlunda. Bertha bar undan bränn-kaggen och satte sig sedan sorgsen i ett hörn.

Under tiden var Thorsten med sina föräldrar på Valdeborg, där viktiga frågor dryftades. Det var mycket att tala om, som behöfde ordnas och beräknas; ty det skulle bli annorlunda mot förr. Alla hoppades ljusare tider.

TRETTIONDE KAPITLET.

Bestämmelser för framtiden.

Det rådde verkligen stor glädje på Valdeborg. Grefve Detlof tycktes mycket föryngrad, sedan han nu återfått sin son, och Hans Lindmans ansikte riktigt strålade af fröjd och belåtenhet. Både unga och gamla voro nöjda och glada, ty de hade det ju så godt, och Herrens hand hade ledt dem väl. Dock var icke allt riktigt så ljust som det kunnat vara. Först hade samtalet fallit på Rupert, och då suckade grefven; sedan ordnades om Valfrid, och då var det fader Hans, som grät sina modiga tårar. Detta sorgliga ämne att tala om var dock för dem redan så gammalt, att de hunnit vänja sig vid tanken därpå och ej mera tog saken alltför dystert.

— Nu kommer väl grefven att stanna hemma? frågade fader Hans, vändande sig till Gustaf.

— Pappa vill det, men jag kan icke genast. Jag har mina affärer i Amerika, hvilka måste skötas och kräfva min närvaro. Sedan jag fått rådgöra med lord Berrymont, kan jag bestämma mig för framtiden. Återvänder Berrymont till England, så sälja vi ut i Amerika, och då vänder jag hit för att stanna.

— Jag hoppas att du stannar här, svarade grefve Detlof. Det vore alltför hårdt att nu åter mista dig, sedan vi en gång återfått dig. Öfverlåt det där i Amerika åt någon annan och kom hit.

— På egen hand kan jag icke så helt bestämma det utan måste vänta, tills Berrymont sagt sin tanke därom. Är han icke emot att sälja så göra vi det, ty jag önskar stanna hemma. Jag har irrat omkring länge nog. Kan du trifvas här, Gertie? vände han sig till sin hustru.

— Visst kan jag det. Här måste man ju trifvas, äfven om man till en början icke skulle vilja. Det blir svårast för far och mor, ty de ha haft oss hemma så länge och komma att känna det tomt efter oss.

— Stanna de på Rockdale, så få de i alla fall så mycket att förnöja sig med, att saknaden efter oss icke blir så stor. Jag tror, att de förblifva där, och då stanna också vi här.

— Som du vill, käre Gustaf. Jag vill hellre vara här än i New York, ty jag älskar lugnet bäst.

— När man blir van vid lifvet här på landet, inföll grefve Detlof, så tror jag man trifs mycket bättre här! Du skall få se, att det är skönt vid Valdeborg. Du har ännu ej hunnit se dig omkring.

— Jo, jag ser det redan i alla fall. Den där frågan om flyttning lämnat jag alldeles åt Gustaf och

pappa att afgöra. Lille Detlof är nog med om att stanna här han också.

— Jaha, svarade den lille pysen och såg käck ut, jag vill vara här. Klas och jag ha så roligt, när han leker med mig. Bara han nu lär sig tala litet bättre, så att jag förstår honom riktigt; men nu talar han så konstigt, alldeles som pappa brukar tala, sedan vi kommo hit.

Han talade engelska, och de som icke förstodo honom, kunde dock icke underlåta att le åt honom. Gustaf förklarade gossens ord.

— Kunna vi då afgöra det så, frågade grefve Detlof, att om Berrymont vill stanna i England, så få vi eder kvar här? Du får inte säga nej, Gustaf.

— Om Berrymont är med om den ordningen, så säger jag inte heller nej, ty det skall Ni veta, min far, att min högsta önskan under de flydda åren varit ett få resa hem igen och stanna här, och då Gertie är med därom, så anser jag det vara afgjort så långt. Nu beror det helt och hållet på min svärfar.

— Då skall jag redan i dag skrifva till honom. Du får hjälpa mig med engelskan. Jag tror, att han skall gå in på mitt förslag.

— I fråga om språket så kan pappa lika gärna skrifva svenska, ty han förstår det ganska väl.

— Så mycket bättre! Jag kan då uttrycka mina tankar lättare och kan säga honom, just hvad mitt hjärta känner.

— Må det då bli därvid.

— Nu ha vi då något annat att tala om, medan vänkretsen är samlad. Då böra alla frågor dryftas och alla parter få sin del, fortfor grefve Detlof. Hur

är det, fader Hans, ha ni fortfarande lika tråkigt hemma?

— Lika tråkigt, herr grefve, men nu bryr jag mig inte mera om det. Greta har fått sin far igen, och hon är bärgad. Jag har min Thorsten åter och är så trygg och nöjd. Nu väntar jag endast på, att Herren skall taga mig hädan, medan lyckan varar.

— Inte får Ni tala om att dö. Nu är tid att lefva för, att få något igen för de gångna, sorgfulla åren. Kanske kan Ni få behålla Thorsten hemma.

— Något bättre skulle jag ej kunna önska, men han påstått, att han nödvändigt skall resa till Amerika igen, och gör han det, så får jag aldrig mera se honom.

— Jag tror inte han gör det. Äfven han älskar gamla Sverige och har nog längtat hit. Min gamle förvaltare kan inte längre hålla i med arbetet, säger han, men sysslolös vill han inte heller vara. Om han finge en ung man till hjälp, kunde han behålla sin plats, och Thorsten kunde ju bli hans medhjälpare, jag ser intet hinder därför. Skulle du ha lust med det, Thorsten?

— Lusten saknas visst inte men en annan fråga blir, om förmågan finns. Jag har nu inte arbetat på landet på så lång tid, att jag väl glömt bort en stor del, af det jag kunde af den sorten.

— Med den saken blir det nog bra. Du får lära dig af förvaltaren, hvad du icke kan, och jag vet, att han blir en god lärare. Sålunda afgöra vi det så att om Gustaf stannar hemma, så blir Thorsten biträde åt förvaltaren, och jag drager mig undan för att lämna min plats åt Gustaf.

Den unge grefven skrattade.

— Hur tror pappa det skall gå för en köpman från Amerika att komma till Sverige och slå sig på landtbruk? Det blir nog bra dåligt arbete gjort då.

— Det blir ej svårare för dig än för Thorsten. Jag skall nog lära dig, hvad du har att göra, skall du få se.

— Jag vill också vara med sade lille Detlof. Jag skall hjälpa Klas kasta mat till hästarne.

— Det skall du få, min käre lille gosse, log farfadern och tog honom i sin famn. Du skall få lära dig bli en god svensk gosse, det lofvar jag dig, och Klas skall få undervisa dig, huru du skall sköta hästarne.

— Ni menar då, att jag skall få behålla Thorsten hos mig ändå? frågade fader Hans efter ett litet afbrott.

— Ja naturligtvis. Han blir ju alldeles i Er närhet, och Ni kan komma till honom så ofta Ni vill. Skulle Ni inte orka gå så kommer han nog till sina kära föräldrar.

— Gud vare tack, utbrast mor Lena med tårar i ögonen. Hvem kunde tro, att vi skulle få det så roligt på gamla dagar.

— Herren är alltid god mot dem, som förtrösta på honom, min kära mor Lena. Han öfverger inte sina barn, det vet Ni ju sedan gammalt.

— Jo, snälla grefven, det vet jag allt; men lyckan blir så stor på en gång. Thorsten blir hemma, Greta är här, och vi få se dem båda två, kanske hvarenda dag. Bara nu inte Greta glömmer bort oss

fattiga stackare, sedan hon blifvit grefvinna och skall bo på slottet.

Då gick Greta och satte sig bredvid sin gamla fostermor och smekte ömt hennes hand.

— Nej, snälla mamma, jag glömmer eder inte, och jag blir inte annorlunda nu än förut. Hur skulle jag kunna bli det! Jag kommer ner till vår lilla undantagsstuga så ofta jag kan, och vi ha där våra goda ting att tala om, alldeles som förr.

— Tack kära barnet mitt; då är jag inte ledsen mera.

— Men du får inte stanna där alltid heller, sade den gamla grefvinnan, som nästan kände en smula afund mot mor Lena, för den kärlek Greta visade denna.

— Nej, farmor lilla, jag skall dela på mig så långt jag kan.

— Än när har du någon tid för din pappa då? frågade grefve Gustaf med ett ömt leende mot sin dotter. Greta rodnade. Ännu hade hon litet svårt att finna sig i verkligheten, och det föll sig litet besynnerligt att kalla grefven pappa, men hon försökte dock, och nu höll hon honom mycket kär. Hon hade ju alltid hållit af honom, äfven den tid, då hon ej visste af någon släktskap mellan dem, men nu så mycket mer, sedan allt blifvit förklaradt.

— Pappa råder ju öfver all min tid, svarade hon blygt.

— Ja än så länge kanske, men jag fruktar för, att någon annan kommer att råda öfver den mycket mera inom kort.

— Hvem skulle det kunna vara? frågade Greta mycket oskyldigt.

— Ja se det får du allt gissa dig till själf. Nog tror jag mig kunna säga det, men jag vill inte. En annan gång får du veta det. Thorsten kunde säkerligen tala om det för sin lilla syster, men han är visst lika hemlighetsfull som jag, eller hur Thorsten?

— Ni skämtar med mig herr grefve, svarade Thorsten på engelska, och jag vet verkligen inte, hvad jag skall svara. Bäst är, att frågan får hvila.

— Nu var du allt klok, som inte sade det på svenska, ty då hade du ändå talat om alltsammans. Men det är bra ändå, och vi vänta, såsom du önskar.

— Thorsten var förlägen, och de gamla fattade icke mycket af det sist sagda. Men grefve Detlof hade mera att afgöra med sina vänner, hvarför han återgick till de viktiga och allvarliga frågorna.

— Hur går det med Er gård, fader Hans? frågade han.

— Jag fruktar. vi få gå ifrån den helt och hållet nu. Som jag förstod af Valfrid härom dagen, så har han satt sig i så stora skulder, att ingen hjälp finns för honom. Ni vet, att halfva gården är så godt som gången redan förut, fast det ju skall hetas, att Valfrid eller jag äger den; men det är intet med den saken, och nu går alltsammans ifrån oss. Jag hoppas kunna få så mycket öfver, att jag kan bygga mig en liten koja på något håll, och Valfrid får väl bli torpare eller statkarl, eller hvad han vill. Jag kan inte göra något för eller med honom längre.

— Det är förfärligt sorgligt med honom. Jag kan inte förstå, hur en människa så tanklöst kan för-

slösa allt, han har, både hem och annat. Han är inte värd, att man gör något för honom, men för Er skull, fader Hans och för mor Lenas, måste vi allt försöka ordna det.

— Tänk inte på oss, herr grefve, vår tid är ju snart gången, och sedan äro vi lugna. Det är tråkigast för Valfrid själf. Hade han inte hustru och barn, så vore det ändå en viss tröst, men nu är det mer än en, som får lida för hans synd.

— Jo, vi måste tänka på eder. Har Thorsten någon plan kanske?

— Någon särskild plan har jag ännu ej uppgjort, men inte vill jag, att gården skall gå ifrån vår släkt. Har den behållits inom släkten från far till son under hundratals år förut, så må också vi kunna behålla den. Om så fordras, är jag villig att offra allt jag har för att rädda den. Men något måste göras, för att Valfrid ej skall förstöra allt igen. Jag skall först tala med honom.

— Det är rätt. Han bör få veta våra tankar om saken. Jag tror vi lämna det där åt dig att afgöra. Jag säger blott nu, att alla omkostnader för att lösa gården fri från skuld, åtager jag mig. Se så, fader Hans, inga protester, det lönar sig inte. Säger Ni emot, så tager jag helt enkelt och köper gården och skänker den åt Thorsten sedan, utan att Ni kan göra något därvid.

— Men det är ju alldeles för — — — .

— Det är alldeles som sig bör, menar Ni. Ja, just det. Har Ni inte haft vår Greta hos Er, sedan hon var liten, har inte Ni och mor Lena vårdat henne, som om hon varit edert eget barn? Tror fader Hans då,

att vi inte skulle få göra något för eder? Hvad säger du, Gustaf?

— Jag säger, att när hälst det fordras, betalas alla skulder på gården, och så har fader Hans den åter, ty det kan aldrig komma ifråga, att Valfrid får ha den som sin egendom.

— Bästa sättet, fortfor grefve Detlof synes mig vara, att Thorsten finge inköpa gården såsom sin, och sedan har han rättighet att göra med den, hvad han vill. Då finns för Valfrid aldrig någon möjlighet att taga den eller förstöra den. Kommer den att fortfarande stå såsom fader Lindmans egendom, så skall Valfrid vara nog djärf att begära sin del deraf, och vi måste hindra det. Vill han framåt hädanefter, så får han arbeta. Thorsten eger ju rättighet att hjälpa honom, men det bör ske med förstånd och så, att han känner, att han måste fylla sin plikt bättre än han gjort.

— Detta förslag var godt, kära pappa, och jag tror, vi följa det. Jag skall redan i dag skrifva ut en anvisning åt Thorsten, så att han på banken får lyfta det belopp, som fordras för gården.

— Nej, min son, det får du inte. Jag vill göra det. Neka mig icke denna glädje. Vänta ett ögonblick, så skall du få se, hur lätt det där kan ordnas.

Gamle grefven lämnade rummet, och det dröjde icke många minuter, innan han återkom, bärande ett papper i handen.

— Se här, Thorsten, sade han och räckte denne papperet. Det är en bankanvisning på tjugufemtusen kronor, och jag hoppas det är nog, för att hela går-

den skall bli din. Tag det som en liten ärlig förtjänt belöning för allt du gjort för Gustaf och oss.

-- Men inte kan jag mottaga en sådan gåfva. Det är ju att gifva bort en hel förmögenhet till mig, och jag har redan förut fått alldeles för mycket af grefve Gustaf.

— Jag tror nog du fått, hvad du ansett vara nog, men låt oss räkna efter, hvad jag denna gång anser vara rätt. Tag det min gosse, och må Guds välsignelse följa den lilla gåfvan.

Fader Hans och mor Lena sutto alldeles handfallna af häpnad. Thorsten skulle bli ägare till gården, de finge bo kvar i sin lilla stuga, och ingen flyttning fordrades. Detta var just att göra det hopp de fordom närdt, till verklighet. Ej underligt då, att de måste fälla tårar af glädje.

Det drog ut ända till emot kvällen, innan allt var ordnadt, såsom grefve Detlof ville ha det för framtiden, men han hade föresatt sig, att det skulle afgöras nu genast, så att alla visste, hvarefter de skulle rätta sig. När därför allt var öfver och alla voro glada och belåtna, sade han:

— Se så där ja, nu kunna vi glädjas af hjärtans lust med hvarandra, och nu veta vi hvad som komma skall, om Gud låter oss lefva. Nästa sommar komma vi att ha våra amerikaner här, och då hoppas jag, äfven Gerties föräldrar hedrar oss med ett besök. Hvad tror du flicka?

— Att de gärna komma, ifall det blir dem möjligt. De ha länge önskat få se Gustafs hemtrakt men nu beror det ju på, hur det blir med farfar och farmor.

— Ja, vi måste taga hänsyn till dem först och främt. Vilja de inte inte skiljas från sina barn för en tid, så kan ju intet göras åt saken. Men låter det sig ordnas, så komma de nog.

— Då skall det bli roligt. Pappa skall säkert i lord Berrymont finna en man i sin smak.

— Det tror jag fullkomligt. Du har sagt, att han älskar Gud, och då är han bra. Emellertid skall

(*Se sid. 671.*)

jag skrifva till honom i kväll eller i morgon.

— Nu få vi gå hem, sade fader Hans och steg upp. Vi ha varit här hela eftermiddagen. Snart behöfva vi gå till hvila. Vi äro gamla och orka inte så mycket.

— Ni skall få gå straxt, fader Hans men må vi först ha en liten andaktsstund. Min son läser litet för oss och så skola vi bedja Gud välsigna de beslut vi i dag fattat, att han låter allt ske till det bästa,

och så tacka vi honom för den nåd, han redan bevisat.

Det finns ingenting som gläder mig så mycket, som att få vara med om att lofva honom. För den den skull kunde jag stanna, hur länge som helst.

Gustaf hämtade själf en bibel från ett angränsande rum samt läste med allvarlig röst ett kapitel därur. Därefter föllo de alla på knä och bådo. Nu var Valdeborg blifvit något annat, än det fordom varit. När grefve Gustaf förr var hemma, hade det icke varit mycket lönande bedja hans fader om tillåtelse att få hålla andaktsstund i hans hus; han skulle hafva skrattat däråt, och han skulle säkert ej kunnat fördraga den människa, som begärt något sådant. Men nu var han glad att vid sin makas sida få böja knä inför världens frälsare och lägga alla sina bekymmer i den himmelske vännens hand.

När en liten stund senare fader Lindman med sin familj sade farväl hviskade Thorsten till Greta:

— Kom ner till oss i morgon Greta lilla.

— Ja, jag kommer, så vi få gå ut till vår bäck igen, alldeles som förr. Vill du det, Thorsten.

— Visst vill jag. Kom snart då, ty jag väntar på dig. God natt.

— God natt käre broder. Gud vare med dig.

Grefve Gustaf såg nog han, att de hviskade. och då Gretas blick straxt därefter mötte hans, nickade han och log, och hon blef då så röd om kinden, hvilket kom honom att hjärtligt skratta. Men Greta flydde ut ur rummet till sin egen kammare, där hon satte sig och gömde ansiktet händerna, liksom blygdes hon för något, fast hon intet hade att blygas för.

TRETTIOANDRA KAPITLET.

Stränga vilkor.

När Valfrid vaknade ur sin tunga sömn, var det redan skumt, och då var han också nykter igen. Han sträckte på sig och reste sig sedan, dåsig och olustig, samt gick ut i storstugan, såsom man ännu kallade det stora hvardagsrummet. Där satt Bertha vid fönstret och såg ut i den klara aftonen. Barnen voro ute i köket hos gamla Lotta, ty hon hade städse så mycket att berätta för dem, och hon var den ende i huset, som sökte undervisa dem om det, som var rätt och godt. Valfrid såg genast, att hans hustru var allvarligt stämt, och han kände sig icke väl till mods, ty då hon plägade sitta så där, blef det oftast bråk af. Men denna kväll tycktes hon icke komma sig för med att börja, såsom vanligt var. Det lilla samtal hon haft med Thorsten hade gjort ett förunderligt intryck på hennes sinne

Hon kunde icke komma ifrån det där vänliga, allvarsamt förmanande han sagt henne, utan tänkte därpå oupphörligt.

— Hvarför sitter du så där och ser arg ut? frågade Valfrid.

— Jag är inte arg, jag bara sitter och tänker på ett och annat.

— Jaså. Det är besynnerligt, jag har väl drömt det, men jag hade det alldeles klart för mig, att Thorsten var hemkommen.

— Det var ingen dröm, ty han är hemma.

— Var det då sanning! När kom han hem?

— I går. Han var här inne i dag, och när du kom hem, talade du med honom ute på gården, fast han väl inte kände sig då synnerligen trakterad af samtalet.

— Sade jag något orätt åt honom då?

— Du trätte på honom, såsom du gör på alla, då du inte är nykter.

— Trätte! Om man någon gång säger, hvad man tänker, så är det genast att träta; det får man alltid höra. Hvar är han nu?

— Han är med de gamla upp till slottet. De ha varit där hela eftermiddagen.

— Fint skall det vara. Då är det väl sanning, att äfven grefve Gustaf är hemma?

— Ja, han är hemma och nu har han tagit Greta till sig, ty hon är hans dotter.

— Jag minns nu, att du sade det. Bra i alla fall, att Thorsten kom ty han måhända hjälper mig.

— Vi få se, när du i morgon träffar honom.

— Står det verkligen så illa till, att de ämna taga gården ifrån oss?

— Ja, det är nog inte bättre. Vi få allt bereda oss på att flytta. Jag gjorde allt jag kunde, men det är alldeles omöjligt att få någon reda på de där herrarna nu. Antingen skulle de ha pängar eller och säljes gården. Jag förmådde ingenting.

— Det är följden af det lif du fört hela tiden.

— Och det lif du varit med om att föra.

— Ja jag vet, men det är slut nu. Jag har varit lika dum som du, det inser jag nog.

— Hade du insett det för många år sedan och försökt att varna mig också, så hade vi kanske haft det bättre nu; men när man är två om att fördärfva så går det fort.

— Det var det förståndigaste du talat på länge, skall jag säga dig. Gud gifve att Thorsten ville hjälpa oss, så kunde vi kanske börja på nytt sedan och handla litet bättre.

— Nu är det alldeles för sent, och jag bryr mig inte mycket om det. Vet du när han skulle komma hem?

— Nej, det sade han inte ett ord om till mig. De stanna kanske till kvällen.

— Det var dumt, ty jag behöfver tala med honom redan i kväll.

Han gick ifrån henne och in i rummet, där han hade sin brännvinskagge, och där tog han sig åter ett stort glas brännvin, det var för långsamt att gå utan. Thorsten kom ej hem förrän långt senare, och så blef det den dagen intet samtal mellan honom och Valfrid, ehuru de träffades ute på gården. Men

följande morgon kom Valfrid in i undantagsstugan innan de hunnit äta sin frukost där, och då var han ännu nykter.

— Jag skulle väl in och språka litet med dig, när du är hemkommen från Amerika. Du har blifvit stora karlen, medan du varit borta.

— Ja, det är rätt många år, sedan jag reste. Hur är det med dig nu, Valfrid?

— Jo, det går ju för sig. Jag har hälsan, men med gården går det dåligt.

— Jag förstår det enligt hvad jag hört, och jag är mycket ledsen däröfver. Jag tror nog, det varit dig möjligt att hålla den bättre, om du försökt det.

— Kanhända; men jag skall säga dig, att jag gjort mitt bästa, fast det ändå inte lyckats. När man har en hustru, som inte tar reda på, hvad man har, så går det galet.

— Icke så Valfrid. Du bör ej skylla det på henne, ty felet är lika mycket ditt och mera för rästen. Om du varit nykter och arbetsam och skött dig, så hade gården i dag varit värd lika mycket för dig som den var för far, innan du tog den.

— Jag vill inte disputera med dig nu, fast du inte kan se saken riktigt som den är. Jag har gjort, hvad jag kunnat.

— Nej Valfrid, det har du inte, det vet jag, och jag minns det, sedan jag förr var hemma. Om man vill vara ordentlig, så går det bra för en, så har det gjort för mig, och så gör det för Sven numera.

— För Sven! Hur har han det då?

— Han är bokhållare i vår stora affär i New-

York och har god lön. Han lefver nu ett ordentligt lif och har god framtid för sig.

— Har du affär i New York med?

— Icke direkt, men jag är delägare i grefve Valdes och lord Berrymonts affär, ty jag har en del af mitt kapital insatt där.

— Och där är Sven som bokhållare.

— Ja, han är där.

— Jo jag skulle säga det. Jag tror nästan, att äfven jag får lust att resa till Amerika.

— Du har din familj att tänka på, och du gör bättre genom att stanna hemma och arbeta, ty att komma dit med det sinnelag och de vanor du har, det går ej gärna; då dukar man snart under och förgås.

— Kan tänka det. Men Sven dukade inte under han, och han var inte en bit bättre än jag.

— Det är inte sagt, att du hade samma lycka, som han. Hade jag ej fått tag i honom och dragit honom ifrån det onda, så vet ingen, hvad han nu varit.

— Jo jo men. Och nu har du till och med kapital insatt i den där affären.

— Litet har jag; men det går ej så fort att samla.

— Hur mycket kan det vara?

— Nu är det väl omkring tretton tusen kronor i svenskt mynt. Jag tog ut den andra hälften för att ha något med mig hem.

— Har du så mycket pängar! Det var då förfärligt. Hur har du kunnat få så mycket?

— Det blefve för långt att tala om allt för dig nu. Emellertid har det godt väl.

— Det märks nog. Jag önskar, att jag hade blott en del af hvad du har, så skulle jag reda mig; men nu får jag i stället gå ifrån både gård och allt, och inte vet jag, hvart jag skall taga vägen med hustru och barn i höst.

— Inte har du det väl så illa ställdt att de kunna taga gården?

— Jo det är inte bättre. Jag är i skuld öfver öronen, och nu är det blott ett att göra, och det är, att låta dem taga alltsammans, om inte någon barmhertig människa hjälper mig.

— Jag fruktar du får svårt för att finna någon redo att hjälpa dig, ty alla veta om hur du lefvat, och ingen vill gärna låna ut pängar åt dig. Är det inte så?

— Jo, det är allt riktigt, ingen bryr sig om mig, om icke du skulle vilja hjälpa mig ur svårigheten.

— Kanske kunde jag det, men jag tänker det är bäst, att gården säljes. Har du den skrifven på dig, eller står den som fars egendom ännu?

— Den står nu, som då du var hemma, fast jag har handlat med den, som vore den min.

— Då har du handlat illa, Valfrid. Du borde ha tänkt dig för litet. Inser du ej, att du handlat lagstridigt? Du hade ej rätt att förslösa hvad som fanns ty du var inte enda barnet i familjen.

— Allt det där vet jag förut, men gräla icke på mig för det nu. Jag har nog att bära ändå.

— Jag tror dig. Hur stor skuld har du nu på gården?

— Som du väl har hört, så ha de tagit den ena halfvan liksom borgen för de första skulderna. På den andra halfvan har jag omkring tiotusen kronors skuld.

— Det är ungefär hvad gården är värd.

— Åhnej, inte alldeles, gården är i sin helhet värd åtminstone trettiofem tusen kronor, men nu är det ju litet mer än hälften, som jag fick afstå ifrån förut, och då blir det nästan som du säger, skulden motsvarar gårdens värde. Kan och vill du hjälpa mig något?

— Icke så att du får några pängar af mig att betala dina skulder med, men jag skall dock göra något för dig på vissa vilkor.

— Och hvilka äro de?

— Öfverlämna med första gården åt fordringsägare, så skall jag genast köpa den tillbaka, icke blott den del du nu har utan äfven den andra, ty jag vill blifva ägare till det hela. Det var mitt mål att arbeta, tills jag kunde köpa färdernegården, och nu har jag hunnit så långt.

— Men om du gör så, har jag dock ingen nytta däraf. Ej heller har du så mycket pängar, att du nu kan köpa gården.

— Hvad pängar beträffar, så ämnar jag betala gården kontant. Du kan äfven få nytta af det, om du vill. Nu skall du få höra vilkoren, och jag tror du skall inse min goda mening. Lofva helt hållet afstå från att dricka, det är första vilkoret. Lofva mig sedan, att du själf börjar arbeta, så skall du få bruka gården, och då kan det åter bli något af dig.

Du får med ett ord arrendera gården af mig och du skall få den så billigt, som möjligt är.

— Men inte kan du hålla ordning på något här hemma, när du åter reser till Amerika.

— Jag kommer sannolikt att resa dit blott för en liten kort tid, sedan återvänder jag hem och tillträder min plats såsom biträde åt förvaltaren på Valdeborg. Vill du inte gå in på de föreslagna vilkoren, så köper jag dock gården, men låter Klas taga den an, ty han går in på vilkoren.

— Visst går jag in på dem, men inte skall du begära, att jag alldeles skall sluta upp att dricka. Det går inte, när man ligger i affärer. Men jag skall bli måttligare, ty jag har nog tagit något för mycket ibland.

— Nej, mina vilkor äro bestämt såsom jag sagt. Vill du ej antaga dem, så bryr jag mig ej om dig, utan du får reda dig, som du själf kan.

— Nåväl, jag skall försöka.

— Icke försöka utan säkert göra det, som jag sagt. Från och med i dag får du inte dricka ett enda glas brännvin, du måste låta bli det. Kom ihåg att du genast börjar fylla vilkoren, ty så är det bäst för dig.

— Du är så förfärligt sträng. Hvarför skall du vara det? Du inser väl att, man inte på en gång kan bryta med sina gamla vanor.

— Jo, man kan det. Sven förmådde det, och han hade sannolikt varit med lika mycket som du och hunnit sjunka lika djupt. Vill du eller har du icke lust. Den saken kan genast uppgöras.

— Nöden har ingen lag, och jag måste foga mig efter din vilja. Jag skall göra mitt bästa.

— Välan, då är du från och med i dag nykter karl. Har du något kvar af det brännvin du i förgår förde med dig hem från staden så slå ut det i diket, ty det behöfver du inte mer. I morgon skall jag följa dig till staden och göra upp med dina fordringsägare, och sedan skola vi ordna mellan oss med snaraste, ty jag vill helst ha allt klart, då jag återvänder till Amerika.

— Ja, jag går in på, hvad du sagt. Det finns ju ingen räddning för mig. Hur har du tänkt styra det för far och mor då?

— Jag skall låta bygga upp ett större hus för dem, så att de få det litet bekvämare, och sedan skall jag nog se till, att ingenting fattas dem.

— Ja, du är lycklig du, som har pängar att reda dig med. Hur blir det med Sven då, skall han stanna i Amerika?

— Det ha vi inte talat något om, men den saken får grefve Valde afgöra med honom, då de träffas.

— Greta har väl blifvet riktigt fin nu, sedan hon kom till slottet?

Hon är samma enkla och snälla flicka som förut, Gud vare lof. Gå nu in till din hustru och säg henne, huru vi uppgjort det, angående gården, ty jag är viss om, att hon längtar få reda därpå. Glöm ej att tala om vilkoren äfven. Jag skall senare tala med Bertha, ty jag fordrar något af henne också.

— Det kan då riktigt behöfvas, skall jag säga dig, ty Bertha har varit ett verkligt troll emot mig

hela tiden. Hon har hjälpt till på alla sätt att förstöra, hvad vi haft; det vet jag det.

— Tror du, Valfrid, att en hustru kan bli god, och sådan hon bör vara, då hennes man är en drinkare, som låter allt gå vind för våg, blott för att han skall få tid att sänka sig allt djupare i synd och last? Nej du, då begär du för mycket af henne. Hon har då haft orsak att tröttna på det usla lif, som förts här vid gården. Underligt att någon kunnat stå ut med det. Bertha har säkert sina fel, hvilka ej äro så små. Ni ha varit dårakliga båda två, och det är tid att börja på nytt.

— Få se, hur det kan gå.

— Det måste gå, om du skall lyckas. Du bör komma ihåg, att jag vill ha min gård ordentligt skött; och skulle du bryta dina löften till mig, så kan du viss om, att äfven fast du är min bror, så låter jag dig gå härifrån och tar hit en annan arrendator. Du måste bereda dig på, att jag blir sträng ty du får inte ens tillträda din plats vid gården, förän du skriftligt gått in på allt, och jag blir noga på, att alla vilkor efterlefvas.

— Jag skall, som jag sagt, försöka göra mitt bästa. Du skall få se att jag skall försöka.

Nöden tvingade honom, och han gaf löftena, om också motvilligt, tänkande, att han nog på något sätt kunde komma ifrån dem efter hand, men han kände icke då Thorstens fasta vilja med afseende på detta. Länge talade han med sin bror, och nu var han icke såsom förr den, som ville ha allt efter sitt eget behag samt vara herre i allt. Nu var han glad att hafva denne broder, som han förr hatat och

gjort så mycket ondt. När han gick sin väg, satt fader Hans med knäppta händer och tackade Gud för yngre sonen, hvilken tycktes ega kraft att till och med tygla Valfrid, som förut ej brytt sig om vare sig förmaningar, hot eller böner.

— Hur gick det? var Berthas första fråga, då Valfrid kom in.

— Han hjälper oss, men vilkoren äro för hårda.

— Jag trodde, de skulle bli stränga; han har rätt att fordra mycket af oss.

Valfrid omtalade allt för henne.

— Men kära du, de där vilkoren äro ju mycket goda. Blott han sedan ej begär så mycket arbete, att det öfverstiger våra krafter.

— Du tycker de äro goda nu, men vänta tills du börjar längta efter en tår, så blir det nog annorlunda.

— Jag kan nog låta bli brännvinet. Ofta har jag druckit af rent trots eller för att stilla sorgen öfver den uselhet, som varit i hemmet. Jag tycker om Thorstens vilkor.

— Har det stillat sorgen då?

— Det må du veta själf, som i alla bekymmer sökt tröst i glaset.

— Ha ha ha; det har varit en dålig tröst, ty bekymmerna ha varit mycket större, när jag sedan nyktrat till. Få se, om det blir oss möjligt att efterfölja Thorstens önskan.

— Jag tror det går. Vi få ej glömma barnen. De ha sett så mycket af det som ondt är, att det är på tiden att visa dem det goda också,

ifall det hos oss finns kvar något godt som kan sättas i verksamhet.

— Ja, få se.

Han gick ifrån henne, i sitt hjärta missnöjd öfver, att han nödgats lofva Thorsten så mycket, men detta var enda vägen till räddning.

TRETTIOTREDJE KAPILET.

Greta och Thorsten.

Den gamla kära hagen med sina väldiga furor och sina hvitstammiga björkar samt bäcken, slingrande som en jätteorm bort mot markerna, hur skulle man kunna glömma den, när man en gång lekt där i barndomens dag och där drömt så många roliga drömmar i lifvets vår. Icke kunde Thorsten glömma den, det var då säkert. Det var också med en känsla af vördnad, som han, en stund efter samtalet med äldre brodern, begaf sig ut till denna hage till ett annat möte. Här kände han så väl till alltsammans; hvarenda sten, hvarenda stubbe, hvarje krökning på vägen, ingenting hade han glömt. Men hur såg hans vattenfall ut, och hvar fanns väl nu det lilla vattenhjulet, som han med så mycken möda arbetat ihop för länge, länge sedan. Han kunde icke gå fort öfver backen, ty hvarje steg påminte honom

om något, som han förr tänkt på. Han blef så underligt vek om hjärtat vid denna vandring. Skulle han väl få, och skulle han kunna stanna i dessa älskade nejder för framtiden? Skulle han icke nödgas att inom kort igen draga bort till fjärran land, kanske för att aldrig mer återkomma? Nu visste han det icke men snart skulle han ha allt det där klart.

Se där var den lilla slätten, där han fullbordat arbetet på sin räfsa, och han tyckte bestämt, att de små brädstumparne, som nu lågo där, voro desamma, som han lämnat kvar, då han haft sitt verk fullbordadt. Han kunde redan skymta bäcken därborta, hans lilla kära bäck, med sina många barndomsminnen. Där skulle han nu träffa sin lekkamrat från fordom, sin syster, hvilken nu icke mera var det minsta släkt med honom utan blott hans vän. Hvad skulle de ha att säga hvarandra i ensamhet nu, efter alla dessa år. Förr hade de haft så mycket att språka om och anförtro hvarandra, men nu undrade han på, om de skulle hafva något enda ord för hvarandra. Åhjo, nog hade han mycket att säga, det var allt säkert; nu berodde det blott på, om Greta var densamma, som förr; ty var hon det icke, då skulle hans hjärta bli sorgfullt och dystert, och orden skulle dö på läpparne. Då skulle han skiljas ifrån henne igen för att aldrig se henne åter. Men hvarför sådana tankar Jo, nu hade han Greta kär, icke mera som en syster nej, som sin brud, och som sådan måste han vinna henne, om lifvet för honom skulle bli gladt och ljust.

Då han kom närmare bäcken, såg han en ljus gestalt skymta fram under björkarna och han visste redan, att det var Greta. Han skyndade på

stegen och inom några minuter stod han vid hennes sida. Han räckte henne båda sina händer och såg henne trohjärtadt in i ögonen.

— Så snäll du var, Greta, som kom hit. Jag fruktade nästan, att du inte skulle komma.

— Jag har suttit här en god stund och väntat på dig. Men jag har haft mycket att göra också.

— Hvad har du då gjort, lilla grefvinna?

— Fy, Thorsten, hvarför skall du kalla mig så! Jag vill inte alls heta grefvinna.

— Men nu är du likväl en sådan, och det är ju inte för mycket, att jag då kommer ihåg din titel.

— Jag bryr mig alls inte om den titeln.

— Säg icke så, kära barn. Du kan ju inte förändra din ställning, och det borde väl göra dig stor glädje att ha en så god och ädel far, som grefve Gustaf.

— Det är jag också, men jag hade varit lika glad, om jag fått behålla de föräldrar, jag förut hade.

— Jag tackar Gud, att de icke äro dina föräldrar. Men du svarade icke på min fråga. Hvad har du gjort här, eftersom du haft brådt?

— Vänd dig bara till bäcken och se. Vattenhjulet går, alldeles som förr, och äfven hammaren arbetar. Ser du, jag har gjort i ordning litet nu, ty jag har ej haft tid att vara här på några dagar förut.

Thorsten vände sig om, och mycket riktigt, där var ju samma lilla vattenhjul som fordom, och samma hammare, som slog mot den flata stenen.

— Du har då gått hit och sett till det, så att det bibehållits under hela tiden?

— Ja visst har jag gått hit, det kunde du väl förstå. Men du skall tro, jag har fått laga hjulet mer än en gång, för att det skulle kunna stå kvar, tills du kom hem.

— Då har du tänkt på mig ofta, lilla Greta.

— Hvarenda dag. Lofvade jag dig inte det, när du reste?

— Jo, det gjorde du nog, men löften glömmas så snart i ungdomens dag.

— Då har du väl glömt, att du lofvade tänka på oss här hemma, kan jag tro. Du har ju också varit ute så mycket, att du ju icke kunnat tänka på de stackars landtborna i gamla Sverige.

— Jo du Greta, om du tänkt på mig hvarje dag, så kan jag väl säga, att jag tänkt på dig både dag och natt. Jag glömmer hvarken gifna löften eller barndomshemmet. Eller tycker du jag handlat så, som hade jag glömt det?

— Till en tid trodde jag du glömt det. Du kunde ha skrifvit litet oftare.

— Men käraste, jag har skrifvit, fast brefven förkommit. Jag vet ej, på hvad sätt de försvunnit, men nog har jag skrifvit, så att därefter får du ej döma.

— Tycker du då, att det är roligt vara hemma igen?

— Det är den största glädje jag kan begära. Här är ju så fullt af frid, här är ro. Du skulle komma ut i den stora världen och få se, hurudant där är. Jag är viss om, att äfven du skulle längta hem då.

— Är det då mycket bullersamt och oroligt i Amerika?

— Det är ingen likhet med, hvad som är här. Dygnet om är det där buller och brådska, och människorna ha knappast tid att tänka på trefnad och nöje.

— Då ville jag inte bo där. Jag älskar för mycket stillheten och friden här och skulle ej vilja byta bort den mot något annat.

— Därpå behöfver du ej mer tänka. Men du har nog inte haft bara ljusa dagar här heller. Säg mig nu, har Valfrid varit mycket elak medan jag varit borta?

— Det har väl far talat om för dig redan. Men det är sannt, han vågar nog inte säga allt. Han är så kärleksfull och öfverskyler så gärna felen. Men du kan vara säker på, att han haft nog af Valfrid.

— Och du själf?

— Mig har han inte vågat göra något ondt emot de sista åren, ty då hade grefven tagit i håll med honom, och äfven far har varit mera fredad på sista tiden.

— Jag vet det. Du har dock fått lida mycket för hans skull. Han blef också riktigt förlägen, när han fick veta, hvems dotter du är.

— Än du själf då, Thorsten, var du icke förvånad, när du fick höra det?

— Jag har vetat det mycket länge. Att du inte var min syster, det hade jag reda på, redan då jag for till Amerika, men att du var grefve Gustafs dotter fick jag veta först af honom själf för några år sedan.

— Du visste det, då du reste, men likväl sade du intet ord därom till mig. Du stygge Thorsten!

— Ja, det må du väl kalla mig. Jag fick dock icke säga något, och så var du ju ett barn då. Visste du ingenting om det förrän nu?

— Jag visste, att jag icke var din syster, men hvems dotter jag var, fick jag veta först i förgår.

— Gud handlar visligt. Han låter icke glädjen komma till oss på en gång utan ger oss efter hand, hvad vi behöfva. Så har han städse handlat. Jag hoppas, att du nu är riktigt lycklig.

— Ack jo, Thorsten, jag är så lycklig nu, men ändå är jag så full af oro.

— Hvarför är du det?

— Jag vet ju inte, om du stannar kvar eller reser bort igen.

— Åh, snälla Greta, inte är det något att oroa sig öfver. Du får så mycket nytt att tänka på, sedan du nu flyttat till ditt hem, att du inte ens får ett ögonblick öfver för att tänka på mig.

— Så kan du säga, men jag vet det bättre. Stannar du kvar här, Thorsten?

— Det vet jag ännu inte.

— Men om pappa blir kvar här, stannar du då hos oss, såsom de önska?

— Jag kan icke säga det heller.

— Men hvarför det? Är det då så mycket bättre i Amerika, att du nödvändigt skall dit igen?

— Nej icke för den skull, ty jag ville långt hellre stanna här.

— Då kan jag inte se någon orsak, hvarför du skulle resa. Och tänk hur ledsna dina föräldrar skola bli, om du beger dig bort igen. Ack, stanna kvar hos oss!

De sutto i det mjuka gräset vid bäcken, under det de talade, och Thorsten blickade nu drömmande ned i det sorlande vattnet. Svaret på hennes utrop kom om några sekunder.

— Greta lilla, jag kunde nog stanna, men det blefve mig för svårt att se dig lämna Valdeborg.

— Se mig lämna Valdeborg! Hvad menar du med det? Inte skall jag resa bort.

— En vacker dag kommer där en fin riddare, en förnäm adelsman, och frågar din far, om han kan få den unga grefvinnan Greta till sin maka. Din far svarar ja, och så gör du, och sedan får man snart säga dig farväl, då du drager bort.

— Thorsten, Thorsten! Hon smög sig bäfvande och blyg intill honom, hennes armar slingrades alldeles som förr kring hans hals, medan hon lutade sitt hufvud mot hans skuldra, och tårar darrade på kinden. Om också tusende adelsmän komme och frågade något sådant, så följer jag dock ingen af dem, ty jag vill vara där du är.

— Och om jag komme och frågade, om du vill bli min brud?

— Så svarade jag genast ja.

— Gud välsigne dig, min lilla grefvinna. Då stannar jag här, ty detta betydde mest för mig. Jag kan ej beskrifva, hur jag längtat till dig, medan jag varit borta, hur jag drömt om dig år efter år, och huru jag bedt Gud behålla ditt hjärta rent och ädelt, samt att du skulle lära dig hålla af mig också. Nu vet jag, att du gör det; och nu vill jag stanna här, ty mera begär jag inte i världen.

Hon drog sig ej mera ifrån honom hon kände sig så trygg vid hans bröst. Dit hade hon fordom, när det varit tråkigt och sorgligt, skyndat för att finna tröst, och nu var hon nöjd där. Nu hade de så mycket att tala om, nu kunde de öppna sina hjärtan för hvarandra.

— Hvad tror du din pappa skall säga, när han får veta det? log Greta och såg upp i Thorstens ansikte.

— Han blir så glad, som någon kan bli, det vet jag, ty då mister han dig ju inte ändå, fast en annan kom och tog fadersplatsen, som han så länge haft. Men en annan fråga blir, hvad din fader skall säga, för att du lofvat den fattige bondesonen din tro. Kanske kör han bort mig, såsom de store förr gjorde med de små. Då måste jag ändå gå ut i världen på egen hand och kämpa mig till lugn. Genom Herrens kraft kan man nog mycket, men visst blefve den striden mig tung.

— Ja, hvad skall pappa säga! O, må han icke vara emot det. Nej, han är så god och snäll och skall icke klandra oss. Men hvad skall han i alla fall säga.

— Han säger, att det där visste han för länge sedan, och det tycker han är som sig bör, hördes en vänlig röst bakom de unga, och då de rodnande sprungo upp, stod grefve Gustaf själf där och log emot dem.

— Pappa, utbrast Greta bestört, och såg med rädsla upp i hans ansikte.

— Grefve Valde, voro de enda ord Thorsten fick öfver sina läppar.

— Ja väl barn, det där visste jag redan förut. Tror du Thorsten, att jag varit så blind, att jag ej sett, hvad du tänkt, och så barnslig, att jag ej förstått dina känslor, då du talat om Greta? Redan då vi voro i Amerika, kunde jag hafva sagt dig, att det skulle gå så, fast jag dock teg. Jag nekar eder visst inte bli lyckliga, ty då vore jag icke rättvis. En gång fick jag själf erfara, hvad en hård faders dom vill säga, och jag vill ej, att mitt barn skall känna något af det lidande, som jag burit. Käraste Greta, din mor var en fattig och inför många obetydlig flicka, men hon var god nog åt mig och mer än god. Då kan väl också bondesonen vara god nog att bli min dotters make. Må Gud välsigna eder, såsom jag gör det.

Hade Greta förut kännt liksom en slags fruktan för sin far, så försvann det nu helt och hållet. Glädjestrålande kastade hon sig i hans famn.

— Tack kära, älskade pappa! Nu vet jag, att allt, de sagt om grefve Gustaf var sannt, och nu är jag glad öfver, att du är min fader. Gud vare lof!

— Ja, Gud vare lof, inföll Thorsten. tack herr grefve, att Ni handlade så mot oss. Jag vill ej säga, att Ni handlade som en hedersman blott, ty det säga många sig göra, äfven då de göra ondt, men Ni handlade som en kristen; och det har Ni ju alltid gjort, så länge jag kännt Er.

— Trodde du kanske, att jag skulle ändra mig, när jag kom hem?

— Nej, icke det, men jag trodde ej, att allt var borta af den adelsstolthet, som funnits hos Edra anhöriga.

— Borta är den ej heller, men min adelsstolthet är att söka handla rätt och hederligt i allt, och så, att Gud kan gifva mig sin nåd dag för dag. Och för rästen, om jag skall gifva min dotter till någon, hvem är henne mera värd än du? Var det icke du, som räddade mitt lif, så att jag nu fått se min Greta? Är det icke din far, som fostrat henne till en god och snäll flicka? Jag gör inte alls någon stor gärning, då jag gifver eder mitt bifall, jag endast betalar litet af den skuld, som jag har till dig och din far.

— Jag är så glad, att pappa kom hit ut till oss just nu. Men vi hörde det inte alls, sade Greta.

— Det tror jag det. Alldeles som ni skulle ha tid att höra på något bakom er. Där stod jag en lång stund och hörde på edert prat, och ibland skrattade jag rätt högt, men det var lönlöst. Då måste jag ju tala om, att jag var med här.

— Stygga, snälla pappa, hviskade Greta.

— Mina kära barn, svarade grefve Gustaf ömt och tryckte deras händer. Nu reser du väl inte ifrån oss, Thorsten?

— Aldrig. Stannar Ni här, så stannar jag, och reser Ni, så reser jag, och då följer äfven Greta med oss.

— Jag hoppas till Gud, att vi få stanna här. Lord Berrymont har säkerligen ingenting emot det. Vi behöfva alls icke ha vår affär kvar, utan vi kunna sälja den när som helst, och jag har bedt min svärfar gå in på ett sådant förslag.

— Om äfven grefvinnan beder honom därom, så vet jag, att han lyder henne.

— Hon har också skrifvit till England och talat om, att hon trifs utmärkt bra på Valdeborg, samt bedt dem komma hit och hälsa på.

— Då komma vi att stanna här. Men vi måste dock resa tillbaka för att ordna det hela och få allt klart.

— Ja, om en vecka få vi åter packa in för att begifva oss bort. Jag lämnar min hustru och lille Detlof här med ens. De må så väl i detta klimat, och de önska stanna.

(*Se sid. 683.*)

— Pappa, låt mig följa med till Amerika, bad Greta.

— Skulle du vilja resa med dit!

— Ja, jag skulle gärna se det land där både pappa och Thorsten arbetat och slitit så mycket, och då blir ju en sådan där kort resa lagom. Får jag följa med?

— Vi skola höra, hvad de ha att säga om saken

där hemma. Innan vi resa, skall jag dock göra ett besök i Upsala.

— Hvad skall pappa göra där?

— Jo, mitt barn, jag har där en liten graf, som jag vill se; och dit får du följa mig, om du vill. Det är till din älskade moders graf vi skola resa.

— Ack ja, låt mig få resa med, ty mammas graf vill jag se. Jag trodde, att pappa för längesedan glömt bort henne.

— Nej du, min lilla flicka, henne glömmer jag aldrig. Lifvet må gifva mig hur stor lycka som helst, så står dock minnet kvar. Lång tid får jag icke för min resa dit, men en dag kan jag allt få.

— Och jag får följa med?

— Hjärtans gärna, om du vill. Men kommen nu, barn, så gå vi hem. Jag tycker just, hur förvånade de gamla skola bli, då de få höra om det här.

— Kanske vi inte skulle tala om det för dem, sade Greta.

— Jo du. Vi behöfva inte alls hålla det hemligt. Gertie vet nog redan om det, ty hon anade det lika mycket som jag. Det är blott mina föräldrar som äro okunniga om det.

— Och mina. De bli säkert lika förvånade också, sade Thorsten leende.

— De skola komma att känna sig lyckliga, därom är jag öfvertygad. Har du talat med din bror, Thorsten?

— Ja, jag har delgifvit honom mina tankar, och nu vet han, hvad han har att rätta sig efter. Vill han det ej, så får han sköta sig själf.

Nu berättade Thorsten, hvilka vilkor han satt upp för Valfrid, och grefve Gustaf gillade dem fullkomligt. Då de kommo hem till Valdeborg, sutto de öfriga familjemedlemmarne i en berså ute i trädgården.

— Vi hafva sökt dig, Gustaf, sade grefve Detlof. Det blir så tomt, när du är borta någon stund. Du må komma ihåg, att vi vilja ha dig hos oss ständigt.

— Tack snälla pappa; jag är glad öfver det. Men jag måste ju hålla ordning på barnen också. Se här, de här båda unga ha gått och förlofvat sig, fast de sett hvarandra några dagar blott. Hvad sägs om det?

— Trodde jag inte, att det skulle gå så! utropade gamla grefvinnan. Har icke Greta talat om honom, hvarenda gång hon varit här, och flög hon honom inte i famnen, så snart hon fick se honom. Ja, så där går det, när man lämnar barnen ensamma.

— Det var ändå ingen olycka skedd, skrattade grefve Detlof. Men jag vet inte, hur det går med den gamla adeln, den blandas upp alltmera, och nu blir det visst endast ett stånd i hela världen, tror jag. Om någon för tjugu år sedan sagt mig, att min sondotter skulle gifta sig med Hans Lindmans son, så skulle jag hafva ryckt på axlarne däråt och trott, att människan varit från förståndet, men nu har det dock gått så långt, att en bondeson skall gifta sig med en grefvinna Valde. Hvad är det då, som på detta sätt kunnat förändra allt och taga bort klasskillnaden? Jo, kära vänner, det är Guds kärlek, som låtit sitt ljus lysa in i våra hjärtan, så att vi lärt oss se allt i bättre och renare dager. Det kan ingen vara gladare

än jag öfver, att vi nu känna oss såsom ett. Gud har gjort det. hans namn vare ära därför.

— Amen i Jesu namn, svarade grefve Gustaf och torkade bort ett par tårar, som runnit utför kinden.

— Är du ledsen, pappa! utropade lille Detlof och skyndade fram till sin far.

— Nej min gosse, jag är så lycklig, att jag måste gråta.

— Det var då bra. Får jag nu gå bort till Klas och bedja honom göra en ny båt åt mig att segla i dammen med?

— Ja gå gärna, du lille vildbasare. Men akta dig, så att du inte faller i vattnet.

— Då drar Klas upp mig, ty han är förfärligt stark.

Och borta var han i ett ögonblick, och de kvarvarande kunde ej annat än se efter honom och skratta. Det var lycka på Valdeborg, mycken lycka; och dock satt, inne på sitt ensliga rum, den stackars Rupert utan att känna något af glädjen och utan att fatta något af det utomkring varande.

TRETTIOFJÄRDE KAPITLET

Från natt och mörker till evighetens ljus.

Det är naturligt, att Thorstens föräldrar blefvo mycket fövånade öfver de båda ungas förlofning, men på samma gång gladde de sig däröfver. Valfrid sade just ingenting om saken, han talade blott litet om högfärd hos dem, som lyckats komma med de stora. Bertha var äfven tyst. Hos henne tycktes en underbar förändring hafva egt rum, ty hon uppförde sig icke mera som förr; hon drack icke, grälade ej med Lotta eller andra tjänarinnan utan var vänlig, och sina gossar sökte hon äfven undervisa om det rätta. Att hon skulle taga ett så djupt intryck af sitt samtal med Thorsten var väl hvad man minst kunnat vänta, och likväl blef det så. Valfrid vågade icke heller föra något väsen, så länge Thorsten var i hans närhet. Han skulle också vara fullkomligt nykter, men i det stycket kom

han dock till korta, ty om kvällarne tog han sig ett glas, det ansåg han vara billigt i alla fall. Han var ju ordentlig om dagarna. En kväll sade Bertha helt oväntadt till honom:

— Du lofvade Thorsten, att du ej skulle dricka mera, om han hjälpte dig. Det är bäst du håller ditt löfte, eljest kunde äfven han återtaga sitt.

— Hvad har du med det att göra? Tror du jag ämnar bli en slaf för pojken, därför att han lyckats få ihop litet pängar? Nej du, det bryr jag mig inte om.

— Du vill väl hellre gå ifrån alltsammans här och låta hustru och barn svälta ihjäl.

— Nej det ämnar jag inte, blott du låter bli att träta. Du tänker väl inte gå och skvallra om, att jag tar mig en tår, när kvällen kommer.

— Jo, om du fortsätter, så säger jag det till Thorsten, och sedan må du själf svara för följderna.

— Är du så dum, så kan du gärna göra det. Men kom ihåg, att sedan blir det inte roligt för dig.

— Det tror jag nog, ty du bäfvar ej för att göra allt ondt. Dock tycker jag, att du borde vara litet mera tacksam för Thorstens godhet mot oss. Valfrid, tänk på, att vi äro alldeles utblottade; och jag fruktar, att Thorsten står orubblig vid hvad han sagt.

— Han må göra, som han vill. Sedan jag talade med honom, har han ej sett mig full, och då kan han vara belåten.

— Men du lofvade honom att slå ut det brännvin, du hade hemma.

— Jag håller på med det, fast det går sakta, skämtade han fräckt.

— Du är oresonlig.

— Och du börjar visst på att bli en sådan där läsare, som Thorsten och de gamla.

— Gud gifve jag vore det.

Hon skyndade sig ifrån honom, och när hon kom i ensamhet grät hon, som om hjärtat velat brista i hennes bröst. Hon kände sig som en fördömd. Det

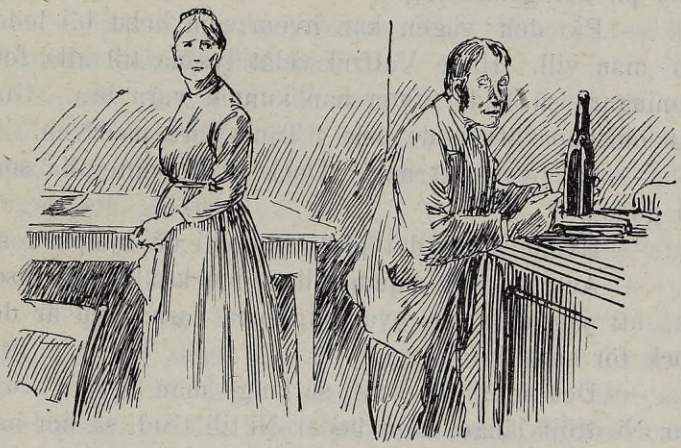

behöfs ibland icke så synnerligen mycket för att väcka en själ till besinning, och Thorstens få ord i broderlig kärlek hade varit nog för henne att kunna kasta en forskande blick i sitt eget hjärta. Förut okända, eller åtminstone mycket djupt begrafna känslor började tala inom henne, och hon längtade efter något bättre än det, som varit förut. Hon gick ut till gamla Lotta i köket och talade med henne,

— Har inte Thorsten blifvit bra stor och treflig, medan han varit borta? sade hon och satte sig på stolen vid fönstret.

— Jo han är just sådan, som hvarenda karl borde vara. Nu ser Ni jag hade rätt, då jag sade, att fader Hans skulle få glädje af honom. Visa mig maken till yngling. Nu är han ju till och med förlofvad med en grefvinna.

— Han kan visst tacka Gud, för att han blifvit ledd på det godas väg.

— På den vägen kan hvem som helst bli ledd, om man vill. Hade Valfrid velat lyssna till alla förmaningar, så hade äfven han kunnat vara bra. Gud kan omskapa äfven de usla. Tänk bara på Sven.

— Jag vet det nog. Dock är det inte alla som bli goda.

— Hvem beror det på? Gud vill då hjälpa dem.

— Ack om jag kunde bli god också! Jag inser nu, att jag ej varit, hvad jag bort vara. Nu är det dock för sent.

— Det är ej för sent, så länge man lefver. Nog har Ni dröjt länge, men beder Ni till Gud, så hör han Er. Blefve Ni annorlunda, så kunde Ni kanske sedan få mera makt öfver Valfrid, och det behöfs. Fortsätta ni som förut, då går det på tok. Hvad skall det sedan bli af de stackars barnen?

— Ja, hvad skall det bli? Jag vet det då inte. Hon förmådde ej stanna i köket längre heller utan gick sin väg, full af ångest. Men gamla Lotta satte sig i stället på stolen, knäppte sina händer samman, blickade mot himlen och utbrast med en röst, som darrade af jubel:

— Tack vare ditt heliga namn, o Gud, ty nu har isen börjat smälta äfven i hennes hjärta. Fullborda du verket, ty då blir det bättre för dem. Nådefull och god är du.

Under det Bertha sålunda började kämpa sin strid mellan ondt och godt, skyndade Thorsten med gladt hjärta hän till Valdeborg. Den gången gick han ej direkt upp till slottet utan styrde sina steg bort till stallet, där han snart träffade Klas, hvilken satt uppkrupen på en låda och sjöng för sig själf.

— God dag min präktige Klas. Sitter du då här så allena och är glad ändå?

— Ja, jag har väl orsak att vara glad nu, när allt blifvit så ljust och godt på slottet. Ni skall veta, jag har lärt mig deltaga i herrskapets både sorger och glädje.

— Hvarför säger du Ni till mig? Snälla Klas, äro vi inte lika goda vänner som förr?

— Jo, nog äro vi det; men det passar kanske inte, att jag säger du till unga grefvinnans fästman.

— Jag är ändå samme Thorsten som förr, och jag önskar, att det inte blir någon sorts skillnad mellan oss nu, ty det vore alls inte roligt för mig. Hur har du haft det under hela den tid, jag varit borta? Jag har ej fått tillfälle höra något om dina öden.

— Tack, jag har allt haft det bra. Grefven har varit mycket snäll mot mig. Du må tro det, är ett annat lif på Valdeborg nu, än det var, då du var liten gosse.

— Det ser jag nog. Nu äro väl alla nöjda?

— Jo jag skulle tro det. Ingen vill flytta. Förr

var det svårt att få folk nog, nu komma många hit och höra efter plats.

— Gud har gjort stora ting med grefve Valde. Nå, hur har du det för öfrigt?

— Jag, har det bra i alla afseenden. Som du vet, så gifte jag mig för ett par år sedan, och min gumma är så snäll och god som någon kan vara. Gud ske tack för mitt lilla hem.

— Men du har inte lyckats återfå din faders gård?

— Hur skulle det ha varit möjligt! Nej, därpå vågar jag aldrig tänka. Jag är nöjd med allt, som det nu är; min plats är god och lönen med.

— Nu har jag dock ett förslag att göra dig. Jag har köpt gården där hemma samt erbjudit Valfrid att få stanna där, om han gör som jag säger. Gör han det ej, så måste han lämna den, och i så fall har jag tänkt bedja dig taga den an. Du vet, hur allt bör vara.

— Har du köpt gården!

— Ja, jag ville ej, att mitt barndomshem skulle öfvergå i andras ego, därför köpte jag den. Ifall nu inte Valfrid sköter sig, vill du arrendera min gård och bruka den, som vore det din egen?

— Nog ville jag det. Dock hoppas jag att Valfrid sköter sig, så att han får stanna.

— Så hoppas äfven jag, men vi veta ej, hvad som kan ske. Skulle han bryta sina löften till mig, så måste han gå. Jag skall då ordna om, att han får ett litet torp att lefva på, och där får han arbeta tills han blir karl nog sköta något bättre.

— Måtte han börja handla förståndigt redan nu.

— Som jag sade, så hoppas jag det. Och om han gör det, stannar du då kvar vid Valdeborg?

— Så länge jag kan och får, stannar jag allt. Hoppet om min fars gård är dödt.

— Hur vet du ändå om du icke kan få den? Kanske kunde jag hjälpa dig något!

— Nej käre Thorsten, därpå skall du ej tänka Du gjorde nog för mig, då du skaffade mig plats här, och jag är icke så oförnöjd att jag skulle begära mera af dig.

— Men du vill så gärna ha din gård och få se till nästa vår. Blir Valfrid skötsam, hvilket väl under vintern skall spörjas, så kan du till en början försöka få arrendera din gård. Dessutom skall jag tala med grefve Gustaf om saken under vår resa.

— När blir resan af?

— Det blir redan nästa vecka, tänker jag.

— Så snart! Det var inte roligt. Hur snart komma ni tillbaka?

— Jag kan ej säga det säkert, men så snart vi få ordna allt, återvända vi. Det blir ett litet dröjsmål på Rockdale, ty vi stanna där en tid. Lord Berrymont följer väl sedan med till Amerika, och där är mycket att göra; men vi skola skynda oss.

— Ser du, jag har orsak att fråga. Folket här ville så gärna uttrycka sin glädje öfver grefve Gustafs hemkomst, och de ha varit i håll med mig, att vi en afton skulle gå upp och hälsa honom välkommen; men när han nu reser igen, blir det ingen tid därtill, så att jag förstår inte, hur vi skola bära oss åt.

— Vänta med det, tills vi återvända från Amerika. Du skall få veta, hvilken dag vi komma, så kan

folket få ordna till det här, såsom de önska. Blir det bra?

— Det blir utmärkt, blott du icke säger något till grefven, så att han förstår det.

— Var lugn du, jag skall tiga. Greta hjälper dig gärna med hvad, som behöfs, det är jag viss om.

— Jag skall tala med henne. Du kan vara öfvertygad om, att det blir glädje bland allt folket, då de få gå upp till slottet och se grefven de ha alltid hållit så innerligt af honom, och nu kunna de icke styra sig, tills de rigtikt fått hälsa honom välkommen.

— De få det, så snart vi återvända. Men det var sannt, här står jag och säger, att du kan vända dig till Greta, om du behöfver hjälp. Hon skall ju följa med till Amerika.

— Skall hon följa med dit! Ack jag tycker allt det här liknar en riktig roman. För blott några år sedan var du hemma och arbetade vid gården, och Greta var din lilla syster. Minns du, hur jag, ofta brukade sitta och tala om historier för eder? Nu är du en fin man, som sett mycket i världen; och Greta är en grefvinna, som du skall gifta dig med. Tycker du inte själf, att det är besynnerligt?

— Jo, nog är det så. Men vi kunna i allt detta se Guds kärleksfulla ledning med oss. Om du finge se Sven nu, skulle du allt förundra dig öfver honom också. Han är nu en präktig gosse. Kanske kommer äfven han hem, ifall han icke föredrager att stanna i Amerika och arbeta.

— Hur jag dock gläder mig öfver allt detta. Mest roligt tycker jag det vara för dina föräldrars skull, ty deras lefnads afton blir skön och ljus.

— Den måste bli ljus och skön, ty Guds nåd och barnens kärlek skall göra den sådan. Nu farväl så länge. Jag kommer sedan ned och talar mer med dig. Nu skall jag gå upp slottet en stund.

— Ja gå du, jag unnar dig så gärna din lycka.

När Thorsten kom upp till slottet, möttes han af en betjänt, hvilken lade fingret på munnen, liksom ville han därmed bjuda tystnad. Han såg så ledsen ut, att Thorsten blef riktigt förskäckt.

— Hvad är det? frågade han sakta.

— Vi ha just nu fått sorg i slottet. Gerfve Rupert dog för några ögonblick sedan.

-- Är grefve Rupert död!

— Ja. Det kom så hastigt, att vi ingenting kunde göra. För en stund sedan var han ganska kry och gick omkring i rummet. Men så satte han sig i stolen och bad vaktkarlen kalla dit grefve Detlof. Denne kom genast och grefve Gustaf var också med. Då talade grefve Rupert riktigt förståndigt men klagade öfver svåra smärtor i hjärtat. Den gamle grefven ämnade sända efter läkaren, men det blef ingen tid, ty i ett nu sträckte Rupert ut armarna och sjönk sedan hastigt tillbaka. Han hade dödt i ett nu. Han ligger liflös och blek på sängen. Ni kan inte tro hvilken sorg det är.

Thorsten skyndade upp. När han kom in i det rum, som den vansinnige haft, stodo de där alla kring bädden, hvarpå det kallnade stoftet hvilade. Thorsten hörde snyftningar från alla håll och äfven hans ögon tårades. Rupert hade gått ur tiden ifrån all flärd och villa. Det hvilade ändtligen lugn öfver den armes

drag. Nu skulle syndens stormar icke mera draga honom med sig, nu skulle det oroliga hjärtat ej mera våldsamt klappa af längtan efter nöjen, nu var det lugnt. Hans lefnadssaga hade icke varit särdeles ljus, den hade gått till ända i dimmor och skuggor. Nu hade den beklagansvärde gått att svara inför den evige domaren för sin lifsgärning. Inte hade han mycket godt att förtälja om sig själf, men han, som allt försonar och allt förlåter, hade kanske nåd äfven för denne arme, som under långa, dystra år suttit som en fånge, slagen i fjättrar i vansinnets natt. För honom var döden säkert bättre än lifvet. För honom hade icke tiden något mer af intresse att bjuda, och därför var det för honom bäst, som det var.

— O Thorsten, han är död, hviskade Greta och smög sig intill sin vän.

— Ja jag ser det; han har fått ro. Arme grefve Rupert! hans lif var förfeladt. Gud gifve honom frid nu.

Grefve Detlof smekte ömt den dödes kind med med sin darrande hand.

— Mitt kära barn, sof godt, sof i ro. Om Gud hör faders och moders böner, så har du förlåtelse, där du nu är; ty många hafva våra böner varit för dig, stackars gosse. Nog hade du syndat mycket och vandrat på villande stig, men Herren är full af kärlek. Gifve han dig frid. Vi ha förlåtit dig allt, och må äfven han göra det.

— Jag tror, att Gud mottager vår stackars son med nåd, snyftade grefvinnan.

— Det är bäst för honom, som det nu är, sade grefve Gustaf, han har kämpat ut. Lifvet hade icke

mera någon glädje för honom. När förståndets ljus är släckt, så blir allt mörkt. Måtte vi få möta Rupert igen i de sälla landen bortom tiden.

Det blef nu icke att tänka på någon afresa för Gustaf och Thorsten, förrän begrafningen var öfver, och det tog någon tid, men det kunde icke hjälpas. En vecka efter det han dött, hölls den storartade begrafningen, vid hvilken alla finare familjer i trakten voro närvarande. En högtidlig stillhet rådde, när den döde sattes ner i det ståtliga grafhvalfvet uppe vid kyrken. Rupert hade hunnit hviloplatsen, där han kunde slumra i ro, tills den stora dag, då kallande röster ljuda och mana alla till uppståndelse och räkenskap.

Visst var sorgen öfver hans frånfälle stor, dock icke så, som om han varit frisk och sund och ändå kallats bort så fort. Nu måste de efterlefvande se en Guds nådefulla skickelse i hvad som skett, ty något hopp om förbättring hade ej funnits. Det var hjärtslag, som tagit hans lif. Nog fälldes många tårar vid grafven, nog var det saknad och tomt, men ändå rådde frid och strålande ljus öfver Valdeborg ,ty Guds kärlek sken in där, och på denna kärlek litade och tröstade alla på slottet.

TRETTIOFEMTE KAPITLET.

Allting klart.

När allt återkommit i sin vanliga ordning vid Valdeborg, reste grefve Gustaf i sin dotters och Thorstens sällskap till Amerika, sedan de först besökt Upsala. Där hade grefve Gustaf en afton stått vid sin första hustrus graf med tårade ögon; påminnande sig de lyckliga dagar, som han för länge sedan framlefvat vid hennes sida, då han ännu var ung och lifvet låg såsom något ganska okändt framför honom. Visst hade det då varit bekymmersamt och svårt ibland, men lycklig hade han varit.

— Här, lilla Greta, sade han till sin dotter, hvilar din moder, den mest älskliga kvinna, som man kan få se. Hon var så god, så öm, så ödmjuk och full af kärlek. Hon passade mera för himlen än för jorden, och därför tog Herren också hem henne till sig. Det är ju så länge sedan hon var med mig, men i dag förefaller det mig, som hade blott en helt

kort tid förflutit, sedan hon bäddades ner här i grafven.

— Ack, hvarför skulle hon dö, innan jag ens fick se henne och förstå, att hon var min moder, klagade Greta.

— Det är svårt för mig att säga men jag vet, att Gud en gång för oss skall klargöra allt. Under flera år klagade jag dag efter dag, öfver det hårda slag, som drabbade mig, då hon dog, och natt efter natt låg jag gråtande i mitt lilla rum och tänkte på henne. Men om jag fortsatt på det sättet, så hade väl äfven jag legat i grafven nu. Jag bad Gud lugna mitt sinne och göra mig stark. Han hörde min bön, och jag är stark. Nu har jag mycket att lefva för, fast min Maria är borta. Dock kan jag aldrig glömma henne, hur länge jag än får lefva. Jag har ju äfven nu de som älska mig, men den tiden rådde ju ungdomens varma känslor i själen, och då är det annorlunda. Nu klagar jag alls icke, ty Gud har gifvit mig nog, och jag är nöjd. Hvile hon i frid, min älskliga Maria, din moder. Vi skola se henne igen en gång, när tiden bytes i evighet och växlingarna här försvinna för att lämna rum för en evig frid. Ja, då skola vi möta henne inför Guds tron, och jag vet, att det blir ett lyckligt möte.

Greta kunde icke svara, hon grät helt tyst. När de båda litet senare gingo från kyrkogården, voro de lugna, och det hvilade frid i deras hjärtan. Gustaf hade ordnat om så, att grafven skulle blifva väl vårdad, äfven om ingen af de kära till henne, som där slumrade, kunde besöka den så ofta. På hotellet väntade dem Thorsten. Han hade följt med till Upsala på Gustafs önskan och därför att han skulle få se staden. Grefven uppträdde nu under sitt verkliga namn och icke, såsom förr i Amerika,

såsom Valdemarson. Han behöfde ej mera dölja, hvem han var, ty det gamla var förgånget.

— Ni blefvo länge vid grafven, sade Thorsten, då de inträdde.

— Ja käre gosse, det går hvarken fort eller lätt att skiljas från gamla heliga minnen. Det är någonting nästan oförklarligt, som vid dylika tillfällen fängslar vår själ, som så upptager alla tankar och allt intresse, att vi blott med stor möda kunna slita oss ifrån det; och så har det varit med mig i dag. Hade jag ej haft Greta med mig, så hade du nog fått gå upp till kyrkogården och sökt mig innan jag kommit. Nu vet Greta, hvar hennes moders graf är.

— Jag ser på henne, att hon gråtit. Ja ja, det måste kännas heligt och underbart vemodigt när man första gången står vid sin moders graf.

— Nu få vi icke tala så mycket därom, ty då blifva våra känslor alltför vemodiga hela dagen, och vi måste ut litet bland människorna. Ni båda få göra, alldeles som ni vilja, följa med mig eller gå ut efter eget behag. Jag skall söka upp ett par gamla vänner från studietiden samt ett par professorer, som voro mina lärare och ännu lefva. Det kan ju inte bli så trefligt för eder att vara med där hvarför ni få gå, hur ni vilja.

— Det är kanske lika bra, att vi stanna här hemma, medan Ni uträttar det där. Greta är trött, och vi skola resa tidigt i morgon bittida.

— Som du säger, barn. Jag skall inte dröja borta så länge.

Han uppsökte sina gamla vänner, hvilka voro glada att än en gång få se honom, ty de hade säkert

trott honom vara död för länge sedan. En stund blott fick han njuta af deras sällskap, ty morgonen därpå reste han med de sina till Stockholm och vidare till Göteborg, hvarest Gertie och grefve Detlof voro dem till mötes. Där sades farväl, och resan företogs till Amerika.

I England träffade de Berrymont, hvilken lycklig och glad vistades på Rockdale.

— Hur står det till, kära farbror? utropade Gustaf, då han slöt sin faderlige vän i sin famn.

— Tack, tack, min gosse, allt är så bra. Vi ha haft mer än roligt här hemma. Min far är ovanligt kry, när man räknar efter, att han är så gammal och därtill varit mycket klen förut. Han har kunnat taga en promenad i vagn ibland, och trefligt ha vi det.

— Och alla äro ni vid godt humör?

— Det tror jag det. Och så tyckes du och Thorsten vara. Är det där din dotter, Gustaf?

Han hade fått syn på Greta, som stigit ur kupén, under det han talade med hennes far.

— Ja, det är min kära dotter, som jag så länge saknat. Har inte Detlof en stor syster?

— Jo det är säkert det. Hon är lik dig. Kom barn och låt mig hälsa på dig.

Greta förstod ej hans ord, men meningen anade hon. När Berrymont hälsat på henne, vände han sig åter till Gustaf.

— Nu till annat. Vi äro ännu amerikanske affärsmän, och de låta alltid affärerna gå först. Är du redo att redan i morgon följa med till Amerika?

— När Ni vill. Vi komma väl att sälja?

— Jag tror det blir bäst. Men kom nu. Vi kunna prata under hemfärden. Du kommer allt att få en riktig uppsträckning af gumman min, för att du lät Gertie och Detlof stanna i Sverige.

— Jag ansåg det inte vara lönt taga dem med mig, när vi få så mycket att styra med. Dessutom önskade mina föräldrar så innerligt att få behålla dem, sedan min bror nu dog, och sorgen ånyo gjort intrång i hemmet.

— När var det han dog?

— Blott ett par veckor sedan. Han har det lugnare nu, och äfven om det ej synes, som skulle sorgen kunna vara så stor efter honom, så känns det i alla fall mycket bittert. Emellertid stannade Gertie kvar hemma.

— Och hon tyckte om det?

— Jo, Ni kan vara säker på, att hon tyckte om gamla Sverige. Och Detlof sedan; han vill alls inte resa tillbaka till Amerika. Han är så frisk och duktig och springer hela dagarna omkring i sällskap med Klas, det är kusken, med hvilken han blifvit synnerligt god vän. Hur är det, kommer lady Berrymont att följa med öfver hafvet?

— Det blir nog för henne här, som det blef för Gertie på Valdeborg, de vilja ha henne kvar. Om jag försökte taga henne med mig, så finge jag väl alls icke resa, men nu blir hon hos mina föräldrar, och så kan jag komma ut för att uppgöra det nödvändigaste på andra sidan hafvet. Hur lång tid behöfver det taga oss att få allt färdigt?

— Beror alldeles på, huru vi komma att uppgöra

det hela. Vi få se, när vi komma fram. Sälja vi allt, som det står, så bör det ej taga så lång tid.

— Helst sälja vi så, ty hvarken du eller jag kommer att bosätta sig i Amerika igen. Vi ha återfunnit våra gamla kära hem och stanna nog där. Men hur tycker Thorsten om det då?

— Jag är nöjd, hur det än blir. Vi ha uppgjort det så, att jag får plats på Valdeborg, om affären i

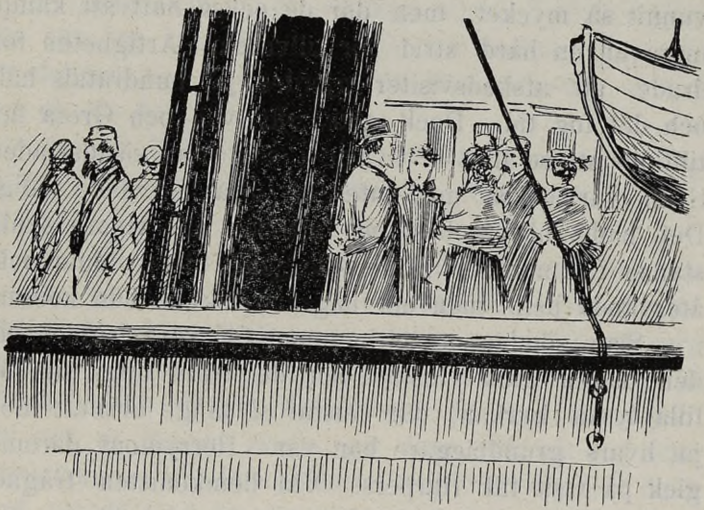

New York öfvergår i andras händer, och jag längtar också få stanna hemma. Det jag mest tänker på är, hur det skall gå med Sven, om han blir utan plats.

— Vi skola nog sörja för den saken. Jag skall åtaga mig att ordna allt bra för honom, så att du behöfver ej ha några bekymmer.

— Tack för denna vänlighet.

De kommo till Rockdale, stannade där två dagar i stället för en, till de gamlas stora glädje, och så

företogs resan öfver hafvet i Berrymonts sällskap. I Amerika ordnades allt till det bästa, och det gick mycket lättare, än de trott. Affären såldes genast, all egendom omsattes i goda värdepapper, och de båda familjernas hem brötos upp, sedan allt, som man önskade behålla, tagits undan och packats ned. Sedan allt sålunda var klart, voro också resenärerna färdiga att för alltid säga farväl till det stora landet, där de vunnit så mycket, men där de också haft att kämpa mera än en hård strid för tillvaron. Artigheten fordrade, att afskedsvisiter gjordes på hundratals håll, och det tog tid. Dock gick allt väl, och Greta fick tillfälle att se litet af hvarje i den stora världsstaden. Sven var också med ute, så ofta han hade ledigt. Det hade blifvit bestämt, att han tills vidare skulle stanna i Amerika. Han ville, sade han, ännu icke återvända hem, men om några år skulle han komma.

Sista söndagen var kommen för våra vänner, och den dagen gick Gustaf och de båda unga till den lilla tyska kyrkan, där Gustaf så länge arbetat med, ja, hvars grundläggare han var. Berrymont däremot gick på visit till Harpers. Vid hemkomsten frågade Gustaf Berrymont:

— Hur har Ni haft det i dag?

— Åhjo, det var trefligt, men jag är litet ledsen för Harpers skull. Hans dotter har gått och blifvit kär i en ung man, den fadern ej kan förlika sig med, att hon skall taga. Gubben var förfärligt ond, ty icke nog med, att den unge mannen är något yngre än flickan, men han är fattig också, och Harper hotar göra dottern arflös, om hon icke afvisar ynglingen.

— Det där låter inte bra. Hvem är den stackars unge mannen då?

— Det är en svensk, sade han.

— Åh, det förundrar mig, ty de senare åren har jag tyckt mig märka, att fröken Harper afskytt allt svenskt.

— Hon har ändrat sig. Det vänta, att äfven du skall besöka dem, innan vi resa.

— Jag skall gå dit en liten stund, i afton. Kanske kan jag tala litet förnuft med honom, ty är det en skötsam och god man, som dottern valdt, så tror jag ej, att de böra skiljas.

— Du kan ju försöka, så får du se, ehuru jag ej tror mycket på, att du lyckas. Hur hade du det i kyrkan?

— Mycket roligt, fast det på samma gång var ledsamt att säga farväl till de beskedliga människorna. De visste ej rätt, hur de skulle uttrycka sin sorg öfver, att vi flytta. De ha sett upp till oss såsom deras hjälpare, och de ha älskat oss. De menade nästan, att det ej längre skulle gå dem väl, när jag icke mera komme till dem ibland. Jag tröstade dem dock med, att då Gud är när dem, skall det aldrig gå dem illa. Äfven lofvade jag dem litet hjälp framdeles, fast vi ej äro här.

— Det gjorde du rätt i. Vi skola hjälpa dem. Nu gå vi ut och äta middag, och sedan kan du gå till Harpers. I morgon hoppas jag vara ute på hafvet vid den här tiden.

— Jag är färdig när som helst, och jag tror, att Greta börjar längta hem.

— Och Thorsten också kanske.

— Ja, jag vill nog, hem, men det kännes också litet tungt att resa härifrån, ty här ha vi ju haft så många erfarenheter, att platsen blifvit oss dyrbar.

— Däri har du rätt, gosse; men hemmet är oss dock dyrbarast.

Gustaf tog Thorsten och Greta med sig, då han efter middagen gick till Harpers. De blefvo mycket hjärtligt emottagna. Fröken Harper sökte få tillfälle att tala enskildt med Gustaf, och det lyckades henne äfven.

— Kan Ni inte hjälpa mig och tala några goda ord med min far? frågade hon.

— Jag är villig att försöka göra mitt bästa. Berrymont omtalade ställningen för mig. Vågar jag fråga om den unge mannens namn?

— Ni känner honom mycket väl, och därför önskar jag så mycket mer, att Ni säger ett ord för oss.

— Känner jag honom! Är jag närmare bekant med honom?

— Ja mycket, till och med. Det är Sven Lindman, Thorstens bror.

— Hvad i alla dagar hör jag! Är Ni bekant med Sven?

— Ja, vi blefvo bekanta i kyrkan. Vi ha nämligen på sista tiden gått till samma kyrka. Vi kommo då bra öfverens, och innan vi själfva rätt visste af det, höllo vi af hvarandra. Hjälp mig grefve Valde.

— Jag skall göra mitt bästa. Ni har gjort ett godt val, fröken Harper, ty Sven är en präktig man, trots sin fattigdom. Jag hoppas få samtala med Er far om saken.

— Tack. Jag hoppas på, att Ni skall lyckas göra något för oss.

De fingo ej längre ostördt samtala, ty den gamle Harper kom själf in i rummet, där de voro.

— Ser Ni grefve Valde, min gumma hade ändå rätt, då hon sade Er vara lik den där grefven i Sverige, fast Ni ej ville ut med det då.

— Ja, nu kan jag öppet bekänna det. Dock narrades jag ej för henne, då hon frågade mig, ty på den tiden hade jag intet gemensamt med min far.

— Och nu har Ni Er dotter med Er.

— Hon är med mig, ja. Dock mister jag henne nog snart igen, ty Thorsten tar henne ifrån mig. Jag är dock icke ledsen för det, ty Thorsten är en god man.

— Han kan vara glad, som får en grefvedotter. Han kommer ju själf från ett fattigt hem.

— Det gör han nog, men i hans föräldrahem har min dotter blifvit fostrad, och jag ger henne hellre till honom än till någon rik vanbördig ädling.

— Däri gör Ni rätt. Jag önskar, att jag också kunde få min dotter att tänka litet förnuftigt angående den där saken.

— Vill hon inte det då?

— Nej, hon har gått och blifvit kär i någon fattig stackare, en svensk, tror jag. Det är alldeles galet. Inte känner jag karlen, men jag förstår, att det är ingenting med honom.

— Skulle Ni anse Thorsten god nog åt Er dotter? frågade Gustaf.

— Ja, det skulle jag inte ha något emot, men det är ju intet hopp om det nu. Men hvarför frågar Ni om det?

— Därför att om Ni anser Thorsten god nog så, kunde väl också hans bror duga, ty han är lika god karl som Thorsten, och jag kan då gifva honom min bästa rekommendation.

— Äfven hans bror skulle jag anse god nog åt flickan, det förstår Ni nog, ty de, som varit hos Er och lord Berrymont, äro goda män, det vet jag.

— Då kan Ni också gifva Er dotter Er välsignelse, ty det är Thorstens bror Sven, som vunnit hennes tro.

— Det kan väl aldrig vara möjligt! Hon är ju knappast bekant med honom.

— De ha nog träffats oftare, än Ni anat. Han är just mannen. Låt dem blott få hvarandra, och på samma gång Ni gör dem lyckliga, skall Ni själf draga vinst och glädje af detta, det vet jag.

— Om det är så där, så har jag väl ingenting mera emot det då.

Han ropade genast åt sin dotter, som smugit ut ur rummet vid faderns inträde, och då hon kom, sade han till henne på sitt korta, affärsmässiga sätt, att hon gärna finge gifta sig med Sven Lindman. Men han menade också, att hon redan förut kunnat omtala, hvem mannen var.

— Men pappa lilla, du frågade mig aldrig om det, svarade hon gladt.

— Du borde ändå tala om sådant där för din far, tycker jag.

Gustaf hade uträttat mera än han trott sig kunna, och när han gick, tryckte fröken Harper hans hand mycket hjärtligt och tackade honom. Han var glad öfver att få våra andra till nytta och bereda dem

lycka. Vid hemkomsten fann han Sven inne hos lord Berrymont.

— Nu du Sven, sade han skämtande, har jag varit borta och förlofvat dig.

— Har Ni! Hvad menar Ni med det, herr grefve?

— Att jag lyckas ordna det så, att Harper inte längre har något emot att gifva dig sin dotter.

Sven rodnade som en liten gosse. Han hade hållit det där så tyst, för att ingen skulle ana det, då han ju inte hade något hopp för sig.

— Är det Sven hon valdt! utropade Berrymont.

— Ja, just honom är det. Han har tegat och sett så oskyldig ut, men nu ha vi det klart, och nu förstår jag nog, hvarför han vill stanna i Amerika ännu några år. Så där går det med våra unga män, när de komma ut.

— Och Ni har verkligen lyckats få herr Harper att gifva med sig? frågade Sven som, ännu tviflade.

— Gå dit snart, så får du nog höra det. Du kan tryggt bedja gubben om hans välsignelse, och han säger säkerligen icke nej.

— Ett nytt bevis på Er godhet mot mig. Tack herr grefve. Jag hoppas kunna visa mig vara värd, allt Ni gjort för mig.

— Du har redan visat det genom att blifva en god man. Fortsätt blott så, och jag är rikligen belönad.

De tillbringade den sista kvällen i hvarandras sällskap, och tidigt morgonen därpå afreste det lilla sällskapet till Europa. Sven föjde med till hamnen

och vinkade där ett sista farväl till dem. Nu visste han ej när han skulle återse någon af de sina, men kanske blefve det honom möjligt att i en snar framtid göra ett besök i det gamla hemmet. Gärna hade han nu velat följa med, men lika gärna ville han också stanna.

TRETTIOSJETTE KAPITLET.

Ljus.

Om Ni nu håller i på ena sidan, gamle Jon, och fader Hans ser till, när vi få upp den högt nog, så kunna vi allt resa upp den här själfva, sade Klas och tog ett kraftigt tag i en stor, grönklädd äreport, som han nyss fått i ordning, och som skulle resas upp midt för stora trappan vid Valdeborg. De skulle göra fint, ty grefve Gustaf väntades hem, och nu ville de riktigt hälsa honom välkommen.

— Det är allt bäst vi vänta tills de unga komma, svarade gamle Jon. Ifall jag inte skulle orka utan släppte taget, så vore det allt skada på det här rara arbetet.

— Ni kan ha rätt i det, och jag skall ropa på gossarna. De böra väl nu vara färdiga med det där i trädgården.

Han gick ett stycke ned åt gården och ropade,

och ropet blef besvaradt genom att ett par af dränggarne kommo springande af alla krafter.

— Hjälp mig litet med den här porten. Eftersom vi ha den färdig, är det bäst att vi resa upp den med ens.

— Det skall gå i ett litet blinkande, svarade den ene och tog genast i. Ock fort gick det också, ty några minuter senare stod äreporten hög och vacker på sin plats.

— Äro alla lyktorna uppsatta? frågade Klas.

— Ja, de äro alla uppe, men så tyckte vi, att vi borde ha litet mera grönt öfver dörren till lusthuset, och då måste vi ju till att fläta ihop lingonris igen. Skada att det inte blef litet tidigare på året det här, då vi hade löf i öfverflöd.

— Är trädgårdsmästaren med där nere?

— Nej, han håller på att göra i ordning det där granna, som skall vara inne i slottet. Det är ju så mycket att styra med på alla håll, och tiden lider.

— Det är sannt, men vi äro nu straxt färdiga, och det återstår ännu tre timmar, tills vi ha dem här.

— Skall Klas köra ner och hämta dem?

— Ja naturligtvis. Hvem skulle eljest göra det?

— Men han skall ju hålla talet, när grefven kommer hem.

— Nej du, det skall fader Hans göra, det ha vi redan kommit öfverens om. Och grefve Detlof skall öfverlämna blommorna till unga grefvinnan och Greta. Här skall bli lif och lust i kväll, skall jag säga.

— Få vi börja hurra, så snart vagnen kommer?

— Så snart jag lyfter piskan högt öfver hufvudet. Kom nu ihåg att stå ordentligt på båda sidor om vä-

gen, så att det inte blir någon onödig trängsel. När vagnen kommer förbi, samlas ni allihop uppe på gårdsplanen. Jag kör undan med hästarna så fort jag kan och kommer sedan upp med.

— Jag kan gå ner och se till, att de bli insatta.

— Det har stalldrängen lofvat göra, så att du får stanna kvar framme vid slottet. Sköt om hurraropen du, så att de gå bra. Det behöfs en ledare äfven för sådant.

— Som Klas vill då. Nog skall det bli hurradt, det svarar jag för.

Grefve Gustaf väntades hem. Gertie hade rest till Göteborg med lille Detlof för att möta de hemvändande, och nu voro de alla att vänta till slottet om ett par timmar. Grefve Detlof hade gärna gifvit sitt bifall då Klas i arbetarnes namn begärt, att de skulle få styra till litet vackert, dagen till ära, och allt gårdsfolket fick ledigt på eftermiddagen. Klas och några andra hade redan tidigt på morgonon varit i full verksamhet. Visserligen var det höst, och löfven hade börjat falla, men ändå skulle lusthuset i trädgården göras fint och parken närmast slottet illumineras, ty där skulle folket bjudas på aftonvard, och grefven komme nog ned till dem då, så att de riktigt finge hälsa på honom. Han skulle bjudas på något godt inne i lusthuset. En rolig fäst skulle det bli.

Ändtligen var Klas ute på vägen, med det elegenta ekipaget, förspändt med fyra ståtliga hästar, och det gick friskt undan mot staden. Under tiden började arbetsfolket samlas vid slottet. Alla voro högtidsklädda och glada. Höstsolen spred sitt bleka guld öfver parken, där löfvet skimrade i de mest praktfulla

färger, vittnande om förgängelse och kommande vinter, men ändå så vackert ända in i det sista.

Fader Hans och mor Lena behöfde ej stå nere bland arbetarne utan hade fått plats på den nedre balkongen med, där grefven och grefvinnan sutto. Det började redan skymma litet på, medan solen sjönk djupare och djupare i väster.

— Nu komma de! ropade någon nere på vägen, och straxt därpå skymtade droskan fram vid krökningen borta vid skogen. Några minuter i andlös tystnad, sedan sågs Klas höja sin piska, och hurraropen skallade som ett mäktigt jubel från gamla och unga, medan allas hufvud blottades. Ekipaget for upp genom allèn. Där sutto Gustaf och Gertie med den lille Detlof emellan sig, och midtemot dem Thorsten och Greta. De vinkade och hälsade åt alla håll, och lille Detlof kunde för allt i lifvet inte hålla sig stilla; han reste sig upp, fäktade med armarna och skrek af alla krafter. Föräldrarna skrattade. Det var ett lif och ett jubel utan all ände.

När droskan stannade vid stora trappan, alldeles under äreporten, hvari trädgårdsmästaren upphängt ett "välkommen" af rosor. Steg grefve Detlof de kommande till mötes och lämnade Gertie och Greta hvarsin fin blombukett. Fader Hans stod där också, sträckande sina händer mot de kära. Så snart de hunnit upp på trappan, höll han för dem ett litet tal, hvilket visserligen icke hördes ända till de längst bort stående arbetarne, men som dock af de närmast varande väl uppfattades. Och på detta lilla tal, vittnande om kärlek och stor aktning, svarade grefve Gustaf med några vänliga, tacksamma ord. Tårar

syntes i mångas ögon, när han så fick tala till de sina. Han hade alltid varit folkets vän, honom hade de älskat, sedan han var ett litet barn, och han hade visat, att han förstod folket. Skulle de då icke vara glada, när de åter hade honom hemma efter så lång skilsmessa. Så snart han slutat sitt tal, bröto hurraropen ut på nytt.

Det blef en glad fäst den kvällen, fast inga främmande voro bjudna. I parken stodo väldiga bord dukade för folket, där alla fingo en god måltid. I lusthuset åto de grefliga personerna samt gamle Hans Lindman, mor Lena och Thorsten. När det blef tid att skiljas, kallade Gustaf alla till ordning, och de samlades genast kring honom.

— Innan någon nu går hem, yttrade han, så låtom oss tacka Gud, för att vi åter fått komma tillsammans i frid och glädje. Må vi sedan, så länge Herren låter oss stanna här, älska hvarandra och försöka blifva till hvarandras glädje och nytta. Då skall friden aldrig vika hvarken från Valdeborg eller edra små stugor. Så länge vi lämna oss i Guds beskydd, och så länge vi lita på hans kärlek, skall allt gå oss väl. Jag tackar eder för den kärlek, som i dag blifvit mig bevisad, och jag skall aldrig glömma detta.

En psalmvers sjöngs, och sedan bad grefve Gustaf med hög röst. Näppeligen fanns den stunden ett enda torrt öga bland den församlade skaran.

Men när alla andra började draga sig undan, smögo också Valfrid och Bertha mot sitt hem. De hade också varit vid Valdeborg i dag, och då de kommo hem, satte Valfrid sig tyst vid bordet och tänkte

öfver. Bertha störde honom ej, hon ville gifva honom tillfälle att reflektera, ty det behöfdes. Nu var han nykter, ty de båda månader, som gått, sedan Thorsten fick hans löfte, hade han verkligen hållit detta. När han nu suttit en stund, reste han sig och gick bort till sin hustru.

— Bertha, sade han, och hans röst darrade liksom af undertryckt gråt, jag har varit mycket dålig, jag inser det nu, men jag skall försöka bli bättre. Det har gått för sig att lefva utan brännvin de här månaderna, och det skall också gå allt framgent, om Gud ger nåd. Grefvens bön trängde allt djupt den, ty den nådde ända till mitt hjärta. Thorsten skall inte behöfva ångra, att han hjälpte mig i min nöd. Jag skall bli en annan människa från den här dagen.

— Gud hjälpe dig, Valfrid. Bara du vill, så skall allt gå bra. Jag skall stå dig bi, så långt jag kan, ty jag har fått nog af det lif vi lefvat förut, och vi behöfva något bättre.

— Ja sannerligen. Nu går jag genast ner till far och mor och beder dem om förlåtelse för min ondska och hårdhet mot dem, och när det är gjort, skall det sedan gå ännu lättare för mig.

— Jag vet inte, om de äro hemma ännu. Jag tror nästan, att de stannade vid slottet.

— Nej, jag såg, att de gingo hem. I kväll ville de nog helst vara ensamma.

Han gick också ner till den lilla undantagsstugan, där han fann de båda gamla sittande, lyckliga och nöjda, om också med tårar af rörelse i sina ögon.

— Jag skulle gå ner och bedja eder om förlåtelse för allt det onda jag gjort eder, sade Valfrid rakt på sak och stannade ödmjuk framför föräldrarna.

— Valfrid, är detta din mening?

— Ja far, jag ångrar mig nu. Jag inser, att jag varit en usling, och nu vill jag med Guds hjälp bli bättre. Jag är inte värd allt det ni och Thorsten gjort för mig, men nu skall jag försöka visa min tacksamhet.

— Herren vare evigt tack och lof! Det blir ljusare och ljusare, det blir full dag efter hand, och nu vore det ljuft att dö när som helst. jublade fader Hans; och mor Lena slöt sin son i famn, något, som hon inte gjort på många år, ty han hade ej det minsta brytt sig om henne.

— Kära gamla mor, syftade Valfrid, och så bröto de länge stängda tårekällorna sina fördämningar, och i hejdlöst språng störtade tårarna fram. Det lättade hans hjärta så underbart, och de gamla läto honom gråta ut. Då trädde Thorsten in i stugan med Greta vid sin sida. Han stannade förundrad vid dörren, då han såg sin broder gråtande där inne.

— Thorsten du, nu blir han frälst också! ropade fader Hans med stapplande röst.

— Gud vare tack! Thorsten öppnade sin famn, och Valfrid störtade till hans bröst, vek som ett barn, men ändå så glad, så glad.

— Jag kom för att bedja eder återvända med mig till Valdeborg. Ni smögo bort förut. Det är inte så sent ännu, och de vilja så gärna ha eder med i kväll. Jag tog Greta med mig för att lyckas bättre.

— Men vi passa inte där.

— Huru skola Greta och jag då passa där, vi, som passat att vara här så länge?

— Då få vi väl lof att gå med då, om inte Greta skämmes för sina gamla fosterföräldrar.

— Pappa, hvarför skall Ni säga så! Greta böjde sig ner och kysste den gamles fårade panna, och det stannade en tacksamhetens tår i hans gråa lockar.

— Gud välsigne eder, barn. Ni göra med oss gamla, alldeles som ni vilja, men det är så ljuft, så ljuft ändå. Gud ske tack och lof.

— Gå in och bed Bertha följa med också, sade Thorsten till Valfrid, och han lät förmå sig därtill efter några små protester, så vandrade de snart tillsammans upp till slottet, där de tillbringade kvällen i stor glädje. Äfven Klas var med där uppe, ty grefve Detlof ansåg honom väl förtjäna det. Han hade dock varit med hela tiden och gjort sitt till för att styra allting väl.

— Jag tror inte det går för mig att låta dig få gården, Klas, sade, Thorsten, då de kommo att tala därom.

— Så mycket bättre, kära du. Jag unnar Valfrid den så gärna, och det hade blifvit mycket smärtsamt för mig att taga den ifrån honom.

— Du kan få din egen gård igen, om du vill.

— Nog vill jag, men jag vågar ej hoppas. Jag stannar nog här.

Då hördes gamle grefve Detlofs röst bredvid Thorsten:

— Du skall få din gård, Klas, jag skall gifva dig den. För en liten tid sedan köpte jag den af

bonden, som sist hade den, och jag gjorde det med tanke på dig, ty jag visste, att den varit din faders egendom. I vinter vill jag ha dig kvar här, men i vår flyttar du till ditt eget.

— Ack herr gefve, detta är för mycket för en fattig man, som jag.

— Inte alls för mycket för en så ädel och trogen själ som du, tycker jag.

Ostörd glädje härskade i allas hjärtan, och först efter midnatt skildes de åt.

* *
*

Våren spred sitt ljus öfver Valdeborg igen. Det hade en dag firats bröllop på slottet, då Thorsten och Greta förenades för lifvet. Skön hade dagen varit och glädjefull. Lord Berrymont hade i sin Helenes sällskap kommit öfver från England för att hälsa på, och då hade bröllopet firats, medan de voro kvar. Och äfven andra vänner från fjärran land hade då gästat slottet, nämligen Sven och hans brud. Hon var så glad att få se sin moders hembygd, och hon hade gärna stannat kvar i gamla Sverige, så skönt fann hon det. Lord Howard Berrymont hade tillträdt sin plats som fideikommissarie till Rockdale, när hans fader på vintern stilla slumrat in i den sista sömnen, och nu skulle ingen mera köra bort honom från hans hem. Den gamle lorden hade gått hem i frid, försonad med sin son och alla, och han visste, att han gick till Gud.

På Valdeborg lefde gamle grefve Detlof von Valde länge ännu, och hans dyra hustru likaså. De fröjdades öfver sina barns lycka, och den lille sonsonen, som

nu var helt och hållet svensk och icke längre hade svårt att förstå sin faders språk, var de gamlas största förtjusning. Mellan Valdeborg och Hans Lindmans gård fanns mer än en trampad stig numera, ty däremellan gingo människor så ofta nu. Fader Hans och mor Lena trifdes visst mycket bra i sin nybyggda stuga, men de ville också gärna gå upp till barnen på slottet ofta. Äfven Valfrid, som nu var stillsam och god, gick ofta

upp till Valdeborg för att rådgöra med Thorsten om ett och annat.

Det var öfverallt där ett helt annat lif än förr. Mörka skuggor hade under långa år legat tyngande öfver både slottet och bondegården, men dessa skuggor hade vikit, och nu var det ljus, idel ljus öfverallt där.

Nu stod våren i sin fulla fägring. Greta kom ut

på balkongen, där Gustaf och Thorsten stodo och sågo på, hur grefve Detlof lekte med den hurtige sonsonen. Hon bar en stor krans af friska rosor på armen. Det var de första rosorna, som den våren slagit ut i drifhuset.

— Hvad skall du göra med kransen, barn? frågade grefve Gustaf.

— Kom med mig, pappa. Dagen är så vacker, och jag tänkte gå bort och lägga några rosor på onkel Ruperts graf.

— Kära, älskade lilla Greta! Han slöt henne i famn och kysste henne på den hvita pannan.

— Hvart skall hon gå? frågade i detsamma grefve Detlof.

— Hon vill gifva den stackars Rupert några små vårblommor, svarade Gustaf.

Då vände sig grefve Detlof bort, och ingen fick se de tårar, som rullade utför hans fårade kinder och ingen höra den suck, som steg ur hjärtats djup, men när Greta sedan kom ner och smög sig intill honom, då klappade han henne ömt på kinden och följde med, stödd på sonens arm, upp till kyrkogården. Och vid Ruperts plats i grafhvalfvet lades kransen sakta. Han, den arme, hade lefvat i skuggor och gått bort i skuggor äfven. Nu offrades i ljuset och af ljusets barn en krans, på hans graf, och ur allas hjärtan stego djupa bönesuckar om, att de skulle få återse honom i ljusets värld, där aldrig några skuggor falla och inga moln stiga, suckar om att få möta honom igen där, hvarest ingen natt är mer, utan Guds heliga, ovanskliga kärleks ljus upplyser allt för evigt.

Och de kände frid i sina hjärtan, och det var dem, som hade en ängel från Gud den stunden hviskat till dem, att det flydda var försonadt, och att ingen skugga mer skulle komma, ty Gud var med, och han skulle låta sitt ljus lysa frid öfver allt och alla.

SLUT.